

ເອກະສານຄົ້ນຄວ້າທົດສະດີ ການສອນຈົດຕະວິທະຍາ

ວິທະຍາໄລຄູສາລະວັນ ສົກປີ 2023

ເອກະສານຄົ້ນຄວ້າທິດສະດີ ການສອນຈິດຕະວິທະຍາ

ຮຽບຮຽງໂດຍ:

ຊອ ສີເພືອງ ຈອມພະຈັນ

ກວດແກ້ໂດຍ:

ຊອ ປທ ສົມບູນ ຊາມຸນຕິ

ຊອ ປອ ໂພທອງ ພົງສົງຄາມ

ອຈ ນ ຄາສະຫວັນ ຈັນສິຍະວົງ

ວິທະຍາໄລຄູສາລະວັນ ສົກປີ 2023

ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ
ສັນຕິພາບ ເອກະລາດ ປະຊາທິປະໄຕ ເອກະພາບ ວັດທະນະຖາວອນ
ສະພາວິທະຍາສາດ

ວິທະຍາໄລຄຸສາລະວັນ
ສະພາວິທະຍາສາດ

ເລກທີ...16...ສພ.ວສ

ໃບຮັບຮອງ
ອະນຸມັດຜ່ານການຮັບຮອງການຄົ້ນຄວ້າຂຽນເອກະສານປະກອບການສອນ
ຫົວຂໍ້: ທິດສະດີການສອນຈິດວິທະຍາ

- ອີງຕາມ: ວິໄສທັດຮອດປີ 2030 ຍຸດທະສາດຮອດປີ 2025 ແລະແຜນພັດທະນາຂະແໜງການສຶກສາ ແລະ ກິລາ 5 ປີ.
- ອີງຕາມ: ແຜນປັບປຸງຄຸນນະພາບ QA ຂອງກະຊວງສຶກສາທິການ ແລະ ກິລາ, ໃນມາດຕະຖານທີ 10 ຕົວຊີ້ວັດທີ 48-50 ການຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດ ແລະ ການບໍລິການ.
- ອີງຕາມ: ຂໍ້ຕົກລົງວ່າດ້ວຍພາລະບົດບາດ, ສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ ສະພາວິທະຍາສາດຂອງວິທະຍາໄລຄຸສາລະວັນ ສະບັບເລກທີ 0640/ວຄວ, ລົງວັນທີ 17 ກຸມພາ 2022.

ຈາກຜົນການກວດສອບ, ກວດກາທາງດ້ານເນື້ອໃນ, ຫຼັກການຂອງບັນດາອະນຸກຳມະການເຫັນວ່າບົດຄົ້ນຄວ້າຂຽນເອກະສານປະກອບການສອນມີຄວາມຖືກຕ້ອງຕາມເນື້ອໃນຫຼັກສູດທີ່ໄດ້ກຳນົດ ແລະ ສະພາວິທະຍາສາດຈຶ່ງໄດ້ຮັບຮອງເອົາປຶ້ມເຫຼົ່ານີ້ເປັນສ່ວນໜຶ່ງໃນການສິດສອນ ແລະ ຖືກນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນກິດຈະກຳການຮຽນ - ການສອນໃນວິທະຍາໄລຄຸສາລະວັນ.

ວິທະຍາໄລຄຸສາລະວັນ

ຄະນະກຳມະການກວດສອບ

ລາຍເຊັນ

ທ່ານ ອຈ ປທ ແສນຮັກ ບຸນມິ

ທ່ານ ຊອ ປທ ມວນໄຊ ຂັນທະຈັກ

ທີ່ສາລະວັນ, ວັນທີ

ປະທານສະພາວິທະຍາສາດ

ອ.ຈ.ນ. ສົມປອງ ແສນທະວິສາ

ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ
ສັນຕິພາບ ເອກະລາດ ປະຊາທິປະໄຕ ເອກະພາບ ວັດທະນະຖາວອນ
ສະຫງວນສິດທິ

ວິທະຍາໄລຄຸສາລະວັນ
ຫ້ອງການພັດທະນາຄູ

ເລກທີ. 116 ຫກ.ພຄ

ໃບຮັບຮອງການກວດແກ້ການຄົ້ນຄວ້າຂຽນເອກະສານປະກອບການສອນ
ຫົວຂໍ້: ທິດສະດີການສອນຈິດວິທະຍາ

ຫ້ອງການ: ພັດທະນາຄູ

ຜູ້ຄົ້ນຄວ້າຂຽນເອກະສານປະກອບການສອນ:

ທ່ານ ຊອ ສີເພືອງ ຈອມພະຈັນ

ຄະນະກຳມະການກວດແກ້ບົດ

ລາຍເຊັນ

ທ່ານ ຊອ ປທ ສົມບູນ ຊາມົນຕີ

ທ່ານ ຊອ ປອ ໂພທອງ ພົງສິງຄາມ

ທ່ານ ອຈ ນາງ ຄຳສະຫວັນ ຈັນສີຍະວົງ

ທີ່ສາລະວັນ, ວັນທີ 01 MAR 2023

ຫ້ອງການພັດທະນາຄູ

ສົມບູນ ຊາມົນຕີ
Somboun XAMOUNTY

ຄຳນຳ

ເອກະສານກ່ຽວກັບ ວິທີສອນຈິດຕະສາດ ແມ່ນເອກະສານວິທະຍາສາດຂະແໜງໜຶ່ງທີ່ຫນ້າສົນໃຈເປັນພິເສດ ສຳຫລັບວົງການສຶກສາ ເວົ້າລວມ ແລະ ສະຖາບັນການສຶກສາວິຊາຊີບຄູ ເວົ້າສະເພາະ, ມັນມີຄວາມສຳຄັນເປັນຢ່າງຍິ່ງ ໃຫ້ແກ່ຜູ້ທີ່ເຮັດວຽກງານສຶກສາໂດຍສະເພາະແມ່ນຜູ້ທີ່ເປັນຄູ. ເອກະສານນີ້ມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ເຮັດຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ແລະ ດ້ວຍຄວາມເຂົ້າໃຈໃນທຳມະຊາດຂອງເດັກຕະຫຼອດຈົນເຂົ້າປັດໃຈຕ່າງໆທີ່ມີອິດທິພົນຕໍ່ກັບການພັດທະນາພຶດຕິກຳຂອງເດັກຢ່າງພຽງພໍ.

ເອກະສານນີ້ ໄດ້ມີທີ່ຕັ້ງບົດບາດ ແລະ ຂະຫຍາຍຕົວໄປພ້ອມໆກັບການຂະຫຍາຍຕົວຂອງວິທະຍາສາດອື່ນໆ ໃນສັງຄົມ ມັນເປັນພື້ນຖານຄວາມຮູ້ອັນໜັກແໜ້ນໃຫ້ແກ່ນັກສຶກສາຄູທີ່ຈະກຽມເຂົ້າສູ່ວິຊາຊີບຂອງຕົນຢ່າງມີຄວາມໝັ້ນໃຈໃນອານາຄົດ.

ໃນຍຸກສະໄໝປະຈຸບັນ ເອກະສານສະບັບນີ້ຈະເປັນຄວາມຮູ້ໃຫ້ແກ່ນັກສຶກສາຄູ (ຜູ້ທີ່ຈະເປັນຄູ) ຫຼືຜູ້ປົກຄອງເດັກໃນຫຼາຍບັນຫາກ່ຽວກັບໄລຍະພັດທະນາພຶດຕິກຳຫຼາຍດ້ານຂອງຄົນຢູ່ໃນແຕ່ລະສຳອາຍຸທີ່ແຕກຕ່າງກັນ.

ເຖິງແມ່ນວ່າ ເອກະສານສະບັບນີ້ ແມ່ນເອກະສານປະກອບການສອນສະບັບໃຫມ່ ແຕ່ຂ້າພະເຈົ້າຫວັງວ່າບໍ່ຫຼາຍກໍ່ໜ້ອຍມັນຈະເປັນການຊ່ວຍເຫຼືອພວກເຮົາເຂົ້າໃຈໃນການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ຮຳຮຽນ ແລະ ກໍ່ບໍ່ປາສະຈາກຄວາມຂາດຕົກບົກຜ່ອງໄດ້. ສະນັ້ນຫວັງວ່າບັນດາທ່ານນັກຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ທ່ານຜູ້ອ່ານທັງຫຼາຍຈະໃຫ້ຄວາມຮ່ວມມືໃນການປະກອບຄຳຄິດຄຳເຫັນເພື່ອໃຫ້ເອກະສານສະບັບນີ້ດີຂຶ້ນ.

ຊອ ສີເຟືອງ ຈອມພະຈັນ

ສາລະບານ

ເນື້ອໃນ	ໜ້າ
ພາກທີ 1	1
ຄວາມຮູ້ທົ່ວໄປກ່ຽວກັບວິທີສອນຈິດຕະສາດ ແລະ ສຶກສາສາດ	1
1. ຈິດຕະວິທະຍາສ້າງສັນການຮຽນ-ການສອນ.....	1
1.1. ຄວາມໝາຍຂອງຈິດຕະວິທະຍາການຮຽນ-ການສອນ	2
1.2. ຂອບເຂດຂອງຈິດຕະວິທະຍາສ້າງສັນການຮຽນ-ການສອນ.....	2
1.3. ຈຸດປະສົງຂອງຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາ	3
1.4. ການຕອບສະໜອງທຳມະຊາດຂອງຜູ້ຮຽນ	3
2. ປະຫວັດຄວາມເປັນມາ ແລະ ຄວາມໝາຍຂອງຈິດຕະວິທະຍາ.....	4
2.1. ປະຫວັດ ແລະ ຄວາມມາຂອງຈິດຕະວິທະຍາ	4
2.2. ຄວາມໝາຍຂອງຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາ	5
3. ຂອບເຂດ ແລະ ຈຸດປະສົງຂອງຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາ.....	5
3.1. ຂອບເຂດຂອງຈິດຕະວິທະຍາ.....	5
3.2. ຈຸດປະສົງຂອງຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາ	6
3.3. ສາຂາຈິດຕະວິທະຍາ	6
3.4. ຄຸນປະໂຫຍດຂອງຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາ	8
4. ວິທີການສຶກສາທາງດ້ານຈິດຕະວິທະຍາ	8
4.1. ການກວດສອບຕົນເອງ ຫຼື ພິຈາລະນາພາຍໃນ (Introspection).....	8
4.2. ການສັງເກດ (Observation).....	9
4.3. ການສຶກສາບຸກຄົນເປັນແຕ່ລະກໍລະນີ	9
4.4. ການສຳພາດ (Interview).....	9
4.5. ການໃຊ້ແບບສອບຖາມ (Questionnaire).....	10
4.6. ແບບທົດສອບ (Testing).....	10

4.7. ການທົດລອງ (Experiment).....	10
5. ແນວຄວາມຄິດຂອງນັກຈິດຕະວິທະຍາກຸ່ມຕ່າງໆ.....	11
5.1. ກຸ່ມໂຄງສ້າງແຫ່ງຈິດ (Structuralism)	11
5.2. ກຸ່ມໜ້າທີ່ທາງຈິດ (Functionalism).....	12
5.3. ກຸ່ມພຶດຕິກຳນິຍົມ (Behaviorism).....	12
5.4. ກຸ່ມຈິດວິເຄາະ (Psychoanalysis).....	13
5.5. ກຸ່ມເກສະຕັນ (Gestalt Psychology).....	13
ພາກທີ 2	15
ຄວາມແຕກຕ່າງກັນລະຫວ່າງບຸກຄົນ	16
1. ຄວາມໝາຍຂອງຄວາມແຕກຕ່າງກັນລະຫວ່າງບຸກຄົນ	16
2. ຄວາມແຕກຕ່າງກັນລະຫວ່າງບຸກຄົນ.....	16
2.1. ຄວາມແຕກຕ່າງກັນທາງດ້ານຮ່າງກາຍ.....	16
2.2. ຄວາມແຕກຕ່າງທາງດ້ານອາລົມ.....	17
2.3. ຄວາມແຕກຕ່າງກັນທາງດ້ານສັງຄົມ.	20
2.4. ຄວາມແຕກຕ່າງດ້ານທາງເພດ	21
2.5. ຄວາມແຕກຕ່າງດ້ານອາຍຸ	21
2.6. ຄວາມແຕກຕ່າງກັນທາງດ້ານສະຕິປັນຍາ	22
3. ອົງປະກອບທີ່ສິ່ງຜົນໃຫ້ບຸກຄົນແຕກຕ່າງກັນ	23
ພາກທີ 3	28
ພັດທະນາການຂອງມະນຸດ	29
1. ຄວາມໝາຍ ແລະ ວິທີການສຶກສາພັດທະນາການ	29
1.1. ວິທີການສຶກສາພັດທະນາການ	29
1.2. ອົງປະກອບຂອງພັດທະນາການຂອງມະນຸດ.....	29
2. ວຸດທິພາວະກັບການຮຽນຮູ້ (Maturation and Learning)	30
3. ພັດທະນາການຂອງມະນຸດ	31

3.1. ພັດທະນາດ້ານຮ່າງກາຍ ແລະ ການເຄື່ອນໄຫວ.....	31
3.2. ພັດທະນາການທາງອາລົມ.....	32
3.3. ພັດທະນາການທາງດ້ານບຸກຄະລິກະພາບ.....	34
3.4. ພັດທະນາການດ້ານຈະລິຍະທຳ	38
ພາກທີ 4	41
ບຸກຄະລິກະພາບ.....	41
1. ຄວາມມາຍຂອງບຸກຄະລິກະພາບ	41
2. ຄວາມສຳຄັນແລະແນວຄິດກ່ຽວກັບບຸກຄະລິກະພາບ	41
3. ແນວຄິດກ່ຽວກັບບຸກຄະລິກະພາບ	42
4. ປະເພດຂອງບຸກຄະລິກະພາບ	43
4.1. ບຸກຄະລິກະພາບພາຍນອກ:.....	43
4.2. ບຸກຄະລິກະພາບພາຍໃນ	43
5. ປັດໃຈທີ່ເປັນຕົວກຳນົດບຸກຄະລິກະພາບ	44
6. ລັກສະນະບຸກຄະລິກະພາບທີ່ດີ	45
7. ທິດສະດີບຸກຄະລິກະພາບ	46
7.1. ຈັດຕາມປະເພດກຸ່ມ (Type Theory)	46
7.2. ທິດສະດີຂອງໄອແຊງຄ (Eysenck's Type Theory)	46
7.3. ກຸ່ມການເຄື່ອນໄຫວທາງຈິດ (Psychodynamic APProach).....	46
7.4. ທິດສະດີຈິດຕະວິທະຍາວິເຄາະ (Analytical Psychology).....	48
7.5. ທິດສະດີຈິດຕະວິທະຍາສ່ວນບຸກຄົນ (Individual Psychology)	49
ພາກທີ 5	53
ສະຕິປັນຍາ.....	53
1. ຄວາມໝາຍຂອງສະຕິປັນຍາ.....	53
2. ທິດສະດີສະຕິປັນຍາ	53
2.1. ທິດສະດີເອກກະໄນ (Unifacter Theory), ບີເນດ (Alfred Binet)	53

2.2.	ທິດສະດີສອງຕົວປະກອບ (Two – Factro Theory)	54
2.3.	ທິດສະດີຫຼາຍຕົວປະກອບ	54
2.4.	ທິດສະດີຂອງເທີສະໂຕນ (L.L. Thurston's Theory)	54
2.5.	ທິດສະດີພະຫຸປັນຍາ (Multiple Intelligence Theory)	54
3.	ການວັດຄວາມສາມາດທາງສະຕິປັນຍາ	55
4.	ແບບທົດສອບສະຕິປັນຍາ	56
ພາກທີ 6		61
ຄວາມຊຳນານ		61
1.	ຄວາມໝາຍຂອງຄວາມຊຳນານ	61
2.	ປະເພດ ແລະ ການທົດສອບຄວາມສາມາດ	61
2.1.	ຄວາມສາມາດດ້ານການຮຽນ (Scholastic Aqtitude Test)	61
2.2.	ຄວາມສາມາດບາງດ້ານ ຫຼື ຄວາມສາມາດພິເສດ	62
2.2.1.	ຄວາມສາມາດດ້ານດິນຕີ	62
2.2.2.	ຄວາມສາມາດດ້ານສື່ລະປະ	63
2.2.3.	ຄວາມສາມາດໃນການເປັນເລຂານຸການ	63
3.	ການປຽບທຽບແບບທົດສອບຄວາມຊຳນານ ແລະ ແບບທົດສອບ ວັດຜົນສຳເລັດທາງການຮຽນ	63
3.1.	ດ້ານຄ້າຍຄືກັນ	63
3.2.	ດ້ານຕ່າງກັນ	64
3.3.	ຄຸນປະໂຫຍກຂອງແບບທົດສອບຄວາມສາມາດທາງການຮຽນ	64
ພາກທີ 7		67
ຄວາມສາມາດທາງອາລົມ		67
1.	ຄວາມໝາຍ ແລະ ຄວາມເປັນມາຂອງຄວາມສາມາດທາງອາລົມ	67
2.	ລັກສະນະຂອງຄົນທີ່ມີຄວາມສາມາດທາງອາລົມ	69
3.	ການພັດທະນາທັກສະທາງອາລົມ	71
4.	ແບບປະເມີນຜົນການທົດສອບທາງອາລົມ	72

ພາກທີ 8	80
ຄວາມຄິດສ້າງສັນ.....	80
1. ຄວາມໝາຍຂອງຄວາມຄິດສ້າງສັນ	80
2. ຄວາມສໍາຄັນຂອງຄວາມຄິດສ້າງສັນ	80
3. ລັກສະນະ ແລະ ອົງປະກອບຂອງແນວຄິດສ້າງສັນ	82
3.1. ລັກສະນະຂອງແນວຄິດສ້າງສັນ.....	82
3.2. ອົງປະກອບຂອງແນວຄິດສ້າງສັນ	82
4. ອົງປະກອບທີ່ມີອິດທິພົນຕໍ່ແນວຄິດສ້າງສັນ.	84
5. ການສົ່ງເສີມແນວຄິດສ້າງສັນລະຫວ່າງ ຄູ ແລະ ນັກຮຽນ.....	85
ພາກທີ 9	88
ການຮຽນຮູ້.....	88
1. ຄວາມໝາຍຂອງການຮຽນຮູ້.....	88
2. ທຳມະຊາດຂອງການຮຽນຮູ້.....	88
3. ອົງປະກອບທີ່ສໍາຄັນຂອງການຮຽນຮູ້.	89
4. ປັດໃຈທີ່ມີອິດທິພົນຕໍ່ການຮຽນຮູ້.....	90
4.1. ແຮງຈູງໃຈໃນການຮຽນຮູ້.....	91
4.2. ຄວາມອິດເມື່ອຍກັບການຮຽນຮູ້.	91
4.3. ສະພາບການທີ່ກໍ່ໄຫ້ເກີດການຮຽນຮູ້.....	93
5. ຂະບວນການຮຽນຮູ້.....	94
ພາກທີ 10	96
ທິດສະດີຄວາມສໍາພັນຕໍ່ເນື່ອງ.....	96
1. ທິດສະດີກ່ຽວກັບເງື່ອນໄຂ.....	96
1.1. ທິດສະດີການວາງເງື່ອນໄຂແບບຄາລະສິກຂອງປາບລິບ	96
1.2. ທິດສະດີວາງເງື່ອນໄຂແບບຄະລິສິກຂອງວັດສັນ (John B Watson)	99
1.3. ການນຳໃຊ້ທິດສະດີເຂົ້າໃນການຮຽນ-ການສອນ	101

1.4. ທິດສະດີການວາງເງື່ອນໄຂແບບການກະທຳຂອງສະກົນເນີ (Operant Conditioning Theory)	102
2. ທິດສະດີເຊື່ອມໂຍງຂອງທອນໄດ	105
2.1. ຫຼັກການແຕ່ງຄວາມພ້ອມ (Law of Readiness)	106
2.2. ຫຼັກການແຕ່ງການເຝິກ (Law of Exercise)	106
2.3. ຫຼັກການແຕ່ງຄວາມພໍໃຈ(Law of Effect).....	106
3. ທິດສະດີເສີມແຮງຂອງຮັນລ໌	109
3.1. ການທົດລອງ.	109
3.2. ຄວາມສຳຄັນຂອງການເສີມແຮງ	110
3.3. ການຮຽນຮູ້ໃນທິດສະນະຂອງຮັນລ໌ ເຫັນວ່າ:.....	110
3.4. ການນຳທິດສະດີຂອງຮັນລ໌ເຂົ້າໃນການຮຽນ-ການສອນ	111
ພາກທີ 11.....	112
ທິດສະດີກຸ່ມຄວາມຮູ້ຄວາມເຂົ້າໃຈ.....	112
1. ແນວຄິດພື້ນຖານຂອງກຸ່ມ ເກສຕັນ	112
1.1. ຫຼັກການຮຽນຮູ້.....	112
1.2. ການນຳແນວຄິດໄປໃຊ້ໃນການຮຽນ-ການສອນ	113
2. ທິດສະດີຂອງທານ ໂຄເລີຣ.....	113
2.1. ຫຼັກການຮຽນຮູ້.....	114
2.2. ການທົດລອງ	114
3. ແນວຄິດຈາກການທົດລອງການຮຽນຮູ້ຈາກການຢັ້ງເຫັນ.....	115
3.1. ອຸປະສັກທີ່ຂັດຂວາງການຢັ້ງເຫັນ.	115
3.2. ການນຳໃຊ້ທິດສະດີໃນການຮຽນ-ການສອນ.....	116
4. ການນຳໄປໃຊ້ໃນການຮຽນ- ການສອນ	116
ພາກທີ 12	118
ການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້	118
1. ຄວາມໝາຍ ແລະ ລັກສະນະຂອງການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້	118

1.1.	ຄວາມໝາຍຂອງການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້.....	118
1.2.	ລັກສະນະການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້.....	118
1.3.	ລັກສະນະຂອງສິ່ງກະຕຸ້ນ ແລະ ການຕອບສະໜອງທີ່ສົ່ງຜົນຕໍ່ການຮຽນຮູ້.	119
2.	ທິດສະດີການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້.....	119
2.1.	ທິດສະດີການຖ່າຍທອດໂດຍເຄິ່ງຄືກັນ	119
2.2.	ທິດສະດີການຖ່າຍທອດໂດຍການຮຽນຮູ້ຄວາມສໍາພັນ ລະຫວ່າງສະຖານະການ	119
2.3.	ທິດສະດີການຖ່າຍທອດໂດຍການສະຫຼຸບຄວາມຄ້າຍຄື	120
3.	ຫຼັກການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້	120
3.1.	ການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້ໂດຍເຄິ່ງຄືກັນ	120
3.2.	ການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້ໂດຍການສະຫຼຸບຄວາມ	121
3.3.	ການຖ່າຍທອດໂດຍການຮຽນຮູ້ຄວາມສໍາພັນ.....	121
3.4.	ການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້ໂດຍທັດສະນະຄະຕິ ແລະ ອຸດົມຄະຕິ.....	121
4.	ການສອນເພື່ອໃຫ້ເກີດການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້.....	121
	ພາກທີ 13	123
	ແຮງຈູງໃຈ ແລະ ສຸຂະພາບຈິດ	123
1.	ຄວາມໝາຍ ແລະ ວົງຈອນຂອງແຮງຈູງໃຈ.....	123
1.1.	ຄວາມໝາຍຂອງແຮງຈູງໃຈ	123
1.2.	ວົງຈອນຂອງແຮງຈູງໃຈ.....	123
1.3.	ປະເພດຂອງແຮງຈູງໃຈ.	123
1.4.	ສາເຫດທີ່ເກີດແຮງຈູງໃຈ	124
1.5.	ການວັດພາວະນາແຮງຈູງໃຈ.....	124
2.	ທິສະດີຂອງແຮງຈູງໃຈ.....	125
2.1.	ທິດສະດີຂອງການຄວບຄຸມສ່ວນຕົວ.....	125
2.2.	ທິສະດີສັນຊາດຕະຍານ	125
2.3.	ທິດສະດີແຮງກະຕຸ້ນ.....	125

2.4. ທິດສະດີລະດັບຂັ້ນຄວາມຕ້ອງການ.....	126
2.5. ອົງປະກອບທີ່ມີຜົນຕໍ່ແຮງຈູງໃຈ.....	128
3. ຫຼັກການສ້າງແຮງຈູງໃຈ.....	130
4. ສຸຂະພາບຈິດ.....	133
4.1. ລັກສະນະຂອງຄົນທີ່ມີສຸຂະພາບຈິດທີ່ດີ	133
4.2. ສາເຫດທີ່ນຳໄປສູ່ສຸຂະພາບຈິດບໍ່ດີ	134
ພາກທີ 14	136
ທັດສະນະຂອງຜູ້ຄົນຄວ້າ.....	Error! Bookmark not defined.
1. ຈິດຕະວິທະຍາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການສອນ	136
2. ຈິດຕະວິທະຍາການຮຽນຮູ້	136
3. ພຶດຕິກຳການຮຽນຮູ້	136
4. ຈິດຕະພັດທະນາການ	137
5. ຄວາມຮັບຮູ້ແລະການຮຽນຮູ້.....	137
6. ຈິດຕະວິທະຍາຂອງສະຕິປັນຍາ, ການຮຽນຮູ້ ແລະ ການພັດທະນາຈິດຕະວິທະຍາ	138
6.1. ຫຼັກການສອນ ແລະ ວິທີການສອນ.....	140
6.2. ສ້າງບັນຍາກາດໃນການຮຽນການສອນ	141
6.3. ພຶດຕິກຳຂອງຄູ ແລະ ບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນ	147
7. ເຕັກນິກການສ້າງບັນຍາກາດທາງຈິດຕະວິທະຍາ.....	151
7.1. ບັນຍາກາດແຫ່ງຄວາມສະໜິດສະໜົມ	151
7.2. ບັນຍາກາດທີ່ອົບອຸ່ນ.....	152
7.3. ບັນຍາກາດຂອງການຍອມຮັບ.....	152
7.4. ເຕັກນິກທີ່ມີປະສິດທິພາບໃນການປົກຄອງຫ້ອງຮຽນ.....	153
8. ສະຫຼຸບ	Error! Bookmark not defined.
ເອກະສານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.....	158

ພາກທີ 1

ຄວາມຮູ້ທົ່ວໄປກ່ຽວກັບວິທີສອນຈິດຕະສາດ ແລະ ສຶກສາສາດ

1. ຈິດຕະວິທະຍາສ້າງສັນການຮຽນ-ການສອນ.

ການຈັດການຮຽນ-ການສອນໃນຍຸກປະຕິຮູບການສຶກສາ ໄດ້ຖືເອົາຜູ້ຮຽນເປັນສຳຄັນ, ສິ່ງເສີມໃຫ້ຮຽນ ຮຽນຮູ້ ດ້ວຍການລົງມືປະຕິບັດ, ສິ່ງເສີມການຮຽນໂດຍມີສ່ວນຮ່ວມຢ່າງຈິງຈັງ ທັງແນວຄິດ, ຈິດໃຈ ແລະ ມັນສະໝອງ ຈະເຮັດໃຫ້ເກີດການປະທັບໃຈ, ຮຽນຮູ້ດ້ວຍຄວາມເຂົ້າໃຈຊາບຊຶ້ງ ແລະ ຈິດຈຳໄດ້ດີ, ສາມາດຄິດໄດ້ກວ້າງໄກ ແລະ ນຳຄວາມຮູ້ໄປໃຊ້ໃນຊີວິດວິດປະຈຳວັນ ນຳໄປສູ່ ການຄິດພົບກັບວິທີການແກ້ໄຂບັນຫາ ແລະ ສ້າງສັນຫາວຽກງານໃໝ່ໄດ້.

ການທີ່ຜູ້ຮຽນໄດ້ລົງມືປະຕິບັດຮ່ວມເຮັດກິດຈະກຳເພື່ອສະແດງເຖິງຄວາມສາມາດໃນການຄົ້ນພົບ ເຊິ່ງເປັນຄວາມສາມາດທີ່ພຽບພ້ອມທັງຄວາມພະຍາຍາມ ແລະ ອິດທິນ, ເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນຕື່ນຕາ, ເຕືອນໃຈຄົ້ນຄວ້າພົບດ້ວຍຕົນເອງ, ເຮັດໃຫ້ມີຄວາມມ່ວນຊື່ນກັບການຮຽນ, ມີຄວາມພູມໃຈກັບຄວາມສາມາດໃນຜົນງານຂອງຕົນເອງ ແລະ ເກີດມີຄວາມຮູ້ສຶກ ມີຄວາມໝັ້ນໃນຕົວເອງ, ເພິ່ງພໍໃຈຕໍ່ຜົນສຳເລັດ ແລະ ມີກຳລັງໃຈເຮັດໃຫ້ຢາກຮຽນ, ຢາກຮູ້ຕໍ່ໄປ, ເຮັດໃຫ້ມີຄວາມກະຕື້ລື້ນຢາກຮູ້ຢາກຮຽນ, ຢາກສຶກສາຄົ້ນຄວ້າດ້ວຍຕົວເອງຫຼາຍຂຶ້ນ.

ບົດບາດຂອງຜູ້ຮຽນຈຶ່ງຕ້ອງປ່ຽນໄປ, ຈຶ່ງຕ້ອງເປັນວິທີຮຽນຈາກທີ່ຄູທີ່ເປັນເຈົ້າການມາສູ່ການໃຫ້ຜູ້ຮຽນຕ້ອງໄດ້ມີຄວາມເປັນເຈົ້າການ, ຫ້າວຫັນໃນການຮຽນ. ຈາກທີ່ການຮຽນໂດຍຄູເປັນຜູ້ປ້ອນ, ເປັນຜູ້ບອກ, ເປັນຜູ້ໃຫ້ເຮັດ ມາສູ່ການລິເລີ່ມຮ່ວມກັນຄິດ ຮ່ວມກັນເຮັດ ແລະ ເຝິກຝົນຫຼໍ່ຫຼອມຕົນເອງ ຈາກພະລັງຄວາມສາມາດດ້ວຍຕົນເອງ, ກາຍເປັນຜູ້ທີ່ສາມາດປະຕິບັດໃນຕົວຈິງໂດຍການປ່ຽນບົດບາດຂອງຜູ້ຮຽນທີ່ວ່າ:

- ຮຽນຮູ້ຫຼາຍກວ່າກາເຮັດ, ຮຽນຈຶ່ງຈຳຫຼາຍກວ່າການຈັດການ.
- ຮຽນຮັບຫຼາຍກວ່າການໃຫ້, ຮຽນໃຊ້ຫຼາຍກວ່າການຜະລິດ.

ເຮັດໃຫ້ນັກຮຽນສາມາດເປັນນັກຄິດ, ນັກປະຕິບັດ ແລະ ນັກສ້າງສັນຜົນງານໄດ້, ການສອນຈຶ່ງ ປ່ຽນຈາກການຖືຜູ້ສອນເປັນສິ່ງສຳຄັນ ມາຖືການໃຫ້ຜູ້ຮຽນເປັນສຳຄັນ.

ດັ່ງນັ້ນ, ຈິດຕະວິທະຍາການຮຽນ-ການສອນຈຶ່ງມີຄວາມໃສ່ຄັນເປັນປັດໄຈນຳໄປສູ່ຜົນສຳເລັດຂອງການຈັດການສຶກສາ. ຜູ້ສອນ ແລະ ຜູ້ຮຽນຕ້ອງຊ່ວຍກັນສ້າງບັນຍາກາດ ແຫ່ງການຮຽນຮູ້ໃຫ້ເກີດຂຶ້ນ, ໃຫ້ມີບັນຍາກາດເປັນອິດສະຫຼະ, ອົບອຸ່ນ, ປອດໄພ ແລະ ເປັນກັນເອງ, ເປັນການປະຕິສຳພັນລະຫວ່າງຜູ້ສອນ ແລະ ຜູ້ຮຽນ ຕ່າງກໍ່ຊ່ວຍກັນອະທິບາຍ, ເຮັດກິດຈະກຳຮ່ວມກັນ, ໃຫ້ກຳລັງໃຈເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ ເຮັດໃຫ້ມີຄວາມຕື່ນຕົວ, ມີຄວາມກະຕື້ລື້ນຕໍ່ການຮຽນດີຂຶ້ນ.

1.1. ຄວາມໝາຍຂອງຈິດຕະວິທະຍາການຮຽນ-ການສອນ

ຈິດຕະວິທະຍາການຮຽນ-ການສອນ ແມ່ນ ການທີ່ຜູ້ສອນຈັດການສຶກສາໂດຍການນຳເອົາຫຼັກການທາງຈິດຕະວິທະຍາມາໃຊ້ຢ່າງສ້າງສັນໃນການຈັດການຮຽນ-ການສອນ ໃຫ້ເໝາະສົມສອດຄ່ອງກັບການຮຽນ, ເພື່ອໃຫ້ວຽນງານການຮຽນ-ການສອນ, ການສຶກສາຂອງຄູປະສົບຜົນສຳເລັດ.

ອີກຢ່າງໜຶ່ງເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ຮຽນ ຮຽນຮູ້, ຕັ້ງໃຈຮຽນຮູ້, ໃສ່ໃຈກັບການຮຽນຮູ້, ກ້າທີ່ຈະຮຽນຮູ້, ກ້າທີ່ຈະສຶກສາຄືນຄວ້າ ແລະ ພັດທະນາຕົນໃຫ້ສຸດຄວາມສາມາດ, ຮຽນຮູ້ຢ່າງມ່ວນຊື່ນ, ມີຄວາມສຸກ ແລະ ເສີມສ້າງຄຸນສົມບັດທີ່ດີໃຫ້ເກີດຂຶ້ນກັບຜູ້ຮຽນເພື່ອໃຫ້ເປັນຄົນດີ, ຄົນເກັ່ງ, ຄົນທີ່ມີຄວາມສຸກໃນເວລາຮຽນ, ເວລາເຮັດວຽກ, ດຳລົງຊີວິດໃນຄອບຄົວ ແລະ ສັງຄົມທັງປັດຈຸບັນກໍ່ຄືອະນາຄົດ, ເມື່ອເປັນຜູ້ໃຫຍ່ກໍ່ຍັງຕ້ອງການຢາກຮູ້ ຢາກຮຽນໄປຕະຫຼອດຊີວິດ.

- ຈິດຕະວິທະຍາ (Psychology) ເປັນວິທະຍາສາດທີ່ສຶກສາກ່ຽວກັບພຶດຕິກຳຂອງສິ່ງທີ່ມີຊີວິດ.
- ການສຶກສາ (Education) ເປັນວິທະຍາສາດທີ່ຊ່ວຍໃຫ້ຄົນປັບຕົວໃຫ້ເດັກດີທີ່ສຸດ.
- ຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາເປັນວິທະຍາສາດທີ່ສຶກສາກ່ຽວກັບພຶດຕິກຳຂອງຄົນເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ຄົນສາມາດປັບຕົວໃຫ້ດີທີ່ສຸດ.

ດັ່ງນັ້ນ, ຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາຈຶ່ງກ່ຽວຂ້ອງກັບສະຖານະການ ການຮຽນຮູ້, ການຮຽນ-ການສອນ, ເນື້ອໃນວິຊາຈຶ່ງແນ່ໃສ່ພຶດຕິກຳການຮຽນຮູ້, ແຮງຈູງໃຈ ແລະ ພັດທະນາຄວາມສາມາດຂອງຜູ້ຮຽນ, ລັກສະນະທຳມະຊາດຂອງຜູ້ຮຽນ, ສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ມີຜົນຕໍ່ການຮຽນ, ຕະຫຼອດເຖິງການນຳເອົາວິທີການ, ນຳຄວາມຮູ້ຄວາມເຂົ້າໃຈທີ່ເກີດຂຶ້ນນຳໄປໃຊ້ປັບປຸງຄຸນນະພາບການຮຽນ-ການສອນໃຫ້ມີປະສິດທິພາບ, ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ຮຽນສາມາດນຳຄວາມຮູ້ເຂົ້າຊ່ວຍໃນການປັບຕົວໃຫ້ດີຂຶ້ນ.

ຈິດຕະວິທະຍາມີຄວາມໝາຍວ່າ: ເປັນສາຂາໜຶ່ງທີ່ສຶກສາກ່ຽວກັບພຶດຕິກຳ ຫຼື ຂະບວນການຄິດໄປພ້ອມກັບຂະບວນການສຶກສາດ້ວຍປັນຍາ, ຄວາມຄິດ, ຄວາມເຂົ້າໃຈ, ການໃຊ້ເຫດຜົນ, ການເຂົ້າໃຈຕົວເອງຕະຫຼອດຮອດພຶດຕິກຳຂອງບຸກຄົນດ້ວຍ.

ຈິດຕະວິທະຍາການຮຽນ-ການສອນບໍ່ພຽງແຕ່ນຳຜົນການຄົ້ນພົບທາງຈິດຕະວິທະຍາເຊິ່ງສອດຄ່ອງກັບການສຶກສາໄປໃຊ້ເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຍັງສ້າງຫຼັກທາງຈິດຕະວິທະຍາເພື່ອສຶກສາສຳຫຼວດບັນຫາທາງການສຶກສາໂດຍສະເພາະ, ດັ່ງນັ້ນ, ຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາຈຶ່ງເປັນຈິດຕະວິທະຍາການນຳໃຊ້ ເຊິ່ງມີລະບົບລະບຽບສະເພາະຕົນອີກດ້ວຍ.

1.2. ຂອບເຂດຂອງຈິດຕະວິທະຍາສ້າງສັນການຮຽນ-ການສອນ.

ຈິດຕະວິທະຍາສ້າງສັນການຮຽນ-ການສອນ ໄດ້ສັງລວມເອົາເນື້ອໃນແນວຄິດຂອງນັກຈິດຕະວິທະຍາ, ທິດສະດີຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງບຸກຄົນ, ຄວາມສະຫຼາດທາງປັນຍາ, ອາລົມ ແລະ ດ້ານແນວຄິດສ້າງສັນ, ທຳມະຊາດຂອງຜູ້ຮຽນແຕ່ລະໄວ, ຄວາມແຕກຕ່າງກັນລະຫວ່າງຍິງ-ຊາຍ, ທິດສະດີການຮຽນຮູ້, ການຮຽນຮູ້ຈາກສິ່ງກະຕຸ້ນ, ການຮຽນຮູ້ຈາກການເສີມແບບຕ່າງໆ ເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນຢາກຮູ້, ຢາກຮຽນຕະຫຼອດຊີວິດ, ມີຜົນສຳເລັດໃນການຮຽນຮູ້ ຜູ້ສອນກໍ່ສາ

ມາດດຳເນີນການສອນໄປດ້ວຍຄວາມພາກພູມໃຈ, ເຫັນເຖິງຄວາມສາມາດຂອງຜູ້ຮຽນ, ຜູ້ເຖິງຄວາມສາມາດ ແລະ ບົດບາດຂອງຕົນ ມີກຳລັງໃຈຢາກຮູ້, ຢາກຮຽນ ແລະ ຢາກພັດທະນາປັບປຸງຕົນເອງໃຫ້ດີຂຶ້ນ.

ຂອບເຂດຂອງຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາມີດັ່ງນີ້:

- 1) ສຶກສາປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງຈິດຕະວິທະຍາ, ແນວຄິດຂອງນັກຈິດຕະວິທະຍາທີ່ມີຜົນຕໍ່ການຮຽນຮູ້.
- 2) ສຶກສາອົງປະກອບຕ່າງໆທີ່ມີຜົນຕໍ່ການຮຽນຮູ້ຂອງຜູ້ຮຽນ, ໂດຍເນັ້ນເຖິງຄວາມແຕກຕ່າງກັນຂອງບຸກຄົນໃນດ້ານສະຕິປັນຍາ, ຄວາມຊຳນິຊຳນານ, ຄວາມສົນໃຈ, ຄວາມສະຫຼາດທາງອາລົມ, ຄວາມຄິດສ້າງສັນບຸກຄະລິກກະພາບ, ພັດທະນາການ, ແຮງຈູງໃຈ ແລະ ອື່ນໆ.
- 3) ການຮຽນຮູ້ໂດຍເນັ້ນໃສ່ການສຶກສາທຳມະຊາດຂອງການຮຽນຮູ້, ອົງປະກອບຂອງການຮຽນຮູ້, ການແກ້ບັນຫາໂດຍອາໄສຫຼັກການຮຽນຮູ້, ການຈັດສະພາບການຮຽນຮູ້ ແລະ ອື່ນໆ.
- 4) ການນຳເອົາເຕັກນິກນຳໄປໃຊ້ ແລະ ວິທີການຮຽນຮູ້, ໂດຍຜູ້ສອນເນັ້ນໃຫ້ຜູ້ຮຽນສາມາດນຳເອົາຄວາມຮູ້ເຂົ້າໃນການຮຽນ-ການສອນ ແລະ ການແກ້ໄຂບັນຫາການພັດທະນາຕົນເອງໃຫ້ສາມາດດຳລົງຊີວິດຢູ່ໃນສັງຄົມຢ່າງມີຄວາມສຸກ.
- 5) ການປັບພຶດຕິກຳ ແມ່ນແນ່ໃສ່ພຶດຕິກຳທີ່ບໍ່ປາດຖະໜາໄປສູ່ພຶດຕິກຳທີ່ຕ້ອງການ, ການໃຊ້ທິດສະດີຕົວແບບເພື່ອສົ່ງເສີມການຮຽນຮູ້.
- 6) ເຕັກນິກ ແລະ ວິທີການຕ່າງໆທີ່ໃຊ້ໃນການສຶກສາຈິດຕະວິທະຍາ ເຊັ່ນ: ການສັງເກດ, ການທົດລອງ, ການສອບຖາມ ແລະ ອື່ນໆ.

1.3. ຈຸດປະສົງຂອງຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາ

- 1) ເປັນການໃຫ້ຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບການຮຽນຮູ້ທີ່ເປັນລະບົບທາງດ້ານທິດສະດີ, ຫຼັກການເນື້ອໃນ ແລະ ອື່ນໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຮຽນຮູ້ຂອງມະນຸດ ທັງເດັກ ແລະ ຜູ້ໃຫຍ່. ຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາຈຶ່ງກ່ຽວຂ້ອງກັບພຶດຕິກຳການຮຽນຮູ້ຂອງຜູ້ຮຽນໃນສະພາບການຈັດການຮຽນ-ການສອນອີກດ້ວຍ.
- 2) ເປັນການນຳຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບການຮຽນຮູ້ຕົວຜູ້ຮຽນມາຈັດເປັນຮູບແບບເພື່ອອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ຜູ້ສອນ ແລະ ຜູ້ກ່ຽວຂ້ອງກັບການສຶກສາ ສາມາດນຳເອົາຄວາມຮູ້ທີ່ເປັນຮູບປະທຳໄປໃຊ້ໃຫ້ເກີດປະໂຫຍດຕາມການຮຽນ-ການສອນ. ຄູອາຈານສອນຜູ້ທີ່ມີຄວາມຮູ້, ຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ນຳເອົາຄວາມຮູ້ທາງຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາໄປໃຊ້ເຂົ້າໃນການຈັດການຮຽນ-ການສອນ ແລະ ສະພາບແວດລ້ອມທີ່ໃຫ້ແກ່ຜູ້ຮຽນ, ຈະສົງຜົນໃຫ້ແກ່ຜູ້ຮຽນເກີດການຮຽນຮູ້ທີ່ດີກວ່າ ຄູທີ່ດີກວ່າຄູຂາດຄວາມຮູ້ ແລະ ຫຼັກການທີ່ດີໃນເລື່ອງຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາ.

1.4. ການຕອບສະໜອງທຳມະຊາດຂອງຜູ້ຮຽນ

ມີດັ່ງນີ້:

- 1) ຄວາມຮູ້ທີ່ເປັນອັນໜຶ່ງອັນດຽວ
- 2) ຄວາມຮັກ ແລະ ຄວາມເອົາໃຈໃສ່ດູແລ
- 3) ຄວາມອົບອຸ່ນປອດໄພ

4) ຄວາມເປັນອິດສະຫຼະ

5) ຄວາມມີຄຸນຄ່າ

2. ປະຫວັດຄວາມເປັນມາ ແລະ ຄວາມໝາຍຂອງຈິດຕະວິທະຍາ

2.1. ປະຫວັດ ແລະ ຄວາມມາຂອງຈິດຕະວິທະຍາ

ຈິດຕະວິທະຍາ (Psychology) ເຊິ່ງມີກົກເຂົ້າມາຈາກເກຣັກບູຮານ 2 ຄຳຄື: Psych ແປວ່າ: ຈິດວິນຍານ (soul) ແລະ Logose ໝາຍເຖິງການສຶກສາ ຫຼື ຄວາມຮູ້ (Study). ເມື່ອລວມຕົວ Psyche+Logs ຈຶ່ງໝາຍເຖິງ A study of Soul ແມ່ນການສຶກສາກ່ຽວກັບວິນຍານ.

ມາເຖິງປີ ຄສ 1819 ທ່ານວິນແຮມວູນ (Wilhelm Wundt) ນັກຈິດຕະວິທະຍາຊາວເຢຍລະມັນ ເປັນຜູ້ທຳອິດທີ່ໄດ້ບຸກເບີກ ແລະ ໃຊ້ວິທີການທາງວິທະຍາສາດເຂົ້າມາສຶກສາຈິດຕະວິທະຍາ, ໄດ້ສ້າງຫ້ອງທົດລອງທາງຈິດຕະວິທະຍາຂຶ້ນ ເປັນແຫ່ງທຳອິດຂອງໂລກ ທີ່ເມືອງແລບຊິກ (Leipzig) ປະເທດເຢຍລະມັນ, ມີເຄື່ອງມືໃນການທົດລອງ ແລະ ກວດສອບເຄື່ອງມືຄືກັບວິທະຍາສາດອື່ນໆ.

ທ່ານ ວູນ ໄດ້ຮັບກຽດຕິຍົດຍົກຍ້ອງວ່າ ເປັນບິດາແຫ່ງຈິດຕະວິທະຍາການທົດລອງ, ຈາກນັ້ນມາຈິດຕະວິທະຍາໄດ້ຮັບຄວາມສົນໃຈ ແລະ ມີການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າດ້ວຍວິທີທາງວິທະຍາສາດຢ່າງວ້າງຂວາງຈົນມາເຖິງປັດຈຸບັນ.

ຫ້ອງປະຕິບັດການຂອງ Wilhelm Wundt ນັບວ່າສຳຄັນຫຼາຍ ເພາະມີນັກຈິດຕະວິທະຍາລຸ້ນບຸກເບີກຂອງສະຫະລັດອາເມລິກາຕ່າງໆມາສຶກສາຢູ່ທີ່ນີ້ ແລະ ສ້າງຫ້ອງທົດລອງຕາມມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຕ່າງໆ ເຮັດໃຫ້ຈິດຕະວິທະຍາໄດ້ສຶກສາຄົ້ນຄວ້າ ຢ່າງກວ້າງຂວາງ.

ການສຶກສາຈິດຕະວິທະຍາ ໄດ້ພັດທະນາສູ່ວິທີທາງວິທະຍາສາດ ແລະ ກາຍເປັນວິທະຍາສາດຂະແໜງໜຶ່ງຂອງວິທະຍາສາດພືດຕິກຳສາດ. ດັ່ງນັ້ນ, ຄວາມໝາຍຂອງຈິດຕະວິທະຍາໃນປັດຈຸບັນໄດ້ກາຍເປັນ ວິທະຍາສາດ ທີ່ສຶກສາກ່ຽວກັບພຶດຕິກຳຂອງຄົນ ແລະ ສັດ.

ຈິດຕະວິທະຍາເປັນວິທະຍາສາດ ເພາະໃຊ້ວິທີການຄົ້ນຄວ້າ ລວບລວມຄວາມຮູ້ ຈິດຕະວິທະຍາຢ່າງເປັນລະບົບ, ແບບແຜນ, ເປັນປາລະໄນ, ທົດສອບ ທົບທວນຢ່າງເປັນລະອຽດຖີ່ຖ້ວນ. ສະຫຼຸບເປັນກົດເກນດ້ວຍຄວາມຮອບຄອບ ແລະ ສາມາດພິສູດ ກວດສອບຂໍ້ມູນທີ່ໄດ້ ຄືກັບວິທະຍາສາດຂະແໜງ ອື່ນໆ ຈິດຕະວິທະຍາແນ່ໃສ່ການອະທິບາຍ, ທຳນາຍ ແລະ ຄວບຄຸມປະກົດການທາງດ້ານພຶດຕິກຳຂອງຄົນ ແລະ ສັດ.

ພຶດຕິກຳໝາຍເຖິງການກະທຳຂອງອິນຊີ ທີ່ສະແດງອອກມາ ແລ້ວເຮັດໃຫ້ບຸກຄົນສາມາດສັງເກດເຫັນໄດ້, ຮູ້ໄດ້ ຫຼື ໃຊ້ເຄື່ອງມືຕ່າງໆ ຫຼື ກວດສອບໄດ້. ພຶດຕິກຳແບ່ງອອກ 2 ພາກສ່ວນຄື:

1) ພຶດຕິກຳພາຍນອກ

- ພຶດຕິກຳໜ່ວຍໃຫຍ່: ເປັນພຶດຕິກຳທີ່ສາມາດເບິ່ງເຫັນ, ບໍ່ຕ້ອງໃຊ້ເຄື່ອງມືວັດ ແລະ ກວດສອບ ເຊັ່ນ: ການເຄື່ອນໄຫວຂອງຮ່າງກາຍ, ການຍືນ, ການຍ່າງ, ການຫົວ ແລະ ອື່ນໆ.
- ພຶດຕິກຳໜ່ວຍຍ່ອຍ: ແມ່ນພຶດຕິກຳທີ່ອາໄສເຄື່ອງມືເພື່ອສັງເກດ ເຊັ່ນ: ການປ່ຽນແປງຂອງຮ່າງກາຍ, ການໝຸນວຽນຂອງເລືອດ, ການເຕັ້ນຂອງຫົວໃຈ ແລະ ອື່ນໆ.

2) ພຶດຕິກຳທາງໃນ

- ຄວາມຮູ້ສຶກ ໝາຍເຖິງການຕອບສະໜອງຂອງສິ່ງກະຕຸ້ນ ຂອງອິນຊິທັງ5.
- ການຮັບຮູ້ ໝາຍເຖິງການແປຄວາມໝາຍຈາກສິ່ງກະຕຸ້ນ ທີ່ໄດ້ຈາກການສຳພັດ.
- ການຈື່ ໝາຍເຖິງຄວາມສາມາດທີ່ສະໜັມສິ່ງກະຕຸ້ນ ແລະ ປະສົບການທີ່ຜ່ານເຂົ້າມາ ແລ້ວເກັບເປັນພາບໄວ້ໄດ້ ແລະ ສາມາດດຶງອອກມາໃຊ້ໃນທຸກຄັ້ງ.
- ການຄິດ ແລະ ການຕັດສິນໃຈ ໝາຍເຖິງການເກັບລວບລວມຂໍ້ມູນ ຫຼື ສິ່ງກະຕຸ້ນຕ່າງໆ ເພື່ອວິເຄາະຫາສາເຫດ ແລະ ພິຈາລະນາຕັດສິນໃຈ.

2.2. ຄວາມໝາຍຂອງຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາ

ຈິດຕະວິທະຍາ (Psychologist) ແມ່ນວິທະຍາສາດທີ່ສຶກສາພຶກຕິກຳຂອງສິ່ງທີ່ມີຊີວິດ, ການສຶກສາ (Education) ແມ່ນວິທະຍາສາດທີ່ຊ່ວຍໃຫ້ຄົນສາມາດປັບຕົວໃຫ້ດີທີ່ສຸດ, ຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາ ຈຶ່ງເປັນວິທະຍາສາດ ທີ່ສຶກສາກ່ຽວກັບພຶດຕິກຳຂອງມະນຸດ, ເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ມວນມະນຸດປັບຕົວໃຫ້ໄດ້ດີ.

ດັ່ງນັ້ນ, ຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາ ຈຶ່ງກ່ຽວຂ້ອງກັບການຮຽນ-ການສອນ. ເນື້ອໃນຂອງວິຊາ ຈຶ່ງແນ່ໃສ່ການຄົ້ນຄວ້າເຖິງພຶດຕິກຳການຮຽນຮູ້, ແຮງຈູງໃຈ ແລະ ການພັດທະນາຄວາມສາມາດຂອງຜູ້ຮຽນ, ລັກສະນະທຳມະຊາດຂອງຜູ້ຮຽນ, ສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ມີຜົນຕໍ່ການຮຽນ ຕະຫຼອດເຖິງວິທີການນຳຄວາມຮູ້, ຄວາມເຂົ້າໃຈທີ່ເກີດມານຳໃຊ້ເພື່ອປັບປຸງການຮຽນ-ການສອນໃຫ້ມີປະສິດທິພາບ ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ຮຽນນຳຄວາມຮູ້ເຂົ້າຊ່ວຍໃນການປັບຕົວໃຫ້ດີຂຶ້ນ.

3. ຂອບເຂດ ແລະ ຈຸດປະສົງຂອງຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາ

3.1. ຂອບເຂດຂອງຈິດຕະວິທະຍາ

ຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາໄດ້ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຮຽນ ການສອນ, ອົງປະກອບການຈັດການຮຽນ-ການສອນໃນໂຮງຮຽນ, ຄວບຄຸມເຖິງທັງຄູ, ນັກຮຽນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ. ຂອບເຂດຂອງຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາຈຶ່ງມີດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

1) ສຶກສາເລື່ອງປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງຈິດຕະວິທະຍາ, ແນວຄິດຂອງບັນດານັກຈິດຕະວິທະຍາ ທີ່ມີຜົນຕໍ່ການຮຽນຮູ້.

2) ສຶກສາອົງປະກອບຕ່າງໆທີ່ມີອິດທິພົນຕໍ່ການຮຽນຮູ້ຂອງຜູ້ຮຽນຮູ້, ໂດຍເນັ້ນເຖິງຄວາມແຕກຕ່າງກັນ ລະຫວ່າງບຸຄົນໃນດ້າງສະຕິປັນຍາ, ສ້າງຄວາມຊຳນານ, ຄວາມສົນໃຈ, ຄວາມສະລາດທາງອາລົມ, ຄວາມຄິດສ້າງສັນ, ບຸກຄະລິກກະພາບ, ແຮງຈູງໃຈ ແລະ ອື່ນໆ.

3) ການຮຽນຮູ້ໂດຍແນ່ໃສ່ການສຶກສາທຳມະຊາດຂອງການຮຽນຮູ້, ອົງປະກອບຂອງການຮຽນຮູ້, ການແກ້ໄຂບັນຫາໂດຍອາໄສຫຼັກການຮຽນຮູ້, ການຍ້າຍການໃສ່ໃຈຕະຫຼອດຮອດການຈັດສະພາບການຮຽນຮູ້ຕ່າງໆ.

4) ການນຳໃຊ້ເຕັກນິກ ແລະ ວິທີການຮຽນຮູ້, ຜູ້ສອນເນັ້ນໃຫ້ຜູ້ຮຽນສາມາດນຳໃຊ້ເຕັກນິກ ແລະ ວິທີການໄປໃຊ້ໃນການຮຽນ-ການສອນ, ການກ້າຂັບບັນຫາ, ການພັດທະນາຕົນໃຫ້ສາມາດດຳລົງຊີວິດຢູ່ໃນສັງຄົມຢ່າງມີຄວາມສຸກ.

5) ການປັບພຶດຕິກຳໂດຍແນ່ໃສ່ພຶດຕິກຳທີ່ບໍ່ປາຖະໜາໄປສູ່ພຶດຕິກຳທີ່ຕ້ອງການ, ໂດຍໃຊ້ທິດສະດີຕົວແບບສົ່ງເສີມການຮຽນຮູ້.

6) ເຕັກນິກ ແລະ ວິທີການຕ່າງໆທີ່ໃຊ້ໃນການສຶກສາຈິດຕະວິທະຍາເຊັ່ນ: ການສັງເກດ, ການທົດລອງ, ການສືບສວນສອບສວນ ແລະ ອື່ນໆ.

3.2. ຈຸດປະສົງຂອງຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາ

1) ເປັນການໃຫ້ຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບການຮຽນຮູ້ທີ່ເປັນລະບົບທາງດ້ານທິດສະດີ, ຫຼັກການ ແລະ ເນື້ອໃນອື່ນໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຮຽນຮູ້ຂອງມະນຸດທັງເດັກ ແລະ ຜູ້ໃຫຍ່, ຈິດຕະການສຶກສາຈຶ່ງກ່ຽວຂ້ອງກັບພຶດຕິກຳຮຽນຮູ້ຂອງຜູ້ຮຽນໃນສະພາບຂອງການຈັດການຮຽນ-ການສອນດ້ວຍ.

2) ເປັນການນຳເອົາຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບການຮຽນຮູ້ຕົວຜູ້ຮຽນ ມາຈັດເປັນຮູບແບບເພື່ອອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ຜູ້ສອນ ແລະ ຜູ້ກ່ຽວຂ້ອງກັບການສຶກສາສາມາດນຳຄວາມຮູ້ທີ່ເປັນຮູບປະທຳໄປໃຊ້ໃຫ້ເກີດປະໂຫຍດຕໍ່ການຮຽນ-ການສອນ. ຜູ້ສອນຈຶ່ງຈຳເປັນຕ້ອງນຳຄວາມຮູ້, ຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ນຳຄວາມຮູ້ດ້ານຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາໄປໃຊ້ໃນການຈັດການຮຽນ-ການສອນ ແລະ ສະພາບແວດລ້ອມໃຫ້ແກ່ຜູ້ຮຽນ. ສິ່ງຜົນສະທ້ອນໃຫ້ຜູ້ຮຽນເກີດມີຄວາມຮູ້ດີກວ່າຄູ່ທີ່ຂາດຄວາມຮູ້, ຫຼັກການທີ່ດີໃນດ້ານຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາ.

3.3. ສາຂາຈິດຕະວິທະຍາ

ຈິດຕະວິທະຍາມີຂອບເຂດຢ່າງກວ້າງຂວາງ ແລະ ກ່ຽວຂ້ອງກັບສາຂາວິຊາວິທະຍາສາດອື່ນໆດັ່ງນີ້:

1) **ຈິດຕະວິທະຍາ (Psychology)** ແມ່ນວິທະຍາສາດທີ່ສຶກສາພຶດຕິກຳຂອງສິ່ງທີ່ມີຊີວິດ, ການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າຈິດຕະວິທະຍາໃນປັດຈຸບັນໄດ້ໃຊ້ວິທີການທາງວິທະຍາສາດ, ມີການລວບລວມຂໍ້ຢ່າງຊັດເຈນເຊິ່ງເປັນຜົນປະໂຫຍດຕໍ່ຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາ.

2) **ຈິດຕະວິທະຍາພັດທະນາການ (Developmental Psychology)** ເປັນການຄົ້ນຄວ້າເຖິງການຈະເລີນເຕີບໃຫຍ່ ແລະ ພັດທະນາການຂອງມະນຸດແຕ່ມີເກີດຈົນເຖິງເຖົ້າແກ່, ລວມທັງອິດທິພົນຂອງກຳມະພັນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ, ລັກສະນະຄວາມຕ້ອງການ, ຄວາມສົນໃຈຂອງຄົນໃນໄວຕ່າງໆ ເຊິ່ງໄດ້ແບ່ງເປັນຈິດຕະວິທະຍາເດັກ, ຈິດຕະວິທະຍາໄວລຸ້ນ ແລະ ຈິດຕະວິທະຍາຜູ້ໃຫຍ່.

3) **ຈິດຕະວິທະຍາສັງຄົມ (Social Psychology)** ເປັນການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າເຖິງພຶດຕິກຳລວມຂອງມະນຸດຕໍ່ປະກົດການຕ່າງໆທາງສັງຄົມ. ກ່ຽວພັນກັບວິຊາອື່ນໆເຊັ່ນ: ສັງຄົມວິທະຍາ, ມະນຸດວິທະຍາ, ສາສະໜາ, ສຸຂະພາບຈິດ, ການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ສິ່ງຕ່າງໆໃນການດຳລົງຊີວິດຂອງມະນຸດຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ. ນອກຈາກສຶກສາພຶດຕິກຳຂອງມະນຸດແລ້ວຍັງໄດ້ຄົ້ນຫາກົດເກນຕ່າງໆເພື່ອຊອກຫາວິທີເຂົ້າໃຈ ແລະ ຄວບຄຸມພຶດຕິກຳເຫຼົ່ານັ້ນ.

4) **ຈິດຕິວິທະຍາອະປົກກະຕິ (Abnormal Psychology)** ເປັນການສຶກສາເຖິງຄວາມເປັນຄວາມຜິດປົກກະຕິຕ່າງໆເຊັ່ນ: ໂລກຈິດ, ໂລກປະສາດ ແລະ ຄວາມຜິດປົກກະຕິ ອັນເນື່ອງມາຈາກຄວາມຄຽດທາງຈິດໃຈ.

5) **ຈິດຕະວິທະຍານຳໃຊ້ (Applied Psychology)** ເປັນການນຳຄວາມຮູ້ ແລະກົດເກນທາງຈິດຕະວິທະຍາຂະແໜງການຕ່າງໆມາດັດແປງໃຊ້ໃຫ້ເກີດເປັນປະໂຫຍດຫຼືນຳໄປໃຊ້ໃນການແກ້ໄຂບັນຫາກ່ຽວກັບພຶດຕິກຳຂອງມະນຸດເຊັ່ນ: ໃຊ້ເພື່ອການຮັກສາພະຍາບານ, ການໃຫ້ຄຳປຶກສາໃນວົງການອຸດສະຫະກຳ, ການຄວບຄຸມຜູ້ປະພຶດຜິດ ແລະ ອື່ນໆ.

6) **ຈິດຕະວິທະຍາການຮຽນຮູ້ (Psychology of learning)** ເປັນການສຶກສາທິດສະດີການຮຽນຮູ້, ຂະບວນການຮຽນຮູ້, ທຳມະຊາດຂອງການຮຽນຮູ້, ການຄິດການແກ້ໄຂບັນຫານ, ການຈື່, ການລືມ ລວມເຖິງບັນຫາຕ່າງໆກ່ຽວກັບການຮຽນຮູ້.

7) **ຈິດຕະວິທະຍາບຸກຄະລິກກະພາບ (Psychology of personality)** ເປັນການສຶກສາຄຸນລັກສະນະສະເພາະຕົວຂອງແຕ່ລະຄົນ ທີ່ເປັນຕົວກຳນົດພຶດຕິກຳຂອງມະນຸດ ທີ່ເຮັດໃຫ້ທຸກຄົນມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນທາງດ້ານແນວຄິດ, ທັດສະນະຄະຕິ ແລະ ການປັບຕົວຕະຫຼອດເຖິງການແກ້ໄຂບັນຫາອີກດ້ວຍ.

8) **ຈິດຕະວິທະຍາຄະລິນິກ (Clinical Psychology)** ແມ່ນສາຂາທີ່ສຶກສາການວິໄຈ, ການຮັກສາບາບັດຜູ້ທີ່ມີບັນຫາທາງອາລົມ, ພຶດຕິກຳ ແລະ ການເຈັບປ່ວຍທາງຈິດ. ຈິດຕະວິທະຍາຄະລິນິກເປັນສາຂາທີ່ມີຜູ້ນິຍົມສຶກສາຫຼາຍທີ່ສຸດໃນສະຫະລັດອາເມລິກາ, ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຈິດຕະແພດ ແລະ ຈິດຕະວິທະຍາຄະລິນິກ.

9) **ຈິດຕະວິທະຍາການໃຫ້ຄຳປຶກສາ (Counseling Psychology)** ເປັນສາຂາທີ່ສຶກສາຄ້າຍກັບຈິດຕະວິທະຍາຄະລິນິກ, ແຕ່ນັກວິທະຍາການໃຫ້ຄຳປຶກສາທີ່ຈະແກ້ໄຂບັນຫາທີ່ຫຍຸ້ງຍາກນ້ອຍກວ່າ, ສ່ວນໃຫຍ່ຈະໃຊ້ແກ້ໄຂບັນຫາສັງຄົມ ແລະ ອາຊີບ

10) **ຈິດຕະວິທະຍາໂຮງຮຽນ (Shool Psychology)** ເປັນການສຶກສາທີ່ອາໄສພື້ນຖານຄວາມຮູ້ດ້ານຈິດຕະວິທະຍາພັດທະນາການກັບຈິດຕະວິທະຍາຄະລິນິກ ເພື່ອຊ່ວຍເຫຼືອເດັກທີ່ມີບັນຫາໃນໂຮງຮຽນ ໂດຍການໃຊ້ເຕັກນິກຕ່າງໆ ທາງຈິດຕະວິທະຍາເຊັ່ນ: ການວັດລະດັບສະຕິປັນຍາ, ການວັດບຸກຄະລິກກະພາບ, ການສຶກສາເປັນກໍລະນີ ແລະ ອື່ນໆ.

11) **ຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາ (Educational Psychology)** ເປັນການສຶກສາທຳມະຊາດຂອງຜູ້ຮຽນ, ທິດສະດີການຮຽນຮູ້, ການສ້າງແຮງຈູງໃຈ ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ຮຽນ ຮຽນຮູ້ຢ່າງມີປະສິດຕິພາບ.

12) **ຈິດຕະວິທະຍາອຸດສາຫະກຳ (Industrial Psychology)** ເປັນການສຶກສາຈິດຕະວິທະຍາເພື່ອນຳປະໂຫຍດມານຳໃຊ້ໃນວົງການທຸລະກິດເຊັ່ນ: ການຮັບຄືນເຂົ້າເຮັດວຽກ, ການສືບຜະລິດຕະພັນອື່ນໆ.

13) **ຈິດຕະວິທະຍາວິສາວະກຳ (Engineering psychology)** ເປັນການສຶກສາຄວາມສຳພັນ ລະຫວ່າງວຽກງານກັບເຄື່ອງຈັກ, ອອກແບບເຄື່ອງຈັກໃຫ້ເໝາະສົມກັບຄົນ ໃຫ້ເກີດການຜິດພາດໜ້ອຍທີ່ສຸດ.

14) **ຈິດຕະວິທະຍາສິ່ງແວດລ້ອມ (Environmental psychogy)** ເປັນສາຂາໃໝ່ໂດຍນຳຄວາມຮູ້ ດ້ານຈິດຕະວິທະຍາສັງຄົມ ແລະ ຈິດຕະວິທະຍາອຸດສາຫະກຳ ມານຳໃຊ້ເຂົ້າດ້ວຍກັນ ເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາມົນພາວະ ທາງນ້ຳ, ທາງສຽງ ແລະ ບັນຫາອື່ນໆ ທີ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ.

ຈິດຕະວິທະຍາແຕ່ລະສາຂາມີຄວາມສໍາພັນຢ່າງໃກ້ຊິດ, ເນື້ອໃນແຕ່ລະວິຊາຈະເປັນພື້ນຖານ ຊ່ວຍສະໜັບສະໜູນ ເຊິ່ງກັນແລະກັນ ທັງມີຄວາມສໍາພັນທີ່ສຸດຕໍ່ການສຶກສາ, ຈາກການນໍາເອົາຫຼັກການທາງດ້ານທິດສະດີ ແລະ ແນວປະຕິບັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ມາໃຊ້ໃນການສຶກສາ ເພື່ອໃຫ້ບັນລຸເປົ້າໝາຍ ແລະ ເຮັດໃຫ້ເກີດປະສິດທິພາບຕໍ່ການສຶກສາ.

3.4. ຄຸນປະໂຫຍດຂອງຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາ

ຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາມີຄຸນປະໂຫຍດຕໍ່ບຸກຄົນທຸກປະເພດ, ໂດຍສະເພາະຕໍ່ຄູສອນ, ຜູ້ບໍລິຫານ, ຕໍ່ນັກສັງຄົມສັງເຄາະ, ຕໍ່ຜູ້ເປັນພໍ່ແມ່. ມັນຊ່ວຍໃຫ້ເກີດຄວາມສໍາພັນທີ່ດີກັບນັກຮຽນໄດ້ຢ່າງດີງາມ ແລະ ເປັນສຸກ. ລາຍລະອຽດດັ່ງນີ້:

- 1) ຊ່ວຍໃຫ້ຄູສາມາດເຂົ້າໃຈຕົນເອງ, ຮູ້ພິຈາລະນາຕົນເອງ, ກວດສອບຕົນເອງທາງດ້ານດີ ແລະ ບົກພ່ອງ, ລວມທັງຄວາມສົນໃຈ, ຄວາມຕ້ອງການ ແລະ ຄວາມສາມາດເຮັດໃຫ້ຄູສາມາດຄິດ ແລະ ຕັດສິນໃຈເຮັດສິ່ງຕ່າງໆຢ່າງເໝາະສົມທີ່ສຸດ.
- 2) ຊ່ວຍໃຫ້ຄູສາມາດເຂົ້າໃຈທິດສະດີ ແລະ ວິທີການຕ່າງໆ ເພື່ອນໍາໃຊ້ເຂົ້າໃນການຮຽນ - ການສອນໃຫ້ເໝາະສົມ ແລະ ເກີດປະໂຫຍດແກ່ຜູ້ຮຽນ ເຊັ່ນ: ການຮຽນທີ່ເປັນນາມມະທໍາ, ເປັນທິດສະດີ ຄູຕ້ອງໃຊ້ອຸປະກອນມາປະກອບເຂົ້າໃນການຮຽນ-ການສອນເພື່ອໃຫ້ຜູ້ຮຽນເຂົ້າໃຈງ່າຍຂຶ້ນ.
- 3) ຊ່ວຍໃຫ້ຄູເຂົ້າໃຈທໍາມະຊາດ ແລະ ຄວາມຈະເລີນເຕີບໂຕຂອງຜູ້ຮຽນ, ສາມາດນໍາຄວາມຮູ້ມາຈັດການຮຽນ-ການສອນໃຫ້ເໝາະສົມກັບຄວາມຕ້ອງການ ແລະ ຄວາມສົນໃຈຂອງຜູ້ຮຽນ
- 4) ຊ່ວຍໃຫ້ຄູເຂົ້າໃຈ ແລະ ສາມາດກຽມບົດຮຽນ, ວິທີສອນ, ວິທີຈັດກິດຈະກຳຕະຫຼອດຮອດວິທີການວັດຜົນ ແລະ ປະເມີນຜົນການສຶກສາໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບຄວາມຈະເລີນເຕີບໃຫຍ່ຂອງຜູ້ຮຽນ ແລະ ຖືກຕ້ອງຕາມຫຼັກການ.
- 5) ຊ່ວຍໃຫ້ຄູຮູ້ຈັກວິທີສຶກສາຜູ້ຮຽນເປັນບຸກຄົນເພື່ອຫາທາງຊ່ວຍເຫຼືອແກ້ບັນຫາຂອງຜູ້ຮຽນແລະສິ່ງເສີມພັດທະນາການຂອງເດັກເປັນໄປຢ່າງໄດ້ດີ.
- 6) ຊ່ວຍໃຫ້ຄູມີພັດທະນາພາບທີ່ດີກັບຜູ້ຮຽນ, ເຂົ້າໃຈຜູ້ຮຽນ ແລະ ສາມາດເຮັດວຽກຮ່ວມກັນຢ່າງດີ
- 7) ຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ບໍລິຫານການສຶກສາໄດ້ວາງແຜນການສຶກສາ, ການຈັດຫຼັກສູດ, ອຸປະກອນການສອນ ແລະ ການບໍລິຫານການສຶກສາໄດ້ຢ່າງຖືກຕ້ອງ
- 8) ຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ຮຽນປັບຕົວເຂົ້າກັບສັງຄົມໄດ້ດີ, ການທີ່ເຮົາຮູ້ຈັກຈິດໃຈຂອງຄົນອື່ນ, ຮູ້ຈັກຄວາມຕ້ອງການ ແລະ ຄວາມສົນໃຈ, ສາມາດປັບຕົວເຂົ້າກັບລັກສະນະສິ່ງເຫຼົ່ານັ້ນໄດ້ກໍ່ຊ່ວຍເຮົາໃຫ້ສາມາດເຂົ້າກັບຄົນອື່ນ ແລະ ສັງຄົມໄດ້ສາມາດຢູ່ຮ່ວມກັນຢ່າງເປັນສຸກ.

4. ວິທີການສຶກສາທາງດ້ານຈິດຕະວິທະຍາ

4.1. ການກວດສອບຕົນເອງ ຫຼື ພິຈາລະນາພາຍໃນ (Introspection)

ໝາຍເຖິງການໃຫ້ບຸກຄົນສໍາຫຼວດກວດສອບຕົນເອງດ້ວຍການຄໍານຶງເຖິງຄວາມຮູ້ສຶກນິກົດຂອງຕົນໃນອາດີດຜ່ານມາ, ແລ້ວອະທິບາຍຄວາມຮູ້ສຶກອອກມາໂດຍອະທິບາຍສາເຫດ ແລະ ຜົນການກະທໍາຕ່າງໆ ໃຫ້ຮູ້ວ່າ: ເປັນຫຍັງ

ນັກຮຽນຈຶ່ງມັກໃຊ້ແຕ່ຄໍາຫຍາບຄາບຕໍ່ຄົນອື່ນ? ໃຫ້ເຂົາເລົ່າທີ່ມາຂອງບັນຫາໃນອາດິດ ແລ້ວຫາວິທີແກ້ໄຂໃຫ້ເໝາະສົມ ເພື່ອໃຫ້ເຂົາສາມາດປ່ຽນແປງພຶດຕິກຳນັ້ນໃຫ້ໄດ້.

ການກວດສອບຕົນເອງຈະໄດ້ຂໍ້ມູນທີ່ຖືກກັບຄວາມເປັນຈິງ ແລະ ເປັນປະໂຫຍດ, ຖ້າຜູ້ລາຍງານຈິງໃຈເວົ້າ ຄວາມຈິງ ຄູ່ກໍ່ສາມາດໃຫ້ທິດທາງແກ້ໄຂໄດ້ຖືກຕ້ອງ.

4.2. ການສັງເກດ (Observation)

ໝາຍເຖິງການເກັບຂໍ້ມູນດ້ວຍການໄດ້ເບິ່ງ ໄດ້ເຫັນ ພຶດຕິກຳໃນສະຖານະທີ່ເປັນຈິງຢ່າງມີຈຸດໝາຍ, ໂດຍບໍ່ໃຫ້ ຜູ້ຖືກສັງເກດຮູ້ໂຕ. ການສັງເກດມີ 2 ລັກສະນະຄື:

- ການສັງເກດຢ່າງມີແບບແຜນແມ່ນການສັງເກດທີ່ມີການກະກຽມລ່ວງໜ້າ, ມີການວາງແຜນ, ການກຳໜົດເວລາ , ການົດສະຖານທີ່, ພຶດຕິກຳ ແລະ ບຸກຄົນທີ່ຈະສັງເກດໄວ້ລ່ວງໜ້າ
- ການສັງເກດຢ່າງບໍ່ມີແບບແຜນ ແມ່ນການສັງເກດຢ່າງບໍ່ມີແຜນການກະກຽມລ່ວງໜ້າ, ສັງເກດຕາມຄວາມ ສະດວກຂອງຜູ້ສັງເກດ, ການສັງເກດເປັນການຊ່ວຍໃຫ້ໄດ້ຂໍ້ມູນລະອຽດ, ຊັດເຈນກົງໄປກົງມາ ເຊັ່ນ: ການສັງເກດ ອາລົມ ຄວາມຮູ້ສຶກຂອງບຸກຄົນຕໍ່ສະຖານະການຕ່າງເຮັດໃຫ້ເຫັນພຶດຕິກຳໄດ້ຊັດເຈນກວ່າການເກັບຂໍ້ມູນດ້ວຍ ວິທີອື່ນໆ. ແຕ່ການສັງເກດທີ່ມີຄຸນນະພາບມີສ່ວນປະກອບຫຼາຍໆຢ່າງ ເຊັ່ນ: ຜູ້ສັງເກດຕ້ອງມີຄວາມເປັນກາງ, ບໍ່ມີຄະດີ ໃດໆ ແລະ ສັງເກດໃຫ້ທົ່ວເຖິງ, ຄວາມສັງເກດໃນຫຼາຍໆສະຖານະການ, ຫຼາຍໆພຶດຕິກຳ ແລະ ຫຼາຍໆຄັ້ງ ແລະ ມີການ ບັນທຶກຢ່າງລະອຽດໃຫ້ກົງໄປກົງມາ, ແຍກການບັນທຶກພຶດຕິກຳ ກັບການຕີຄວາມໝາຍໃຫ້ຂໍ້ມູນຖືກກັບຄວາມເປັນຈິງ ແລະ ນຳມາໃຊ້ເປັນປະໂຫຍດຕາມຈຸດປະສົງ.

4.3. ການສຶກສາບຸກຄົນເປັນແຕ່ລະກໍລະນີ

ແມ່ນການສຶກສາລາຍລະອຽດຕ່າງໆທີ່ສຳຄັນຂອງແຕ່ລະຄົນ, ແຕ່ຕ້ອງໃຊ້ເວລາສຶກສາໃຫ້ຕິດຕໍ່ກັນເປັນໄລຍະ ເວລາໃດໜຶ່ງ, ແລ້ວລວບລວມຂໍ້ມູນມາວິເຄາະເພື່ອພິຈາລະນາຕີລາຄາຄວາມໝາຍເພື່ອໃຫ້ເຂົ້າໃຈເຖິງສາເຫດຂອງພຶດຕິ ກຳ ຫຼື ລັກສະນະພິເສດທີ່ຜູ້ສຶກສາຕ້ອງການຮູ້ ເພື່ອຈະຫາທາງຊ່ວຍເລືອກແກ້ໄຂ, ປັບປຸງຕະຫຼອດສິ່ງເສີມໃຫ້ພຶດຕິກຳ ເປັນໄປໃນທາງສ້າງສັນ, ການສຶກສາບຸກຄົນຕ້ອງສຶກສາຢ່າງລະອຽດເລີ່ມແຕ່ສະພາບຄອບຄົວ, ປະຫວັດດ້ານສຸຂະພາບ, ປະຫວັດພດທະນາການ, ຜົນສຳເລັດທາງການຮຽນ, ຄວາມສົນໃຈ, ຄວາມສຳນານ. ການລວບລວມຂໍ້ມູນອາດໃຊ້ວິທີ ການຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ວິທີການສັງເກດ, ການສຳພາດການທົດສອບ ເພື່ອລວບລວມຂໍ້ມູນໃຫ້ລະອຽດ ແລະ ຖືກເປົ້າໝາຍທີ່ ສຸດ ເພື່ອວິເຄາະຫາທາງຊ່ວຍເຫຼືອຕໍ່ໄປ.

4.4. ການສຳພາດ (Interview)

ໝາຍເຖິງການເກັບຂໍ້ມູນດ້ວຍການສົນທະນາກັນລະຫວ່າງບຸກຄົນນັບແຕ່ 2 ຄົນຂຶ້ນໄປໂດຍມີຈຸດປະສົງເຊັ່ນ: ສຳພາດເພື່ອການຄຸ້ນເຄີຍ, ສຳພາດເພື່ອຄັດເລືອກບຸກຄົນເຂົ້າເຮັດວຽກ, ສຳພາດເພື່ອບຸກຄົນເຂົ້າສຶກສາຕໍ່ ແລະ ສຳພາດ ເພື່ອການແນະນຳໃຫ້ຄຳປຶກສາ, ສຳພາດເພື່ອລວບລວມຂໍ້ມູນຄວາມເປັນຈິງຕ່າງໆເພື່ອໃຊ້ໃນການຕັດສິນໃຈ. ການ ສຳພາດທີ່ດີຕ້ອງມີການວາງແຜນລ່ວງໜ້າ, ກຳນົດສະຖານທີ່, ເວລາ, ແລະ ຫົວຂໍ້ ຫຼື ຄຳຖາມໃນການສຳພາດ. ເວລາ

ສໍາພາດຄວນໃຊ້ເທັກນິກວິທີອື່ນໆປະກອບນໍາກໍ່ຍິ່ງເປັນການດີ ແລະ ກໍ່ຍິ່ງໄດ້ຮັບຜົນດີ ເຊັ່ນ% ການສັງເກດ, ການຟັງ, ການໃຊ້ຄໍາຖາມ, ການເວົ້າ, ການສ້າງຄວາມສໍາພັນທີ່ດີລະຫວ່າງຜູ້ສໍາພາດ ແລະ ຜູ້ຖືກສໍາພາດດໍາເນີນໄປໂດຍດີ.

ຄໍາຖາມທີ່ໃຊ້ໃນການສໍາພາດມີ 2 ປະເພດຄື: ຄໍາຖາມປິດແມ່ນຄໍາຖາມຕ້ອງການຄໍາຕອບສະເພາະ ເຊັ່ນ: ເພດ, ອາຍຸ, ວຸດທິການສຶກສາ ຫຼື ຖາມໃນລັກສະນະໃຫ້ເລືອກຄໍາຕອບ ເຊັ່ນ% ແມ່ນ ຫຼື ບໍ່ແມ່ນ. ສ່ວນຄໍາຖາມປິດເປັນຄໍາຖາມທີ່ເປີດໂອກາດໃຫ້ຜູ້ຖືກສໍາພາດໄດ້ສະແດງຂໍ້ຄິດເຫັນ ແລະ ຄວາມຮູ້ສຶກຢ່າງກວ້າງຂວາງ, ການນໍາເທັກນິກການສໍາພາດໃຊ້ໃນວົງການຈິດຕະວິທະຍາ, ຕ້ອງສ້າງບັນຍາກາດການສໍາພາດໃຫ້ເປັນກັນເອງທີ່ສຸດຈະເຮັດໃຫ້ຜູ້ຖືກສໍາພາດສະບານໃຈເຮັດໃຫ້ໄດ້ຂໍ້ມູນຄວາມເປັນຈິງ, ເວລາສໍາພາດຕ້ອງສັງເກດເກັບຂໍ້ມູນໄປພ້ອມ, ການສໍາພາດສາມາດເກັບຂໍ້ມູນໄດ້ລະອຽດ ແຕ່ ໃຊ້ເວລາຫຼາຍ.

4.5. ການໃຊ້ແບບສອບຖາມ (Questionnaire).

ເປັນວິທີການໃຫ້ຕອບແບບສອບຖາມບໍ່ມີຂໍ້ຜິດຫຼືຖືກ, ເພາະຖາມກ່ຽວກັບຂໍ້ຄິດເຫັນ, ທັດສະນະ ຫຼື ຄວາມສົນໃຈໃນເລື່ອງທີ່ຕ້ອງປຶກສາ. ແບບສອບຖາມມີ 2 ພາກສ່ວນ: ສ່ວນທໍາອິດຖາມເຖິງສະຖານະພາບຂອງຜູ້ຕອບກ່ຽວກັບເພດ, ອາຍຸ, ວຸດທິການສຶກສາ, ອາຊີບ, ລາຍໄດ້ແລະອື່ນໆ. ສ່ວນຕໍ່ມາຖາມເຖິງເລື່ອງການສຶກສາເຊັ່ນ: ຄວາມເພິ່ງພໍໃຈໃນການບໍລິຫານຫ້ອງສະໝຸດ, ຜູ້ຕອບກໍ່ເປັນຜູ້ໄດ້ຮັບການບໍລິການ ຫຼື ຜູ້ໃຊ້ຫ້ອງສະໝຸດ. ການເກັບຂໍ້ມູນດ້ວຍແບບສອບຖາມປະຫຍັດເວລາ, ວ່ອງໄວແຕ່ຕ້ອງລະມັດລະວັງຄືຄວາມຈິງໃຈ ແລະ ຄວາມຮ່ວມມືຂອງຜູ້ຕອບ.

4.6. ແບບທົດສອບ (Testing).

ໝາຍເຖິງການໃຊ້ເຄື່ອງມືທີ່ມີເກນການວັດລັກສະນະພຶດຕິກຳໃດໜຶ່ງ ຫຼື ຫຼາຍພຶດຕິກຳ, ໂດຍໃຫ້ຜູ້ຮັບການທົດສອບ ເປັນຜູ້ຕອບສະໜອງບໍ່ແບບທົດສອບ, ເຊິ່ງອາດເປັນແບບທົດສອບດ້ານພາສາ ແລະ ດ້ານປະຕິບັດການ ຫຼື ລົງມືເຮັດໃຫ້ໄດ້ຂໍ້ມູນຂອງບຸກຄົນນັ້ນຕາມຈຸດປະສົງທີ່ຜູ້ທົດສອບວາງໄວ້. ແບບທົດສອບທີ່ນໍາມາໃຊ້ໃນການທົດສອບຫາຂໍ້ມູນແມ່ນປິດທົດສອບຄວາມສໍານານ, ແບບທົດສອບບຸກຄະລິກກະພາບ ແລະ ແບບທົດສອບຄວາມສົນໃຈ. ແບບທົດສອບທີ່ດີຕ້ອງມີລັກສະນະມາດຕາຖານ, ມີຄວາມຖືກຕ້ອງ, ເຊື່ອໄດ້, ວັດຈັດຄັ້ງກໍ່ໄດ້ຜົນອອກມາໃກ້ຄຽງກັນ, ມີຄວາມຄົງທີ່ໃນການໃຫ້ຄະແນນ ແລະ ຄົງທີ່ດ້ານເນື້ອໃນ (ໃຜກວດກໍ່ໄດ້ຄະແນນຄືກັນ).

4.7. ການທົດລອງ (Experiment).

ໝາຍເຖິງວິທີການລວບລວມເປັນລະບົບ, ມີຂັ້ນຕອນ ແລະ ເປັນວິທີທາງວິທະຍາສາດເຊິ່ງມີລໍາດັບຂັ້ນຕອນຄື: ການກໍານົດບັນຫາ, ຕັ້ງສົມມຸດຖານ, ລວບລວມຂໍ້ມູນ, ການທົດສອບສົມມຸດຕິຖານ, ການແປຄວາມໝາຍ ແລະ ລາຍງານຜົນຕະຫຼອດການນໍາຜົນທີ່ໄດ້ໄປໃຊ້ໃນການແກ້ໄຂບັນຫາ ຫຼື ສົ່ງເສີມຕໍ່ໄປ.

ການທົດລອງຈຶ່ງເປັນການຈັດສະພາບການຂຶ້ນມາເພື່ອ ເບິ່ງຜົນແລກປ່ຽນທີ່ເກີດຂຶ້ນເພື່ອສຶກສາ ຫຼື ປຽບທຽບກຸ່ມ ຫຼື ສະຖານະການແບ່ງເປັນດັ່ງນີ້:

- ກຸ່ມທົດລອງ: ເປັນກຸ່ມທີ່ຮັບຈັດສະພາບການທົດລອງເພື່ອສຶກສາຜົນທີ່ປະກົດຈາກສະພາບນັ້ນເຊັ່ນ: ກາສອບດ້ວຍເທັກນິກລະດົມພະລັງງານສະໝອງ, ຈະເຮັດໃຫ້ກຸ່ມເກີດຄວາມສ້າງສັນຫຼືບໍ່
- ກຸ່ມຄວບຄຸມ: ເປັນກຸ່ມທີ່ບໍ່ໄດ້ຮັບການຈັດສະພາບການໃດໆ ທຸກຢ່າງຖືກຄວບຄຸມໃຫ້ ຢູ່ໃນສະພາບເດີມ, ໃຊ້ເພື່ອປຽບທຽບກຸ່ມທົດລອງ.

ຕົວແປ (Variable) ເປັນສິ່ງທີ່ປ່ຽນແປງຄ່າໄດ້ ແລະ ເປັນສິ່ງທີ່ຜູ້ທົດລອງຕ້ອງການສຶກສາ. ແບ່ງເປັນ:

- 1) ຕົວແປອິດສະຫຼະ ຫຼື ຕົວແປຕົ້ນ (Independent Variable) ເປັນຕົວແປ ຫຼື ສິ່ງທີ່ຜູ້ທົດລອງນຳມາໃຊ້ທົດລອງເບິ່ງວ່າຈະມີຜົນເກີດຂຶ້ນແນວໃດ? ເຊັ່ນ: ການສອນກຸ່ມທົດລອງດ້ວຍເທັກນິກການລະດົມສະໝອງ, ຈະມີຜົນຕໍ່ແນວຄິດສ້າງສັນຂອງເດັກຫຼືບໍ່?
- 2) ຕົວແປຕາມ (dependent Variable) ເປັນຕົວແປທີ່ມີຜົນເກີດຂຶ້ນຈາກຕົວແປອິດສະຫຼະເຮັດໃຫ້ຕົວແປຕາມປ່ຽນແປງໄປ ຫຼື ເປັນຜົນທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນການທົດລອງນັ້ນເອງ. ດັ່ງເທັກນິກການສອນເດັກດ້ວຍລະດົມສະໝອງເປັນໃຫ້ຄວາມຄິດສ້າງສັນຂອງເດັກເພີ່ມຂຶ້ນ.

5. ແນວຄວາມຄິດຂອງນັກຈິດຕະວິທະຍາກຸ່ມຕ່າງໆ

ການສຶກສາຈິດຕະວິທະຍາໄດ້ພັດທະນາຢ່າງກ້ວາງຂວາງ ແລະ ວ່ອງໄວ, ມີນັກຈິດຕະວິທະຍາຂຶ້ນຫລາຍກຸ່ມ, ແຕ່ລະກຸ່ມມີຄວາມຄິດຕໍ່ໄປນີ້:

5.1. ກຸ່ມໂຄງສ້າງແຫ່ງຈິດ (Structuralism)

ລິເລີ່ມໂດຍ ວິນລຽມວຸນດ (Wilhelm Wundt 1832 - 1920) ນັກວິທະຍາສາດຊາວເຢຍລະມັນໄດ້ສ້າງຫ້ອງທົດລອງທາງຈິດຕະວິທະຍາຂຶ້ນເປັນຄັ້ງທຳອິດໃນປີ ຄ.ສ 1879 ທີ່ເມືອງ ໄລຊິກ ປະເທດ ເຢຍລະມັນ ແລະ ຈິດຕະວິທະຍາກໍ່ເລີ່ມເປັນວິທະຍາສາດທີ່ສຶກສາຕາມວິທີທາງວິທະຍາສາດ ນັບຕັ້ງແຕ່ນັ້ນມາວິນລຽມວຸນດກໍ່ໄດ້ຮັບຢຶກຍ້ອງວ່າ ເປັນບິດາແຫ່ງຈິດວິທະຍາການທົດລອງ.

ກຸ່ມແນວຄິດນີ້ສຸມການສຶກສາກ່ຽວກັບສ່ວນປະກອບຕ່າງໆ ເຊິ່ງເຊື່ອວ່າເປັນໂຄງສ້າງຂອງຈິດ ປະກອບດ້ວຍລັກສະນະຂອງກຸ່ມທີ່ເອີ້ນວ່າ: ທາດທາງຈິດ (Mental Element) ເຊິ່ງແຍກເປັນກຸ່ມຍ່ອຍລຸ່ມນີ້:

- ການສຳພັດ (Sensation) ຄື ຂອງເຮັດວຽກຂອງອະໄວຍະວະສຳພັດທັງ 5 ເຊັ່ນ: ຫູ, ຕາ, ດັງ, ລິ້ນ ແລະ ຜິວໜັງ ແລະ ອື່ນໆ.
- ການຮູ້ສຶກ (feeling) ແມ່ນການຕີລາຄາ ຫຼື ແປຄວາມໝາຍຂອງການສຳພັດ ເຊັ່ນ: ຕາເບິ່ງເຫັນສິ່ງຕ່າງໆກໍ່ສາມາດຕີຄວາມໝາຍວ່າ: ງາມ, ບໍ່ງາມ ; ຫູໄດ້ຍິນສຽງກໍ່ຕີຄວາມໝາຍວ່າແມ່ນສຽງຫຍັງ ມ່ວນ ຫລື ບໍ່ມ່ວນ?
- ມະໂນພາບ (Image) ແມ່ນການຄິດ ແລະ ການວິເຄາະຕະຫຼອດເຖິງການຈິດຈາປະສົບການຕ່າງໆ ທີ່ໄດ້ຈາກການສຳພັດ ແລະ ຄວາມຮູ້ສຶກທັງ 3 ປະກອບມີພື້ນຖານທາງຈິດເປັນໂຄງປະກອບສານທາງເຄມີເກີດຈາກການລວມຕົວເປັນອັດຕາສ່ວນຂອງທາດຕ່າງໆເຊັ່ນ: ນ້ຳມາຈາກການລວມຕົວຂອງຄໍລະເຈນ ກັບ ອີກຊີແຊນ.

ກຸ່ມໂຄງສ້າງແຫ່ງຈິດໃຊ້ວິທີການສຶກສາດ້ວຍການກວດສອບດ້ວຍຕົວເອງ ແລະ ພິຈາລະນາພາຍໃນໃຫ້ຮູ້ໃຫ້ຕົວບຸກຄົນອະທິບາຍຄວາມຮູ້ສຶກຫຼືສິ່ງທີ່ເກີດຂຶ້ນພາຍໃນໃຈໃຫ້ຮູ້ ເພາະຕົນເອງຍ່ອມສາມາດເຂົ້າໃຈຕົນເອງດີກວ່າຄົນອື່ນ.

5.2. ກຸ່ມໜ້າທີ່ທາງຈິດ (Functionalism)

ຜູ້ລິເລີ່ມແນວຄິດນີ້ແມ່ນ ທ່ານ ວິນລຽມ (William James, 1842 – 1910) ແຫ່ງມະຫາວິທະຍາໄລ ຣາຮາວາດ ແລະ ຈອນດິວີ (Jonh Dewey, 1859 – 1952) ແຫ່ງມະຫາວິທະຍາໄລຊີກາໂກສະຫາລັດອາເມລິກາ.

ແນວຄິດກຸ່ມນີ້ສົນໃຈເລື່ອງພຶດຕິກຳ, ເນັ້ນເຖິງການຮຽນຮູ້ໃຊ້ສະຕິປັນຍາເຂົ້າແກ້ໄຂບັນຫາຕ່າງໆທີ່ເກີດຂຶ້ນຈາກປະສົບການຂອງເຮົາເອງ. ກຸ່ມນີ້ໄດ້ເນັ້ນວ່າຄວາມຮູ້ຈະເກີດຫຍັງຂຶ້ນໄດ້ຈາກຄວາມສຳພັນໂດຍກົງລະຫວ່າງມະນຸດກັບສິ່ງແວດລ້ອມບຸກຄົນຈະໄດ້ຄວາມຮູ້ຕໍ່ເມື່ອຕົນໄດ້ກະທຳເອງບໍ່ແມ່ນຈະຄອຍຮັບຄວາມຮູ້ຈາກຜູ້ອື່ນຢ່າງດຽວຄວາມຮູ້ທີ່ໄດ້ຈາກການຍອມຮັບວ່າເປັນຄວາມຈິງຈະເປັນຜົນດີ ແລະ ໄດ້ການສະຫຼຸບຈາກຫຼັກຖານທາງວິທະຍາສາດ.

ກຸ່ມໜ້າທີ່ທາງຈິດຍັງໃຫ້ຄວາມເຫັນວ່າວິທີສຳຄັນທີ່ຈະຕ້ອງເຂົ້າໃຈຈິດຂອງຄົນແມ່ນຕ້ອງເຂົ້າໃຈການເຮັດວຽກຂອງຈິດ ຈຶ່ງເນັ້ນໃສ່ຄວາມສົນໃຈໃນເລື່ອງການປັບຕົວຂອງບຸກຄົນໃຫ້ເຂົ້າກັບສິ່ງແວດລ້ອມເຊິ່ງຈະໄດ້ອິດທິພົນຈາກການພັດທະນາທາງຮ່າງກາຍ ການຮຽນຮູ້, ແຮງຈູງໃຈ, ຕະຫລອດຮອດປະສົບການອີກດ້ວຍ. ວິທີການສຶກສາຂອງກຸ່ມນີ້ໄດ້ໃຊ້ການສັງເກດ ແລະ ການບັນທຶກກິດຈະກຳ.

5.3. ກຸ່ມພຶດຕິກຳນິຍົມ (Behaviorism)

ທ່ານ ຈອນບີ ວັດສັນ (B. Watson, 1878 – 1958) ໄດ້ຄ້ານກັບກຸ່ມທີ່ສຶກສາພຶດຕິກຳຂອງມະນຸດດ້ວຍວິທີການກວດສອບຕົນເອງ ເພາະເຫັນວ່າຍັງບໍ່ເປັນວິທີການທາງວິທະຍາສາດ, ຜົນມັກເກີດຈາກອະຄະຕິສ່ວນບຸກຄົນ ວັດສັນຈຶ່ງໄດ້ສະເໜີໃຫ້ມີການສຶກສາພຶດຕິກຳຂອງມະນຸດໃນດ້ານສັງເກດ ແລະ ສິ່ງທີ່ສາມາດເບິ່ງເຫັນໄດ້.

ການສຶກສາພຶດຕິກຳຂອງມະນຸດໃນແບບໃໝ່ຂອງວັດສັນ ຈັດເປັນການສຶກສາໃນລັກສະນະທີ່ເປັນວິທະຍາສາດສະໃໝໃໝ່ ແນວຄິດຂອງກຸ່ມພຶດຕິກຳນິຍົມເນັ້ນວ່າ ພຶດຕິກຳທຸກຢ່າງຕ້ອງມີເຫດຜົນ ແລະ ເຫດຜົນນັ້ນອາດເກີດມາຈາກສິ່ງກະຕຸ້ນໃນຮູບການໃດກໍໄດ້ທີ່ກະທົບໃສ່ອິນຊີຂອງຄົນເຮົາ ເຮັດໃຫ້ອິນຊີມີພຶດຕິກຳຕອບສະໜອງ.

ກຸ່ມພຶດຕິກຳນິຍົມຈຶ່ງສຶກສາພຶດຕິກຳດ້ວຍວິທີການທົດລອງ ແລະ ການສັງເກດຢ່າງມີລະບົບ, ໄດ້ສະຫຼຸບວ່າ: ການວາງເງື່ອນໄຂ (conditioning) ເປັນສາເຫດສຳຄັນທີ່ເຮັດໃຫ້ເກີດພຶດຕິກຳ ແລະ ພຶດຕິກຳສາມາດປ່ຽນແປງໄດ້, ພຶດຕິກຳສ່ວນໃຫຍ່ຂອງມະນຸດສາມາດປ່ຽນແປງໄດ້ດ້ວຍການຮຽນຮູ້ຫຼາຍກວ່າເກີດຂຶ້ນເອງຕາມທຳມະຊາດ. ຈາກການສຶກສາພຶດຕິກຳການຮຽນຮູ້ຂອງສັດທີ່ຖືກທົດລອງສາມາດຊ່ວຍໃຫ້ເກີດຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ຮຽນຮູ້ພຶດຕິກຳຂອງມະນຸດດ້ວຍວິທີທົດລອງປະກອບກັບວິທີການສັງເກດຢ່າງມີແຜນການ.

5.4. ກຸ່ມຈິດວິເຄາະ (Psychoanalysis)

ຜູ້ນຳຄົນສຳຄັນແມ່ນ ທ່ານ ຊິກມັນຟອຍ (Sigmund Freud) ຈິດຕະແພດຊາວໄດ້ສຶກສາວິເຄາະຈິດຂອງມະນຸດໄດ້ອະທິບາຍວ່າ: ພະລັງຈິດເຮັດໜ້າທີ່ຄວບຄຸມພຶດຕິກຳຂອງມະນຸດວັດສະນະດັ່ງນີ້:

- 1.ຈິດສຳນຶກ (Conscious Mind) ໝາຍເຖິງພາວະຈິດທີ່ຮູ້ສຶກຕົວຢູ່ຕະຫລອດເວລາ.
- 2.ຈິດໃຕ້ສຳນຶກ (Subconscious Mind) ໝາຍເຖິງພາວະທີ່ບໍ່ຮູ້ສຶກຕົວ.
- 3.ຈິດໃຕ້ສຳນຶກ (Unconscious Mind) ໝາຍເຖິງພາວະທີ່ບໍ່ຮູ້ສຶກຕົວ.

ຟອຍ ເຊື່ອວ່າ ພຶດຕິກຳປົກກະຕິສາມາດວິເຄາະ ແລະອະທິບາຍໄດ້ດ້ວຍແຮງກະຕຸ້ນຂອງຈິດໄຮ້ສຳນຶກໂດຍໃຊ້ເທັກນິກໃນການສະກົດຈິດ ການໃຫ້ສະນິກຢ່າງເສລີເພື່ອນຳຈິດໄຮ້ສຳນຶກອອກມາ ແລະ ວິເຄາະຄວາມຄັດແຍ່ງທີ່ເກີດໃນໄຮ້ສຳນຶກກໍ່ສາມາດເຂົ້າໃຈບຸກຄະລິກກະພາບ ແລະພຶດຕິກຳປົກກະຕິໄດ້.

ນັກຈິດຕະວິທະຍາກຸ່ມນີ້ຍັງເຊື່ອວ່າ ພຶດຕິກຳທັງຫຼາຍມີສາເຫດເກີດຈາກພະລັງຊຸກດັນທາງເພດ ຄວາມຄິດນີ້ໄດ້ຖືກຄັດຄ້ານທີ່ສຸດໃນຊ່ວງທຳອິດ ຕໍ່ມາຫຼັກການທາງຈິດຕະວິທະຍາກໍ່ໄດ້ຮັບການຍອມຮັບໃນການນຳໄປໃຊ້ຂອງວົງການຈິດຕະແພດ ຫຼື ການບຳບັດຮັກສາອາການຜິດປົກກະຕິທາງອາລົມ ແລະ ຈິດໃຈ

ກຸ່ມຈິດວິເຄາະໃຊ້ວິທີການສຶກສາດ້ວຍ ວິທີລະບາຍຄວາມໃນໃຈຢ່າງເສລີເພື່ອໃຫ້ເກີດຄວາມສະບາຍໃຈ ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມກັງວົນ ຜູ້ວິເຄາະກໍ່ຈະຮູ້ສາເຫດຂອງພຶດຕິກຳນັ້ນໂດຍພິຈາລະນາ ປະສົບການຈາກອາດິດເປັນສຳຄັນ.

5.5. ກຸ່ມເກສະຕັນ (Gestalt Psychology)

ແນວຄິດຂອງກຸ່ມເກສະຕັນເກີດຂຶ້ນໃກ້ຄຽງກັບກຸ່ມພຶດຕິກຳນິຍົມ, ຜູ້ນຳກຸ່ມແມ່ນທ່ານ ແມັກເວີເທເນີ (Max Wertheimer) ຮ່ວມກັບເຄີເລວິນ (Kurt Lewin) ແລະ ວູບຳງໂຄເລີ (Wolfgang Köhler) ໃນປະເທດເຢຍລະມັນ.

ຄຳວ່າ ເກຕັນ ມາຈາກພາສາເຢຍລະມັນເຊິ່ງໝາຍເຖິງສ່ວນລວມທັງໝົດກຸ່ມນີ້ມີຄວາມຄິດວ່າ: ການຮຽນຮູ້ເກີດຂຶ້ນເກີດຈາກການຈັດການກະຕຸ້ນຕ່າງໆມາລວມກັນມາເລີ່ມຕົ້ນດ້ວຍການຮັບຮູ້ໂດຍສ່ວນລວມກ່ອນ ແລ້ວຈິ່ງຈະສາມາດແຍກວິເຄາະເລື່ອງການຮຽນຮູ້ສ່ວນຍ່ອຍເທື່ອລະສ່ວນຕໍ່ໄປ.

ຕໍ່ມາເລວິນໄດ້ນຳເອົາທິດສະດີ ເກສະຕັນ ມາປັບປຸງເປັນທິດສະດີສະໜາມ (Field Theory) ແລະຍັງຄົງໃຫ້ຫຼັກການດຽວນີ້ຄື ການຮຽນຮູ້ຂອງຄົນຈະເປັນໄປໄດ້ດ້ວຍດີ ແລະ ສ້າງສັນຖ້າເຂົາໄດ້ມີໂອກາດເຫັນພາບລວມທັງໝົດຂອງສິ່ງທີ່ຈະຮຽນສາກ່ອນ ເມື່ອເກີດພາບລວມທັງໝົດແລ້ວກໍ່ເປັນການງ່າຍທີ່ບຸກຄົນຈະຮຽນສິ່ງລະອຽດປົກຍ່ອຍຕໍ່ໄປ.

ປະຈຸບັນໄດ້ມີຜູ້ນຳເອົາການຮຽນຮູ້ຂອງກຸ່ມ ເກສະຕັນ ມາໃຊ້ຢ່າງກ້ວາງຂວາງໂດຍຜົນການຄົ້ນຄ້ວາພົບວ່າ ຖ້າໃຫ້ເຍົາວະຊົນໄດ້ຮຽນຮູ້ຫຼັກຂອງ ເກສະຕັນແລ້ວ ເດັກເຫຼົ່ານັ້ນຈະມີສະຕິປັນຍາ ແລະ ມີແນວຄິດສ້າງສັນ ແລະ ຄວາມວ່ອງໄວໃນການຮຽນຮູ້ເພີ່ມຂຶ້ນ

ດັ່ງນັ້ນ ໃນການສຶດສອນຈຶ່ງມີຄວາມຈຳເປັນທີ່ສຸດໃຫ້ຄູອາຈານທຸກຄົນໄດ້ໝູນໃຊ້ຫຼັກວິຊາຄູຢ່າງຖືກຕ້ອງເຂົ້າໃນການສຶດສອນເຊັ່ນ ຄູຄວນສະເໜີພາບລວມຂອງບົດຮຽນແຕ່ລະບົດໃຫ້ນັກຮຽນສາມາດເຫັນສຳນຶກໂຄງສ້າງຂອງບົດຮຽນຢ່າງຈະແຈ້ງວ່າ ບົດຮຽນຈະຮຽນມື້ນີ້ເວົ້າເຖິງຫຍັງແດ່? ມີໂຄງສ້າງບົດຮຽນແນວໃດ? ຜູ້ຮຽນຄວນກຽມຄວາມພ້ອມດ້ານໃດແດ່? ສິ່ງທີ່ຮຽນໄປນັ້ນຈາເປັນໃຫ້ຜູ້ຮຽນນາໄປໃຊ້ໃນຊີວິດປະຈຳວັນແນວໃດ? ບັນຫາດັ່ງກ່າວຄູຄວນດຳເນີນໃນບາດກ້າວທຳອິດຂອງການສອນ ດ້ວຍວິທີນຳເຂົ້າສູ່ບົດຮຽນ ຄູຕ້ອງມີການກະກຽມລ່ວງໜ້າເປັນຢ່າງດີຄື ໃຊ້ເທັກນິກການກະຕຸ້ນຄວາມສົນໃຈດ້ວຍການເລົ່າເລື່ອງສັ້ນ ການໃຊ້ສື່ການສອນເຂົ້າໃນການສອນທີ່ເໝາະສົມກັບບົດຮຽນ ການສະແດງທ່າທາງປະກອບການສອນຂອງຄູ ການຮ້ອງເພງ ການເລົ່າເລື່ອງສັ້ນ.

- ການຕັ້ງບັນຫາ ແລະ ສົນທະນາຊັກຖາມກັບນັກຮຽນ.
- ການສະແດງບົດບາດ.
- ການຫຼິ້ນເກມ ການສາທິດ.
- ການນາສຶກສານອກຫ້ອງຮຽນ.
- ການໃຊ້ເຫດການປະຈຸບັນ.

❖ ຕາຕາລາງປຽບແນວຄວາມຄິດຂອງນັກຈິດຕະວິທະຍາ 5 ກຸ່ມ

ທີ່ກຸ່ມນັກຈິດຕະວິທະຍາ	ຜູ້ນຳກຸ່ມ	ເນື້ອໃນແນວຄິດທີ່ສຳຄັນ	ວິທີການສຶກສາ
1.ກຸ່ມໂຄງສ້າງແຫ່ງຈິດ	ວິນລຽມຈຸ້ນ	ການສຳພັດ ການຮູ້ສຶກ ມະໂນພາບ	ກວດສອບຕົນເອງ ແລະ ພິຈາລະນາ ພາຍໃນ
2.ກຸ່ມໜ້າທີ່ທາງຈິດ	ວິນລຽມເຈມ	ໜ້າທີ່ຂອງຈິດ ຈອນຕົວອີ່: ຄວບຄຸມຂະບວນການ ເຮັດກິດຈະກຳຕ່າງໆຂອງຮ່າງກາຍ ເພື່ອປັບຕົວໃຫ້ເໝາະສົມກັບ ສະພາບແວດລ້ອມ.	ການສັງເກດ ແລະ ການບັນທຶກພຶດຕິກຳ
3.ກຸ່ມພຶດກຳນິຍົມ	ຈອນບິວັດສັນ	ພຶດຕິກຳທຸກຢ່າງຕ້ອງມີສາເຫດ 1) ການວາງເງື່ອນໄຂເປັນ ສາເຫດພາໃຫ້ເກີດພຶດຕິກຳ. 2)ພຶດຕິກຳຂອງຄົນເກີດຈາກ ການຮຽນຮູ້ຫຼາຍກ່ວາສັນຊາດ ຍານ	ການທົດລອງແລະ ການສັງເກດຢ່າງມີ ແຜນການ.

		3) ພຶດຕິກຳການຮຽນຮູ້ຂອງ ສັດໄປອະທິບາຍພຶດຕິກຳຂອງ ມະນຸດ 4) ການວາງເງື່ອນໄຂເປັນສາເຫດ ພາໃຫ້ເກີດພຶດຕິກຳ. 5) ພຶດຕິກຳຂອງຄົນເກີດຈາກ ການຮຽນຮູ້ຫຼາຍກ່ວາສັນຊາດ ຍານ. 6) ພຶດຕິກຳການຮຽນຮູ້ຂອງ ສັດໄປອະທິບາຍພຶດຕິກຳຂອງ ມະນຸດໄດ້.	
4. ກຸ່ມຈິດວິເຄາະ	ຊິກມັນຟອຍ	ເນັ້ນຄວາມສຳຄັນຂອງຈິດໄຮ້ສຳນຶກ	ການລະບາຍຄວາມ ໃນໃຈຢ່າງເສລີ.
5. ກຸ່ມເກສະຕັນ	ແມັກເວີໄທເມີ ເຄີເລວິນ ເຄີກວອນຟາ ວູບກັງໂຄເລີ	ການຮຽນຮູ້ເນັ້ນສ່ວນລວມທັງໝົດ.	ການທົດລອງ

❖ ສະຫຼຸບ

ຈິດຕະວິທະຍາການຮຽນ-ການສອນຈຶ່ງມີຄວາມສຳຄັນເປັນປັດໄຈນຳໄປສູ່ຜົນສຳເລັດຂອງການຈັດການສຶກສາ. ຜູ້ສອນ ແລະ ຜູ້ຮຽນຕ້ອງຊ່ວຍກັນສ້າງບັນຍາກາດ ແຫ່ງການຮຽນຮູ້ໃຫ້ເກີດຂຶ້ນ, ໃຫ້ມີບັນຍາກາດເປັນອິດສະຫຼະ, ອົບອຸ່ນ, ປອດໄພ ແລະ ເປັນກັນເອງ, ເປັນການປະຕິສຳພັນລະຫວ່າງຜູ້ສອນ ແລະ ຜູ້ຮຽນ ຕ່າງກໍ່ຊ່ວຍກັນອະທິບາຍ, ເຮັດກິດຈະກຳຮ່ວມກັນ, ໃຫ້ກຳລັງໃຈເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ ເຮັດໃຫ້ມີຄວາມຕື່ນຕົວ, ມີຄວາມກະຕື້ລໍ້າລ້ຽນຕໍ່ການຮຽນດີຂຶ້ນ.

ຈິດຕະວິທະຍາການຮຽນ-ການສອນບໍ່ພຽງແຕ່ນຳຜົນການຄົ້ນພົບທາງຈິດຕະວິທະຍາເຊິ່ງສອດຄ່ອງກັບການສຶກສາໄປໃຊ້ເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຍັງສ້າງຫຼັກທາງຈິດຕະວິທະຍາເພື່ອສຶກສາສຳຫຼວດບັນຫາທາງການສຶກສາໂດຍສະເພາະ, ດັ່ງນັ້ນ, ຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາຈຶ່ງເປັນຈິດຕະວິທະຍາການນຳໃຊ້ ເຊິ່ງມີລະບົບລະບຽບສະເພາະຕົນອີກດ້ວຍ.

ພາກທີ 2

ຄວາມແຕກຕ່າງກັນລະຫວ່າງບຸກຄົນ

1. ຄວາມໝາຍຂອງຄວາມແຕກຕ່າງກັນລະຫວ່າງບຸກຄົນ

ຄວາມແຕກຕ່າງກັນລະຫວ່າງບຸກຄົນໝາຍເຖິງລັກສະນະຂອງຄົນເຊິ່ງບໍ່ເໝືອນກັນ, ແຕກຕ່າງກັນ, ມີລັກສະນະ ຫຼື ແບບບໍ່ຊ້ຳໃຜຫລືບໍ່ຄືໃຜ. ຄວາມແຕກຕ່າງກັນລະຫວ່າງບຸກຄົນທາງກາຍ, ທາງອາລົມ, ທາງສັງຄົມ ແລະ ສະຕິປັນຍາ ເຊິ່ງຄວາມແຕກຕ່າງກັນລະຫວ່າງບຸກຄົນເຮັດໃຫ້ແຕ່ລະຄົນມີເອກະລັກຂອງຕົນ, ບໍ່ມີໃຜທີ່ເໝືອນກັນທຸກຢ່າງ.

ການຮຽນຮູ້ໝາຍເຖິງການປ່ຽນແປງພຶດຕິກຳຈາກເດີມໄປສູ່ພຶດຕິກຳໃໝ່ທີ່ຂ້ອນຂ້າງຖາວອນ ອັນເປັນຜົນມາຈາກປະສົບການ ຫຼື ການຝຶກຝົນ.

ຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງບຸກຄົນໃນການຮຽນຮູ້ໝາຍເຖິງຄວາມແຕກຕ່າງກັນຂອງແຕ່ລະບຸກຄົນ ຫຼື ລັກສະນະສະພາບຂອງຕົນໃນເລື່ອງການຮຽນຮູ້ ຫຼື ການສ້າງພຶດຕິກຳໃໝ່ເຊິ່ງກ່ຽວຂ້ອງກັບຄວາມສາມາດດ້ານສະຕິປັນຍາ, ຄວາມຄິດ, ຄວາມຈາ, ການແກ້ບັນຫາຕະຫຼອດເຖິງການປັບຕົວໃຫ້ເຂົ້າກັບສະຖານະການແວດລ້ອມຢ່າງເໝາະສົມ ແລະ ອາດໝາຍລວມເຖິງລັກສະນະສະເພາະຕົນຂອງຕົວບຸກຄົນໃນເລື່ອງການຮັບຮູ້ ການແປຄວາມໝາຍ ແລະ ການສື່ສານຕະຫລອດຮອດຄວາມສາມາດສຳເລັດຜົນຂອງບຸກຄົນໃນການຮຽນຮູ້ສິ່ງຕ່າງໆດ້ວຍ.

2. ຄວາມແຕກຕ່າງກັນລະຫວ່າງບຸກຄົນ

ຈາກການສຶກສາຄົ້ນຄ້ວາໃນເລື່ອງຄວາມແຕກຕ່າງກັນລະຫວ່າງບຸກຄົນຂອງນັກຈິດຕະວິທະຍານັກການສຶກສາ ຕັ້ງແຕ່ສະໄໝບູຮານຈົນມາເຖິງປັດຈຸບັນເຫັນວ່າຄວາມແຕກຕ່າງກັນລະຫວ່າງບຸກຄົນສາມາດຈຳແນກອອກຫລາຍດ້ານດັ່ງນີ້:

2.1. ຄວາມແຕກຕ່າງກັນທາງດ້ານຮ່າງກາຍ

ໝາຍເຖິງຄວາມແຕກຕ່າງຂອງລັກສະນະທີ່ສາມາດເຫັນໄດ້ເຊັ່ນ: ຄວາມສູງ ຫຼື ເຕ້ຍ ຕຸ້ຍ ຫຼື ຈ່ອຍ ຜົມກຸດ ຫຼື ຜົມຊື່ຕະຫຼອດຮອດຮູບຮ່າງໜ້າຕາ ແລະ ລັກສະນະຕ່າງໆທີ່ປາກົດອອກຂອງຮ່າງກາຍ ເຊິ່ງບົ່ງບອກເຖິງຄວາມແຕກຕ່າງກັນລະຫວ່າງບຸກຄົນ

ເຊນດອນ (Sheldon) ໄດ້ສຶກສາເຖິງລັກສະນະແຕກຕ່າງກັນທາງດ້ານຮ່າງກາຍ ແລະ ຈຳແນກຄວາມແຕກຕ່າງກັນທາງດ້ານຮ່າງກາຍຂອງຄົນມີ 3 ປະເພດຄື:

1) **ເອກໂຕໂມຟີ (Ectomorphy)** ໝາຍເຖິງຜູ້ມີຮູບຮ່າງຈ່ອຍບາງ ຂາດການອອກກຳລັງກາຍ ອ່ອນແອ ບໍ່ມັກເຂົ້າສັງຄົມ ມີຄວາມຮູ້ສຶກໄວປ່ຽນແປງງ່າຍ, ເປັນເຈົ້າຄວາມຄິດ, ມີຄວາມກັງວົນ, ມັກລະແວງສົງໃສ ຮຽນອີກຢ່າງ

ໜຶ່ງວ່າເຊຣີໂບໂຣໂທເນຍ (Cerebromotonia) ແລະ ມີຄ່າສະຫະສຳພັນລະຫວ່າງລັກສະນະທາງຮ່າງກາຍ ແລະ ອາລົມເທົ່າກັບ 0,83.

2) **ເມໂຊມໍຟີ (Mesomorphy)** ໝາຍເຖິງຜູ້ມີຮູບຮ່າງລາສັນແຂງແຮງ, ມັກຫລິ້ນກິລາ, ມັກການແຂ່ງຂັນ, ມັກພະຈິນໄພ, ມີຜະລານາໄມດີ, ເປີດເຜີຍອາດເອີ້ນອີກຢ່າງໜຶ່ງວ່າ ໂຊມາໂທໂທເນຍ (Somatotonia) ແລະ ມີຄ່າສະຫະສຳພັນລະຫວ່າງລັກສະນະທາງຮ່າງກາຍ ແລະ ອາລົມເທົ່າກັບ 0,82.

3) **ເອນໂດໂມຟີ (Endomorphy)** ໝາຍເຖິງຜູ້ທີ່ມີຮູບຮ່າງຕຸ້ຍສົມບູນກົມເກັ່ງ, ມີການເຄື່ອນໄຫວຊ້າ, ນອນຫລາຍເອີ້ນອີກຢ່າງໜຶ່ງວ່າ ວິນເຊໂລໂທນຽວ (Viscerotonia) ແລະ ມີຄ່າສະຫະສຳພັນລະຫວ່າງລັກສະນະທາງຮ່າງກາຍ ແລະ ອາລົມ ເທົ່າກັບ 0,79.

ເຄຣສເມີ (Kretschmer) ໃດ້ແບ່ງລັກສະນະແຕກຕ່າງຂອງຄົນອອກເປັນ 4 ປະເພດຄື:

1) **ແອສທິນິກໄທປ (Asthenic Type)** ຫຼື ເລບພໂຕຊາ ໄທ ໝາຍເຖິງຜູ້ທີ່ສູງຍາວ, ເປັນຜູ້ຊ່າງຄິດ, ງຽບເຫງົາເປັນເຈົ້າອາລົມມີບຸກຂະລິກກະພາບມັກເກັບຕົວ.

2) **ປິຄນິກໄທ (Pyknic Type)** ໝາຍເຖິງຜູ້ທີ່ມີຮູບຮ່າງຕຸ້ຍເຕັຍມັກມີອາລົມປ່ຽນແປງງ່າຍສະຫລັບກັນລະຫວ່າງຄວາມລ່າເລີງມ່ວນຊື່ນກັບຄວາມເສົ້າ.

3) **ແອທເລວຕິກໄທປ (Dysplastic Tope)** ໝາຍເຖິງບຸກຄົນທີ່ມີລັກສະນະລະຫວ່າງ Asthenic ແລະ Pyknic ເປັນຄົນມັກອອກກຳລັງກາຍອາລົມດີມັກມ່ວນ.

4) **ລິນສພລາຕິກໄທປ (Dysplastic Tope)** ໝາຍເຖິງບຸກຄົນທີ່ມີຮູບຮ່າງບໍ່ສອດຄ່ອງກັບສະຕິປັນຍາສ່ວນຫລາຍມີຮູບຮ່າງສູງໃຫຍ່ ລະດັບສະຕິປັນຍາຂ້ອນຂ້າງຕ່ຳ, ຂີ້ຢ້ານ.

ຄວາມແຕກຕ່າງກັນທາງດ້ານຮ່າງກາຍສາມາດວັດໄດ້ຫຼາຍວິທີເຊັ່ນ: ເຄື່ອງມືທີ່ເອີ້ນວ່າ ເປັນເຄື່ອງວັດອັນນ້ອຍໆ ມີເຂັມຊື້ລະດັບຄວາມແຮງເພື່ອວັດກຳລັງຂອງມື ຫຼື ອາດໃຊ້ເຄື່ອງວັດນ້ຳໜັກ ເຄື່ອງແທກລວງສູງ ແລະ ເຄື່ອງວັດແທກການເຕັ້ນຂອງຫົວໃຈ ແລະ ອື່ນໆ.

2.2. ຄວາມແຕກຕ່າງທາງດ້ານອາລົມ

ໝາຍເຖິງຄວາມແຕກຕ່າງກັນ ທາງດ້ານອາລົມຕ່າງກັນໃນທາງອາລົມຕ່າງໆລະຫວ່າງນັກຈິດຕະວິທະຍາໄດ້ໃຫ້ຄວາມໝາຍດ້ານອາລົມຕໍ່ໄປນີ້:

ຢັງ (Young , 1961) ອະທິບາຍວ່າ ອາລົມແມ່ນຄວາມຮູ້ສຶກກະສັນກະສາຍ.

ເຟຣນຊີ (Fraisse , 1968) ເວົ້າວ່າອາລົມແມ່ນຄວາມຮູ້ສຶກລະດັບທີ່ບຸກຄົນສູນເສຍການຄວບຄຸມຕົວຕົວເອງ.

ສາວະນາ ພອນພັນກຸນ (2522) ອາລົມແມ່ນຄວາມຫວັ່ນໃຫວທີ່ອິນຊີສະແດງອອກ ທີ່ຖືກກະຕຸ້ນຈາກສິ່ງພາຍນອກ ແລະ ການປັບຕົວພາຍໃນ.

ດັ່ງນັ້ນ ອາລິມໝາຍເຖິງຄວາມຮູ້ສຶກໜຶ່ງທີ່ສະແດງອອກເມື່ອຮ່າງກາຍຖືກກະຕຸ້ນຈາກສິ່ງກະຕຸ້ນທາງພາຍໃນ ແລະ ພາຍນອກ ເຊິ່ງເປັນທາງດ້ານບວກ ແລະ ດ້ານລົບ ອາດຊ່ວຍໃຫ້ຊີວິດມະນຸດມີຄວາມສຸກ ຫຼື ສາມາດບັນທຸກ ທຳລາຍຊີວິດມະນຸດໄດ້ຄືກັນ.

2.2.1. ນັກຈິດຕະວິທະຍາໄດ້ແບ່ງອາລິມທີ່ສຳຄັນອອກເປັນ 3 ປະເພດຄື:

1) **ອາລິມຍ້ານກົວ (Fear and Miller, 1984)** ນັກຈິດຕະວິທະຍາເຊື່ອວ່າ: ອາລິມຍ້ານກົວສາມາດປຸກຝັງໃຫ້ເກີດຂຶ້ນໄດ້, ຖ້າຄວາມຍ້ານກົວໄດ້ເກີດຂຶ້ນດົນນານ ແລະ ຫຼາຍຂຶ້ນຈະເກີດໃຫ້ເປັນຄົນຍ້ານກົວ ໂດຍບໍ່ມີເຫດຜົນ, ເກີດຄວາມຍ້ານກົວທຸກສິ່ງຢ່າງທີ່ບໍ່ສົມຄວນ ຈະຢານກົວ. ນອກນັ້ນ ອາລິມຍ້ານກົວຍັງພາໃຫ້ເກີດອາລິມອື່ນໆຂຶ້ນໄດ້ ເຊັ່ນ: ອາລິມແຫ່ງຄວາມວິຕົກກັງວົນ, ເຊິ່ງເປັນອາລິມຍ້ານກົວຕໍ່ສິ່ງທີ່ບໍ່ທັນເກີດຂຶ້ນ, ກັງວົນໄປຫຼວງໜ້າ. ອາລິມທັງ 3 ຊະນິດຄື: ອາລິມຍ້ານກົວ, ອາລິມຮັກ ອາລິມຄຽດຊັງ ອາດລວມຕົວກັນເປັນອາລິມຕ່າງໆ ອີກຢ່າງຫຼວງຫຼາຍເຊັ່ນ: ຄວາມອິດສາບັງບຽດຈະເກີດຂຶ້ນໃນຄວາມຮູ້ສຶກທີ່ບໍ່ໝັ້ນຄົງ, ມີອາລິມຍ້ານກົວຮ່ວມກັບອາລິມຮັກ ເກີດຄວາມຍ້ານກົວຈະສູນເສຍຄວາມຮັກໃຫ້ຄູ່ແຂ່ງນັ້ນເອງ.

ສາເຫດເຮັດໃຫ້ເກີດອາລິມຕ່າງໆ ເນື່ອງຈາກຄົນເຮົາເກີດມີການຮຽນຮູ້ນັບແຕ່ມື້ເກີດໃໝ່, ຈາກວິທີການອົບລ້ຽງດູແຕ່ໄວເດັກເຮັດໃຫ້ເດັກເກີດການຮຽນຮູ້ສິ່ງແວດລ້ອມຕົນເອງ ແລະ ພາໃຫ້ເກີດອາລິມ ເຊັ່ນ: ເດັກໃນຄອບຄົວທີ່ພໍ່ແມ່ມັກຜິດຖຽງກັນ, ທຸບຕີກັນເດັກມັກຈະມີອາລິມຍ້ານກົວເກີດຂຶ້ນ.

ນອກຈາກນີ້ ສິ່ງແວດລ້ອມມີອິດທິພົນໃຫ້ບຸກຄົນມີອາລິມແຕກຕ່າງກັນ ເຊັ່ນ: ການສຶກສາໃນຄອບຄົວ, ສະພາບທ້ອງຖິ່ນ, ສັງຄົມ, ໂຮງຮຽນ ແລະ ອື່ນໆຕະຫຼອດເຖິງວັດທະນະທຳຂະນົບທຳນຽມປະເພນີ, ສື່ມວນຊົນຕ່າງໆ.

2) **ອາລິມຄຽດຊັງ ເຟດຊແບັດ ແລະ ຊິງເກີ (Feshback and siger, 1971)** ໄດ້ສຶກສາການເບິ່ງຮູບເງົາທຳລະທັດທີ່ມີເນື້ອໃນໂຫດ ເປັນເວລາ 6 ອາທິດໃນເດັກອາຍຸ 9-15 ປີ. ກຸ່ມທີ 1 ໃຫ້ເບິ່ງລາຍການທີ່ຕົວສະແດງໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງເຊັ່ນ: ພວກແກ້ງ FBIF ກຸ່ມທີ 2 ໃຫ້ເບິ່ງລາຍການທີ່ບໍ່ມີເນື້ອໃນຮຸນແຮງເຊັ່ນ: ລາຍການຕະລຶກ, ການໂຊ. ຜົນການວິໄຈເຫັນວ່າ ກຸ່ມທີ 1 ມີພຶດຕິກຳໂຫດຂຶ້ນ, ມີອາລິມຮຸນແຮງ, ມີການຂັດແຍງກັນຜິດຖຽງກັນເຖິງ 859 ຄັ້ງ, ໃນເວລາດຽວກັນກຸ່ມທີ 2 ມີການຂັດແຍງຜິດຖຽງກັນມີພຽງ 456 ຄັ້ງ.

ມິສເຊນ (Mischel) ໄດ້ສຶກສາພົບວ່າ: ເດັກທີ່ຂາດ ພໍ່ ແມ່ ແລະ ເດັກໃນຖານະເສດຖະກິດສັງຄົມຂັ້ນຕ່ຳມັກມີອາລິມຮຸນແຮງ, ເລືອກວິທີສະໜອງຄວາມຕ້ອງການລັກສະນະທັນທີທັນໃດ ແລະ ສະແດງອອກຢ່າງຮຸນແຮງ, ລັກສະນະນີ້ມັກພົບເຫັນຫຼາຍໃນໄວ 8-9 ປີ.

ປະຈຸບັນບໍ່ທັນມີເຄື່ອງມືຊະນິດໃດວັດອາລິມຂອງບຸກຄົນໄດ້ໂດຍກົງ, ນອກຈາກໃຊ້ເຄື່ອງມືວັດແລ້ວມາແປຜົນອີກຄັ້ງໜຶ່ງ ເຊັ່ນ: ການໃຊ້ເຄື່ອງ Boifeedback ສາມາດວັດໄດ້ວ່າ: ຂະນະທີ່ບຸກຄົນກຳລັງວິຕົກກັງວົນຫຼາຍ ໜ້ອຍພຽງໄດ້ໂດຍສັງເກດຕາມເຂັມທີ່ຊີ້ຂຶ້ນຕາມໜ້າປັດ, ຖ້າຕົວເລກມີຄ່າຫຼາຍສະແດງວ່າມີຄວາມວິຕົກກັງວົນຕ່ຳ, ນອກນີ້ເຮົາຍັງໄດ້ແບບທົດສອບສະຕິປັນຍາເພື່ອວັດແທກຄວາມແຕກຕ່າງດ້ານອາລິມຂອງບຸກຄົນໄດ້.

ດັ່ງນັ້ນ, ການສຶກສາອົບຮົມທີ່ດີໃຫ້ແກ່ນັກຮຽນມັນເປັນໜ້າທີ່, ເປັນຄວາມຮັບຜິດຊອບໂດຍກົງຂອງຄູອາຈານ, ຄວນຊຶ້ເຫດຊົນໃຫ້ຜູ້ຮຽນຄູເຖິງຄຸນປະໂຫຍດ ແລະ ໂທດຂອງອາລົມ ແລະ ມີວິທີການຄວບຄຸມອາລົມຢ່າງເໝາະສົມ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

ສຶກສາໃຫ້ນັກຮຽນຮູ້ວ່າ: ຊີວິດມະນຸດທຸກຄົນໃນໂລກບໍ່ອາດມີຄວາມພຽບພ້ອມທັງໝົດຈົນບໍ່ມີບ່ອນຕີ, ຢ່າຄິດວ່າຕົນເອງດອຍຕໍ່າກວ່າຄົນອື່ນສະເໝີ, ເພາະຄົນເຮົາມີດີຄົນລະຢ່າງ, ຢ່າເກັບເອົາຄວາມເຫັນຂອງຄົນອື່ນມາເປັນຄວາມຄິດຂອງຕົນເອງແບບຕາຍຕົວ, ຄວນພິຈາລະນາຕໍ່ຄວາມຄິດເຫັນຂອງຜູ້ອື່ນ, ກ້າສຽງກ້າລອງຈິ່ງຈະເຮັດໃຫ້ບົດຮຽນອັນລ້ຳຄ່າເກີດຂຶ້ນໄດ້, ຈິ່ງເບິ່ງ ແລະ ພັດທະນາຕົນເອງໄປເລື້ອຍໆໝ.

- ຕ້ອງເຝິກໃຫ້ນັກຮຽນຮູ້ລະງັບ ແລະ ຮູ້ອີດກັນອາລົມທີ່ຮຸ່ນແຮງ, ໃຊ້ຄະຕິເຕືອນໃຈໂດຍການຟັງເພງ, ນັບເລກແຕ່ 1-100 , ເບິ່ງໂທລະພາບແລະຜອນຄາຍດ້ວຍວິທີອື່ນໆ ແຕ່ບໍ່ຜອນຄາຍດ້ວຍການຕື່ມເຫຼົ້າ ແລະ ສິ່ງເສບຕິດຕ່າງໆ ຢ່າງເດັດຂາດ.
- ມີຄວາມຕັ້ງໃຈເຝິກຕົນເອງໃຫ້ມີອາລົມຕື່ຢູ່ຕະຫຼອດເວລາ, ເບິ່ງໂລກໃນແງດີ, ໃຊ້ເວລາຫວ່າງໃຫ້ເປັນປະໂຫຍດ, ຫຼີກເວັ້ນສະຖານະການທີ່ພາໃຫ້ເກີດອາລົມເສຍ ເຊັ່ນ: ການຖືກຖຽງກັນ, ຄວາມຫົວໂຫຍ, ບໍ່ເວົ້າເຖິງປົມດອຍ ຫຼື ວິຈານບຸກຄົນໂດຍຂາດເຫດຜົນ.
- ກຽມຕົວກຽມໃຈສໍາລັບຄວາມຜິດຫວັງ, ພໍ່ແມ່ແລະຄູອາຈານຈົ່ງພະຍາຍາມສຶກສາເດັກແຕ່ໄວເດັກໃຫ້ຮູ້ລະງັບອາລົມຂອງຕົນໃຫ້ໄດ້.
- ບໍ່ຄຽດຊັງ, ບໍ່ອິດສາຄົນອື່ນ, ຕ້ອງຍອມຮັບຄວາມເປັນຈິງ ແລະ ພະຍາຍາມຊອກຫາວິທີແກ້ໄຂຈຸດອ່ອນຂອງຕົນໃຫ້ໄດ້. ບໍ່ຄວນສົນໃຈແຕ່ນໍາບັນຫາຂອງຕົນເອງ ຄວນຄິດນໍາຄົນອື່ນອີກ.

3) **ອາລົມຮັກ** ເປັນອາລົມທີ່ເກີດຈາກຄວາມພໍໃຈ, ເຮັດໃຫ້ເກີດອາລົມມ່ວນຊື່ນຍິນດີ ແລະ ມີຄວາມສຸກໃນການໄດ້ຮັບການຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການ, ອາລົມຮັກເປັນສິ່ງທີ່ຕ້ອງການຮຽນຮູ້ ແລະ ໄດ້ຮັບປະສົບການ, ພໍ່ແມ່ໃຫ້ຄວາມຮັກ ເອົາໃຈໃສ່ດູແລດ້ວຍການຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການ, ການໃຫ້ຄວາມຮັກທີ່ແສນອົບອຸ່ນ, ອຸ້ມກອດ, ຈຸບຫອມດ້ວຍຄວາມຖະນຸຖະໜອມຮັກແພງ, ໃຫ້ນົມ, ໃຫ້ອາຫານ, ໃຫ້ເດັກຮູ້ສຳພັດຕໍ່ຄວາມຮັກທີ່ມີໃຫ້ ແລະ ສິ່ງຜົນໃຫ້ເກີດອາລົມທີ່ດີ.

ຈາກການສຶກສາຂອງວັນເຟດແອດລີ (Alfred Adler) ພົບວ່າ: ຄວາມຮັກ, ຄວາມອົບອຸ່ນ ແລະ ຄວາມສໍາພັນທີ່ດີພາຍໃນຄອບຄົວຈະຊ່ວຍໃຫ້ເດັກມີອາລົມຮັກ, ອາລົມດີ, ຮູ້ສຶກອົບອຸ່ນ ແລະ ມີອາລົມໝັ້ນຄົງ ແລະ ເສີມສ້າງຈຸດທົ່ວທາງອາລົມ.

ດັ່ງນັ້ນ, ການສຶກສາເດັກໃນແຕ່ລະຊັ້ນຮຽນ, ຄູຄວນຊອກຫາຈຸດພິເສດຈິດຕະສາດຂອງຜູ້ຮຽນໃນແຕ່ລະໄວເພື່ອໃຊ້ວິທີສຶກສາໃຫ້ເໝາະສົມ ເຊັ່ນ: ໄວເດັກອາລົມຂອງເຂົາບໍ່ແນ່ນອນ ມີການປ່ຽນແປງງ່າຍ. ດັ່ງນັ້ນ, ການໃຊ້ແຮງງານຈູງໃຈທາງດ້ານບວກຈິ່ງມີບົດບາດສໍາຄັນທີ່ສຸດຕໍ່ເດັກໄວນີ້, ການໃຊ້ວິທີການຕໍາໜິທີ່ມີເຫດຜົນ, ໄດ້ມີປະໂຫຍດຕໍ່

ການປ່ຽນແປງພຶດຕິກຳຂອງເດັກ, ຖ້ານັກຮຽນມີອາລົມຕິເຂົາຈະມີພະລັງຕໍ່ການຮຽນ ແລະ ການເຮັດວຽກໄດ້ດີກວ່າ ປົກກະຕິ, ອາລົມຕິໄດ້ເປັນພະລັງເພື່ອເອົາຊະນະກັບອຸປະສັກ.

2.3. ຄວາມແຕກຕ່າງກັນທາງດ້ານສັງຄົມ.

ພຶດຕິກຳຂອງແຕ່ລະຄົນແຕກຕ່າງກັນ ເຊັ່ນ: ລັກສະນະການເວົ້າຈາ, ການແຕ່ງກາຍ, ທ່າທີກິລິຍາມາລະຍາດ, ການປັບຕົວ. ເນື່ອງຈາກແຕ່ລະຄົນມາຈາກສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ແຕກຕ່າງກັນ, ມາຈາກຄອບຄົວທີ່ແຕກຕ່າງກັນ, ວິທີການ ລ້ຽງດູທີ່ແຕກຕ່າງກັນ, ອາຊີບຂອງພໍ່ແມ່ທີ່ແຕກຕ່າງກັນໃນຖານະເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມທີ່ແຕກຕ່າງກັນ. ຄົນທີ່ມາ ຈາກຄອບຄົວມີຖານະເສດຖະກິດດີຍ່ອມຈະມີໂອກາດຫຼາຍກ່ວາຄົນທີ່ມາຈາກຄອບຄົວຈົນ, ຄົນທີ່ມາຈາກຄອບຄົວພໍ່ ແມ່ເປັນນັກທຸລະກິດຍ່ອມແຕກຕ່າງຈາກຜູ້ທີ່ມາຈາກຄອບຄົວເປັນເສດຕະກອນ, ການສະແດງອອກຂອງແຕ່ລະຄົນ ແຕ່ອາຊີບກໍຈະມີກິລິຍາທາງທີ່ແຕກຕ່າງກັນ.

ດັ່ງນັ້ນ, ຜູ້ທີ່ເຮັດໜ້າທີ່ສຶກສາອົບຮົມເດັກ, ນັກຮຽນ, ນັກສຶກສາແມ່ນຄູ່ນີ້ເອງ. ຜູ້ເຮັດອາຊີບນີ້ຈຶ່ງຈຳເປັນຕ້ອງ ຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບຫຼັກການ ແລະ ວິທີສຶກສາທີ່ເໝາະສົມເພື່ອນຳມາໃຊ້ໃນການສຶກສາ ແລະ ນຳມາສອນນັກຮຽນທຸກຊັ້ນ ໃຫ້ເໝາະສົມໂດຍອີງໃສ່ຫຼັກການສຶກສາຕ້ອງແທດເໝາະກັບຈຸດພິເສດຂອງນັກຮຽນ, ນັກຮຽນຍ່ອມມີເງື່ອນໄຂດຳລົງ ຊີວິດທີ່ແຕກຕ່າງກັນ, ເປັນຊົນຊາດ, ຊົນເຜົ່າທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ຄູ່ຈຶ່ງຕ້ອງຊອກຮູ້ສະພາບຄວາມເປັນຈິງຂອງນັກຮຽນ ແຕ່ລະຄົນຢ່າງໃກ້ຊິດເພື່ອຫາວິທີສຶກສາອົບຮົມທີ່ເໝາະສົມ

ເບຣນ ແລະ ອັບຣຳ (Blane and Abrams, 1955) ສຶກສາພົບວ່າເດັກອາຍຸ 4 ປີຈາກສັງຄົມປານກາງ ແລະ ຊົນຊັ້ນຖານະຕ່ຳສະແດງການຕອບສະໜອງດ້ວຍການລະບາຍສີດ້ວຍນິ້ວມືທີ່ແຕກຕ່າງກັນຫຼາຍ, ເດັກສັງຄົມປານ ກາງມີຄວາມວິຕົກກັງວົນຕໍ່ການລະບາຍສີໃຫ້ເປັນຮູບຫຼາຍກ່ວາເດັກຊັ້ນຕ່ຳ ເປັນເພາະເດັກທັງສອງຊົນຊັ້ນມີຄວາມແຕກ ຕ່າງກັນໃນລະບົບການທາງສັງຄົມ, ໂດຍສະເພາະໃນກໍລະນີນັ້ນເນື່ອງຈາກເດັກຊັ້ນຕ່ຳມີການເຝິກການຂັບຖ່າຍທີ່ໄວ ແລະ ເຂັ້ມງວດເກີນໄປ.

ມິນເລີ ແລະ ອັບວອນສັນ (Mill and Swanson, 1960) ໄດ້ສຶກສາພົບວ່າສພໍ່ແມ່ໃນສັງຄົມຊັ້ນຕ່ຳທີ່ເຮັດ ວຽກໜັກຈະມັກລົງໂທດລູກຫຼານກ່ວາພໍ່ແມ່ໃນສັງຄົມປານກາງ. ພໍ່ແມ່ໃນສັງຄົມປານກາງມັກຈະໃຊ້ວິທີການທາງ ຈິດຕະວິທະຍາໃນການຮົບຮົມສັ່ງສອນລູກຫຼາຍກ່ວາການລົງໂທດທັນທີ.

ຮາວິກເຮີ ໂຣບິນສັນ ແລະ ດຣອກ (Havinghurt Robinson and Dorr F 1946) ເຊີນ ແມກຄອນບີ ແລະ ເລວິນ (Sear, Maccoby and Levin, 1957) ບຣອນເຟນເບີເນ (Bronfenbrener, 1958, 1961) ໄດ້ສຶກ ສາຄວາມສຳພັນລະຫວ່າງຊັ້ນຄົນໃນສັງຄົມຄື: ຊັ້ນຊັ້ນກາງ ກັບ ຊົນຊັ້ນທີ່ຖານະຕ່ຳກັບການສຶກສາອົບຮົມລ້ຽງດູເດັກ ສະຫຼຸບຜົນໄດ້ວ່າ: ບັນດາຊົນຊັ້ນທີ່ໃຊ້ແຮງງານມີຄວາມເຂັ້ມງວດກວດຂັດໃນເລື່ອງພຶດຕິກຳທາງເພດ, ການເຝິກຂັບຖ່າຍ ແລະ ການລົງໂທດໂດຍກົງຕໍ່ພຶດຕິກຳທີ່ແຂງກະດ້າງຢ່າງຮຸນແຮງຫຼາຍກ່ວາຊົນຊັ້ນກາງ.

2.4. ຄວາມແຕກຕ່າງດ້ານທາງເພດ

ໝາຍເຖິງຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງເພດຍິງ, ເພດຊາຍເຊິ່ງມີຜົນໃຫ້ມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນດ້ານອື່ນໆ. ໃນນັ້ນ ວັດທະນະທຳມີສ່ວນກຳນົດບົດບາດຍິງ ແລະ ຊາຍໃຫ້ແຕກຕ່າງກັນ, ບາງວັດທະນະທຳຖືວ່າເພດຊາຍເປັນເພດທີ່ ເຂັ້ມແຂງ, ເປັນຜູ້ນຳມີໂອກາດກ້າວໜ້າໃນວຽກງານກ່ວາ. ສ່ວນເພດຍິງ ເປັນເພດທີ່ອ່ອນແອ ແລະ ເປັນຜູ້ຕາມບາງຕຳແໜ່ງກໍເປີດໂອກາດໃຫ້ແມ່ຍິງເທົ່າທຽມຜູ້ຊາຍໄດ້ ນີ້ກໍສະແດງເຖິງຄວາມແຕກຕ່າງກັນດ້ານບົດບາດລະຫວ່າງເພດ, ນອກ ນັ້ນເພດຍິງ ແລະ ເພດຊາຍຍັງແຕກຕ່າງກັນໃນຜົນສຳເລັດທາງການຮຽນອີກດ້ວຍ.

ເທີແມນ ແລະ ໄທເລີ (Terman and Tyler 1954) ໄດ້ສຶກສາພົບວ່າ: ເພດຍິງໄດ້ມີຄວາມສາມາດດ້ານ ພາສາອັງກິດ ແລະ ສິລະປະຫຼາຍກ່ວາເພດຊາຍ, ສ່ວນເພດຊາຍມີຄວາມສາມາດດ້ານຄະນິດສາດ, ພູມສາດ ແລະ ວິທະຍາສາດຫຼານກ່ວາເພດຍິງ.

ດ້ານອາລົມ ແມກຄີ (MckeeF 1962) ສຶກສາພົບວ່າເພດຍິງມີອາລົມໜັ້ນຄົງໜ້ອຍກ່ວາເພດຊາຍ, ແຕ່ເພດ ຊາຍມີພຶດຕິກຳແຂງກະດ້າງກ່ວາເພດຍິງ (Oetzel, 1962).

ດ້ານບຸກຄະລິກກະພາບ ຟາເຕນ ແລະ ກັອກດອນ (Patel and Gordon, 1960) ໄດ້ສຶກສາພົບວ່າ: ເດັກ ຍິງໄດ້ມີທ່າອຽງຄ້ອຍຕາມຜູ້ອື່ນ ຫຼື ຖືກຊັງຈູງຫຼາຍກ່ວາເພດຊາຍເຊິ່ງສອກຄ່ອງກັນການວິໄຈຂອງຄິມເບີ (kimber, 1974) ແລະ (Noll,1951) ໄດ້ສຶກສາພົບວ່າ: ເດັກຍິງຮຽນໄດ້ກ່ວາເດັກຊາຍ.

ສ່ວນເບີເນດ ແລະ ໂຄເຮັນ (Bennett and Cohen,1959) ໄດ້ສະຫຼຸບກ່ຽວກັບທາມະຊາດ ແລະ ຄວາມ ແຕກຕ່າງກັນລະຫວ່າງເພດຊາຍ ແລະ ເພດຍິງໄວ້ດັ່ງນີ້:

- 1) ເພດຊາຍມີຄວາມຄິດໜັກແໜ້ນກ່ວາເພດຍິງ.
- 2) ເພດຊາຍມັກຄິດການລາວງໜ້າເຖິງລາງວັນ ແລະ ການລົງໂທດທີ່ເປັນຜົນຂອງຄວາມເໝາະສົມ ແລະ ບໍ່ເໝາະສົມທີ່ເກີດຂຶ້ນກັບຕົນເອງ, ໃນຄະນະທີ່ເພດຍິງຄິດການລ່ວງໜ້າກ່ຽວກັບລາງວັນ ແລະ ການ ລົງໂທດໃນຖານທີ່ເປັນຜົນຂອງຄວາມເປັນມິດ ຫຼື ຄວາມເປັນສັດຕູກັນຂອງສິ່ງແວດລ້ອມ.
- 3) ເພດຊາຍມັກຄິດໃນສິ່ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຄວາມປາຖະໜາດ້ານຄວາມຮັກທາງສັງຄົມ ແລະ ມິດຕະພາບ ຫຼາຍກ່ວາ.

2.5. ຄວາມແຕກຕ່າງດ້ານອາຍຸ

ໝາຍເຖິງຄວາມແຕກຕ່າງກັນດ້ານອາຍຸທີ່ມີຜົນ ເຮັດໃຫ້ແຕກຕ່າງກັນດ້ານປະສົບການ, ຄວາມຮັບຜິດຊອບ, ຄວາມສົນໃຈ, ຄວາມຮອບຮູ້, ຄວາມສາມາດໃນການແກ້ໄຂບັນຫາ , ບຸກຄະລິກກະພາບ ແລະ ຈຸດທິພາວະ ແລະ ອື່ນໆ.

ເລນແມນ (Lehman, 1953) ໄດ້ສຶກສາຜົນສຳເລັດຂອງວິຊາຊີບຕ່າງໆທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນແຕ່ລະສຳອາຍຸເຊິ່ງ ປະກົດຕາມຕາຕາລາງດັ່ງລຸ່ມນີ້:

ຕາຕາລາສະແດງປະເພດຂອງວຽກງານ ແລະ ຊ່ວງອາຍຸທີ່ໄດ້ຮັບຄວາມສໍາເລັດສູງສຸດ.

ປະເພດຂອງວຽກງານ	ຊ່ວງອາຍຸຂອງຄົນ
ເກມກິລາຕ່າງໆ	25-29 ປີ
ວິທະຍາສາດຕ່າງໆ (ຄະນິດສາດ, ຟີຊິກສາດ, ການປະດິດ)	30-34 ປີ
ວັນນະຄະດີ(ໂຄງສ້າງ, ກາບກອນ, ຮ້ອຍກອງ...)	25-29 ປີ
ວັນນະຄະດີ(ຮ້ອຍແກ້ວ, ລຽງຄວາມທໍາມະດາ)	30-39 ປີ
ວັນນະຄະດີໜັງສືດີທີ່ສຸດ	40-44 ປີ

2.6. ຄວາມແຕກຕ່າງກັນທາງດ້ານສະຕິປັນຍາ

ໝາຍເຖິງຄວາມສາມາດທາງດ້ານໄອຄິວ IQ (ຄສາມສະຫຼາດ) ແຕ່ຄົນຍ່ອມມີຄວາມສາມາດທີ່ແຕກຕ່າງກັນດ້ານການຄິດ, ການກະທໍາ, ຄວາມຈໍາ ແລະ ການແກ້ໄຂບັນຫາ, ຄວາມວ່ອງໄວໃນການການຮຽນຮູ້, ການຕອບໂຕ້ສະຖານະການ ແລະ ການປະຕິບັດຜົນຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ເຊິ່ງເປັນຜົນຈາກລະດັບສະຕິປັນຍາຂອງບຸກຄົນ, ນັຈິດຕະວິທະຍາແລະນັກສຶກສາໄດ້ຄົ້ນພົບວ່າ: ລະດັບສະຕິປັນຍາຂອງຄົນແຕກຕ່າງກັນຕັ້ງແຕ່ລະດັບສູງຫາຕໍ່າ ເຊິ່ງມີຜົນໃຫ້ເກີດມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນດ້ານການຮຽນຮູ້ ແລະ ຄວາມສາມາດຂອງບຸກຄົນ.

ການສຶກສາເລື່ອງພັດທະນາການທາງປັນຍາຂອງມະຫາໄລແຄລິຟໍເນຍສະຫຼຸບວ່າ: ອັດຕາການພັດທະນາການທາງສະໝອງຂອງບຸກຄົນຈະເລີນເຕີບໂຕໃຫຍ່ເລື້ອຍໆໄປຈົນເຖິງອາຍຸ20ປີ. ຈາກນັ້ນອັດຕາການພັດທະນາການທາງສະໝອງຂອງບຸກຄົນກໍເລີ່ມຫຼຸດລະຫຼັບລົງເມື່ອກ້າວສູ່ໄວຜູ້ໃຫຍ່, ແຕ່ປະສິບການຂອງບຸກຄົນຈະເພີ່ມຂຶ້ນເລື້ອຍໆ. ແຕ່ໄວໃໝ່ຈົນເຖິງໄວລາອັດຕາການເພີ່ມຂອງໄວເດັກມີລາຍກ່ວາໄວເປັນຜູ້ໃຫຍ່.

❖ ການຈໍາແນກຄວາມແຕກຕ່າງທາງດ້ານສະຕິປັນຍາ

ຈໍານຽງ ຊ່ວງໂສຕິ (2528) ຈໍາແນກສະຕິປັນຍາຂອງບຸກຄົນດັ່ງນີ້:

(1).ພວກເດັ່ນທາງປັນຍາ ມາຍເຖິງຜູ້ມີໄອຄິວ IQ 130 ຂຶ້ນໄປມີຊື່ຄື:

- ເດັກມີພອນສະຫວັນ (Gifted) ໝາຍເຖິງເດັກທີ່ມີຄວາມສາມາດສະເພາະບາງດ້ານໃນຕົວໂດຍທໍາມະຊາດ.
- ເດັກອັດສະລິຍະ (Gennius) ໝາຍເຖິງເດັກມີຄວາມສາມາດດ້ານສະຕິປັນຍາມາແຕ່ເກີດ, ສະເພາະແມ່ນການປະດິດຄົ້ນຄິດດ້ານສິລະປະ ແລະ ວິທະຍາສາດ.

- ເດັກເກັ່ງ(Talent) ໝາຍເຖິງເດັກທີ່ມີຄວາມສາມາດຢູ່ໃນຕົວ ແລະ ປະກົດອອກມາໃຫ້ເຫັນໃນທາງໃດທາງໜຶ່ງ ເຊັ່ນ: ກິລາ, ດົນຕີ, ການແຕ້ມຮູບ, ການຂຽນ ແລະ ອື່ນໆ.

(2). ພວກທີ່ດອຍປັນຍາ ໝາຍເຖິງເດັກທີ່ມີສະຕິປັນຍາຕໍ່າກວ່າປົກກະຕິ ພະຍອມ ອົງຄະຕານຸວັນ (2520) ໄດ້ຈຳແນກພາວະປັນຍາອ່ອນ ໂດຍອາໄສໄອຄົວເປັນຫຼັກ

- Borderline Mental Retardation ມີໄອຄົວ 52-58 ໃນອາຍຸສະໝອງປະມານ 10 -12 ປີ ສາມາດຮຽນໃນຊັ້ນຮຽນພິເສດ (ຄົນພິການທາງສະໝອງ) ສາມາດປະກອບອາຊີບງ່າຍໆໄດ້ ແລະ ຮັບຜິດຊອບນ້ອຍໆໄດ້.

- Mild Mental Retardation ມີໄອຄົວ 52-67 ອາຍຸສະໝອງປະມານ 10 ປີ ສາມາດຮຽນຈົບປະຖົມສຶກສາປີທີ 4 ໄດ້ ໃນຊັ້ນຮຽນພິເສດ (ຄົນພິການທາງສະໝອງ) ໃນໂຮງພະຍາບານປັນຍາອ່ອນສາມາດຫາລ້ຽງຊີບໄດ້ຖ້າເປັນວຽກທີ່ບໍ່ຕ້ອງຮັບຜິດຊອບເລີຍ, ການເຝິກຕ້ອງເຮັດເລື້ອຍໆຈົນເກີດເປັນຄວາມຊື່ນເຄີຍ.

- Moderate Mental Retardation ໄອຄົວ 36-51 ເທົ່າກັບອາຍຸສະໝອງປະມານ 5-7 ປີ ມີຄວາມຜິດປົກກະຕິທາງຮ່າງກາຍ, ມີຄວາມຜິດປົກກະຕິກັບການເນື້ອ, ຮຽນບໍ່ໄດ້, ຂຽນໄດ້ບາງຄໍາ, ເວົ້າໄດ້, ຊ່ວຍຕົນເອງໄດ້, ສື່ສານໄດ້ບາງຄັ້ງຄາວ, ເຝິກໃນການຊ່ວຍຕົນເອງໃນດ້ານຂັບຖ່າຍໄດ້, ເຝິກໃຫ້ປ້ອງກັນຕົນເອງຈາກອັນຕະລາຍທໍາມະດາໄດ້.

- Severe Mental Retardation ມີໄອຄົວ 20-35 ອາຍຸສະໝອງປະມານ 3-5 ປີ, ມີຄວາມຜິດປົກກະຕິທາງກາຍຫຼາຍ, ສາມາດເຝິກໃຫ້ຮູ້ຄວບຄຸມຕົນເອງໄດ້ໂດຍມີຜູ້ຄວບຄຸມບາງດ້ານເຊັ່ນ: ລ້າງໜ້າ, ຖູແຂ້ວ, ກິນເຂົ້າເອງ ແຕ່ເຮັດໄດ້ບໍ່ດີ, ບໍ່ຮູ້ຈັກອ້າຍ, ບໍ່ຮູ້ດູແລຄວາມສະອາດຂອງຕົນເອງ.

3. ອົງປະກອບທີ່ສົ່ງຜົນໃຫ້ບຸກຄົນແຕກຕ່າງກັນ

1) ກໍາມະພັນ: ໝາຍເຖິງລັກສະນະຕ່າງໆທີ່ຖ່າຍທອດມາຈາກບັນພະບຸລຸດ ມາສູ່ລູກລານໂດຍຜ່ານທາງຢີນ ກໍາມະພັນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຖ່າຍທອດທີ່ສະຫຼັບຊັບຊ້ອນ, ການຖ່າຍທອດທາງກໍາມະພັນເກີດຂຶ້ນເມື່ອເຊື້ອຈຸລິນຊີຂອງພໍ່ເຂົ້າປະສົມກັບໄຂ່ຂອງແມ່ເກີດໃຫ້ມີປະຕິສົນທິ ຫຼື ຮຽກໄຊໂກດ (Zygote) ແລະ ໃນນິວເຄຣຍຂອງໄຊໂກດນີ້ມີລັກສະນະການຖ່າຍທອດຂອງແມ່ ແລະ ເລີ່ມພັດທະນາການຂອງບຸກຄົນຕໍ່ໄປ.

2) ສິ່ງແວດລ້ອມ: ໝາຍເຖິງຜົນລວມຂອງການກະຕຸ້ນຕ່າງໆທີ່ບຸກຄົນໄດ້ຮັບນັບແຕ່ເລີ່ມມີຊີວິດຈົນຕະຫຼອດຊີວິດ ແລະ ມີອິດທິພົນເຮັດໃຫ້ບຸກຄົນມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນ. ສະພາບແວດລ້ອມປະກອບມີ:

❖ ສະພາບແວດລ້ອມກ່ອນເກີດ

ໝາຍເຖິງສະພາບພາຍໃນມົດລູກຂອງແມ່ມີອິດທິພົນມີຢ່າງຫຼວງຫຼາຍໃນການກໍານົດພັດທະນາການຂອງແຕ່ລະຄົນ, ໂດຍປົກກະຕິສະພາບພາຍໃນມົດລູກດີຈະມີອິດທິພົນຕໍ່ພັດທະນາການຂອງທາລິກ, ອາດມີສານເຄມີບາງຢ່າງທີ່ອາດເຮັດໃຫ້ໂລຫິດຂອງແມ່ຜິດປົກກະຕິ ຫຼື ມີຜິດທິມີຜົນຕໍ່ທາລິກໃນຄັນ, ເຮັດໃຫ້ພັດທະນາການຂອງເດັກຜິດ

ປົກກະຕິໄປໄດ້, ນອກນັ້ນສຸຂະພາບຂອງແມ່, ອາຫານທີ່ແມ່ຮັບປະທານ, ຢາທີ່ແມ່ກິນ, ຄວາມປ່ຽນແປງທາງຊີວະເຄມີ ພາຍໃນຮ່າງກາຍຂອງແມ່, ລັງສີທີ່ແມ່ໄດ້ຮັບລ້ວນແຕ່ເປັນຜົນກະທົບຕໍ່ລູກໃນທ້ອງ.

❖ ສິ່ງແວດລ້ອມຫຼັກເກີດ

- ສິ່ງແວດລ້ອມທຳມະຊາດ: ໝາຍເຖິງສະພາບດິນຟ້າອາກາດ, ທີ່ຕັ້ງພູມລຳເນົາ, ຫ້ວຍນ້ຳລຳເຊ, ທົ່ງພຽງ ຫຼື ພູ ດອຍທີ່ບຸກຄົນອາໄສຢູ່ ແລະ ອື່ນໆລ້ວນແຕ່ມີຜົນກະທົບເຮັດໃຫ້ບຸກຄົນມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນ.

- ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ: ສະພາບສັງຄົມທີ່ເປັນຕົ້ນຕໍກ່າວໝູ່ ແມ່ນສະພາບແວດລ້ອມຄອບຄົວ, ຄອບຄົວແມ່ນ ສະພາບແວດລ້ອມທຳອິດຂອງຊີວິດເດັກ, ເປັນບ່ອນເດັກຮັບເອົາຄວາມຮູ້ ແລະ ບົດຮຽນຕົວຈິງຄັ້ງທຳອິດຂອງຊີວິດ. ດັ່ງນັ້ນ, ການສຶກສາລູກແມ່ນການເປັນແວ່ນແຍງທີ່ດີຂອງຜູ້ເປັນພໍ່ແມ່, ພໍ່ແມ່ຄວນແບ່ງຄວາມຮັກ ແລະ ຄວາມ ເອົາໃຈໃສ່ທີ່ດີຕໍ່ລູກທຸກຄົນໃຫ້ສະໝໍ່າສະເໝີກັນ. ສິ່ງສຳຄັນຕ້ອງມີຄວາມຊື່ສັດ ມີຄວາມຕັ້ງໃຈ ແລະ ມີເຫດມີຜົນທີ່ ສຸດໃນການສຶກສາອົບຮົມ.

ນອກນັ້ນຍັງໝາຍເຖິງການພົວພັນລະຫວ່າງຄົນກັບຄົນໃນສັງຄົມ, ການພົວພັນລະຫວ່າງເດັກນ້ອຍກັບເດັກນ້ອຍ , ເດັກຍ້ອຍກັບຜູ້ຝ່າຍ ແລະ ຜູ້ໃຫຍ່ກັບຜູ້ໃຫຍ່. ການພົວພັນດັ່ງກ່າວມີບົດບາດເປັນຕົ້ນຕໍການກຳເນີດ ແລະ ການແຜ່ ຂະຫຍາຍດ້ານຈິດຕະສາດຂອງບຸກຄົນ. ສຸພາສິດບຸຮ້ານເວົ້າວ່າ:” ຕົກໝູ່ແຮ້ງເປັນແຮ້ງ ຕົກໝູ່ກາເປັນກາ ” ຫຼື “ ເປັນ ເພື່ອນກັບຄົນດີມີສີແກ່ຕົວ ເປັນເພື່ອນກັບຄົນຊົ່ວພາຕົວໝົນໝອງ ” ນີ້ສະແດງເຖິງອິດທິພົນຂອງສິ່ງແວດລ້ອມທັງນັ້ນ. ນອກນັ້ນຍັງປະກອບດ້ວຍລະບຽບກົດໝາຍ, ການຜົວພັນຜະລິດຕ່າງໆລ້ວນແຕ່ມີບົດບາດຕໍ່ການຂະຫຍາຍຕົວດ້ານນິດ ໄສ ແລ ລະບົບສະຕິຮູ້ສຶກຂອງທຸກຄົນ.

3) ການສຶກສາ ໝາຍເຖິງການສຶກສາໃນໂຮງຮຽນ, ເຊິ່ງແມ່ນການເຄື່ອນໄຫວທີ່ມີຈຸດປະສົງ, ມີໂຄງການຫຼັກສູດ, ມີ ຫຼັກການ ແລະ ວິທີສຶກສາ ສິດສອນຄັກແນ່. ການສຶກສາຈະເປັນຈິ່ງຫຼືບໍ່ຄູ່ມີບົດບາດຕັດສິນຕໍ່ຄຸນນະພາບການສຶກສາ ແລະ ສິດສອນ, ຄູ່ເປັນຕົວແບບທີ່ສຳຄັນຕໍ່ການສຶກສາຕໍ່ນັກຮຽນເພື່ອໃຫ້ເກີດພຶດຕິກຳຕາມທິດນຳຂອງພັກ ແລະ ລັດຖະບານ. ຈິ່ງມີຄວາມຈຳເປັນໃຫ້ຜູ້ປະກອບອາຊີບຄູ່ຕ້ອງມີຄວາມຮູ້, ມີເທັກນິກວິທີ ແລະ ເປັນຍາບັນທີ່ເໝາະສົມ ໃນການປະກອບອາຊີບຄູ່ເພື່ອໃຊ້ການສຶກສາບຸກຄົນໄດ້ເປັນຢ່າງດີ.

ການສຶກສາຈະເປັນຈິ່ງຫຼືບໍ່ນັກຮຽນກໍ່ເກີດບົດບາດສຳຄັນ, ນັກຮຽນຕ້ອງແມ່ນຜູ້ມີຄວາມຮູ້ໄວ ແລະ ເຂົ້າໃຈງ່າຍມີ ຄວາມຮັກ, ຄວາມຮັບຜິດຊອບໃນການຮຽນສູງ. ແຕ່ສະພາບນັກຮຽນທີ່ຄູ່ກຳລັງປະເຊີນໃນທຸກວັນນີ້ມີຫຼາຍຮູບຫຼາຍ ແບບ, ບໍ່ອາດແມ່ນບຸກຄົນທີ່ມີຄວາມຕັ້ງໃຈຕໍ່ການຮຽນທັງໝົດ, ເພາະສະພາບປັດຈຸບັນໄດ້ມີໄພສັງຄົມຫຼາຍຢ່າງເຂົ້າມາ ລົບກວນອາລົມຈິດໃຈຂອງຄົນໃນສັງຄົມໂດຍສະເພາະແມ່ນການຫຼົ້ນກິນພູມເພືອຍ, ການພະນັນ, ເສບສິ່ງເສບຕິດຕ່າງໆ , ກຽດຄ້ານຕໍ່ການສຶກສາຮຳຮຽນ ແລະ ອື່ນໆ. ດັ່ງນັ້ນ, ຈິ່ງຮຽກຮ້ອງໃຫ້ຄູ່ອາຈານຈິ່ງໃຊ້ຄວາມມະນະອິດທິນ, ສົມທົບ ການສຶກສາລະຫວ່າງໂຮງຮຽນ, ຄອບຄົວ ແລະ ສັງຄົມເພື່ອພ້ອມກັນແກ້ໄຂບັນຫາໃຫ້ທັນການ. ໂດຍໃຊ້ວິທີການສຶກສາ ອົບຮົມ, ວິທີປຸກລະດົມ ແລະ ວິທີນຳພານັກຮຽນເຄື່ອນໄຫວກິດຈະກຳໄປຄຽງຄູ່ກັນ. ວິທີການສຶກສາອົບຮົມລະຫວ່າງ ຄອບຄົວ ແລະ ສັງຄົມດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ຈັດຕັ້ງກັນໄປຢ້ຽມຢາມຄອບຄົວນັກຮຽນ.
- ພົວພັນກັບຄອບຄົວນັກຮຽນດ້ວຍທາງຈິດໝາຍ ຫຼື ໂທລະສັບ.
- ພົວພັນເປີດກ້ວາງໃນການຈັດກອງປະຊຸມພໍ່ແມ່ນັກຮຽນ.
- ສົມທົບກັບອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດ.
- ສົມທົບກັບອົງການຈັດຕັ້ງມະຫາຊົນ.
- ສົມທົບກັບສະມາຄົມພໍ່ແມ່ນັກຮຽນ.
- ສົມທົບພົວພັນບັນດາກົມກອງທີ່ຢູ່ໃກ້ຄຽງເພື່ອຂໍຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອ ແລະ ການຮ່ວມມື.

4) ການເຄື່ອນໄຫວຕັ້ງໜ້າຂອງແຕ່ລະຄົນເປັນປັດໃຈຕັດສິນຕໍ່ການຂະຫຍາຍຈິດຕະສາດຂອງແຕ່ລະບຸກຄົນ, ແຕ່ລະຄົນມີຄວາມມັກ, ຄວາມສະຫງວນມັກ, ຄວາມສົນໃຈ ແລະ ຕ້ອງການທີ່ແຕກຕ່າງກັນ, ໂດຍທົ່ວໄປແຕ່ລະຄົນ ຈະເຄື່ອນໄຫວບົນພື້ນຖານຄວາມມັກແລະ ຄວາມຕ້ອງການຂອງຕົນເອງ. ສິ່ງດັ່ງກ່າວເກີດຈາກຄວາມຮັບຮູ້, ຄວາມເຂົ້າໃຈຂອງແຕ່ລະຄົນ. ດັ່ງນັ້ນ, ຄູ່ອາຈານຈຶ່ງຕ້ອງໃຊ້ຄວາມພະຍາຍາມອະທິບາຍຈິດໃຈໃຫ້ເຫຼິ້ນດ້ານດີ, ດ້ານອ່ອນໃນຄວາມຄິດ ຄວາມຫວັງຂອງນັກຮຽນຊ່ວຍໃຫ້ເຂົາຮູ້ສິ່ງໃດ ແມ່ນການປະພຶດທີ່ຖືກຕ້ອງ ແລະ ສິ່ງໃດແມ່ນການປະພຶດທີ່ຜິດພາດ. ສ້າງໃຫ້ເຂົາສາມາດສຶກສາດ້ວຍຕົນເອງ, ມີວິທີເຝິກຝົນຫຼັກຫຼອມຕົນເອງໃຫ້ກາຍເປັນບຸກຄະລາກອນທີ່ມີປະສິດທິພາບຂອງສັງຄົມ.

❖ ອິດທິພົນຂອງກຳມະພັນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ

ກຳມະພັນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ເດັກໄດ້ຮັບມາກ່ອນເກີດ ຫຼື ຫຼັງເກີດຕ່າງກໍ່ມີອິດທິພົນຮ່ວມກັນທີ່ມີຕໍ່ການພັດທະນາການ ແລະ ພຶດຕິກຳຂອງບຸກຄົນ. ສິ່ງທີ່ສຶກສາເປັນເລື່ອງທີ່ສະຫຼັບສັບຊ້ອນເພາະມີການປະສົມປະສານການຂອງສັກກະຍາພາບກຳມະພັນທີ່ບຸກຄົນໄດ້ຮັບມາແຕ່ເກີດ ແລະ ອິດທິພົນຂອງສິ່ງແວດລ້ອມ ເຊິ່ງສາມາດສົ່ງເສີມແລະ ສະກັດກັ້ນສັກກະຍາພາບຂອງເຂົາ, ສະຕິປັນຍາຂອງຄົນໄດ້ມີການອະທິບາຍຫຼາຍກ່ວາກຳມະພັນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ, ໄດ້ສະຫຼຸບຜົນການວິໄຈດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

1. ການກຳເນີກສະຕິປັນຍາຂອງບຸກຄົນເປັນສິ່ງກ່ຽວຂ້ອງກັນລະຫວ່າງກຳມະພັນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ.
2. ຄວາມຫຼາຍໜ້ອຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງລະຫວ່າງກຳມະພັນກັບສິ່ງແວດລ້ອມແມ່ນສິ່ງທີ່ບໍ່ສາມາດວັດແທກໄດ້ວ່າມີຫຼາຍຫຼືໜ້ອຍພຽງໃດ.
3. ຍັງບໍ່ວ່າມາດສະຫຼຸບໄດ້ວ່າຄວາມແຕກຕ່າງຂອງຄວາມສະລາດທີ່ວັດໄດ້ລະຫວ່າງກຸ່ມບຸກຄົນນັ້ນວ່າກຳມະພັນເປັນເຄື່ອງກຳມິດທີ່ສຳຄັນຈົນກວ່າເມື່ອສະມາຊິກຂອງກຸ່ມມີໂອກາດ ຫຼື ໄດ້ຮັບສິ່ງກະຕຸ້ນຈາກສິ່ງແວດລ້ອມເທົ່າທຽມກັນ. ເພາະສະນັ້ນ ສະຕິປັນຍາຕໍ່າ ຫຼື ສູງຂຶ້ນຢູ່ກັບກຳມະພັນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ມີຜົນຕໍ່ສັກກະຍາພາບທາງສະຕິປັນຍາຂອງບຸກຄົນ, ຈາກສິ່ງແວດລ້ອມເດັກໃນບັນຫາສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ໄດ້ຮັບໃນຄອບຄົວ, ໂຮງຮຽນ ແລະ ສັງຄົມກໍ່ລ້ວນແຕ່ມີຄວາມສຳຄັນ ຕໍ່ພັດທະນາການສະຕິປັນຍາໄດ້ຄືກັນ, ສະຕິປັນຍາອາດມີຜົນກະທົບມາກ່ອນເກີດເຊັ່ນ: ຖ້າເດັກຂາດອີກຊິໃນເວລາຢູ່ໃນຄັນຂອງແມ່ຈະມີຜົນພິການຫຼັງຄອດ, ແມ່ມີໂອກາດ

ຕິດເຊື້ອໃນຄັນ ຫຼື ຂາດອາຫານຍຈະມີຜົນຕໍ່ເດັກຫຼັງຄອດ. ຄວາມສະຫຼາດຫຼືໂງ່ຍ່ອມມີສ່ວນພົວພັນເຖິງພັນທຸກໍາສົມທົບກັບອິດທິດພົນໃນການລ້ຽງດູເບິ່ງແຍງຂອງພໍ່ແມ່, ຄູ, ໝູ່ເພື່ອນ ແລະ ຊົມຊື່ນໃນສັງຄົມ.

❖ ຄວາມສໍາພັນຂອງກໍາມະພັນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ

ຈາກການສຶກສາວິໄຈຄົ້ນຄວ້າສະຫຼຸບໄດ້ວ່າ: ກໍາມະພັນ ອລະ ສິ່ງແວດລ້ອມເປັນອົງປະກອບທີ່ສໍາຄັນຍິ່ງທີ່ເຮັດໃຫ້ບຸກຄົນແຕກຕ່າງກັນໃນດ້ານຕ່າງໆ. ກໍາມະພັນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມມີການພົວພັນສະໜິດແໜ້ນນຳກັນ. ໂດຍມີຂໍ້ສະເກດດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ກໍາມະພັນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມມີອິດທິພົນຕໍ່ການຈະເລີນເຕີບໃຫຍ່ ແລະ ພັດທະນາການ.
- ສິ່ງແວດລ້ອມເປັນຕົວກໍານົດຄຸນລັກສະນະດ້ານພັນທຸກໍາທີ່ຈະປະກົດໃຫ້ເຫັນ ຫຼື ບໍ່ພຽງໃດ.
- ກໍາມະພັນກໍານົດລັກສະນະຂອງບັນພະບູລຸດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມກໍານົດຂອບເຂດພັດທະນາການຂອງຄົນ.
- ບຸກຄົນຈະພັດທະນໄດ້ຫຼາຍ ຫຼື ໜ້ອຍ, ໄວ ຫຼື ຊ້າພຽງໃດຍ່ອມຂຶ້ນຢູ່ກັບຄຸນນະພາບຂອງກໍາມະພັນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ. ຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງບຸກຄົນທາງຮ່າງກາຍ, ສະຕິປັນຍາ, ອາລົມ, ສິຕິປັນຍາ, ເພດ, ອາຍຸ ແລະ ອື່ນໆ ເຊິ່ງມີສາເຫດຈາກອົງປະກອບທີ່ສໍາຄັນຍິ່ງນັ້ນແມ່ນກໍາມະພັນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ.

ດັ່ງນັ້ນໃນການສຶກສາ ແລະ ສຶດສອນເພື່ອໃຫ້ນິໄສໃຈຄໍຂອງນັກຮຽນມີການຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງມີສະສົດທິພາບ, ຜູ້ເປັນຄູຄວນເຂົ້າໃຈບັນດາປັດໃຈທີ່ເປັນສາເຫດຂອງການກໍານົດຈິດຕະສາດ ແລະ ນິໄສໃຈຄໍຂອງນັກຮຽນເພື່ອເຝິກແອບ ແລະ ສຶກສານັກຮຽນໃຫ້ກາຍເປັນຄົນຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງຮອບດ້ານໄປຕາມຈຸດປະສົງການສຶກສາຂອງພັກເຮົາ.

❖ ວິທີການແຕ່ງບົດສອນ (ການວາງແຜນການສອນ)

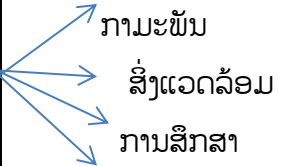
ບົດທີ2: ຄວາມແຕກຕ່າງກັນລະຫວ່າງບຸກຄົນ (ເວລາ90 ນາທີ)

- I. ຈຸດປະສົງ ແລະ ລະດັບຄາດໝາຍ
 1. ດ້ານຄວາມຮູ້: ໃຫ້ຜູ້ຮຽນຮູ້ເຖິງການແຕກຕ່າງກັນລະຫວ່າງບຸກຄົນດ້ານຮ່າງກາຍ, ອາລົມ, ສັງຄົມ, ອາຍຸ ແລະ ເພດ.
 2. ດ້ານແນວຄິດ: ສຶກສາໃຫ້ຜູ້ຮຽນຍອມຮັບ ແລະ ເຂົ້າໃຈເຖິງຄວາມແຕກຕ່າງກັນລະຫວ່າງບຸກຄົນ, ສາມາດປັບຕົວເຂົ້າກັບໝູ່ເພື່ອນໄດ້ຢ່າງມີຄວາມສຸກ.
 3. ດ້ານຄວາມສາມາດ: ໃຫ້ຜູ້ຮຽນສາມາດເຝິກນິດໃສຂອງຕົນເອງເທື່ອລະກ້າວ.
- II. ກິດຈະກຳການຮຽນ- ການສອນ: ໃຊ້ວິທີລະດົມສະໝອງ, ວິທີສື່ນທະນາ ແລະ ວິທີບັນຍາຍ.
- III. ສື່ການສອນ: ໃຊ້ສື່ດ້ວຍຄຳເວົ້າ, ການຍົກຕົວຢ່າງໃຫ້ເປັນໃຫ້ເປັນຮູບປະທຳ.
- IV. ເນື້ອໃນການສອນ: ຄວາມແຕກຕ່າງກັນລະຫວ່າງບຸກຄົນ.

ກິດຈະກຳການຮຽນ-ການສອນ	ເວລາ	ເນື້ອໃນ
----------------------	------	---------

I. ຈັດຕັ້ງທ້ອງ	2ນາທີ	- ຄູເຄົາລົບນັກຮຽນ - ກວດກາກຳນວນພົນ - ປັບປຸງລະບຽບການຮຽນ
II. ກວດກາບົດເກົ່າ: ຈົດຕະວິທະຍາສາດການສຶກສາແມ່ນຫຍັງ? ມີບົດບາດສຳຄັນແນວໃດ? - ບົງຕົວໃຫ້ນັກຮຽນຕອບ. (ເອີ້ນຊື່ຕາມເລກ) - ໃຫ້ນັກຮຽນສະໝັກຕອບ, - ຕຸຊົມເຊີຍນັກຮຽນຕອບຖືກ ແລະ ສະຫຼຸບຄຳຕອບຄືນ.	15ນາທີ	• ຂະໜານຕອບ: ແມ່ນການທີ່ຜູ້ສອນຈັດການສຶກສາ, ໂດຍນາເອົາຫຼັກຈົດຕະວິທະຍາມາໃຊ້ໃນການຮຽນ - ການສອນໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບຜູ້ຮຽນເພື່ອເຮັດໃຫ້ການ - ການສອນປະສົບຜົນສາເລັດ. - ມີບົດບາດຊ່ວຍສ້າງບັນຍາກາດການຮຽນຮູ້ທີ່ເປັນອິດສະຫຼະ, ອົບອຸ່ນ, ປອດໄພ ເປັນກັນເອງ ແລະ ມີປະຕິສຳພັນລະຫວ່າງຜູ້ຮຽນ ແລະ ຜູ້ສອນ, ຮູ້ໃຫ້ກຳລັງໃຈກັນ, ມີຄວາມກະຕືລືລົ້ນໃນການຮຽນ.
III. ບົກໃໝ່: ກິດຈະກຳທີ1) ໃຫ້ນັກຮຽນໃຊ້ຄວາມຄິດ 3 ນາທີ ແລ້ວໃຫ້ຕອບ.	15ນາທີ	ບົດທີ2: ຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງບຸກຄົນ I. ຄວາມໝາຍຂອງຄວາມແຕກຕ່າງກັນ

(1)ກ ຄວາມແຕກຕ່າງກັນແມ່ນຫຍັງ? - ເອີ້ນຊື່ນັກຮຽນຕອບ 3 ຄົນ(ຕາມເລກຄູ່/ ຄືກ) - ໃຫ້ນັກຮຽນສະໝັກໃນຕອບ 2 ຄົນ. - ຄູສະຫຼຸບ, ສັງເກດ ແລະ ໃຫ້ຄະແນນພ້ອມ. ກິດຈະກຳ2) ແບ່ງນັກຮຽນເປັນກຸ່ມ, ກຸ່ມທຸລະ 3- ຄົນ ສິນທະນາກັນຫາຄຳຕອບ. (2). ຄວາມແຕກຕ່າງກັນລະຫວ່າງບຸກຄົນມີແນວໃດ? (ໃຊ້ເວລາ 10	25ນາທີ	 II. ຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງບຸກຄົນ I. ອົງປະກອບທີ່ຜົນສະທ້ອນເຖິງຄວາມແຕກຕ່າງກັນ
--	--------	--

ນາທີ) - ໃຫ້ຕົວແທນແຕ່ລະກຸ່ມອອກຕອບຄຳຖາມຢູ່ຕໍ່ໜ້າກະດານ (ເຝິກທັກສະການເວົ້າໄປພ້ອມ) - ຄູສະຫຼຸບ, ສັງເກດ ແລະ ໃຫ້ຄະແນນພ້ອມ. (3). ຄູສະໜີອີງປະກອບທີ່ຜົນສະທ້ອນຄວາມແຕກຕ່າງກັນ.	25ນາທີ	ສາເຫດການແຕກຕ່າງກັນຂອງແຕ່ລະຄົນ ການເຄື່ອນໄຫວຕັ້ງໜ້າຂອງແຕ່ລະຄົນ
II. ປັບປຸງບົດ	5ນາທີ	ສະຫຼຸບຄືນໂດຍຫຍໍ້ຕົ້ນຕໍຕ້ອງກຳແໜ້ນຂໍ້ທີ່ III. ສາເຫດການແຕກຕ່າງກັນ. ການດຳລົງຊີວິດຢາກມີຄວາມສຸກຕ້ອງສາມາດເຂົ້າໃຈກັນ, ຮູ້ສາມາດປັບນິໃສເຂົ້າສາກັນ, ຮູ້ຜ່ອນສິນຜ່ອນຍາວ, ຮູ້ໃຫ້ອະໄພຕໍ່ກັນ. - ພວກເຮົາທີ່ຈະເປັນຄູໃນອະນາຄົດມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງຮູ້ເລື່ອງນີ້ໃຫ້ດີ ແລະ ຮູ້ເຝິກຝົນຕົນເອງໃຫ້ເຂົ້າກັບທຸກລະດັບໃຫ້ໄດ້ຈົ່ງສາມາດເຮັດໜ້າທີ່ສຶກສາ ແລະ ສຶດສອນນັກຮຽນໄດ້.
IV. ຕັກເຕືອນ (ຄູເຕືອນ)	3ນາທີ	ຕັກເຕືອນລະບຽບ, ແບບແຜນດຳລົງຊີວິດຂອງນັກສຶກສາ.

❖ ສະຫຼຸບ

ຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງບຸກຄົນໃນການຮຽນຮູ້ໝາຍເຖິງຄວາມແຕກຕ່າງກັນຂອງແຕ່ລະບຸກຄົນ ຫຼື ລັກສະນະສະພາບຂອງຕົນໃນເລື່ອງການຮຽນຮູ້ ຫຼື ການສ້າງພຶດຕິກຳໃໝ່ເຊິ່ງກ່ຽວຂ້ອງກັບຄວາມສາມາດດ້ານສະຕິ ປັນຍາ, ຄວາມຄິດ, ຄວາມຈາ, ການແກ້ບັນຫາຕະຫຼອດເຖິງການປັບຕົວໃຫ້ເຂົ້າກັບສະຖານະການແວດລ້ອມຢ່າງເໝາະສົມ ແລະ ອາດໝາຍລວມເຖິງລັກສະນະສະເພາະຕົນຂອງຕົວບຸກຄົນໃນເລື່ອງການຮັບຮູ້ ການແປຄວາມໝາຍ ແລະ ການສື່ສານຕະຫຼອດຮອດຄວາມສາມາດສຳເລັດຜົນຂອງບຸກຄົນໃນການຮຽນຮູ້ສິ່ງຕ່າງໆດ້ວຍ.

ພາກທີ 3

ພັດທະນາການຂອງມະນຸດ

1. ຄວາມໝາຍ ແລະ ວິທີການສຶກສາພັດທະນາການ

ພັດທະນາການໝາຍເຖິງຂະບວນການຈະເລີນເຕີບໂຕ ແລະ ປ່ຽນແປງໃນດ້ານຕ່າງໆຂອງບຸກຄົນ ລວມທັງການປ່ຽນແປງດ້ານຄຸນນະພາບ ແລະ ປະລິມານ ເຊັ່ນ ພັດທະນາການທາງດ້ານຮ່າງກາຍ ດ້ານພາສາ ດ້ານບຸກຄະລິກະພາບ ແລະ ອື່ນໆ

ພັດທະນາການແຕ່ລະດ້ານຂອງບຸກຄົນມີອັດຕາການພັດທະນາທີ່ແຕກຕ່າງກັນໄປເຊັ່ນ ເດັກບາງຄົນຍ່າງໃນຊ່ວງ 10 ເດືອນແຕ່ບາງຄົນເຖິງ 18 ເດືອນຈຶ່ງຍ່າງໄດ້ ບາງຄົນເວົ້າປະໂຫຍກໄດ້ອາຍຸ 18 ເດືອນແຕ່ບາງຄົນເຖິງ 24 ເດືອນຈຶ່ງເວົ້າເປັນປະໂຫຍກໄດ້. ສາເຫດພາໃຫ້ບຸກຄົນແຕກຕ່າງກັນມາຈາກພັນທຸກຳແລະສິ່ງແວດລ້ອມນັ້ນເອງ.

1.1. ວິທີການສຶກສາພັດທະນາການ

ພັດທະນາການຂອງມະນຸດເປັນຂະບວນການທີ່ເກີດຕໍ່ເນື່ອງກັນໄປຕະຫຼອດຊີວິດ ວິທີການສຶກສາພັດທະນະການມີດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ການສຶກສາໄລຍະຍາວ (longitudinal study) ເປັນການສຶກສາຈາກກຸ່ມຕົວຢ່າງດຽວກັນ ການສຶກສາຕິດຕໍ່ກັນເປັນໄລຍະຍາວນານຕໍ່ເນື່ອງຕັ້ງແຕ່ໄວເດັກຈົນໄຫຍ່ ມີການສັງເກດ ແລະ ມີການທົດສອບເພື່ອປຽບທຽບການປ່ຽນແປງທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນແຕ່ລະວັນຂອງກຸ່ມຕົວຢ່າງ ເຊັ່ນ ຕິດຕາມການພັດທະນາຂອງເດັກຈາກກຸ່ມຕົວຢ່າງແຕ່ອາຍຸ 25 ປີ ໂດຍເດັກກຸ່ມດຽວກັນຜູ້ສຶກສາຕ້ອງໄຊ້ເວລາສຶກສາເຖິງ 20 ປີ ວິທີສຶກສາຍາວນານຕ້ອງເສຍຄ່າໃຊ້ຈ່າຍສູງ ແລະ ໃຊ້ເວລາຍາວນານ
- ການສຶກສາພາກຕັດຂວາງ (Cross-sectional study) ເປັນການສຶກສາພັດທະນາໂດຍການປຽບທຽບຈາກກຸ່ມຕົວຢ່າງທີ່ມີອາຍຸຕ່າງໆກັນຈຶ່ງບໍ່ຕ້ອງໄຊ້ເວລາຫຼາຍ ແລະ ບໍ່ໄດ້ໃຊ້ຈ່າຍສູງເໝືອນກັບການສຶກສາໄລຍະຍາວ ເຊັ່ນ ສຶກສາຕົວຢ່າງອາຍຸ 5 ປີ 10 ປີ 15 ປີ 20 ປີ ແລະ 25 ປີ ຕາມລາດັບແລະນາມາທິດສອບປຽບທຽບກັນ

ການສຶກສາພັດທະນາມະນຸດ ເພື່ອອະທິບາຍພຶດຕິກຳຕ່າງໆຈາກອາຍຸແລະການຈະເລີນເຕີບໂຕໃຫຍ່ຂອງບຸກຄົນພະຍາຍາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ສຶກສາອົງປະກອບທີ່ສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ ພັດທະນາການ ເພື່ອເປັນຜົນປະໂຫຍດຕໍ່ຄອບຄົວ ແລະ ສະຖາບັນໂຮງຮຽນ ແລະ ສະຖານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການລ້ຽງດູ ແລະ ສຶກສາອົບຮົມເດັກ ໃນການຈັດການສຶກສາ ແລະ ຈັດສະພາບການຮຽນ ການສອນໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບໄວຂອງເດັກ

1.2. ອົງປະກອບຂອງພັດທະນາການຂອງມະນຸດ

ວຸດທິພາວະ (Maturation) ໝາຍເຖິງຄວາມຈະເລີນເຕີບໂຕເຕັມທີ່ຂອງອິນຊີ ທຸກອະໄວຍະວະໃນລະບົບຮ່າງກາຍຕ້ອງເຖິງວຸດທິພາວະ ຈຶ່ງຈະເຮັດໜ້າທີ່ຂອງມັນໄດ້ ອະໄວຍະວະບາງຢ່າງສາມາດເຮັດໜ້າທີ່ໄດ້ມາແຕ່ກຳເນີດ

ແຕ່ບາງຢ່າງຕ້ອງລໍໃຫ້ເຖິງຈຸດທີ່ພາວະເຊັ່ນ ການຍ່ອຍອາຫານ ອະໄວຍະວະນີ້ຖືກຄອບຄຸມດ້ວຍລະບົບປະສາດອີກຕໍ່ໜຶ່ງ ທາລິກອາດຈະກິນອາຫານແຂງໄດ້ ຕ້ອງກິນອາຫານແຫຼວໃນຊ່ວງ 2-3 ເດືອນອາທິດທາອິດ ຕ້ອງດື່ມແຕ່ນົມເທົ່ານັ້ນ ເພາະລະບົບຍ່ອຍອາຫານ ຂອງເດັກບໍ່ທັນເຖິງຈຸດທີ່ພາວະ ເມື່ອອາຍຸສູງຂຶ້ນອະໄວຍະວະໃນການຍ່ອຍອາຫານກໍ່ສາມາດ ເຮັດໜ້າທີ່ໄດ້ດີຂຶ້ນເພາະມີຄວາມພ້ອມທີ່ເອີ້ນວ່າມີຈຸດທີ່ພາວະນັ້ນເອງ

ຂະບວນການເກີດຈຸດທີ່ພາວະສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມສາພັນຂອງພັນທຸກຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ປົກກະຕິ ເດັກຍິງຈະຢູ່ໃນພາວະຈະເລີນພັນຫຼືມີໄຂ່ສຸກໃນຊ່ວງອາຍຸ 12-15 ປີ ແຕ່ຖ້າເດັກເກີດເຈັບປ່ວຍ ຮ່າງກາຍຂາດທາດບຳລຸງ ຫຼື ມີບັນຫາທາງອາລົມ ເດັກຍິງອາດໄຂ່ສຸກຕອນອາຍຸ 20 ປີສະແດງວ່າສິ່ງແວດລ້ອມມີຜົນເຮັດໃຫ້ຈຸດທີ່ພາວະຊ້າກວ່າ ປົກກະຕິ ການຮຽນຮູ້ (Learning) ໝາຍເຖິງການປ່ຽນແປງພຶດຕິກຳອັນເປັນຜົນຈາກການທີ່ບຸກຄົນມີປະສົບການຫຼື ການເຟັກຟືນ ແລະ ພຶດຕິກຳສ່ວນໃຫຍ່ຂອງບຸກຄົນເກີດຈາກການຮຽນຮູ້

2. ຈຸດທີ່ພາວະກັບການຮຽນຮູ້ (Maturation and Learning)

ພັດທະນາການຂອງເດັກຈະຂຶ້ນຢູ່ກັບຈຸດທີ່ພາວະ ເຖິງວ່າແມ່ຈະເອົາໃຈໃສ່ ແລະ ສຶກສາເດັກ ເປັນຢ່າງດີເພື່ອໃຫ້ ເດັກຢ່າງໄດ້ໃນເວລາທີ່ເດັກຍັງບໍ່ມີຈຸດທີ່ພາວະແຕ່ເດັກກໍ່ຄືຢ່າງໄດ້ ການເຟັກຟືນກໍ່ຕ້ອງລໍໃຫ້ເດັກມີຈຸດທີ່ພາວະສາກ່ອນ ເຊັ່ນ ການທົດລອງຂອງອາໂນລ໌ກິແຊນ (Arnold Gesell) ໃນປີ 1929 ໄດ້ທົດລອງກັບຟາແຟດແທ້ເຊິ່ງມີລັກສະນະ ທາງພັນທຸກຳເໝືອນກັນທຸກປະການ ອາຍຸ 46 ອາທິດ ເກືອບ 11 ເດືອນ ຟາແຟດຄົນໜຶ່ງຖືກຈັດສະພາບການທົດລອງ ໃຫ້ເຟັກຟືນການຄານຂຶ້ນຂັ້ນໄດທຸກວັນ ວັນລະ 10 ນາທີ ໃນຊ່ວງອາທິດທາອິດຟາແຟດ A ສາມາດຂຶ້ນໄດໄດ້ 5 ຂັ້ນ ໂດຍມີການຊ່ວຍເຫຼືອເລັກນ້ອຍ ແຕ່ເມື່ອເຟັກຄົບຮອດ 6 ອາທິດຟາແຟດ A ເມື່ອອາຍຸ 1 ປີ ກໍ່ສາມາດຄານຂຶ້ນຂັ້ນໄດ ໄດ້ໂດຍຢ່າງຄອງແຄ້ວ. ຝາແຟດອີກຄົນໜຶ່ງຖືກນຳມາປຽບທຽບຟາແຟດ B ເມື່ອອາຍຸໄດ້ 1 ປີເບື້ອງຕົ້ນເດັກຍັງບໍ່ກ້າຄານ ຂຶ້ນຂັ້ນໄດ, ແຕ່ອາທິດຕໍ່ມາຟາແຟດ B ກໍ່ສາມາດຄານຂຶ້ນຂັ້ນໄດໂດຍບໍ່ມີໃຜຊ່ວຍເຫຼືອ ແລະ ເມື່ອນຳຟາແຟດ B ມາ ເຝັກຟືນໃຫ້ຄານຂຶ້ນຂັ້ນໄດພຽງ 2 ອາທິດ ຝາແຟດ B ແລະ ຝາແຟດ A ກໍ່ມີຄວາມສາມາດຄານຂຶ້ນຂັ້ນໄດເກັ່ງເທົ່າໆ ກັນ.

ການທົດລອງດັ່ງສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ: ຈຸດທີ່ພາວະເປັນອົງປະກອບສຳຄັນ, ການເຝັກຟືນກ່ອນເດັກມີຈຸດທີ່ພາ ວະຈະບໍ່ເຮັດໃຫ້ເກີດພັດທະນາການພໍເທົ່າໃດ, ເພາະພັດທະນາການເປັນຜົນຈາກຈຸດທີ່ພາວະ ແລະ ການຮຽນຮູ້.

ພຶດຕິກຳເກືອບທຸກຢ່າງລ້ວນແຕ່ລໍຖ້າຈຸດທີ່ພາວະ ເມື່ອບຸກຄົນມີພາວະຫາກໄດ້ຮັບການເຟັກຟືນຫຼື ໄດ້ຮັບ ປະສົບການ ຂະບວນການພັດທະນາຈະເລີ່ມຂຶ້ນ ຕົວຢ່າງ ການນຳໃຊ້ພາສາຂອງເດັກເກີດໃໝ່ພຽງແຕ່ຮ້ອງໄຫ້ໄດ້ເມື່ອ ເດັກຫົວ ເຖິງອາຍຸ 6 -9 ເດືອນ ເດັກສາມາດພາວະໃນການຄຸມສຽງ ລະບົບສະໝອງເຂດຄວາມເຈົ້າໃຈພາສາໄດ້ເຮັດ ໃຫ້ຄວາມເຂົ້າໃຈພາສາເຮັດໃຫ້ພັດທະນາທາງດ້ານພາສາຂອງເດັກຈະເລີນຢ່າງວ່ອງໄວ

ພັດທະນາການຂອງມະນຸດໄດ້ພັດທະນາການໄປຕາມແຕ່ລະຂັ້ນໃນແຕ່ລະຊ່ວງຂອງໄວຂອງຊີວິດບໍ່ມີການຂ້າມ ຂັ້ນ ແຕ່ອັດຕາພັດທະນາການຂອງແຕ່ລະຄົນມັນຈະແຕກຕ່າງກັນ ບາງຄົນມີພັດທະນາເພາະໃນຊ່ວງແຕ່ລະໄວເຊັ່ນ

ພັດທະນາທາງດ້ານຮ່າງກາຍຈະມີການປ່ຽນແປງຢ່າງວ່ອງໄວໃນຊ່ວງເກີດໃໝ່ຈົນເຖິງໄວລຸ້ນຖືວ່າສ່ວນຕ່າງໆຂອງຮ່າງກາຍຈະພັດທະນາຈົນເຖິງຈຸດທີ່ພາວະສູງສຸດ ພັດທະນາທາງດ້ານສະຕິປັນຍາຈະພັດທະນາເຕັມທີ່ເມື່ອບຸກຄົນໄດ້ອາຍຸ 16ປີສ່ວນພັດທະນາທາງດ້ານບຸກຄະລິກພາບຈະມີການປ່ຽນແປງຕັ້ງແຕ່ເກີດຈົນເຖິງໄວຊະລາ

3. ພັດທະນາການຂອງມະນຸດ

3.1. ພັດທະນາດ້ານຮ່າງກາຍ ແລະ ການເຄື່ອນໄຫວ

ຂະບວນການພັດທະນາດ້ານຮ່າງກາຍ ແລະ ການເຄື່ອນໄຫວຂອງມະນຸດມີລັກສະນະພັດທະນາໄປຕາມ 2 ກົດເກດຄື:

ພັດທະນາຈາກສ່ວນເທິງຫາສ່ວນລຸ່ມເລີ່ມຈາກຫົວສ່ວນຂອງຮ່າງກາຍ ເດັກອ່ອນ (Embryo)ຈະມີພັດທະນາການທີ່ສະໜອງ ຫົວ ແລະ ຕາຫຼາຍກວ່າອະໄວຍະວະສ່ວນອື່ນ ໃນຊ່ວງ 2ເດືອນທຳອິດຫົວຈະໄຫຍ່ເທົ່າເຄິ່ງໜຶ່ງຂອງຮ່າງກາຍທັງໝົດ ທຳລິກເກີດໃໝ່ຈະມີຫົວໄຫຍ່ເທົ່າ $\frac{1}{4}$ ຂອງຮ່າງກາຍ ເດັກ 1 ຂວບຈະມີນ້ຳໜັກຂອງສະໜອງເທົ່າ $\frac{2}{3}$ ຂອງນ້ຳໜັກສະໜອງຜູ້ໄຫຍ່ ເດັກຈະຮຽນຮູ້ສິ່ງຕ່າງໆຈາກຮ່າງກາຍສ່ວນຫົວຫາຮ່າງກາຍສ່ວນເຫລົາຄື ຈະໃຊ້ຕາໄດ້ກ່ອນໃຊ້ລິ້ນ ໃຊ້ມືໄດ້ກ່ອນໃຊ້ຂາແລະອື່ນໆ

ພັດທະນາການສ່ວນກາງໄປສູ່ສ່ວນຂ້າງ (The proximodistal principle) ການພັດທະນາເລີ່ມຈາກສ່ວນກາງຂອງຮ່າງກາຍໄປສູ່ສ່ວນອື່ນໆດ້ານຂ້າງຫົວ ແລະ ຮ່າງກາຍຈະພັດທະນາກ່ອນແຂນແລະຂາຈາກນັ້ນຈຶ່ງພັດທະນານິ້ວຕີນນິ້ວມືຕາມລຳດັບ.

ຮ່າງກາຍໄດ້ພັດທະນາຢ່າງວ່ອງໄວໃນ 3 ປີ ທຳອິດ ເດັກເກີດໃໝ່ໂດຍສະເລ່ຍຈະມີນ້ຳໜັກຮ່າງກາຍປະມານ 3 ກິໂລກະລາມ ນ້ຳໜັກເພີ່ມເທົ່າຕົວໃນຊ່ວງອາຍຸ 5 ເດືອນ ເມື່ອ 1 ປີ ຜ່ານໄປເດັກຈະມີນ້ຳໜັກປະມານ 10 ກິໂລກະລາມ ໃນປີທີ່ 2,3 ອັດຕາການເພີ່ມຈະລຸດລົງ ສຳລັບລວງສູງເດັກເກີດໃໝ່ຈະສູງປະມານ 50 ຊັງຕີແມັດ ປີທຳອິດເພີ່ມເປັນ 75 ຊັງຕີແມັດເພີ່ມຂຶ້ນປະມານ 10-12 ນິ້ວ ປີທີ່ສາມອັດຕາການເພີ່ມຈະລຸດລົງອີກ 3-4 ນິ້ວ ເມື່ອເດັກປ່ຽນຂະໜາດຮູບຮ່າງຂອງເດັກກໍປ່ຽນໄປນຳ ຮ່າງກາຍຂອງບຸກຄົນເລີ່ມມີອັດຕາສ່ວນສົມສ່ວນກັບຫົວຂອງຕົນ

ພັດທະນາດ້ານຮ່າງກາຍຂອງເດັກຊາຍຈະຊ້າກວ່າເດັກຍິງ ເມື່ອກ້າວສູ່ໄວລຸ້ນຮ່າງກາຍຈະມີການປ່ຽນແປງຢ່າງລວງຫຼາຍເພາະເດັກຍິງ ເດັກຊາຍຈະພັດທະນາເປັນໝູ່ມເປັນສາວທີ່ສົມບູນອີກ ເພດຊາຍຈະມີໝວດເຄົ້າ ມີສິ້ວ ກະໂພກ ແຄບ ໄຫຼກວ້າງ ສຽງແຕກຫ້າວມີການຜະລິດອະສຸຈິ ສ່ວນຜູ້ຍິງໄວນີ້ເລີ່ມມີໜ້າເອິກ ກະໂພກໃຫຍ່ ມີປະຈຳເດືອນ ແລະ ອື່ນໆ

ພັດທະນາທາງດ້ານຮ່າງກາຍຈະພັດທະນາສົມບູນເມື່ອກ້າວສູ່ໄວຜູ້ໃຫຍ່ ພັດທະນາການດ້ານນ້ຳໜັກ ລວງສູງ ຄ່ອຍລຸດລົງ ແລະຍຸດສະງັກ ເມື່ອບຸກຄົນເລີ່ມເຂົ້າສູ່ໄວຊະລາຮ່າງກາຍເລີ່ມຊຸດໂຊມ ເຊັ່ນ ຜົມຫົວງອກ ໜັງແຫ້ວຍານ ຕາຟ້າຟາງ ຫຼັງກິ່ງ ແລະ ອື່ນໆ

ພັດທະນາດ້ານການເຄື່ອນໄຫວຂອງບຸກຄົນ ນັບແຕ່ຊ່ວງເກີດໃໝ່ເປັນປະຕິກິລິຍາຕອບສະໜອງແບບບໍ່ມີເງື່ອນໄຂ ເພື່ອຮັກສາຊີວິດ ແລະປ້ອງກັນຕົວ ເຊັ່ນ ການພັດທະນາ ການດູດ ການຫາວ ການໄອ ການຈາມ ເມື່ອເດັກໃຫຍ່ຂຶ້ນ ເດັກສາມາດຄອບຄຸມຮ່າງກາຍຫຼາຍຂຶ້ນ ເຊັ່ນ ສາມາດຈັບ ແລະ ກຳໄດ້ຕໍ່ມາສາມາດຄຸມຂາ ແລະຕີນໄດ້ ຍືນໄດ້ ແລະ ແລນໄດ້ ລະບົບປະສານມີວຸດທິພາວະສົມບູນ ບຸກຄົນສາມາດຄອບຄຸມລະບົບກ້າມເນື້ອແລະການເຄື່ອນໄຫວຂອງຕົນໄດ້ເປັນຢ່າງດີ

3.2. ພັດທະນາການທາງອາລົມ

ເມື່ອເດັກຢູ່ໄວທາລິກອາລົມຕ່າງໆຈະບໍ່ປະກົດອອກຢ່າງຊັດເຈນ, ແຕ່ຄ່ອຍໆພັດທະນາຂຶ້ນ ຈອນ ວັດສັນ (JOHN WATSON) ນັກຈິດຕະວິທະຍາສະເໜີທິດສະດີວ່າ ເດັກມີອາລົມສາມລັກສະນະຄື: ຄວາມຮັກ,ຄວາມສັງ, ຄວາມຢ້ານ ເປັນລັກສະນະຕິດຕົວມາແຕ່ເກີດ ແຕ່ແນວຄິດຂອງວັດສັນບໍ່ໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນ ເພາະເປັນການສຶກສາທີ່ບໍ່ສັດເຈນ.

ໃນປີ ຄ.ສ 1932 ບຣິດເຈນ (Katherine Bridges) ໄດ້ສັງເກດອາລົມເດັກເກີດໃໝ່ຫາ 2 ປີ ຈຳນວນ 62 ຄົນ ແລະສະຫຼຸບວ່າ: ພັດທະນາການຂອງມະນຸດຄ່ອຍໆ ພັດທະນາການຕາມລຳດັບ. ເດັກເກີດໃໝ່ ຈະງຽບ ແລະ ຕື່ນເຕັ້ນ, ຈາກນັ້ນເດັກຄ່ອຍໆພັດທະນາເປັນອາລົມຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ດີໃຈ, ເສຍໃຈ,ຄຽດ, ຢ້ານກົວ ແລະ ອື່ນໆ ເດັກອາຍຸ 2 ປີເລີ່ມມີພັດທະນາການທາງອາລົມດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

❖ ຊະນິດຂອງອາລົມທີ່ເກີດຂຶ້ນ

- ອາຍຸ	ຊະນິດຂອງອາລົມທີ່ເກີດຂຶ້ນ				
- ເກີດໃໝ່				ຕື່ນເຕັ້ນ	ງຽບ
- 3 ເດືອນ			ທຸກ	ຕື່ນເຕັ້ນ	ງຽບ ດີໃຈ
- 6 ເດືອນ	ຢ້ານ ຄຽດ	ຮ້າຍ ທຸກ	ຕື່ນເຕັ້ນ	ງຽບ	ດີໃຈ
- 12 ເດືອນ	ຢ້ານ ຄຽດ	ຮ້າຍ ທຸກ	ຕື່ນເຕັ້ນ	ງຽບ ດີໃຈ	ພຸມໃຈ ຮັກ
- 18 ເດືອນ	ຢ້ານ ຄຽດ	ຮ້າຍ ທຸກ	ຕື່ນເຕັ້ນ	ງຽບ ດີໃຈ	ພຸມໃຈ ຮັກພໍ່ແມ່ ຮັກເພື່ອນ
- 24 ເດືອນ	ຢ້ານ ຄຽດ	ຮ້າຍ ທຸກ	ຕື່ນເຕັ້ນ	ງຽບ ດີໃຈ	ພຸມໃຈ ຮັກພໍ່ແມ່ ຮັກເພື່ອນ

ບຣິດເຈນ ສະເໜີວ່າ: ການຕອບສະໜອງຂອງອາລົມຈະສຳພັດກັບສິ່ງເວດລ້ອມ, ທັດສະນະຄະຕິ ແລະ ການອົບຮົມລ້ຽງດູຂອງພໍ່ແມ່, ຄວາມຮັກ, ຄວາມອົບອຸ່ນ, ການເອົາໃຈໃສ່ຂອງພໍ່ແມ່ເປັນພື້ນຖານທີ່ໜັ້ນຄົງໃນການພັດທະນາອາລົມໃຫ້ມີຄວາມສົມບູນ.

ດັ່ງນັ້ນ, ໃນຂະບວນການຮຽນ-ການສອນໃນແຕ່ລະຊັ້ນຮຽນ, ແຕ່ລະສຳອາຍຸ ຄູອາຈານມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງເຂົ້າໃຈໃນຈຸດພິເສດຂອງຜູ້ຮຽນທາງດ້ານໄວອາຍຸ ເພາະແຕ່ລະໄວຍອມມີຈຸດພິເສດແຕກຕ່າງກັນຫຼາຍທີ່ສຸດ ເຊັ່ນ: ໄວເດັກ (ເຮືອນຟາກເດັກ ແລະ ອະນຸບານ) ຫຼືໄວຮຽນ ຊັ້ນປະຖົມຕອນຕົ້ນເດັກມີອາລົມປ່ຽນແປງງ່າຍ (ບໍ່ໜັ້ນຄົງ) ເດັກຕ້ອງການ

ຄວາມຮັກ ແລະ ການໃກ້ຊິດຈາກຄູ ແລະ ພໍ່ແມ່, ມັກການຍ້ອງຍໍສັນລະເສີນ. ຜູ້ເປັນຄູອະນຸບານຄວນຮູ້ບົດບາບຂອງຕົນດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້

ຄູປຽບເໝືອນພໍ່ແມ່ທີສອງຂອງເດັກ, ຄູເຂົ້າໃຈເດັກ, ຮັກເດັກ ເຮັດໃຫ້ເຂົາເຂົ້າມາຢູ່ຮ່ວມໝູ່ເພື່ອນງ່າຍຂຶ້ນ ແລະ ມີຄວາມຮັກຕໍ່ຄູ ແລະ ໝູ່ເພື່ອນຫຼາຍຂຶ້ນ. ສິ່ງຄູຄວນເອົາໃຈໃສ່ປະຕິບັດຕົນມີຄື:

- 1) ຄູຕ້ອງເຂົ້າໃຈທຳມະຊາດຂອງເດັກ, ເດັກກ່ອນໄວຮຽນບໍ່ມັກຢູ່ລ້າ, ມັກເຄື່ອນໄຫວຢາກຮູ້ ຢາກເຫັນ, ຕ້ອງມີກິດຈະກຳປະຕິບັດຢູ່ຕະຫຼອດ, ມັກຫຼິ້ນ ແລະ ມີຄວາມສົນໃຈສິ່ງໃໝ່ ເຊິ່ງຄູຄວນສຶກສາໃຫ້ເຂົາເຈົ້າເພື່ອຈັດກິດຈະກຳການຮຽນ-ການສອນໃຫ້ສອດຄ່ອງເໝາະສົມ.
- 2) ຮູ້ຄວາມຕ້ອງການຂອງນັກຮຽນ ເຖິງເຂົ້າມີຄວາມຕ້ອງການບາງຢ່າງບໍ່ຄືກັນ, ມີຄວາມພອມ, ຄວາມສົນໃຈບໍ່ຄືກັນ. ແຕ່ກໍມີບາງຄວາມຕ້ອງການທີ່ຄືກັນດັ່ງນີ້:
 - ທຸກຄົນຈ້ອງການຄວາມຮັກ, ຄວາມອົບອຸ່ນ, ຄວາມເອົາໃຈໃສ່ຂອງຄູ ແລະ ຜູ້ໃກ້ຊິດ
 - ຕ້ອງການຄວາມປອດໄພທາງດ້ານວັດຖຸ ແລະ ຈິດໃຈ, ຕ້ອງການຍອມຮັບຈາກຄູ ແລະ ໝູ່ເພື່ອນ, ຕ້ອງການຮັບການຍ້ອງຍໍເມື່ອຕົນມີຄວາມສຳເລັດ.
 - ຕ້ອງການເປັນຕົວຂອງຕົວເອງ, ຢາກລອງ, ຢາກຮູ້, ຢາກເຮັດດ້ວຍຈິນເອງ. ຄຳແນະນຳທີ່ຖືກຕ້ອງແມ່ນການໃຫ້ຮູ້ ແລະ ໃຫ້ຮູ້ຜືນ ຈາກຜູ້ໃຫຍ່.
- 3) ໃຫ້ຄວາມຮັກ, ຄວາມອົບອຸ່ນແກ່ເດັກ, ສະແດງໃຫ້ເດັກຮູ້ວ່າຄູຮັກເດັກສະເໝີຄູ່ໃຫ້ອະໄພເມື່ອເຂົາປະພຶດຜິດ, ໃຫ້ເດັກມີຄຸນຄ່າສະເໝີ.
 - ໃຫ້ຄວາມສະເໝີພາບກັບເດັກ, ບໍ່ຕຳນິໃຫ້ເດັກເສຍກຳລັງໃຈ, ຢາໃຫ້ເດັກເກີດການປຽບທຽບກັນເພາະເຂົາຈະເກີດຄວາມອິດສາ.
 - ພະຍາຍາມຊອກຫາຄວາມດີຂອງເຂົາເພື່ອຄວາມຊົມເຊີຍ, ເຖິງເຂົາຈະເປັນເດັກດີກໍຕາມແຕ່ເຂົາກໍຍັງມີສ່ວນດີໃນຕົວຂອງເຂົາ.
 - ບໍ່ຄວນລົງໂທດດ້ວຍການຕີ, ແຕ່ຄວນຕັກເຕືອນດ້ວຍສາຍຕາ, ເຕືອນດ້ວຍຄຳເວົ້າທີ່ສຸພາບເມື່ອເດັກເຮັດຜິດ.
- 4) ຈັດກິດຈະກຳໄຫ້ເໝາະສົມກັບເດັກເພື່ອເປີດໂອກາດໃຫ້ເດັກຫາຄວາມຮູ້ດ້ວຍຕົນເອງ ໄດ້ຄິດໄດ້ຕັດສິນໃຈດ້ວຍຕົນເອງ ກິດຈະກຳຕ້ອງເໝາະສົມທັງຕໍ່ຜູ້ທີ່ຮັບຮູ້ຊ້າ ແລະ ຮັບຮູ້ໄວ ຄວນເປັນກິດຈະກຳທີ່ມີຄວາມມ່ວນຊື່ນ

ສ່ວນຜູ້ຮຽນໃນຊັ້ນຮຽນປະຖົມຕອນປາຍແລະຜູ້ໃຫຍ່ ຜູ້ສອນຕ້ອງຄວນຮູ້ຈຸດພິເສດຂອງແຕ່ລະຄົນເພື່ອກຳນົດເວທີການສຶກສາທີ່ເໝາະສົມ ສິ່ງສຳຄັນແມ່ນຄວາມເປັນແວ່ນແຍງທີ່ດີມີບົດບາດອັນໃຫຍ່ຫຼວງຕໍ່ການສຶກສານັກຮຽນຄູຕ້ອງມີຄວາມຊື່ສັດ ມີຄວາມຈິງໄຈແລະມີເຫດມີຜົນທີ່ສຸດນັກຮຽນແຕ່ລະຄົນ

3.3. ພັດທະນາການທາງດ້ານບຸກຄະລິກະພາບ

ໝາຍເຖິງການປ່ຽນແປງລັກສະນະທາງດ້ານບຸກຄະລິກະພາບຂອງບຸກຄົນທີ່ສະແດງອອກ ອັນເປັນ ຜົນຈາກການລ້ຽງດູ ການເພີກອົບຮົມແລະ ການຮຽນຮູ້ທີ່ມີປະສິບການ ມີທິດສະດີທີ່ໄດ້ຮັບ ຄວາມນິຍົມໄດ້ແກ່ທິດສະດີພັດທະນາການດ້ານຈິດຕະເພດແລະ ທິດສະດີທີ່ໄດ້ພັດທະນາການດ້ານ ຈິດຕະສັງຄົມ ເຊິ່ງມີລາຍລະອຽດດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

1) ພັດທະນາການທາງດ້ານຈິດຕະເພດ (psychosexual Development)

ຊິກມັນຟຣອຍ (Sigmund Freud 1856 -1936) ສະເໜີວ່າ ມະນຸດມີໂຄງສ້າງຈິດ 3 ສ່ວນຄື Id, Ego ແລະ Superego ມະນຸດມີພະລັງທາງເພດເປັນແຮງກະຕຸ້ນຕາມສັນຊາດຍານທີ່ສຳຄັນ ການເຮັດໜ້າທີ່ຂອງຈິດກັບຄວາມຮຸ່ນແຮງຂອງຄວາມຕ້ອງການທາງເພດໄດ້ເຄື່ອນຫາພາກສ່ວນຕ່າງໆຂອງຮ່າງກາຍໃນແຕ່ລະຂັ້ນ ຂອງພັດທະນາການໃນບໍລິເວນຮ່າງກາຍທີ່ມີພະລັງຄວາມຕ້ອງການຢູ່ແລະເຮັດໃຫ້ບໍລິເວນນັ້ນມີຄວາມຕຶງຄຽດແລະຄວາມຕ້ອງການໃຫ້ໄດ້ຮັບການຕອບສະໜອງເພື່ອໃຫ້ເກີດຄວາມເພີງພໍໃຈຂຶ້ນ ຖ້າບໍລິເວນດັ່ງກ່າວບໍ່ໄດ້ຮັບການຕອບສະໜອງທີ່ເໝາະສົມຈະສົ່ງຜົນສະທ້ອນເຖິງບຸກຄະລິກະພາບຂອງບຸກຄົນ

❖ ຟຣອຍໄດ້ແບ່ງຂັ້ນຄວາມຕ້ອງການອອກເປັນ 5 ຂັ້ນດັ່ງນີ້:

1. ຂັ້ນປາກ (Oral stage) ຊ່ວງອາຍຸເກີດໃໝ່ 1 ປີທາລິກມີຄວາມສຸກກັບໃຊ້ປາກດູດ ກັດກິນ ໃຊເປັນສຽງຕ່າງໆ ອອກມາ ຖ້າອົບຮົມ ລ້ຽງດູຢ່າງເໝາະສົມຈະເຮັດໃຫ້ເດັກໄດ້ຮັບການຕອບສະໜອງບໍລິເວນປາກຢ່າງເໝາະສົມ ແຕ່ຖ້າເຂັ້ມຫງວດເກີນໄປຫຼືປ່ອຍປະລະເລີຍເດັກຈະມີບຸກຄະລິກະພາບທີ່ເປັນບັນຫາໃນເວລາໃຫຍ່ຂຶ້ນມາ ເຊັ່ນ ເປັນເດັກທີ່ກິນເກັ່ງ ສຸບຢາ ສິ່ງເສບຕິດ ປາກເວົ້າແຂງກະດ້າງ ມັກສຽດສີເຍາະເຍີ້ຍ ມັກວິຈານ ມັກອິດສາ ມັກກັດເລັບ

2. ຂັ້ນທະວານ (Anal stage) ຊ່ວງອາຍຸ 18 ເດືອນຫາ 2 ປີຄວາມສຸກຄວາມພໍໃຈຂອງເດັກຢູ່ທີ່ການເຝິກການຂັບຖ່າຍ ຖ້າເຝິກການຂັບຖ່າຍເປັນໄປຢ່າງເຂັ້ມງວດ ຫຼື ປ່ອຍປະລະເລີຍເກີນໄປເດັກຈະເປັນຄົນຂີ້ຖີ່ ຕະປິດຕະປີ ແລະ ລະບຽບ ຫຼືບາງຄັ້ງພັດບໍ່ມີລະບຽບ ສຶກກະປົກ ມີພຶດຕິກຳບໍ່ປົກກະຕິຕ່າງໆ

3. ຂັ້ນອະໄວຍະວະເພດຕອນຕົ້ນ (phallic Stage) ຊ່ວງ 3 ປີ ຫາ 6 ປີເດັກໄວນີ້ຈະເລີ່ມ ສາຫຼວດ ແລະ ສົນໃຈເລືອງຂອງເພດ ພໍໃຈແລະ ມີຄວາມສຸກກັບການຈັບຕ້ອງອະໄວຍະວະເພດຂອງຕົນ

ຟຣອຍ ເຊື່ອວ່າເດັກຍິງ ເດັກຊາຍຈະມີຄວາມຮັກຕ່າງກັນ ເດັກຍິງຈະຮັກພໍ່ ຮັກເພດກົງກັນຂ້າມກັບຕົນເອງ ໃນລະດັບຈິດໃຕ້ສຳນຶກ ເຊັ່ນ ເດັກຊາຍຈະຮັກແມ່ຫວງແຫນແມ່ ບໍ່ມັກ ສົນໃຈພໍ່ ສ່ວນເດັກຍິງຈະຮັກພໍ່ ຄ່ອຍສົນໃຈແມ່ ເດັກຍິງມັກຮຽນແບບຈາກແມ່ ເດັກຊາຍມັກຮຽນແບບຈາກພໍ່ ເດັກຊາຍ ຈະກັງວົນຢ້ານກົວທີ່ຖືກຕັດອະໄວຍະວະເພດ ສ່ວນເດັກຍິງຈະມີຄວາມຄິດອີສາເມື່ອຕົນບໍ່ມີອະໄວຍະວະເພດເໝືອນຜູ້ຊາຍ

4. ຂັ້ນພັກ (Latency stage) ຊ່ວງອາຍຸ 6-12 ປີ

ເດັກຈະພັດທະນາ Superego (ສ່ວນຂອງຈິດທີ່ເໝືອອັດຕາພະລັງ Libido) ຕົນຫາຈະສະຫງົບເມື່ອຖືກຄອບຄຸມດ້ວຍ superego ຈຶ່ງບໍ່ປະກົດຊັດເຈນໃນບໍລິເວນໃນຮ່າງກາຍເໝືອນຂັ້ນອື່ນໆຈຶ່ງຮຽນກວ່າຂັ້ນພັກ ຖ້າເດັກ

ກຳຈັດຄວາມຮູ້ສຶກທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນຂັ້ນທີ່ໄປເດັກຈະສະແດງບົດບາດເພດໄດ້ຢ່າງຖືກຕ້ອງ ເດັກຈະສົນໃຈສັງຄົມ ຄອບຄົວ ໂຮງຮຽນແລະໝູ່ເພື່ອນຫຼາຍຂຶ້ນ

5. ຂັ້ນອະທິບາຍອະໄວຍະວະເພດຕອນປາຍ (Genital Stage)

ເລີ່ມຕັ້ງແຕ່ໄວລຸ່ນພະລັງ Libido ບໍ່ປະກົດຢ່າງຈະແຈ້ງວ່າຢູ່ໃນອະໄວຍະວະສ່ວນໃດແຕ່ ໄວນີ້ມີຮອກໂມນ ເພດປ່ຽນແປງເຮັດໃຫ້ເດັກມີວຸດທິພາວະທາງເພດແບບຜູ້ໃຫຍ່ ເລີ່ມສົນໃຈເພດກົງກັນຂ້າມ

ພັດທະນາການແຕ່ລະຂັ້ນໃນ 5 ຂັ້ນຂອງການພັດທະນາ ຖ້າບຸກຄົນໄດ້ຮັບການຕອບສະໜອງທີ່ເໝາະສົມ ບຸກຄົນທີ່ມີບຸກຄະລິກະພາບທີ່ເໝາະສົມ

ຟຣອຍໄດ້ເນັ້ນຄວາມສຳຄັນໃນຊ່ວງເກີດໃຫມ່ຈົນເຖິງ 6 ປີເຊິ່ງເປັນ 3 ຂັ້ນທຳອິດຂອງການພັດທະນາ ຈັດເປັນຊ່ວງ ວິກິດຂອງຊີວິດ ຟຣອຍເຊື່ອວ່າບັນຫາບຸກຄະລິກະພາບຕ່າງໆທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນຊ່ວງໄວລຸ່ນ ຫຼື ໄວເປັນຜູ້ໃຫຍ່ເປັນຫາທີ່ສະ ສົມມາແຕ່ໄວເດັກຕາມຂັ້ນຂອງການພັດທະນາ

2) ທິດສະດີພັດທະນາການດ້ານຈິດຕະສັງຄົມ) psychosocial development)

ອີຣິດ ອີຣິດສັນ (Erik H. Erikson 1902) ນັກຈິດຕະວິທະຍາລຸ່ນໃໝ່ອີຣິດສັນເນັ້ນອິດທິພົນທາງສັງຄົມ ແລະ ວັດທະນາທຳທີ່ມີຜົນຕໍ່ການຈະເລີນເຕີບໃຫຍ່ຂອງໂຄງສ້າງ Ego ຫຼື ຕົວຕົນຫຼາຍກວ່າເນັ້ນຂະບວນການຈິດໃຕ້ ສຳນຶກ ຫຼື ໂຄງສ້າງ id ຄືກັບຟຣອຍ

ອີຣິດສັນເຊື່ອວ່າປະສົບການຕ່າງໆທີ່ບຸກຄົນທີ່ໄດ້ຮັບຈາກວັດທະນາທຳ ແລະ ສັງຄົມໄດ້ ສົ່ງຜົນສະທ້ອນເຖິງ ບຸກຄະລິກະພາບຂອງບຸກຄົນ ຂະບວນການພັດທະນາບຸກຄະລິກະພາບຈຶ່ງເລີ່ມແຕ່ມີເກີດ ຈົນເຖິງໄວຊະລາ ຈັດເປັນ ຊ່ວງວິກິດຂອງຊີວິດເປັນຊ່ວງສຳຄັນທຸກຊ່ວງໃນຕະຫຼອດຊີວິດ ບຸກຄົນຕ້ອງປັບຕົວຂອງຕົນໃນແຕ່ລະໄວ ຖ້າປະສົບ ການໃນແຕ່ລະຂັ້ນຂອງການພັດທະນາເປັນໄປໂດຍດີ ບຸກຄົນກໍຈະມີການພັດທະນາການດ້ານບຸກຄະລິກະພາບດີເຊັ່ນ ຖ້າ ຫາກປະສົບການທີ່ບຸກຄົນໄດ້ຮັບເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມຂັດແຍ່ງຫຼືບໍ່ສະບາຍໃຈກໍຈະເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມນາການເປັນ 8 ຂັ້ນດັ່ງນີ້:

- ຄວາມໄວ້ວາງໃຈ ແລະ ບໍ່ໄວ້ວາງໃຈ ອາຍຸ 0-1 ປີ ຄວາມໄວ້ວາງໃຈເກີດຈາກຂະບວນການທີ່ເດັກໄດ້ຮັບການ ຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການພື້ນຖານທາງດ້ານຮ່າງກາຍ ແລະ ຈິດໃຈ ເຊັ່ນ: ໄດ້ດູດ, ຕື່ມ, ໄດ້ສຳພັດ, ອຸ້ມກອດ, ໄດ້ ຫຼິ້ນ, ມີຄົນຢູ່ໃກ້ໆ ແລະ ອື່ນໆ ປະກົດການເຫຼົ່ານີ້ເຮັດໃຫ້ເດັກມີຄວາມຮູ້ສຶກທີ່ດີຕໍ່ສະພາບແວດລ້ອມ ຕໍ່ຜູ້ຄົນທີ່ໜ້າໄວ້ ວ່າງໃຈ ເພາະເມື່ອມີຄວາມຫົວມີຄົນຄ່ອຍປ້ອນ ເດັກຈະພັດທະນາຄວາມຮູ້ສຶກ ຄວາມໄວ້ວາງໃຈຕໍ່ຜູ້ໃກ້ຊິດເກີດ ຄວາມ ໝັ້ນໃຈໃນຕົນເອງແລະຕໍ່ຄົນອື່ນ

ຄວາມສົມດູນຂອງການຕອບສະໜອງ ພື້ນຖານທີ່ທາລິກໄດ້ຮັບຈະເຮັດໃຫ້ທາລິກພັດທະນາຄວາມຮູ້ສຶກ ມີ ຄວາມຫວັງ ແລະ ມີຄວາມຮູ້ສຶກໃນຄຸນຄ່າຂອງຕົນກາຍເປັນພະລັງຊຸກດັນໃຫ້ເດັກກ້າຕໍ່ສູ້ກັບອຸປະສັກຕ່າງໆໄດ້

- ຄວາມເຊື່ອໝັ້ນຕົນເອງກັບລະອາຍໃຈແລະສິ່ງໄສຊ່ວງອາຍຸ 18 ເດືອນຫາ 3 ປີເດັກເລີ່ມຮູ້ທັດຄອບຄຸມຕົນເອງ ແລະ ການນຳໃຊ້ກ້າມເນື້ອ ແລະ ປະສາດສຳພັດມີທັກສະການເຄື່ອນໄຫວດີຂຶ້ນ ເຊັ່ນ: ຍາງ, ແລ່ນ, ຄອບຄຸມການຂັບ

ຖ່າຍ ແລະ ແຕ່ງກາຍເອງໄດ້ ມີຄວາມຢາກຮູ້ຢາກເຫັນສິ່ງແວດລ້ອມອ້ອມຕົວ ເດັກຈະຊຸກຊົນຢ່າງບໍ່ເປັນສຸກ ດັ່ງນັ້ນ ພໍ່ແມ່ ຈິ່ງຄ່ອຍດູແລ ແລະ ເຟັກຟົນ ໃຫ້ເດັກສາມາດຊ່ວຍເຫຼືອຕົນເອງໄດ້ໃຫ້ຄວາມຮູ້ສຶກເປັນອິດສາຫຼະ ເພາະເດັກກຳລັງພັດທະນາຄວາມເປັນຕົວຂອງຕົນເອງ, ຢ່າງຄອບຄຸມບັງຄັບເດັກຫຼາຍເກີນໄປ ຖ້າພໍ່ແມ່ຄ່ອຍປົກປ້ອງເດັກເກີນໄປຈະຂາດຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ ຖ້າເຂົ້າລົມແຫຼວເຂົ້າຈະເກີດຄວາມລະອາຍ ແລະ ມີຄວາມສົງໄສ ເກີດຄວາມບໍ່ແນ່ໃຈຂຶ້ນ

ຄວາມສົມດູນລະຫວ່າງຄວາມເປັນຕົວຂອງຕົນເອງ ກັບຄວາມລະອາຍໃຈ ບໍ່ແນ່ໃຈໃຫ້ເດັກເກີດການພັດທະນານິດໄສການຄອບຄຸມຕົນເອງ ມີຄວາມເປັນຕົວຂອງຕົນເອງແລະເຊື່ອໝັ້ນໃນຕົນເອງສາມາດຕັດສິນໃຈໄດ້

- ຄວາມຄິດລິເລີ່ມກັບຄວາມຮູ້ສຶກຜິດ ເກີດນຳເດັກໄວ 3-5 ປີ ແມ່ນຄວາມສາມາດໃນການໃຊ້ທັກສະຕ່າງໆ ກ່ຽວກັບການເຄື່ອນໄຫວຂອງເດັກຈະດີຂຶ້ນ ເດັກຊ່າງຊັກຖາມ ແລະ ສຳຫຼວດສິ່ງແວດລ້ອມ, ຢາກຮູ້ຢາກເຫັນ, ມີຄວາມຄິດຄວາມຝັນ, ມີຄວາມຄິດສ້າງສັນ ເດັກໄວນີ້ມັກຫຼິ້ນບົດບາດສົມມຸດ ເຊັ່ນ: ຫຼິ້ນເປັນພໍ່ເປັນແມ່, ເປັນສາວຄູ ແລະ ອື່ນໆ ຫຼື ຫຼິ້ນເປັນບຸກຄົນໃນອາຊີບຕ່າງໆເຊັ່ນ: ຫຼິ້ນເປັນໝໍ, ເປັນທະຫານ ແລະ ອື່ນໆ ນີ້ສະແດງວ່າເດັກເລີ່ມມີແນວຄິດສ້າງສັນ ແຕ່ຖ້າເດັກຖືກຕຳໜີ ລົງໂທດຖືກຫ້າມໃຫ້ຢ່າຫຼາຍເກີນໄປຈະເຮັດໃຫ້ເດັກມີຄວາມຮູ້ສຶກຜິດບໍ່ກ້າ ແລະ ຢ້ານກົວ

ຄວາມສົມດູນລະຫວ່າງຄວາມຄິດລິເລີ່ມກັບຄວາມຮູ້ສຶກຜິດຈະເສີມສ້າງແນວຄິດສ້າງສັນຂອງເດັກກ້າຄິດກ້າປະເຊີນໜ້າກັບຄວາມຈິງ ແລະ ຮູ້ຈັກປັບປຸງສິ່ງຕ່າງໆໃຫ້ແປກໃໝ່

- ຄວາມຂະຫຍັນໝັ້ນພຽນກັບຄວາມຮູ້ສຶກເກີດກັບເດັກໄວອາຍຸ 6ປີ- 12ປີ ເດັກມີເລີ່ມສັງຄົມນອກບ້ານ ແລະ ໂຮງຮຽນ ເດັກຈະເຂົ້າກຸ່ມກັບໝູ່ເພື່ອນ ຮ່ວມຫຼິ້ນເກມຕ່າງໆນຳກັນ ມີຄຸນຄ່າໃນສາຍຕາຄົນອື່ນ ເດັກປະສົບຜົນສຳເລັດເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມຂະຫຍັນໝັ້ນພຽນຖ້າເດັກລົ້ມເຫຼວເຂົ້າຈະຮູ້ສຶກດ້ວຍ ຊ່ວຍນີ້ເປັນເວລາເຟັກຟົນກິດຈະກຳຕ່າງໆ ເພື່ອເສີມສ້າງທັກສະໄດ້ເປັນຢ່າງ ຄວາມສົມດູນລະຫວ່າງຄວາມຂະຫຍັນໝັ້ນພຽນກັບຄວາມຮູ້ສຶກດີຈະນຳໄປສູ່ການພັດທະນາຄວາມສາມາດທີ່ແທ້ຈິງ ເຊັ່ນ ຄວາມຮູ້ສຶກເຟັກຟົນໃຈໃນຕົນເອງ ຮູ້ສຶກວ່າເຂົາມີຄຸນຄ່າ ແລະ ສົນໃຈພັດທະນາຄວາມສາມາດຂອງຕົນ

- ການຄົ້ນພົບຕົນເອງກັບຄວາມສັບສົນໃນບົດບາດ ບຸກຄົນໃນຊ່ວງໄວລຸ້ນເຂົ້າຈະຄົ້ນຫາຕົນເອງ ຖ້າໄດ້ການຍ້ອມຮັບຈາກໝູ່ເພື່ອນ, ໄດ້ຄວາມພໍໃຈຈາກພໍ່ແມ່ ແລະ ຜູ້ໃຫຍ່ ເດັກກໍສາມາດຄົ້ນພົບຕົນເອງ ສາມາດເລືອກສຶກສາ ແລະ ເລືອກອາຊີບທີ່ເໝາະສົມກັບຕົນເອງ ແຕ່ຖ້າເດັກໄດ້ປະສົບການທີ່ບໍ່ດີຈະເກີດຄວາມສັບສົນ ບໍ່ຮູ້ຈັກຕົນເອງ ແລະ ບໍ່ສາມາດແບ່ງປັນຄວາມຮູ້ສຶກຂອງຕົນເອງ ກັບຜູ້ອື່ນໄດ້ ຊ່ວງນີ້ເປັນຊ່ວງວິກິດຂອງຄວາມຂັດແຍ່ງຫຼາຍກວ່າຊ່ວງອື່ນ ແລະ ບໍ່ຮູ້ຈັກຕົນເອງ ແລະ ຄວາມສາມາດຂອງຕົນເອງ ເກີດຄວາມອ້າງວ່າງ ແລະ ວິຕົກກັງວົນ ແລະ ຕັດສິນໃຈບໍ່ໄດ້ ເຊິ່ງຈະເກີດບັນຫາຕາມມາ

- ຄວາມສະໜິດສະໝັມກັບການແຍກຕົວ ໄວຜູ້ໃຫຍ່ຕອນຕົ້ນອາຍຸ 20 ປີຂຶ້ນໄປບຸກຄົນເລີ່ມປະກອບອາຊີບແລ້ວ ຖ້າມີປະສົບການດີບຸກຄົນຈະສາມາດສ້າງຄວາມໃກ້ຊິດ ແລະ ສະໜິດສະໝັມ ສ້າງສຳພັນທະພາບທີ່ດີກັບຜູ້ອື່ນໄດ້ ເປັນການສ້າງຄອບຄົວກັບຜູ້ທີ່ຮັກ ແລະ ພໍໃຈ ຖ້າບຸກຄົນມີປະສົບການບໍ່ດີຫຼືມີເຫຼວໃນອາຊີບ ບຸກຄົນຈະແຍກຕົວຢູ່ໂດດດ່ຽວ ຫຼື ຢູ່ຢ່າງລຳພັງບໍ່ສາມາດສ້າງສາຍສຳພັນທີ່ດີກັບຜູ້ອື່ນໄດ້

- ຄວາມຮັບຜິດຊອບກັບຄວາມຮູ້ສຶກໝົດຫວັງ ເປັນຊ່ວງຂອງຜູ້ໄຫຍ່ໄວກາງຄົນມີອາຍຸ 30-50 ປີ ເປັນຊ່ວງທີ່ມີລູກຫຼານເພື່ອອົບຮົມສັງສອນ ແມ່ນໄວທີ່ເປັນພໍ່ເປັນແມ່ຄົນແລ້ວຖ້າມີບຸກຄະລິກະພາບດ້ານລົບ ໃນໄວນີ້ບຸກຄົນຈະຢູ່ຢ່າງໂດດດຽວ ຫ່າງເຫີນບໍ່ຢາກສົນໃຈ ແລະ ອື່ນໆ

ຄວາມສົມດູນລະຫວ່າງຄວາມຮັບຜິດຊອບກັບຄວາມຮູ້ສຶກໝົດຫວັງເຮັດໃຫ້ພັດທະນາຕົນຮູ້ຈັກການແບ່ງປັນສ້າງສັນ ຮູ້ຈັກການໄຫ້ ການອະນຸເຄາະໃຫ້ແກ່ຜູ້ອື່ນໄດ້ ເປັນໄວກາງຄົນທີ່ມີຄວາມສຸກບໍ່ຄວນເຫັນແກ່ຕົວເກີນໄປ

- ຄວາມໝັ້ນຄົງ ແລະ ຄວາມອາໄລ ເປັນໄວ 60 ປີຂຶ້ນໄປເຊິ່ງແມ່ນບັນປາຍຂອງຊີວິດ ຖ້າຊີວິດຜ່ານມາຂອງບຸກຄົນທີ່ມີຄວາມສົມຫວັງ ເຂົາຈະຍ້ອມຮັບຕົນເອງ ຍອມຮັບວົງຈອນຊີວິດຂອງເຂົາ ແຕ່ຖ້າຢ້ອນອາດິດພົບແຕ່ຄວາມຜິດຫວັງ ເຂົາຈະທອດຄວາມອາໄລຄິດເຖິງ ບໍ່ຍ້ອມຮັບຕົວເອງ ເສຍດາຍໂອກາດ ເຮັດໃຫ້ຈິດໃຈບໍ່ສະຫງົບໄດ້

ຖ້າບຸກຄົນມີຄວາມສົມດູນລະຫວ່າງຄວາມຮັບຜິດຊອບກັບຄວາມຮູ້ສຶກໝົດຫວັງເຮັດໃຫ້ບຸກຄົນຮູ້ວ່າຕົນໄດ້ເຮັດໜ້າທີ່ແລ້ວຍ້ອມຮັບ ທັງຄວາມສຳເລັດ ແລະ ຄວາມຫຼົ້ມເຫຼວຂອງຕົນເອງຮູ້ພໍໃຈຕໍ່ຕົນເອງ ແລະ ຍ້ອມຮັບຂອງຜູ້ອື່ນ ສາມາດຮູ້ທັນໂລກແລະມີຄວາມສຸກກັບຊີວິດ

3) ພັດທະນາການສະຕິປັນຍາ (intellectual Development)

ນັກຈິດຕະວິທະຍາຊາວສະວິດ ຊື່ ຈວງ ເພຍແຈກ (Jean piglet 1896 -1980) ໄດ້ສະເໜີກ່ຽວກັບຄວາມຄິດ ແລະ ພັດທະນາການທາງສະຕິປັນຍາ ໂດຍໃຊ້ວິທີການສຶກສາຈາກການສັງເກດແລະບັນທຶກພຶດຕິກຳຂອງລູກສາວທັງສາມຄົນເຊັ່ນ: ທຳລິກຈະຮຽນຮູ້ຄວາມແຕກຕ່າງໆຂອງວັດຖຸຕ່າງໆຈາກການຈັບບາຍ ການເບິ່ງຮຽກສະກົມ(scheme ໝາຍເຖິງຫຼັກສູດ, ໂຄງການ, ແຜນການ) ທ່ານເຊື່ອວ່າພັດທະນາການສະຕິປັນຍາ ແລະ ຄວາມຄິດຂອງບຸກຄົນ ເປັນຜົນຈາກການທີ່ບຸກຄົນມີປະຊາສຳພັນ (interaction) ກັບໂລກພາຍນອກ ຫຼື ສິ່ງແວດລ້ອມເຮັດໃຫ້ເກີດການປັບຕົວເພື່ອໃຫ້ເຂົ້າກັບໂລກພາຍນອກໃຫ້ຢູ່ໃນພາວະສົມດູນ ຂະບວນການປັບຕົວມີ 2 ຂະບວນການຄື:

1. ຂະບວນການຮັບສິ່ງໃໝ່ໝາຍເຖິງຂະບວນການທີ່ບຸກຄົນໄດ້ຮັບປະສົບການໃໝ່ໆເຂົ້າມາໃນຊີວິດຕະຫຼອດເວລາ
2. ຂະບວນການປັບປ່ຽນແຜນໃໝ່ໃຫ້ເຂົ້າກັບແຜນເກົ່າເພື່ອໃຫ້ບຸກຄົນສາມາດປັບຕົວຢູ່ສະພາບນັ້ນໄດ້

ຕົວຢ່າງ ເບື້ອງຕົ້ນເມື່ອເດັກເຫັນແສງໄຟ ເດັກຈະຄວ້າຫາແສງໄຟທັນທີ ເມື່ອໄຟຖືກມືເດັກຮູ້ສຶກຮ້ອນ ແລະ ຖືກມືຄືນ ຄັ້ງຕໍ່ມາເຖິງຈະເຫັນແສງໄຟ ເດັກຈະບໍ່ຄວ້າຫາອີກເພາະເດັກໄດ້ມີປະສົບການແລ້ວ ສາມາດປັບຕົວກັບສະພາບໄດ້ແລ້ວ.

ສະຕິປັນຍາຂອງມະນຸດມີຜົນມາຈາກຂະບວນການເຮັດໃຫ້ບຸກຄົນໄດ້ຮັບຄວາມຮູ້ໃໝ່ໆ ແລະ ເຮັດໃຫ້ຄວາມຄິດເລີ່ມພັດທະນາຂຶ້ນ ຂະບວນການພັດທະນາສະຕິປັນຍາຈະເປັນໄປຕາມລຳດັບຂັ້ນ

❖ ພັດທະນາການທາງສະຕິປັນຍາຂອງເພຍແຈກແບ່ງເປັນ 4 ຂັ້ນດັ່ງນີ້:

- ຂັ້ນທີ 1: ອະໄວຍະວະສຳພັດ ແລະ ການເຄື່ອນໄຫວຂອງເດັກເກີດໃໝ່ຫາ 2 ປີ ເດັກຈະຮູ້ສິ່ງແວດລ້ອມໂດຍຜ່ານອະໄວຍະວະສຳພັດ ການເຄື່ອນໄຫວສ່ວນໃຫຍ່ຈະເປັນປະຕິກິລິຍາສະທ້ອນເຊັ່ນ: ການດູດນິ້ວມື, ການຄ້ວາຫາສິ່ງຂອງຕໍ່ເດັກຈະສະແດງພຶດຕິກຳແບບຊ້າໆ ເຊັ່ນ: ການໂຍນເຄື່ອງຫຼິ້ນ, ເດັກຕຳກວ່າ 6 ເດືອນຈະຮັບຮູ້

ວ່າ ຖ້າເຂົາບໍ່ເຫັນສິ່ງໃດກໍ່ຖືວ່າສິ່ງນັ້ນບໍ່ມີ, ເດັກອາຍຸ 6 ເດືອນຂຶ້ນໄປການຮັບຮູ້ກ່ຽວກັບວັດຖຸຈະມີລັກສະນະ ຄົງທີ່ຖ້າວອນ ເດັກຈະແກ້ໄຂບັນຫາງ່າຍໆໄດ້ ເຊັ່ນ: ຖ້າເອົາຕຸກກະຕາເຊື່ອງໄວ້ໃນຜ້າທີ່ເດັກຈະດຶງຜ້າທີ່ມ ອອກເພື່ອຊອກຫາຕຸກກະຕາ

- ຂັ້ນທີ 2: ຄວາມຄິດກ່ອນປະຕິບັດການຂອງເດັກ 2 ຫາ 7 ປີຈະເລີ່ມມີຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບຄົນ, ສັດ, ວັດຖຸ , ສະຖານທີ່ ແລະ ປະກົດການຕ່າງໆ ເຂົ້າໃຈເຖິງອາດິດ ແລະ ອານາດິດ ເດັກຈະສົມມຸດວ່າຕຸກກະຕາເປັນລູກ ຂອງຕົນ ເດັກໄວນີ້ເປັນໄວທີ່ຂະຫຍາຍດ້ານຄວາມສູງໄວ
- ຂັ້ນທີ 3: ຄວາມຄິດດ້ານປະຕິບັດການໃນໄວ 7-11 ປີເດັກຈະເຂົ້າໃຈສິ່ງແວດລ້ອມຕ່າງໆ ມີເຫດມີຜົນຫຼາຍຂຶ້ນ ສາມາດຈັດປະເພດ ຈັດໝວດໝູ່ໄດ້ ເຊັ່ນ: ສັດຊະນິດໃດແດ່ເປັນສັດລ້ຽງ, ສັດຊະນິດໃດແດ່ທີ່ເປັນສັດປີກ ແລະ ອື່ນໆ...ເດັກເຂົ້າໃຈຄວາມສຳພັນລະຫວ່າງສິ່ງແວດລ້ອມສາມາດປຽບທຽບສິ່ງທີ່ໜ້ອຍກວ່າ ແລະ ຫຼາຍ ກວ່າ ໃຫຍ່ກວ່າ ຫຼື ນ້ອຍກວ່າ ເດັກສາມາດປຽບທຽບ ແລະ ຄິດຫາສາເຫດ ແລະ ຜົນໄດ້ ແລະ ນຳມາໃຊ້ກ່ຽວ ກັບສະຖານະການ ແລະ ວັດຖຸທີ່ເປັນຮູບປະທຳ ເຊັ່ນ: ເມື່ອບອກວ່າອ້າຍສູງກວ່ານ້ອງ, ພໍສູງກວ່າອ້າຍເດັກຈະ ສະຫຼຸບໄດ້ວ່າພໍສູງກວ່ານ້ອງອີກດ້ວຍ ເດັກຍັງສາມາດເຂົ້າໃຈຄວາມຄົງທີ່ຂອງວັດຖຸ, ເຂົ້າໃຈສິ່ງຂອງທີ່ມີປະລິ ມາດເທົ່າກັນ
- ຂັ້ນທີ 4: ຄວາມຄິດດ້ານນາມມະທຳຂອງເດັກໄວອາຍຸ 11 ປີຈົນເຖິງການເປັນຜູ້ໃຫຍ່ ເດັກສາມາດຄົ້ນຄິດມີ ເຫດຜົນໄດ້ສົມບູນແບບ ສາມາດຄິດຢ່າງເປັນລະບົບແບບນາມມະທຳ ສາມາດສ້າງສົມມຸດຖານ ແລະ ແກ້ໄຂ ບັນຫາທີ່ສະຫຼັບຊັບຊ້ອນໄດ້ຮູ້ວິເຄາະ ແລະ ສັງເກດ ການຄົ້ນຄິດນີ້ເລີ່ມປະກົດໃນຊ່ວງໄວລຸ່ນໂດຍການຄິດ ແລະ ພັດທະນາດ້ວຍເຫດ ແລະ ຜົນຫຼາຍຂຶ້ນ ນີ້ໄດ້ຈັດເປັນຄວາມຄິດສູງສຸດ

ຈາກການສຶກສາພົບວ່າ: ຄົນທຸກອາດບໍ່ພັດທະນາທາງດ້ານພາສາ, ພັດທະນາທາງດ້ານອາລົມ ແລະ ບຸກຄະລິກະ ພາບຕະຫຼອດຮອດອິດທິພົນທາງດ້ານວັດທະນາທຳທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ກັບກັນກໍ່ມີຜົນສະທ້ອນຕໍ່ການພັດທະນາດ້ານສະຕິ ປັນຍາຂອງບຸກຄົນ

3.4. ພັດທະນາການດ້ານຈະລິຍະທຳ

ຈະລິຍະທຳໝາຍເຖິງສິ່ງບຸກຄົນໄດ້ຮັບການອົມຮົ່ມສັ່ງສອນ ຂັດເກົາເພື່ອໃຫ້ມີພຶດຕິກຳຕາມທີ່ສັງຄົມກຳນົດໄວ້ ພັດທະນາການດ້ານຈະລິຍະທຳເປັນຜົນລວມຂອງພັດທະນາການທາງສະຕິປັນຍາກັບການຮຽນຮູ້ທາງສັງຄົມ ແລະ ເປັນ ການໝາກຜົນການເຄື່ອນໄຫວຂອງບຸກຄົນໃນສັງຄົມ ແຕ່ບໍ່ໝາຍວ່າມີສະຕິປັນຍາດີຈະມີພຶດຕິກຳເປັນຄົນດີໝົດທຸກຄົນ ແລະ ຜູ້ບໍ່ມີສະຕິປັນຍາສູງຈະຕ້ອງເປັນຄົນບໍ່ດີ

ການສຶກສາຂອງເບນຣິກ ທ່ານໄດ້ໃຊ້ວິທີສ້າງສະພາບການແລ້ວໃຫ້ຕົວຢ່າງຕອບຄຳຖາມ ກຸ່ມຕົວຢ່າງໄດ້ແກ່ ແມັກຊິໂກ, ການາດາ, ມາເລເຊຍ, ອິດສາລາແອນ, ຕອກກີ ແລະ ໄຕຫວັນທີ່ມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນ ທາງວັດທະນາທຳ ເຊື້ອຊາດ, ສາສະໜາ, ຖານະເສດຖະກິດ ແລະ ຖານະທາງການສຶກສາ ໂຄເບນຣິກໄດ້ແບ່ງພັດທະນາການດ້ານຈະລິຍະ ທຳເປັນ 3 ລະດັບດັ່ງນີ້:

1) ລະດັບກ່ອນແກນ (ຊ່ວງອາຍຸ 2-10 ປີ) ເປັນລະດັບເລີ່ມຕົ້ນຂອງການມີຈະລິຍະທຳ ຈະຖືກຄວບຄຸມດ້ວຍລາງວັນ, ການລົງໂທດ ແລະ ການຕັດສິນຈະລິຍະທຳ ຈາກກົດເກນພາຍນອກ ເດັກຈະຕັດສິນຈະລິຍະທຳໂດຍໃຊ້ຜົນທີ່ຕົນໄດ້ຮັບເກນໃນການປະເມີນຈະລິຍະທຳແບ່ງເປັນ 2 ຂັ້ນຄື:

- ຂັ້ນລົບຫຼີກຈາກການລົງໂທດ: ເດັກຈະລົບຫຼີກຈາກການລົງໂທດເພາະຢ້ານເຈັບ
- ຂັ້ນສະແຫວງຫາລາງວັນ: ເດັກເຮັດຕາມຂໍ້ກຳນົດເພື່ອຫວັງລາງວັນ ເຊັ່ນ: ເດັກແຂ່ງຂັນກັນເຮັດວຽກບ້ານເພາະຕ້ອງການຢາກໄດ້ຄະແນນດີຢາກໄຫ້ຄູ່ຍ່ອງຍ່ວນັກຮຽນເກັ່ງໆ

2) ລະດັບຕາມເກນ (10-16 ປີ) ເດັກເລີ່ມມີຈະລິຍະທຳຂອງຕົນເອງຢ່າງມີລະບຽບໂດຍຖືເອົາການຍ້ອມຮັບຂອງສັງຄົມໃນຂະນະນັ້ນເປັນເກນ ແບ່ງເປັນ 2 ຂັ້ນຄື:

- ຂັ້ນຄອຍຕາມກຸ່ມ (10-16 ປີ) ໄວນີ້ເດັກມັກຄອຍຕາມກຸ່ມ ມັກເຮັດຕາມເພື່ອໃຫ້ໝູ່ເພື່ອນມັກ ແລະ ພໍໃຈໄວລຸ້ນມັກເຮັດຕາມກຸ່ມເພາະຕ້ອງການໃຫ້ເກີດການຍ້ອມຮັບ
- ຂັ້ນເຮັດຕາມກົດໝາຍ ໃຊ້ກົດໝາຍເພື່ອບັງຄັບໃຫ້ເດັກມີຄວາມຕື່ນຕົວປະຕິບັດຕາມເພື່ອຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍຂອງສັງຄົມ ການປະຕິບັດກົດລະບຽບຂອງໂຮງຮຽນ ແລະ ກົດໝາຍບ້ານເມືອງ

3) ລະດັບເໝືອກົດເກນ (16 ຂຶ້ນໄປ) ເປັນໄລຍະຈະລິຍະທຳສູງສຸດຄືມີຄວາມສາມາດໃນການຄິດ, ການຕັດສິນໃຈ ເປັນຜູ້ໃຫຍ່ທີ່ສົມບູນ, ການຕັດສິນໃຈດ້ານຈະລິຍະທຳ ແລະ ຄຸນນະທຳພາຍໃນໂດຍໃຊ້ມາດຕະຖານຂອງສັງຄົມເປັນເກນຂອງພຶດຕິກຳ ແບ່ງເປັນ 2 ຂັ້ນຕອນຄື:

- ຂັ້ນສັນຍານທາງສັງຄົມ ເດັກມັກປະພຶດຕາມພຶດຕິກຳທີ່ຄົນສ່ວນໃຫຍ່ປະຕິບັດໂດຍພິຈາລະນາໄດ້ຕ່ອງດ້ວຍຕົນເອງວ່າເປັນສິ່ງທີ່ຖືກຕ້ອງ ແລະ ເປັນສິ່ງທີ່ຕົນຄວບຄຸມ
- ຂັ້ນຄຸນນະທຳສາກົນ ເດັກຈະພິຈາລະນາການກະທຳຕາມມາດຕະຖານ ແລະ ອຸດົມການເພື່ອຄວາມຍຸດຕິທຳ ແລະ ເພື່ອສິດທິມະນຸດ

ດັ່ງນັ້ນ, ໃນຂະບວນການສຶກສາ ແລະ ສິດສອນການສຶກສາຈະລິຍະທຳໃຫ້ແກ່ຜູ້ຮຽນແມ່ນຄວາມຈຳເປັນຂາດບໍ່ໄດ້ໃນການປະກອບອາຊີບຂອງຄູ ແມ່ນເງື່ອນໄຂໜຶ່ງໃນຄວາມສາມາດຂອງຄູ ໃນແນວທາງການສຶກສາຂອງພັກເຮົາໄດ້ຖືເອົາວຽກງານສຶກສາອົບຮົມແນວຄິດການເມືອງຄຸນສົມບັດເປັນກົກເຄົ້າ ໃນການກໍ່ສ້າງຊັບພະຍາກອນໃນຍຸກປະຈຸບັນຄູຕ້ອງເອົາໃຈໃສ່ສຶກສາອົບຮົມດ້ານແນວຄິດຄຸນສົມບັດໃຫ້ແກ່ນັກຮຽນ ໃຫ້ເຂົາເຈົ້າມີຄວາມຮັກຊາດ ຮັກບ້ານເກີດເມືອງນອນ ຮັກຮີດຄອງວັດທະນາທຳອັນດີງາມຂອງຊາດ ມີຄວາມເປັນລາວ ມີຄວາມຮັກເຊື້ອແພງຊາດ ຮຸ້ນອບນ້ອມທ່ອມຕົວ ຕື່ນຕົວຮູ້ເຂົ້າລົບລະບຽບກົດໝາຍຂອງບ້ານເມືອງມີວິຖີຊີວິດສີວິໄລເພື່ອປະສົບຜົນສຳເລັດໃນການສຶກສາຈະລິຍະທຳຂອງຊາດ ນັ້ນຜູ້ເປັນຄູອາຈານຕ້ອງມີຄວາມເປັນແວ່ນແຍງທີ່ດີຢ່າງຮອບດ້ານໃຫ້ແກ່ນັກຮຽນ ສະແດງຄວາມຮັບຜິດຊອບອັນສູງສົ່ງໃນການສຶກສາໃຫ້ໄປຕາມຈຸດປະສົງການສ້າງຄົນໃຫ້ກາຍເປັນຄົນຂະຫຍາຍຄົວຮອບດ້ານຂອງພັກເຮົາ

❖ ສະຫຼຸບ

ພັດທະນາການຂອງມະນຸດໄດ້ພັດທະນາການໄປຕາມແຕ່ລະຂັ້ນໃນແຕ່ລະຊ່ວງຂອງໄວຂອງຊີວິດບໍ່ມີການຂ້າມຂັ້ນ ແຕ່ອັດຕາກພັດທະນາການຂອງແຕ່ລະຄົນມັນຈະແຕກຕ່າງກັນ ບາງຄົນມີພັດທະເພາະໃນຊ່ວງແຕ່ລະໄວເຊັ່ນ ພັດທະນາທາງດ້ານຮ່າງກາຍຈະມີການປ່ຽນແປງຢ່າງວ່ອງໄວໃນຊ່ວງເກີດໃໝ່ຈົນເຖິງໄວລຸ້ນຖືວ່າສ່ວນຕ່າງໆຂອງຮ່າງກາຍຈະພັດທະນາຈົນເຖິງຈຸດທີ່ພາວະສູງສຸດ ພັດທະນາການທາງດ້ານສະຕິປັນຍາຈະພັດທະນາເຕັມທີ່ເມື່ອບຸກຄົນໄດ້ອາຍຸ 16ປີສ່ວນພັດທະນາທາງດ້ານບຸກຄະລິກະພາບຈະມີການປ່ຽນແປງຕັ້ງແຕ່ເກີດຈົນເຖິງໄວຊະລາ

ພາກທີ 4

ບຸກຄະລິກະພາບ

1. ຄວາມມາຍຂອງບຸກຄະລິກະພາບ

ບຸກຄະລິກະພາບມາຈາກພາສາອັງກິດວ່າ personality ມີເຄົ້າກຳເນີດມາຈາກພາສາລາຕິນວ່າ persona ໝາຍເຖິງໜ້າກາກຕົວລະຄອນສະໄໝເຼັກ ແລະ ໂລມັນໃຊ້ສວມເວລາສະແດງເພື່ອສະແດງບົດບາດທີ່ແຕກຕ່າງກັນບົດທີ່ກຳນົດໃຫ້ ແຊນຟອຣດ (Sanford) ບຸກຄະລິກະພາບໝາຍເຖິງຂະບວນການຮ່ວມກັນລະຫວ່າງລັກສະນະຕ່າງໆຂອງບຸກຄົນລວມທັງລັກສະນະທາງຮ່າງກາຍ ຈິດໃຈມີຄວາມສຳພັນກັນ ແລະ ເປັນລັກສະນະສະເພາະຂອງແຕ່ລະຄົນ

ເລວິນ (Lewis) ກ່າວວ່າບຸກຄະລິກະພາບ ໝາຍເຖິງກະແສພຶດຕິກຳຄົງທີ່ໂດຍຂຶ້ນຢູ່ບົນຮາກຖານຄວາມຄິດ ຄວາມຮູ້ສຶກ ແລະ ຄວາມຮັບຮູ້

ດິນເມເຢີ (Dinkmeyer) ອະທິບາຍຄວາມໝາຍບຸກຄະລິກະພາບວ່າ ແມ່ນສະພາວະທຸກສິ່ງທີ່ປະກອບເປັນຕົວບຸກຄົນນັບທັງສະພາວະທາງກາຍ, ທາງອາລົມ, ທັກສະ, ຄວາມສົນໃຈ, ຄວາມຄິດ ແລະ ລັກສະນະທຳທາງ, ຄວາມຮູ້ສຶກ, ນິດໃສ, ຄວາມສາມາດທາງປັນຍາຕະຫຼອດເຖິງຄວາມສຳເລັດ ແລະ ຄວບຄຸມວິທີການບຸກຄົນກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ສຳພັນກັບຜູ້ອື່ນ ນັບທັງປະຕິກິລິຍາຕອບໂຕຕ້ອງປະເຊີນກັນອີກດ້ວຍ ແມ່ນການປັບຕົວຂອງແຕ່ລະຄົນໃນການປະເຊີນກັບບັນຫາທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນທຸກສະຖານນະການ

ເຈມ ເວົ້າວ່າ ບຸກຄະລິກະພາບໝາຍເຖິງລັກສະນະທີ່ບຸກຄົນຄວນຄິດ ແລະ ປະພຶດເມື່ອຕ້ອງມີການປັບຕົວໃຫ້ເຂົ້າກັບສິ່ງແວດລ້ອມ ການຄິດ, ການປະພຶດຕ່າງກ່າວມີອິດທິພົນຈາກສິ່ງຕ່າງໆ ລັກສະນະຄຳນິຍົມ, ແຮງຈູງໃຈ, ພັນທຸກຳ, ເຈດຕະນາ, ອາລົມ, ຄວາມສາມາດ, ຄວາມສະຫຼຽວສະຫຼາດ ແລະ ການກ້າສະແດງອອກ

ດັ່ງນັ້ນ ບຸກຄະລິກະພາບແມ່ນແບບແຜນພຶດຕິກຳຂອງບຸກຄົນເຊິ່ງເປັນລັກສະນະເອກະລັກເຊິ່ງສະແດງທາງລັກສະນະເອກະລັກທີ່ສະແດງອອກທັງທາງດ້ານຄວາມຄິດ, ຄວາມຮູ້, ຄວາມສົນໃຈ, ສະຕິປັນຍາ ລວມທັງທາງສິລະສາດ ບຸກຄະລິກະພາບທາງນອກ ແລະ ບຸກຄົນເປັນຜົນປະໂຫຍດຈາກພັນທຸກຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ

2. ຄວາມສຳຄັນແລະແນວຄິດກ່ຽວກັບບຸກຄະລິກະພາບ

ບຸກຄະລິກະພາບເປັນບຸກຄະລິລັກລັກສະນະທີ່ສຳຄັນໃນການສ້າງຄວາມສຳພັນລະຫວ່າງບຸກຄົນໃນການດຳເນີນຊີວິດວຽກງານ ແລະ ສັງຄົມ ເຊິ່ງມີຜົນຕໍ່ຄວາມຈະເລີນກ້າວໜ້າຄຸນປະໂຫຍດ ແລະ ຄວາມສຳເລັດຂອງບຸກຄົນລາຍລະອຽດມີດັ່ງນີ້:

- 1) ຄວາມໝັ້ນໃຈ: ບຸກຄົນທີ່ມີບຸກຄະລິກະພາບທີ່ດີຈະມີຄວາມຮູ້ສຶກໝັ້ນໃຈໃນການສະແດງອອກຫຼາຍຂຶ້ນ ກ້າສະແດງຄວາມຄິດເຫັນ, ຄວາມຮູ້ສຶກ, ການກະທຳ ແລະ ກິດຈະກຳຕ່າງໆອັນສົ່ງຜົນໃຫ້ບຸກຄົນສາມາດເຮັດສິ່ງຕ່າງໆໄດ້ດີອີກດ້ວຍ ເຮັດໃຫ້ຜູ້ພົບເຫັນຜູ້ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໃຫ້ຄວາມສົນໃຈ ແລະ ເກີດຄວາມເຊື່ອໝັ້ນຕໍ່ບຸກຄົນນັ້ນ
- 2) ຄວາມສຳເລັດ: ຜູ້ທີ່ມີບຸກຄະລິກະພາບດີສາມາດສ້າງຄວາມສັດທາເຊື່ອໝັ້ນຕໍ່ຜູ້ທີ່ມີພົບເຫັນ ປະກອບມີຄວາມເຊື່ອໝັ້ນໃນຕົວເອງ ຈຶ່ງສາມາດເຮັດວຽກຢ່າງມີປະສິດທິພາບສາມາດສ້າງສັດທາຕໍ່ຜູ້ອື່ນ ມີການຮ່ວມມືພ້ອມພຽງຮຽງໜ້າກັນເຮັດວຽກໃຫ້ປະສິບຜົນສຳເລັດ
- 3) ຄວາມເປັນຕົນເປັນໂຕຂອງຕົວເອງ: ບຸກຄະລິກະພາບດີຈະມີເອກະລັກສະເພາະຕົວ ເປັນຕົວຂອງຕົວເອງ ສາມາດສະແດງຕົວໄດ້ເຕັມສັກກະຍາພາບດ້ານການສະແດງຄວາມຄິດເຫັນ ແລະ ການຮ່ວມກິດຈະກຳຕ່າງໆ
- 4) ການຍອມຮັບຄວາມແຕກຕ່າງກັນລະຫວ່າງບຸກຄົນ: ບຸກຄົນທີ່ມີບຸກຄະລິກະພາບດີຈະຄຳນຶງເຖິງຄວາມແຕກຕ່າງກັນລະຫວ່າງບຸກຄົນໃນດ້ານຮູບຮ່າງ, ນິດໄສ ແລະ ສະຕິປັນຍາ ໃຫ້ສາມາດເຂົ້າໃຈຄວາມແຕກຕ່າງກັນລະຫວ່າງບຸກຄົນໄດ້
- 5) ການປັບຕົວ: ບຸກຄົນທີ່ມີບຸກຄະລິກະພາບດີມີຄວາມເປັນຕົວເອງ ຈະຄຳນຶງເຖິງຄວາມແຕກຕ່າງກັນລະຫວ່າງບຸກຄົນຈຶ່ງສາມາດປັບຕົວເຂົ້າກັບບຸກຄົນ ແລະ ສະຖານະການໃຫ້ດີຂຶ້ນ ສາມາດສ້າງສຳພັນທະພາບກັບບຸກຄົນໃນສິ່ງແວດລ້ອມ
- 6) ການຍອມຮັບຈາກກຸ່ມ: ບຸກຄົນທີ່ມີບຸກຄະລິກະພາບດີຍອມເປັນທີ່ຕ້ອງຕາຕ້ອງໃຈ, ນິຍົມຊົມຊອບ, ມີສັດທາມີຄວາມນິຍົມຊົມຊອບ, ມີສັດທາເຊື່ອໝັ້ນ, ໄດ້ຮັບຄວາມນິຍົມຊົມຊອບຈາກກຸ່ມເປັນຢ່າງດີ
- 7) ການຄາດໝາຍພຶດຕິກຳ: ບຸກຄົນທີ່ມີບຸກຄະລິກະພາບດີແຕກຕ່າງກັນເຮັດໃຫ້ສາມາດອ່ານພຶດຕິກຳຂອງບຸກຄົນນັ້ນໄດ້ ບຸກຄົນທີ່ຍື່ມແຍ່ມແຈ່ມໃສ ສ່ວນໃຫຍ່ຈະມີບຸກຄະລິກະພາບ ແລະ ມີມະນຸດສຳພັນດີ

3. ແນວຄິດກ່ຽວກັບບຸກຄະລິກະພາບ

- 1) ບຸກຄະລິກະພາບເປັນຜົນລວມຂອງພຶດຕິກຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ
- 2) ບຸກຄະລິກະພາບບໍ່ແມ່ນເກີດຂຶ້ນເອງຕາມທຳມະຊາດໝັ້ນເກີດຂຶ້ນຂະຫຍາຍຕົວບົນພື້ນຖານການເຝິກຝົນຕົນເອງ
- 3) ຕ້ອງໃຊ້ເວລາໃນການຫຼົ່ງຫຼອມບໍ່ອາດເກີດຂຶ້ນເອງໃນໄລຍະສັ້ນໆ
- 4) ບຸກຄະລິກະພາບໃນພື້ນຖານຈະຖືກຫຼົ່ງຫຼອມຂຶ້ນໃນຊ່ວງອາຍຸແລກເກີດຫາອາຍຸ 6 ເດືອນ
- 5) ບຸກຄະລິກະພາບບໍ່ຄົງທີ່, ບໍ່ແນ່ນອນ ແລະ ສາມາດປ່ຽນແປງໄດ້.
- 6) ບໍ່ອາດມີບຸກຄົນໃດທີ່ມີບຸກຄະລິກະພາບຄືກັນໝົດ.
- 7) ບໍ່ມີບຸກຄະລິກະພາບຂອງບຸກຄົນໃດສົມບູນພ້ອມຈົນບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງພັດທະນາອີກ.
- 8) ບຸກຄະລິກະພາບໝາຍເຖິງລັກສະນະທາງກາຍ ແລະ ຈິດຮ່ວມກັນ, ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງຢ່າງສະໜິດແໜ້ນກັບຄວາມຮູ້, ອາລົມ, ອັນຈະເປັນອາລົມຕິດຕົວເປັນການກະທຳ ແລະ ເປັນນິດໄສຕິດຕົວ
- 9) ບຸກຄະລິກະພາບມີຜົນທາງບວກ ແລະ ທາງລົບຕໍ່ອົງການທຸລະກິດ.

- 10) ບຸກຄະລິກກະພາບມີຜົນຕໍ່ຄວາມສໍາເລັດ ແລະ ຄວາມຫຼົ້ມເຫຼວຂອງບຸກຄົນທາງສ່ວນຕົວ, ຄອບຄົວ ແລະ ໜ່ວຍງານ.

4. ປະເພດຂອງບຸກຄະລິກກະພາບ

ນັກວິຊາການ, ນັກຈິດຕະວິທະຍາ, ນັກມະນຸດສໍາພັນ ແລະ ຄວາມຄາດຫວັງຂອງອົງການໄດ້ແບ່ງບຸກຄະລິກກະພາບອອກເປັນດັ່ງນີ້:

4.1. ບຸກຄະລິກກະພາບພາຍນອກ:

ໝາຍເຖິງສິ່ງທີ່ເຫັນໄດ້ຊັດເຈນຈາກພາຍນອກທີ່ສາມາດປັບປຸງໄດ້ ບຸກຄະລິກກະພາບພາຍນອກປະກອບດ້ວຍ ຮູບຮ່າງ, ໜ້າຕາ, ຍິ້ມແຍ້ມແຈ່ມໃສ ຫຼື ບຸດບັ້ງ, ຕຸ້ຍ ຫຼື ຈ່ອຍ, ສູງ ຫຼື ຕໍ່າ ແລະ ອື່ນໆ...

4.2. ບຸກຄະລິກກະພາບພາຍໃນ

ໝາຍເຖິງພຶດຕິກຳທີ່ບໍ່ສາມາດເບິ່ງເຫັນໄດ້ຊັດເຈນ, ຕ້ອງອາໄສການສັງເກດ, ມີຄວາມສໍາພັນ ແລະ ມີອິດທິພົນຕໍ່ການສະແດງອອກຂອງບຸກຄະລິກກະພາບພາຍນອກເຊັ່ນ: ຄວາມຄ່ອງແຄ້ວ, ອາລົມ, ນິໄສໃຈຄໍ, ຄວາມເຊື່ອໝັ້ນຕົນເອງ, ຄວາມຊື່ສັດຈິງໃຈ ແລະ ອື່ນໆ.

❖ ບຸກຄະລິກກະພາບພາຍໃນ ແລະ ພາຍນອກຄວບຄຸມລັກສະນະຕ່າງໆເຫຼົ່ານີ້:

- 1) ອຸປະນິໄສ: ໝາຍເຖິງການສະແດງພຶດຕິກຳຢ່າງເປັນລະບົບທີ່ສະໜ້າສະເໝີຈົນເປັນນິໄສເຊັ່ນ: ຄວາມຊື່ສັດ, ຄວາມເມດຕາກະລຸນາ, ຄວາມຍຸດຕິທຳ ແລະ ອື່ນໆ
- 2) ອັດທະຍາໄສ: ໝາຍເຖິງກິລິຍາທີ່ສະແດງອອກພ້ອມອາລົມ ເຊັ່ນ: ຄວາມສຸຂຸມ, ຄວາມອິດສາລິດສະຍາ
- 3) ຄວາມສາມາດ: ໝາຍເຖິງສິ່ງທີ່ມີສະເພາະຢູ່ໃນຕົວບຸກຄົນ ແລະ ພ້ອມທີ່ຈະສະແດງອອກໄດ້ໃນເມື່ອມີຄວາມຕ້ອງການ ຫຼື ມີໂອກາດ ເຊັ່ນ: ລະດັບສະຕິປັນຍາ, ຄວາມສະຫຼາດ, ການຄິດໄລ່ເກັ່ງ, ການຮ້ອງເພງມ່ວນ ແລະ ອື່ນໆ.
- 4) ຄວາມສົນໃຈ: ໝາຍເຖິງຄວາມຮູ້ສຶກທີ່ສະແດງເຖິງທ່າອ່ຽງຫາສິ່ງກະຕຸ້ນເຫຼົ່ານັ້ນເຊັ່ນ: ການເບິ່ງຊົມກິລາເຕະບານ, ຊົມຄອນເສີດ ແລະ ອື່ນໆ
- 5) ສຸຂະພາບຮ່າງກາຍ: ໝາຍເຖິງລັກສະນະພາຍນອກຂອງບຸກຄົນເຊັ່ນ: ຄວາມຕຸ້ຍ, ຈ່ອຍ, ດໍາ, ຂາວ, ແລະ ອື່ນໆ.

ບຸກຄະລິກກະພາບທີ່ອົງການຄັດເລືອກ, ການຄັດເລືອກຄົນເຂົ້າເຮັດວຽກດ້ວຍການສໍາພາດຈະແນໃສ່ຄວາມສໍາຄັນດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- 1) ຮ່າງກາຍ: ໝາຍເຖິງຮູບຮ່າງໜ້າຕາເປັນແນວໃດ, ສຸຂະນາໄມ, ນ້ຳໜັກ, ລວງສູງ, ການວາງຊີງຜົມ, ການຍ່າງ, ການແຕ່ງຕົວ ແລະ ອື່ນໆ.

- 2) ຄວາມຮູ້: ໝາຍເຖິງຄວາມຮູ້ທາງວິຊາສາມັນ, ວິຊາຊີບ, ຄວາມຮູ້ພິເສດ ແລະ ປະສົບການໃນການເຮັດວຽກງານ
- 3) ດ້ານປັນຍາ: ໝາຍເຖິງຄວາມສະຫຼຽວສະຫຼາດ, ຄວາມຮອບຄອບ, ພັກໄຫວ ແລະ ການແກ້ໄຂບັນຫາສະເພາະໜ້າ
- 4) ຄວາມສົນໃຈ: ໝາຍເຖິງບຸກຄົນໃສ່ໃຈ, ພໍໃຈຕໍ່ສິ່ງໜຶ່ງ ຫຼື ມີຄວາມເຂົ້າໃຈໃນເລື່ອງລາວຕ່າງໆ ຫຼາຍໜ້ອຍພຽງໃດ ເຊັ່ນ : ວຽກງານການເມືອງ, ວຽກງານກິລາ, ວຽກງານເພີ່ມອື່ນໆ.

ເວົ້າລວມປະເພດຂອງບຸກຄະລິກກະພາບໝາຍເຖິງບຸກຄະລິກກະພາບພາຍໃນ ແລະ ບຸກຄະລິກກະພາບ ພາຍນອກ ເຊິ່ງປະກອບມີດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- 1) ບຸກຄະລິກກະພາບທາງຮ່າງກາຍ ໝາຍເຖິງສິ່ງທີ່ສະແດງໃຫ້ຮູ້ເຖິງປະສິດທິພາບ ແລະ ຄວາມ ແຂງແຮງໃນຕົວບຸກຄົນ ແລະ ຍັງມີພື້ນທາງຈິດໃຈອີກດ້ວຍ.
- 2) ບຸກຄະລິກກະພາບທາງສະໜອງ ໝາຍເຖິງຄວາມຈຳ, ຄວາມຄິດ, ການຮັບຮູ້, ການລືມ, ຈົນຕະນາການ, ຄວາມສົນໃຈ, ຄວາມຕັ້ງໃຈ, ການຕັດສິນໃຈເຫຼົ່ານີ້ມີການພົວພັນທາງສະໜອງ.
- 3) ບຸກຄະລິກກະພາບທາງຄວາມສາມາດ ໝາຍເຖິງຄວາມສາມາດໃນການເຮັດວຽກອັນລັກສະນະສະເພາະຂອງບຸກຄົນ ເຊັ່ນ: ການແກ້ໄຂບັນຫາ, ພັກໄຫວ, ຄວາມຄິດລິເລີ່ມ, ທັກສະດ້ານພາສາແລະອື່ນໆ.
- 4) ບຸກຄະລິກກະພາບທາງຈະລິຍະທຳໝາຍເຖິງຄວາມເອື້ອເຟື້ອເພື່ອແປແຟ່, ຄວາມເສຍສະຫຼະ, ການປະພຶດ, ຄວາມນັ້ນມນວນ, ຊື່ສັດ ແລະ ອື່ນໆ.
- 5) ບຸກຄະລິກກະພາບທາງສັງຄົມ ໝາຍເຖິງພຶດຕິກຳທີ່ສະແດງຕໍ່ພູອື່ນ, ການມີມະນຸດສຳພັນຫຼືມັກຢູ່ໂດດດ່ຽວ, ມັກຊົງດີຊົງເດັ່ນ ຫຼື ຍອມແພ້ ແລະ ອື່ນໆ
- 6) ບຸກຄະລິກກະພາບທາງໃຈ ໝາຍເຖິງຄວາມຮູ້ສຶກທາງຈິດໃຈທີ່ເຮັດໃຫ້ເກີດການກະທຳຕ່າງໆເຊັ່ນ: ຕື່ນຕົວ, ຕົກໃຈງ່າຍ, ກ້າຫານ, ຂີ້ຍ້ານ, ໃຈຮອ້ນ ແລະ ອື່ນໆ.
- 7) ບຸກຄະລິກກະພາບທາງກຳລັງໃຈ ໝາຍເຖິງຄວາມສາມາດຄວບຄຸມບັງຄັບພຶດຕິກຳຕ່າງໆທີ່ກະທຳໄປໂດຍເຈດຕະນາໄດ້ ເຊັ່ນ: ວ່ອງໄວຄ່ອງແຄ້ວ, ຊັກຊ້າ, ຄວາມດູໝັ້ນອິດທິນ, ຄົນມີກຳລັງໃຈຄືຈະສາມາດຄວບຄຸມຄຸມພຶດຕິກຳໄວ້ໄດ້, ຄົນມີກຳລັງໃຈອ່ອນຈະບໍ່ສາມາດຄວບຄຸມພຶດຕິກຳຂອງຕົນເອງ

5. ປັດໃຈທີ່ເປັນຕົວກຳນົດບຸກຄະລິກກະພາບ

- 1) ປັດໄຈທາງສະລິລະສາດ(ທາງຮ່າງກາຍ ແລະ ຈິດໃຈ) ເຊິ່ງໄດ້ຮັບການຖ່າຍທອດ ຈາກພັນທຸກຳມາແຕ່ກຳເນີດ ໂດຍຜ່ານທາງຢືນໃນໂຣໂມໂຊມ ເຊັ່ນ: ລັກສະນະຄວາມສູງ ແລະ ສະຕິປັນຍາ.
- 2) ຕົວກຳນົດທາງເປັນສະມາຊິກກຸ່ມ(ຄອບຄົວ, ໂຮງຮຽນ, ສັງຄົມ ແລະ ອື່ນໆ ...) ຂະບວນການອົບຮົມສັງສອນຂອງກຸ່ມມີອິດທິພົນຕໍ່ການກຳນົດບຸກຄະລິກກະພາບຂອງບຸກຄົນໃນຫຼາຍລະດັບດ້ວຍກັນຊ່ວຍເດັກເກີດໃໝ່ສະພາບແວດລ້ອມຄອບຄົວມີອິດທິພົນສູງສຸດຕໍ່ການກຳເນີດບຸກຄະລິກກະພາບຂອງເດັກ, ມາເຖິງໄວ

ຮຽນຄູ ແລະ ໝູ່ເພື່ອນມີບົດບາດສໍາຄັນຕໍ່ການສ້າງບຸກຄະລິກກະພາບທີ່ດີໃຫ້ແກ່ເດັກ. ເມື່ອເຕີບໃຫຍ່ມີວຽກ
ເຮັດງານທຳບຸກຄົນຖືກຊຸບໝູ່, ຂັດເກົາ ໝູ່ຫຼອມໃນຂະບວນການ ແລະ ປະສົບການຊີວິດ ແລະສະພາບສັງຄົມ
ເຮັດໃຫ້ບຸກຄົນໄດ້ຮັບປະສົບສະຫວັດ ແລະ ປະສົບການຕ່າງໆຢ່າງບໍ່ຮູ້ສຶກຕົວ

- 3) ຕົວກຳນົດບົດບາດ (ບົດບາດພໍ່ແມ່ , ພີ່ນ້ອງ, ສັງຄົມ, ຜົວເມຍ ແລະ ອື່ນໆ) ກໍ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ການສ້າງບຸກຄະ
ລິກກະພາບຂອງບຸກຄົນ ດັ່ງຄຳສຸພາສິດທີ່ວ່າ: ຜົວເປັນເພຍ ເພາະເມຍໃຈຮູ້
- 4) ຕົວກຳນົດດ້ານສະຖານະການ ຫຼື ສະພາບແວດລ້ອມ ບາງສະຖານະການເປັນຕົວສໍາຄັນໃນການກຳນົດບຸກຄະ
ລິກກະພາບ ແລະ ພຶດຕິກຳຂອງບຸກຄົນ, ເນື່ອງຈາກ ສະພາບການມີການປ່ຽນແປງຢູ່ສະເໝີເຮັດໃຫ້ບຸກຄົນມີ
ຄວາມກົດດັນ ເຊິ່ງຕ້ອງໃຊ້ກົນໄກການປົກປ້ອງຕົນເອງຢູ່ສະເໝີ.
- 5) ການຍອມຮັບຂອງກຸ່ມຄົນ ບຸກຄະລິກກະພາບດີແມ່ນຜູ້ທີ່ເປັນທີ່ຍອມຮັບຂອງກຸ່ມຕ້ອງການຢູ່ຮ່ວມກຸ່ມ ເຮັດ
ໃຫ້ມີຄວາມໝັ້ນໃຈ.

6. ລັກສະນະບຸກຄະລິກກະພາບທີ່ດີ

ແອນຄຣູ ຄານເນກີ ຜູ້ປະສົບຄວາມສໍາເລັດອັນຍິ່ງໃຫຍ່ທາງທຸລະກິດຂອງສະຫະລັດອາເມລິກາຍອມຮັບວ່າບຸກ
ຄະລິກກະພາບເປັນຄວາມສໍາຄັນອັນດັບທຳອິດທີ່ກ້າວໄກສູ່ຄວາມສໍາເລັດເຊິ່ງມີດັ່ງລຸ່ມນີ້:

- 1) ເປັນຜູ້ເຂົ້າເຖິງຈິດໃຈຄົນ, ເຂົ້າໃຈຄວາມຮູ້ສຶກຂອງຄົນອື່ນ, ສາມາດຕອບສະໜອງໄດ້ເໝາະສົມ.
- 2) ມີຈຸດໝາຍແນ່ນອນ, ເຮັດຫຍັງກໍ່ເຮັດແທ້ທໍາຈິງ
- 3) ແຕ່ງກາຍເໝາະສົມກັບກາລະເທຊະ, ໄວ, ສະອາດຮຽບຮ້ອຍ
- 4) ມີທ່າທົກລິຍາ, ການຢ່າງ, ການຢືນ, ການເຄື່ອນໄຫວທີ່ເໝາະສົມ
- 5) ມີນ້ຳສຽງມີມນວນຊວນພັງ, ບໍ່ແຂງກະດ້າງມີອາລົມດີ, ມີຄວາມເປັນມິດກັບຄົນທົ່ວໄປມີຄວາມຊື່ສັດບໍ່ບິດ
ເບືອນ
- 6) ຮູ້ໃຊ້ຖ້ອຍຄໍາ ຄໍາເວົ້າທີ່ເໝາະສົມ, ມີອາລົມດີ ສະແດງໃຫ້ຜູ້ອື່ນເຫັນຢ່າງສະເໝີຕົ້ນສະເໝີປາຍ
- 7) ບໍ່ເຫັນແກ່ຕົວເກີນໄປ ມີຄວາມຄິດທາງບວກ
- 8) ມີຄວາມຕື່ນຕົວທ້າວຫັນ, ມີໄຫວພິກແກ້ໄຂບັນຫາໄດ້ດີ
- 9) ມີສິລະປະໃນການຄົບຄ້າສະມາຄົມ, ຮູ້ທັນໂລກທັນເຫດການ
- 10) ເປັນນັກພັງທີ່ດີ ມີສິລະປະໃນການເວົ້າໃຫ້ຜູ້ພັງເກີດຄວາມຄ້ອຍຕາມໄດ້ ສາມາດດຶງດູດຜູ້ພົບເຫັນ

ເວົ້າລວມ: ບຸກຄະລິກກະພາບແມ່ນຜົນລວມຂອງພະທຸກຳສິ່ງແວດລ້ອມແລະຮູບຮ່າງໜ້າຕາ ແຕ່ລະຄົນສາມາດ
ປັບປ່ຽນບຸກຄະລິກກະພາບຂອງຕົນເອງໄດ້, ແຕ່ລະຄົນສາມາດດັດແປງບຸກຄະລິກກະພາບທາງກາຍ. ວາຈາແລະຄວາມ
ຄິດ ໄວ້ຈຸ້ນເປັນໄວກຽມເຂົ້າສູ່ໄວຜູ້ໃຫຍ່ເຊິ່ງເປັນກຳລັງທີ່ສໍາຄັນຂອງຊາດຄວນໄດ້ຮັບການສົ່ງເສີມບຸກຄະລິກກະພາບ
ທຸກໆດ້ານເພື່ອກາຍເປັນບຸກຄະລະກອນທີ່ມີຄຸນນະພາບຂອງຊາດ.

7. ທິດສະດີບຸກຄະລິກະພາບ

ທິດສະດີບຸກຄະລິກະພາບໄດ້ຈັດແບ່ງກຸ່ມດັ່ງນີ້:

7.1. ຈັດຕາມປະເພດກຸ່ມ (Type Theory)

- 1) ເຊນດອນ (William Sheldon) ນັກຈິດຕະວິທະຍາຊາວອາເມລິກາມີຄວາມເຊື່ອວ່າ ບຸກຄະລິກະພາບແຕ່ລະຄົນມີການສຳພັນກັບຄຸນສົມບັດ ແລະຮູບຮ່າງຂອງບຸກຄົນ.ທ່ານໄດ້ວິເຄາະຮູບຮ່າງຂອງຄົນຫຼາຍພັນຄົນ ແລະສະຫຼຸບໄດ້ວ່າ:ຮູບຮ່າງຂອງມະນຸດພື້ນຖານມີ3ແບບດັ່ງນີ້:
- 2) ຮູບຮ່າງຕຸ້ຍ, ກົມນ້ຳໜັກຫຼາຍ ເປັນຄົນກິນຫຼາຍ ຊັກຊ້າ, ອຶດອາດ, ບໍ່ສະອາດ, ມີເພື່ອນໜ້ອຍ ເອີ້ນວ່າວິນເຊໂຮໂທເນຍ
- 3) ຮູບຮ່າງລຳສັ້ນແຂງແຮງ, ມີກ້າມຫຼາຍ, ມີເພື່ອນຫຼາຍ,ມີຄວາມສຸກ,ມີຄວາມປານິດຄ່ອງແຄ້ວໄວ,ເປັນທີ່ຍອມຮັບຂອງຄົນອື່ນຮຽກວ່າໂຊໂມໂທໂທເນຍ
- 4) ຮູບຮ່າງຈ່ອຍ, ກ້າມແລະກະດູກບໍ່ທັນໄດ້ຮັບການພັດທະນາ, ເອິກແບນລີບ,ລຳຕົວຈ່ອຍບາງ,ຫົວໃຫຍ່ປົກກະຕິ ມີນ້ຳໜັກໜ້ອຍ, ກິນໜ້ອຍ,ງຽບ, ວິຕິກກາງວິນຍານກົວ,ບໍ່ມັກຄັດຄ້ານຮຽກວ່າເຊຣີໂບໂທເນຍ

7.2. ທິດສະດີຂອງໄອແຊງຄ (Eysenck's Type Theory)

ແຮນສເຈ ໄອແຊງຄ ນັກຈິດຕະຊາວເຢຍລະມັນເຊື່ອວ່າຂະບວນການທາງຊີວະພາບ ມີອິດທິພົນຕໍ່ບຸກຄະລິກະພາບ,ໂດຍສະເພາະລັກຊະນະທາງພັນທຸກຳແລະຄວາມແຕກຕ່າງກັນຂອງລະບົບປະສາດເຮັດໃຫ້ເກີດບຸກຄະລິກະພາບພື້ນຖານ2ແບບເຊັ່ນ:ຄວາມໝັ້ນຄົງທາງອາລົມແລະຄວາມໝັ້ນຄົງທາງສັງຄົມ ບຸກຄະພາບຈຶ່ງແບ່ງອອກເປັນ4 ປະເພດຄື:

- 1) ພວກເກັບຕົວອາລົມຫວັ່ນໄຫວ
- 2) ພວກເກັບຕົວອາລົມໝັ້ນຄົງ
- 3) ພວກສະແດງຕົວອາລົມຫວັ່ນໄຫວ
- 4) ພວກສະແດງຕົວອາລົມໝັ້ນຄົງ

7.3. ກຸ່ມການເຄື່ອນໄຫວທາງຈິດ (Psychodynamic Approach)

ທິດສະດີຈິດວິເຄາະ ຊີກມັນຟອດ ຈິດຕະເພດຊາວວຽນນາ ປະເທດອິດສະຕາລີ ສະເໜີຄວາມສຳພັນຂອງຈິດໃຕ້ສຳນຶກແລະອະທິບາຍວ່າບຸກຄະລິກະພາບຂອງຄົນເປັນຜົນມາຈາກການເຮັດວຽກຂອງໂຄງສ້າງຈິດມີ3ລະບົບຄື: Id, Ego ແລະ Super Ego ດັ່ງນີ້:

- 1) Id (ອິດ) ເປັນໂຄງສ້າງຂອງຈິດ, ເປັນແຮງບັນທຶກທາງໃນ,ຖືຫຼັກການຄວາມພໍໃຈເປັນການຊຸກຍູ້ທີ່ບໍ່ທັນໄດ້ຮັບການພິຈາລະນາ ປະກອບມີ:

- ສັນຊາດຍານແຫ່ງການມີຊີວິດເຊັ່ນ:ຄວາມຕ້ອງການ, ອາຫານ, ຜັກພ່ອນ ຄວາມສຸກຄວາມປອດໄພ ແລະ ອື່ນໆ
- ສັນຊາດຍານແຫ່ງຄວາມຕາຍແມ່ນຄວາມຕ້ອງການຄວາມຮຸນແຮງ ທຳລາຍຕົນເອງ ແລະ ຜູ້ອື່ນ

ທ່ານໄດ້ເນັ້ນຄວາມສຳພັນຂອງຄວາມຕ້ອງການທາງເພດ ແລະ ຕ້ອງການຮຸນແຮງຂອງສັນຊາດຍານແຫ່ງການມີຊີວິດແລະສັນຊາດຍານແຫ່ງຄວາມຕາຍ ແລະ ຄວາມພໍໃຈຂອງຕົນເອງ ຫຼື ຖືຫຼັກຄວາມພໍໃຈ

- 2) Ego ອີໂກ ໝາຍເຖິງຄວາມມີເຫດຜົນ ເປັນສ່ວນຕິດຕໍ່ກັບໂລກພາຍນອກ ມີບົດບາດຄວບຄຸມ Id ໃຫ້ຮູ້ຈັກແຫຼ່ງຄວາມຈິງ ແລະ ຮູ້ເຫດຜົນ
- 3) Superego ຊຸບເປີອີໂກ ໝາຍເຖິງຄວາມມີສິນທຳເປັນໂຄງສ້າງຂອງຈິດທີ່ເລີ່ມພັດທະນາໃນໄວເດັກ ອາຍຸ 3 ຫາ 5 ປີ ຈາກການອົບຮົມສັງສອນ ແລະ ຖ່າຍທອດວັດທະນະທຳທາງສັງຄົມ, ໂດຍອາໄສຫຼັກທາງສິນທຳ, ການຄະນິບທຳນຽມປະເພນີ ແລະ ຄຳນິຍົມຕ່າງໆທາງສັງຄົມເປັນຕົວຄວາມຄຸມຄວບຄຸມຄວມຄິດ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການໃຫ້ສະແດງອອກໃນການເປັນສາມາດຊົງທີ່ດີຂອງສັງຄົມ.
- 4) ໂຄງສ້າງ Id Ego Superego ມີການສຳພັນ, ຖ້າທັງ 3 ດ້ານສຳພັນກັນດີບຸກຄົນຈະຄົນຈະສະແດງອອກຢ່າງເໝາະສົມ, ຖ້າບໍ່ສຳພັນກັນຈະມີບັນຫາດ້ານການປັບຕົວຂອງບຸກຄະລິກະພາບ.

ທ່ານສະຫຼຸບວ່າ: ຈິດ ຫຼື ຄວາມຮູ້ຕົວຂອງມະນຸດແບ່ງເປັນ 3 ລະດັບຄື:

- ຈິດສຳນຶກ: ແມ່ນຄວາມຮູ້ຕົວທີ່ມະນຸດມີຕະຫລອດເວລາ, ຮູ້ວ່າຕົນກຳລັງຄິດຫຍັງ?
- ຈິດກ່ອນສຳນຶກ: ແມ່ນສິ່ງທີ່ຕົນບໍ່ຮູ້ຕົວວ່າຈຳສິ່ງນັ້ນໄດ້ແຕ່ສາມາດທີ່ຈະລະນຶກໄດ້.
ຕົວຢ່າງ: ເຮົາບໍ່ຈື່ເລກທີ່ບ້ານໄດ້ແຕ່ເມື່ອມີຄົນມາຖາມບັງເອີນເຮົາສາມາດຕອບໄດ້ທັນທີ.
- ຈິດໃຕ້ສຳນຶກ: ແມ່ນຈິດທີ່ບໍ່ຮູ້ຕົວວ່າມີຄວາມຄິດຫຼືຄວາມຮູ້ສຶກນັ້ນຢູ່ແຕ່ແອບແຝງຢູ່.

ເມື່ອບຸກຄົນເກີດມີບັນຫາຈາກສະພາບແວດລ້ອມ ຫຼື ເກີດຈາກຄວາມຂັດແຍ່ງພາຍໃນໃຈຂອງບຸກຄົນ ລະບົບໂຄງສ້າງຂອງ Ego ຈະເຮັດໜ້າທີ່ປົກປ້ອງບໍ່ໃຫ້ເກີດຄວາມວິຕົກກາງວິນເກົນໄປໂດຍໃຊ້ຫຼັກແຫຼ່ງຄວາມເປັນຈິງມາແກ້ໄຂບັນຫາ, ບາງຄັ້ງ Ego ຈາເປັນຕ້ອງແກ້ໄຂບັນຫາມີລັກສະນະບົດເບືອນ ແລະ ບໍ່ມັກໃຊ້ເຫດຜົນເພື່ອປົກປ້ອງການຈຸໂຈມຂອງ Id ແລະ Superego ເຊິ່ງຮຽກວ່າກົນໄກປົກປ້ອງຕົນເອງເຊິ່ງປະກອບມີດັ່ງນີ້:

- ການເກັບກົດ:ເປັນການເກັບຄວາມຮູ້ສຶກທຸກ, ໂສກເສົ້າ, ຜິດຫວັງ ແລະ ຄວາມລະອາຍໃຈຈາກຈິດສຳນຶກເພື່ອໃຫ້ຕົນສະບາຍໃຈຂຶ້ນ.
- ການໂຍນຄຳຜິດ: ເປັນການໂຍນຄຳຜິດໃຫ້ຜູ້ອື່ນເພື່ອໃຫ້ຕົນເອງສະບາຍໃຈຂຶ້ນເຊັ່ນ: ເສັງຕົກກໍ່ອ້າງວ່າບົດສອບເສັງຍາກໂພດ
- ການອ້າງເຫດຜົນຫຼືແກ້ຕົວເພື່ອໃຫ້ຕົນມີຄວາມສະບາຍໃຈຂຶ້ນ
- ການເຮັດໃຫ້ສິ່ງກົງກັນຂ້າມມີຄວາມຮູ້ສຶກເປັນການກະທຳທີ່ບຸກຄົນບໍ່ຮູ້ຕົວເພາະການເຮັດວຽກໃຕ້ຈິດສຳນຶກ

- ການປະຕິເສດເປັນການບໍ່ຍອມຮັບເຫດການຕ່າງໆເຊັ່ນ: ເມື່ອບຸກຄົນໄດ້ຮັບຄວາມສະເໝີໃຈ ຫຼື ຂ່າວຮ້າຍ ບຸກຄົນມັກຈະເວົ້າວ່າ:ບໍ່ແມ່ນ, ເປັນໄປບໍ່ໄດ້ ແລະ ອື່ນໆ
- ການຖອນກັບ: ເມື່ອບຸກຄົນເກີດຄວາມບໍ່ພໍໃຈອາດຈະມີພຶດຕິກຳຖອນກັບໄປສູ່ໄວດົນໆເພື່ອຜ່ອນຄວາມ ກັງວົນທີ່ເກີດຂຶ້ນເຊັ່ນ: ເມື່ອເດັກໄດ້ນ້ອງໃໝ່ຍ້ານວ່າຕົນບໍ່ໄດ້ຮັບຄວາມສົນໃຈຈາກພໍ່ແມ່ ຈຶ່ງມີພຶດຕິກຳບໍ່ແຈ້ງ ໃຊ້ສຽງໂຍເຍເໝືອນກັບເດັກ.
- ການເຝື້ຝັນ: ເປັນການນຶກຝັນເພື່ອໃຫ້ເກີດຄວາມບໍ່ສະບາຍໃຈເພາະໃນຕົວຈິງບໍ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນໄດ້.
- ການຊົດເຊີຍ: ເມື່ອບຸກຄົນມີປົມດ້ອຍແລະຮູ້ສຶກກັງວົນເຖິງປົມດ້ອຍຂອງຕົນຈຶ່ງຊົດເຊີຍດ້ວຍການສ້າງປົມເດັ່ນ ເພື່ອຂົ່ມປົມດ້ອຍຂອງຕົນໃຫ້ມີຄວາມສະບາຍໃຈຂຶ້ນ. ຕົວຢ່າງ: ນັກຮຽນທີ່ຮຽນອນເຂົ້າສ່ວນໃຫຍ່ຈະສ້າງຄົນ ໃຫ້ເປັນນັກຮຽນດີ
- ການລະບາຍ: ແມ່ນການສະແດງເຖິງຄວາມສົນໃຈບາງຢ່າງສັງຄົມອາດບໍ່ຍອມຮັບບຸກຄົນຈຶ່ງຫາທາງລະບາຍ ເພື່ອຄວາມສະບາຍໃຈຂອງຕົນ

7.4. ທິດສະດີຈິດຕະວິທະຍາວິເຄາະ (Analytical Psychology)

ຄານຈູນັກຈິດຕະວິທະຍາຊາວສະວິດໄດ້ສະເໜີທິດສະດີຈິດຕະວິທະຍາວິເຄາະຂຶ້ນ. ຈູນເຊື່ອວ່າ: ນອກຈາກ ຈິດພາວະໄຮສຳນຶກແລ້ວ ມະນຸດຈະມີຈິດໄຮສຳນຶກລວມເຊິ່ງໝາຍເຖິງຄວາມຊົງຈຳທີ່ມະນຸດໄດ້ສະສົມມະຕະຫຼອດ ເວລາອັນຍາວນານ ເຊິ່ງເປັນຜົນສະທ້ອນຈາກຄວາມຮູ້ ແລະ ຄວາມສະຫຼາດທີ່ບຸກຄົນໄດ້ຮັບຈາກບັນພະບຸລຸດ ຈູນໄດ້ ເນັ້ນຈິດໄຮສຳນຶກແມ່ນພື້ນຖານຂອງຄວາມສະຫຼຽວສະຫຼາດເຊິ່ງນຳມາລວມຕົວເປັນສ່ວນລວມທັງໝົດຂອງຄວາມຄິດ ແລະ ການກະທຳຂອງບຸກຄົນ. ຈູນມີຄວາມຄິດແຕກຕ່າງຈາກຟອດບໍ່ເຊື່ອວ່າພັດທະນາການຂອງບຸກຄົນຈຳເປັນຕ້ອງ ກ່ຽວຂ້ອງກັບຄວາມຕ້ອງການທາງເພດ. ຈູນພະຍາຍາມເນັ້ນເຖິງພັດທະນາການທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນຊ່ວງຊີວິດພາຍຫຼັງ 1 ຫາ 5 ປີໂດຍເຊື່ອວ່າບຸກຄົນຈະມີອິດສະຫຼະທີ່ຈະພັດທະນາຕົນດ້ານສິລະປະ, ປັດຊະຍາແລະກິດຈະກຳທາງວິຊາການ ແລະ ອື່ນໆ ເຊິ່ງແຜງນຳບຸກຄະລິກກະພາບ 4 ປະການຄື:

- 1) ການໂຄສະນາ: ເປັນພຶດຕິກຳດ້ານບົດບາດທີ່ມະນຸດສະແດງອອກໃນສະຖານະການທີ່ກຳນົດ ເປັນການສວມ ໜ້າກາກສະແດງບົດບາດຕາມກຳນົດ
- 2) ເພດແຝງ: ເປັນອົງປະກອບທາງຈິດໃຈແລະຄວາມຄິດກ່ຽວກັບເພດຊາຍແລະເພດຍິງທີ່ແຝງຢູ່ໃນຕົວບຸກຄົນ ເຊັ່ນ: ຜູ້ຊາຍຈະມີຄວາມຮູ້ສຶກນິກົດຂອງຄວາມຮູ້ສຶກເປັນຜູ້ຍິງເຊັ່ນ: ອອ້ນໂຍນ, ນິ້ມນວນ, ສ່ວນຜູ້ຍິງບາງຄົນ ພັດເຂັ້ມແຂງເດັດດ່ຽວຄືຜູ້ຊາຍ.
- 3) ເງົາໃນໃຈເປັນຈິດໄຮສຳນຶກທີ່ລີ້ຊ້ອນໃນຕົວບຸກຄົນເຮັດໃຫ້ບຸກຄົນຄຳນຶງໃນຕົວຂອງຕົວເອງ.
- 4) ການສະແດງອອກແລະການເກັບຕົວເປັນລັກສະນະຄວາມແຕກຕ່າງເບື້ອງຕົ້ນຂອງບຸກຄົນອັນເກີດຈາກ ບຸກຄົນມີແຮງຈູງໃຈທີ່ມີຄວາມສຳພັນກັບສະພາບເປັນພວກເກັບຕົວ

7.5. ທິດສະດີຈິດຕະວິທະຍາສ່ວນບຸກຄົນ (Individual Psychology)

ອານເຟດແອດເລີ (Alfred Adler) ເປັນນັກຈິດຕະວິທະຍາຊາວໂອສະຕາລີໄດ້ສຶກສາທິດສະດີບຸກຄະລິກກະພາບຂອງຟອດແລະໃຊ້ແນວຄວາມຄິດບາງປະການຂອງຟອດເປັນພື້ນຖານທາງການສຶກສາ ແອດເລີໄດ້ສ້າງທິດສະດີຂອງຕົນຂຶ້ນຮຽກວ່າຈິດຕະວິທະຍາສ່ວນບຸກຄົນ.

1) ຄວາມດ້ອຍ ແລະ ຄວາມເດັ່ນ:

ແອດເລີເຊື່ອວ່າມະນຸດທຸກຄົນລ້ວນແຕ່ມີຄວາມຕ້ອງການທີ່ຈະປະສົບຜົນສໍາເລັດທີ່ຈະບັນລຸສັກກະຍາພາບແຫ່ງຕົນແຕ່ເນື່ອງຈາກບຸກຄົນທີ່ແຕກຕ່າງກັນຫຼາຍດ້ານເຮັດໃຫ້ຄົນປະສົບຜົນສໍາເລັດຢ່າງສູງສຸດ ຫຼື ປະສົບຜົນອານເຟດແອດເລີສໍາເລັດໜ້ອຍກ່ວາຄາຄິດຈະເກີດມີປົມດ້ອຍເຮັດໃຫ້ຄົນພະຍາຍາມຕໍ່ສູ້ເພື່ອໃຫ້ໄປເຖິງຈຸດເດັ່ນໃຫ້ໄດ້ ແອດເລີໄດ້ສະແດງບຸກຄະລິກກະພາບຂອງຄົນທີ່ມີຄວາມດ້ອຍໄວ ເຊິ່ງແມ່ນຜູ້ທີ່ຖືຕົນເອງເປັນສໍາຄັນມີເປົ້າໝາຍເຫັນແກ່ຕົວແລະຮັກສາຕົນເອງຫຼາຍທີ່ສຸດສ່ວນຜູ້ມີລັກສະນະເດັ່ນຈະມີບຸກຄະລິກກະພາບປະຕິບັດເປົ້າໝາຍຂອງສັງຄົມ ຫຼື ເປັນພວກທີ່ສົນໃຈສັງຄົມ.

2) ຄວາມເຊື່ອໝັ້ນຂອງຕົນເອງ:

ແອດເລີເຊື່ອວ່າເດັກທີ່ເຕີບໃຫຍ່ຈະມີຄວາມເຊື່ອໝັ້ນໃນຕົນເອງ, ໃນຂະບວນດຽວກັນໂລກທັງຫຼາຍກໍ່ຈະມີສ່ວນພັດທະນາຄວາມເຊື່ອໝັ້ນໃນຕົວຂອງແຕ່ລະຄົນໃຫ້ມີຄວາມສໍາພັນກັບສັງຄົມດ້ວຍ ດັ່ງນັ້ນ ຄວນລອງຊີວິດເໝືອນແຜນທີ່ຈະບອກວ່າແຕ່ລະຄົນຄວນເຮັດຫຍັງໃນຊີວິດຄວາມເຊື່ອໝັ້ນຂອງຕົນເອງຂອງບຸກຄົນມີ 4 ລະດັບ

- ການຮູ້ຈັກຕົນເອງ
- ຄວາມໄຝ້ຟັນແລະມີອຸດົມຄະຕິຂອງຕົນເອງ
- ພາບຂອງສັງຄົມ
- ຄວາມເຊື່ອໝັ້ນທາງຈະລິຍະທຳ

3) ກຸ່ມຈັດຕາມອຸປະນິໄສ (Trait Approach)

ກ. ທິດສະດີອຸປະນິໄສຂອງ ອານເຟດ ກອກດອນ ນັກຈິດຕະວິທະຍາຂອງຊາວອາເມລິກາສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນບຸກຄະລິກກະພາບຂອງບຸກຄົນໄດ້ດີ ຈຶ່ງຈັດລັກສະນະນິໄສສະເພາະທີ່ສະທ້ອນເຖິງພຶດຕິກຳທີ່ເດັ່ນ, ລັກສະນະນິໄສໃນຕົວບຸກຄົນເປັນຕົວກຳນົດທ່າອ່ຽງໃນການຕອບສະໜອງ ແລະ ເປັນສິ່ງຊີ້ໃຫ້ເຫັນກົດຈະກຳທີ່ຕໍ່ມາຂອງບຸກຄົນລັກສະນະນິໄສສາມາດສັງເກດໄດ້ເຊັ່ນ: ຄວາມຮັບຊອບ, ໜັກເອົາເປົ້າສູ້, ລະອຽດຮອບຄອບ ອົດທົນ ແລະ ອື່ນໆ

ລັກສະນະນິໄສ (ອຸປະນິໄສ) ກັບທັດສະນະຄະຕິຄຳສັບທັງສອງມີຄວາມໝາຍໃກ້ຄຽງກັນຫຼາຍລັກສະນະນິໄສແລະທັດສະນະຄະຕິເປັນແນວໂນ້ມໃນການຕອບສະໜອງຄວາມເປັນເອກກະລັກຫຼືລັກສະນະສະເພາະຂອງບຸກຄົນ ມີລັກສະນະສ້າງສັນຫຼືຊື່ນຳພຶດຕິກຳທັງເກີດຈາກປັດໃຈກຳມະພັນ ແລະ ການຮຽນຮູ້ທັດສະນະຄະຕິເປັນຄວາມຮູ້ສຶກ

ສະເພາະຂອງບຸກຄົນຕໍ່ສິ່ງໃດໜຶ່ງ, ນັບວ່າເປັນການກ່ຽວພັນສະເພາະບາງສ່ວນ, ລັກສະນະນີໃສ່ມີຄວາມໝາຍກ່ວາກວ່າ ທັດສະນະຄະຕິ.

ໂດຍທົ່ວໄປທຳມະຊາດຂອງບຸກຄົນລ້ວນແຕ່ຕ້ອງການເໝືອນກັນນັ້ນແມ່ນການຍອມຮັບຈາກຄົນອື່ນ. ຖ້າໄວລຸ້ນ ຂາດການຍອມຮັບຈາກພໍ່ແມ່ຈະເກີດຂໍ້ຂັດແຍ່ງລະຫວ່າງການຮັບຮູ້ຕົວເອງກັບປະສົບການທີ່ໄດ້ຮັບຈາກຕົວຈິງ, ເຮັດໃຫ້ ເຂົາປັບຕົວບໍ່ໄດ້, ເກີດຄວາມກັງວົນໃຈ, ເກັບກົດຂຶ້ນເຮັດໃຫ້ບຸກຄະລິກະພາບບໍ່ສອດຂອງກັບຄວາມເປັນຈິງໃນອຸດົມ ຄະຕິຂອງຕົນ.

ຂ. ທິດສະດີຄວາມຕ້ອງການຕາມລຳດັບຂຶ້ນ (Hierarchy of needs theory) ອັບຣາຮາ ມາສະໂລ (Abraham Maslow: 1908-1970) ເປັນນັກຈິດຕະວິທະຍາທີ່ສຶກສາເຖິງແຮງຈູງໃຈກັບບຸກຄະລິກະພາບ, ແນວຄິດ ຈັດຢູ່ໃນກຸ່ມມະນຸດນິຍົມ. ເຊື່ອວ່າທຳມະຊາດຂອງມະນຸດຕ້ອງມີການຈະເລີນເຕີບໃຫຍ່ອັນມີພື້ນຖານດ້ານຊີວະພາບ ການພັດທະນາບຸກຄະລິກະພາບການທີ່ບຸກຄົນສາມາດຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການດ້ານຊີວະພາບ ແລະ ຄວາມ ຕ້ອງການດ້ານຊີວະພາບ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການດ້ານສັງຄົມເພື່ອພັດທະນາຕົນເອງໃຫ້ເຕັມສ່ວນ.

4) ກຸ່ມພຶດຕິກຳນິຍົມ (The Behavioristic Approach)

ນັກຈິດຕະວິທະຍາກຸ່ມນີ້ເຊື່ອວ່າ: ບຸກຄະລິກະພາບຂອງບຸກຄົນເປັນຜົນມາຈາກສິ່ງແວດລ້ອມຫຼາຍກວ່າອິດທິ ພົນພາຍໃນ, ບຸກຄະລິກະພາບແຕກຕ່າງກັນ. ທິດສະດີການຮຽນ ຮູ້ຂອງສະກິນເນີ (Skinner) ແບນດູຣາ (Bandura) ສາມາດໃຫ້ຄວາມກະຈ່າງແຈ້ງໄດ້ຕາມແນວຄິດນີ້:

1) ການວາງເງື່ອນໄຂການກະທຳ (B.F. Skinner 1904) ນັກຈິດຕະວິທະຍາຊາວອາເມລິກາສະເໜີວ່າ: ບຸກ ຄະລິກະພາບຖືກກຳນົດຈາກກົນຂອງປະສົບການ, ບຸກຄົນເລືອກທີ່ຈະສະແດງພຶດຕິກຳເມື່ອຮູ້ວ່າໄດ້ຮັບແຮງເສີມ. ລັກສະນະພິເສດຂອງແຕ່ລະຄົນເປັນຜົນມາຈາກຫຼາຍອົງປະກອບເຊັ່ນ: ການໃຫ້ກຳລັງໃຈປະເພດຕ່າງໆຈາກສິ່ງເວດ ລ້ອມໄດ້ກາຍເປັນເງື່ອນໄຂໃຫ້ການກະທຳ.

2) ການຮຽນຮູ້ທາງສັງຄົມ (Social Learning) ອາບເບີດແບນດູຣາ (Abraham Bandura: 1925) ນັກ ຈິດຕະວິທະຍາຊາວການະດາສະເໜີວ່າບຸກຄະລິກະພາບຂອງຄົນເກີດຈາກການຮຽນຮູ້ທາງສັງຄົມໂດຍການສັງເກດ ແລະ ຮຽນແບບຈາກພຶດຕິກຳ. ທິດສະດີຂອງເຂົາສາມາດເຊື່ອມຄວາມສຳພັນລະຫວ່າງອິດທິພົນພາຍໃນແລະອິດທິພົນພາຍ ນອກທີ່ມີຕໍ່ບຸກຄະລິກະພາບ, ເຂົາເຊື່ອວ່າຄວາມຄິດຂອງບຸກຄົນມີຄວາມສຳພັນກັບພຶດຕິກຳ ຫຼື ການກະທຳໂດຍມີ ສິ່ງແວດລ້ອມເປັນສິ່ງກະຕຸ້ນ.

5) ການປະເມີນບຸກຄະລິກະພາບ (Personality Assessment)

ການປະເມີນບຸກຄະລິກະພາບເປັນການວັດຄຸນຄ່າຂອງບຸກຄົນວ່າມີຄວາມເປັນປົກກະຕິ, ສົມບູນພຽງໃດ? ເພື່ອ ໃຫ້ບຸກຄົນຢັ້ງຮູ້ພຶດຕິກຳຂອງຕົນ. ການປະເມີນບຸກຄະລິກະພາບຊ່ວຍໃຫ້ຮູ້ຂໍ້ມູນພື້ນຖານກ່ຽວກັບບຸກຄົນເພື່ອໃຊ້ວາງ ແນໃນການແນະນຳແນວທາງປັບປຸງ, ແກ້ໄຂບຸກຄົນໃຫ້ດີຂຶ້ນ. ວິທີປະເມີນບຸກຄະລິກະພາບມີຫຼາຍວິທີດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

1) ວິທີສັງເກດ (Observation) ການສັງເກດສາມາດດຳເນີນໄປດ້ວຍຫຼາຍຮູບແບບ, ຖ້າການສັງເກດເຮັດໃຫ້ຜູ້ສັງເກດຮູ້ຕົວຈະເຮັດໃຫ້ຮູ້ທີ່ສັງເກດໄດ້ບໍ່ເປັນທຳມະຊາດ. ວິທີສັງເກດສາມາດໃຫ້ຂໍ້ມູນຫຼາຍດ້ານຢ່າງລະອຽດແຕ່ການສັງເກດຈະມັດລະວັງເປັນພິເສດໂດຍສະເພາະແມ່ນການແປຄວາມໝາຍ. ນັກຈິດຕະວິທະຍາກຸ່ມພຶດຕິກຳນິ ຍົມ, ນິຍົມໃຊ້ການສັງເກດໃນການສຶກສາບຸກຄະລິກະພາບໂດຍກົງ, ເພາະເຊື່ອວ່າການສຶກສາຕ້ອງວັດການສຶກສາຕ້ອງວັດພຶດຕິກຳທີ່ສັງເກດໄດ້ໂດຍເບິ່ງຈາກພຶດຕິກຳທີ່ສັງເກດເຫັນ.

2) ການສຳພາດ (Interview) ແມ່ນການບຸກຄະລິກະພາບຂອງບຸກຄົນດ້ວຍວິທີສົນທະນາ, ການສຳພາດມີ 2 ການສຳພາດແບບບໍ່ມີໂຄງຮ່າງ ແລະ ການສຳພາດແບບມີໂຄງຮ່າງ.

- ການສຳພາດແບບມີໂຄງຮ່າງແມ່ນຖອບສຳພາດເວົ້າໄດ້ຢ່າງມີອິດສະຫຼະທັງສະແດງທັດສະນະ ແລະ ຄວາມຮູ້ສຶກໃນເວລາເວົ້າກໍ່ສັງເກດໄປນຳດ້ວຍ.
- ການສຳພາດແບບມີໂຄງຮ່າງແມ່ນວິທີທີ່ຜູ້ສຳພາດມີຄຳຖາມສະເພາະ, ຜູ້ຕອບຖືກຄຳຖາມກໍ່ຈະຖືກຖາມຄືນ.

3) ແບບສຳຫຼວດບຸກຄະລິກະພາບ (Personality Inventory)

- ເປັນແບບທົດສອບບຸກຄະລິກະພາບຂອງ ສະຕາຣິດ ຮາທາເວຍ (Stark Hataway) ກັບ ເຈ.ຊີ ແມກຄິນເລຍ (J. C. Mckinley) ຖືກນິຍົມໃຊ້ຢ່າງກວ້າງຂວາງ, ປະຈຸບັນຖືກແປເປັນ 124 ພາສາເພື່ອໃຊ້ໃນ 46 ປະເທດ. ແບບສຳຫຼວດບຸກຄະລິກະພາບທີ່ໄດ້ມາດຖານປະກອບມີ 550 ຂໍ້, ໃຫ້ຜູ້ຖືກທົດສອບຕອບວ່າຂໍ້ຄວາມເຫຼົ່ານັ້ນຖືກ ຫຼື ຜິດ.

- ການໃຊ້ຂໍ້ມູນແບບສຳຫຼວດບຸກຄະລິກະພາບເປັນເຄື່ອງມືທີ່ປະກອບດ້ວຍແຮງກະຕຸ້ນທີ່ມີໂຄງສ້າງບໍ່ຊັດເຈນ, ສາມາດແປຄວາມໄດ້ຫຼາຍຄວາມໝາຍ, ບຸກຄົນຈະສະທ້ອນອອກມາໂດຍບໍ່ໄດ້ປິດບັງ ແລະ ຕໍ່ຕ້ານຖ້າບຸກຄົນບໍ່ໄດ້ວິຕົກກັງວົນໃນເວລາຕອບ, ເພາະຄຳຖາມຫຼືສິ່ງກະຕຸ້ນບໍ່ໄດ້ຖາມເຖິງການປະເມີນບຸກຄະລິກະພາບດ້ວຍວິທີນີ້, ເປັນການວັດລັກສະນະຂອງຄົນໂດຍລວມ, ສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນເຖິງອາລົມ, ທັດສະນະຄະຕິ, ຄວາມຮູ້ສຶກຂອງບຸກຄົນໄດ້ໂດຍບໍ່ຖືກບັງຄັບ.

- ປີ 1991 ນັກສຶກສາວິທະຍາຊາວສະວິດ ຊື່ ເຮີແມນ ຣໍຊາຊາດ (Her mann Rorschach) ໄດ້ສ້າງ Rorschach's Test ຂຶ້ນເປັນພາບຖອດນ້ຳມືກພັບສອງຂ້າງເໝືອນກັນ, ປະກອບມີພາບຂາວດຳ 5 ພາບ ແລະ ພາບສີອື່ນໆ 5 ພາບເປັນເຄື່ອງມືວັດບຸກຄະລິກະພາບ ແລະ ຕອບວັດກັບຄືນເປັນໂລກຈິດ ແລະ ໂລກປະສາດດ້ວຍການໃຫ້ເບິ່ງພາບນັ້ນເທື່ອລະພາບແລະຕອບວ່າເປັນຮູບຫຍັງຕາມທີ່ຄິດ, ບໍ່ຈຳກັດຄຳຕອບ. ຜູ້ປະເມີນມີໜ້າທີ່ບັນທຶກຄຳຕອບ ແລະສັງເກດອາລົມຂອງຖອບໃນເວລາເບິ່ງຮູບພາບນັ້ນແລະນຳມາວິເຄາະບຸກຄະລິກະພາບ.ຄຳຕອບທີ່ໄດ້ຈະສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນເຖິງອາລົມ, ທັດສະນະຄະຕິ, ຄວາມຄິ ແລະ ຄວາມຮູ້ສຶກຂອງບຸກຄົນ.ນັ້ນໂດຍເຂົາເຈົ້າເບິ່ງບໍ່ຮູ້ສຶກວິຕົກກັງວົນແຕ່ການວິເຄາະຄຳຕອບຕ້ອງແມ່ນຊ່ຽວຊານທີ່ໄດ້ຮັບການຝຶກຝົນມາໂດຍສະເພາະ.

ພາບຢອດນ້ຳມືກຂອງ ເຮີແມນ ຣໍຊາຊາດ (Hermann Rorschach)

❖ ສະຫຼຸບ

ບຸກຄະລິກກະພາບແມ່ນແບບແຜນພຶດຕິກຳຂອງບຸກຄົນເຊິ່ງເປັນລັກສະນະເອກະລັກເຊິ່ງສະແດງທາງລັກສະນະເອກະລັກທີ່ສະແດງອອກທັງທາງດ້ານຄວາມຄິດ, ຄວາມຮູ້, ຄວາມສົນໃຈ, ສະຕິປັນຍາ ລວມທັງທາງສິລະສາດ ບຸກລິຄະກະພາບທາງນອກ ແລະ ບຸກຄົນເປັນຜົນປະໂຫຍດຈາກພັນທຸກຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ

ບຸກຄະລິກກະພາບແມ່ນຜົນລວມຂອງພະທຸກຳສິ່ງແວດລ້ອມແລະຮູບຮ່າງໜ້າຕາ ແຕ່ລະຄົນສາມາດປັບປ່ຽນບຸກຄະລິກກະພາບຂອງຕົນເອງໄດ້, ແຕ່ລະຄົນສາມາດດັດແປງບຸກຄະລິກກະພາບທາງກາຍ. ວາຈາແລະຄວາມຄິດໄວ້ລຸ້ນເປັນໄວກຽມເຂົ້າສູ່ໄວຜູ້ໃຫຍ່ເຊິ່ງເປັນກຳລັງທີ່ສຳຄັນຂອງຊາດຄວນໄດ້ຮັບການສົ່ງເສີມບຸກຄະລິກກະພາບທຸກໆດ້ານເພື່ອກາຍເປັນບຸກຄະລະກອນທີ່ມີຄຸນນະພາບຂອງຊາດ.

ພາກທີ 5

ສະຕິປັນຍາ

1. ຄວາມໝາຍຂອງສະຕິປັນຍາ

ມີນັກຈິດຕະສາດຫຼາຍໆທ່ານໄດ້ໃຫ້ຄວາມໝາຍຂອງສະຕິປັນຍາທີ່ແຕກຕ່າງກັນດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ບິເນດ (Alfred Binet) ນັກຈິດຕະສາດຊາວຝຣັ່ງເສດໄດ້ຮັບການຍົກຍ້ອງວ່າເປັນບິດາແຫ່ງສະຕິປັນຍາ, ໄດ້ໃຫ້ຄວາມໝາຍຂອງສະຕິປັນຍາໄວ້ວ່າ: ສະຕິປັນຍາໝາຍເຖິງແນວຄິດ ຫຼື ທິດທາງຂອງແນວຄິດ ແລະ ຄວາມສາມາດໃນການປະຕິບັດ ຕາມແນວຄວາມຄິດທີ່ຢາກຈະປ່ຽນແປງແກ້ໄຂ ແລະ ເລີ່ມການກະທຳສິ່ງໃໝ່ໆຂຶ້ນ.

- ກອດຣາດ (H.H. Goddard) ເວົ້າວ່າ: ສະຕິປັນຍາເປັນລະດັບຄວາມສາມາດຂອງແຕ່ລະບຸກຄົນໃນການໄຂແກ້ບັນຫາສະເພາະໜ້າ ແລະ ຄວາມສາມາດໃນການຄາດຄະເນຜົນທີ່ຈະຂຶ້ນໄດ້.

- ເທີຣາແມນ (Lewis Termen) ໃຫ້ຄວາມໝາຍວ່າສະຕິປັນຍາໝາຍເຖິງຄວາມສາມາດໃນການຄິດແບບນາມມະທຳໄດ້ດີ ຫຼື ບໍ່ໄດ້ດີ.

- ໂຄເລສະນິກ (Kolesnik) ສະຕິປັນຍາໝາຍເຖິງຄວາມສາມາດດ້ານຕ່າງໆ ເຊັ່ນ:

- 1) ຄວາມສາມາດໃນການນຳເອົາປະສົບການມາໃຊ້ໃຫ້ເປັນປະໂຫຍດ.
- 2) ຄວາມສາມາດໃນການປັບຕົວເຂົ້າກັບສະພາບແວດລ້ອມ.
- 3) ຄວາມສາມາດໃນການແກ້ໄຂບັນຫາ.
- 4) ຄວາມສາມາດໃນການເບິ່ງເຫັນຄວາມສຳພັນລະຫວ່າງສິ່ງຕ່າງໆ.
- 5) ຄວາມສາມາດໃນການຄິດ ແລະ ເຂົ້າໃຈນາມມະທຳ.
- 6) ຄວາມສາມາດໃນການຮຽນຮູ້.

ເວົ້າລວມ: ສະຕິປັນຍາໝາຍເຖິງຄວາມສາມາດໃນການຮຽນຮູ້ຢ່າງກ້ວາງຂວາງ, ສາມາດປັບຕົວເຂົ້າກັບສະພາບແວດລ້ອມ ແລະ ສະຖານະການຕ່າງໆ, ມີຄວາມຄິດສ້າງສັນສາມາດໃຊ້ສັນຍາລັກ ແລະ ພາສາ ຕະຫຼອດຮອດຕົວເລກຕ່າງໆ.

2. ທິດສະດີສະຕິປັນຍາ

2.1. ທິດສະດີເອກກະໄນ (Unifactor Theory), ບິເນດ (Alfred Binet)

ນັກຈິດຕະວິທະຍາຊາວຝຣັ່ງເສດອະທິບາຍວ່າສັນຍາລັກຂອງຄວາມສາມາດທົ່ວໄປເປັນລັກສະນະຂອງຄວາມສາມາດລວມ, ບໍ່ສາມາດແຍກຈາກກັນໄດ້.

2.2. ທິດສະດີສອງຕົວປະກອບ (Two – Factro Theory)

ຈິດຕະວິທະຍາຊາວອັງກິດຊື່ວ່າ ສະເປຍແມນ (Charles Spearman) ເປັນຜູ້ຄິດຂຶ້ນ ເຂົ້າອາທິ-ບາຍວ່າ: ສະຕິປັນຍາມີທັງຄວາມສາມາດທົ່ວໄປ ແລະ ຄວາມສາມາດສະເພາະ.

2.3. ທິດສະດີຫຼາຍຕົວປະກອບ

ທິດສະດີຂອງທອນໃດ (E.L.Thorndike's Theory) ໄດ້ແບ່ງສະຕິປັນຍາເປັນສາມປະເພດຄື:

- ຄວາມສາມາດຄິດເປັນນຳມມະທຳ, ຮຽນຮູ້ດ້ວຍສັນຍາລັກຕ່າງໆ
- ຄວາມສາມາດດ້ານເຄື່ອງຈັກກົນຈັກ, ສາມາດເຂົ້າໃຈໂຄງສ້າງ, ກົນໄກຂອງກົນຈັກຕ່າງໆ
- ຄວາມສາມາດດ້ານສັງຄົມ, ການຮຽນຮູ້ແຜນໃນສັງຄົມ, ສາມາດປັບຕົວເຂົ້າກັບລະບຽບແບບແຜນຕ່າງໆໃນສັງຄົມ ແລະ ດຳລົງຊີວິດໃນສັງຄົມ ຢ່າງມີປະສິດທິພາບ

2.4. ທິດສະດີຂອງເທີສະໂຕນ (L.L. Thurston's Theory)

ໄດ້ອະທິບາຍວ່າ: ສະຕິປັນຍາປະກອບດ້ວຍຄວາມສາມາດດ້ານຄວາມເຂົ້າໃຈພາສາ, ຄວາມຄ່ອງແຄ້ວໃນການໃຊ້ຄຳ, ສາມາດຄິດ ແລະ ໃຊ້ຄຳເວົ້າໄດ້ຢ່າງວ່ອງໄວ, ຖືກຕ້ອງຄ່ອງແຄ້ວ.

- ແມ່ນ ຄວາມສາມາດໃນການຄິດໄລ່ ຢ່າງວ່ອງໄວ.
- ແມ່ນ ຄວາມສາມາດຮັບຮູ້ ສິ່ງຂອງຕ່າງໆ ເຫັນເຖິງ ຄວາມຄືກັນ ແລະ ແຕກຕ່າງກັນ.
- ສາມາດ ຄິດ ແລະ ແກ້ໄຂບັນຫາ ແລະ ຮູ້ ສັງລວມດ້ວຍເຫດຜົນ.
- ສາມາດເບິ່ງເຫັນ ເຖິງຄວາມສຳພັນຂອງຫຼາຍສິ່ງວັດຖຸ ແລະ ປະກົດການ.
- ສາມາດ ຈື່ຈຳຮູບພາບ, ປະໂຫຍກ, ຄຳເວົ້າ, ອັກສອນ ແລະ ຮູບພາບຕ່າງໆ.

2.5. ທິດສະດີພະຫຸປັນຍາ (Multiple Intelligence Theory)

ກາດເນີ (Howard Gardner, 1993) ໄດ້ສະເໜີທິດສະດີພະຫຸປັນຍາ (ຫຼາຍປັນຍາ) ຂອງບຸກຄົນ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- 1) ຄວາມສາມາດດ້ານພາສາ: ແມ່ນຜູ້ທີ່ມັກຮຽນພາສາ, ມັກອ່ານ, ມັກຂຽນ, ຈົດຈຳໄດ້ດີ, ອາດເປັນນັກເວົ້າທີ່ດີໄດ້.
- 2) ດ້ານດົນຕີ: ການເຕັ້ນຈັງຫວະ, ສາມາດຮັບຮູ້ສຽງດົນຕີ, ແຍກສຽງ, ສາມາດແຕ່ງເພງ, ຖ້າມີໂອກາດໄດ້ຮຽນຮູ້ ເຂົາຈະເປັນນັກດົນຕີ, ນັກດົນຕີ, ນັກປະພັນເພງທີ່ດີ.
- 3) ດ້ານການຄິດໄລ່ - ການໃຊ້ເຫດຜົນ: ແມ່ນຄວາມສາມາດວິເຄາະຫາເຫດ ແລະ ຜົນ, ຄິດໄລ່ ແລະ ສາມາດ ເບິ່ງເຫັນຄວາມສຳພັນຂອງສິ່ງຕ່າງໆໄດ້ຊັດເຈນ, ຫາກໄດ້ມີການເຝິກຝົນດ້ານຄະນິດສາດ ຈະສາມາດເປັນນັກສະຖິຕິ, ນັກຄະນິດສາດ, ນັກວິທະຍາສາດໄດ້.

- 4) ດ້ານການເຄື່ອນໄຫວທາງກາຍ: ແມ່ນຄວາມສາມາດໃນການໃຊ້ກ້າມເນື້ອ, ການຮັບຮູ້ ແລະ ປະສາດສຳພັດໄດ້ຢ່າງວ່ອງໄວ, ມີການປະສານງານ ລະຫວ່າງການຮັບຮູ້ ແລະ ປະສາດສຳພັດ, ມີຄວາມສາມາດການຢືນຊື່ (ຊັງຕິວ), ມີຄວາມແຂງແຮງທົນທານ, ອ່ອນໂຍນ ຄ່ອງແຄ້ວເຊັ່ນ: ກິລາ, ການເຕັ້ນລຳ ແລະ ອື່ນໆ.
- 5) ດ້ານນິຕິສຳພັນ: ແມ່ນຄວາມສາມາດຮັບຮູ້ທິດທາງ, ຕຳແໜ່ງ, ຮູບຮ່າງ, ຮູບຊົງ, ສີສັນ, ຄວາມສາມາດດ້ານນີ້ ຈະປະກົດໃນກຸ່ມສະຖານປະນີກ.
- 6) ຄວາມສາມາດລະຫວ່າງບຸກຄົນ-ການສື່ສານ ແມ່ນຄວາມສາມາດ ໃນການຮັບຮູ້ອາລົມ ແລະ ຄວາມຮູ້ສຶກຂອງຄົນອື່ນຈາກການສະແດງອອກ ທາງສີໜ້າ ທ່າທີ, ນ້ຳສຽງ ແລະ ຄວາມສາມາດຕອບໂຕ້ ແລະ ສະແດງອອກໄດ້ຢ່າງເໝາະສົມ, ສະແດງອອກໃນຄວາມສາມາດຂອງຜູ້ນຳ, ນັກປັດຊະຍາ ແລະ ອື່ນໆ.
- 7) ດ້ານຄວາມຮູ້ສຶກ, ຄວາມເລິກເຊິ່ງພາຍໃນຈິດໃຈ: ແມ່ນຄວາມສາມາດເຂົ້າໃຈອາລົມ ແລະ ຄວາມຮູ້ສຶກຂອງຕົນເອງ ຢ່າງເຖິງຖອງ, ຮູ້ເທົ່າອາລົມຂອງຕົນ, ສາມາດຄວບຄຸມອາລົມ ແລະ ຈັດການກັບອາລົມຂອງໄດ້ຢ່າງເໝາະສົມ. ຄວາມສາມາດດັ່ງກ່າວ ມັນປະກົດໃນນັດຕະວິທະຍາ ແລະ ຈິດຕະແພດ.

3. ການວັດຄວາມສາມາດທາງສະຕິປັນຍາ

ໃນຕອນທ້າຍຂອງສະຕະວັດທີ XIX ນັກຈິດຕະວິທະຍາມີຄວາມສົນໃຈ ແລະ ຄວບຄຸມຜູ້ປ່ວຍທາງຈິດ ແລະ ຜູ້ປັນຍາອ່ອນ ຫຼາຍຂຶ້ນ ໂດຍການໃຫ້ການຮັກສາເໝືອນໆກັນດ້ວຍ ການທຸບຕີຢ່າງຮຸນແຮງ, ເຂົາເຊື່ອວ່າ ພຶດຕິກຳຜິດປົກກະຕິ ເປັນຍ້ອນສິ່ງຊົ່ວຮ້າຍໃນຮ່າງກາຍຈຶ່ງຫາທາງຂັບໄລ່ ຈະເຮັດໃຫ້ພຶດຕິກຳທີ່ເປັນປົກກະຕິເກີດຂຶ້ນ. ຕໍ່ມາມີການສຶກສາເພີ່ມຂຶ້ນເຫັນວ່າ ວິທີຄວບຄຸມຮັກສາດ້ວຍວິທີການດັ່ງກ່າວເປັນສິ່ງບໍ່ຖືກຕ້ອງ, ລ່າສະໄໝ ແລະ ທາລຸນ ຈຶ່ງໄດ້ຕັ້ງສະຕິປັນຍາບາງຄົນເປັນໂລກຈິດຂຶ້ນ ໃນສະຫະລັດອາເມລິກາ ແລະ ຢູລົບ, ເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມຕ້ອງການເຄື່ອງມື ເພື່ອແຍກຄົນຜິວປົກກະຕິ ອອກຈາກຄົນທຳມະດາ ແລະ ຄົນຜິດປົກກະຕິ ອອກຈາກກັນ, ແຍກຄົນວິກິນຈິດ ແລະ ຄົນປັນຍາອ່ອນ ອອກຈາກກັນ. ເຫັນວ່າ: ຄົນລະວິກິນຈິດ ແມ່ນຜູ້ທີ່ມີຄວາມຜິດປົກກະຕິທາງດ້ານອາລົມອາດບໍ່ກ່ຽວກັບລະດັບສະຕິປັນຍາ, ສ່ວນຄົນປັນຍາອ່ອນແມ່ນຜູ້ທີ່ມີຄວາມບົກພ່ອງ ດ້ານສະຕິປັນຍາ ທີ່ສາມາດສັງເກດໄດ້ແຕ່ໄວເດັກ.

ທ່ານຈອງ ແອສະກິນຣອນ (Jean Esquirol, 1772-1840) ທ່ານໝໍ ຊາວຝຣັ່ງເສດໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງຄວາມເຊື່ອມຂອງສະໝອງ ແລະ ເຈັບປ່ວຍທາງສະໝອງໂດຍແຍກລະດັບຄວາມເຊື່ອມຂອງສະໝອງອອກເປັນ 2 ປະເພດໃຫຍ່ໆ, ໃຊ້ຄວາມສາມາດທາງພາສາເປັນເກນ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

ປະເພດທີ 1 : ລັກສະນະໂງ່ ແບ່ງອອກເປັນ 2 ລັກສະນະຍ່ອຍ.

- 1) ໂງ່ໜ້ອຍ: ແມ່ນຜູ້ສາມາດໃຊ້ພາສາເຂົ້າໃຈໃກ້ຄຽງກັບຄົນປົກກະຕິ, ແຕ່ຮຽນ ແລະ ຮັບຮູ້ຊ້າກ່ວາ.
- 2) ໂງ່ຫຼາຍ: ແມ່ນຜູ້ສາມາດໃຊ້ພາສາເຂົ້າໃຈຄຳເວົ້າທີ່ເປັນປະໂຫຍດໄດ້, ຮູ້ຄຳສັບໜ້ອຍລົງ.

ປະເພດທີ 2 : ລັກສະນະປັນຍາອ່ອນ ເຊິ່ງແບ່ງອອກເປັນ 3 ລັກສະນະຍ່ອຍຄື:

- 1) ປັນຍາອ່ອນ: ລັກສະນະນີ້ມັນເຂົ້າໃຈຄຳເວົ້າເປັນຄຳໆ ຫຼາຍກວ່າ ເປັນປະໂຫຍດ, ເວົ້າໄດ້ສັ້ນໆເທື່ອລະ 2-3 ຄຳ.

- 2) ປັນຍາອ່ອນປານກາງ: ລັກສະນະນີ້ມັກເຂົ້າໃຈການສະແດງກິລິຍາທຳທິຫຼາຍກວ່າການເຂົ້າໃຈພາສາເວົ້າ ແລະ ພາສາຂຽນ,ມັກການຮ້ອງໄຫ້.
- 3) ປັນຍາອ່ອນຫຼາຍ: ລັກສະນະນີ້ບໍ່ເຂົ້າໃຈພາສາ ແລະ ທຳທາງ,ຕ້ອງເພິ່ງພາຜູ້ອື່ນ,ຖ້າບໍ່ດັ່ງນັ້ນຈະບໍ່ສາມາດດຳລົງຊີວິດຢູ່ໄດ້.

4. ແບບທົດສອບສະຕິປັນຍາ.

ທ່ານເອດົວເຊວແກວງ (Edouard sequin, 1812-1880) ແພດຊາວຝຣັ່ງເສດເປັນຜູ້ບຸກເບີກເຮັດວຽກກັບຜູ້ມີອາການເສື່ອມທາງສະໝອງ,ໄດ້ສ້າງໂຮງຮຽນຂຶ້ນ ເພື່ອສຶກສາດ້ານນີ້. ປີ ຄສ 1842 ໄດ້ເຮັດການທົດລອງ ແລະ ເຝິກຝົນນັກຮຽນເປັນເວລາ 5 ປີເຕັມ.ເຂົາເຊື່ອວ່າ ບຸກຄົນເຫຼົ່ານີ້ ຫາກໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫຼືອຖືກຕ້ອງແລ້ວ ຍ່ອມສາມາດປັບປຸງພຶດຕິກຳໃຫ້ເໝາະສົມກັບສະພາວະເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມຂອງຕົນໄດ້.

ປີ ຄສ 1848 ເຊວແກວງ ໄດ້ຍ້າຍຈາກຝຣັ່ງເສດ ໄປຢູ່ສະຫະລັດອາເມລິກາ ໄດ້ສ້າງຊື່ສຽງ ແລະ ຄວາມນິຍົມຂຶ້ນຢ່າງຫຼວງຫຼາຍໃນຍຸກນັ້ນ ເພາະວ່າ ທ່ານໄດ້ສະແດງຄວາມຄິດໃນການເຝິກຝົນບຸກຄົນ ຈົນເປັນຄວາມຍອມຮັບກັນຢ່າງກ້ວງຂວາງເຊັ່ນ: ວິທີເຝິກຝົນສຳຜັດ ແລະ ການເຝິກຝົນກ້າມເນື້ອ. ປະຈຸບັນໄດ້ນຳໃຊ້ວິທີນີ້ໃນທົ່ວໂລກ ໃນສະຖາບັນກ່ຽວກັບເລື່ອງ ການເສື່ອມທາງສະໝອງ ແລະ ຍັງສ້າງແບບສະຕິປັນຍາທີ່ບໍ່ໃຊ້ພາສາຂຶ້ນອີກດ້ວຍ.

ແອສະກີຣອດ ແລະ ເຊວແກວງໃນເປັນບຸກຄົນທີ່ສາຄັນໃນການວັດສະຕິປັນຍາ ແລະ ດ້ານອື່ນໆ.ທາງຈິດຕະວິທະຍາ ແລະ ສຶກສາຄື້ນຄວ້າ ໄດ້ເປັນພື້ນຖານໃຫ້ການທາງກົດເກນທາງຈິດຕະວິທະຍາໃນການຈຳແນກລະດັບຄວາມເສື່ອມທາງສະໝອງ,ນັບວ່າເປັນການກະຕຸ້ນໃຫ້ເກີດການເຄື່ອນໄຫວດ້ານການທົດສອບໃນໄລຍະຫຼັງປີ ຄສ 1990 ເປັນຕົ້ນມາ.

ເຊວຟຣານຊິກແກນຕັນ (Sir. Francis Galton) ນັກວິທະຍາສາດຊາວອັງກິດຄົນທຳອິດທີ່ນຳວິທີທົດລອງມາໃຊ້ໃນການວັດສະຕິປັນຍາແກນຕັນ,ສົນໃຈເລື່ອງກຳມະພັນ ແລະ ຕ້ອງການທີ່ຈະວັດຄຸນລັກສະນະຂອງຄົນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງທາງສາຍເລືອດ.ທ່ານມີຄຳເຫັນວ່າ: ການທີ່ຈະເຂົ້າໃຈເຖິງພັນທຸກຳນັ້ນ ຈຳເປັນ ຕ້ອງວັດລັກສະນະຕ່າງໆ ຂອງຜູ້ທີ່ມີຄວາມສຳພັນກັນທາງສາຍເລືອດເພື່ອປ່ຽນທຽບກັບຄົນອື່ນໆ. ວິທີນີ້ ສາມາດພິຈາລະນາເຖິງຄວາມຄ້າຍຄືກັນລະຫວ່າງພໍ່ແມ່ ແລະ ລູກ,ອ້າຍນ້ອງ ຫຼື ຝາແຝດໄດ້. ເຂົາໄດ້ສ້າງເຄື່ອງມື ທີ່ສາມາດວັດລັກສະນະທາງກາຍ ແລະ ໃຈໄດ້, ເອີ້ນວ່າ: “ Galton” ເຊິ່ງ ສາມາດວັດລັກສະນະໄດ້ 3 ປະເພດຄື:

- ຄວາມໄວ ຂອງສະໝອງ.
- ຄວາມໄວ ຂອງການຟັງ.
- ການປະສານງານ ຂອງອະໄວຍະວະຕ່າງໆ

ປີ ຄສ 1884 ແກນຕັນ ໄດ້ສ້າງຫ້ອງປະຕິບັດການຂຶ້ນ ແລະ ໄດ້ບໍລິຫານທົດສອບສະຕິປັນຍາ ໃຫ້ຜູ້ທີ່ມີຄວາມສົນໃຈ,ລັກສະນະສະຕິປັນຍາທີ່ວັດໄດ້ດັ່ງລຸ່ມນີ້:

- ການວັດຄວາມສາມາດ ດ້ານເບິ່ງ ແລະ ດ້ານຟັງ.
- ການວັດຄວາມແຂງແກ່ນ ຂອງກ້າມເນື້ອ
- ຄວາມໄວໃນການຕອບສະໜອງ (ການເຮັດວຽກຂອງປະສາດສຳຜັດ)

ແກນຕັນ ໄດ້ສ້າງແບບທົດສອບງ່າຍໆຂຶ້ນໃຊ້ໃນຫ້ອງປະຕິບັດການ, ປັດຈຸບັນ ກໍຍັງນຳໃຊ້ແບບເດີມຢູ່ ແລະ ປ່ຽນແປງໃໝ່ເຊັ່ນ: ນົກຫວີດແກນຕັນ (Galton Whistle) ໃຊ້ພິຈາລະນາລະດັບສຽງສູງທີ່ສາມາດ ໄດ້ຍິນໄດ້, Galton Bar ໃຊ້ຈຳແນກປະເພດສຽງດັ່ງໄດ້ມາແລ້ວ.

ເຈມ ແມກຄິວ ແຄນເທວ (James McKeen Cattell, 1860 – 1940) ນັກວິທະຍາສາດຄົ້ນຫາອິດທິໄດ້ໃຊ້ແບບວັດທາງສະໜອງ, ວັດສະຕິປັນຍານັກຮຽນຊັ້ນອຸດົມສຶກສາ ໃນວິທະຍາໄລ ແລະ ມະຫາວິທະຍາໄລ ແຄນເທວເຊື່ອວ່າ ການທີ່ຈະຮູ້ເຖິງ ລະດັບສະຕິປັນຍາ ແລະ ຄວາມສາມາດທາງດ້ານສະມອງຂອງຄົນ ເຮັດໄດ້ໂດຍການວັດຄວາມແຂງແກ່ນ ຂອງກ້າມເນື້ອ, ຄວາມວ່ອງໄວຕໍ່ຄວາມຮູ້ສຶກເຈັບປວກ, ຄວາມສາມາດດ້ານການເບິ່ງ ແລະ ການຟັງ, ການຈຳແນກນ້ຳໜັກ, ຄວາມວ່ອງໄວຕໍ່ການຕອບສະໜອງ, ການຈຳຈຳ, ຄວາມແມ່ນຢ່າຂອງມື ແລະ ອື່ນໆ

ອານແຟດ ບິເນດ (Alfred Binet) ນັກວິທະຍາສາດຊາວຝຣັ່ງເສດ ໄດ້ລິເລີ່ມ ສ້າງທົດສອບສະຕິປັນຍາ ແລະ ຖືກຍົກຍ້ອງວ່າເປັນບິດາແຫ່ງສະຕິປັນຍາ. ປີ ຄສ 1896 ນັກຮຽນຊັ້ນປະຖົມສຶກສາໃນປະເທດຝຣັ່ງເສດ ສອບເສັງຕົກເປັນຈຳນວນຫຼາຍ ກະຊວງສຶກສາຂອງຝຣັ່ງເສດ ຈຶ່ງໄດ້ມີຮ່າງລະບຽບກັບການຈັດການສຶກສາຂຶ້ນ ສຳລັບນັກຮຽນທີ່ມີສະຕິປັນຍາຕ່ຳກວ່າເດັກປົກກະຕິທີ່ຈະເຂົ້າຮຽນໃນນະຄອນຫຼວງປາລີ ໂດຍມີຈຸດປະສົງສຳຄັນຄື: ຕ້ອງການຈຳແນກເດັກປັນຍາອ່ອນ ອອກຈາກເດັກປັນຍາປົກກະຕິ ເພື່ອຈັດເຂົ້າໃນການຮຽນ - ການສອນເປັນພິເສດ , ການຈຳແນກຕ້ອງພິຈາລະນາວິທີການທາງການແພດ (ຝ່າຍກາຍ) ແລະ ການທົດລອງທາງສະຕິປັນຍາ (ຝ່າຍຈິດໃຈ) ຮ່ວມກັນ. ບິເນດ ໃນສ້າງແບບທົດລອງສະຕິປັນຍາຂຶ້ນໃນປີ ຄສ 1904 ສຳລັບເປັນສະບັບທຳອິດ ເພື່ອວັດຄວາມສາມາດໃນການຕັດສິນໃຈ, ການຄິດຫາເຫດຜົນການໃຊ້ຈົນຕະນາການ ແລະ ຄວາມສາມາດໃນການປັບຕົວ.

ປີ ຄສ 1905 ບິເນດ ແລະ ຊິມອງ ໄດ້ຮ່ວມມືກັນສ້າງແບບທົດລອງສະຕິປັນຍາຂຶ້ນໂດຍອາໃສ່ໂຄງສ້າງຂອງແບບທົດລອງສະຕິປັນຍາຂອງບິເນດປັບປຸງໃຫ້ດີຂຶ້ນ ຊື່ວ່າ: “ ບິເນດ-ຊິມອງ ສະແກນ ” (Binet – Simon Scale) ເພື່ອວັດລັກສະນະຕ່າງໆທາງດ້ານສະຕິປັນຍາ, ເຊິ່ງເນັ້ນດ້ານການຕັດສິນໃຈ, ຄວາມເຂົ້າໃຈໃນສິ່ງຕ່າງໆ ແລະ ຄວາມມີເຫດຜົນ. Binet ເຊື່ອວ່າ: ລັກສະນະເຫຼົ່ານີ້ ເປັນອົງປະກອບທີ່ສຳຄັນຂອງສະຕິປັນຍາ, ແບບທົດສອບນີ້ ໄດ້ທົດລອງກັບເດັກອາຍຸລະຫວ່າງ 3 -11 ປີ ຈຳນວນ 50 ຄົນ ລວມທັງເດັກຮຽນຊ້າ ແລະ ເດັກປັນຍາອ່ອນອີກຈຳນວນໜຶ່ງ, ແບບທົດສອບນີ້ເນັ້ນໃສ່ການທົດສອບທາງດ້ານພາສາ.

ແບບທົດສອບຊຸດນີ້ ໄດ້ປັບປຸງໃຫ້ດີຂຶ້ນເລື້ອຍໆ ແລະ ຮັບໃຊ້ຢ່າງກ້ວາງຂວາງ. ນອກຈາກຈຳແນກເດັກທີ່ມີສະຕິປັນຍາຕ່ຳກວ່າເດັກປົກກະຕິແລ້ວ ຍັງຈຳແນກເປັນລະດັບອາຍຸໄດ້ອີກດ້ວຍ.

ປີ ຄສ 1916 ເທີແມນ (Lewis M. Terman) ສາສະດາຈານແຫ່ງມະຫາວິທະຍາໄລສະແຕນຟອດ ໄດ້ນຳແບບທົດສອດ “ ນິເນດ - ຊິມອງ ” ເພື່ອເປັນກຽດແກ່ ມະຫາວິທະຍາໄລສະແຕນຟອດ ແລະ ນິເນດ.ແບບທົດສອບຊຸດນີ້ ໄດ້ຮັບການຍົກຍ້ອງວ່າ ມີປະສິດທິພາບໃນການວັດສູງ ເປັນທີ່ຍອມຮັບ ແລະ ໄດ້ນຳໃຊ້ກັນແຜ່ຫຼາຍໄປທົ່ວໂລກ. ແບບທົດສອບໄວ 2 – 16 ປີແບ່ງເປັນ 2 ລະດັບຄື: 2 – 5 ປີ ແລະ 6 – 16 ປີ ແຕ່ລະ ລະດັບອາຍຸຈະມີຂໍ້ສອບ 6 ຂໍ້, ຖ້າເຮັດຖືກ ຈະໄດ້ຄະແນນອາຍຸສະໝອງຂໍ້ລະ 1 ເດືອນ (ສຳລັບອາຍຸ 2-5 ປີ) ແລະ ຂໍ້ລະ 2 ເດືອນ (ສຳລັບອາຍຸ 6-16 ປີ).

ວິດລຽມ ສະເຕີຣນ (William Stern) ນັກຈິດຕະວິທະຍາຊາວເຍຍລະມັນ ມີຄວາມເຫັນວ່າ: ການຮູ້ອາຍຸຂອງສະໝອງພຽງຢ່າງດຽວ ບໍ່ອາດແນ່ໃຈວ່າ ຄົນຜູ້ນັ້ນ ສະຫຼາດ ຫຼື ໂງ່,ອາຍຸສະໝອງພຽງແຕ່ໃຫ້ຮູ້ວ່າ ບຸກຄົນໜຶ່ງມີຄວາມສາມາດທາງສະມອງ ເທົ່າກັບລະດັບ ປົກກະຕິວິໄສຂອງຄົນອາຍຸເທົ່າໃດ ເຊັ່ນ: ເດັກໃນອາຍຸ 8 ປີ ກໍ່ຮູ້ແຕ່ວ່າມີຄວາມສາມາດທາງສະໝອງເທົ່າກັບ ລະດັບປົກກະຕິວິໄສຂອງອາຍຸ 8 ປີ ໂດຍທົ່ວໄປ, ແຕ່ຍັງບໍ່ສາມາດຕັດສິນໃຈວ່າສະຫຼາດ ຫຼື ໂງ່ ຈົນກວ່າຈະໄດ້ທຽບກັບອາຍຸແທ້.

ສະເຕີຣນກຳນົດວ່າ: ລະດັບສະຕິປັນຍາ ຫຼື ກຳນົດປັນຍາ (Intellingence Quotient ຂຽນຫຍໍ້ວ່າ: I. Q.)ຂຶ້ນໂດຍກຳນົດວ່າ:

$$\text{ສະຕິປັນຍາ IQ} = \frac{\text{ອາຍຸສະໝອງ (M.A) } \times 100}{\text{ອາຍຸແທ້ (C.A)}$$

- ແບບທົດສອບສະຕິປັນຍາຂອງບິເນດ (Standford Binet Intelligence Scale)

1) ແບບທົດສອບສະຕິປັນຍາຂອງບິເນດ Standford Binet

ເປັນແບບທົດສອບທີ່ໃຊ້ກັນຫຼາຍ ຢູ່ໃນສະຫະລັດອາເມລິກາ ຫຼື Standford - Binet Test ເຊິ່ງ ໄດ້ຮັບການປັບປຸງແກ້ໄຂຫຼາຍຄັ້ງ. ປີ ຄສ 1960 ໄດ້ມີການປັບປຸງ ໃຫ້ເລືອກເອົາຂໍ້ທີ່ດີທີ່ສຸດມາລວມກັນເອີ້ນວ່າ: L. M Form, ການກະທຳນັ້ນເຮັດໄດ້ໂດຍວິເຄາະ ແລະ ທົດສອບຈາກຈຳນວນ ຄົນ 4.490 ຄົນ ອາຍຸແຕ່ 2 ປີ 6 ເດືອນ ຫາ 18 ປີ. ການເລືອກເອົາຂໍ້ໃດໜຶ່ງນັ້ນ ໄດ້ອາໄສການເພີ່ມຈຳນວນ ເປີເຊັນ ຂອງຜູ້ເຮັດຖືກຫຼາຍຂຶ້ນຕາມອາຍຸທີ່ຫຼາຍຂຶ້ນ, ຟອມ L.M ມີທັງແບບເຄິ່ງປີ ແລະ ໜຶ່ງປີ ສຳລັບອາຍຸ 2-5 ປີ,ແຕ່ລະຊຸດມີ 6 ຂໍ້, ຖ້າໄດ້ 1 ຂໍ້ກໍ່ບວກ 1 ເດືອນເຂົ້າກັບອາຍຸສະໝອງ, ສ່ວນຜູ້ອາຍຸ 6 ຫາ 14 ປີ ແຕ່ລະຊຸດມີ 6ຂໍ້, ເຮັດໄດ້ 1 ຂໍ້ ກໍ່ບວກ 2 ເດືອນໃຫ້ແກ່ອາຍຸສະໝອງ. ນອກນີ້ຍັງມີບົດທົດສອບສຳລັບຜູ້ໃຫຍ່ອີກ 4 ແບບນັບແຕ່ສະຕິປັນຍາເປັນກາງ ຫາ ສະຕິປັນຍາສະຫຼາດ

ຕົວຢ່າງບົດທົດສອບເດັກອາຍຸ 6 ປີເຮັດແບບທົດສອບຕ່າງໆໄດ້ດັ່ງນີ້:

- ລະດັບ 6 ປີ ເຮັດໄດ້ຖືກໜີດ 6 ຂໍ້ ອາຍຸສະໝອງເທົ່າ 6 ປີ 0 ເດືອນ
- ລະດັບ 7 ປີເຮັດໄດ້ພຽງເຄິ່ງໜຶ່ງ (3 ຂໍ້) ອາຍຸສະໝອງ ເທົ່າກັບ 6 ເດືອນ (ຂໍ້ລະ 2 ເດືອນ)
- ລະດັບ 6 ປີເຮັດໄດ້ພຽງໜຶ່ງໃນ 6 ຂໍ້ (1 ຂໍ້)ອາຍຸສະໝອງ ເທົ່າ 2 ເດືອນ

- ລະດັບ 9 ປີເຮັດບໍ່ໄດ້ເລີຍ (0 ຂໍ້)ອາຍຸສະໝອງເທົ່າກັບ 0 ເດືອນ

ການຄິດໄລ່ຄະແນນອາຍຸສະໝອງຈະເລີ່ມຕົ້ນແຕ່ອາຍຸພື້ນຖານ 6 ປີ ເພາະສາມາດເຮັດໄດ້ທັງໝົດ,ໄດ້ຄະແນນ ຊຸດລະດັບອາຍຸ 7 ປີ ຖືກ 1 ຂໍ້ລະ 2 ເດືອນ (6 ເດືອນ); ໄດ້ຄະແນນຊຸດລະອາຍຸ 8 ປີ ຖືກ 1 ຂໍ້ , ຂໍ້ລະ 2 ເດືອນ (2 ເດືອນ); ຊຸດລະດັບອາຍຸ 9 ປີ ເຮັດບໍ່ໄດ້ເລີຍຜິດໝົດ ອາຍຸສະໝອງຂອງເດັກຈະເທົ່າກັບ 6 ປີ.

(6 x 12)+6 ເດືອນ=72 ເດືອນ+6 ເດືອນ + 2 ເດືອນ=80 ເດືອນ. ອາຍຸແທ້ຂອງເດັກ 6 ປີສາມາດຫາຄ່າ I.Q ໂດຍໃຊ້ສູດ:

$$IQ = \frac{M.A}{C.A} \times 100$$

❖ ແກນຂອງສະຕິປັນຍາ

ລະດັບ	ຄວາມໝາຍ	ຄວາມສາມາດທາງການຮຽນ ແລະ ວຽກງານ	ການແຍກຢາຍຂອງຄົນທົ່ວໄປ
140 ຂຶ້ນໄປ	ອັດສະລິຍະ	-ສາມາດຮຽນເຖິງປະລິຍາເອກ,ເປັນນັກວິທະຍາສາດ ຊັ້ນສູງ,ຜູ້ນຳວິຊາການ ແລະ ອາຊີບຕ່າງໆ	1%
120-139	ສະຫຼາດຫຼາຍ	-ສາມາດຈົບວິທະຍາໄລ ແລະ ເຮັດອາຊີບຊັ້ນສູງໄດ້	11%
110-119	ສະຫຼາດ	-ຮຽນຈົບມັກທະຍົມສຶກສາ ຫຼື ວິທະຍາໄລ -ເຮັດວຽກ ໃນ ອາຊີບ ໃດ ໜຶ່ງ ໄດ້ . -ເຮັດວຽກໃນດ້ານສຶກສາມີຄວາມຊຳນານພິເສດ	18%
80-109	ປານກາງ	-ມີຄວາມສາມາດປານກາງ,ຮຽນຈົບມັດທະຍົມ, ເຮັດອາຊີບໃຊ້ຄວາມຊຳນານທຳມະດາໄດ້	46%
80-89	ປັນຍາທົບ	-ຮຽນຈົບປະຖົມ,ສາມາດຄ້າຂາຍເລັກໆນ້ອຍໆ ແລະ ປະກອບການທີ່ໃຊ້ຝຶມອອກແຮງງານໄດ້.	15%
70-79	ຄາບເສັ້ນ	ມີໂອ,63ກາດຈົນຈົບປະຖົມເຄິ່ງ / ເຄິ່ງ,ເປັນ ກຳມະກອນ,ເປັນລູກນ້ອງ	6%
50-69	ປັນຍາອ່ອນ	-ຕ້ອງສອນເປັນພິເສດຈື່ອ່ານ,ຂຽນໄດ້,ເຮັດວຽກບໍ່ ຕ້ອງໃຊ້ຄວາມຄິດ,ວຽກງາຍໆໄດ້.	3%
20-49	ປັນຍາອ່ອນ ຫຼາຍ	-ມີຄວາມສາມາດເທົ່າເດັກ 6-7 ປີ	
ຕ່ຳກວ່າ 20	ປັນຍາອ່ອນທີ່	-ບໍ່ສາມາດຮຽນຮູ້ ແລະ ດູແລຕົນເອງໄດ້	

	ສຸດ		
--	-----	--	--

❖ ສະຫຼຸບ

ສະຕິປັນຍາໝາຍເຖິງຄວາມສາມາດໃນການຮຽນຮູ້ຢ່າງກ້ວາງຂວາງ, ສາມາດປັດຕິວເຂົ້າກັບສະພາບແວດລ້ອມ ແລະ ສະຖານະການຕ່າງໆ, ມີຄວາມຄິດສ້າງສັນສາມາດໃຊ້ສັນຍາລັກ ແລະ ພາສາ ຕະຫຼອດຮອດຕົວເລກຕ່າງໆ.

ພາກທີ 6

ຄວາມຊຳນານ

1. ຄວາມໝາຍຂອງຄວາມຊຳນານ

ນັກຈິດຕະວິທະຍາ ແລະ ນັກວັດຜົນໄດ້ນິຍາມຄວາມຊຳນານດ້ວຍຫຼາຍທັດສະຮະທີ່ແຕກຕ່າງກັນດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:
ວາເຣັນ (H.C. Warren) ໄດ້ເວົ້າວ່າ:ຄວາມຊຳນານແມ່ນ ສະພາວະຄວາມສາມາດຂອງບຸກຄົນໃນການຮຽນ
ຮູ້,ທັກສະ ຫຼື ການຕອບສະໜອງໃນດ້ານໃດດ້ານໜຶ່ງໂດຍສະເພາະ.

ບິງແຮມ (Walter V. Bingham) ເວົ້າວ່າ:ຄວາມຊຳນານເປັນພາວະທີ່ສະແດງເຖິງຄວາມພ້ອມຂອງບຸກຄົນ
ໃນການສ້າງຄວາມຊຳນານໃຫ້ຕົນເອງ. ເປັນຄວາມພ້ອມທີ່ຈະສົມໃຈໃນຄວາມສາມາດນັ້ນ.ຟີແມນ (FranksDFreemen) ນິຍາມວ່າ:ຄວາມຊຳນານເປັນຜົນລວມຂອງລັກສະນະຕ່າງໆທີ່ຊີ້ໃຫ້ເຫັນ ຄວາມສາມາດສະເພາະ
ຂອງແຕ່ລະຄົນໃນການຮຽນຮູ້ ຫຼື ການຕອບສະໜອງເຊັ່ນ :ຄວາມສາມາດໃນການເວົ້າ,ຄວາມສາມາດດ້ານດິນຕິ ແລະ
ອື່ນໆ..

ເວົ້າລວມ: ຄວາມຊຳນານແມ່ນ ຄວາມສາມາດທີ່ໄດ້ຮັບຈາກປະສົບ,ຈາກການຝຶກຝົນ ແລະ ມີການສະສົມໄວ້
ຢ່າງຫຼວງຫຼາຍຈົນເກີດເປັນທັກສະພິເສດ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ບຸກຄົນນັ້ນພ້ອມທີ່ຈະເຮັດ ກິດຈະກຳເຫຼົ່ານັ້ນໃຫ້ສຳເລັດ ຢ່າງມີ
ປະສິດທິພາບ.ເມື່ອປຽບທຽບສະຕິປັນຍາກັບຄວາມຊຳນານ ເຫັນວ່າ ທັງສອງດ້ານມີການພົວພັນກັນແຕ່ກໍ່ມີຄວາມ
ແຕກຕ່າງກັນຄື:

- 1) ສະຕິປັນຍາ ເຫັນໄດ້ດ້ວຍການປຽບທຽບກັນລະຫວ່າງ ຜູ້ນີ້ ແລະ ຜູ້ອື່ນໃນຜົນສຳເລັດຂອງແຕ່ລະຄົນ.
- 2) ສະຕິປັນຍາ ເປັນພຶດຕິກຳພາຍໃນ ເຊິ່ງບໍ່ສາມາດສັງເກດໄດ້ຢ່າງຊັດເຈນ,ຕ້ອງພະຍາຍາມດຶງພຶດຕິກຳພາຍໃນ
ອອກມາ ເປັນພຶດຕິກຳພາຍນອກ ຈຶ່ງຈະສັງເກດເຫັນ ແລະ ວັດໄດ້.
- 3) ຜູ້ມີສະຕິປັນຍາສູງບໍ່ຈຳເປັນຈະຕ້ອງມີຄວາມຊຳນານສູງດ້ວຍ,ກໍລະນີທີ່ເປັນຄວາມຄ່ອງແຄ້ວໃນກົນໄກ
ຂອງຮ່າງກາຍ ແລະ ການສຳຜັດ,ແຕ່ຖ້າ ເປັນຄວາມຄ່ອງແຄ້ວ ທີ່ບໍ່ກ່ຽວກັບຄວາມສາມາດທາງສະໜອງສະເພາະ
ແຕ່ລະດ້ານ,ທາງທັກສະທາງກ້າມເນື້ອ ແລະ ສະໜອງ ຈຶ່ງມີຄວາມສຳພັນກັບສະຕິປັນຍາຄື: ຖ້າສະຕິປັນຍາສູງ
ຈະມີຄວາມຄ່ອງແຄ້ວສູງດ້ວຍ.

2. ປະເພດ ແລະ ການທົດສອບຄວາມສາມາດ.

ຄວາມຊຳນານ (ຄວາມສາມາດ) ແບ່ງເປັນ 2 ປະເພດຄື:

2.1. ຄວາມສາມາດດ້ານການຮຽນ (Scholastic Aqtitude Test)

ຄວາມສາມາດຂອງບຸກຄົນທີ່ສາມາດຮຽນສິ່ງໃດສິ່ງໜຶ່ງໄດ້ສຳເລັດ ຫຼື ບໍ່ ?

ຈາກການທີ່ໄດ້ຮຽນຮູ້ຜົນສໍາເລັດທາງດ້ານການຮຽນຮູ້ຂອງບຸກຄົນ,ເຮັດໃຫ້ສາມາດຄາດກະໄດ້ວ່າ ບຸກຄົນນັ້ນສາມາດຮຽນວິຊາໃດໄດ້ສໍາເລັດ.

2.2. ຄາມສາມາດບາງດ້ານ ຫຼື ຄວາມສາມາດພິເສດ

ເປັນຄວາມສາມາດມາດສະເພາະຂອງບຸກຄົນ ເຊັ່ນ: ຄວາມສາມາດດ້ານດົນຕີ,ທາງກົນຈັກ ແລະ ອື່ນໆ.

ການທົດສອບຄວາມສາມາດທາງດ້ານການຮຽນ: ຄວາມສາມາດທາງການຮຽນເປັນປັດໄຈ ທີ່ສໍາຄັນທີ່ສຸດ ຊ່ວຍໃຫ້ບຸກຄົນສາມາດເລືອກຮຽນວິຊາຊີບທີ່ຕົນມີຄວາມສາມາດ,ເຮັດໃຫ້ບຸກຄົນສາມາດເຝິກຝົນ ແລະ ຮຽນຮູ້ຢ່າງມີປະສິດທິພາບ,ສາມາດປະສົບຜົນສໍາເລັດໄດ້ດີກວ່າ ການຮຽນດ້ານທີ່ຕົນບໍ່ມີຄວາມສາມາດ.ການວັດຄວາມສາມາດດ້ານການຮຽນແມ່ນການແມ່ນການວັດສະມັດທະພາບດ້ານສະໜອງແຕ່ລະດ້ານຄື:

- ການວັດຄວາມສາມາດທາງຄະນິດສາດ ແມ່ນການວັດຄວາມມາດ ການຄິດໄລ່ເລກຂັ້ນພື້ນຖານ,ລັກສະນະການທົດສອບແບບໃຫຍ່ຈະເປັນຄວາມຮູ້ພື້ນຖານ,ເປັນໂຈດບັນຫາ ແລະ ການລຽງລຳດັບ
- ການວັດຄວາມສາມາດທາງພາສາ ແມ່ນການວັດຄວາມສາມາດເຂົ້າໃຈດ້ານພາສາ,ການໃຫ້ພາສາໃຫ້ຖືກຕ້ອງ ແລະ ເໝາະສົມ ກັບການເຫດການ ແລະ ອື່ນໆ.
- ການວັດຄວາມສາມາດດ້ານການໃຊ້ເຫດຜົນ,ຮູ້ລວບລວມ ແລະ ສະຫຼຸບຄວາມ.
- ການວັດຄວາມສາມາດດ້ານການຮັບຮູ້ສິ່ງຕ່າງໆ ວ່ອງໄວພຽງໃດ?
- ສາມາດໃຊ້ຖ້ອຍຄໍາໄດ້ວ່ອງໄວ,ຕື່ມຄໍາ,ຕື່ມປະໂຫຍກ ໃສ່ຕໍ່ໜ້າ,ໃສ່ທ້າຍ,ການຂຽນຕາມທີ່ກຳນົດໃຫ້ ແລະ ອື່ນໆ.
- ການວັດຄວາມສາມາດດ້ານຄວາມຈຳ,ສາມາດຈື່ຄົນໄດ້,ລະນຶກໄດ້,ຈື່ໄດ້ເລື່ອງທີ່ໄດ້ພົບ,ໄດ້ຍິນມາ ແລະ ນຳມາຕອບຄໍາຖາມໄດ້
- ❖ ຄວາມສາມາດພິເສດ ແມ່ນຄວາມສາມາດສະເພາະແຕ່ລະດ້ານ ທີ່ມີໃນແຕ່ລະຄົນ ເຊັ່ນ: ຄວາມຄ່ອງແຄ້ວໃນການເຄື່ອນໄຫວ
- ການທົດສອບຄວາມສາມາດ ແລະ ຄວາມວ່ອງໄວການຄວບຄຸມກ້າມ ແລະ ຄວາມຄ່ອງແຄ້ວໃນການເຄື່ອນໄຫວ.
- ການວັດຄວາມສາມາດດ້ານສາຍຕາ ແລະ ການຮັບຮູ້ທາງກົນຈັກ
- ການທົດສອບຄວາມຮູ້,ຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບເຄື່ອງມືກົນຈັກ
- ການທົດສອບເຫດຜົນ ດ້ວຍກົນຈັກ,ຄວາມສາມາດ ແກ້ບັນຫາທາງກົນຈັກໂດຍອາໄສເກມທາງຊີວະສາດເບື້ອງຕົ້ນ,ໃຫ້ຮູ້ວ່າມີເຄື່ອງມືແຕ່ລະຊະນິດນັ້ນໃຊ້ເພື່ອຫຍັງ?

2.2.1. ຄວາມສາມາດດ້ານດົນຕີ

ການທົດສອບນີ້ຈະໃຊ້ແບບທົດສອບ ຄືທົດສອບແບບອື່ນບໍ່ໄດ້ ເພາະມັນກ່ຽວກັບສຽງເປັນສໍາຄັນ,ຕ້ອງວິເຄາະສຽງໂດຍກົງ ເຊິ່ງປະກອບມີ 6 ລັກສະນະຄື:

- 1) ຄວາມສາມາດແຍກສຽງສູງ - ສຽງຕໍ່າ
- 2) ຄວາມສາມາດແຍກສຽງໜັກ - ສຽງເບົາ
- 3) ຄວາມສາມາດແຍກສຽງສັ້ນ - ສຽງຍາວ
- 4) ຄວາມສາມາດໃນການໃຊ້ ຈັງຫວະ
- 5) ຄວາມສາມາດ ຈີ່ສຽງ
- 6) ຄວາມສາມາດປະສານສຽງ

ການສ້າງແບບທົດສອບຊະນິດນີ້ຕ້ອງສ້າງສຽງໃຫ້ໄດ້ຕາມ 6 ລັກສະນະ ແລະ ເປີດໃຫ້ຜູ້ສອບວິເຄາະຄວາມດັງຂອງສຽງ, ຈັງຫວະລິລາ, ຄວາມຍາວຂອງສຽງ ແລະ ການຈີ່ທຳນອງ.

2.2.2. ຄວາມສາມາດດ້ານສິລະປະ

ສະແດງອອກດັ່ງນີ້:

- ຄວາມສົມສ່ວນ
- ຈິດຕະນາການທີ່ປ່ຽນແປງສະເໝີ
- ການອອກແບບ ແລະ ການຈັດພາບ.
- ການປະກອບພາບ.

ໃຫ້ຜູ້ທົດສອບໄດ້ວິເຄາະ ຫາພາບທີ່ສວຍງາມທີ່ຖືກກັບໜັກ ຄວາມງາມ, ຮູບຊົງ, ເສັ້ນ ແລະ ເງົາ, ຄວາມກົມກືນຂອງພາບ, ການອອກແບບ ແລະ ການຈັດພາບ.

2.2.3. ຄວາມສາມາດໃນການເປັນເລຂານຸການ.

- ມີຄວາມວ່ອງໄວ.
- ມີຄວາມຖືກຕ້ອງ
- ມີຄວາມສາມາດທາງການເຄື່ອນໄຫວ.
- ມີຄວາມຊຳນິຊຳນານ.

ສ່ວນໃຫຍ່ຈະທົດສອບຄວາມວ່ອງໄວ ແລະ ຖືກຕ້ອງ, ເປັນຂໍ້ສອບທີ່ໃຊ້ເວລາໜ້ອຍກວ່າ.

3. ການປຽບທຽບແບບທົດສອບຄວາມຊຳນານ ແລະ ແບບທົດສອບ ວັດຜົນສຳເລັດທາງການຮຽນ

3.1. ດ້ານຄ້າຍຄືກັນ.

ດ້ານຮູບແບບ ແລະ ເນື້ອໃນມີອັນຄ້າຍຄືກັນ ເຊັ່ນ: ໃຊ້ເປັນແບບທົດສອບຊຸດດ່ຽວກັນໄດ້, ລ້ວນແຕ່ໃຊ້ທົດສອບມວນມະນຸດ.

3.2. ດ້ານຕ່າງກັນ.

- ຈຸດປະສົງໃຊ້ຕ່າງກັນ, ແບບທົດສອບວັດຜົນສໍາເລັດທາງການຮຽນໃຊ້ຕີລາຄາຄວາມສາມາດ ຂອງແຕ່ລະຄົນ ກ່ອນທີ່ ຈະເຫັນການສະແດງຄວາມສາມາດຕົວຈິງອອກ.
- ແບບທົດສອບວັດຜົນສໍາເລັດທາງການຮຽນມັກເປັນການວັດຜົນການຮຽນທີ່ຜ່ານໄປແລ້ວ, ມັກເລືອກເອົາສຸ່ມ ຕົວຢ່າງການຮຽນຮູ້ທີ່ນານກວ່າ
- ແບບທົດສອບຄວາມສາມາດມັກຈະຄວບຄຸມເນື້ອໃນຫຼາຍກວ່າແບບທົດສອບວັດຜົນສໍາເລັດທາງການຮຽນ
- ແບບທົດສອບວັດຜົນສໍາເລັດທາງການຮຽນມັກເປັນຂໍ້ສອບທີ່ຜູກພັນຢ່າງໃກ້ຊິດກັບວິຊາທີ່ຮຽນໃນຊັ້ນຮຽນ
- ເວລາທີ່ໃຊ້ຕ່າງກັນ ເພາະແບບທົດສອບຄວາມສາມາດ ມັກຈະໃຊ້ກ່ອນເວລາທີ່ເຂົາເກີດຄວາມສາມາດຕົວຈິງ ແຕ່ແບບທົດສອບວັດຜົນສໍາເລັດທາງການຮຽນພັດໃຊ້ທົດສອບຫຼັງຈາກ ທີ່ເຂົາເກີດຄວາມສາມາດຕົວຈິງ, ເຂົາ ຮຽນຮູ້ ຫຼື ເຝິກຝົນໄປແລ້ວ.
- ຈຸດປະສົງຂອງແບບທົດສອບຄວາມສາມາດ ເພື່ອຕີລາຄາການກະທໍາ ລ ການຮຽນຮູ້ໃນອະນາຄົດ, ມີຈຸດປະສົງ ວັດຄວາມຮູ້ ຫຼື ທັກສະໃນປະຈຸບັນ ແລະ ວັດຄວາມຮູ້ ຫຼື ທັກສະໃນອາດິດ.

ແບບທົດສອບຄວາມສາມາດ ໃຊ້ເພື່ອຕີລາຄາບຸກຄົນວ່າ ມີຄວາມຮູ້ດ້ານໃດ? ຫຼາຍໜ້ອຍພຽງໃດ? ສ່ວນແບບ ທົດສອບວັດຜົນສໍາເລັດສໍາເລັດທາງການຮຽນ ໄດ້ໃຊ້ເພື່ອວັດຄວາມຮູ້ ຫຼື ທັກສະຂອງບຸກຄົນ ທີ່ຮຽນໄປແລ້ວ.

3.3. ຄຸນປະໂຫຍກຂອງແບບທົດສອບຄວາມສາມາດທາງການຮຽນ.

1) ເມື່ອຄູ ຮູ້ຄະແນນຂອງນັກຮຽນ ທີ່ເຮັດແບບທົດສອບວັດຜົນສໍາເລັດທາງການຮຽນຈະເປັນແນວທາງ ໃນການ ຄັດເລືອກສື່ສານການສອນ ເພາະຄະແນນເປັນເຄື່ອງວັດຄວາມສາມາດຂອງນັກຮຽນ, ໃຫ້ຄູຮູ້ວ່າສື່ສານປະເພດໃດ ຈິ່ງ ເໝາະສົມກັບການສອນຂອງຕົນ.

2) ໃຊ້ເພື່ອຄັດເລືອກເຂົ້າຮຽນໃນສະຖາບັນຕ່າງ, ການຄັດເລືອກໂດຍທົ່ວໄປ ຈະແມ່ນການສອບ ເພື່ອວັດຜົນທາງ ການຮຽນໃນວິຊາໃດໜຶ່ງ, ຖ້າໃຊ້ແບບທົດສອບຄວາມສາມາດ ຈະຮູ້ໄດ້ຄວາມສາມາດສະເພາະຕົວຂອງບຸກຄົນ ເພື່ອ ຄັດ ເລືອກຄົນເຂົ້າເຮັດວຽກ ໃຫ້ເໝາະສົມກັບວຽກງານ.

3) ໃຊ້ເພື່ອແຍກປະເພດ, ແຍກກຸ່ມໃນຊັ້ນຮຽນ. ນັກຮຽນແຕ່ລະຄົນຍ່ອມແຕກກັນດ້ານຮູ້ຄວາມສາມາດ, ເມື່ອຄູຮູ້ ສະພາບຂອງນັກຮຽນແຕ່ລະຄົນແລ້ວ ຈະສາມາດແຍກກຸ່ມນັກສຶກສາ ເພື່ອຈັດການສອນທີ່ເໝາະສົມ. ແຕ່ບໍ່ໝາຍວ່າ ໃຫ້ແຍກນັກຮຽນເກັ່ງ ແລະ ອ່ອນອອກເປັນຜູ້ລະກຸ່ມ ແຕ່ຄວນຈັດໃຫ້ຜູ້ເກັ່ງປະປົນກັບຜູ້ອ່ອນ ເພື່ອໃຫ້ເຂົາມີໂອກາດ ຊ່ວຍເຫຼືອກັນ ໂດຍໃຕ້ການຊີ້ນຳຂອງຄູ.

4) ໃຊ້ເພື່ອປະເມີນຜົນສໍາເລັດ, ແບບທົດສອບຄວາມສາມາດ ໃຊ້ເພື່ອປະເມີນຜົນສໍາເລັດໃນການສຶກສາໄດ້ ເຊັ່ນ: ຜູ້ເລືອກຮຽນສາຂາທີ່ຕົນມີຄວາມສາມາດກໍ່ ຈະມີຜົນສໍາເລັດດີກວ່າຜູ້ທີ່ບໍ່ມີຄວາມສາມາດ ໃນວິຊາທີ່ຕົນກຳລັງຮຽນຢູ່.

5) ຄະແນນຜົນການທົດສອບ ຊ່ວຍໃຫ້ຄູສາມາດນຳໄປໃຊ້ໃນການພິຈາລະນາຄວາມສາມາດຂອງນັກຮຽນໄດ້, ເຮັດໃຫ້ຄູສາມາດຮູ້ເຖິງສາເຫດຄວາມເກັ່ງ ຫຼື ອ່ອນ ເພື່ອຫາວິທີຊ່ວຍເຫຼືອຢ່າງຖືກຕ້ອງ.

6) ໃຊ້ໃນການແນະນຳ ເພາະທົດສອບຄວາມສາມາດ ຈະຊັບອກໃຫ້ຮູ້ວ່ານັກຮຽນ ມີຄວາມສາມາດໃນດ້ານໃດແດ່ ເພື່ອໃຫ້ຄູແນະນຳທາງວິຊາຊີບໄດ້ຖືກຕ້ອງ.

7) ຄວາມຊຳນານເປັນເງື່ອນໄຂຊຸກຍູ້ເຮັດໃຫ້ການດຳເນີນງານປະສົບຜົນສຳເລັດຢ່າງຄ່ອງແຄ້ວນຽບນຽມ.ດັ່ງນັ້ນ, ການເຝິກຝົນຄວາມຊຳນານແມ່ນປັດໄຈທີ່ຂາດບໍ່ໄດ້ສຳເລັດລັບຜູ້ເປັນຄູ,ຄວາມຊຳນານດ້ານອາຊີບຄູໝາຍເຖິງຄວາມສາມາດທັງໝົດຂອງຄູ,ສະແດງອອກໃນການສົ່ງຄວາມຮູ້ໄດ້ຢ່າງແນບນຽນ,ນັກຮຽນມີຄວາມເຂົ້າໃຈຢ່າງເລິກເຊິ່ງທັງມີບັນຍາກາດໃນການຮຽນ ດ້ວຍຄວາມກະຕືລືລົ້ນ.ຄູແຕ່ລະຄົນຄວນເຝິກຝົນຄວາມສາມາດໃນການສອນຂອງຕົນໃຫ້ກ້າວສູ່ຄຸນນະພາບໃໝ່ໃຫ້ດີຂຶ້ນເລື້ອຍໆ.

ການສ້າງຄວາມຊຳນານເກີດຈາກປັດໄຈດັ່ງນີ້:

- ຕ້ອງມີຄວາມຮູ້ຄວາມເຂົ້າໃຈສິ່ງໃດສິ່ງໜຶ່ງໃຫ້ຈະແຈ້ງ ເລິກເຊິ່ງ,ກາຍເປັນຄວາມຮູ້ທີ່ແທ້ຈິງສາກ່ອນ
- ມີການເຝິກຝົນໃນການກະທຳຕົວຈິງຢ່າງເປັນລະບົບ,ໃຫ້ເກີດຄວາມຊື່ນເຄີຍ ສາກ່ອນ.
- ຕ້ອງໃຊ້ຄວາມອົດທົນເພື່ອດຳເນີນການເຝິກຝົນ ແລະ ໃຊ້ການປະເມີນຜົນຈາກຄົນອື່ນເພື່ອພັດທະນາຕົນເອງ ເຊັ່ນ: ຫ່າງສຽງຄຳຍ້ອງຍໍ ຫຼື ຄຳຕຳນິສິ່ງຂາວຂອງນັກຮຽນໄດ້ເປັນຜົນປະໂຫຍດອັນສຳຄັນຂອງຄູໃນການເຝິກຝົນຄວາມສາມາດຂອງຕົນເອງ.ຜູ້ເປັນຄູບໍ່ຄວນນ້ອຍໃຈຕໍ່ຄຳຕຳນິຂອງນັກຮຽນ,ເພາະບັນຫາດັ່ງກ່າວໄດ້ຜົນດີ ແລະ ໃຫ້ຊ່ອງທາງແກ່ການພັດທະນາຕົນເອງຂອງຄູ.

❖ ສະຫຼຸບ

ຄວາມຊຳນານແມ່ນ ຄວາມສາມາດທີ່ໄດ້ຮັບຈາກປະສົບ,ຈາກການເຝິກຝົນ ແລະ ມີການສະສົມໄວ້ຢ່າງຫຼວງຫຼາຍຈົນເກີດເປັນທັກສະພິເສດ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ບຸກຄົນນັ້ນພ້ອມທີ່ຈະເຮັດ ກິດຈະກຳເຫຼົ່ານັ້ນໃຫ້ສຳເລັດ ຢ່າງມີປະສິດທິພາບ.ເມື່ອປຽບທຽບສະຕິປັນຍາກັບຄວາມຊຳນານ ເຫັນວ່າ ທັງສອງດ້ານມີການພົວພັນກັນແຕ່ກໍ່ມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນຄື:

- 1) ສະຕິປັນຍາ ເຫັນໄດ້ດ້ວຍການປຽບທຽບກັນລະຫວ່າງ ຜູ້ນີ້ ແລະ ຜູ້ອື່ນໃນຜົນສຳເລັດຂອງແຕ່ລະຄົນ.
- 2) ສະຕິປັນຍາ ເປັນພຶດຕິກຳພາຍໃນ ເຊິ່ງບໍ່ສາມາດສັງເກດໄດ້ຢ່າງຊັດເຈນ,ຕ້ອງພະຍາຍາມດົງພຶດຕິກຳພາຍໃນອອກມາ ເປັນພຶດຕິກຳພາຍນອກ ຈິ່ງຈະສັງເກດເຫັນ ແລະ ວັດໄດ້.
- 3) ຜູ້ມີສະຕິປັນຍາສູງບໍ່ຈຳເປັນຈະຕ້ອງມີຄວາມຊຳນານສູງດ້ວຍ,ກໍລະນີທີ່ເປັນຄວາມຄ່ອງແຄ້ວໃນກົນໄກຂອງຮ່າງກາຍ ແລະ ການສຳຜັດ,ແຕ່ຖ້າ ເປັນຄວາມຄ່ອງແຄ້ວ ທີ່ບໍ່ກ່ຽວກັບຄວາມສາມາດທາງສະໝອງສະເພາະແຕ່ລະດ້ານ,ທາງທັກສະທາງກ້າມເນື້ອ ແລະ ສະໝອງ ຈິ່ງມີຄວາມສຳພັນກັບສະຕິປັນຍາຄື: ຖ້າສະຕິປັນຍາສູງຈະມີຄວາມຄ່ອງແຄ້ວສູງດ້ວຍ.

ພາກທີ 7

ຄວາມສາມາດທາງອາລົມ

1. ຄວາມໝາຍ ແລະ ຄວາມເປັນມາຂອງຄວາມສາມາດທາງອາລົມ

ຈາກການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າຂອງນັກຈິດຕະວິທະຍາເຫັນວ່າ: ຄວາມສາມາດທາງສະຕິປັນຍາ ພຽງຢ່າງດຽວ ບໍ່ອາດເປັນຫຼັກປະກັນຄວາມສໍາເລັດ ແລະ ຄວາມສຸກໃນຊີວິດໄດ້ ແຕ່ຄວາມສາມາດທາງອາລົມ (EQ= Emotional Quotient) ຈະເສີມສ້າງໃຫ້ບຸກຄົນປະສົບຜົນສໍາເລັດ ແລະ ມີຄວາມສຸກໄດ້. ກໍ່ຈຶ່ງຢູ່ວ່າ ການພິຈາລະນາຮັບຄືນເຮັດວຽກ ພື້ນຈະອີງໃສ່ IQ ແຕ່ເມື່ອເຂົ້າເຮັດວຽກແລ້ວ ຄວາມກ່າວໜ້າ, ມີຄວາມສຸກ, ເປັນຊັ້ນຊອບຂອງບຸກຄົນ ມັນຂຶ້ນກັບຄວາມສາມາດທາງອາລົມ ເຊິ່ງເປັນສິ່ງທີ່ບຸກຄົນສາມາດຮຽນຮູ້ ແລະ ເຝິກຝົນ, ເຝິກປະຕິບັດ ເພື່ອເພີ່ມຄວາມສາມາດທາງອາລົມໄດ້ ຈະຊ່ວຍໃຫ້ຊີວິດມີຄວາມສຸກ, ມີຄວາມສໍາເລັດ ແລະ ຄຸນນະພາບ.

ຜ່ານການຄົ້ນຄວ້າວິໄຈທາງຈິດຕະວິທະຍາ ເຫັນວ່າ: ຄົນສະຫຼາດຜູ້ມີສະຕິປັນຍາສູງມີຈຳນວນບໍ່ໜ້ອຍ ທີ່ປະສົບຄວາມລົ້ມເຫຼວໃນໜ້າທີ່ການງານ, ການດໍາຊີວິດ ແລະ ຄອບຄົວ.

EQ ຫຼຸຍມາຈາກ Emotional Quotient ແປວ່າ ຄວາມສະຫຼາດທາງອາລົມ ເຊິ່ງໝາຍເຖິງ ຄວາມສາມາດ, ສັກກະຍາພາບຂອງບຸກຄົນ ໃນການຮັບຮູ້ອາລົມຂອງຕົນເອງ, ຮູ້ເທົ່າທັນອາລົມຂອງຕົນເອງ, ສາມາດຄວບຄຸມ ຈັດການກັບອາລົມຂອງຕົນເອງ ແລະ ສະແດງພຶດຕິກຳທີ່ເໝາະສົມ ແລະ ຮັບຮູ້ ອາລົມຂອງຜູ້ອື່ນ, ຕອບສະໜອງອາລົມ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການຂອງຜູ້ອື່ນໄດ້ຖືກຕ້ອງ.

ປີເຕີລໄວ (Peter Srovey) ນັກຈິດຕະວິທະຍາຊາວອາເມລິກາ ໄດ້ແບ່ງຄວາມສາມາດທາງອາລົມ ໄວ້ດັ່ງນີ້:

1) ການຮູ້ຈັກ ອາລົມຕົນເອງ: ແມ່ນການຮູ້ອາລົມທີ່ເປັນຈິງຂອງຕົນ, ຮັກ ກໍ່ຮູ້ວ່າຮັກ, ພໍໃຈກໍ່ຮູ້ວ່າ ພໍໃຈ, ຊຶ່ງ ກໍ່ຮູ້ວ່າ ຊຶ່ງ. ຄວາມສາມາດຮັບຮູ້ອາລົມຂອງຕົນ ຈະເຮັດໃຫ້ສາມາດເຂົ້າໃຈຕົນເອງ ດີຂຶ້ນ.

2) ການຈັດການ ກັບອາລົມ: ໝາຍເຖິງ ຄວາມສາມາດໃນການຈັດການ ແລະ ຮັບມືກັບອາລົມຂອງຕົນເອງໄດ້ຢ່າງເໝາະສົມ ເຊັ່ນ: ເມື່ອຮູ້ວ່າເກີດອາລົມຮ້າຍ, ອາເສຍໃຈຕົນຄວນເຮັດແນວໃດ? ຜູ້ທີ່ມີທັກສະຈັດການກັບອາລົມຂອງຕົນໄດ້ເໝາະສົມ, ຮູ້ຈັກຕັດຕອນ, ຮູ້ຈັກຢຸດ, ຮູ້ຈັກປ່ຽນ ຈະເຮັດໃຫ້ຊີວິດມີຄວາມສຸກ, ຖ້າບຸກຄົນ ຂາດທັກສະການຈັດການທາງອາລົມ, ຄວບຄຸມບໍ່ໄດ້ກໍ່ຍາກທີ່ຈະມີຄວາມສຸກໃນຊີວິດ ຫຼື ອາດເປັນທຸກໄດ້.

3) ການສ້າງແຮງຈູງໃຈໃຫ້ກັບຕົນເອງ: ໝາຍເຖິງຄວາມສາມາດໃນການຈູງໃຈ, ກະຕຸ້ນ ສ້າງຄວາມກະຕືລືລົ້ນ, ຮູ້ຈັກນຳຕົນ, ເຕືອນຕົນ, ໃຫ້ກຳລັງໃຈຕົນ ຈະເຮັດໃຫ້ບຸກຄົນຕື່ນຕົວ, ມີຊີວິດວາ, ມີພະລັງເທື່ອແຮງ ແລະ ໃຊ້ສັກກະຍາພາບຂອງຕົນ ພັດທະນາຕົນຢ່າງເຕັມທີ່, ເປັນບຸກຄົນທີ່ມີຄວາມໄຝ່ຫາ ສະແຫວງຫາການຮຽນຮູ້, ຮູ້ຄຸນຄ່າຂອງຕົນ, ຮູ້ຄຸນຄ່າຂອງຊີວິດ. ຄົນທີ່ມີທັກສະໃນການຈູງໃຈຕົວເອງ ສ່ວນໃຫ່ຍ ຈະປະສົບຄວາມສໍາເລັດ, ກ່າວໜ້າໃນໜ້າທີ່ວຽກງານ, ຖ້າຂາດທັກສະໃນການຈູງໃຈຕົວເອງ ຈະກາຍເປັນຄົນບໍ່ມີຄວາມກະລືລົ້ນ ແລະ ຍາກທີ່ຈະປະສົບຜົນສໍາເລັດ ແລະ ມີກ້າວໜ້າ.

4) ການຮູ້ຈັກອາລົມຂອງຕົນເອງ: ໝາຍເຖິງຄວາມສຶກເຫັນອີກເຫັນໃຈຂອງຜູ້ອື່ນ, ຮູ້ຄວາມຕ້ອງຂອງຜູ້ອື່ນ, ສາມາດເຂົ້າໃຈຜູ້ອື່ນໄດ້ ແລະ ຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງຂອງຜູ້ອື່ນຢ່າງເໝາະສົມ. ບຸກຄົນທີ່ມີທັກສະ ເຫັນອີກເຫັນໃຈ ຜູ້ອື່ນເຮັດໃຫ້ເປັນທີ່ຮັກ, ນິຍົມຊົມຊອບ ແລະ ເກີດການຍອມຮັບຈາກຄົນອ້ອມຂ້າງ.

5) ການຮັກສາສຳພັນທະພາບ: ໝາຍເຖິງ ການການສຳພັນທະພາບທີ່ດຳໄປຢ່າງດີ, ສາມາດຈັດການ ກັບອາລົມຂອງຕົນເອງ, ສາມາດໃຊ້ສິລະປະໃນການພົວພັນທີ່ດີ, ສາມາດແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດຂ້ອງ ແລະ ມີລັກສະນະເປັນຜູ້ນຳດີ.

ໂກນແມນ (Goleman: 1998) ໄດ້ສະເໜີແນວຄິດຄວາມສະຫຼາດທາງອາລົມໄວ້ດັ່ງນີ້:

ໝວດ/ອົງປະກອບ	ຄວາມໝາຍຂອງອົງປະກອບຍ່ອຍ
ກ. ຄວາມສາມາດດ້ານຖານະທາງສັງຄົມ 1. ເອົາໃຈເຂົາມາໃສ່ໃຈເຮົາ	ຄຳນຶງຕໍ່ຄວາມຮູ້ສຶກ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການ, ຄວາມເປັນຫວງຂອງຜູ້ອື່ນ ມີຈິດໃຈແນໃສ່ບໍລິການ, ຮັບຮູ້, ຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການຂອງຜູ້ອື່ນ. ພັດທະນາຜູ້ອື່ນ, ຮູ້ຄວາມຕ້ອງການຂອງເຂົາແລ້ວສົ່ງເສີມ. ສ້າງໂອກາດໃຫ້ຫຼວງຫຼາຍ. ຄຳນຶງຮູ້ທັດສະນະ ແລະ ຄວາມຄິດເຫັນຂອງກຸ່ມ.
2. ທັກສະທາງສັງຄົມ	ໂນ້ມມື້າວດູດດຶງໄດ້ຜົນ ສື່ສານຊັດເຈນໜ້າເຊື່ອຖື. ເປັນຜູ້ ໂນ້ມມື້າວດູດດຶງກຸ່ມ. ກະຕຸ້ນໃຫ້ປ່ຽນແປງ. ບໍລິຫານຄວາມຂັດແຍ່ງ, ເຈລະຈາແກ້ໄຂ. ສ້າງສາຍສຳພັນ ເສີມສ້າງຄວາມສຳພັນຮ່ວມມື. ຮ່ວມມືຮ່ວມໃຈກັບຜູ້ອື່ນ ເພື່ອມຸ້ງສູ່ເປົ້າໝາຍ. ມີຄວາມສາມາດສ້າງຖານະທີມ, ໝັ້ນໃຈໃນຄວາມສາມາດ ແລະ ຄຸນຄ່າຂອງຕົນ.
ຂ. ຄວາມສາມາດດ້ານຖານະສ່ວນບຸກຄົນ, ການບໍລິຫານຈັດການກັບຕົນເອງ 3. ການຄຳນຶງຮູ້ຈັກຕົນເອງ	ຮູ້ເທົ່າທັນອາລົມ, ຮູ້ເຫດ ແລະ ຜົນ ປະເມີນຕົນ ຕາມສະພາບຄວາມເປັນຈິງ. ໝັ້ນໃຈໃນຄວາມສາມາດ ແລະ ຄຸນຄ່າຂອງຕົນ.
4. ການຄວບຄຸມຕົນເອງ	ຄວບຄຸມ ແລະ ຈັດການສະພາບພາວະອາລົມໄດ້ ໄວ້ວາງໃຈໄດ້, ຮັກສາຄວາມຊື່ສັດ ແລະ ຄຸນຄວາມດີ.

	ໃຊ້ສະຕິປັນຍາ, ຄວາມຮັບຜິດຊອບ. ສາມາດປັບຕົວ, ຮູ້ຜ່ອນສັ່ນຜ່ອນຍາວ, ຮູ້ ຈັດການກັບຄວາມປ່ຽນແປງ. ສ້າງສິ່ງໃໝ່, ເປີດໃຈກວ້າງກັບແນວຄິດຂໍ້ມູນໃໝ່ .
5. ການສ້າງແຮງຈູງໃຈ ແລະ ແນວໂນ້ມໄປສູ່ ຈຸດໝາຍ	ມີແຮງຈູງໃຈສູ່ຜົນສໍາເລັດ, ພະຍາຍາມປັບປຸງໃຫ້ ດີເລີດ ຈົ່ງຮັກສາພັກດີຢືດໝັ້ນເປົ້າໝາຍຂອງກຸ່ມ. ຄວາມຄິດລິເລີ່ມພ້ອມກັນປະຕິບັດຕາມໂອກາດ. ເບິ່ງໂລກໃນແງ່ດີ, ເຖິງຈະມີອຸປະສັກກໍບໍ່ ທໍ້ຖອຍ.

2. ລັກສະນະຂອງຄົນທີ່ມີຄວາມສາມາດທາງອາລົມ

ຄວາມທີ່ມີຄວາມສາມາດທາງອາລົມ ສາມາດສ້າງຄວາມສົມດູດລະຫວ່າງ ຄວາມຄິດ, ຈິດໃຈ ອິດຕໍ່ຄວາມຫຼົ້ມ
ເຫຼວຜິດຫວັງ, ຈັດຂໍ້ຂັດແຍ່ງ, ຍອມຮັບຮັບຈຸດດີ, ຈຸດອ່ອນ ແລະ ຄວາມເປັນຈິງໄດ້ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- 1) ສ້າງມາດສ້າງຄວາມສົມດູດກັບຊີວິດໄດ້ບໍ່ທະເຍີະຍານເກີນໄປ, ເໝາະກັບຄວາມສາມາດ ແລະ ສັກກະຍາພາບ
ທີ່ເປັນຈິງ, ມີຄວາມເປັນໄປໄດ້, ມີຄວາມສອດຄ່ອງ ລະຫວ່າງຕົວຕົນໃນຄວາມເປັນຈິງ ແລະ ນໍາສູ່ຄວາມມີ
ສຸຂະພາບຈິດທິດີ.
- 2) ມີຄວາມຮູ້ສຶກພາກພູມໃຈໃນຕົວເອງແມ່ນຜູ້ຮູ້ຈັກໃນຕົວເອງ ຍອມຮັບໃນຕົວເອງ, ບໍ່ຫວັ່ນໄຫວຕໍ່ສຽງວິພາກ
ວິຈານ, ມີທັດສະນະຄະຕິທີ່ດີຕໍ່ໂລກ.
- 3) ມີຄວາມສາມາດຈັດການກັບຕົນເອງແມ່ນຜູ້ມີສິລະປະໃນການຈັດລະບຽບໃນຊີວິດຂອງຕົນ, ຮູ້ແບ່ງເວລາ ເພື່ອ
ໃຫ້ເຮັດວຽກງານ ແລະ ພັກຜ່ອນ, ເພື່ອພົບປະເພື່ອນຝູງ ແລະ ເພື່ອເຮັດກິດຈະກຳຕ່າງໆ ເພື່ອໃຫ້ຊີວິດຂອງຕົນ
ມີຄວາມໝາຍ, ມີຄຸນຄ່າ ແລະ ໃຊ້ຊີວິດຢ່າງຮູ້ຄຸນຄ່າ, ສ້າງຄວາມສຸກ ຄວາມສໍາເລັດຕໍ່ຕົນເອງ ແລະ ສັງຄົມ
- 4) ມີຄວາມຮູ້ສຶກນຶກຄິດທາງບວກແມ່ນຜູ້ທີ່ເບິ່ງໂລກແງ່ດີ, ຍອມຮັບຄວາມເປັນຈິງ, ປ່ຽນບັນຫາມາເປັນຜົນສໍາ
ເລັດ, ທຸກຢ່າງທີ່ເກີດຂຶ້ນຕ້ອງມອງໃຫ້ເຫັນທັງຄຸນປະໂຫຍກ ຫຼື ຂໍ້ດີຈົນໄດ້ ຈຶ່ງບໍ່ເຮັດໃຫ້ຈິດໃຈເສົ້າໝອງ, ເບື້ອ
ໝາຍ, ສາມາດສ້າງກໍາລັງໃຈ ແລະ ຄວາມສຸກໃຫ້ເກີດຂຶ້ນໄດ້
- 5) ມີຄວາມສາມາດ: ເອົາຊະນະກັບຄວາມຢ້ານກົວແມ່ນຜູ້ກ້າປະເຊີນໜ້າກັບຄວາມທ້າທາຍໄດ້ ເຊັ່ນ: ຄວາມຢ້ານ
ກົວໃນການສອບເສັງ, ຢ້ານກົວໃນການໝັກງານ, ການສໍາພາດ, ການເດີທາງ ທີ່ບໍ່ສາມາດມີຄວາມສະຫງົບໃຈ
ລົງໄດ້. ຕ້ອງອາໄສສະຕິ ກໍາ ຈິດໃຫ້ສະຫງົບລົງໄດ, ລະງັບຄວາມວຸ້ນວາຍໃຈ, ກັງວົນໃຈ ແລະ ກ້າປະເຊີນໜ້າ
ກັບສິ່ງທ້າທາຍໄດ້.

- 6) ບໍ່ເປັນຄົນເກັບກິດ ແລະ ມີຄວາມຮູ້ສຶກຜິດ: ບໍ່ເປັນຄົນເກັບກິດ ແລະ ມີຄວາມຮູ້ສຶກຜິດ ກັບເລື່ອງໃດເລື່ອງໜຶ່ງຈົນຕະຫຼອດຊີວິດ ແລະ ສະແດງອອກດ້ວຍຄວາມຮຸນແຮງຕໍ່ຄົນອ້ອມຂ້າງ, ອາດທົດໜອນຕົນເອງຈົນກ້າວໄປຂ້າງໜ້າບໍ່ໄດ້.
- 7) ພໍໃຈໃນຕົນເອງ: ຈົ່ງພໍໃຈໃນສິ່ງທີ່ຕົນເອງມີ, ເບິ່ງຫາສິ່ງທີ່ດີໃນຕົນເອງ ແລະ ມີຄວາມຮູ້ສຶກດີຕໍ່ຕົນເອງ ເຊັ່ນ: ບໍ່ງາມແຕ່ເປັນໜ້າຮັກ, ຮຽນບໍ່ເກັ່ງແຕ່ຂະຫຍັນດີ ເຮັດວຽກມອບໝາຍຮຽບຮອ້ຍດີ.
- 8) ເຮັດໃຫ້ຕົນເອງ ເປັນທີ່ຍອມຮັບ: ແມ່ນຄົ້ນພົບຂໍ້ດີຂອງຕົນ ແລະ ກ້າຍອມຮັບດ້ວຍການສ້າງຄວາມປະທັບໃຈ, ມີນ້ຳໃຈກໍ່ເຮັດໃຫ້ເປັນທີ່ຍອມຮັບຂອງຜູ້ອື່ນ.
- 9) ຮູ້ຈັກອິດທິນ, ລໍຄອຍ ແລະ ຮູ້ຜ່ອນສັ້ນຜ່ອນຍາວການທີ່ປະສົບສໍາເລັດດ້ານວຽກງານ, ການຮຽນ ແລະ ຊີວິດຈຳເປັນຕ້ອງອາໄສຄວາມອິດທິນພາກພຽນພະຍາຍາມ ແລະ ຕ້ອງໃຊ້ເວລາ, ຟັງເຂົ້າໃຈ ແລະ ປະຕິບັດຕົນຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ແລະ ເຮັດດີທີ່ສຸດໃນທຸກສິ່ງທີ່ໄດ້ເຮັດ, ຖ້າຍັງບໍ່ທັນສໍາເລັດກໍ່ຕ້ອງເຮັດຕໍ່ໄປ, ຖ້າຫາກຍັງບໍ່ສົມຫວັງກໍ່ທໍາໃຫ້ຍອມຮັບໄດ້ວ່າ : ຂະບວນການສູ່ຄວາມສໍາເລັດ ຍອມມືບັນຫາ ແລະ ອຸປະສັກມັນເປັນສິ່ງທໍາມະດາ, ຖ້າສາມາດປັບໃຈປັບຄວາມຄິດໄດ້ ກໍ່ຈະບໍ່ເປັນທຸກ “ທັນທີ ທີ່ປ່ຽນຄວາມຄິດຊີວິດປ່ຽນໄປ”

❖ ລັກສະນະນິດໄສ 10 ປະການຂອງຜູ້ທີ່ມີລະດັບຄວາມສາມາດທາງອາລົມສູງ

- ຮັບຮູ້ຄວາມສາມາດຂອງຕົນເອງຫຼາຍກວ່າໂທດຜູ້ອື່ນ.
- ສາມາດແຍກ ລະຫວ່າງ ຄວາມຄິດ ແລະ ຄວາມຮູ້ສຶກ
- ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ຕໍ່ຄວາມຮູ້ສຶກຂອງຕົນເອງ
- ໃຊ້ຄວາມຮູ້ສຶກ ເພື່ອຊ່ວຍໃນການຕັດສິນໃຈ.
- ສະແດງຄວາມນັບຖື ໃນຄວາມຮູ້ສຶກຂອງຜູ້ອື່ນ.
- ຮູ້ສຶກວ່າ ຖືກກະຕຸ້ນ ແຕ່ບໍ່ຄຽດ.
- ເຂົ້າໃຈໃນຄວາມຮູ້ສຶກຂອງຄົນອື່ນ, ເຫັນອີກເຫັນໃຈ ເຂົ້າໃຈ ແລະ ຍອມຮັບຄວາມຮູ້ສຶກຂອງຄົນອື່ນ.
- ເຝິກການຫາຄຸນຄ່າໃນທາງບວກຈາກອາລົມໃນທາງລົບ ເຊັ່ນ: ຕົນຮູ້ສຶກແນວໃດ? ອັນໃດເຮັດໃຫ້ເອງຮູ້ສຶກດີຂຶ້ນ?
- ບໍ່ແນະນໍາ, ບໍ່ສັງ, ບໍ່ຄວບຄຸມ ແລະ ວິພາກວິຈານຜູ້ອື່ນ ໂດຍຂາດເຫດຜົນ. ເພາະຈະເຮັດໃຫ້ເຂົາມີຄວາມຮູ້ສຶກບໍ່ດີ
- ຫຼີກລ້ຽງບຸກຄົນທີ່ບໍ່ຍອມຮັບ, ບໍ່ເຄົາລົບຄວາມຮູ້ສຶກຂອງຜູ້ອື່ນ.

ເວົ້າລອມ: ຜູ້ທີ່ມີຄວາມສາມາດທາງອາລົມ ແມ່ນຜູ້ມີຈຸດທິພາວະທາງອາລົມ, ມີການຕັດສິນໃຈທີ່ດີ, ຄວບຄຸມຕົນເອງໄດ້, ມີຄວາມອິດທິນ, ອິດກັນ, ທົນຄວາມຜິດຫວັງໄດ້ເຂົ້າໃຈຈິດໃຈຜູ້ອື່ນ, ເຂົ້າໃຈສະຖານະການທາງສັງຄົມ, ບໍ່ທໍ້ຖອຍ ແລະ ບໍ່ຍອມແພ້ງາຍ, ສາມາດສູ່ບັນຫາຊີວິດໄດ້ ແລະ ບໍ່ປ່ອຍໃຫ້ບັນຫາຄວາມຄຽດ ຈົນຄິດບໍ່ອອກບອກບໍ່ຖືກ.

3. ການພັດທະນາທັກສະທາງອາລົມ

ເພື່ອເປັນການເສີມສ້າງຄຸນນະພາບຊີວິດ ຈຶ່ງຈຳເປັນຕ້ອງມີການພັດທະນາທັກສະ ທາງອາລົມ, ເຊິ່ງນັກຈິດຕະວິທະຍາ ເຊື່ອວ່າ: ທັກສະທາງອາລົມສາມາດສອນ, ເຝິກຝົນ, ຮຽນຮູ້ ແລະ ປ່ຽນແປງໄດ້.

- ສອນໃຫ້ຮູ້ອາລົມຂອງຕົນເອງ ບໍ່ເກັບກົດ.
- ສອນໃຫ້ຮູ້ຈັກ ການເກັບອາລົມຂອງຕົນເອງ ແລະ ຫາທາງລະບາຍອອກ ຢ່າງເໝາະສົມ.
- ສອນໃຫ້ຮູ້ຈັກ ອົດທົນ, ລໍຄອຍ, ມີນິດໄສທີ່ດີ ແລະ ຮູ້ຈັກການຄວບຄຸມອາລົມຂອງຕົນເອງ
- ສອນໃຫ້ຮູ້ຈັກເຂົ້າໃຈຄົນອື່ນ, ເຫັນອີກເຫັນໃຈຄົນອື່ນ.
- ສອນໃຫ້ຮູ້ຈັກສ້າງມະນຸດສຳພັນ ແລະ ຜູກມິດກັບຄົນອື່ນ.

❖ ການເຝິກຝົນເພື່ອພັດທະນາຄວາມສາມາດທາງອາລົມ

1) ການເຝິກສະແດງຄວາມຮູ້ສຶກທາງບວກ: ເມື່ອມີເຫດການທີ່ເຮົາຄວນສະແດງຄວາມຮູ້ສຶກຕໍ່ບຸກຄົນອື່ນໆໄດ້ກໍ່ຄວນປະຕິບັດ ເຊັ່ນ: ໃນໂອກາດວັນແມ່ຍິງສາກົນ, ໃນໂອກາດປີໃໝ່, ໃນໂອກາດວັນຄູ, ແລະ ອື່ນໆ ຄວນສະແດງຄວາມຮູ້ບຸນຄຸນ, ຄວາມຍິນດີຊື່ນຊົມ ແລະ ສະແດງຈົນເປັນເລື່ອງປົກກະຕິ ເຮັດໃຫ້ຄົນອ້ອມຂ້າງຮູ້ສຶກອົບອຸ່ນ, ເປັນສຸກແລະມີກຳລັງໃຈໃນການສູ້ຊີວິດ

2) ຮູ້ສະແດງຄວາມເຫັນອີກເຫັນໃຈຕໍ່ຜູ້ອື່ນ ເມື່ອມີເຫດການເຊັ່ນ: ເມື່ອມີການສູນເສຍ, ເຈັບປວດ, ໂສກເສົ້າ, ຄວາມປົກພ້ອງຕ່າງໆ ໂດຍໃຊ້ຖ້ອຍຄຳ, ໂທລະສັບ ແລະ ຢ້ຽມຢາມຕ່າງໆ.

3) ການສະແດງຄວາມຮູ້ສຶກຕ່າງໆກັບເຫດການທີ່ດີ ຫຼື ບໍ່ດີ ກໍ່ຄວນມີການເຝິກຝົນຕັ້ງແຕ່ຄອບຄົວເປັນຕົ້ນໄປ ເຊັ່ນ: ພໍ່ແມ່ສອນໃຫ້ລູກເຫັນອີກເຫັນໃຈຜູ້ຂາດແຄນ, ຜູ້ດ້ອຍໂອກາດ ແລະ ຄົນພິການ ດ້ວຍການບໍລິຈາກ, ໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອ ແລະ ອື່ນໆ.

4) ການເຝິກເປັນແບບຢ່າງຂອງ ພໍ່ແມ່, ຄູ ແລະ ບຸກຄົນໃນສັງຄົມ ຄວນມີຄວາມຮູ້ສຶກທີ່ດີຕໍ່ກັນ, ເປັນແວ່ນແຍງທີ່ດີຢ່າງຮອບດ້ານ ເພາະເດັກຈະຮຽນແບບນຳ.

5) ການເຝິກໃຫ້ເດັກຄຶດວ່າ ຖ້າຫາກຕົນຕົກໃນສະພາບຂາດແຄນ, ສູນເສຍຕ່າງໆ ຕົນຈະຮູ້ສຶກແນວໃດ? ເຂົາຈະເກີດຄວາມຮູ້ສຶກເຫັນອີກເຫັນໃຈ ແລະ ສະແດງຄວາມຮູ້ສຶກຕໍ່ຜູ້ອື່ນ ຢ່າງເໝາະສົມ.

6) ການເຝິກໃຫ້ເດັກ ຟັງບົດກອນ, ຟັງການອ່ານ, ຟັງເພງ, ນິທານ ຕ້ອງສະແດງຄວາມຮູ້ສຶກ, ສຶກຄິດ ແລະ ເຫດຜົນ. ການເຝິກຝົນ ເພື່ອພັດທະນາຄວາມສາມາດທາງອາລົມ ແມ່ນການເຝິກຝົນຄວາມຄິດດ້ານດີ, ສ້າງຄວາມຄິດ, ຄວາມເຂົ້າໃຈທີ່ຖືກຕ້ອງ, ຍອມຮັບສະພາບຄວາມເປັນຈິງ ແລະ ການປ່ຽນແປງ, ຖ້າພົບກັບສິ່ງທ້າທາຍ ຄວນເຝິກຄິດ ແລະ ໃຊ້ເຫດຜົນ, ສະແດງຮູ້ສຶກທີ່ເປັນຈິງ ແລະ ການຮຽນຮູ້ຈາກຕົວທີ່ດີ, ມີການເສີມແຮງທີ່ເໝາະສົມ ຈະເຮັດໃຫ້ບຸກຄົນໄດ້ຮຽນຮູ້ ແລະ ພັດທະນາຕົນໃຫ້ຄວາມສະຫຼາດຂຶ້ນ ສາມາດເຂົ້າໃຈອາລົມຂອງຕົນ ແລະ ຜູ້ອື່ນຂຶ້ນຮູ້ເທົ່າທັນອາລົມ, ມີສະຕິໃນການຄວບຄຸມ ແລະ ຈັດການກັບອາລົມ, ບໍ່ໃຫ້ເກີດຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ເຮັດໃຫ້ສຳພັນທະພາບຕໍ່ຄົນອື່ນດີຂຶ້ນ, ສາມາດດຳເນີນຊີວິດຢ່າງມີຄວາມສຸກ.

4. ແບບປະເມີນຜົນການທົດສອບທາງອາລົມ

ຄວາມສາມາດທາງອາລົມ ແມ່ນຄວາມສາມາດໃນການດຳເນີນຊີວິດ ຢ່າງມີຄວາມສ້າງສັນ ແລະ ມີຄວາມສຸກ, ສາມາດດຳເນີນຊີວິດໃນຄອບຄົວ ແລະ ສັງຄົມ ຢ່າງມີຄວາມສຸກ ແລະ ປະສົບຜົນສຳເລັດ.

ແບບປະເມີນຜົນມີປະໂຫຍດກ່ຽວຂ້ອງກັບອາລົມ ແລະ ຄວາມຮູ້ສຶກຕ່າງໆສະແດງອອກ ໃນລັກສະນະຕ່າງໆ. ໃຫ້ເລືອກຄຳຕອບທີ່ຖືກກັບຕົວທ່ານທີ່ສຸດ, ບໍ່ມີຄຳຕອບທີ່ຖືກ ຫຼື ຜິດ, ດີ ຫຼື ບໍ່ດີ. ກະລຸນາຕອບຕາມຄວາມເປັນຈິງ ແລະ ຕອບທຸກຂໍ້ ເພື່ອຈະໄດ້ຮູ້ຕົນເອງ ແລະ ວາງແຜນພັດທະນາຕົນເອງຕໍ່ໄປ.

ມີ 4 ຄຳຕອບ ສຳລັບຂໍ້ຄວາມແຕ່ລະປະໂຫຍກຄື: ບໍ່ແມ່ນ, ແມ່ນ , ບາງຄັ້ງ, ຂອ້ນຂ້າງ ແມ່ນ. ກະລຸນາໃຊ້ເຄື່ອງໝາຍ ✓ ລົງໃນຊ່ອງທີ່ທ່ານເຫັນວ່າຖືກຕ້ອງກັບຄວາມ ເປັນຈິງຂອງທ່ານຫຼາຍທີ່ສຸດ.

	ບໍ່ແມ່ນ	ແມ່ນ	ບາງຄັ້ງ	ຂ້ອນຂ້າງ ແມ່ນ	ໝາຍ ເຫດ
1. ເວລາຄຽດ ຫຼື ບໍ່ສະບາຍໃຈຂອ້ຍຮັບຮູ້ໄດ້ວ່າ ເກີດອັນໃດຂຶ້ນກັບຕົນ. 2. ຂ້ອຍບອກບໍ່ໄດ້ວ່າ ອັນໃດເຮັດໃຫ້ຂອ້ຍຮູ້ສຶກຄຽດ. 3. ເມື່ອຖືກຂັດໃຈ ຂອ້ຍຮູ້ສຶກກຸດງິດ ຈົນຄວບຄຸມອາລົມບໍ່ໄດ້. 4. ຂອ້ຍບໍ່ສາມາດລໍຄອຍ ເພື່ອໃຫ້ບັນລຸເປົ້າໝາຍທີ່ເພິ່ງພໍໃຈ. 5. ຂອ້ຍມັກມີປະຕິກິຍາໄຕ້ຕອບຮຸນແຮງ ຕໍ່ບັນຫາພຽງເລັກໜ້ອຍ. 6. ເມື່ອຖືກບັງຄັບ ໃຫ້ເຮັດໃນສິ່ງທີ່ບໍ່ມັກ ຂອ້ຍຈະອະທິບາຍເຫດຜົນຈົນຜູ້ອື່ນຍອມຮັບໄດ້. 7. ຂອ້ຍສ້າງເກດໄດ້ ເມື່ອຄົນໃກ້ຊິດມີອາລົມປ່ຽນແປງ. 8. ຂອ້ຍບໍ່ສົນໃຈກັບຄວາມທຸກຂອງຜູ້ອື່ນ ທີ່ຂອ້ຍບໍ່ຮູ້ຈັກ. 9. ຂອ້ຍບໍ່ຍອມຮັບໃນສິ່ງທີ່ຜູ້ອື່ນເຮັດທີ່ຕ່າງຈາກສິ່ງ					

ທີ່ຂ້ອຍຄິດ. 10. ຂ້ອຍບໍ່ຍອມຮັບໄດ້ວ່າ ຜູ້ອື່ນກໍ່ມີເຫດຜົນ ທີ່ຈະບໍ່ພໍໃຈໃນການກະທຳຂອງຂ້ອຍ. 11. ຂ້ອຍຮູ້ສຶກວ່າ ຜູ້ອື່ນມັກຮຽກຮ້ອງຄວາມສົນໃຈຫຼາຍເກີນໄປ. 12. ເຖິງຈະບໍ່ມີພາລະທີ່ຕ້ອງເຮັດຂ້ອຍຍິນດີທີ່ຮັບຟັງຄວາມທຸກຂອງຜູ້ອື່ນທີ່ຕ້ອງການຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອ. 13. ເປັນເລື່ອງທຳມະດາ ທີ່ເອົາປຽບຜູ້ອື່ນ ເມື່ອມີໂອກາດ. 14. ຂ້ອຍເຫັນຄຸນຄ່າໃນນ້ຳໃຈທີ່ຜູ້ອື່ນມີຕໍ່ຂ້ອຍ. 15. ເມື່ອກະທຳຜິດ ຂ້ອຍສາມາດກ່າວຄຳຂໍໂທດຜູ້ອື່ນໄດ້. 16. ຂ້ອຍຍອມຮັບຜິດຂີ້ພາດຂອງຜູ້ອື່ນໄດ້ຍາກ. 17. ເຖິງຈະ ເສຍສິດຜົນປະໂຫຍດສ່ວນຕົວໄປແດ່ ແຕ່ຂ້ອຍ ກໍ່ຍິນດີທີ່ຈະເຮັດເພື່ອສ່ວນລວມ. 18. ຂ້ອຍຮູ້ສຶກລຳບາກໃຈ ໃນການກະທຳສິ່ງໃດສິ່ງໜຶ່ງ ເພື່ອເພື່ອນຮ່ວມງານ. 19. ຂ້ອຍບໍ່ຮູ້ວ່າຂ້ອຍເກັ່ງເລື່ອງໃດ. 20. ເຖິງຈະເປັນວຽກຍາກຂ້ອຍກໍ່ໝັ້ນໃຈວ່າຈະຕ້ອງເຮັດໄດ້. 21. ເມື່ອເຮັດສິ່ງໃດບໍ່ສຳເລັດ ຂ້ອຍຮູ້ສຶກໝົດກຳລັງໃຈ. 22. ຂ້ອຍຮູ້ສຶກ ເມື່ອໄດ້ເຮັດສິ່ງຕ່າງໆ ຢ່າງເຕັມຄວາມສາມາດ. 23. ເມື່ອຕ້ອງປະເຊີນໜ້າກັບອຸປະສັກ ແລະ ຄວາມຜິດຫວັງ ຂ້ອຍກໍ່ບໍ່ຍອມແພ້. 24. ເມື່ອເລີ່ມເຮັດສິ່ງໃດສິ່ງໃດສິ່ງໜຶ່ງຂ້ອຍມັກເຮັດຕໍ່ໄປບໍ່ສຳເລັດ. 25. ຂ້ອຍພະຍາຍາມຫາສາເຫດທີ່ແທ້ຈິງຂອງບັນຫາ					
---	--	--	--	--	--

ໂດຍບໍ່ຄິດເອົາເອງຕາມໃຈມັກ. 26. ຫຼາຍຄັ້ງທີ່ຂ້ອຍບໍ່ຮູ້ອັນໃດທີ່ເຮັດໃຫ້ຂ້ອຍມີຄວາມສຸກ. 27. ຂ້ອຍຮູ້ສຶກວ່າການຕັດສິນໃຈແກ້ໄຂບັນຫາເປັນເລື່ອງຍາກສໍາລັບຂ້ອຍ. 28. ເມື່ອຕ້ອງການເຮັດອັນໃດຫຼາຍຢ່າງໃນເວລາດຽວກັນ ຂ້ອຍຕັດສິນໃຈໄດ້ວ່າຈະເຮັດອັນໃດກ່ອນ/ຫຼັງ. 29. ຂ້ອຍຮູ້ສຶກລໍາບາກໃຈທີ່ຕ້ອງກັບສັງຄົມທີ່ມີລະບຽບຂັດກັບຄວາມສິນເຄີຍຂອງຂ້ອຍ. 30. ຂ້ອຍທົນບໍ່ໄດ້ເມື່ອຕ້ອງຢູ່ໃນສັງຄົມທີ່ມີລະບຽບຂັດກັບຄວາມສິນເຄີຍຂອງຂ້ອຍ. 31. ຂ້ອຍທໍາຄວາມຮູ້ຈັກກັບຜູ້ອື່ນໄດ້ງ່າຍ. 32. ຂ້ອຍມີເພື່ອນສະໜິດຫຼາຍທີ່ຄົບກັນມານານ. 33. ຂ້ອຍບໍ່ກ້າບອກຄວາມຕ້ອງການຂອງຂ້ອຍໃຫ້ຜູ້ອື່ນຮູ້. 34. ຂ້ອຍເຮັດໃນສິ່ງທີ່ຕ້ອງການໂດຍບໍ່ເຮັດໃຫ້ຜູ້ອື່ນຮັບຮູ້. 35. ເປັນການຍາກສໍາລັບຂ້ອຍທີ່ໂຕ້ແຍ້ງກັບຜູ້ອື່ນເຖິງຈະມີເຫດຜົນພຽງພໍກໍຕາມ. 36. ເມື່ອບໍ່ເຫັນພ້ອມກັບຜູ້ອື່ນຂ້ອຍສາມາດອະບາຍເຫດຜົນທີ່ເຂົາຍ້ອມຮັບໄດ້. 37. ຂ້ອຍຮູ້ສຶກດ້ອຍກວ່າຜູ້ອື່ນ. 38. ຂ້ອຍເຮັດໜ້າທີ່ໄດ້ດີ ບໍ່ວ່າຈະຢູ່ໃນບົດບາດໃດ. 39. ຂ້ອຍສາມາດເຮັດວຽກມອບໝາຍໄດ້ດີທີ່ສຸດ. 40. ຂ້ອຍບໍ່ໝັ້ນໃຈໃນການເຮັດວຽກທີ່ຍາກລໍາບາກ. 41. ເຖິງສະຖານະການຈະໂຫດຮ້າຍ ແຕ່ຂ້ອຍກໍມີຄວາມຫວັງຈະດີຂຶ້ນກ 42. ທຸກບັນຫາມັກມີທາງອອກສະເໝີ. 43. ເມື່ອມີເລື່ອງທີ່ເຮັດໃຫ້ຄຽດ ຂ້ອຍມັກມາປັບປ່ຽນ					
---	--	--	--	--	--

ມາເປັນເລື່ອງຜ່ອນຄາຍ. 44. ຂ້ອຍມ່ວນຊື່ນທຸກຄັ້ງກັບກິດຈະກຳໃນວັນພັກຜ່ອນ. 45. ຂ້ອຍຮູ້ສຶກບໍ່ພໍໃຈທີ່ຜູ້ອື່ນຮັບສິ່ງດີໆຫຼາຍກວ່າຂ້ອຍ. 46. ຂ້ອຍພໍໃຈກັບສິ່ງທີ່ເປັນຢູ່. 47. ຂ້ອຍບໍ່ຮູ້ວ່າຈະຫາອັນໃດເຮັດເມື່ອຮູ້ສຶກເບື້ອໜ້າ. 48. ເມື່ອຫວ່າງວຽກຈາກພາລະໜ້າທີ່ຂ້ອຍຈະເຮັດໃນສິ່ງທີ່ຂ້ອຍມັກ. 49. ເມື່ອຮູ້ສຶກບໍ່ສະບາຍໃຈຂ້ອຍມີວິທີຜ່ອນຄາຍອາລົມໄດ້. 50. ຂ້ອຍສາມາດຜ່ອນຄາຍຕົນເອງໄດ້ເມື່ອອິດເມື່ອຍຈາກພາລະໜ້າທີ່. 51. ຂ້ອຍບໍ່ສາມາດທຳໃຈໃຫ້ພາສຸກໄດ້ ຈົນກວ່າຈະໄດ້ທຸກສິ່ງທີ່ຕ້ອງການ. 52. ຂ້ອຍມັກທຸກຮ້ອນກັບເລື່ອງເລັກໆໜ້ອຍໆທີ່ເກີດຂຶ້ນສະເໝີ.					
--	--	--	--	--	--

ການໃຫ້ຄະແນນແບ່ງເປັນ 2 ກຸ່ມໃຫ້ຄະແນນດັ່ງນີ້:

ກຸ່ມທີ 1 ໄດ້ແກ່ຂໍ້:

1	4	6	7	10	12	14	15	17	20	22	23	25	28
31	32	34	36	38	39	41	42	43	44	46	48	49	50

ແຕ່ລະຂໍ້ໃຫ້ຄະແນນດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ຕອບບໍ່ແມ່ນ.....ໃຫ້ 1 ຄະແນນ.
- ແມ່ນບ່າງຄັ້ງ.....ໃຫ້ 2 ຄະແນນ.
- ຂ້ອນຂ້າງແມ່ນ.....ໃຫ້ 3 ຄະແນນ.
- ແມ່ນ.....ໃຫ້ 4 ຄະແນນ.

ກຸ່ມທີ 2 ໄດ້ແກ້ຂໍ້:

2	3	5	8	9	11	13	16	18	19	21	24
26	25	29	30	33	35	37	40	45	47	51	52

ແຕ່ລະຂໍ້ໃຫ້ຄະແນນດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ຕອບບໍ່ແມ່ນ.....ໃຫ້ 4 ຄະແນນ.
- ແມ່ນບ່າງຄັ້ງ.....ໃຫ້ 3 ຄະແນນ.
- ຂ້ອນຂ້າງແມ່ນ.....ໃຫ້ 2 ຄະແນນ.
- ແມ່ນ.....ໃຫ້ 1 ຄະແນນ.

ການລວບລວມຄະແນນ:

- ດ້ານດີ: ໝາຍເຖິງຄວາມສາມາດໃນການຄວບຄຸມອາລົມ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການຂອງຕົນເອງ, ຮູ້ຈັກເຫັນໃຈຜູ້ອື່ນ ແລະ ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ສ່ວນລວມ.
- ດ້ານເກັ່ງ: ໝາຍເຖິງຄວາມສາມາດໃນການຮູ້ຈັກຕົນເອງ, ແຮງຈູງໃຈ, ສາມາດຕັດສິນໃຈແກ້ໄຂບັນຫາ ແລະ ສະແດງອອກໄດ້ຢ່າງມີປະສິດທິພາບ ແລະ ມີສຳພັນທະພາບທີ່ດີຕໍ່ຄົນອື່ນ.
- ດ້ານຄວາມສຸກ: ໝາຍເຖິງສາມາດດຳເນີນຊີວິດຢ່າງມີຄວາມສຸກ.

ດ້ານ	ດ້ານຍ່ອຍ	ການລວມຄະແນນ	ຜົນລວມຄະແນນ
ດີ	1) ຄວບຄຸມຕົນເອງ - ເຫັນໃຈຜູ້ອື່ນ - ຮັບຜິດຊອບ	ລວມຂໍ້ 1 ເຖິງ ຂໍ້ 6 ລວມຂໍ້ 7 ເຖິງ ຂໍ້ 12 ລວມຂໍ້ 13 ເຖິງ ຂໍ້ 18	
ເກັ່ງ	2) ມີແຮງຈູງໃຈ - ຕັດສິນໃຈ ແລະ ແກ້ໄຂບັນຫາ. - ສຳພັນທະພາບ.	ລວມຂໍ້ 19 ເຖິງ ຂໍ້ 24 ລວມຂໍ້ 25 ເຖິງ ຂໍ້ 30 ລວມຂໍ້ 31 ເຖິງ ຂໍ້ 36 ລວມຂໍ້ 37 ເຖິງ ຂໍ້ 40	
ສຸກ	3) ພູມໃຈຕົນເອງ. - ພໍໃຈກັບຊີວິດ. - ສຸກສະຫງົບທາງໃຈ.	ລວມຂໍ້ 41 ເຖິງ ຂໍ້ 46 ລວມຂໍ້ 47 ເຖິງ ຂໍ້ 52	

ເມື່ອລວມຄະແນນແຕ່ລະດ້ານແລ້ວນໍາຄະແນນທີ່ໄດ້ໄປໃສ່ເຄື່ອງໝາຍ X ລົງໃນເສັ້ນປະໃນຕາຕະລາງຄວາມສາມາດທາງອາລົມແລ້ວສາກເສັ້ນໃຫ້ຕໍ່ກັນແລ້ວພິຈາລະນາເບິ່ງວ່າມີຄະແນນດ້ານໃດສູງ ແລະ ຕໍ່າກວ່າຊ່ວງຄະແນນປົກກະຕິ.

ຜົນທີ່ໄດ້ເປັນເປັນພຽງການປະເມີນໂດຍສັງເຂບ,ຄະແນນທີ່ໄດ້ຕໍ່າກວ່າຊ່ວງຄະແນນປົກກະຕິບໍ່ໄດ້ໝາຍຄວາມວ່າທ່ານມີຄວາມຜິດປົກກະຕິໃນດ້ານນັ້ນ,ເພາະດ້ານຕ່າງໆເຫຼົ່ານີ້ເປັນສິ່ງທີ່ມີການພັດທະນາ ແລະ ປ່ຽນແປງໄປຕະຫຼອດເວລາ.ດັ່ງນັ້ນ ,ຄະແນນທີ່ໄດ້ຕໍ່າຈຶ່ງເປັນພຽງຂໍ້ເຕືອນໃຈໃຫ້ທ່ານ ຫາແນວໃນການພັດທະນາຄວາມສາມາດທາງອາລົມໃນດ້ານນັ້ນໃຫ້ຫຼາຍຂຶ້ນ.

ຕາຕະລາງຄວາມສາມາດທາງດ້ານອາລົມຂອງຄົນ (ອາຍຸ 12-17ປີ)

		1 5 10 15 20 25	ຄະແນນສະເລຍແຕ່ລະດ້ານຍ່ອຍ
1. 1)ຄວບຄຸມຕົນເອງ	ຊ່ວງຄະແນນປົກກະຕິ=13-18		15,5
2) ເຫັນໃຈຜູ້ອື່ນ	ຊ່ວງຄະແນນປົກກະຕິ=16-21		18,1
3)ຮັບຜິດຊອບ	ຊ່ວງຄະແນນປົກກະຕິ=17-22		19,3
2.1)ມີແຮງຈູງໃຈ	ຊ່ວງຄະແນນປົກກະຕິ=15-20		17,3
2)ຕັດສິນໃຈແລະແກ້ໄຂບັນຫາ	ຊ່ວງຄະແນນປົກກະຕິ=14-19		16,1
3)ສໍາພັນທະພາບ	ຊ່ວງຄະແນນປົກກະຕິ=15-20		17,3
3.1)ພູມໃຈຕົນເອງ	ຊ່ວງຄະແນນປົກກະຕິ=9-13		11,0
2)ພໍໃຈກັບຊີວິດ	ຊ່ວງຄະແນນປົກກະຕິ=16-22		18,9
3)ສຸກສະຫງົບທາງໃຈ	ຊ່ວງຄະແນນປົກກະຕິ=15-21		17,8

ຕາຕະລາງຄວາມສາມາດທາງດ້ານອາລົມຂອງຄົນ (ອາຍຸ 18-25ປີ)

		1 5 10 15 20 25	ຄະແນນສະເລຍແຕ່ລະດ້ານຍ່ອຍ
1. 1)ຄວບຄຸມຕົນເອງ	ຊ່ວງຄະແນນປົກກະຕິ= 13-18		15,5

2)ເຫັນໃຈຜູ້ອື່ນ	ຊ່ວງຄະແນນປົກກະຕິ= 16-21	-----	18,1
3)ຮັບຜິດຊອບ	ຊ່ວງຄະແນນປົກກະຕິ=17-22	-----	19,6
2.1)ມີແຮງຈູງໃຈ	ຊ່ວງຄະແນນປົກກະຕິ=15-20	-----	18,0
2)ຕັດສິນໃຈ ແລະະແກ້ໄຂບັນຫາ	ຊ່ວງຄະແນນປົກກະຕິ=14-19	-----■	16,8
3)ສາພັນທະພາບ	ຊ່ວງຄະແນນປົກກະຕິ= 15-20	-----■	17,5
3.1)ພູມໃຈຕົນເອງ	ຊ່ວງຄະແນນປົກກະຕິ= 9-13	-----	11,4
2)ພໍໃຈກັບຊີວິດ	ຊ່ວງຄະແນນປົກກະຕິ= 16-22	-----	19,0
3)ສຸກສະຫງົບທາງໃຈ	ຊ່ວງຄະແນນປົກກະຕິ= 15-21	-----■	18,1

ຕາຕະລາງຄວາມສາມາດທາງດ້ານອາລົມຂອງຄົນ (ອາຍຸ 26-60ປີ)

			ຄະແນນສະເລ່ຍແຕ່ລະດ້ານຍ່ອຍ
1 5 10 15 20 25			
1. 1)ຄວບຄຸມຕົນເອງ	ຊ່ວງຄະແນນປົກກະຕິ= 13-18	-----■	15,5
2)ເຫັນໃຈຜູ້ອື່ນ	ຊ່ວງຄະແນນປົກກະຕິ= 16-21	-----■	18,5
3)ຮັບຜິດຊອບ	ຊ່ວງຄະແນນປົກກະຕິ=17-22	-----■	20,4

2.1)ມີແຮງຈູງໃຈ	ຊ່ວງຄະແນນປົກກະຕິ=15-20	-----	18,8
2)ຕັດສິນໃຈ ແລະະແກ້ໄຂບັນຫາ	ຊ່ວງຄະແນນປົກກະຕິ=14-19	-----	18,1
3)ສາພັນທະພາບ	ຊ່ວງຄະແນນປົກກະຕິ= 15-20	-----	17,8
3.1)ພູມໃຈຕົນເອງ	ຊ່ວງຄະແນນປົກກະຕິ= 9-13	-----	12,1
2)ພໍໃຈກັບຊີວິດ	ຊ່ວງຄະແນນປົກກະຕິ= 16-22	-----	19,4
3)ສຸກສະຫງົບທາງໃຈ	ຊ່ວງຄະແນນປົກກະຕິ= 15-21	-----	19,2

❖ ສະຫຼຸບ

ຈາກການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າຂອງນັກຈິດຕະວິທະຍາເຫັນວ່າ: ຄວາມສາມາດທາງສະຕິປັນຍາ ພຽງຢ່າງດຽວ ບໍ່ອາດເປັນຫຼັກປະກັນຄວາມສໍາເລັດ ແລະ ຄວາມສຸກໃນຊີວິດໄດ້ ແຕ່ຄວາມສາມາດທາງອາລົມ (EQ= Emotional Quotient) ຈະເສີມສ້າງໃຫ້ບຸກຄົນປະສົບຜົນສໍາເລັດ ແລະ ມີຄວາມສຸກໄດ້. ກໍ່ຈຶ່ງຢູ່ວ່າ ການພິຈາລະນາຮັບຄືນເຮັດວຽກ ເພີ່ມຈະອີງໃສ່ IQ ແຕ່ເມື່ອເຂົ້າເຮັດວຽກແລ້ວ ຄວາມກ່າວໜ້າ, ມີຄວາມສຸກ, ເປັນຊັ້ນຊອບຂອງບຸກຄົນ ມັນຂຶ້ນກັບຄວາມສາມາດທາງອາລົມ ເຊິ່ງເປັນສິ່ງທີ່ບຸກຄົນສາມາດຮຽນຮູ້ ແລະ ເຝິກຝົນ, ເຝິກປະຕິບັດ ເພື່ອເພີ່ມຄວາມສາມາດທາງອາລົມໄດ້ ຈະຊ່ວຍໃຫ້ຊີວິດມີຄວາມສຸກ, ມີຄວາມສໍາເລັດ ແລະ ຄຸນນະພາບ.

ຜ່ານການຄົ້ນຄວ້າວິໄຈທາງຈິດຕະວິທະຍາ ເຫັນວ່າ: ຄົນສະຫຼາດຜູ້ມີສະຕິປັນຍາສູງມີຈຳນວນບໍ່ໜ້ອຍ ທີ່ປະສົບຄວາມລົ້ມເຫຼວໃນໜ້າທີ່ການງານ, ການດໍາຊີວິດ ແລະ ຄອບຄົວ.

EQ ຫຼັງມາຈາກ Emotional Quotient ແປວ່າ ຄວາມສະຫຼາດທາງອາລົມ ເຊິ່ງໝາຍເຖິງ ຄວາມສາມາດ, ສັກກະຍາພາບຂອງບຸກຄົນ ໃນການຮັບຮູ້ອາລົມຂອງຕົນເອງ, ຮູ້ເທົ່າທັນອາລົມຂອງຕົນເອງ, ສາມາດຄວບຄຸມ ຈັດການກັບອາລົມຂອງຕົນເອງ ແລະ ສະແດງພຶດຕິກຳທີ່ເໝາະສົມ ແລະ ຮັບຮູ້ ອາລົມຂອງຜູ້ອື່ນ, ຕອບສະໜອງອາລົມ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການຂອງຜູ້ອື່ນໄດ້ຖືກຕ້ອງ.

ພາກທີ 8

ຄວາມຄິດສ້າງສັນ

1. ຄວາມໝາຍຂອງຄວາມຄິດສ້າງສັນ

ອໍສະບອນລ໌ (Osborn. 1957: 23) ເວົ້າວ່າ ແນວຄິດສ້າງສັນ ເປັນຈິນຕະນາການນຳມາໃຊ້, ມະນຸດສ້າງຂຶ້ນ ເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາທີ່ຄົນເຮົາປະສົບຢູ່, ຄວາມຄິດຈິນຕະນາການ ຈຶ່ງເປັນລັກສະນະສຳຄັນຂອງແນວຄິດສ້າງສັນໃນ ການນຳໄປສູ່ການຜະລິດທີ່ແປກໃໝ່ ແລະ ເປັນໂຫຍດ.

ກູດ (Good. 1959: 570) .ໃຫ້ຄວາມໝາຍວ່າ: ແນວຄິດສ້າງສັນເປັນຄວາມຄິດຊ່າງຄິດໃນການສຳຫຼວດ ກວດສອບສະຖານະການທີ່ແປກໃໝ່ ຫຼື ໃຊ້ວິທີການໃໝ່ ເພື່ອແກ້ບັນຫາຕ່າງໆ ຫຼື ເປັນຜົນຜະລິດທີ່ລິດເລີ່ມຂຶ້ນໃໝ່ ຈາກນັກຄິດ.

ວອນລາຊ ແລະ ໂຄແກນ (Wallach and Kogan. 1965: 34) ກ່າວວ່າ: ຄວາມຄິດສ້າງສັນ ໝາຍເຖິງຄວາມ ສາມາດເຊື່ອມໂຍງສຳພັນ, ເມື່ອລະນຶກເຖິງສິ່ງໃດໆໄດ້ກໍ່ເປັນແນວທາງໃຫ້ລະນຶກເຖິງສິ່ງອື່ນເປັນລູກໂສ້ໄປ ເຊັ່ນ: ເມື່ອ ເຫັນໂຕະ ຈະລະຫາເກົ້າອີ. ສິ່ງທີ່ລະນຶກອອກມາຕ່າງໆ ເປັນສິ່ງທີ່ເກັບສະສົມໄວ້ໃນມັນສະໝອງຂອງຕົນ ເມື່ອສິ່ງກະ ຖັດຈະຕອບສະໜອງອອກມາ, ຄວາມຄິດສ້າງສັນເປັນຂະບວນການອັນໜຶ່ງ ທີ່ຢູ່ລະຫວ່າງສິ່ງກະຖັດ ກັບການຕອບ ໜອງ.

2. ຄວາມສຳຄັນຂອງຄວາມຄິດສ້າງສັນ

ການສ້າງສາເພື່ອສ້າງສັນ ແມ່ນຄວາມຈຳເປັນໃນສັງຄົມປະຈຸບັນ, ສັງຄົມມີການປ່ຽນແປງມີບັນຫາໃໝ່ເກີດຂຶ້ນ ຢູ່ຕະຫຼອດເວລາ, ບໍ່ວ່າເດັກກໍ່ຄືຜູ້ໃຫຍ່ຈະຕ້ອງເຝິກຝົນໃຫ້ຮູ້ຈັກແນວໃໝ່ໆ ເພື່ອບັນຫາຕ່າງໆທີ່ພົບໃນຊີວິດປະຈຳວັນ. ຄວາມຄິດສ້າງສັນໄດ້ໃຫ້ຄວາມສຸກ, ຄວາມສະໝຸກ ແລະ ຄວາມເພິ່ງພໍໃຈ ແລະ ມີອິດທິພົນຕໍ່ບຸກຄະລິກພາບຂອງເດັກ. ເຈນຊິນ (Jersild. 1972: 153- 158) ກ່າວວ່າ: ແນວຄິດສ້າງສັນມີສ່ວນຊ່ວຍສົ່ງເສີມເດັກໃນດ້ານຕ່າງໆ ຄື:

- ສົ່ງເສີມສູນທະລິຍະພາບ, ເດັກຈະຊື່ນຊົມ ແລະ ມີທັດສະນະທີ່ດີຕໍ່ສິ່ງຕ່າງໆ. ຜູ້ໃຫຍ່ຄວນເປັນແບບຢ່າງ ແລະ ຊື່ນຊົມຍອມຮັບຜົນງານຂອງເດັກ, ການພັດທະນາສູນທະລິຍະພາບແກ່ເດັກ ເພື່ອໃຫ້ເດັກເຫັນວ່າ ທຸກໆຢ່າງມີ ຄວາມໝາຍສຳລັບຕົວເຂົາ, ສົ່ງເສີມໃຫ້ຮູ້ຈັກສັງເກດສິ່ງທີ່ແປກຈາກສິ່ງທຳມະດາສາມັນ, ໃຫ້ເຂົາໄດ້ຍິນສິ່ງທີ່ບໍ່ ເຄີຍໄດ້ຍິນ ແລະ ຫັດໃຫ້ເດັກມີຄວາມສົນໃຈໃນສິ່ງຕ່າງໆຢູ່ຮອບຕົວ.
- ການເຮັດວຽກແບບສ້າງສັນ ເປັນການຜ່ອນຄາຍອາລົມ, ລຸດຜ່ອນຄວາມກົດດັນ ແລະ ອາລົມຮ້າຍລົງ.
- ສ້າງນິດໄສໃນການເຮັດວຽກທີ່ດີ, ເວລາເດັກເຮັດວຽກ ຄູ່ຕ້ອງສອນລະບຽບ ແລະ ແນວຄິດທີ່ດີຄວບຄູ່ກັບ ການເຮັດວຽກໄປພ້ອມ ເຊັ່ນ: ແອບໃຫ້ເດັກຮູ້ເກັບມື້ເຄື່ອງໃຫ້ທີ່ເປັນບ່ອນ, ລ້າງມືເມື່ອເຮັດວຽກແລ້ວ ແລະ ອື່ນໆ.

- ການພັດທະນາກ້າມມີ ຈາກການຫຼິ້ນ , ການເຄື່ອນໄຫວ, ການຕັດເຈ້ຍ , ການປະດິດພາບ, ແຕ້ມຮູບ, ການຕໍ່ພາບ, ການຫຼິ້ນກະດານຕະປູ ແລະ ອື່ນໆ.
- ການເປີດໂອກາດໃຫ້ເດັກສຳຫຼວດ, ຄົ້ນຄວ້າທົດລອງ ເດັກຈະມັກເຮັດກິດຈະກຳ ແລະ ນຳໃຊ້ວັດສະດຸຕ່າງໆ ເພື່ອເດັກຈະມີໂອກາດພັດທະນາການທົດລອງຂອງຕົນ ເຊັ່ນ: ເດັກໃຊ້ວັດສະດຸທີ່ເຫຼືອໃຊ້ ມາເຝິກສຳມະທິ ເປັນນັກກໍ່ສ້າງ ແລະ ສະຖາປານິກ.

ອາຣິຮັງສິນັນ (2532:498) ກ່າວວ່າ: ຄວາມສ້າງສັນມີຄວາມສຳຄັນຕໍ່ຕົນເອງ ແລະ ສັງຄົມດັ່ງນີ້:

1) ຕໍ່ຕົນເອງ

- ສາມາດລຸດຜ່ອນຄວາມຄຽດທາງອາລົມ, ມີຄວາມຈຳເປັນອິດສະຫຼະທັງຄວາມຄິດ ແລະ ການປະຕິບັດ, ມີຄວາມມຸ່ງໝັ້ນຈົງຈັງໃນສິ່ງທີ່ຄິດ, ເມື່ອໄດ້ເຮັດຕາມທີ່ຄິດ ຈະສາມາດຫຼຸດຜ່ອນຄວາມຄຽດ ແລະ ວິຕົກກັງວົນ ເພາະໄດ້ຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການຕ່າງໆຂອງຕົນເອງ, ບຸກຄົນທີ່ມີຄວາມສ້າງສັນຕ້ອງການຕອບສະໜອງແມ່ນ ຄວາມຢາກຮູ້ຢາກເຫັນ, ຄວາມສົນໃຈທີ່ຈະສຶກສາຄົ້ນຄວ້າປະເຊີນໜ້າກັບສິ່ງທ້າທາຍ ແລະ ຄວາມສາມາດຂອງຕົນ.
- ມີຄວາມສະໝຸກສະໜານເພີດເພີນ ແລະ ເປັນສຸກ, ມີຄວາມພູມໃຈໃນຜົນງານ, ເຮັດວຽກທຸກຢ່າງທຸ້ມແທ້ຈິງ ແລະ ເຕັມກຳລັງຄວາມສາມາດ ແລະ ເຮັດຢ່າງເປັນສຸກ ເຮັດໃຫ້ວຽກທີ່ໜັກກໍ່ກາຍມາເປັນວຽກເບົາ ເຊັ່ນ: ການເຮັດວຽກຂອງນັກສິນລະປິນ, ນັກວິທະຍາສາດ, ນັກສ້າງສັນສາຂາຕ່າງໆ ເຂົາຕ້ອງໃຊ້ເວລາຕິດຕໍ່ຫຼາຍໆຊົ່ວໂມງ ແລະ ເຮັດຕໍ່ເນື່ອງນານຫຼາຍປີຈົນຄົ້ນພົບຜົນງານທີ່ໜ້າພໍໃຈໄດ້.
- ມີຄວາມພາກພູມໃຈ ແລະ ເຊື່ອໝັ້ນໃນຕົນເອງໃນສິ່ງທີ່ຕົນໄດ້ທົດລອງ, ໄດ້ປະຕິບັດ ເມື່ອວຽກນັ້ນເຮັດສຳເລັດຈະເກີດຄວາມພາກພູມໃຈ ແລະ ເຊື່ອໝັ້ນໃນຕົນເອງ, ແຕ່ຖ້າວຽກງານນັ້ນບໍ່ສຳເລັດ ຜູ້ຄວາມຄິດສ້າງສັນເຂົາຈະເຂົ້າໃຈ ແລະ ຍອມຮັບສິ່ງທີ່ເກີດຂຶ້ນ, ໄດ້ຮຽນຮູ້ ແລະ ຄົ້ນພົບບາງສິ່ງບາງຢ່າງ, ຄວາມບໍ່ສຳເລັດຊ່ວຍນີ້ຈະຊ່ວຍໃຫ້ເກີດຄວາມມະນະອິດທິນ ແລະ ມີຄວາມກ້າທີ່ຈະກ້າວໄປ ເພື່ອສຳເລັດຂ້າງໜ້າ.

2) ຕໍ່ສັງຄົມ

- ເຮັດໃຫ້ສັງຄົມເກີດຄວາມປ່ຽນແປງ ເພາະຜົນງານສ້າງສັນໄດ້ນຳຄວາມແປກໃໝ່ເຮັດໃຫ້ສັງຄົມມີຄວາມຈະເລີນກ້າວໜ້າ, ຖ້າສັງຄົມຢຸດນັ້ງ ສັງຄົມຈະຖອຍຫຼັງ.
- ເຄື່ອງລົດຍົນ, ຈັກໄຖນາ, ຈັກຟາດເຂົ້າ ໄດ້ລຸດຜ່ອນແຮງງານຂອງຄົນຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ບໍ່ຕ້ອງເຮັດວຽກໜັກ ແຕ່ຊີວິດມີຄວາມສຸກຂຶ້ນ.
- ຊ່ວຍໃຫ້ເກີດຄວາມສະດວກສະບາຍວ່ອງໄວ, ການຄົ້ນພົບວິທີປະດິດລົດຈັກ, ລົດໃຫຍ່, ເຮືອ, ລົດໄຟ, ຍົນ, ຍານອາວະກາດຕ່າງໆ ເຮັດໃຫ້ການຄົມມະນາຄົມ, ການຕິດຕໍ່ສື່ສານສະດວກສະບາຍຂຶ້ນ, ການແລກປ່ຽນຄວາມຮູ້ຄວາມເຂົ້າໃຈກັນດີຂຶ້ນ.
- ຄວາມປອດໄພໃນຊີວິດ ແລະ ການມີຊີວິດທີ່ຍືນຍາວຂຶ້ນ, ການຄົ້ນພົບທາງການແພດ, ວິທະຍາສາດ ແລະ ເທັກໂນໂລຊີ ເຮັດໃຫ້ຊີວິດມະນຸດບໍ່ໄດ້ສ່ຽງຕໍ່ອັນຕະລາຍ, ສາມາດຄົ້ນພົບພະຍາດ ແລະ ວິທີການປິ່ນປົວ, ຄົ້ນ

ພົບຄວາມຮູ້ໃໝ່ດ້ານໂພສະນາການການອອກກຳລັງກາຍ,ການດູແລສຸຂະພາບໄມຕ່າງໆ ເຮັດໃຫ້ປະຊາຊົນຮູ້ປະຕິບັດດ້ານການປ້ອງກັນດູແລຮັກສາສຸຂະພາບ ທາງກາຍ ແລະ ໃຈເຮັດມີຊີວິດຍືນຍາວຂຶ້ນ.

- ຊ່ວຍປັດເວລາ, ແຮງງານ ແລະ ເສດຖະກິດ, ຜົນການຄົ້ນພົບດ້ານຕ່າງໆ ທາງດ້ານວິທະຍາສາດເທັກໂນໂລຊີ ແລະ ການແພດ, ການສຶກສາ, ການກະເສດ ຊ່ວຍໃຫ້ມະນຸດມີເວລາຫຼາຍຂຶ້ນ, ສາມາດໃຊ້ພະລັງໄປໃຊ້ເຮັດແນວອື່ນ ເພື່ອກໍ່ໃຫ້ເກີດລາຍໄດ້ ເພື່ອເພີ່ມພູນເສດຖະກິດໃຫ້ດີຂຶ້ນ, ມີເວລາຫາຄວາມຮູ້ ແລະ ຊຶ້ນຊົມຄວາມງາມສູນທະລີຍະພາບ ແລະ ສິນລະປະຫຼາຍຂຶ້ນ.
- ຊ່ວຍໃນການແກ້ບັນຫາສັງຄົມ ເນື່ອງຈາກສະພາບສັງຄົມປ່ຽນແປງຢ່າງວ່ອງໄວ, ຈຳເປັນຕ້ອງຄິດຫາວິທີໃໝ່ໆມາໃຊ້ໃນການແກ້ໄຂບັນຫາທີ່ຫຼາຍຂຶ້ນໃຫ້ໝົດໄປ.
- ເພື່ອໃຫ້ເກີດຄວາມຈະເລີນກ້າວໜ້າ ແລະ ດຳລົງຮັກສາໄວ້ຄວາມຄິດສ້າງສັນດ້ານວິທະຍາສາດ, ການແພດ ແລະ ເທັກໂນໂລຊີ, ເສດຖະກິດ, ການເມືອງ ການປົກຄອງ, ຊ່ວຍຍົກມາດຕະຖານການດຳລົງຊີວິດ ເຮັດໃຫ້ມະນຸດເປັນສຸກ ແລະ ສາມາດສ້າງສັນສັງຄົມໃຫ້ຈະເລີນຂຶ້ນຕາມລຳດັບ.

3. ລັກສະນະ ແລະ ອົງປະກອບຂອງແນວຄິດສ້າງສັນ

3.1. ລັກສະນະຂອງແນວຄິດສ້າງສັນ

ອາຣີ ພັນມະນີ (2543:2) ອະທິບາຍລັກສະນະຂອງຄວາມຄິດສ້າງສັນໄດ້ດັ່ງນີ້:

- 1) ເປັນການຄົ້ນຄິດສິ່ງປະດິດ ຫຼື ວິທີການໃໝ່ໆຈາກການສຶກສາທົດລອງ ເຮັດໃຫ້ຈົນຕະນາການເປັນຈິງຂຶ້ນ.
- 2) ເປັນຄວາມຄິດທີ່ກວ້າງໄກ. ສະຫຼັບຊັບຊ້ອນ, ມີຫຼາຍແງ່ມຸມ, ຫຼາຍຮູບແບບຄວາມຄິດລັກສະນະນີ້ຈະນຳໄປສູ່ຄວາມຄິດ, ການປະດິດສ້າງແປກໃໝ່ ຫຼື ແກ້ບັນຫາຍາກໆ ໄດ້ສຳເລັດ.
- 3) ເປັນຈົນຕະນາການ ຫຼື ຄວາມຄິດຝັນເຊິ່ງມີຄວາມສຳຄັນກວ່າຄວາມຮູ້ ແລະ ເປັນບ່ອນເກີດຂອງການສະແຫວງຫາຄວາມຮູ້ມາພິສູດຈົນຕະນາການ ຫຼື ການເຮັດໃຫ້ຈົນຕະນາການເປັນຈິງ
- 4) ເປັນຄວາມຮູ້ທີ່ໄວ,ເຂົ້າໃຈອັນໃດໄດ້ໄວເຖິງຈະເປັນເລື່ອງຍາກ ແລະ ຊັບຊ້ອນ, ມີປະຕິກິລິຍາ ຫຼື ອາລົມເລື່ອງນັ້ນ ແລະມີປະຕິກິລິຍາຕອບສະໜອງຕໍ່ສິ່ງນັ້ນ.

3.2. ອົງປະກອບຂອງແນວຄິດສ້າງສັນ

ກິນຟອດ (Guilford 1969-145-151) ເວົ້າວ່າ: ຄວາມຄິດສ້າງສັນປະກອບດ້ວຍອົງປະກອບພື້ນຖານ 4 ປະການຄື:

- 1) ຄວາມຄິດຄ່ອງແຄ້ວ:ໝາຍເຖິງຄວາມສາມາດຂອງບຸກຄົນໃນຄວາມຄິດຫາຄຳຕອບຢ່າງຄ່ອງແຄ້ວວ່ອງໄວ ແລະ ມີປະລິມານຫຼາຍໃນເວລາອັນຈຳກັດ ແບ່ງປັນ:
 - ຄວາມຄິດຄ່ອງແຄ້ວດ້ານຖ້ອຍຄຳ ແມ່ນຄວາມສາມາດໃຊ້ຖ້ອຍຄຳໄດ້ຢ່າງຄ່ອງແຄ້ວ

- ຄວາມຄິດຄ່ອງແຄ້ວດ້ານການສ້າງຄວາມສຳພັນ ສາມາດສ້າງຖ້ອຍຄຳໄດ້ຢ່າງຄ່ອງແຄ້ວ ຫຼື ຄ້າຍກັນໄດ້ຢ່າງຫຼາຍສຸດເທົ່າທີ່ຈະຫຼາຍໄດ້ພາຍໃນເວລາທີ່ກຳນົດ.
- ຄວາມຄິດຄ່ອງແຄ້ວໃນການສະແດງອອກ ເປັນຄວາມສາມາດ ໃນການໃຊ້ປະໂຫຍກທີ່ຕ້ອງການ ແລະ ນຳຄຳມາລຽງກັນເພື່ອໃຫ້ໄດ້ປະໂຫຍກທີ່ຕ້ອງການ
- ຄວາມຄ່ອງແຄ້ວໃນການຄິດນັບວ່າເປັນຄວາມສາມາດ ທີ່ຈະຄິດໃນສິ່ງທີ່ຕ້ອງການໃນເວລາທີ່ກຳນົດ. ຄວາມຄ່ອງແຄ້ວໃນຄວາມຄິດທີ່ມີຄວາມສຳຄັນຕໍ່ການແກ້ໄຂບັນຫາ, ເພາະໃນການແກ້ໄຂບັນຫາຕ້ອງສະແຫວງຫາຄຳຕອບ ຫຼືວິທີການແກ້ໄຂຫຼາຍວິທີ ແລະ ຕ້ອງໄດ້ນຳວິທີເຫຼົ່ານັ້ນມາທົດລອງຈົນກວ່າຈະພົບວິທີການທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມຄວາມຕ້ອງການ.

ຄວາມຄິດຄ່ອງແຄ້ວນັບວ່າເປັນຄວາມສາມາດອັນດັບທຳອິດໃນການຈະເລືອກເຟັ້ນໃຫ້ໄດ້ຄວາມຄິດທີ່ດີ ແລະ ເໝາະສົມທີ່ສຸດ, ກ່ອນອື່ນໝົດຕ້ອງຕ້ອງຄິດໃຫ້ຫຼາຍ, ຄິດຫຼາຍຢ່າງ ແລະ ແຕກຕ່າງກັນ, ແລ້ວຈຶ່ງເອົາຄວາມຄິດທັງໝົດມາພິຈາລະນາແຕ່ລະຢ່າງປຽບທຽບກັນວ່າຄວາມຄິດໃດດີທີ່ສຸດ ເປັນປະໂຫຍດທີ່ສຸດ ຄຸ້ມຄາທີ່ສຸດໂດຍຄຳໜຶ່ງເຖິງຫຼັກເກນພິຈາລະນາເຊັ່ນ: ປະໂຫຍດທີ່ໄດ້ຮັບ, ການລົງທຶນ, ຄວາມຍາກງ່າຍ, ບຸກຄະລາກອນ ແລະ ອື່ນໆ.

ຄວາມຄິດຄ່ອງແຄ້ວນອກຈາກຈະຊ່ວຍໃຫ້ໄດ້ຄຳຕອບທີ່ດີ ແລະ ເໝາະສົມທີ່ສຸດແລ້ວອຸປະສັກຂອງການຂອງການພັດທະນາແນວຄວາມຄິດສ້າງສັນຍັງຊ່ວຍຈັດຫາທາງເລືອກອື່ນໆທີ່ອາດເປັນໄປໄດ້ອີກເຊັ່ນ: ການແກ້ບັນຫາໃດກໍຕາມເຮົາມັກຈະພະຍາຍາມຫາວິທີການແກ້ໄຂຫຼາຍໆວິທີໂດຍໃຫ້ໄອກາດເລືອກເປັນອັນດັບລົງມາເຊັ່ນ: ຖ້າເຮົາບໍ່ສາມາດເຮັດໄດ້ດ້ວຍວິທີທີ່ 1, ວິທີທີ່ 2, ກໍອາດນຳມາທົດລອງໃຊ້ໄດ້ ຫຼື ວິທີທີ່ 3 ກໍຍັງເປັນວິທີທີ່ໜ້າສົນໃຈ, ຖ້າວິທີທີ່ 2 ບໍ່ສາມາດແກ້ໄຂບັນຫາໄດ້ຄວາມຄິດຄ່ອງແຄ້ວຊ່ວຍໃຫ້ມີຂໍ້ມູນຫຼາຍພຽງພໍໃນການເລືອກສອນແລ້ວ ຍັງມີຊ່ອງທາງອື່ນທີ່ເປັນໄປໄດ້ໃຫ້ເລືອກອີກດ້ວຍ. ຈຶ່ງເວົ້າໄດ້ວ່າ ຄວາມຄິດຄ່ອງແຄ້ວເປັນຄວາມສາມາດເບື້ອງຕົ້ນທີ່ຈະນຳໄປສູ່ຄວາມຄິດທີ່ມີຄຸນນະພາບ ຫຼື ຄວາມຄິດສ້າງສັນນັ້ນເອງ.

2) ຄວາມສາມາດຂອງບຸກຄົນໃນການຄິດຫາຄຳຕອບໄດ້ຫຼາຍປະເພດ ແລະ ຫຼາຍທິດທາງ.

- ຄວາມຄິດທີ່ເກີດຂຶ້ນທັນທີເປັນຄວາມຄິດຫຼາຍຢ່າງທີ່ເປັນອິດສະຫຼະ, ມີຫຼາຍຢ່າງຫຼາຍທິດທາງຈະມີຜົນຕົກວ່າການມີຄວາມຄິດດ້ານດ່ຽວ ຫຼື ສອງດ້ານເທົ່ານັ້ນ.
- ຄວາມຄິດດ້ານການດັດແປງເປັນຄວາມສາມາດຄິດໄດ້ຫຼວງຫຼາຍ ແລະ ສາມາດຄິດດັດແປງຈາກສິ່ງໜຶ່ງເປັນຫຼາຍສິ່ງຫຼາຍຢ່າງ, ຄົນປະເພດນີ້ຈະບໍ່ມີຄວາມຄິດຊ້ຳກັນ.

3) ຄວາມຄິດລິເລີ່ມ: ໝາຍເຖິງຄວາມຄິດທີ່ແປກໃໝ່ ແລະ ແຕກຕ່າງກັບຄວາມຄິດທີ່ທຳມະດາເຊິ່ງເປັນປະໂຫຍດຕໍ່ຕົນເອງ ແລະ ສັງຄົມ, ມັນເກີດຈາກຄວາມຮູ້ເກົ່າທີ່ບຸກຄົນນຳມາດັດແປງ ແລະ ມານຳໃຊ້ໃຫ້ເກີດເປັນສິ່ງໃໝ່.

4) ຄວາມຄິດລະອຽດລະອໍ: ໝາຍເຖິງຄວາມຄິດລະອຽດທີ່ຕົກແຕງ ຫຼືບັນຍາຍຄວາມຄິດຫຼັກໃຫ້ໄດ້ຄາດໝາຍສົມບູນຍິ່ງຂຶ້ນ, ຄວາມຄິດລະອຽດລະອໍມີຄວາມຈຳເປັນຢ່າງຍິ່ງ ໃນການສ້າງຜົນງານທີ່ແປກໃໝ່ໃຫ້ມີຜົນສຳເລັດ.

ກິນຟອດ ແລະ ຮໍຟເນີ ສຶກສາອົງປະກອບຂອງແນວຄິດສ້າງສັນພົບວ່າ: ຕ້ອງມີ 8 ອົງປະກອບຄື:

- ຄວາມຄິດລິເລີ່ມ
- ຄວາມຄ່ອງຕົວ
- ຮູ້ຜ່ອນພັນ
- ຄິດລະອຽດລະອໍ
- ຄວາມໄວຕໍ່ບັນຫາ
- ຄວາມສາມາດໃນການໃຫ້ນິຍາມໃໝ່
- ຄວາມຊາບຊື່ງ
- ຄວາມສາມາດຄາດຄະເນ

ເຈເລນ ແລະ ເອນບັນ ສຶກສາອົງປະກອບຂອງແນວຄິດສ້າງສັນໄວ້ໃນຂໍ້ສອບ ທີຊີທີ - ດີບີ (TCT – DP) ດັ່ງນີ້:

- ຄວາມຄ່ອງຕົວ
- ຄວາມຜ່ອນຜັນ
- ຄວາມຄິດລິເລີ່ມ
- ຄວາມຄິດລະອຽດລະອໍ
- ການກະທຳທີ່ສະແດງເຖິງການສ່ຽງຕໍ່ອັນຕະລາຍ
- ການປະສົມປະສານໃຫ້ເປັນອັນໜຶ່ງອັນດ່ຽວ, ຈັດລຽງໃຫ້ມີຄວາມຕໍ່ເນື່ອງ
- ມີອາລົມດີ

ເວົ້າລວມ: ຄວາມຄິດລິເລີ່ມສ້າງສັນປະກອບດ້ວຍຄວາມຄິດຄ່ອງແຄ້ວຮູ້ຜັນ, ຄວາມຄິດລິເລີ່ມ ແລະ ຄວາມຄິດລະອຽດລະອໍ ເຊິ່ງຄວາມຄ່ອງແຄ້ວ ແລະ ຮູ້ຜ່ອນຜັນໄດ້ເປັນພື້ນຖານໃຫ້ແກ່ຄວາມຄິດສ້າງສັນ, ສ່ວນຄວາມຄິດລິເລີ່ມເຮັດໃຫ້ເກີດສິ່ງໃໝ່ຂຶ້ນມາ, ຄວາມຄິດລະອຽດລະອໍເຮັດໃຫ້ຄວາມຄິດລາຍລະອຽດເກີດຂຶ້ນ.

4. ອົງປະກອບທີ່ມີອິດທິພົນຕໍ່ແນວຄິດສ້າງສັນ.

ປະສາດສະປຣິດາ (2532: 8 – 10) ເວົ້າເຖິງອົງປະກອບທີ່ມີອິດທິພົນຕໍ່ແນວຄິດສ້າງສັນວ່າ: ບໍ່ວ່າແນວຄິດສ້າງສັນຈະຢູ່ໃນລະດັບບຸກຄົນ, ລະດັບກຸ່ມ ຫຼື ລະດັບສັງຄົມ ຈະຂຶ້ນກັບອົງປະກອບ 2 ສ່ວນຢູ່ສະເໝີຄື:

- 1) ອົງປະກອບທີ່ເປັນສ່ວນຂອງຄວາມສາມາດ (Abilities) ໝາຍເຖິງທັກສະການຄິດ ເຊິ່ງເປັນສັກກະຍາພາບໃນຕົວບຸກຄົນ.

- 2) ອົງປະກອບທາງແຮງຈູງໃຈ (Motivation) ອົງປະກອບດັ່ງກ່າວ ຈະຢູ່ໃນລັກສະນະເອື້ອເພື່ອຕໍ່ກັນສະເໝີ, ມີທັງສັກກະຍະພາບການຄິດ, ມີຄວາມອິດທິນ, ມີຄວາມຢາກຮູ້ຢາກເຫັນ, ກ້າສ່ຽງເຊິ່ງເປັນລັກສະນະທາງອາລົມ ຫຼື ສະພາບຈູງ ໃຈທີ່ເອື້ອອ່ານວຍ ຕໍ່ການຄິດສ້າງສັນຄວບຄູ່ໄປສະເໝີ. ດັ່ງນັ້ນ, ບຸກຄົນທີ່ມີສັກກະຍະພາບທາງ ການຄິດ ໄດ້ຮັບການເຝິກເກີດການໃຫ້ຄິດ ແລະ ໄດ້ຮັບແຮງກະຕຸ້ນ ໃຫ້ເກີດແຮງຈູງໃຈ ທີ່ຈະຄິດ ຫຼື ລິເລີ່ມ ສິ່ງໃໝ່ໆ ຄວາມກ້າວໜ້າໃນການຄິດກໍ່ຈະເກີດຂຶ້ນ.

❖ ບຸກຄົນທີ່ມີແນວຄິດສ້າງສັນ

ລັກສະນະຂອງບຸກຄົນທີ່ມີຄວາມຄິດສ້າງສັນມີລາຍລະອຽດດັ່ງນີ້:

ແມກຄິນສັນ (MackinsonD 1959: 154) ໄດ້ສຶກສາບຸກຄົນທີ່ມີຄວາມຄິດສ້າງສັນເຫັນວ່າ: ຜູ້ທີ່ມີຄວາມ ຄິດສ້າງສັນເປັນຜູ້ທີ່ມີຄວາມຕື່ນຕົວຢູ່ຕະຫຼອດເວລາ, ມີສະມາທິ, ມີຄວາມພະຍາຍາມພິນິດພິຈາລະນາວິເຄາະຄວາມຄິດ ຢ່າງຖີ່ຖ້ວນໃນການແກ້ໄຂບັນຫາ, ນອກນັ້ນຍັງເປັນຜູ້ເປີດຮັບປະສົບການການຕ່າງໆ ມັກສະແດງອອກຫຼາຍກວ່າເກັບ ຕິດ.

ທໍແຣນ (Torrance: 1962: 81 – 82) ໄດ້ສຶກສາບຸກຄົນທີ່ມີຄວາມຄິດສ້າງສັນເຫັນວ່າ: ຜູ້ທີ່ມີແນວຄິດ ສ້າງສັນ ເປັນຄົນທີ່ມີຄວາມຄິດແຕກຕ່າງຜູ້ອື່ນ, ມີຜົນງານບໍ່ຊ້ຳແບບໃຜ.

ນັກຈິດຕະວິທະຍາບາງທ່ານເວົ້າວ່າ:

- ຜູ້ທີ່ມີຄວາມຄິດສ້າງສັນເປັນຜູ້ທີ່ມັກຈະເຮັດອັນໃດອັນໜຶ່ງທີ່ມີຄວາມແປກ ຕ່າງຜູ້ອື່ນ, ບໍ່ມັກເຮັດວຽກທີ່ຊ້ຳ ຊາກ, ບໍ່ມັກເຮັດວຽກຕາມຕາຕະລາງທີ່ກຳນົດໄວ້ຕາຍຕົວ ແຕ່ມັກເຮັດວຽກຕາມສະບາຍ, ບໍ່ມັກເຮັດວຽກແນວ ດ່ຽວຄືຜູ້ອື່ນ ເພາະວຽກເຫຼົ່ານັ້ນ ເຮັດເປັນວຽກທີ່ຕ້ອງແກ້ໄຂບັນຫາດ້ວຍຕົນເອງຕາມລຳພັງ.
- ຜູ້ທີ່ມີຄວາມຄິດສ້າງສັນສູງ ຈະມີຄວາມສາມາດແກ້ໄຂບັນຫາໄດ້ດີກວ່າຜູ້ທີ່ມີຄວາມຄິດສ້າງສັນຕໍ່າ.
- ບໍ່ວ່າສິນລະປິນ ຫຼື ນັກວິທະຍາສາດຈະມີອິດສະຫຼະໃນການແກ້ການຕັດສິນໃຈດ້ວຍຕົນເອງຫຼາຍທີ່ສຸດ, ຊ່າງ ສິງໄສ ແລະ ບໍ່ມັກຖືກບັງຄັບ.
- ຜູ້ທີ່ມີຄວາມຄິດສ້າງສັນສູງ ຈະເປັນຜູ້ມີແບບອິດສະຫຼະບໍ່ມັກໃຜ, ມັກຄິດ ແລະ ເຮັດແຕ່ ສິ່ງແປກໃໝ່ ແລະ ມີອາລົມດີ.
- ຜູ້ທີ່ມີຄວາມຄິດສ້າງສັນສູງຈະປະກອບມີ 4 ປະການຄື: ມີປະສົບການທີ່ກ້ວາງຂວາງ, ເຕັມໃຈ ແລະ ພ້ອມທີ່ ຈະສ່ຽງ, ພ້ອມທີ່ຈະກ້າວໄປຂ້າງໜ້າ, ສາມາດຜ່ອນຜັນຄວາມຄິດໄດ້ຢ່າງຄ່ອງແຄ້ວ ໃນລະດັບສູງ.

ເວົ້າລວມ ຜູ້ທີ່ມີຄວາມຄິດສ້າງສັນເປັນບຸກຄົນທີ່ມັກຊຶກຖາມ, ບໍ່ຍື່ນຕໍ່ບັນຫາ, ຊ່າງສັງເກດ, ຊ່າງສິງໄສ, ມ່ວນຊື່ນ, ມີພົວໄຫວກ້າຄິດກ້າສະແດງອອກ, ກ້າສ່ຽງ, ມີຄວາມຢາກຮູ້ຢາກເຫັນ ແລະ ອາລົມດີ.

5. ການສົງເສີມແນວຄິດສ້າງສັນລະຫວ່າງ ຄູ ແລະ ນັກຮຽນ

1) ການສົງເສີມໃຫ້ນັກຮຽນຖາມ ແລະ ໃຫ້ຄວາມສົນໃຈຕໍ່ຄຳຖາມແປກໆຂອງນັກຮຽນ, ຄູ ແລະ ພໍ່ແມ່ບໍ່ຄວນ ແນ່ໃສ່ໃຫ້ເຂົາຕອບຖືກພຽງຢ່າງດ່ຽວ ເພາະວ່າການແກ້ໄຂບົດຮຽນໃນບາງຄັ້ງນັກຮຽນມັນຄາດເດົາ ຫຼື ສ່ຽງໃນການຕອບ

ແຕ່ກໍ່ຄວນຍອມຮັບ ແລະ ຄວນກະຕຸ້ນໃຫ້ເດັກໄດ້ວິເຄາະຄື້ນຫາ ເພື່ອພິສູດການເດົາໂດຍໃຊ້ການສັງເກດ ແລະ ປະສົບການຂອງນັກຮຽນ.

2) ຕັ້ງໃຈຟັງ ແລະ ເອົາໃຈໃສ່ຕໍ່ຄໍາຖາມແປກໆຂອງນັກຮຽນດ້ວຍໃຈເປັນກາງ, ເມື່ອນັກຮຽນສະແດງຄວາມຄິດເລື່ອງໃດ ເຖິງຈະບໍ່ເປັນຄວາມຄິດທີ່ເຄີຍມີມາກ່ອນກໍ່ຕາມ ແຕ່ກໍ່ບໍ່ຄວນຕັດສິນໃຈປະຕິເສດຄວາມຕິດນັ້ນ, ຄວນຮັບຟັງໄວ້ກ່ອນ.

3) ສະແດງຄວາມກະຕືລືລົ້ນຕໍ່ຄໍາຖາມທີ່ແປກໆຂອງນັກຮຽນດ້ວຍການຖາມຄໍາຖາມຢ່າງມີຊີວິດຊີວາຫຼືແນະນຳໃຫ້ນັກຮຽນຊອກຫາແຫຼ່ງຄຳຕອບຕ່າງໆດ້ວຍຕົນເອງ.

4) ສະແດງໃຫ້ນັກຮຽນເຫັນຄວາມຄິດຂອງເຂົາມີຄຸນຄ່າ ແລະ ສາມາດນຳໄປໃຊ້ໃຫ້ເກີດປະໂຫຍດໄດ້.

5) ກະຕຸ້ນ ແລະ ສົ່ງເສີມໃຫ້ນັກຮຽນ ຮຽນຮູ້ດ້ວຍຕົວເອງ, ຄວນໃຫ້ໂອກາດ ແລະ ກຽມການໃຫ້ນັກຮຽນຮຽນຮູ້ດ້ວຍຕົວເອງຄູ່ອາດປ່ຽນບົດບາດເປັນຜູ້ແນະນຳ.

6) ເປີດໂອກາດໃຫ້ນັກຮຽນຮຽນຮູ້ດ້ວຍການຄົ້ນຄວ້າຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງໃຫ້ຫຼາຍຂຶ້ນ, ບໍ່ຄວນໃຊ້ວິທີຊໍ້າດ້ວຍຄະແນນ ແລະ ການສອບເສັງ.

7) ພໍຈະລະນຶກໄດ້ວ່າການພັດທະນາແນວຄິດສ້າງສັນໃນຕົວນັກຮຽນຕ້ອງໃຊ້ເວລາໃນການພັດທະນາຢ່າງຄ່ອຍເປັນຄ່ອຍໄປ.

8) ສົ່ງເສີມໃຫ້ນັກຮຽນໃຊ້ຈິດຕະນາການຂອງຕົນເອງ ແລະ ຍົກຍ້ອງຊົມເຊີຍ ເມື່ອນັກຮຽນມີຈິນຕະນາການແປກໆ ແລະ ມີຄຸນຄ່າ.

❖ ການສ້າງໃຫ້ນັກຮຽນມີແນວຄິດສ້າງສັນຍັງຕ້ອງປະຕິບັດດັ່ງນີ້:

- ສະໜັບສະໜູນ ແລະ ກະຕຸ້ນການສະແດງອອກຫຼາຍດ້ານນັບທັງອາລົມ.
- ເນັ້ນສະຖານະການທີ່ສົ່ງເສີມຄວາມສາມາດອັນຈະນຳໄປສູ່ຄວາມຄິດສ້າງສັນເຊັ່ນ: ຈາກການທີ່ບໍ່ຈຳກັດການສະແດງອອກຂອງນັກຮຽນໃຫ້ເປັນໄປຕາມຮູບແບບດ່ຽວກັນໄປຕະຫຼອດ.
- ຢ່າເຝົກ ຫຼື ກຳນົດແບບໃຫ້ນັກຮຽນມີຄວາມຄິດ ແລະ ບຸກຄະລິກກະພາບຄືກັນໝົດທຸກຄົນ, ແຕ່ຄວນສະໜັບສະໜູນການສ້າງແນວຄິດທີ່ແປກໃໝ່.
- ຢ່າງເຂັ້ມງວດກວດຂັ້ນໃນຮີດຄອງປະເພນີຫຼາຍເກີນໄປເຊິ່ງຍ້ອມຮັບການກະທຳ ຫຼື ຜົນງານພຽງ 2-3 ຢ່າງເທົ່ານັ້ນສິ່ງອື່ນທີ່ບໍ່ໄປຕາມແບບແຜ່ນເປັນສິ່ງທີ່ຜິດໄປໝົດ.
- ຢ່າສະໜັບສະໜູນຕໍ່ສະເພາະຜົນງານ ຫຼື ການກະທຳເຊິ່ງຜູ້ທົດລອງເຮັດເປັນທີ່ນິຍົມກັນມາແລ້ວ. ຜົນງານແປກໆຄວນໄດ້ມີໂອກາດຮັບລ້າງວັນ ຫຼື ຊົມເຊີຍດ້ວຍ.

❖ ຂໍ້ສະເໜີແນະນຳສຳລັບຄູ:

- ໃຫ້ນັກຮຽນໄດ້ຮຽນຮູ້ດ້ວຍຄວາມລິເລີ່ມຂອງຕົນເອງ, ກະຕຸ້ນໃຫ້ນັກຮຽນຢາກຄື້ນພົບຢາກທົດລອງ.
- ຈັດບັນຍາກາດການຮຽນແບບເສລີໃຫ້ນັກຮຽນມີອິດສະຫຼະໃນການຄິດ ແລະ ການສະແດງອອກຕາມຄວາມສົນໃຈ ແລະ ຄວາມສາມາດຂອງເຂົາ, ຄູ່ຢ່າທຳຕົວເປັນຜູ້ຜະເດັດການທາງຄວາມຄິດ.

- ສະໜັບສະໜູນໃຫ້ນັກຮຽນຮຽນຮູ້ເພີ່ມຂຶ້ນດ້ວຍຕົນເອງ.
- ກະຕຸ້ນໃຫ້ນັກຮຽນຄິດຫາ ຄວາມສໍາພັນໃນຮູບແບບທີ່ແປກໃໝ່ຈາກເດີມ, ສ້າງຄວາມຄິດຈົນຕະນາການ, ສິ່ງເສີມໃຫ້ຄິດວິທີແກ້ໄຂບັນຫາແປກໆໃໝ່ໆ.
- ບໍ່ເຂັ້ມງວດກັບຜົນງານ ຫຼຸດ ຄໍາຕອບທີ່ໄດ້ມາຈາກການຄົ້ນພົບຂອງນັກຮຽນ, ຄູ່ຕ້ອງຄິດວ່າຄວາມຜິດພາດເປັນເລື່ອງປົກກະຕິທີ່ສາມາດເກີດກັບທຸກຄົນ.
- ກະຕຸ້ນໃຫ້ນັກຮຽນຄິດຫາວິທີຫາຄໍາຕອບ ຫຼື ແກ້ໄຂບັນຫາດ້ວຍຫຼາຍວິທີ.
- ສະໜັບສະໜູນໃຫ້ນັກຮຽນຮູ້ປະເມີນຜົນສໍາເລັດ ແລະ ຄວາມກ້າວໜ້າດ້ວຍຕົນເອງ, ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ແລະ ຮູ້ຈັກປະເມີນຕົນເອງ ພະຍາຍາມຫຼີກລ້ຽງເກນມາດຕະຖານ.
- ສົ່ງເສີມໃຫ້ນັກຮຽນຮູ້ສຶກໄວຕໍ່ສິ່ງກະຕຸ້ນ.
- ສົ່ງເສີມໃຫ້ນັກຮຽນຕອບຄໍາຖາມເປີດ ທີ່ມີຄວາມໝາຍ ແລະ ບໍ່ມີຄໍາຕອບທີ່ແນ່ນອນ.
- ເປີດໂອກາດໃຫ້ນັກຮຽນໄດ້ກຽມຄວາມຄິດ ແລະ ເຄື່ອງມືໃນການແກ້ໄຂບັນຫາດ້ວຍຕົນເອງ.

❖ ສະຫຼຸບ

ແນວຄິດສ້າງສັນ ເປັນຈົນຕະນາການນໍາມາໃຊ້, ມະນຸດສ້າງຂຶ້ນ ເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາທີ່ຄົນເຮົາປະສົບຢູ່, ຄວາມຄິດຈົນຕະນາການ ຈຶ່ງເປັນລັກສະນະສໍາຄັນຂອງແນວຄິດສ້າງສັນໃນການນໍາໄປສູ່ການຜະລິດທີ່ແປກໃໝ່ ແລະ ເປັນໂຫຍດ ແລະ ເປັນຄວາມຄິດຊ່າງຄິດໃນການສໍາຫຼວດກວດສອບສະຖານະການທີ່ແປກໃໝ່ ຫຼື ໃຊ້ວິທີການໃໝ່ ເພື່ອແກ້ບັນຫາຕ່າງໆ ຫຼື ເປັນຜົນຜະລິດທີ່ລົດເລີ່ມຂຶ້ນໃໝ່ຈາກນັກຄິດ.

ພາກທີ 9

ພຶດຕິກຳການຮຽນຮູ້

1. ຄວາມໝາຍຂອງການຮຽນຮູ້

ນັກຈິດຕະວິທະຍາ ແລະ ນັກການສຶກສາໄດ້ໃຫ້ຄວາມໝາຍການຮຽນຮູ້ໄວ້ດັ່ງນີ້: ການຮຽນຮູ້ແມ່ນການປ່ຽນແປງພຶດຕິກຳຂ້ອນຂ້າງຖາວອນ, ໂດຍເປັນຜົນຈາກການເຝິກຝົນເມື່ອໄດ້ຮັບການເສີມແຮງ, ບໍ່ແມ່ນເປັນຜົນມາຈາກການຕອບສະໜອງຕາມທຳມະຊາດທີ່ຮຽກວ່າປະຕິກິລິຍາສະທ້ອນເຊັ່ນ: ການພັບຕາ ເມື່ອຂີ້ເຫຍື້ອຖືກຕາ.

ການຮຽນຮູ້ ເປັນການສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງພຶດຕິກຳ ທີ່ມີການປ່ຽນແປງອັນເປັນຜົນມາຈາກປະສົບການທີ່ບຸກຄົນປະສົບມາ.

ການຮຽນຮູ້ ເປັນຂະບວນການທີ່ບຸກຄົນໄດ້ພະຍາຍາມປັບພຶດຕິກຳຂອງຕົນເອງ ເພື່ອເຂົ້າກັບສິ່ງແວດລ້ອມຕາມສະຖານະການການຕ່າງໆ ຈົນສາມາດບັນລຸຕາມເປົ້າໝາຍທີ່ບຸກຄົນຕັ້ງໄວ້.

ດັ່ງນັ້ນ, ການຮຽນຮູ້ໝາຍເຖິງຂະບວນການປ່ຽນແປງພຶດຕິກຳເຕັມສູ່ພຶດຕິກຳໃໝ່ ທີ່ຂ້ອນຂ້າງຖາວອນ ແລະ ເປັນຜົນມາຈາກປະສົບການ ຫຼື ການເຝິກຝົນ, ບໍ່ແມ່ນເປັນຜົນມາຈາກການຕອບສະໜອງທາງທຳມະຊາດ ສັນຊາດຕະຍານ ແລະ ວຸດທິພາວະ, ອຸປະຕິເຫດ ຫຼື ຄວາມບັງເອີນ.

ບລຸມ (Bloom) ອະທິບາຍການປ່ຽນແປງເມື່ອເກີດການຮຽນຮູ້ວ່າ:

- 1) ການປ່ຽນແປງທາງດ້ານຄວາມຮູ້ ຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ຄວາມຄິດ ໝາຍເຖິງການຮຽນຮູ້ທີ່ກ່ຽວກັບສາລະໄໝໆ ເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນເກີດຄວາມຮູ້ ຄວາມເຂົ້າໃຈ ສິ່ງແວດລ້ອມຕ່າງໆໄດ້ຫຼາຍຂຶ້ນເປັນການປ່ຽນແປງທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນສະໜອງ.
- 2) ການປ່ຽນແປງທາງດ້ານອາລົມ ຄວາມຮູ້ສຶກ ທັດສະນະຄະຕິ ແລະ ຄຳນິຍົມໝາຍເຖິງ ເມື່ອບຸກຄົນໄດ້ຮັບຮູ້ສິ່ງໃໝ່ໆທີ່ເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນເກີດຄວາມຮູ້ສຶກທາງດ້ານຈິດໃຈ ຄວາມເຊື່ອ ແລະ ຄວາມສົນໃຈ
- 3) ການປ່ຽນແປງທາງດ້ານຄວາມສຳນານ ໝາຍເຖິງການທີ່ບຸກຄົນໄດ້ເກີດຈາກການຮຽນຮູ້ ທາງດ້ານຄວາມຄິດ, ຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ເກີດມີຄວາມຮູ້ສຶກນຶກຄິດ, ຄຳນິຍົມ ແລະ ຄວາມສົນໃຈແລ້ວນຳເອົາສິ່ງທີ່ໄດ້ຮຽນຮູ້ໄປປະຕິບັດ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມສຳນານຫຼາຍຂຶ້ນເຊັ່ນ: ຄວາມສຳນານໃນການໃຊ້ມື.

2. ທຳມະຊາດຂອງການຮຽນຮູ້

ຄຣອນບັດ (Cronbach) ໄດ້ອະທິບາຍທຳມະຊາດຂອງການຮຽນຮູ້ເປັນຂະບວນການຊະນິດໜຶ່ງປະກອບດ້ວຍ.

- 1) ຈຸດມຸ້ງໝາຍຂອງຜູ້ຮຽນ: ໝາຍເຖິງສິ່ງທີ່ຜູ້ຮຽນຕ້ອງການ ຫຼື ສິ່ງທີ່ຜູ້ຮຽນມຸ້ງຫວັງທີ່ບໍ່ມີຈຸດໝາຍ ແມ່ນການຮຽນທີ່ບໍ່ຮູ້ວ່າຮຽນໄປເພື່ອຫຍັງ? ແລະ ຍ່ອມບໍ່ເກີດຜົນດີຂຶ້ນ ດັ່ງນັ້ນ, ການສອນຈຶ່ງຈຳເປັນ ໃຫ້ຄູອາຈານຕ້ອງໄດ້ຊີ້ໃຫ້ນັກຮຽນເຫັນຈຸດໝາຍຂອງວິຊາຕ່າງໆ ວ່ານັກຮຽນໄປເພື່ອຫຍັງ ແລະ ເພື່ອໃຜ?

- 2) ຄວາມພ້ອມ: ເປັນລັກສະນະສະເພາະຂອງນັກຮຽນແຕ່ລະຄົນ, ໝາຍເຖິງວຸດທິພາວະຂອງຜູ້ຮຽນ. ຜູ້ມີຄວາມພ້ອມຈະຮຽນໄດ້ດີກ່ວາ ທັງໆທີ່ຢູ່ໃນສະຖານະການດຽວກັນ, ຄູ່ຈຶ່ງຈຳຕ້ອງໄດ້ສ້າງແຮງຈູໃຈໃຫ້ຜູ້ຮຽນສາມາດເກີດຄວາມພ້ອມທີ່ຈະຮຽນໃນແຕ່ລະວິຊາ.
- 3) ສະຖານະການ: ໝາຍເຖິງສິ່ງແວດລ້ອມ ຫຼື ສິ່ງກະຕຸ້ນຕ່າງໆທີ່ກະທົບຕໍ່ຜູ້ຮຽນເຊັ່ນ: ວິທີສອນ, ສະຖານະການຕ່າງໆ. ການຮຽນຮູ້ໄດ້ດີເມື່ອເຂົາມີປະສົບການ ໃນສະຖານະການຕ່າງໆຢ່າງແທ້ຈິງ.
- 4) ການແປຄວາມໝາຍ: ເປັນການສຶກສາຫາຄວາມຮູ້ທາງໃນສະຖານະການທີ່ກຳລັງປະເຊີນຢູ່ ເພື່ອເຂົ້າສູ່ຈຸດມຸ້ງໝາຍ ຫຼື ວາງແຜນການປະຕິບັດ ເພື່ອໃຫ້ສຳເລັດໂດຍພິຈາລະນານຳສິ່ງແວດລ້ອມ ຫຼື ສະຖານະການມາໄຊ້ໃຫ້ເປັນປະໂຫຍດ, ການບັນລຸຈຸດໝາຍນັ້ນອາດມີຫຼາຍວິທີ ແລະ ອາດມີວິທີໜຶ່ງທີ່ດີທີ່ສຸດ, ການທີ່ບຸກຄົນຈະເລືອກວິທີໃດນັ້ນ ຂຶ້ນຢູ່ກັບຄວາມສາມາດທີ່ແປຄວາມໝາຍຄວາມສຳຄັນ.
- 5) ການລົງມືເຮັດ: ເມື່ອແປສະຖານະການແລ້ວຜູ້ຮຽນຈະລົງມືຕອບສະໜອງສະຖານະການ ແລະ ສິ່ງກະຕຸ້ນທັນທີ ການກະທຳນີ້ຜູ້ຮຽນຍ່ອມຄາດຫວັງວ່າ ຈະເປັນວິທີທີ່ດີທີ່ສຸດທີ່ຈະບັນລຸຈຸດໝາຍທີ່ຕັ້ງໄວ້.
- 6) ຜົນທີ່ຕາມມາ: ຫຼັງຈາກຕອບສະໜອງສິ່ງກະຕຸ້ນ ຫຼື ສະຖານະການແລ້ວ ຜົນທີ່ຕາມມາອາດຈະສຳເລັດຕາມຈຸດມຸ້ງໝາຍ ຈະເກີດຄວາມພາກພູມໃຈ ຖ້າບໍ່ປະສົບຜົນສຳເລັດຈະເກີດຄວາມບໍ່ພໍໃຈ ແລະ ຜິດຫວັງ. ຖ້າປະສົບຜົນສຳເລັດຈະເກີດແຮງຈູໃຈ ໃນການເຮັດກິດຈະກຳຢ່າງເຕັມທີ່.
- 7) ປະຕິກິລິຍາບໍ່ຄວນຜິດຫວັງ ເຊິ່ງຈະກະທຳໃນ 2 ລັກສະນະຄື: ປັບປຸງການກະທຳຂອງຕົນເອງໄໝ້ ເພື່ອໃຫ້ບັນລຸຈຸດໝາຍ ໂດຍພິຈາລະນາ ຫຼື ແປສະຖານະການ ຫຼື ສິ່ງກະຕຸ້ນໃໝ່ ແລະ ຫາວິທີ ມີພຶດຕິກຳທີ່ເໝາະສົມ ເພື່ອບັນລຸຕາມຈຸດໝາຍ, ຫຼືອາດເລີກບໍ່ເຮັດກິດຈະກຳນັ້ນອີກ.

3. ອົງປະກອບທີ່ສຳຄັນຂອງການຮຽນຮູ້.

- 1) ແຮງຊຸກຍູ້: ເກີດຂຶ້ນເມື່ອອິນຊີຂາດຄວາມສົມດູນເຊັ່ນ: ຂາດອາຫານ ຂາດນ້ຳ ຂາດການພັກພ່ອນ ຈະກະຕຸ້ນອິນຊີພຶດຕິກຳເພື່ອປັບໃຫ້ອິນຊີຢູ່ໃນສະພາບສົມດູນ.
 - ແຮງຊຸກຍູ້ພື້ນຖານ ເກີດຈາກຄວາມຕ້ອງການພື້ນຖານໃນການດຳລົງຊີວິດ, ແມ່ນຄວາມຕ້ອງການດ້ານຮ່າງກາຍ, ເກີດພ້ອມໆກັບການມີຊີວິດ.
 - ແຮງຊຸກຍູ້ທີ່ເກີດຈາກການຮຽນຮູ້, ເກີດຂຶ້ນພາຍຫຼັງ ເປັນຄວາມຕ້ອງການທາສັງຄົມເຊັ່ນ: ຄວາມຮັກ ຖານະທາງສັງຄົມ, ຄວາມໝັ້ນຄົງ ແລະ ປອດໄພ.
- 2) ສິ່ງກະທົບ (Stimulus) ເປັນສິ່ງກະທົບໃຫ້ອິນຊີສະແດງກິດຈະກຳ ໂຕຕອບອອກມາໂດຍເປັນໂຕການິດພຶດຕິກຳຕອບສະໜອງຂອງຮ່າງກາຍ.
- 3) ການຕອບສະໜອງ ເປັນພຶດຕິກຳທີ່ອິນຊີສະແດງອອກມາ ເມື່ອມີສິ່ງກະທົບໃສ່.
- 4) ການເສີມແຮງ ເປັນການເຮັດໃຫ້ສິ່ງກະທົບ ແລະ ການຕອບສະໜອງມີຄວາມສຳພັນຫຼາຍຂຶ້ນເຊັ່ນ: ນັກຮຽນແກ້ເລກຖືກທຸກຄັ້ງ, ຈະໄດ້ລາງວັນຈາກຄູ.
 - ❖ ການຮຽນຮູ້ຈະເກີດຂຶ້ນຢ່າງນ້ອຍຕ້ອງມີອົງປະກອບ 4 ປະການຄື:

- ແຮງຈູງໃຈ(Motive) ໃນຂະນະທີ່ມີຊີວິດຢູ່ ຍ່ອມມີຄວາມຕ້ອງການຕ່າງໆ ເມື່ອຮ່າງກາຍເກີດຄວາມຕ້ອງການ ຈະມີແຮງກະຕຸ້ນ ແຮງຈູງໃຈເກີດຂຶ້ນໃນອິນຊີ ແຮງຈູງໃຈມີບົດບາດສໍາຄັນຕໍ່ການຮຽນຮູ້ ເປັນຫຼັກສໍາຄັນທີ່ເປັນຕົ້ນຕໍຂອງພຶດຕິກຳ.
- ສິ່ງຈູງໃຈ(Incentive)ເປັນສິ່ງທີ່ຫຼຸດຟ່ອນຄວາມຕຶງຄຽດ ນຳໄປສູ່ຄວາມພໍໃຈ, ເປັນພາວະພາຍໃນຂອງອິນຊີ ແລະ ກິດຈະກຳຕ່າງໆ ລ້ວນແຕ່ເກີດຂຶ້ນຈາກອິນຊີທັງນັ້ນ
- ອຸປະສັກ ເປັນພື້ນຖານສໍາຄັນປະການໜຶ່ງຂອງການຮຽນຮູ້, ອຸປະສັກ ແລະ ສິ່ງກັດຂວາງຍ່ອມເຮັດໃຫ້ເກີດບັນຫາ. ຜູ້ຮຽນເກີດບັນຫາ ຜູ້ຮຍນຈະພະຍາຍາມເຮັດຊ້າໆ ຫຼື ເກີດປ່ຽນແປງພຶດຕິກຳ ເພື່ອຈະຜ່ານຜ່າອຸປະສັກໄປຫາຈຸດໝາຍໄດ້.
- ກິດຈະກຳ ຫຼື ການຕອບສະໜອງຂອງອິນຊີເຮັດໃຫ້ເຮົາຮູ້ໄດ້ວ່າ. ໃຜເກີດການຮຽນຮູ້ ຫຼື ບໍ່? ພຽງໃດ? ຊ້າຫຼືໄວ? ອາດເປັນສິ່ງອ້າງອີງໄປເຖິງຄວາມຮູ້ສຶກນິກົດທາງຈິດໃຈ ທີ່ລີ້ຊ້ອນຢູ່ເຮົາສັງເກດເຫັນວ່າ ຄົນເຮົາມັກປະກອບກິດຈະກຳທີ່ນຳຄວາມສໍາເລັດ ຫຼື ຄວາມພໍໃຈ ມາຊ້ຳຢູ່ສະ ເໝີເຖິງຈະພົບບັນຫາໄໝໆ. ສ່ວນກິດຈະກຳ ຫຼື ພຶດຕິກຳ ທີ່ບໍ່ເຄີຍນຳຄວາມສໍາເລັດມາໃຫ້ນັ້ນມັກຈະຫຼີກລ້ຽງ

4. ປັດໃຈທີ່ມີອິທິພົນຕໍ່ການຮຽນຮູ້

ການທີ່ບຸກຄົນຈະຮຽນຮູ້ໄດ້ດີພຽງໃດນັ້ນຂຶ້ນກັບປັດໃຈຫຼາຍປະການ, ອົງປະກອບການຮຽນຮູ້ປະກອບດ້ວຍ:

1) ມັນສະໜອງ ແລະ ເສັ້ນປະສາດ ເປັນອົງປະກອບສໍາຄັນຕໍ່ການຮຽນຮູ້, ການຮຽນຮູ້ຈະບໍ່ເກີດຂຶ້ນໄດ້ ຖ້າບຸກຄົນມີຄວາມຜິດປົກກະຕິທາງສະໜອງ, ເດັກຫົວໄຫ້ຍ, ຈະມີນ້ຳໃນສະໜອງຫຼາຍ, ການຮຽນຮູ້ໃນຊີວິດປະຈຳວັນຈະບໍ່ເທົ່າທຽມກັບຄົນທົ່ວໄປ. ສ່ວນລະບົບປະສາດນັບວ່າມີຄວາມສໍາຄັນຕໍ່ການຮຽນຮູ້ຫຼາຍທີ່ສຸດ, ເຮັດໃຫ້ການເຮັດວຽກຂອງລະບົບປະສາດບໍ່ສຳພັນກັນ ບາງຄັ້ງການເຮັດວຽກຂອງອະໄວຍະວະຂອງລະບົບປະສາດທັງໝົດ ເຮັດວຽກໄດ້ບໍ່ຖືກຕ້ອງເຊັ່ນ: ການຮຽນຮູ້ໃນການໃຊ້ພະສາດໄດ້ຍິນ, ບຸກຄົນໃດພິການຫຼະຈະບໍ່ສາມາດຈຳແນກສຽງໄດ້ ລະບົບປະສາດກ່ຽວກັບການສຳພັດສຽງບໍ່ເຮັດໜ້າທີ່ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ຜູ້ພິການຫຼະບໍ່ສາມາດຮຽນຮູ້ທາງສຽງໄດ້

ລະດັບສະຕິປັນຍາ ແລະ ຄວາມສາມາດຂອງແຕ່ລະຄົນບຸກຄົນໃດກໍ່ຕາມທີ່ມີລະດັບ ສະຕິປັນຍາສູງ ຈະສາມາດຮຽນຮູ້ສິ່ງຕ່າງໆໄດ້ວ່ອງໄວ ແລະ ມີປະສິດທິພາບຫຼາຍກ່ວາຜູ້ທີ່ມີສະຕິປັນຍາຕໍ່າບໍ່ວ່າວຽກງານໃດໆກໍ່ຕາມ ເຖິງວ່າວຽກງານຈະຍິ່ງຍາກແຕ່ວ່າພວກມີສະຕິປັນຍາກໍ່ສາມາດຮຽນຮູ້ສິ່ງຕ່າງໆໄດ້ສະດວກ ແລະ ວ່ອງໄວກ່ວາ.ຜົນຂອງການມີສະຕິປັນຍາຕ່າງກັນເຮັດໃຫ້ຜົນການຮຽນຮູ້ຕ່າງກັນ ຜູ້ມີລະດັບສະຕິປັນຍາສູງຈະສາມາດແກ້ໄຂບັນຫາ ແລະ ຍິ່ງຍາກໄດ້ເຊັ່ນ: ການຮຽນຮູ້ທີ່ຈະສ້າງເຄື່ອງຄອມພິວເຕີເຂົ້າໃນການຄຳນວນເລກອື່ນໆ. ສ່ວນຜູ້ມີສະຕິປັນຍາຕໍ່າຈະຮຽນຮູ້ການມ້ຽນເອກະສານເຂົ້າແຟ້ມຢ່າງດຽວ,ບາງຄົນສາມາດເຮັດແຕ່ວຽກດ້ານດຽວ,ດ້ານອື່ນເຮັດບໍ່ໄດ້.

2) ການຈື່ການລືມການຈຳມີສ່ວນຊ່ວຍໃຫ້ການຮຽນປະສົບຜົນສໍາເລັດຢ່າງວ່ອງໄວແລະຮຽນຮູ້ໄດ້ດີສ່ວນການລືມເປັນອຸປະສັກສໍາຄັນທີ່ບໍ່ສາມາດເຮັດໃຫ້ການຮຽນຮູ້ກົດຂຶ້ນໄດ້. ໃນການຮຽນຮູ້ການຈື່ ແລະ ການລືມມັກເກີດຂຶ້ນສະເໝີ.

- ລັກສະນະການຈື່ເກີດຂຶ້ນໄດ້ຫຼາຍລັກສະນະ,ເມື່ອມີການຮຽນຮູ້ໃດໄປແລ້ວເຖິງຈະຜ່ານມາຫຼາຍປີແລ້ວກໍ່ຕາມແຕ່ຍັງສາມາດຈຳເຫດການນັ້ນຢູ່.

ຕົວຢ່າງ: ກ່ອນນີ້ຫຼາຍປີທີ່ຕົນຖືກຄູຕິດຕໍ່ໜ້າຊັ້ນຮຽນ (ລົມບໍ່ໄດ້) ຍ້ອນວ່າການຈີ່ທີ່ມີອາລົມມາຮ່ວມນຳດ້ວຍ. ການຈີ່ຊ່ວຍແມ່ນການຈີ່ເກີດຂຶ້ນໃນໄລຍະອັນສັ້ນໆ ແລ້ວກໍລົມ ການລົມເປັນອຸປະສັກເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນ ບໍ່ເກີດການຮຽນຮູ້ ການລົມເກີດຈາກຫຼາຍສາເຫດເຊັ່ນ: ເກັບກິດຈາກສິ່ງທີ່ບໍ່ປາກົດໜ້າຈະຈີ່ ຍ້ອນສິ່ງນັ້ນບໍ່ໄດ້ໃຊ້ຢູ່ໃນຊີວິດປະຈຳວັນ ຍ້ອນການຮຽນຄວາມຮູ້ເກົ່າຂັດກັບຄວາມຮູ້ໃໝ່.

4.1. ແຮງຈູງໃຈໃນການຮຽນຮູ້.

ກ. ແຮງຈູງໃຈເບື້ອງຕົ້ນ ແມ່ນແຮງຈູງໃຈທາງຮ່າງກາຍເກີດຈາກຄວາມຕ້ອງການທາງຮ່າງກາຍໂດຍສະເພາະເຊັ່ນ: ຕ້ອງການອົກຊີເຈນໃຈ, ຄວາມກະຫຍາຍ, ການພັກຜ່ອນ ແລະ ອື່ນໆ

ຂ. ແຮງຈູງໃຈທາງສັງຄົມ ເປັນແຮງຈູງໃຈທີ່ເກີດຈາກຫຼັກການຮຽນຮູ້ເຊັ່ນ: ຄວາມຕ້ອງການໃຫ້ຜູ້ອື່ນຮັກ ແລະ ຍອມຮັບ ບຸກຄົນມີການຮຽນຮູ້ໃນສິ່ງທີ່ຕົນເອງປາດຖະໜາເຊັ່ນ: ບາງຄົນຕ້ອງການສ້າງຄວາມດີ, ສ້າງຖານະທາງສັງຄົມ, ບາງຄົນຕ້ອງສຸ່ມຊື່ນຜ່ານຜ່າອຸປະສັກ ເພື່ອກ້າວສູ່ຜຸ້ນຂອງຕົນໃຫ້ເປັນຈິງ ແລະ ອື່ນໆ.

ການຮຽນຮູ້ໃດໆກໍຕາມ ຖ້າບຸກຄົນຮູ້ສຶກຢາກຮຽນ ມີຄວາມເຕັມໃຈ ແລະ ພ້ອມທີ່ຈະຮຽນ ແລ້ວສະແດງວ່າຜູ້ຮຽນເກີດແຮງຈູງໃຈທີ່ຈະເຫັນຜົນ ຈະເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນ ສາມາດຮຽນຮູ້ໄດ້ຢ່າງວ່ອງໄວ ໃຜມີຄວາມພ້ອມທີ່ຈະຮຽນ ແຕ່ບໍ່ໄດ້ຮຽນ ຢ່າງປາດທະຫາຫຼືມີໂອກາດທີ່ຈະຮຽນເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນເກີດມີແຮງຈູງໃຈທີ່ຈະຮຽນ.

ດັ່ງນັ້ນ, ແຮງຈູງໃຈຂອງຄວາມຮູ້ຈິ່ງເກີດມີ 2 ລັກສະນະຄື: ແຮງຈູງໃຈ ເນື່ອງຈາກຜູ້ຮຽນ ແລະ ແຮງຈູງໃຈຈາກສະຖານະການທີ່ເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນເກີດຄວາມຢາກຮຽນໜ້ອຍ ຫຼາຍພຽງໃດ

4.2. ຄວາມອິດເມື່ອຍກັບການຮຽນຮູ້.

ຄວາມເມື່ອຍຍ່ອມເຮັດໃຫ້ບຸກຄົນບໍ່ສາມາດຮຽນຮູ້ໄດ້ປະສິດທິພາບ ເຖິງຈະມີຄວາມພະຍາຍາມພຽງໃດກໍຕາມ ເຖິງຈະພຽງພ້ອມ ແລະ ໃຊ້ຄວາມພະຍາຍາມພຽງໃດ ກໍບໍ່ສາມາດເຮັດໃຫ້ການຮຽນຮູ້ປະສິດຜົນສຳເລັດໄດ້ເພາະອາດຈະເປັນສາເຫດເຮັດໃຫ້ບຸກຄົນໄດ້ໃຊ້ພະລັງຂອງຮ່າງກາຍໄປຈົນໝົດຊັ້ນແລ້ວ ເຮັດໃຫ້ຄວາມອິດເມື່ອເກີດຂຶ້ນກັບບຸກຄົນ ອາດມີສາເຫດຈາກ 2 ປະການຄື:

- 1) ຄວາມອິດເມື່ອຍເກີດຂຶ້ນຈາກສະພາບຮ່າງກາຍ ອັນມາຈາກການໃຊ້ພະລັງງານຫຼາຍຈົນເມື່ອ, ສຸຂະພາບບໍ່ສົມບູນ, ຂາດສານອາຫານທີ່ບໍ່ມີຄຸນຄ່າທາງຮ່າງກາຍ ແລະ ອື່ນໆ.
- 2) ຄວາມອິດເມື່ອຍເກີດຂຶ້ນຈາກສະພາບຈິດໃຈເກີດຈາກສະໜອງເຮັດວຽກໜັກຜູ້ຮຽນຈະຮູ້ສຶກເບື້ອໜ້າຍຕໍ່ການຮຽນ, ບໍ່ຢາກຮັບຮູ້ສິ່ງໃໝ່ໆເລີຍ ການຮຽນຮູ້ນີ້ຍ່ອມເກີດຜົນໄດ້ຢາກ ເພາະສະພາບຈິດໃຈບໍ່ຍອມຮັບໄດ້ແລ້ວ ດັ່ງນັ້ນ, ບຸກຄົນໃດກໍຕາມເມື່ອເກີດຄວາມເບື້ອໜ້າຍອິດເມື່ອທາງຮ່າງກາຍ ແລະ ມັນສະໜອງແລ້ວ ຄວນພັກພ້ອມເພື່ອກຽມພ້ອມທີ່ຈະຮຽນຮູ້ຕໍ່ໄປ ໃນຂະບວນການສິດສອນ ແລະ ຮຳຮຽນໃຫ້ມີປະສິດທິພາບໃນການຮຽນຮູ້ ມີຄວາມຈຳເປັນທີ່ຜູ້ເປັນຄູຕ້ອງກຳແໜ້ນບັນດາຫຼັກການ ແລະ ບັນດາວິທີສອນ ເພື່ອໃຫ້ເກີດການອິດເມື່ອຍຄູຕ້ອງໃຊ້ລັກສະນະ ແລະ ທັກສະການສອນດັ່ງລຸ່ມນີ້:
 - ຄຸ້ມຄວາມກະຕືລືລົ້ນ, ມີເທັກນິກວິທີສອນດີ, ກະຕຸ້ນໃຫ້ຜູ້ຮຽນເກີດມີຄວາມກະຕືລືລົ້ນ ສົນໃຈໃນການຮຽນຕະຫຼອດຊົ່ວໂມງທີ່ຮຽນ.

- ມີຄວາມສະຫງົບສັບຊ້ອນ ຄ່ອງແຄ້ວ, ຄຸສະແດງພຶດຕິກຳດ້ວຍຄວາມໝັ້ນໃຈ ຄ່ອງແຄ້ວໃນບຸກຄະລິກກະພາບທ່າທາງ ຄ່ອງຕົວໃນການສອນ.
- ສາມາດຈັດປະສົບການໄຫ້ຜູ້ຮຽນມີຄວາມຈະແຈ້ງ, ສາມາດສອນເລື່ອງຍາກໄຫ້ເປັນເລື່ອງງ່າຍ. ຢາກໄຫ້ນັກຮຽນເຂົ້າໃຈ ກ່ອນອື່ນຄູ່ຕ້ອງມີຄວາມເຂົ້າໃຈສາກ່ອນ(ຄູ່ຕ້ອງໃຊ້ສັບພາສາໄຫ້ຈະແຈ້ງ ທັງມີຄວາມຮູ້ເລິກເຊິ່ງສາກ່ອນ).
- ມີທັກສະການສອນດີ ແມ່ນສາມາດດຳເນີນຂະບວນການຢ່າງຖືກວິທີ, ມີຂັ້ນຕອນຕໍ່ເນື່ອງບໍ່ສັບສິນ, ຜູ້ຮຽນຈຶ່ງເກີດການຮຽນຮູ້ໄດ້ຕະຫຼອດເວລາຮຽນ.

❖ ສິ່ງຄຸດວນປະຕິບັດ

ກ). ມີການເຄື່ອນໄຫວປ່ຽນອາລິຍະບົດເວລາສອນ.

- ຍ່າງໄປທົ່ວຫ້ອງຢ່າງມີຈຸດໝາຍເພື່ອຄອບຄຸມຫ້ອງ, ຄອບຄຸມງານ
- ຍ່າງເຂົ້າໄກ້ນັກຮຽນທີ່ບິນແຊວ, ບໍ່ສົນໃຈໃນບົດຮຽນ.
- ຍ່າງຢ່າງສະງ່າບ້າ-ບໍ່ໄວເກີນໄປ.
- ປ່ຽນບ່ອນຢືນເພື່ອອະທິບາຍ.

ຂ). ການໃຊ້ຈັ່ງຫວະມິດ ແຂນ.

- ໃຊ້ມີສິ່ງສັນຍານສະແດງຄວາມໄດ້ຍິນດີ, ໃຊ້ມື ເປັນຈັ່ງຫວະປະສານກັບຄຳເວົ້າ(ບໍ່ນັ່ງມິດຄືຮູບປັ້ນ)
- ໃຊ້ນິ້ວແຕະຂະໜັບເພື່ອໃຊ້ຄວາມຄິດ.
- ບໍ່ຕິໂຕະ ບໍ່ເຄະກະດານແຮງ, ບໍ່ຮ້າຍດ່າ ເມື່ອບໍ່ພໍໃຈ ແລະ ອື່ນໆ.

ຄ). ສີໜ້າ ແລະ ສາຍຕາ.

- ຕ້ອງຍິມແລະ ງຶກຫວີຕອນຮັບເມື່ອນັກຮຽນທຳຄວາມເຄົາລົບ ຫຼື ຂໍໂທດ(ຄູ່ຕ້ອງເປັນຄົນຍິມງ່ານ)
- ນັກຮຽນຕອບຄຳຖາມທີ່ຍາກ, ຄູ່ຕ້ອງມີອາລົມຮ່ວມດ້ວຍ
- ນັກຮຽນຕອບນອກເລື່ອງຄຸດວນທຳເສີຍຢູ່ຊຶ່ງ (ບໍ່ມີທຳທີ່ສະໜັບສະໜູນ)
- ນັກຮຽນຕອບຖືກຄູ່ຕ້ອງຍິມໄຫ້ຄຳຊົມເຊີຍ, ເມື່ອຕອບຜິດກໍຍິມຄ່ອຍໆເພື່ອບໍ່ໄຫ້ເຂົາໝົດກຳລັງໃຈ
- ເວລາສອນຕ້ອງຍິມແຍ້ມແຈ່ມໃສຕັ້ງໃຈຟັງຄຳຖາມ ແລະ ຕອບນັກຮຽນຢ່າງຊັດເຈນ
- ສິ່ງສາຍຕາທົ່ວຫ້ອງ ເພື່ອສັງເກດສະພາບຄວາມເອົາໃຈໃສ່ຂອງນັກຮຽນ ໃນການສອນຂອງຕົນ.

ງ). ທ່າທາງການວາງຕົວເວລາສອນ

- ມີຄວາມເປັນຕົວເອງ ບໍ່ວາງທ່າສະບາຍຫຼືເຄັ່ງຄຽດເກີນໄປ
- ບໍ່ຫຼຽວເທິງເພດານ ຫຼື ຫຼຽວອອກນອກຫ້ອງຕະຫຼອດເວລາ
- ບໍ່ນັ່ງເທິງໂຕະນັກຮຽນ ບ່ອນໝູນໃນເວລານັກຮຽນເຮັດກິດຈະກຳ
- ຕ້ອງມີທຳຢຶກຢັກເຂັ້ມແຂງ ບໍ່ສະແດງຄວາມອິດເມື່ອຍ.

ຈ). ການໃຊ້ນ້ຳສຽງ.

- ໃຊ້ສຽງດັງຟັງຊັດເຈນ ມີຈັ່ງຫວະສຽງຕໍ່ສຽງສູງປະສານກັນ, ບໍ່ແຮງຫຼືບໍ່ຄ່ອຍໂພດ.
- ໃຊ້ນ້ຳສຽງເຕັມໄປດ້ວຍອາລົມອອນໄຫວນີ້ມນວນຊວນຟັງ, ຊັດເຈນ.
- ບໍ່ໃຊ້ພາສາຂຽນມາເວົ້າຄືທ່ອງມາສອນ.
- ບໍ່ໃຊ້ສັບທ້ອງຖິ້ນ, ສັບເຫຼືອເວລາສອນ
- ບໍ່ຄວນໃຊ້ອາລົມຄ້າງກັບນັກຮຽນ

ຄວນຕັ້ງໃຈ ແລະ ຄວນສົນໃຈໃນການຮຽນຮູ້ ໃນການຮຽນ ການສອນໃດກໍ່ຕາມ ຖ້ານັກຮຽນຂາດຄວາມສົນໃຈ ແລະ ຂາດຄວາມສົນໃຈ ເປັນການຍາກທີ່ຜູ້ຮຽນຈະເກີດການຮຽນຮູ້ໄດ້. ການຮຽນຮູ້ໄດ້ຜົນດີຍ່ອມເກີດມາຈາກຄວາມຕັ້ງໃຈ ແລະ ມີຄວາມສົນໃຈເຊິ່ງມີລັກສະນະດັ່ງລຸ່ມນີ້:

ກ). ຄວາມສົນໃຈທີ່ເປັນຜົນຕໍ່ເນື່ອງຈາກຄວາມສໍາເລັດ, ຖ້າຜູ້ຮຽນປະສົບຜົນສໍາເລັດຄັ້ງໜຶ່ງແລ້ວຍ່ອມເກີດມີຄວາມໝັ້ນໃຈ ແລະ ສົນໃຈໃນວຽກງານນັ້ນຍິ່ງຂຶ້ນ ຍິ່ງຕັ້ງໃຈ ແລະ ເຮັດຢ່າງເອົາຈິງເອົາຈັງ.

ຂ). ຄວາມສົນໃຈທີ່ເປັນຜົນເນື່ອງມາຈາກຄວາມຕ້ອງການ, ຖ້າບຸກຄົນມີຄວາມຕ້ອງການສິ່ງໃດສິ່ງໜຶ່ງ ເຂົາຈະມີຄວາມສົນໃຈສິ່ງນັ້ນ ມີຄວາມຕັ້ງໃຈຮຽນຮູ້ສິ່ງນັ້ນໄດ້ເປັນຢ່າງດີ.

ຄ). ຄວາມສົນໃຈທີ່ເປັນຜົນມາຈາກຄວາມສາມາດຂອງບຸກຄົນເກີດຈາກສະພາບທີ່ບຸກຄົນມີຢູ່ ຄວາມສົນໃຈເຊັ່ນນີ້ເຮັດໄດ້ທຸກຄົນມີຄວາມຕັ້ງໃຈໃນການຮຽນໄດ້ເປັນຢ່າງດີ, ຖ້າມີການຮຽນຮູ້ເກີດຂຶ້ນກໍ່ສາມາດຮຽນຮູ້ໄດ້ຢ່າງວ່ອງໄວ.

4.3. ສະພາບການທີ່ກໍ່ໄດ້ເກີດການຮຽນຮູ້.

ການຮຽນຮູ້ໃດກໍ່ຕາມຖ້າຜູ້ຮຽນໄດ້ຮັບການຮຽນຮູ້ຕາມສະຖານະການຕ່າງໆທີ່ເໝາະສົມກັບສະພາບຄວາມເປັນຈິງ, ຜູ້ຮຽນຈະຮຽນຮູ້ໄວຂຶ້ນເຊັ່ນ: ການຮຽນຂັບລົດຖ້າຮຽນວິທີເປັນທິດສະດີລ້ວນໆ ບໍ່ໄດ້ລົງທົດລອງຕົວຈິງກໍ່ຍາກທີ່ຈະຮຽນຮູ້ ເພາະການຮຽນແບບນີ້ບໍ່ເໝາະກັບສະຖານະການຈິງດັ່ງນັ້ນ ການຮຽນຮູ້ຜູ້ຮຽນຕ້ອງຮຽນຮູ້ຜ່ານອົງປະກອບຫຼາຍປະການຄື: ຄວາມພ້ອມຂອງບຸກຄົນ, ຈຸດທິພາວະ ແລະ ແຮງຈູງໃຈ.

- ທັດສະນະຄະຕິ: ຜູ້ຮຽນຕ້ອງມີທັດສະນະຄະຕິທາງບວກຫຼາຍກ່ວາທັດສະນະຄະຕິລົບຕໍ່ການຮຽນ, ຖ້າບໍ່ມັກສິ່ງໃດສິ່ງໜຶ່ງແລ້ວກໍ່ຍາກທີ່ການຮຽນຮູ້ຈະເກີດຂຶ້ນ.
- ການເຝິກຫັດ: ການຮຽນຮູ້ຈະເກີດຂຶ້ນໂດຍຜ່ານການເຝິກຫັດ ທົບທວນເລື້ອຍໆ ຈະເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນຈົດຈຳບົດຮຽນໃດດີນານ
- ການໄດ້ຮັບລາງວັນ ແລະ ການລົງໂທດຍ່ອມມີຜົນຕໍ່ການຮຽນຮູ້ ຄູ່ຕ້ອງຍ້ອງຍໍ ແລະ ໃຊ້ການລົງໂທດທີ່ເໝາະສົມ(ຍ້ອງຍໍໃຫ້ສົມຜົນງານ ແລະ ລົງໂທດໃຫ້ກັບຄວາມບົກຜ່ອງ)
- ການຮູ້ຜົນຂອງການຮຽນຈະເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນເກີດມີກໍາລັງໃຈໃນການຮຽນຫຼາຍຂຶ້ນ ເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນມີກໍາລັງໃຈຕໍ່ການຮຽນຫຼາຍຂຶ້ນ ແລະ ມີໂອກາດປັບຕົວຕໍ່ການຮຽນຫຼາຍຂຶ້ນດັ່ງນັ້ນໃນການສອນຄູ່ຄວນໃຫ້ຄະແນນນັກຮຽນຢ່າງທັນການຫຼີກເວັ້ນການກວດກາໃຫ້ຄະແນນ ແລະ ບອກພົນການຮຽນໃຫ້ນັກຮຽນ=ນຊົກຊ້າ.

5. ຂະບວນການຮຽນຮູ້

ມຸນລີ (Mouley G J) ໄດ້ຈັດລະດັບຂັ້ນຂອງການຮຽນຮູ້ມີ 3 ຂັ້ນ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- 1) ແຮງຈູງໃຈ: ແມ່ນສະພາບທີ່ອິນຊີເກີດຄວາມຕ້ອງການ ຫຼືຢູ່ໃນພາວະຂາດດຸນ ທີ່ພາວະເກີດແຮງຂັບ ແຮງຈູງໃຈ ເຮັດໃຫ້ເກີດພຶດຕິກຳເພື່ອຕອບສະໜອງ.
- 2) ເປົ້າໝາຍ: ເມື່ອບຸກຄົນເກີດແຮງຈູງໃຈແລ້ວເກີດມີເປົ້າໝາຍ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມພິ່ງພໍໃຈ, ເປົ້າໝາຍໄດ້ເປັນສ່ວນຊຸກຍູ້ໃຫ້ສະແດງພຶດຕິກຳໄປສູ່ການຮຽນຮູ້ໄດ້ລັກສະນະເປົ້າໝາຍອາດຈະແຕກຕ່າງກັນ ບາງຄົນກຳນົດເປົ້າໝາຍເພື່ອຄວາມ້ອງການດ້ານສາລິລະສາດ, ແຕ່ບາງຄົນກຳນົດເປົ້າໝາຍເພື່ອຄວາມຕ້ອງການດ້ານສັງຄົມ,
- 3) ຄວາມພ້ອມ: ໝາຍເຖິງຄວາມພ້ອມດ້ານອິນຊີຂອງຮ່າງກາຍ ຈິດໃຈ ແລະ ອະໄວຍະວະຕ່າງໆ ໃນການຮຽນຮູ້ລວມໄປເຖິງຄວາມຈະເລີນເຕີບໃຫ້ຂອງຮ່າງກາຍ ແຮງຈູງໃຈ, ຄວາມສົນໃຈ, ປະສົບການເດີມ.

ໃນວິທະຍາສາດການສອນເຫັນວ່າຄວາມຮູ້ຂອງຄົນບໍ່ມາຈາກການສອນພຽງຢ່າງດຽວ ແຕ່ຄວາມຮູ້ເກີດຂຶ້ນຈາກຫຼາຍແຫຼ່ງ, ຄູ່ຈຶ່ງປະສົມປະສານການສອນດ້ວຍຫຼາຍວິທີຄື:

- ຄວາມຮູ້ເກີດຈາກການອ່ານ 10%
- ໄດ້ຍິນຈາກການອ່ານ 20%
- ໄດ້ເຫັນ 30%
- ໄດ້ເຫັນ ແລະ ໄດ້ຍິນ 50 %
- ໄດ້ເວົ້າ ແລະ ໄດ້ຍິນ 70%
- ໄດ້ເວົ້າ ແລະ ໄດ້ເຮັດ 90%

ດັ່ງນັ້ນ, ການຮຽນຮູ້ຂອງຜູ້ຮຽນຈະເກີດຜິດຫຼືບໍ່ ຄູ່ມີບົດບາດສຳຄັນທີ່ສຸດທີ່ຈະສ້າງໃຫ້ມັກຮຽນມີຄວາມຮູ້ ມີຄວາມຈຳເປັນຜູ້ເປັນຄູ່ຕ້ອງຄົ້ນຄວ້າສຶກສາວິທີການສຶກສາ ແລະ ວິທີການສຶດສອນທີ່ໄໝ້ໆມານຳໃຊ້, ສິ່ງສຳຄັນຍິ່ງກວ່ານັ້ນຜູ້ສອນປະກອບອາຊີບດ້ວຍວິນຍານຂອງຄູ່ຢ່າງແທ້ຈິງ.

❖ ສະຫຼຸບ

ການຮຽນຮູ້ໝາຍເຖິງຂະບວນການປ່ຽນແປງພຶດຕິກຳເດີມສູ່ພຶດຕິກຳໃໝ່ ທີ່ຂ້ອນຂ້າງຖາວອນ ແລະ ເປັນພົນມາຈາກປະສົບການ ຫຼື ການເຝິກຝົນ, ບໍ່ແມ່ນເປັນພົນມາຈາກການຕອບສະໜອງທາງທຳມະຊາດ ສັນຊາດຕະຍານ ແລະ ອຸດທິພາວະ, ອຸປະຕິເຫດ ຫຼື ຄວາມບັງເອີນ.

ບລຸມ (Bloom) ອະທິບາຍການປ່ຽນແປງເມື່ອເກີດການຮຽນຮູ້ວ່າ:

- 4) ການປ່ຽນແປງທາດ້ານຄວາມຮູ້ ຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ຄວາມຄິດ ໝາຍເຖິງການຮຽນຮູ້ທີ່ກ່ຽວກັບສາລະໄໝ້ໆ ເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນເກີດຄວາມຮູ້ ຄວາມເຂົ້າໃຈ ສິ່ງແວດລ້ອມຕ່າງໆໄດ້ຫຼາຍຂຶ້ນເປັນການປ່ຽນແປງທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນສະໜອງ.

- 5) ການປ່ຽນແປງທາງດ້ານອາລົມ ຄວາມຮູ້ສຶກ ຫັດສະນະຄະຕິ ແລະ ຄຳນິຍົມໝາຍເຖິງ ເມື່ອບຸກຄົນໄດ້ຮັບຮູ້ສິ່ງໄໝ້ໆທີ່ເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນເກີດຄວາມຮູ້ສຶກທາງດ້ານຈິດໃຈ ຄວາມເຊື່ອ ແລະ ຄວາມສົນໃຈ
- 6) ການປ່ຽນແປງທາງດ້ານຄວາມສຳນານ ໝາຍເຖິງການທີ່ບຸກຄົນໄດ້ເກີດຈາກການຮຽນຮູ້ ທາງດ້ານຄວາມຄິດ, ຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ເກີດມີຄວາມຮູ້ສຶກນິກົດ, ຄຳນິຍົມ ແລະ ຄວາມສົນໃຈແລ້ວນຳເອົາສິ່ງທີ່ໄດ້ຮຽນຮູ້ໄປປະຕິບັດ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມສຳນານຫຼາຍຂຶ້ນເຊັ່ນ: ຄວາມສຳນານໃນການໃຊ້ມື.

ພາກທີ 10

ທິດສະດີຄວາມສຳພັນຕໍ່ເນື່ອງ

1. ທິດສະດີກ່ນວາງເງື່ອນໄຂ

ທິດສະດີຄວາມສຳພັນຕໍ່ເນື່ອງ (Associative theory) ໝາຍເຖິງທິດສະດີການຮຽນຮູ້ທີ່ເນັ້ນຄວາມສຳພັນລະຫວ່າງ ສິ່ງກະທົບກັບຕອບສະໜອງ ເຊິ່ງແບ່ງອອກເປັນທິດສະດີຍ່ອຍດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

ກ. ທິດສະດີການວາງເງື່ອນໄຂ (Classic conditioning theory) ເຊິ່ງມີ: ປາບລິບ ແລະ ວັດສັນ

1.1. ທິດສະດີການວາງເງື່ອນໄຂແບບຄາລະສິກຂອງປາບລິບ

ປາບລິບ (Lvan petrovich Pavlov) ເປັນນັກສາລິລະວິທະຍາ ຊາວລັດເຊຍ ໄດ້ຮັບລາງວັນໂນແບນ ສາລິລະວິທະຍາເມື່ອປີ ຄ.ສ1904 ສິ່ງທີ່ເຂົາຄົ້ນພົບ ແມ່ນທິດສະດີການຮຽນຮູ້ມີຊື່ຮຽກຕ່າງກັນເຊັ່ນ: (Classic conditioning, palovian conditioning, respondent Conditioning, Type-s conditioning, conditioning, Type-s conditioning) ໃນຂະນະທີ່ປາບລິບສຶກສາກ່ຽວກັບລະບົບຍ່ອຍອາຫານຂອງໝາ, ເຂົາຄົ້ນພົບວ່າເມື່ອເອົາອາຫານບາງຢ່າງໃສ່ປາກໝາມັນຈະມີນ້ຳລາຍໄຫຼ ແລະເຂົາຍັງສັງເກດຕໍ່ໄປອີກວ່າ ພຽງແຕ່ໝາເຫັນອາຫານ, ເຫັນເຈົ້າຂອງ ຫລື ພຽງແຕ່ໄດ້ຍິນສຽງຢ່າງຂອງເຈົ້າຂອງໝາກ່ອນນ້ຳລາຍໄລອອກໂລດ. ສິ່ງທີ່ປາບລິບເຊື່ອວ່າ ອາຫານເປັນສິ່ງກະທົບທຳມະຊາດ ຫຼື ອັດຕະໂນມັດ ແຕ່ນ້ຳລາຍໄຫຼເມື່ອໄດ້ຍິນສຽງເກີບ, ເຫັນຈານໜ້າຈະເປັນເງື່ອນໄຂເຮັດໄຫ້ນ້ຳລາຍໝາໄຫຼອອກ ໝາຮຽນຮູ້ຄວາມສຳພັນລະຫວ່າງສຽງເກີບ ກັບອາຫານ ຫຼື ຈານອາຫານກັບອາຫານ ສິ່ງນີ້ຈຶ່ງກະທົບໄຫ້ນ້ຳລາຍໄຫຼ ເຂົາເຈົ້າເອີ້ນພຶດຕິກຳນີ້ວ່າ ແມ່ນພຶດຕິກຳທີ່ເກີດຈາກການວາງເງື່ອນໄຂ

1) ຫຼັກການຮຽນຮູ້

ປາບລິບເຊື່ອວ່າການຮຽນຮູ້ຂອງສິ່ງທີ່ມີຊີວິດເກີດຈາກການວາງເງື່ອນໄຂ(conditioning) ການຕອບສະໜອງການຮຽນຮູ້ເກີດຂຶ້ນຫຼືສິ່ງກະທົບເຫຼົ່ານັ້ນຕ້ອງມີເງື່ອນໄຂ ຫຼືການສ້າງສະຖານະການໄຫ້ເກີດຂຶ້ນໃນທຳມະຊາດ ຫຼື ໃນຊີວິດປະຈຳວັນ ຈະບໍ່ຕອບສະໜອງເຊັ່ນນັ້ນເລີຍເຊັ່ນ: ໝາໄດ້ຍິນສຽງກະດິ່ງນ້ຳລາຍກໍຈະໄຫຼ ສຽງກະດິ່ງເປັນສິ່ງກະທົບທີ່ເຮັດໄຫ້ເກີດການຮຽນຮູ້ຈາກການວາງເງື່ອນໄຂ ປາບລິບຮຽກວ່າການກະທົບທີ່ມີເງື່ອນໄຂ(conditioned stimulus) ແລະ ປະຕິກິລິຍານ້ຳລາຍໄຫຼເປັນການຕອບສະໜອງທີ່ຖືກວາງເງື່ອນໄຂ (conditioning Response) ເຊິ່ງເປັນພຶດຕິກຳການຮຽນຮູ້ຈາກການວາງເງື່ອນໄຂ.

ສະນັ້ນ, ຖ້າຈະເຮັດໄຫ້ສິ່ງທີ່ມີຊີວິດຕອບສະໜອງຕາມຄວາມຕ້ອງການ ຕ້ອງໃຊ້ສິ່ງກະທົບອີກຊະນິດໜຶ່ງມີການຕອບສະໜອງຕາມທຳມະຊາດມາຄູ່ກັບການກະທົບມີເງື່ອນໄຂເຊັ່ນ: ຈາກການສຶກສາພົບວ່າ ຊີ້ນຜິງເຮັດໄຫ້ໝານ້ຳລາຍໄຫຼ ດັ່ງນັ້ນຕາມແນວຄິດເລື່ອງການຮຽນຮູ້ຂອງປາບລິບ ຫຼື ການຮຽນຮູ້ແບບການວາງເງື່ອນໄຂແບບຄາລະສິກ ເປັນຈຳຕ້ອງໃຊ້ສິ່ງກະທົບໃນຄະນະດຽວກັນເຊັ່ນ: ໝາໄດ້ຍິນສຽງກະດິ່ງ ຫຼື ກິ່ນຜິງຊີ້ນ ກໍ່ມີອາການນ້ຳລາຍໄຫຼ ສະແດງວ່າໝາເກີດການຮຽນຮູ້.

ດັ່ງນັ້ນ, ການຮຽນຮູ້=ການກະທົບເງື່ອນໄຂ+ ການກະທົບທຳມະຊາດ ການກະທົບເງື່ອນໄຂ (conditioned stimulus ຫຼື CS) ໝາຍເຖິງການກະທົບທີ່ໃຊ້ວາງເງື່ອນໄຂໃຫ້ເກີດການຮຽນຮູ້ໂດຍປົກກະຕິການກະທົບນີ້ທາງທຳມະຊາດ ມີຄຸນສົມບັດເປັນກາງ ແຕ່ເຮັດໃຫ້ອິນຊີສະແດງການຕອບສະໜອງ ຄືກັບການກະທົບທຳມະຊາດ (UCS) ຈະເຮັດໃຫ້ອິນຊີສະແດງການຕອບສະໜອງ ຄືກັບການກະທົບທຳມະຊາດໄດ້ (CS) ເຊັ່ນ: ສຽງກະດິ່ງ ເມື່ອນາມາສ້າງຄວາມສຳພັນກັບອາຫານ ຈະກາຍເປັນການກະທົບ ທີ່ເຮັດໃຫ້ອິນຊີເກີດອາການນ້ຳລາຍໄຫຼໄດ້, ເມື່ອໝາໄດ້ຍິນສຽງກະດິ່ງ ຕາມປົກກະຕິຈະບໍ່ມີອາການນ້ຳລາຍໄຫຼ, ແຕ່ເມື່ອ ມີສຽງກະດິ່ງມາຄູ່ກັບອາຫານ ກໍ່ຈະເຮັດໃຫ້ໝາມີປົກກະຕິນ້ຳລາຍໄຫຼໄດ້.

ການຕອບສະໜອງທີ່ເກີດຈາກການວາງເງື່ອນໄຂ (conditioned Response) ໝາຍເຖິງການຕອບສະໜອງທີ່ອິນຊີສະແດງອອກ ຕໍ່ການກະທົບທີ່ວາງເງື່ອນໄຂ ເໝືອກັບການຕອບສະໜອງຕໍ່ການກະທົບຕໍ່ທຳມະຊາດ (UCR) ແຕ່ອິນຊີສະແດງອອກ ເມື່ອຖືກກະທົບໂດຍສິ່ງກະທົບທີ່ວາງເງື່ອນໄຂ, ເປັນການຕອບສະໜອງທີ່ເກີດຈາກການຮຽນຮູ້ພາຍໃຕ້ການວາງເງື່ອນໄຂ (CR) ເຊັ່ນ: ໝານ້ຳລາຍໄຫຼເມື່ອມີສຽງກະດິ່ງ.

ການກະທົບທີ່ບໍ່ມີເງື່ອນໄຂ (Unconditioned stimulus ຫຼື UCS) ໝາຍເຖິງການກະທົບທີ່ມີໃນທຳມະຊາດ ສາມາດກະຕຸ້ນອິນຊີໃຫ້ສະແດງອາການຕອບສະໜອງໄດ້ໂດຍທຳມະຊາດບໍ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຮຽນຮູ້ເຊັ່ນ: ອາການເຮັດໃຫ້ໝານ້ຳລາຍໄຫຼໂດຍທຳມະຊາດ ແຕ່ເມື່ອນຳການກະທົບນີ້ມາຄວບຄູ່ກັບການກະທົບທີ່ວາງເງື່ອນໄຂກໍ່ເຮັດໃຫ້ອິນຊີເກີດການຮຽນຮູ້ ແລະ ຕອບສະໜອງເຊັ່ນດຽວກັບການກະທົບທາງທຳມະຊາດເຊັ່ນ: ນຳອາຫານມາຄູ່ກັບສຽງກະດິ່ງກໍ່ເຮັດໃຫ້ນ້ຳລາຍໄຫຼ, ເຊິ່ງໂດຍທຳມະຊາດໝາຈະບໍ່ມີອາການນ້ຳລາຍໄຫຼເມື່ອໄດ້ຍິນສຽງກະດິ່ງ.

ການຕອບສະໜອງທີ່ບໍ່ໄດ້ວາງເງື່ອນໄຂ (Unconditioned Response ຫຼື UCR) ໝາຍເຖິງການຕອບສະໜອງທຳມະຊາດທີ່ອິນຊີສະແດງອອກມາເມື່ອຖືກກະທົບໂດຍການກະທົບທຳມະຊາດ (UCS) ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນການເຮັດວຽກຂອງລະບົບພະສາດອັດຕະໂນມັດ.

2) ການທົດລອງ

ກ່ອນເລີ່ມການທົດລອງ ປາບລິບໄດ້ຜ່ານຕັດພຸງແກ້ມຂອງໝາ ເພື່ອເປີກທີຕໍ່ອຸມນ້ຳລາຍໄຫຼໃຫ້ກ້ວາງອອກ ເພື່ອເອາທໍ່ຢາງເຂົ້າໄປຮັບນ້ຳລາຍທີ່ໄຫຼອອກມາ ໄວ້ທີ່ພາຊະນະວັດແທກໄດ້, ເຮັດໃຫ້ສາມາດວັດແທກປະລິມານນ້ຳລາຍທີ່ໄຫຼອອກມາຂອງໝາ ແລ້ວເອົາໝາໄປຜູກໄວ້ທີ່ຫ້ອງທົດລອງເກັບສຽງ ແລ້ວສັງເກດອາການຕອບສະໜອງ ຂອງໝາດັ່ງພາບສະແດງລຸ່ມນີ້:

❖ ການທົດລອງມີ 3 ຂັ້ນຕອນລຸ່ມນີ້:

ຂັ້ນຕອນທີ1: ຂັ້ນກ່ອນການວາງເງື່ອນໄຂເປັນຂັ້ນສຶກສາຄວາມຫຼັງການຮຽນຮູ້ພຶດຕິກຳຂອງໝາໂດຍການ:

(1) ເສັ້ນກະດິ່ງ(UCS)ປະກົດວ່າໝາສັ່ນຫົວ ແກ່ວຽງຫາງ(UCR)

(2) ຜຶງຊີ້ນບົດ(UCS)ພົບວ່າໝາມີອາການນ້ຳລາຍໄຫຼ(UCR)

ຂັ້ນຕອນທີ2: ຂັ້ນວາງເງື່ອນໄຂເປັນຂັ້ນຂະບວນການຮຽນຮູ້ໂດຍການວາງເງື່ອນໄຂແບບຄາລາສິກຄື: ເສັ້ນກະດິ່ງ (CS)ແລະຜຶງຊີ້ນບົດ (UCS) ກໍ່ພົບວ່າໝາມີອາການນ້ຳລາຍໄຫຼ.

ຂັ້ນຕອນທີ 3: ຂັ້ນການຮຽນຮູ້ ແລະ ຂັ້ນທົດລອງວ່າໝາເກີດການຮຽນຮູ້ ຫຼື ຍັງ? ໂດຍການຕັດສິ່ງກະຕຸ້ນທີ່ວາງເງື່ອນໄຂ (UCS) ຄື ຜິງຊິ້ນບົດອອກ ເຫຼືອແຕ່ສິ່ງກະຕຸ້ນທີ່ວາງເງື່ອນໄຂ (CS) ຖ້າໝານ້ຳລາຍໄຫຼສະແດງວ່າ ໝາເກີດການຮຽນຮູ້ ຈາກການວາງເງື່ອນໄຂແບບຄະລາສິກແລ້ວດັ່ງລຸ່ມນີ້:

ສຽງກະດິ່ງ (CS) $\longrightarrow$ ນ້ຳລາຍໄຫຼ (CR)

ສະຫຼຸບແລ້ວ: ໝາເກີດການຮຽນຮູ້ຈາກການວາງເງື່ອນໄຂແບບຄະລາສິກ, ໝາມີກາຕອບສະໜອງຕໍ່ການກະທົບທີ່ວາງເງື່ອນໄຂ (ສຽງກະດິ່ງ) ຄື: ມີອາການນ້ຳລາຍໄຫຼ ຍ້ອນໝາເກີດການເຊື່ອມຕໍ່ສຽງກະດິ່ງ ກັບ ອາຫານ ຫຼື ຊິ້ນບົດຈິ່ງເຮັດໃຫ້ໝາມີອາການນ້ຳລາຍໄຫຼ.

3) ຂັ້ນສັງເກດຈາກການທົດລອງ.

(1) ການວາງເງື່ອນໄຂແບບຄະລາສິກ ຄວນເລີ່ມຈາກການວາງຜົນກະທົບຈາກການວາງເງື່ອນໄຂ (CS) ກ່ອນ ແລ້ວສະເໜີການກະທົບທີ່ວາງເງື່ອນໄຂ (UCS) ຕາມມາ.

(2) ຊາວງເວລາໃນການໃຫ້ການກະທົບເງື່ອນໄຂ (CS) ກັບການກະທົບທີ່ບໍ່ວາງເງື່ອນໄຂ (UCS) ທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ຈະເຮັດໃຫ້ການຕອບສະໜອງໄດ້ແຕກຕ່າງກັນໄປນຳດັ່ງນີ້:

ກ). ການວາງເງື່ອນໄຂແບບພ້ອມກັນ (Simultaneous conditioning) ໝາຍເຖິງການໃຫ້ (CS) ແລະ (UCS) ໃນເວລາພ້ອມໆກັນດັ່ງຮູບສະແດງຊ່ວງເວລາໃນການສະເໜີການກະທົບລຸ່ມນີ້:

ຂ). ການວາງເງື່ອນໄຂແບບຫ່ວງເວລາ (Delayed conditioning) ແມ່ນການໃຫ້ CS ກ່ອນປະມານ 5 ນາທີ ແລ້ວຈິ່ງໃຫ້ (UCS) ຕາມ ແລະ ຊິ້ນສຸດພ້ອມກັນ.

ຄ). ການວາງເງື່ອນໄຂແບບຖິ້ມຮ່ອງຮອຍ (Trace conditioning) ແມ່ນການໃຫ້ (CS) ກ່ອນຈົນຊິ້ນສຸດ ແລ້ວປະໄລຍະໜຶ່ງແລ້ວຈິ່ງໃຫ້ (UCS) ຕາມມາ.

ງ). ການວາງເງື່ອນໄຂຍ້ອນກັບ (Backward condition) ແມ່ນການໃຫ້ (UCS) ກ່ອນ ແລ້ວປະໄລຍະໜຶ່ງ ແລ້ວຈິ່ງໃຫ້ (CS) ຕາມມາ.

ຈາກການທົດລອງພົບວ່າວິທີທີ 2 ດີທີ່ສຸດ ເພາະເຮັດໃຫ້ເກີດການຮຽນຮູ້ໄດ້ຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງລະຫວ່າງການກະທົບ 2 ສິ່ງ ຢ່າງແນ່ນອນ ວິທີ 3 ໃຫ້ຄຸນຄ່າໜ້ອຍທີ່ສຸດເພາະການສະແດງປະຕິກິລິຍາຕອບສະໜອງມັກຈະເກີດຈາກ (UCS) ຫຼາຍກ່ວາ (CS) ຈົນເກືອບບໍ່ມີຄວາມໝາຍ

(3) ຖ້າມີການວາງເງື່ອນໄຂຊ້ອນກັນຫຼາຍຄັ້ງ (ໃຫ້ການກະທົບວາງເງື່ອນໄຂຫຼາຍສິ່ງ) ການຕອບສະໜອງຈະມີ ກຳລັງອ່ອນລົງເຊັ່ນ: ໃຫ້ (CS) ແມ່ນສຽງກະດິ່ງ (CS) ແມ່ນແສງໄຟ ແລະ ອື່ນໆ ການຕອບສະໜອງຈົນເຮັດໃຫ້ ປະຕິກິລິຍານ້ຳລາຍໄຫຼອອກໜ້ອຍລົງເລື້ອຍໆ.

(4) ຫຼັກການຮຽນຮູ້ຈາກການທົດລອງຂອງປາບລົບເປັນ 4 ຂໍ້ດັ່ງລຸ່ມນີ້:

ກ. ຫຼັກການຈະຫຼຸດພ່ອນພາວະ (Law of extinction) ໝາຍເຖິງຄວາມເຂັ້ມຂອງການຕອບສະໜອງຈະຫຼຸດລົງເລື້ອຍໆ ຖ້າອິນຊີໄດ້ຮັບການກະທົບມີເງື່ອນໄຂ (CS) ກັບການກະທົບບໍ່ມີເງື່ອນໄຂຫ່າງກັນອອກໄປຫຼາຍຂຶ້ນເຊັ່ນ:

ການໃຫ້ສຽງກະດິ່ງ (CS) ຢ່າງດຽວ ໂດຍບໍ່ມີຜົນຊຶ້ນບົດ (UCS) ຕາມມາຈະເຮັດໃຫ້ປະຕິກິລິຍານໍ້າລາຍໄຫຼ (CS) ຫຼຸດລົງເລື້ອຍ.

ຂ. ຫຼັກການພື້ນຄືນສະພາບເດີມຕາມທໍາມະຊາດ (Law of spontaneous recovery) ໝາຍເຖິງການຕອບສະໜອງທີ່ເກີດຈາກການວາງເງື່ອນໄຂ (CS) ທີ່ຫຼຸດລົງເພາະອິນຊີໄດ້ຮັບແຕ່ການກະຕຸ້ນທີ່ມີເງື່ອນໄຂ (CS) ພຽງຢ່າງດຽວຈະປະກົດຂຶ້ນອີກ ແລະ ເພີ່ມຫຼາຍໆຂຶ້ນ ຖ້າອິນຊີມີການຮຽນຮູ້ຢ່າງແທ້ຈິງເຊັ່ນ: ການທີ່ໝານໍ້າລາຍໄຫຼໄດ້ອີກເມື່ອໄດ້ຍິນສຽງກະດິ່ງພຽງຢ່າງດຽວໂດຍບໍ່ມີຜົນຊຶ້ນບົດເຂົ້າຄູ່ກັບສຽງກະດິ່ງ.

ຄ. ຫຼັກການການສະຫຼຸບກົດເກນທົ່ວໄປ ຫຼື ກົດເກນແຜ່ຂະຫຍາຍ (Law of canerralization) ໝາຍເຖິງຖ້າອິນຊີ ໝາຍເຖິງ ຖ້າອິນຊີມີການຮຽນຮູ້ໂດຍສະເພາະອາການຕອບສະໜອງຈາກການວາງເງື່ອນໄຂຕໍ່ການກະທົບທີ່ວາງເງື່ອນໄຂໜຶ່ງແລ້ວ ຖ້າມີການກະທົບອື່ນທີ່ຄ້າຍຄືກັບການກະທົບທີ່ວາງເງື່ອນໄຂເດີມ ອິນຊີຈະຕອບສະໜອງເໝືອນການກະທົບທີ່ວາງເງື່ອນໄຂນັ້ນເຊັ່ນ: ຖ້າໝາມີການນໍ້າລາຍໄຫຼຈາກການສັ່ນກະດິ່ງແລ້ວ ເມື່ອໝາໂຕນັ້ນໄດ້ຍິນສຽງແກ່ງ, ສຽງຄ້ອງກໍຈະມີນໍ້າລາຍໄຫຼອອກທັນທີ

ງ. ຫຼັກການການຈໍາແນກຄວາມແຕກຕ່າງ (Law of discrimination) ໝາຍເຖິງອິນຊີມີການຮຽນຮູ້ໂດຍສະເພາະອາການຕອບສະໜອງ ຈາກການວາງເງື່ອນໄຂ ຕໍ່ການກະທົບທີ່ວາງເງື່ອນໄຂແລ້ວ ຖ້າມີການກະທົບອື່ນທີ່ຕໍ່າຈາກການກະທົບການວາງເງື່ອນໄຂເກົ່າ ອິນຊີຈະຕອບສະໜອງຈາກການກະທົບທີ່ວາງເງື່ອນໄຂນັ້ນເຊັ່ນ: ໝາມີນໍ້າລາຍໄຫຼຈາກການສັ່ນກະດິ່ງແລ້ວ ເມື່ອໝາໄດ້ຍິນສຽງແກ່ງ, ສຽງປືນ ນໍ້າລາຍກໍຈະໄຫຼອອກອີກ.

1.2. ທິດສະດີວາງເງື່ອນໄຂແບບຄະລິສຶກຂອງວັດສັນ (John B Watson)

ນັກຈິດຕະວິທະຍາຊາວອາເມລິກາ ມີຊີວິດຢູ່ໃນລະຫວ່າງປີ ຄ.ສ 1878-1958 ລວມອາຍຸໄດ້ 80 ປີ, ໄດ້ຮັບປະລິຍາເອກ.ທາງຈິດຕະວິທະຍາຈາກມະຫາວິທະຍາໄລ ຊີກາໂກ ໃນປີ ຄ.ສ 1903 ເຊິ່ງເປັນຍຸກທີ່ ຈອນດິວອີ (JohnDewey) ກໍາລັງມີອິດທິພົນສູງໃນວົງການສຶກສາ.ວັດສັນ ຜູ້ນໍາກຸ່ມຈິດຕະວິທະຍາພຶດຕິກຳນິຍົມ ໄດ້ນໍາທິດສະດີຂອງປາບລິບມາເປັນຫຼັກສໍາຄັນໃນການອະທິບາຍເລື່ອງການຮຽນຮູ້.

1) ຫຼັກການຮຽນຮູ້

ແນວຄວາມຄິດຂອງວັດສັນ ກໍ່ຄືການວາງເງື່ອນໄຂແບບຄະລາສິກ ເຮັດໃຫ້ເກີດການຮຽນຮູ້, ການໃຊ້ການກະທົບ 2 ສິ່ງມາຄູ່ກັນຄືການກະທົບທີ່ວາງເງື່ອນໄຂ (CS) ກັບການກະທົບທີ່ ບໍ່ວາງເງື່ອນໄຂ (UCS) ແລ້ວເຮັດໃຫ້ເກີດການຕອບສະໜອງຄືກັນ.

ຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງວັດສັນ ແລະ ປາບລິບ ແມ່ນວັດສັນ ໄດ້ໄຊ້ຄືນໃນວົງການທົດລອງ ເຊິ່ງຈະມີອາລົມເຂົ້າມາກ່ຽວຂ້ອງແລະອາລົມຂອງມະນຸດໄດ້ຕິດຕົວມາແຕ່ເກີດ ເຊັ່ນ: ອາລົມຮັກ, ບໍ່ພໍໃຈ, ແລະຢ້ານກົວ. ທ່ານເວົ້າວ່າ: ການເກີດອາລົມຢ້ານກົວຂອງອິນຊີຕໍ່ການກະທົບທີ່ວາງເງື່ອນໄຂແບບຄະລາສິກ. ການນໍາການກະທົບທີ່ອິນຊີຢ້ານກົວການກະທົບອື່ນທີ່ຢູ່ຮອບໆອິນຊີໄດ້, ດວ້ຍການວາງເງື່ອນໄຂແບບຄະລາສິກ. ການນໍາການກະທົບທີ່ອິນຊີຢ້ານກົວ ມາເປັນການກະທົບທີ່ວາງເງື່ອນໄຂຄູ່ກັບການກະທົບທີ່ໄດ້ວາງເງື່ອນໄຂ, ເຊິ່ງກ່ອນນີ້ອິນຊີບໍ່ຢ້ານກົວເມື່ອນໍາມາຄູ່ກັນເລື້ອຍໆເຂົາກໍ່

ເຮັດໃຫ້ອິດສະລະຢ້ານກົວຫຼືຕອບສະໜອງ ຢ່າງດຽວກັບການກະທົບທີ່ວາງເງື່ອນໄຂໄລ່ດັ່ງນັ້ນ, ວັດສະນະ ຈຶ່ງເວົ້າວ່າ: ພຶດຕິກຳຂອງມະນຸດສາມາດສ້າງໃຫ້ເກີດມີຂຶ້ນ ແລະ ລົບພຶດຕິກຳເຫຼົ່ານັ້ນໄດ້ຫາຍໄປ ໄດ້ດັ່ງການທົດລອງ

2) ການທົດລອງ

ວັດສະນະໄດ້ທົດລອງ ຄວາມຄິດຂອງເຂົາກັບເດັກຊາຍອັນເວີຣດ ອາຍຸປະມານ 11 ເດືອນ, ເພື່ອໃຫ້ເດັກຊາຍຢ້ານໝູຂາວ ແລະ ເມື່ອຢ້ານໝູຂາວແລ້ວກໍລົບພຶດຕິກຳການຢ້ານໝູຂາວໄດ້ ໂດຍແບ່ງເປັນ 2 ການທົດລອງດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

❖ **ການທົດລອງທີ 1:** ການເຮັດໃຫ້ ອັນເວີຣດຢ້ານໝູຂາວ ໂດຍທົດລອງເປັນ 3 ຂັ້ນຕອນດັ່ງນີ້:

ຂັ້ນຕອນທີ 1: ຂັ້ນກ່ອນວາງເງື່ອນໄຂ ເປັນຂັ້ນການສຶກສາຄວາມຫຼັງ ທີ່ກ່ຽວກັບປະຕິກິລິຍທາງອາລົມທີ່ມີຕໍ່ໝູຂາວ (UCS) ບໍ່ເປັນສິ່ງທີ່ ອັນເວີຣດຢ້ານກົວ ແລະ ກ້າຈັບບາຍພອ້ມ (UCS) ແຕ່ເມື່ອໄດ້ຍິນສຽງດັງ (UCS) ກໍ່ຕົກໃຈຢ້ານກົວ ແລະ ຮອ້ງໃຫ້ (UCS)

ຂັ້ນຕອນທີ 2: ຂັ້ນລະຫວ່າງວາງເງື່ອນໄຂ ເປັນການໃສ່ຂະບວນການຮຽນຮູ້ເຂົ້າໄປໂດຍການນຳເອົາການກະທົບທີ່ວາງເງື່ອນໄຂ (CS) ຄື: ໝູຂາວມາຄູ່ກັບການກະທົບທີ່ບໍ່ວາງເງື່ອນໄຂ (UCS) ຄືສຽງດັງ ເພື່ອສ້າງພຶດຕິກຳຢ້ານກົວໄດ້ດັ່ງນີ້:

ໝູຂາວ (CS) + ສຽງດັງ (UCS) $\Rightarrow$ ຕົກໃຈຢ້ານກົວ/ຮອ້ງໃຫ້ (CR)

ການສະແດງການທົດລອງການວາງເງື່ອນໄຂແບບຄະລາສິກຂອງວັດສະນະ

ຂັ້ນຕອນທີ 3: ຂັ້ນຕອນການຮຽນຮູ້ເປັນຂັ້ນທົດລອງວ່າ ອັນເວີຣດ ເກີດການຮຽນຮູ້ຈາກການວາງເງື່ອນໄຂແລ້ວຫຼືບໍ່? ຢ້ານໝູຂາວແລ້ວຫຼືບໍ່? ໂດຍການຕັດການກະທົບທີ່ບໍ່ວາງເງື່ອນໄຂຕົກໃຈຢ້ານກົວ ແລະ ຮອ້ງໃຫ້ (CR) ດັ່ງນີ້:

ໝູຂາວ (CS) $\Rightarrow$ ຕົກໃຈຢ້ານກົວ ແລະ ຮອ້ງໃຫ້ (CR)

ສະຫຼຸບຜົນ: ວັດສະນະສາມາດສ້າງພຶດຕິກຳການຢ້ານກົວໝູຂາວເກີດຂຶ້ນກັບອານເວີຣດໄດ້.

❖ **ການທົດລອງທີ 2:** ການລົບພຶດຕິກຳການຢ້ານໝູຂາວເກີດຂຶ້ນໝູຂາວ, ການເຮັດໃຫ້ ອານເວີຣດເຊົາຢ້ານໝູຂາວ. ແບ່ງການທົດລອງເປັນ 3 ຂັ້ນຕອນດັ່ງນີ້:

ຂັ້ນຕອນທີ 1: ຂັ້ນກ່ອນວາງເງື່ອນໄຂ ແມ່ນຂັ້ນການສຶກສາເບື້ອງໜຶ່ງຂອງ ອານເວີຣດວ່າສະຖານະການໃດ ອານເວີຣດຈຶ່ງບໍ່ຢ້ານຕໍ່ສິ່ງຕ່າງໆ ທັງນີ້ເພື່ອນຳເອົາສິ່ງນັ້ນມາຄອບຄູ່ກັບໝູຂາວ. ການສຶກສາເບື້ອງໜຶ່ງເຫັນວ່າ: ຖ້າແມ່ຢູ່ໃກ້ ຫຼືແມ່ອຸ້ມ (UCS) ອານເວີຣດຈະບໍ່ຢ້ານຕໍ່ສິ່ງຕ່າງໆ (UCS)

ແມ່ອຸ້ມ (UCS) $\Rightarrow$ ບໍ່ຢ້ານກົວຕໍ່ສິ່ງຕ່າງໆ (UCS)

ຂັ້ນຕອນທີ 2: ຂັ້ນຕອນລະຫວ່າງການຮຽນຮູ້, ເປັນຂັ້ນຕອນໃສ່ຂະບວນການ ການຮຽນຮູ້ ໂດຍນຳການກະທົບທີ່ລາງເງື່ອນໄຂ (CS) ຄື ໝູຂາວມາຄູ່ກັບການກະທົບທີ່ບໍ່ວາງເງື່ອນໄຂ (UCS) ຄື : ແມ່ເພື່ອລົບພຶດຕິກຳຢ້ານໝູຂາວຂອງອານເວີຣດ.

ໝູຂາວ (CS) + ແມ່ (UCS) $\Rightarrow$ ບໍ່ຢ້ານກົວ

ຂັ້ນຕອນທີ 3: ຂັ້ນການຮຽນຮູ້ເປັນຂັ້ນທົດສອບອານເວີດວ່າເຊົາຢ້ານໝູຂາວແລ້ວຫຼືຍັງ? ໂດຍຕັດການກະທົບທີ່ບໍ່ວາງເງື່ອນໄຂ (UCS) :ຄື ແມ່ ຫຼືພຽງ ການກະທົບທີ່ວາງເງື່ອນໄຂ (CS) ຄືໝູຂາວພຽງຢ່າງດຽວ,ຖ້າອານເວີດວ່າເຊົາຢ້ານກົວກໍ່ຖືວ່າສາມາດລົບພິດຕິກຳຢ້ານກົວໄດ້ດ້ວຍການວາງເງື່ອນໄຂດັ່ງກ່າວ.

ໝູຂາວ (CS)⇒ ຫຼິ້ນກັບໝູຂາວ (CS)

ສະຫຼຸບການທົດລອງຄັ້ງທີ2ອານເວີດເຊົາຢ້ານໝູຂາວຫຼື ວັດສັນລົບຄວາມຢ້ານໝູຂາວຂອງອານເວີດໄດ້.

4) ຫຼັກການການຮຽນຮູ້

ຈາກການທົດລອງຂອງວັດສັນສະຫຼຸບເປັນຫຼັກການຮຽນຮູ້ດັ່ງນີ້:

- ຫຼັກການສະຫຼຸບພາວະ
- ຫຼັກການຟື້ນຄືນສູ່ສະພາບເດີມຕາມທຳມະຊາດ
- ຫຼັກການສະຫຼຸບກົດເກນໂດຍທົ່ວໄປ ຫຼືກຳການແຜ່ຂະຫຍາຍ
- ຫຼັກການຈຳແນກຄວາມແຕກຕ່າງ

ເນື່ອໃນແຕ່ລະຫຼັກການໄດ້ເວົ້າຢູ່ໃນຫຼັກການຮຽນຮູ້ຂອງປາບລົບທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງນັ້ນ

1.3. ການນຳໃຊ້ທົດສະດີເຂົ້າໃນການຮຽນ-ການສອນ

ການນຳຫຼັກການຮຽນຮູ້ຂອງທົດສະດີວາງເງື່ອນໄຂແບບຄະລາສິກມານຳໃຊ້ເປັນປະໂຫຍດ ຫຼື ແກ້ບັນຫາໃນການຮຽນ - ການສອນດ້ວຍການສ້າງພຶດຕິກຳຕ່າງໆທີ່ມີຈຸດປະສົງໃຫ້ແກ່ນັກຮຽນ ເຊັ່ນ ເຝິກແອບໃຫ້ນັກຮຽນກ້າເວົ້າ ກ້າສະແດງອອກເຝິກໃຫ້ຮຽນເວົ້າຈາສຸພາບອອນຫວານປະທັບໃຈແກ່ຜູ້ຟັງ ມີຄວາມດຸໝັ້ນຂະຫຍັນພຽນໃນການຄົ້ນຄ້ວາ ຮຳຮຽນວິຊາຕ່າງໆ

ຂັ້ນທີ 1 ກ່ອນການວາງເງື່ອນໄຂ ຄູ່ຕ້ອງຄົ້ນຫາເບື້ອງຫຼັງຂອງນັກຮຽນກ່ອນເຊັ່ນ ນັກຮຽນສ່ວນຫລາຍບໍ່ມັກຮຽນວິຊາຄະນິດສາດ, ເຂົາມັກຄູ່ທີ່ສອນເຂົ້າໃຈງ່າຍ ສອນເປັນວັກ ເປັນຕອນ ເຂົ້າໃຈດີ ແລະ ມີຄວາມເປັນກັນເອງກັບນັກຮຽນ

ວິຊາຄະນິດສາດ (UCS) —> ນັກຮຽນບໍ່ມັກ (UCR)

ດັ່ງນັ້ນ.....ສຶກສາສາດ.....

ຂັ້ນທີ 2 ຂັ້ນການວາງເງື່ອນໄຂ ເປັນຂັ້ນທີ່ນຳການກພທົບ 2 ສິ່ງມາຄູ່ກັນ,ສິ່ງກະທົບທີ່ມີເງື່ອນໄຂ (CS) ຄື: ວິຊາຄະນິດສາດຄູ່ກັບການສອນດີ,ຄູ່ໃຈດີ (UCS) ເພື່ອໃຫ້ເດັກມັກວິຊາຄະນິດສາດ (UCR)

ວິຊາຄະນິດສາດ (CS) —> ຄູ່ສອນດີ (UCS) —> ນັກຮຽນມັກ (UCR)

ດັ່ງນັ້ນ.....ສຶກສາສາດ.....

ຂັ້ນທີ 3 ຂັ້ນການຮຽນຮູ້ ເປັນຂັ້ນທົດສອບວ່ານັກຮຽນມັກວິຊາຄະນິດສາດ ຫຼື ຍັງ ? ໂດຍການຕັດການກະທົບທີ່ບໍ່ມີເງື່ອນໄຂ (CS) ຄືຄູ່ສອນດີ, ໃຈດີ (UCS) ຫຼື ພຽງການກະທົບມີເງື່ອນໄຂດຽວ (CS) ຄືຄະນິດສາດ,ຖ້ານັກຮຽນມັກຄະນິດສາດກໍ່ຖືວ່າເດັກເກີດການຮຽນຮູ້ຈາກການວາງເງື່ອນໄຂ (CR)

1.4. ທິດສະດີການວາງເງື່ອນໄຂແບບການກະທຳຂອງສະກິນເນີ (Operant Conditioning Theory)

ທິດສະດີການວາງເງື່ອນໄຂແບບການກະທຳ ຫຼື ແບບປະຕິບັດການມີຊື່ຕ່າງໆເຊັ່ນ: Operant Conditioning Theory ຫຼື Instrumental ຫຼື Typt R ConditioningD

ສະກິນເນີ (Burrhus F Skinner) ຜູ້ຄິດທິດສະດີການວາງເງື່ອນໄຂແບບການກະທຳຂຶ້ນ,ເຂົາເປັນນັກການສຶກສາ ແລະ ນັກຈິດຕະວິທະຍາທີ່ມີຊື່ສຽງຊາວອາເມລິກາ. ໄດ້ສຶກສາຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ທົດລອງທິດສະດີ ຈົນເປັນທີ່ຍອມຮັບກັນ ຢ່າງກ້ວາງຂວາງໃນ ປີ ຄ.ສ 1950 .ສະກິນເນີໄດ້ສ້າງເຄື່ອງມືຊ່ວຍສອນທີ່ຮຽກວ່າ:ບົດຮຽນສາເລັດຮູບ ຫຼື ໂປຼແກມການຮຽນຂຶ້ນ.ເພື່ອຊ່ວຍປັບປຸງແບບການຮຽນ - ການສອນໃນສະຫະລັດອາເມລິກາ,ເພື່ອເພີ່ມປະລິສິດທິພາບຕົວຄູ່ຜູ້ສອນ ແລະ ລະບົບການຮຽນ-ການສອນໄດ້ເປັນຜົນສຳເລັດ

1) ຫຼັກການຮຽນຮູ້

ຫຼັກການຮຽນຮູ້ຂອງທິດສະດີການວາງເງື່ອນໄຂ ແບບການກະທຳເນັ້ນການກະທຳຂອງຜູ້ຮັບການທົດລອງ ຫຼືຜູ້ທີ່ຮຽນຮູ້ຫຼາຍກວ່າສິ່ງກະທົບທີ່ຜູ້ທົດລອງ ຫຼືຜູ້ສອນກຳນົດ.ເວົ້າວ່າ:ເມື່ອຕ້ອງການໃຫ້ອິນຊີເກີດການຮຽນຮູ້ຈາກການກະທົບໃດໜຶ່ງ,ເຮົາຈະໃຫ້ຜູ້ຮຽນຮູ້ເລືອກສະແດງພຶດຕິກຳເອງໂດຍບໍ່ບັງຄັບຫຼືບອກແນວທາງການຮຽນຮູ້,ເມື່ອຜູ້ຮຽນຮູ້ສະແດງພຶດຕິກຳການຮຽນຮູ້ແລ້ວຈິ່ງເສີມແຮງພຶດຕິກຳເຫຼົ່ານັ້ນທັນທີ.ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນຮູ້ພຶດຕິກຳເຫຼົ່ານັ້ນແມ່ນພຶດຕິກຳການຮຽນຮູ້ ຫຼື ເວົ້າອີກຢ່າງໜຶ່ງ ທິດສະດີການຮຽນຮູ້ການວາງເງື່ອນໄຂແບບການກະທຳນັ້ນ ພຶດຕິກຳຫຼື ການຕອບສະໜອງຈະຂຶ້ນຢູ່ກັບການເສີມແຮງນັ້ນເອງ

❖ ການທົດລອງຂອງສະກິນເນີມີ 2 ການທົດລອງ ດັ່ງນັ້ນ:

1) ການທົດລອງທີ 1: ການເຝິກໝູກົດຄານ

ສິ່ງທີ່ໃຊ້ທົດລອງ ຄື ກ່ອງສະກິນເນີ,ລັກສະນະທີ່ສຳຄັນຂອງກ່ອງສະກິນເນີ ມີບ່ອນເສື່ອງອາຫານບໍ່ໃຫ້ໝູເຫັນ, ອາຫານທີ່ນີ້ ສັນຍາລັກ S ຫຼື UCS ແລະ ມີກົກໄກສຳລັບຄອຍຄອບຄຸມຫຼືປ່ອຍສິ່ງກະຕຸ້ມອອກມາຕາມປະລິມານທີ່ຕ້ອງການ.

ຂັ້ນການທົດລອງໄດ້ແບ່ງອອກເປັນ 3 ຂັ້ນຕອນ:

- ຂັ້ນທີ 1: ຂັ້ນກຽມການທົດລອງຂັ້ນນີ້ເຮັດໃຫ້ໝູເກີດຄວາມຄຸ້ມເຄີຍກັບກ່ອງສ້າງແຮງຊຸຍຸກ (Drive) ໂດຍເຮັດໃຫ້ໝູຫົວທີ່ສຸດເພື່ອບັງຄັບໃຫ້ໝູສະແດງພຶດຕິກຳການຮຽນຮູ້ໄດ້ໄວຂຶ້ນ.
- ຂັ້ນທີ 2: ຂັ້ນການທົດລອງ,ຂັ້ນນີ້ປ່ອຍໃຫ້ໝູທີ່ກຳລັງຫົວເຂົ້າໄປໃນກ່ອງສະກິນເນີ,ໝູສະແດງພຶດຕິກຳແລ່ນໄປແລ່ນມາໃນກ່ອງກັດແທ້ນສິ່ງທີ່ຢູ່ໃນກ່ອງ,ບັງເອີນຕີນໝູໄດ້ແຕະລົງເທິງຄານ (ເຊິ່ງເປັນ S ຫຼື CS) ສະກິນເນີໄດ້ປ່ອຍອາຫານຈາກທີ່ເສື່ອງໄວ້ໃນກ່ອງສະກິນເນີທັນທີ,ໝູຈະກິນອາຫານເຕັມອີ່ມ ແລະ ສະກິນເນີສົ່ງເກດເຫັນວ່າທຸກຄັ້ງທີ່ໝູຫົວຈະໄຊ້ຕີນໜ້າກົດລົງເທິງຄານ (ເຊິ່ງເປັນ C ແລະ CS) ສະເໝີ
- ຂັ້ນທີ 3: ຂັ້ນທົດສອບການຮຽນຮູ້ ຈັບໝູເຂົາໄປໃນກ່ອງສະກິນເນີອີກ,ໝູຈະສະແດງອາການກົດຄານທັນທີ ສະແດງວ່ານຸເກີດການຮຽນຮູ້ແລ້ວ ວ່າການກົດຄານຈະເຮັດໃຫ້ໄດ້ກິນອາຫານ.

2) ການທົດລອງທີ 2: ການເຝິກນົກກາງແກໃຫ້ຈົກແປ້ນສີຕ່າງໆ

ການທົດລອງນີ້ ປະກອບດ້ວຍ ກ່ອງສະກົນເນີ ເຊິ່ງພາຍໃນກ່ອງມີນົກກາງແກດແປ້ນສີຕ່າງໆທີ່ເລື່ອງອາຫານ.
ການທົດລອງແບ່ງເປັນ 3 ຂັ້ນຕອນດັ່ງນີ້:

- ຂັ້ນທີ 1: ຂັ້ນກຽມການທົດລອງ ເຮັດໃຫ້ນົກກາງແກດຖືກເຄີຍກັບກ່ອງສະກົນເນີ ແລະເຮັດໃຫ້ນົກກາງແກດຫົວທີ່ສຸດ

- ຂັ້ນທີ 2: ປ່ອຍນົກກາງແກດທີ່ກຳລັງຫົວເຂົ້າໄປໃນກ່ອງສະກົນເນີ, ນົກກາງແກດຈະສະແດງພຶດຕິກຳຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ຈົກກ່ອງ ແລະຂອງທີ່ຢູ່ໃນກ່ອງ, ຈົນກະທັ້ງໂດຍບັງເອີນໄດ້ຈົກແປ້ນສີທີ່ກຳນົດໄວ້ ເຊັ່ນ: ສີແດງເຮັດໃຫ້ມີເຂົ້າເປືອກຫຼິ້ນລົງທີ່ຖາດອາຫານຕໍ່ໜ້ານົກກາງແກດທັນທີ, ທຸກຄັ້ງທີ່ນົກຈົກແປ້ນສີແດງກໍຈະໄດ້ກິນອາຫານ.

ໃນນີ້ S ຫຼື CS ແມ່ນແປ້ນສີແດງ, S ຫຼື UCS ແມ່ນເຂົ້າເປືອກ ແລະ R ຫຼື CR ແມ່ນການຈົກແປ້ນວົງກົມສີແດງ

- ຂັ້ນທີ 3: ເປັນຂັ້ນສອບການຮຽນຮູ້ ທຸກຄັ້ງທີ່ນົກກາງແກດຫົວ ເມື່ອສະກົນເນີນຳເຂົ້າໄປໃນກ່ອງສະກົນເນີ, ນົກກາງຈະຈົກແປ້ນສີແດງທັນທີ, ສະແດງວ່ານົກກາງແກດຮູ້ການຈົກແປ້ນສີແດງນັ້ນເອງ.

ສະຫຼຸບຜົນການທົດລອງສອງຄັ້ງເຫັນວ່າ: ການຮຽນຮູ້ເກີດຈາກການເສີມແຮງ, ການເສີມແຮງໝາຍເຖິງການກະທົບທີ່ເຮັດໃຫ້ພຶດຕິກຳເກີດການຮຽນຮູ້ທີ່ເກີດຂຶ້ນແລ້ວມີແນວໂນ້ມທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນອີກ, ມີຄວາມໝັ້ນຄົງຖາວອນ ເຊັ່ນ: ການກົດຄານຂອງໝູ ແລະຈົກແປ້ນສີຂອງນົກກາງແກດໄດ້ຖືກຕ້ອງທຸກຄັ້ງເມື່ອຫົວ ຫຼື ຕ້ອງການການທົດລອງຂອງສະກົນເນີ.

❖ ຕົວເສີມແຮງແບ່ງອອກເປັນ 2 ລັກສະນະຄື:

1) ຕົວເສີມແຮງທາງບວກ (Positive Reinforce) ໝາຍເຖິງສິ່ງກະທົບໃດເມື່ອນຳມາໃຊ້ເຮັດໃຫ້ອັດຕາການຕອບສະໜອງເພີ່ມຫຼາຍຂຶ້ນ ເຊັ່ນ: ຄຳຊົມເຊີຍ, ການໃຫ້ລາງວັນ, ອາຫານ ແລະອື່ນໆ
ດັ່ງນັ້ນ, ໃນການສອນການໃຫ້ແຮງຈູງໃຈໃນທາງບວກແມ່ນສິ່ງຈຳເປັນທີ່ຄູຕ້ອງປະຕິບັດ ເຊັ່ນ: ໃຫ້ກຳລັງໃຈເມື່ອນັກຮຽນຕອບຖືກດ້ວຍການໃຫ້ຄະແນນ, ໃຫ້ຄ່າຍອ້ຍທີ່ເໝາະສົມ, ເມື່ອຄຳຖາມຍານັກຮຽນຕອບບໍ່ໄດ້ຄູກໍຄວນໃຊ້ອາລົມຮ່ວມກັບນັກຮຽນ, ໃຫ້ເຂົາມີຄວາມພະຍາຍາມຫາຄຳຕອບຈົນໄດ້. ນອກນັ້ນ, ການໃຊ້ແຮງຈູງໃຈທີ່ດີຍັງສະແດງອອກໃນຄຳວາຈາທີ່ອອ່ນໂຍນ, ເປັນກັນເອງ ແລະມີຄວາມຈົງໃຈກັບນັກຮຽນທຸກຄົນ ເຊັ່ນ: ການໃຫ້ຄ່າຍອ້ຍ ດີຫຼາຍ, ແກ້ງຫຼາຍ ລະ ການໃຫ້ທິດທາງທີ່ດີແກ່ນັກຮຽນ ແລະ ອື່ນໆກໍ່ບົ່ງບອກເຖິງແຮງຈູງໃຈທັງນັ້ນ.

2) ຕົວເສີມແຮງທາງລົບ (Negative Reinforce) ໝາຍເຖິງສິ່ງກະທົບໃດນຳອອກໄປແລ້ວເຮັດໃຫ້ອັດຕາການຕອບສະໜອງເພີ່ມຫຼາຍຂຶ້ນເຊັ່ນ: ການໃຊ້ສຽງດັງ, ການຕຳໜີ, ອາກາດຮ້ອນເອົ້າ, ມືກິ່ນເໝັນ ແລະ ອື່ນໆ. ໃນການຮຽນ - ການສອນບໍ່ໝາຍວ່າບໍ່ໃຊ້ການຕຳໜີທີ່ເໝາະສົມຕໍ່ການກະທຳຜິດ, ການຕຳໜີຖືກກາລະເທສະມັນເປັນຜົນປະໂຫຍດເຮັດໃຫ້ບຸກຄົນມີຄວາມຮູ້ສຶກທີ່ດີແລະສູ້ຊິນຕັດແປງຄຳຜິດພາດຈົນໄດ້. ຖ້າຄູ ແລະຜູ້ປົກຄອງຕຳໜີເລື້ອຍໆໂດຍບໍ່ເຫັນຈຸດເດັ່ນຂອງເຂົາເລີຍ, ເຂົາຈະໝົດກຳລັງໃຈແລະພາໂລເຮັດໄປເລື້ອຍໆກົງກັນຂ້າມຖ້າໃຊ້ການຍອ້ຍໄປເລື້ອຍໆບໍ່ມີການຕຳໜີ ອີ່ຫຍັງກໍ່ເຫັນວ່າມັນດີໄປໝົດວິທີນີ້ກໍ່ເປັນອັນຕະລາຍທີ່ບໍ່ສາມາດເຮັດໃຫ້ບຸກຄົນກ້າວໜ້າໄດ້. ດັ່ງນັ້ນ, ໃນຂະບວນການສຶກສາຈຶ່ງຈຳເປັນຕ້ອງໃຊ້ຮູບການເສີມແຮງທາງບວກ ແລະ ທາງລົບໃຫ້ເໝາະສົມ.

❖ ປະເພດການເສີມແຮງ ແບ່ງອອກເປັນ 2 ປະເພດຄື:

ຈາກຕາຕະລາງກຳນົດການເສີມແຮງ ສະກົນເນີນີ້ພົບວ່າ:ການກຳນົດໄລຍະເວລາຂອງການເສີມແຮງໃຊ້ໄດ້ຜົນໃນການ ຄອບຄຸມອັດຕາການຕອບສະໜອງ.ຕາຕະລາງກຳນົດໄລຍະເວລາການເສີມແຮງແບ່ງເປັນ 2 ແບບໄຫ່ຍັງດັ່ງນີ້:

ກ. ແບບໃຫ້ຕົວເສີມແຮງທຸກຄັ້ງ (Continuous of 100% Reinforcement) ຫຼື ການເສີມແຮງແບບ 100% ນັ້ນເປັນການເສີມແຮງທີ່ໃຫ້ຕົວເສີມແຮງທຸກຄັ້ງ.ເມື່ອສັດໄດ້ສະແດງອາການຕອບສະໜອງຕາມທີ່ເຮົາຕ້ອງການນັ້ນຄືເປັນອັດຕາສ່ວນ1:1ສະເໝີ ໝາຍຄວາມວ່າການສະແດງພຶດຕິກຳຮຽນຮູ້ ຄັ້ງ ກໍ່ຈະເສີມແຮງ ຄັ້ງເລື້ອຍໆໄປ ເປັນການເສີມຢ່າງສະໝໍ່າສະເໝີ,ການເສີມປະເພດນີ້ຈະໃຊ້ໄດ້ຜົນດີຫຼາຍໃນໄລຍະເບື້ອງຕົ້ນຂອງການຝຶກ,ແອຕໍ່ມາໄລຍະຫຼັງການເສີມແຮງເປັນບາງຄັ້ງຈະໃຊ້ໄດ້ຜົນດີກວ່າໃນແງ່ທີ່ຈະເຮັດໃຫ້ການຕອບສະໜອງ ຫຼື ພຶດຕິກຳນັ້ນຄົງຢູ່ດົນນານ.

ຂ.ແບບໃຫ້ການເສີມແຮງເປັນບາງຄັ້ງຄາວ (Intermittent or Partial Reinforcemnt) ເຊິ່ງແບ່ງ 4 ແບບດ້ວຍກັນຄື:

1) ການເສີມແຮງໂດຍກຳນົດເວລາຕາຍຕົວ,ຜູ້ທົດລອງໄດ້ກຳນົດແນ່ນອນລົງໄປວ່າຈະໃຫ້ເສີມແຮງ 1 ຄັ້ງຕໍ່ການຕອບສະໜອງຈັກຄັ້ງ ? ຫຼືຕອບສະໜອງຈັກຄັ້ງຈຶ່ງໃຫ້ລາງວັນ? ເຊັ່ນ:ຈະກົດຄານທຸກ 5 ນາທີ ຈະໃຫ້ອາຫານ ຄັ້ງ(ອາຫານຈະຫຼົ່ນລົງມາເມື່ອທຸກຄານໃນນາທີທີ່ 5, 10, 15, 20,...)

2) ການເສີມແຮງໂດຍກຳນົດເວລາຕາຍຕົວເປັນແບບທີ່ຜູ້ທົດລອງກຳນົດວ່າຈະໃຫ້ການເສີມແຮງຕໍ່ການຕອບສະໜອງແຕ່ລະຄັ້ງເຊັ່ນ:ຖ້າພົບວ່າຖ້າກົດຄານ5ຄັ້ງ,10ຄັ້ງ,15ຄັ້ງແລະ20ຄັ້ງຈຶ່ງຈະໄດ້ຮັບການເສີມແຮງ

3) ການເສີມແຮງໂດຍໃຊ້ຊ່ວງພຶດຕິກຳນົດ(Variable Ratio)ເປັນແບບທີ່ຜູ້ທົດລອງກຳນົດຊ່ວງເວລາອັນແນ່ນອນວ່າຈະຕ້ອງຕອບສະໜອງເທົ່ານັ້ນຈຶ່ງຈະໄດ້ຮັບການເສີມແຮງ ເຊັ່ນ: ອາດໃຫ້ຕົວເສີມແຮງຫຼັງຈາກທີ່ຜູ້ຖືກທົດລອງຕອບສະໜອງຄັ້ງທີ່ 1-5,6-10,11-15;16-20.

4) ການເສີມແຮງໂດຍໃຊ້ຊ່ວງເວລາເປັນຕົວກຳນົດ (Fixed Interval) ເປັນແບບທີ່ຜູ້ທົດລອງກຳນົດເວລາເປັນມາດຕະຖານວ່າ ຈະໃຫ້ຕົວເສີມແຮງເວລາໃດ?າດກຳນົດວ່າຕ້ອງໃຫ້ຕົວເສີມແຮງທຸກໆ 6-10ນາທີ, 11-15ນາທີ,16-20ນາທີ

❖ ການນຳໄປໃຊ້ໃນຂະບວນການຮຽນ-ການສອນ

1) ການປຸກພຶດຕິກຳບາງຢ່າງຫຼັກສຳຄັນຂອງທິດສະດີການກະທົບມີເງື່ອນໄຂຂອງສະກົນເນີແມ່ນການຄອບຄຸມການຕອບສະໜອງໄດ້ດ້ວຍວິທີການເສີມແຮງ,ເຮົາຈະໃຫ້ການເສີມແຮງສະເພາະເມື່ອມີການຕອບສະໜອງທີ່ຕ້ອງການ, ໃຊ້ວິທີການຝຶກແອບພຶດຕິກຳອັນດີໃຫ້ແກ່ນັກຮຽນເທື່ອລະກ້າວເພື່ອໃຫ້ກາຍເປັນນິດໄສປະຈຳຕົວຕໍ່ໄປ

ການປັບປຸງແກ້ໄຂພຶດຕິກຳດ້ວຍການວາງເງື່ອນໄຂ,ໃຊ້ການເສີມແຮງເປັນສິ່ງຄວບຄຸມພຶດຕິກຳ ຕົວຢ່າງ:ເດັກຂາດຄວາມກ້າຫານເມື່ອທຸກຄັ້ງທີ່ເຂົາກ້າເວົ້າ ຄູ່ຄວນໃຫ້ຄວາມເອົາໃຈໃສ່ຍິ້ມພອ້ມ,ລົມພອ້ມ,ແລະ ທຸກຄັ້ງທີ່ເດັກບໍ່ເວົ້າຫຼືບໍ່ກ້າວສະແດງອອກ ຄູ່ຄວນຝຶກແອບໂດຍວາງຄາດໝາຍໃຫ້ເດັກມີການປ່ຽນແປງພຶດຕິກຳເທື່ອລະກ້າວ ເຊັ່ນ: ໃຊ້ວິທີການໃຫ້ເຂົາໄດ້ມີສ່ວນຮ່ວມໃນການຕອບຄຳຖາມໃຫ້ຫຼາຍຂຶ້ນ ໂດຍເລີ່ມຈາກການຖາມທີ່ ງ່າຍດາຍໄປສູ່ຄຳຖາມທີ່ສັບສົນຂຶ້ນ.(ຄວນໃຊ້ວິທີໃຫ້ເຂົາມີຄວາມສະໝັກໃຈໃນການຕອບຄຳຖາມ).

- ບົດຮຽນໂປຣແກມຫຼັກຂອງສະກົນເນີນທີ່ວ່າຈະໃຫ້ລາງວັນທຸກຄັ້ງເມື່ອສັດທີ່ເຮົາມາທົດລອງຕອບສະໜອງຕາມຄວາມຕ້ອງການນັ້ນໄດ້ມີຜົນເຮັດໃຫ້ເກີດບົດຮຽນສໍາເລັດຮູບ ຫຼື ບົດຮຽນໂປຣແກມ ແລະເຄື່ອງຊ່ວຍສອນຂຶ້ນ, ເຊິ່ງເນັ້ນໃຫ້ຜູ້ຮຽນຮູ້ດ້ວຍຕົນເອງໂດຍມີຄໍາຕອບທີ່ຖືກຕ້ອງໄວ້ໃຫ້.

- ບົດຮຽນໂປຣແກມ ແລະເຄື່ອງຊ່ວຍສອນຕ່າງກໍ່ຖືກຫຼັກການດັ່ງກ່າວ ແລະ ພະຍາຍາມຈັດແບ່ງວິຊາອອກເປັນສ່ວນນ້ອຍ, ຈັດລຳດັບໃຫ້ເປັນເຫດເປັນຜົນເລື່ອງຈາກງ່າຍໄປຫາຍາກ, ຜູ້ຮຽນສາມາດຮຽນດ້ວຍຕົວເອງ, ເມື່ອສໍາເລັດແຕ່ລະຄັ້ງກໍ່ຈະໄດ້ຮັບການເສີມແຮງທັນທີ.

ຕົວເສີມແຮງໃນບົດຮຽນໂປຣແກມນັ້ນຄວາມຮູ້ໃນເນື້ອໃນວິຊານັ້ນເອງ, ຜູ້ຮຽນຕອບຄໍາຖາມແຕ່ລະຊຸດຖືກຕ້ອງກໍ່ສະແດງວ່າເຂົາໄດ້ຮັບການເສີມແຮງເຊິ່ງຈະມີຜົນໃຫ້ເຂົາພະຍາຍາມທີ່ຈະຮຽນໃຫ້ມີຄວາມຮູ້ຫຼາຍໆຂຶ້ນ.

ທ່ານກັນທະຣີ (Edward R Guthrie) ສາສະດາຈານມະຫາວິທະຍາໄລວໍຊິງຕັນສະຫະລັດອາເມລິກາ ເຫັນວ່າ:

1) ການຮຽນຮູ້ເກີດຈາກກະທຳພຽງຄັ້ງດຽວ ບໍ່ຕ້ອງລອງເຮັດຫຼາຍໆຄັ້ງໜ້າຈະໄປໃຊ້ກັບຜູ້ໃຫຍ່ຈະໄດ້ດີກວ່າ, ເພາະມີປະສົບການຫຼາຍກວ່າເດັກ.

2) ເນັ້ນການຈູງໃຈຫຼາຍກວ່າການເສີມ, ຄວນໃຊ້ການຈູງໃຈໄປໃຊ້ເພື່ອໃຫ້ອິນຊີກິດການຮຽນຮູ້ຫຼາຍກວ່າການເສີມແຮງ

3) ການລົງໂທດມີຜົນຕໍ່ການຮຽນຮູ້ ເຮັດໃຫ້ອິນຊີເຮັດໄດ້ແນວໃດໜຶ່ງ, ການລົງໂທດ ແຍກເປັນ 4 ລະດັບຄື:

- ຖ້າລົງໂທດເບົາ, ຜູ້ຖືກລົງໂທດຈະມີອາການຕື່ນເຕັ້ນພຽງເລັກນ້ອຍ, ເຂົາຈະສະແດງພຶດຕິກຳເດີມຕໍ່ໄປ
- ຖ້າເພີ່ມການລົງໂທດໜັກຂຶ້ນອາດເຮັດໃຫ້ຜູ້ຖືກລົງໂທດເລິກສະແດງພຶດຕິກຳເດີມທີ່ບໍ່ປາດຖະໜານນັ້ນໄປໄດ້
- ການລົງໂທດຕໍ່ໄປ, ການລົງໂທດປຽບເໝືອນແຮງກະຕຸ້ນໃຫ້ອິນຊີຕອບສະໜອງສິ່ງກະທົບຈົນກວ່າອິນຊີຈະຫາທາງຫຼຸດຜ່ອນຄວາມຄຽດທີ່ເກີດຈາກແຮງຂັບທີ່ເກີດຂຶ້ນ.
- ຖ້າເກີດພຶດຕິກຳທີ່ບໍ່ປາດຖະໜາແລ້ວລົງໂທດຈະເຮັດໃຫ້ພຶດຕິກຳອື່ນຕາມມາຫຼັງການຖືກລົງໂທດ. ດັ່ງນັ້ນ, ຈຶ່ງຄວນຈັດພຶດຕິກຳບໍ່ດີນັ້ນສາກອ່ນແລ້ວຈຶ່ງລົງໂທດ.

❖ ກັນທະຣີ ໃຫ້ຂໍ້ສັງເກດກ່ຽວກັບການລົງໂທດໄວ້ດັ່ງນີ້:

- ຈຸດໝາຍການລົງໂທດບໍ່ແມ່ນເພື່ອໃຫ້ຜູ້ຖືກລົງໂທດມີຄວາມເຈັບປວດ ແຕ່ຕ້ອງການໃຫ້ມີຄວາມຮູ້ສຶກຕໍ່ອິນຊີເຂົາໄດ້ກະທຳລົງໄປ.
- ຜົນການລົງໂທດແມ່ນຕ້ອງການໃຫ້ເກີດພຶດຕິກຳໃໝ່ທີ່ກົງກັນຂ້າມກັບພຶດຕິກຳເກົ່າ.
- ການກວດສອບການລົງໂທດ ຄວນກວດສອບໂດຍໃຫ້ສິ່ງກະທົບເດີມທີ່ພາໃຫ້ຖືກລົງໂທດນັ້ນ, ຫາກປະກົດວ່າສິ່ງກະທົບເດີມສິ່ງຜົນໃຫ້ເກີດການຕອບສະໜອງອອກມາແບບເກົ່າກໍ່ຖືວ່າການລົງໂທດນັ້ນບໍ່ໄດ້ຮັບຜົນ.

2. ທິດສະດີເຊື່ອມໂຍງຂອງທອນໄດ

ທອນໄດ (Edward L Thorndike) ນັກຈິດຕະວິທະຍາ ແລະນັກການສຶກສາຊາວອາເມລິກາ. ທ່ານໄດ້ສ້າງທິດສະດີການຮຽນຮູ້ທີ່ເນັ້ນຄວາມສຳພັນເຊື່ອມໂຍງລະຫວ່າງສິ່ງກະທົບ (S) ກັບການຕອບສະໜອງ (R) ເຂົາເຊື່ອວ່າ

ການຮຽນຮູ້ຈະກົດຂຶ້ນໄດ້ ຕ້ອງສ້າງສິ່ງເຊື່ອມໂຍງ ແລະພັນທະລະຫວ່າງສິ່ງກະທົບ ແລະການຕອບສະໜອງ.ໄດ້ສະຫຼຸບກົດເກນຮຽນຮູ້ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

2.1. ຫຼັກການແຫ່ງຄວາມພ້ອມ (Law of Readiness)

ໝາຍເຖິງຄວາມພ້ອມ ຫຼື ວຸດທິພາວະທາງກາຍ ແລະ ອະໄວຍະວະຕ່າງໆໃນການຮຽນຮູ້ ແລະ ຈິດໃຈ, ລວມທັງພື້ນຖານປະສົບການເດີມທີ່ຈະເຊື່ອມໂຍງກັບຄວາມຮູ້ໃໝ່ ຕະຫຼອດເຖິງຄວາມເຂົ້າໃຈ,ຄວາມສົນໃຈຕໍ່ສິ່ງທີ່ຈະຮຽນ. ຄວາມພ້ອມມີ 3 ດ້ານຄື:

- ຖ້າບຸກຄົນມີຄວາມພ້ອມແລ້ວທີ່ຈະເຮັດ ກໍຈະເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມເພິ່ງພໍໃຈ ແລະ ກໍເກີດການຮຽນຮູ້.

ພ້ອມ → ໄດ້ເຮັດ → ພໍໃຈ → ເກີດການຮຽນຮູ້

- ບຸກຄົນພ້ອມທີ່ຈະເຮັດ ແຕ່ບໍ່ໄດ້ເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມບໍ່ເພິ່ງພໍໃຈ ແລະ ບໍ່ເກີດມີການຮຽນຮູ້.

ພ້ອມ → ບໍ່ໄດ້ເຮັດ → ບໍ່ເພິ່ງພໍໃຈ → ບໍ່ເກີດການຮຽນຮູ້

- ເມື່ອບຸກຄົນບໍ່ພ້ອມ

ພ້ອມ → ຕ້ອງເຮັດ → ບໍ່ເພິ່ງພໍໃຈ → ບໍ່ເຮັດເກີດການຮຽນຮູ້

2.2. ຫຼັກການແຫ່ງການເຝິກ (Law of Exercise)

ໝາຍເຖິງການທີ່ຜູ້ຮຽນໄດ້ເຮັດໄດ້ກະທຳເລື້ອຍໆເຮັດໄຫ້ເກີດຄວາມສົມບູນຖືກຕ້ອງຂຶ້ນ,ເປັນການເນັ້ນເຖິງຄວາມໝັ້ນຄົງລະຫວ່າງການເຊື່ອມໂຍງ ແລະ ການຕອບສະໜອງທີ່ຖືກຕ້ອງສົມບູນ.

❖ ຫຼັກການແຫ່ງການເຝິກຫັດແບ່ງອອກເປັນ:

1) ຫຼັກການແຫ່ງການໃຊ້ ໝາຍເຖິງການເຝິກຝົນ, ການຕອບສະໜອງແນວໃດແນວໜຶ່ງສະເໝີ ຍອມເກີດພັນທະທີ່ແຟ້ນລະຫວ່າງສິ່ງກະທົບ ແລະ ການຕອບສະໜອງ,ເມື່ອບຸກຄົນເກີດການຮຽນຮູ້ແລ້ວ ໄດ້ນຳເອົາສິ່ງທີ່ຮຽນຮູ້ໄປໃຊ້ຢູ່ສະເໝີ ກໍເກີດການຮຽນຮູ້ໜັ້ນຄົງຖາວອນຂຶ້ນ,ຖ້າໄດ້ຮຽນສິ່ງໃດສິ່ງໜຶ່ງແລ້ວນຳໄປໃຊ້ໃນຊີວິດປະຈຳວັນກໍຈະເຮັດໃຫ້ຄວາມຮູ້ນັ້ນໜັ້ນຄົງຖາວອນ ແລະບໍ່ລືມ.

2) ຫຼັກການແຫ່ງການນຳໃຊ້ ໝາຍເຖິງການບໍ່ໄດ້ເຝິກຝົນ,ບໍ່ໄດ້ໃຊ້,ບໍ່ໄດ້ເຮັດເລື້ອຍໆຍອມເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມໜັ້ນຄົງລະຫວ່າງສິ່ງກະທົບ ແລະການຕອບສະໜອງອ່ອນກຳລັງ ແລະຫຼຸດຄວາມເຂັ້ມລົງເມື່ອບຸກຄົນໄດ້ເກີດການຮຽນຮູ້ແລ້ວແຕ່ບໍ່ໄດ້ນຳໃຊ້ຫຼືບໍ່ເຄີຍໃຊ້ຍອມເຮັດໃຫ້ການເຮັດກົດຈະກຳນັ້ນບໍ່ຮັບໄດ້ດີ

2.3. ຫຼັກການແຫ່ງຄວາມພໍໃຈ (Law of Effect)

ເປັນຜົນເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມພໍໃຈ,ເມື່ອອິນຊີໄດ້ຮັບຄວາມພໍໃຈຈະເຮັດໃຫ້ພັນທະ ຫຼື ສິ່ງເຊື່ອມໂຍງລະຫວ່າງສິ່ງກະທົບ ແລະການຕອບສະໜອງອ່ອນກຳລັງລົງ,ຫາກອິນຊີໄດ້ຮັບຄວາມພໍໃຈຈາກຜົນການເຮັດກົດຈະກຳກໍເກີດຂຶ້ນ ຜົນດີຕໍ່ການຮຽນຮູ້,ເຮັດໃຫ້ອິນຊີຢາກຮຍນຮູ້ເພີ່ມເຕີມອີກ ກົງກັນຂ້າມ ຖ້າອິນຊີໄດ້ຮັບຜົນທີ່ບໍ່ພໍໃຈກໍຈະເຮັດໃຫ້ບໍ່ຢາກຮຽນ,ມີຄວາມເປື້ອນໝາຍເຊິ່ງເປັນຜົນເສຍຕໍ່ການຮຽນຮູ້.

ດັ່ງນັ້ນ, ຜູ້ສອນຄວນໃຊ້ເທັກນິກສອຍຕ່າງໆ ເພື່ອຈຶ່ງໃຈໃຫ້ຜູ້ຮຽນຢາກຮຽນຮູ້,ພະຍາຍາມສົ່ງເສີມໃຫ້ຜູ້ຮຽນປະສົບຜົນສໍາເລັດຕາມຄວາມສາມາດຂອງແຕ່ລະບຸກຄົນ ເພື່ອເປັນກໍາລັງໃຈໃຫ້ຜູ້ຢາກຮຽນຮູ້ຕໍ່ໄປ

❖ **ຄຸນນະພາບໃນການຮຽນ-ການສອນ**

ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນເກີດການຮຽນຮູ້ຄູ່ຄວນດໍາເນີນດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ຄູ່ຕ້ອງແຍກເນື້ອໃນອອກເປັນສ່ວນຍ່ອຍໆເພື່ອກຽມຄວາມພ້ອມໃຫ້ແກ່ຜູ້ຮຽນ,ວາງແຜນໂຄງການສອນແລ້ວແຈ້ງໃຫ້ຜູ້ຮຽນຮູ້ລ່ວງໜ້າເຖິງການກໍານົດບົດຮຽນຂອງແຕ່ລະບົດແຕ່ລະຂັ້ນຍ່ອຍ.
- ຕ້ອງກໍານົດ ແລະວາງແຜນໃຫ້ຊັດເຈນໃນເລື່ອງທີ່ຈະເຝິກຝົນ ຫຼື ໃຫ້ຜູ້ຮຽນໄດ້ໃຊ້ຄວາມຮູ້,ໃຫ້ຜູ້ຮຽນໄດ້ຄໍານຶງເຖິງຄວາມສໍາຄັນ,ເກີດຄວາມພໍໃຈໃນການຮຽນຮູ້ຂຶ້ນ.
- ຄູ່ຕ້ອງຈັດກິດຈະກຳ, ບົດຮຽນເປັນລຳດັບຂັ້ນຂອງການສນຈາກງ່າຍຫຍາຍ,ຈາກໃກ້ຫາໄກ,ຈາກອັນງ່າຍດາຍໄປສູ່ຄວາມສະລັບຊັບຊ້ອນສັບສົນ ແຕ່ພະຍາຍາມສອນໃຫ້ຕໍ່ເນື່ອງມີການປະສົມປະສານສອດຄ່ອງໃນເນື້ອໃນບົດຮຽນ.

❖ **ການກໍານົດໃຫ້ຜູ້ຮຽນຮູ້ນໍາໄປໃຊ້ໃນການຮຽນການ-ການສອນ**

- ສົ່ງເສີມໃຫ້ຜູ້ຮຽນ ຮຽນການລອງຖືກລອງຜິດ, ການກຽມຜູ້ຮຽນໄດ້ມີແບບຂອງການຮຽນຮູ້ໄດ້ຫຼາຍແບບແບບໜຶ່ງແມ່ນການລອງຜິດລອງຖືກ ຫຼືການມີປະສົບກາຕົວຈິງດ້ວຍຕົນເອງກໍ່ເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນເກີດການຮຽນຮູ້ ຫຼື ແກ້ໄຂບັນຫາດ້ວຍຕົນເອງ,ເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນເກີດມີຄວາມເພິ່ງພໍໃຈ,ມີຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ ແລະ ຢາກຮູ້ໃນໂອກາດຕໍ່ໄປ.
- ການນໍາຫຼັກການການນໍາແຮງຄວາມພ້ອມມາໃຊ້ໝາຍເຖິງການຮຽນຮູ້ທີ່ມີປະສິດຕິຜົນສູງໃນການມີຄວາມພ້ອມ. ດັ່ງນັ້ນ ຄູ່ຄວນຈັດສົ່ງເສີມໃຫ້ຜູ້ຮຽນເກີດສະຖານະການຄວາມພ້ອມດ້ານຮ່າງກາຍ, ຈິດໃຈ ແລະ ແຮງຈູງໃຈຂອງຜູ້ຮຽນ.
- ການນໍາຫຼັກການແຕ່ງການເຝິກຫັດມາໃຊ້ຜູ້ສອນບໍ່ຄວນເນັ້ນການສອນພື້ນຖານໃຫ້ຜູ້ຮຽນຮູ້ພຽງຢ່າງດຽວແຕ່ການສອນຄວນຄໍານຶງເຖິງຜູ້ສອນ ແລະ ປະໂຫຍດທີ່ໄດ້ຈາກການຮຽນຮູ້ ການສອນແມ່ນໃຫ້ນໍາຄວາມຮູ້ໃຫ້ຜູ້ຮຽນຮູ້ໄປໃຊ້ໄດ້ຈະຕ້ອງໃຫ້ຜູ້ຮຽນເກີດຄວາມເຂົ້າໃຈຢ່າງຈະແຈ້ງ , ໃຫ້ຜູ້ຮຽນໄດ້ລົງມືໄດ້ປະຕິບັດໃນເວລາຮຽນ, ນໍາສິ່ງທີ່ໄດ້ຈາກການຮຽນຮູ້ໄດ້ເຂົ້າໃຈ ຄໍານຶງເຖິງຄວາມສໍາຄັນ ແລະ ການນໍາໄປໃຊ້ເລື້ອຍໆຈະເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນເກີດຄວາມໝັ້ນຄົງແໜ້ນແຜ່ນໃນສິ່ງທີ່ຮຽນ,ຄວາມຮູ້ຈະໝັ້ນຄົງ ແລະ ຖາວອນ.

❖ **ຫຼັກການທີ່ສໍາຄັນທີ່ຄູ່ຄວນປະຕິບັດດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:**

- ຄູ່ຕ້ອງເປີດໂອກາດໃຫ້ນັກຮຽນໃຊ້ຄວາມຮູ້ຈາກຫ້ອງຮຽນໄດ້ຕະຫຼອດເວລາ ເຊັ່ນ: ສອນນັບເລກກໍ່ແນ່ນໍານັກຮຽນໃຫ້ນໍາມາໃຊ້ ໃນການຊື້, ການຂ່າຍໃນຊີວິດຈິງຂອງເຂົາຮຽນຮູ້ດິນຕີກໍ່ໃຫ້ເຂົາສະແດງອອກໃນການຮັບໃຊ້ດິນຕີ ເຂົ້າໃນບຸນງານຕ່າງໆຂອງຊຸມຊົນ. ສ້າງຄວາມຕໍ່ເນື່ອງ ລະຫວ່າງສິ່ງທີ່ຮຽນມາໃນຫ້ອງຮຽນ ແລະ ນອກຫ້ອງ.

- ຄູຄວນຈັດໃຫ້ມີການທົດສອບ ຫຼື ຕອບຄໍາຖາມຕ່າງໆທີ່ໄດ້ຮຽນຮູ້ໃຫ້ຫຼາຍ ແລະ ເລື້ອຍໆຈະເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນໄດ້ນໍາໃຊ້ຄວາມຮູ້ຢູ່ສະເໝີ.
- ປະເຊີນກັບສະຖານະການ ຫຼື ບັນຫາໃໝ່ໆ ຄູຄວນຈັດການຮຽນການສອນໂດຍໃຊ້ສະຖານະການຈໍາລອງ, ບົດບາດສົມມຸດ ແລະ ປະເຊີນກັບຕົວຈິງ ເຊັ່ນ: ຮຽນພາສາອັງກິດແລ້ວໃຫ້ນັກຮຽນໄດ້ມີໂອກາດໄດ້ເວົ້າພາສາອັງກິດກັບບຸກຄົນເຈົ້າຂອງພາສາ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ບໍ່ລົມທັງໄດ້ຮັບການພັດທະນາຂຶ້ນຕື່ມ.
- ການນໍາໄປໃຊ້ໃນການຮຽນ - ການສອນ ຄູຄວນເນັ້ນໃຫ້ຜູ້ຮຽນນໍາຄວາມຮູ້ໄປໃຊ້ໂດຍຄູເປັນຜູ້ເລີ່ມຕົ້ນນັບຕັ້ງແຕ່ການຖາມ , ການສົມມຸດ ຫຼື ການທົດລອງ ໃຫ້ຜູ້ຮຽນນໍາຄວາມຮູ້ໄປທົດລອງປະຕິບັດແລ້ວນໍາມາແລກປ່ຽນປະສົບການທີ່ໄດ້ຮັບເພື່ອເນັ້ນໃຫ້ຜູ້ຮຽນ.
- ການເລືອກກິດຈະກຳຜູ້ສອນຄວນຄຳນຶງເຖິງຄວາມສໍາຄັນຂອງການຮຽນ-ການສອນ ທີ່ບໍ່ເນັ້ນການຈື່ຈຳ ຫຼື ເຮັດແບບເດີມຕະຫຼອດເວລາ ແຕ່ການເລືອກສອນກິດຈະກຳທີ່ສິ່ງເສີມໃຫ້ເກີດຄວາມຮູ້ແຈ້ງ, ນໍາວິທີສອນ ແລະ ກິດຈະກຳເຫຼົ່ານັ້ນມາສອນເພື່ອຈະຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ຮຽນໄດ້ນໍາຄວາມຮູ້, ວິທີການນໍາໄປໃຊ້ໃຫ້ເກີດຜົນປະໂຫຍດສູງສຸດ.
- ການນໍາຫຼັກການແຫ່ງຄວາມພໍໃຈມາໃຊ້ ຄູຄວນໃຫ້ເກີດຄວາມເພິ່ງພໍໃຈຈາກການຮຽນຮູ້ດ້ວຍການຮູ້ຈັກຜູ້ຮຽນຢ່າງແທ້ຈິງວ່າມີຄວາມສາມາດ, ຄວາມສົນໃຈພຽງໃດ ແລະ ພະຍາຍາມຈັດກິດຈະກຳການຮຽນ - ການສອນໃຫ້ເໝາະສົມກັບຄວາມສາມາດ, ຄວາມສໍານຶຊ້ານານ ແລະ ຄວາມສົນໃຈຂອງຜູ້ຮຽນ ຕະຫຼອດການມອບໝາຍວຽກງານ ແລະ ອື່ນໆ ໂດຍຖືຜູ້ຮຽນເປັນຫຼັກ, ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ຮຽນໄດ້ສ້າງຄວາມຮູ້ສຶກ ແລະ ເຮັດວຽກທີ່ໄດ້ມອບໝາຍໃຫ້ສໍາເລັດ, ເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນມີກໍາລັງໃຈ ແລະ ຢາກຮຽນຮູ້ເພີ່ມເຕີມຂຶ້ນອີກ ນອກນັ້ນການຈູງໃຈ ແລະ ການສົ່ງເສີມດ້ວຍວິທີການຕ່າງໆຄວນຈະໄດ້ມາເພື່ອສົ່ງເສີມໃຫ້ຜູ້ຮຽນເກີດຄວາມເພິ່ງພໍໃຈ ເຊັ່ນ: ຖ້າຄູສອນດີເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນເກີດມີຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ມີຄວາມຢາກຮຽນຕໍ່ເນື່ອງກັນໄປ
- ບັນຍາກາດໃນການຮຽນ - ການສອນ ເປັນເລື່ອງສໍາຄັນທີ່ເຮັດນັກຮຽນເກີດຄວາມເພິ່ງພໍໃຈ, ຜູ້ສ້າງບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນແມ່ນຄູເອງ, ຖ້າຜູ້ສອນ ແລະ ຜູ້ຮຽນ ໄດ້ພ້ອມກັນສ້າງສັນບັນຍາກາດອົມອຸ່ນ ແລະ ປອດໄພ ມີປະຊາທິປະໄຕໄດ້ຖອດຖອນບົດຮຽນ, ແລກປ່ຽນເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ ເຮັດໃຫ້ການຮຽນການສອນໄປໂດຍດີ. ດັ່ງນັ້ນການສອນຄວາມເປັນໄປໄດ້ດັ່ງນີ້:
 - 1) ບຸກຄະລິກກະພາບຂອງຄູຕ້ອງມີຄວາມຍື່ມແຍ້ມແຈ່ມໃສ, ມີອາລົມໝັ້ນຄົງ, ມ່ວນຊື່ນກັບການເຮັດວຽກ ແລະ ການສອນ, ຈຶ່ງໃຈເປັນກັນເອງ
 - 2) ການມອບມອບວຽກງານຄວນເນັ້ນຄວາມສໍາຄັນຂອງວຽກໃຫ້ສອກຄ່ອງກັບຊີວິດປະຈຳວັນ ແລະ ເໝາະກັບຄວາມສາມາດຂອງຜູ້ຮຽນ, ບໍ່ງ່າຍເກີນໄປ ແລະ ບໍ່ຍາກເກີນໄປແຕ່ຄວນມີລັກສະນະທ້າທາຍຜູ້ຮຽນ ແລະ ເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນສາມາດເຮັດສໍາເລັດ.

3) ລາຍງານຄວາມກ້າວໜ້າຂອງຜູ້ຮຽນ, ຄູຄວນແຈ້ງຜົນການຮຽນຂອງຜູ້ຮຽນໃນກິດຈະກຳຕ່າງໆໃຫ້ຜູ້ຮຽນຮູ້ໃນແຕ່ລະໄລຍະຕະຫຼອດເວລາຮຽນເພື່ອໃຫ້ເຂົາເກີດກຳລັງໃຈ ແລະ ຮັກສາມາດຕະຖານການຮຽນໃຫ້ສູງຂຶ້ນ,ໃຫ້ເດັກມີໂອກາດປັບປຸງຕົນເອງໃຫ້ດີຂຶ້ນຕາມລຳດັບ.

4) ແຮງເສີມທາງບວກຄູຄວນເສີມສ້າງແຮງກຳລັງໃຈໃນຜົນງານ ແລະ ຄວາມສຳເລັດຂອງນັກຮຽນ,ດ້ວຍການຍອມຮັບ,ຊົມເຊີຍ,ຍອມຮັບ,ຍົກຍ້ອງເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນເກີດຄວາມເພິ່ງພໍໃຈ,ມີກຳລັງໃຈ ແລະ ເກີກຄວາມອົບອຸ່ນໜັ້ນຄົງ,ພ້ອມທີ່ຈະຮຽນຮູ້ໃນສິ່ງທີ່ດີຕໍ່ໄປ.

5) ຈັດກຽມອຸປະກອນ,ຄູຄວນຫາອຸປະກອນ, ສື່ການສອນ ແລະ ອຸປະກອນອື່ນໆທີ່ຊ່ວຍເອື້ອອຳນວຍໃຫ້ເກີດຄວາມສະດວກ, ໜ້າສົນໃຈ ແລະ ມີຜົນຕໍ່ການຮຽນຂອງນັກຮຽນ.

3. ທິດສະດີເສີມແຮງຂອງຮັນລ໌

ຮັນລ໌ (Hell) ເປັນນັກຈິດຕະວິທະຍາພຶດຕິການິຍົມທີ່ມີຊື່ສຽງຂອງສະຫະລັດອາເມຣິກາ, ເຄີຍເປັນນັກວິຊາວະກອນ ແລະ ເປັນອາຈານສອນທີ່ມະຫາວິທະຍາໄລເຢນໃນປີ ຄ.ສ 1929 ທ່ານໄດ້ທົດລອງຈິດຕະວິທະຍາໂດຍໃຊ້ຫຼັກການທາງຄະນິດສາດເຂົ້າມາອະທິບາຍຢ່າງຊັດເຈນ ທ່ານ ເປັນນັກຈິດຕະວິທະຍາພຶດຕິກຳຖອນໄດ້ ແລະ ກຮັນທີ່ເຊິ່ງມີຄວາມເຊື່ອວ່າພຶດຕິກຳຂອງຄົນ ຫຼື ສັດ ເກີດຈາກສິ່ງກະທົບໃສ່ອິນຊີເຮັດໃຫ້ອິນຊີເກີດການຕອບສະໜອງ.

ທ່ານ ເຊື່ອວ່າພຶດຕິກຳຂອງຄົນ ຫຼື ສັດເກີດມາຈາກການເສີມແຮງ, ການທີ່ມະນຸດເກີດການຮຽນຮູ້ຕ້ອງມີການສ້າງແຮງຂັບ ເຊັ່ນ: ຄວາມຫົວກະຫາຍ,ຄວາມເຈັບປວດ ກໍ່ເປັນແຮງຈູງໃຈຢ່າງໜຶ່ງ ແລະ ມີການເສີມແຮງຂັບຫຼຸດລົງການເສີມນິໄສ.

ດັ່ງນັ້ນ:ສົມມຸດຕິຖານເບື້ອງຕົ້ນ ຮັນລ໌ ເວົ້າວ່າ: ການສະແດງພຶດຕິກຳການຮຽນຮູ້ຫຼາຍຫຼືໜ້ອຍເກີດຈາກການຄຸນລະຫວ່າງແຮງຂັບ ແລະ ອຸປະນິດໄສຂອງອິນຊີເມື່ອໄດ້ຮັບການເສີມແຮງ ຫຼືເພີ່ມເປັນບວກດັ່ງນີ້:

$$B=D \times H$$

B (Behavior) ໝາຍເຖິງຄວາມເຂັ້ມຂອງການສະແດງພຶດຕິກຳການຮຽນຮູ້.

D (Drive) ໝາຍເຖິງແຮງຂັບ

H (Habit) ໝາຍເຖິງນິໄສ

3.1. ການທົດລອງ.

1) ການທົດລອງວິນລຽມ ເປັນການຝຶກໃຫ້ໝູກິດຄານໂດຍແບ່ງໝູອອກເປັນກຸ່ມໆ ແຕ່ລະກຸ່ມໃຫ້ອິດອາຫານນານເຖິງ 24 ຊົ່ວໂມງ ແລະ ມີແບບແຜນການເສີມແຮງເປັນແບບຕາຍຕົວ 5 ເຖິງ 90 ກ່ວາເຖິງຕ້ອງກິດອາຫານ 5 ຄັ້ງ ເຖິງຈະໄດ້ກິນອາຫານ 1 ຄັ້ງ

2) ການທົດລອງຂອງເຟີລນ ເປັນການຝຶກໝູກິດຄານ ໂດຍໃຊ້ວິທີການທົດລອງເຊັ່ນດຽວກັບວິນລຽມໃຫ້ໝູອິດອາຫານທ່ຽງ 3 ຊົ່ວໂມງເຫັນວ່າຄວາມເຂັ້ມຂຶ້ນຂອງການສະແດງພຶດຕິກຳການຮຽນຮູ້ ຄວາມຫົວຂອງໝູກັບອຸປະກອນປະນີໄສທີ່ເກີດຈາກການໄດ້ຮັບການເສີມແຮງຄື: ອາຫານກັບການຕອບສະໜອງ, ການກິນອາຫານຍິ່ງອິດອາຫານຫຼາຍກໍ່ຍິ່ງສ້າງແຮງຂັບຫຼາຍ. ການສະແດງພຶດຕິກຳການຮຽນຮູ້ແມ່ນການກິດຄານກໍ່ຍິ່ງເຂັ້ມຂຶ້ນ.

3.2. ຄວາມສໍາຄັນຂອງການເສີມແຮງ

ການເສີມແຮງໝາຍເຖິງລັກສະການໃຫ້ລາງວັນເພື່ອພາໃຫ້ ຫຼຸດການເກີດແຮງຂັບ ຫຼື ຫຼຸດຄວາມຕ້ອງການລົງ. ການເສີມແຮງໝາຍເຖິງຄວາມສໍາພັນລະຫວ່າງແຮງຂັບ, ແຮງຂັບໝາຍເຖິງສະພາບຄວາມຄຽດອັນເປັນຜົນຈາກຄວາມຕ້ອງການ ແລະ ລາງວັນໝາຍເຖິງຄວາມພໍໃຈທີ່ໄດ້ຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການ ຫຼື ໄດ້ຫຼຸດແຮງຂັບລົງ. ເຊັ່ນ: ເດັກທີ່ມັກອົມນິ້ວມືໃນເວລາຫົວເປັນເຮັດໃຫ້ເຂົາເຊົາຮ້ອງໄຫ້ຊົ່ວຄາວ ສະແດງວ່າເດັກມີທ່າອ່ຽງຮຽນຮູ້ເພື່ອສ້າງນິໄສອັນໜຶ່ງຂຶ້ນມາ, ປະຕິກິລິຍາການຕອບສະໜອງ ຈະເຊື່ອກັບຄວາມກະວົນກະວາຍ ທີ່ເກີດຈາກຄວາມຫົວ ແລະ ມີຜົນໃຫ້ຄວາມກະວົນກະວາຍ ຫຼື ແຮງຂັບລຸດລົງ. ໃນລັກສະນະທີ່ເດັກມີທ່າອ່ຽງທີ່ຈະອົມນິ້ວທຸກໆຄັ້ງທີ່ຫົວ ເວົ້າຢ່າງວ່າ: ພຶດຕິກຳທີ່ເດັກແດງອອກດ້ວຍວິທີໃດກໍ່ຕາມກໍ່ເນື່ອງຈາກຄວາມຫົວທີ່ເປັນແຮງຂັບທາງໃນຮ່າງກາຍ, ເມື່ອເດັກໄດ້ຮັບອາຫານ ຫຼື ສິ່ງທີ່ຕ້ອງການຖືວ່າຄວາມຕ້ອງການໄດ້ຮັບການຕອບສະໜອງແຮງຂັບ ຫຼື ຄວາມກະວົນກະວາຍທີ່ຈະຫຼຸດລົງເດັກທີ່ຈະຫຼຸດລົງເດັກກໍ່ຈະຢຸດຮ້ອງໄຫ້ທັນທີ.

❖ ການເສີມແຮງຕາມທັດສະນະຂອງຮັນລ໌ ມີ 2 ປະເພດຄື:

- 1) ການເສີມແຮງພື້ນຖານ ແມ່ນການໃຫ້ລາງວັນ ຫຼື ຕົວເສີມແຮງທີ່ລຸດແຮງຂັບພື້ນຖານລົງ ເຊັ່ນ: ຄວາມຕ້ອງການທາງດ້ານສະລິລະສາດ, ຕ້ອງການອາຫານ, ນ້ຳ ແລະ ອຸ່ນຫະພູມທີ່ເໝາະສົມ.
- 2) ການເສີມແຮງທາງສັງຄົມ ແມ່ນການເສີມແຮງທີ່ຄວບຄູ່ກັບຕົວເສີມແຮງຂັບພື້ນຖານມີຄຸນສົມບັດຄ້າຍຄືຕົວເສີມແຮງຂັບພື້ນຖານ ເຊັ່ນ: ເວລາລູກກຳອອກມີຄ່າເໝືອນກັບນ້ຳນົມ. ແມ່ກໍ່ເວົ້າອອກເຊິ່ງສະແດງເຖິງຄວາມຮັກ ແລະ ຫ່ວງໃຍລູກ, ຖ້ອຍຄຳທີ່ແມ່ເວົ້າອອກມາມີຄ່າເໝືອນກັບນ້ຳນົມ. ຮຽກຖ້ອຍຄຳເຫຼົ່ານັ້ນວ່າ: ແຮງເສີມທາງສັງຄົມແຮງເສີມເຫຼົ່ານີ້ມີຄວາມສໍາຄັນ ແລະ ມີຂອບເຂດກ້ວາງເພາະ ວ່າມີສິ່ງກະທົບລ້ວນແຕ່ພາໃຫ້ເກີດຄວາມເສີມແຮງ ແລະ ເຮັດໃຫ້ແຮງຂັບລຸດລົງ. ຕົວເສີມແຮງທາງສັງຄົມອາດເປັນຄຳເວົ້າ, ສຽງ, ແສງ, ກິນ ຫຼື ສິ່ງມາກະທົບໃສ່ອື່ນໆ ເຊັ່ນ: ການຍົກຄົວລົວຕາ, ການງົກຫົວເຫັນພ້ອມ, ການຍື່ມ ແລະ ອື່ນໆ ກໍ່ລ້ວນເປັນແຮງເສີມສ້າງທາງສັງຄົມ.

ຮັນລ໌ ເຊື່ອວ່າແຮງເສີມມີສ່ວນສໍາຄັນຕໍ່ພຶດຕິກຳຂອງມະນຸດ ແລະ ການຮຽນຮູ້ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- 1) ແຮງຂັບພື້ນຖານ: ຄວາມຫົວກະຫາຍ, ຄວາມຕ້ອງການອາຫານ, ຄວາມຕ້ອງການດ້ານເພດ ແລະ ອື່ນໆ ສ່ວນແຮງຂັບຖ່າຍທາງສັງຄົມແມ່ນສິ່ງທີ່ກະທົບທີ່ເກີດພອມແຮງຂັບພື້ນຖານຈະມີຄຸນສົມບັດເຮັດໃຫ້ເກີດການຮຽນຮູ້ໄດ້ ເຊັ່ນ: ການໄດ້ຮັບຄວາມເຈັບປວດເມື່ອຖືກເຫຼັກຕະປູຕໍາ ເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມຢ້ານກວາ, ຄວາມຢ້ານກາຍເປັນແຮງຂັບ
- 2) ຖ້າບໍ່ມີແຮງຂັບກໍ່ເປັນເຫດເຮັດໃຫ້
 - ການຮຽນຮູ້ບໍ່ເກີດຂຶ້ນໄດ້ເພາະການຮຽນຮູ້ແມ່ນການຫຼຸດຜ່ອນແຮງຂັບ
 - ບໍ່ມີການເສີມແຮງເພາະການເສີມແຮງຈະເກີດເມື່ອແຮງຂັບລຸດລົງ
 - ບໍ່ມີການຕອບສະໜອງເພາະແຮງຂັບຈະກະຕຸ້ນໃຫ້ມີທ່າອ່ຽງຕອບສະໜອງ ແລະ ຕອບສະໜອງເພີ່ມຂຶ້ນ.

3.3. ການຮຽນຮູ້ໃນທັດສະນະຂອງຮັນລ໌ ເຫັນວ່າ:

- 1) ເມື່ອຕ້ອງການໃຫ້ໃຜເກີດມີການຮຽນຮູ້ ຕ້ອງເຮັດໃຫ້ເຂົາເກີດມີຄວາມຕ້ອງການ, ມີແຮງ ແລະ ມີແຮງຈູງໃຈສະກ່ອນ

- 2) ການເກີດຮຽນຮູ້ບໍ່ຈຳເປັນເກີດແຮງຂັບ ຫຼື ຄວາມຕ້ອງການລຸດລົງທັງໝົດແຕ່ອາດລຸດລົງພຽງບາງສ່ວນກໍໄດ້, ດັ່ງນັ້ນລາງວັນທີ່ໃຫ້ ຫຼື ຄວາມສຳເລັດທີ່ໄດ້ຮັບບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງຫຼາຍສະເໝີໄປອາດພຽງເລັດໜ້ອຍກໍໄດ້.
- 3) ການຮຽນຮູ້ ແລະ ການພັດທະນານິດໄສຈະເກີດຂຶ້ນໄດ້ຈະຕ້ອງເປັນໄປໄດ້ໃນລັກສະນະຂອງການກະທຳທີ່ມີຕໍ່ເນື່ອງ ກັນໄປ ແລະ ຄ່ອຍໆສະສົມກັນໄປຂຶ້ນເທື່ອລະໜ້ອຍ, ການເສີມແຮງທຸກຄັ້ງຈະເຮັດໃຫ້ເກີດການຮຽນຮູ້ເພີ່ມຄວາມ ເຂັ້ມແຂງ ແລະ ຈະແຈ້ງຂຶ້ນ.

3.4. ຄຸນາທິດສະດີເຂົ້າໃນການຮຽນ-ການສອນ

- 1) ຄູ່ຕ້ອງຄຳນຶງເຖິງຄວາມຕ້ອງການຂອງຜູ້ຮຽນ ແລະ ຄື້ນຫາວິທີໃຫ້ຄວາມຕ້ອງການຂອງເດັກໄດ້ຮັບການຕອບສະ ໜອງໂດຍໃຫ້ມີຄວາມສຳພັນກັບບົດຮຽນ ແລະ ກິດຈະກຳທີ່ຄູກຳນົດຂຶ້ນ.
- 2) ຊ່ວງເວລາຂອງການສອນຄູຄວນຄຳນຶງ ແລະ ເຮັດໃຫ້ນັກຮຽນໄດ້ເຝິກຫັດ, ໄດ້ເຮັດກິດຈະກຳໃນເວລາທີ່ຄູກຳນົດ ຢ່າງມີບັນຍາກາດ, ຢ່າກາຍເວລາທີ່ນິດ, ຢ່າສອນເມື່ອນັກຮຽນເມື່ອຍແລ້ວເພາະນັກຮຽນຈະບໍ່ຕັ້ງໃຈຕໍ່ການຮຽນ.
- 3) ຂະບວນການການເຝິກການຮຽນ ການສອນ ຄູຄວນຈັດລຳດັບຂັ້ນໜ້າກິດຈະກຳການ-ການສອນໃຫ້ເໝາະສົມ, ກຳນົດ ເວລາແຕ່ລະຂັ້ນຕອນ ແລະ ມີການເສີມແຮງໃນແຕ່ລະຂັ້ນຕອນໃຫ້ເໝາະສົມ.
- 4) ການລ້ຽວຕໍ່ການຮຽນຮູ້ຄູຕ້ອງສ້າງໃຫ້ນັກຮຽນສາມາດລ້ຽວຕໍ່ຈາກບົດຮຽນນີ້ໄປສູ່ບົດຮຽນໃໝ່.
- 5) ການຮຽນຮູ້ທັກສະຄູຕ້ອງສອນເລີ່ມແຕ່ງ່າຍໄປຫາຍາກ ແລະ ຄຳນຶງເຖິງຄວາມສຳພັນຂອງແຕ່ລະທັກສະ ຈຶ່ງຮັດໃຫ້ຜູ້ ຮຽນເຂົ້າໃຈຫຼາຍຂຶ້ນ ແລະ ເບິ່ງເຫັນຄວາມສຳຄັນຂອງກິດຈະກຳນັ້ນ

ດັ່ງນັ້ນ: ການສິດສອນຂອງຄູບໍ່ພຽງແຕ່ໃຊ້ວິທີອະທິບາຍພຽງຢ່າງດຽວ, ແຕ່ວິທີການເຝິກແອບແມ່ນສິ່ງຈຳເປັນ ເພາະວ່າການສ້າງການກະທົບທີ່ມີເງື່ອນໄຂ ມີຜົນເຮັດໃຫ້ກຳນົດການຮຽນຮູ້ທີ່ເລິກເຊິງໄດ້ ເວລາສິດສອນຄູຈຶ່ງຕ້ອງ ສົມທົບລະຫວ່າງທິດສະດີກັບພາກປະຕິບັດຕົວຈິງ ແລະ ຮຽນຄຽງຄູ່ກັບການປະຕິບັດຢ່າງແໜ້ນແຟ້ນ.

❖ ສະຫຼຸບ

ຖ້າຈະເຮັດໃຫ້ສິ່ງທີ່ມີຊີວິດຕອບສະໜອງຕາມຄວາມຕ້ອງການ ຕ້ອງໃຊ້ສິ່ງກະທົບອີກຊະນິດໜຶ່ງມີການຕອບ ສະໜອງຕາມທຳມະຊາດມາຄູ່ກັບການກະທົບມີເງື່ອນໄຂເຊັ່ນ: ຈາກການສຶກສາພົບວ່າ ຊີ້ນຜິງເຮັດໃຫ້ໝານ້ຳລາຍໄຫຼ ດັ່ງນັ້ນຕາມແນວຄິດເລື່ອງການຮຽນຮູ້ຂອງປາບລົບ ຫຼື ການຮຽນຮູ້ແບບການວາງເງື່ອນໄຂແບບຄາລະສິກ ເປັນຈຳຕ້ອງ ໃຊ້ສິ່ງກະທົບໃນຄະນະດຽວກັນເຊັ່ນ: ໝາໄດ້ຍິນສຽງກະດິ່ງ ຫຼື ກິ່ນຜິງຊີ້ນ ກໍ່ມີອາການນ້ຳລາຍໄຫຼ ສະແດງວ່າໝາເກີດ ການຮຽນຮູ້.

ການນຳຫຼັກການຮຽນຮູ້ຂອງທິດສະດີວາງເງື່ອນໄຂແບບຄາລະສິກມານຳໃຊ້ເປັນປະໂຫຍດ ຫຼື ແກ້ບັນຫາໃນ ການຮຽນ - ການສອນດ້ວຍການສ້າງພຶດຕິກຳຕ່າງໆທີ່ມີຈຸດປະສົງໃຫ້ແກ່ນັກຮຽນ ເຊັ່ນ ເຝິກແອບໃຫ້ນັກຮຽນກ້າເວົ້າ ກ້າ ສະແດງອອກເຝິກໃຫ້ຮຽນເວົ້າຈາສຸພາບອອນຫວານປະທັບໃຈແກ່ຜູ້ຟັງ ມີຄວາມດຸໝັ້ນຂະຫຍັນພຽນໃນການຄົ້ນຄ້ວາ ຮຳຮຽນວິຊາຕ່າງໆ

ພາກທີ 11

ທິດສະດີກຸ່ມຄວາມຮູ້ຄວາມເຂົ້າໃຈ

1. ແນວຄິດພື້ນຖານຂອງກຸ່ມ ເກສຕັນ

ຄວາມເຊື່ອຂອງຈິດຕະວິທະຍາກຸ່ມເກສຕັນ: ເຮົາຮັບຮູ້ສິ່ງອ້ອມຕົວເຮົາໃນລັກສະນະທີ່ມີຄວາມໝາຍ ແລະ ໃນຮູບຂອງ ສ່ວນລວມທັງໝົດບໍ່ໄດ້ ຮັບຮູ້ແຕ່ສ່ວນໃດ ສ່ວນໜຶ່ງຂອງສິ່ງທີ່ກະທົບໃສ່ຈຸດໜຶ່ງເທົ່ານັ້ນ, ສ່ວນລວມທັງໝົດໝາຍເຖິງການລວບລວມລັກສະນະຍ່ອຍເຂົ້າກັນ.

ຈິດໃຈເປັນການເຮັດໃຫ້ເກີດຂ່າວສານ ແລະ ກຳນົດຮູບຮ່າງ ແລະ ຄວາມໝາຍໃນສິ່ງທີ່ຮັບຮູ້, ຄວາມຮູ້, ຄວາມຄິດເປັນຜົນພາເກີດກິດຈະກຳພາຍໃນຈິດໃຈ ຫຼື ໃນສະໜອງ ຈາກການຈັດຄວາມສາມາດໃນການຈັດໝວດໝູ່, ຮູບຮ່າງຂອງສິ່ງຂອງຕ່າງໆ.

ຄວາມຄິດນີ້ກົງກັນຂ້າມກັບແນວຄິດຂອງກຸ່ມພຶດຕິກຳນິຍົມເຊິ່ງເຂົ້າໄດ້ຖືຈິດໃຈເປັນຜູ້ກະທຳ ແລະ ພຶດຕິກຳທາງຈິດໃຈຈະກຳນົດຈາກປະກົດການ ຫຼື ສິ່ງກະທົບທາງນອກ ຄວາມຮູ້ຄວາມຄິດໃນທິດສະນະຂອງກຸ່ມພຶດຕິກຳນິຍົມສ່ວນໃຫຍ່ຈະຜັນປະສົບການຂອງເຮົາ. ສະນັ້ນກຸ່ມເກສຕັນຈຶ່ງເປັນກຸ່ມເຫດຜົນນິຍົມ.

1.1. ຫຼັກການຮຽນຮູ້

ການຮຽນຮູ້ເກີດຈາກການຮັບຮູ້ເປັນສ່ວນລວມກວ່າສ່ວນຍ່ອຍລວມກັນ, ປະສົບການກໍ່ມີຄວາມສຳຄັນຕໍ່ການຮຽນຮູ້ເຊິ່ງມີ 2 ລັກສະນະຄື:

- 1) ການຮັບຮູ້ ໝາຍເຖິງຂະບວນການແປຄວາມໝາຍຂອງສິ່ງກະທົບທີ່ກະທົບໃສ່ປະສາດສຳຜັດໂດຍຜ່ານອິນຊີທັງ 5 ຂອງຄົນເຮົາ ແລະ ເປັນການສ້າງຄວາມໝາຍສິ່ງເຫຼົ່ານັ້ນກັບຕົວຂອງເຮົາ. ເຊັ່ນ: ການຮັບຮູ້ທາງຕາເມື່ອມີສິ່ງກະທົບກັບປະສາດສຳຜັດທາງຕາເຮັດເຮົາສາມາດແປຄວາມໝາຍໄດ້ວ່າສິ່ງນັ້ນແມ່ນຫຍັງ? ສວຍງາມ ຫຼື ຂີ້ຮ້າຍ?
- 2) ການຍັງເຫັນ ໝາຍເຖິງການເກີດຄວາມເຂົ້າໃຈຂຶ້ນໃນທັນທີໂດຍມີຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ການແກ້ບັນຫາທີ່ກຳລັງປະເຊີນຢູ່, ເກີດຂຶ້ນຕາມຫຼັກການແກ້ບັນຫາ.

❖ ຫຼັກການຮຽນຮູ້ຂອງເກສຕັນໄດ້ເນັ້ນກົດການຮຽນຮູ້ທີ່ສຳຄັນດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

ຫຼັກການຂອງຄວາມແນ່ນອນຊັດເຈນ: ໃນການຮັບຮູ້ສິ່ງໃດກໍ່ຕາມອິນຊີມີທ່າອ່ຽງທີ່ຈະຈັດປະສົບການນັ້ນໃຫ້ເປັນລະບົບ, ເປັນໝວດໝູ່ໃຫ້ຢູ່ໃນຮູບແບບທີ່ດີທີ່ສຸດ, ການຮັບຮູ້ທີ່ເກີດຈາກຄວາມແນ່ນອນຊັດເຈນ ເຊິ່ງຕ້ອງຄຳນຶງເຖິງ 2 ລັກສະນະຄື:

- ກ) ຮູບພາບເດັ່ນຊັດຈະເປັນຈຸດສູນລວມຂອງສິ່ງທີ່ໜ້າສົນໃຈ, ອາດເກີດຈາກການຈັດລະບົບລະບຽບຂອງລັກສະນະຂອງຮູບພາບທີ່ຕ້ອງສ້າງຄວາມສົນໃຈເປັນພິເສດ.
- ຂ) ພື້ນ ຫຼື ສ່ວນປະກອບຂອງພາບເປັນສ່ວນທີ່ຮອງຮັບພາບທີ່ເກີດຈາກການຈັດລະບົບການຮັບຮູ້ໃນລັກສະນະທີ່ເປັນພື້ນເປັນສ່ວນປະກອບຂອງພາບ, ບໍ່ແມ່ນສິ່ງທີ່ຕ້ອງເນັ້ນ ຫຼື ສົນໃຈໃນຂະນະນັ້ນ.

ຄ) ພາບສອງໜ້າ: ຖ້າເນັ້ນສີດຳເປັນພື້ນ, ສີຂາວເປັນພາບຈະເຫັນເປັນຮູບຂັ້ນ, ຖ້າສີດຳມາເປັນພື້ນ, ສີດຳເປັນພາບຈະເຫັນຮູບໜ້າສອງຄົນຫັນໜ້າເຂົ້າຫາເຂົ້າກັນ.

1.2. ຄຸນນະພາບຄິດໄປໃຊ້ໃນການຮຽນ-ການສອນ

1) ການເນັ້ນພາບລວມໃນການສອນ ຄູຄວນຈັດບົດຮຽນໃຫ້ເປັນໝວດໝູ່, ເປັນຮູບຮ່າງໃຫ້ເຫັນໂຄງສ້າງຂອງບົດຮຽນທີ່ຈະຮຽນກ່ອນແລ້ວຈຶ່ງແຍກໜ່ວຍຍ່ອຍທີ່ສຳພັນຕໍ່ເນື່ອງກັນແລ້ວຈຶ່ງສອນລະອຽດແຕ່ລະສ່ວນຍ່ອຍນັ້ນ.

2) ຄຸນຄ່າຂອງບົດຮຽນຄູຕ້ອງເນັ້ນໃຫ້ນັກຮຽນເຫັນຄວາມສຳຄັນຄຳນຶງເຖິງຄຸນຄ່າທີ່ໄດ້ຈາກບົດຮຽນທີ່ເປັນປະຕິການນຳໄປໃຊ້ໃນຊີວິດປະຈຳວັນຫຼາຍກ່ວາຈະຮຽນຮູ້ຢ່າງດຽວ ສະນັ້ນ ການປະຍຸກໃຊ້ຕົວຈິງເປັນເລື່ອງທີ່ຄວນໃຫ້ຄວາມສົນໃຈ ແລະ ເນັ້ນໃຫ້ເປັນໄປໄດ້ຢ່າງແທ້ຈິງ

3) ປະສົບການເດີມຂອງຜູ້ຮຽນ, ການສອນຄູຄວນຄຳນຶງເຖິງພື້ນຖານປະສົບການຂອງຜູ້ຮຽນເພື່ອໃຫ້ຜູ້ຮຽນສາມາດເຊື່ອມຕໍ່ລະຫວ່າງຄວາມຮູ້ເກົ່າໄປຫາຄວາມຮູ້ໃໝ່.

4) ຄູຕ້ອງເນັ້ນຄວາມເຂົ້າໃຈຫຼາຍກ່ວາຄວາມຈຳ, ໃຫ້ນັກຮຽນເກີດຄວາມເຂົ້າໃຈໃນບົດຮຽນຢ່າງແທ້ຈິງ, ເພາະຈະເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນສາມາດນຳຄວາມຮູ້, ຫຼັກການ ແລະ ວິທີການນຳໄປໃຊ້ໃນສະຖານະການໃໝ່ ດັ່ງນັ້ນ, ຄູຄວນສອນດ້ວຍຄວາມຕັ້ງໃຈ, ຖືຫຼັກການສອນນັບແຕ່ຂັ້ນການກຽມການສອນ, ປະຕິບັດຂັ້ນຕອນໃນການສອນ, ການກຳນົດເນື້ອໃນ ແລະ ວິທີສອນຫຼາຍຮູບແບບແນ່ໃສ່ໃຫ້ຜູ້ຮຽນສາມາດເຂົ້າໃຈບົດຮຽນຢ່າງແທ້ຈິງ

5) ຄູຄວນສອນໃຫ້ເກີດການເຊື່ອມຕໍ່ຄວາມຮູ້ໃນດ້ານບວກ ສອນຕ້ອງຄຳນຶງຫາສິ່ງຄ້າຍຄືກັນຂອງບົດຮຽນໃນຄັ້ງກ່ອນເຊິ່ງອາດຄ້າຍຄືເນື້ອໃນ, ວິທີການ ແລະ ເຈດຕະນາຂອງຜູ້ຮຽນນຳມາເຊື່ອມຕໍ່ກັບບົດຮຽນໃໝ່ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ຮຽນເກີດຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ຮຽນຮູ້ໄດ້ງ່າຍຂຶ້ນ.

6) ຄວາມຕໍ່ເນື່ອງຂອງບົດຮຽນໃນການສອນຄູຄວນເຮັດໃຫ້ບົດຮຽນທັງໝົດມີຄວາມຕໍ່ເນື່ອງເປັນພື້ນຖານໃຫ້ການຮຽນຮູ້ຄັ້ງໃໝ່ເກີດຄວາມເຂົ້າໃຈດີ ແລະ ງ່າຍຂຶ້ນ, ໃຫ້ນັກຮຽນສາມາດເຫັນຄວາມສຳຄັນ ແລະ ເຫັນຮູບຮ່າງຂອງສິ່ງທີ່ຮຽນໄດ້ຊັດເຈນ.

7) ການສະຫຼຸບການສອນທ້າຍຊົ່ວໂມງຄູຄວນມີບົດນຳ (ສະຫຼຸບ) ເນື້ອໃນໃຈຄວາມທີ່ສຳຄັນເປັນຕົ້ນຕໍເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນກຳແໜ້ນ ແລະ ເຫັນພາບຂອງບົດຮຽນທີ່ຮຽນມາຮູ້ສິ່ງທີ່ຄວນສົນໃຈໃຫ້ຄວາມສຳຄັນຂອງເລື່ອງ.

ການສະຫຼຸບຕ້ອງປະຕິບັດທຸກຄັ້ງເມື່ອດຳເນີນກິດຈະກຳສຳເລັດ, ຄວນໃຫ້ນັກຮຽນສະຫຼຸບບົດຮຽນດ້ວຍຕົນເອງ, ອາດໃຫ້ເຂົາອະທິບາຍ, ອະພິປາຍໃນລັກສະນະເປັນຫົວຂໍ້ ອາດເປັນຄຳຖາມເປີດຈະຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ຮຽນໄດ້ສ້າງສັນ ແລະ ໄດ້ສະແດງເຕັມຄວາມສາມາດມນຄວາມຄິດຂອງແຕ່ລະຄົນ.

2. ທິດສະດີຂອງທານ ໂຄເລີຣ

ໂຄເລີຣ (Wolfgang Koehler) ເປັນນັກຈິດຕະວິທະຍາຊາວເຢຍລະມັນຢູ່ໃນກຸ່ມຈິດຕະວິທະຍາ ເກສຕັນສ ຮ່ວມກັບເວີໄທເມີ ຄອບກ້າ ແລະ ເລວິນ ການທົດລອງທີ່ມີຊື່ສຽງຂອງເຂົາແມ່ນການທົດລອງການຮຽນຮູ້ຂອງລົງ ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າລົງແກ້ບັນຫາດ້ວຍການຍິ່ງເຫັນໂດຍອາໄສປະສົບການເດີມ, ນອກນັ້ນເຂົາຍັງຈັດຕັ້ງສະຖາບັນ

ຈິດຕະວິທະຍາຂຶ້ນ ແລະ ໄດ້ສຶກຄົ້ນຄ້ວາຢ່າງຈິງຈັງເຮັດໃຫ້ ໂຄເລຣິສ ພ້ອມດ້ວຍຄະນະໄດ້ຮັບການຍອມຮັບຢ່າງກ້ວາງຂວາງກ່ຽວກັບຜົນງານຂອງເຂົາໃນປະເທດ ສະຫະລັດອາເມລິກາ.

2.1. ຫຼັກການຮຽນຮູ້.

ຈາກການສຶກສາ ແລະ ທົດລອງການຮຽນຮູ້ ໂຄເລຣິສ ເນັ້ນການຮຽນທົດສະດີຈາກການຢັ້ງເຫັນ ແລະ ການຢັ້ງເຫັນທີ່ເກີດຂຶ້ນຕ້ອງອາໄສປະສົບການເດີມທີ່ມີມາກ່ອນມານຳໃຊ້ໃນການແກ້ໄຂບັນຫາໃນສະຖານະການໃໝ່.

2.2. ການທົດລອງ

ໂຄເລຣິສ ເຮັດການທົດລອງກ່ຽວກັບການຮຽນຮູ້ໂດຍການຢັ້ງເຫັນກັບລົງຊົມແຟນຊີ ທີ່ລ້ຽງໄວ້ເພື່ອສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ:ລົງໄດ້ຮຽນຮູ້ການແກ້ໄຂບັນຫາ ດ້ວຍການຢັ້ງເຫັນ. ການທົດລອງລະຫວ່າງປີ ຄ.ສ 1913-1917 ເຊິ່ງເປັນຂ່ວງສົງຄາມໂລກຄັ້ງທີ 1 ໂຄເລຣິສ ໄດ້ໃຊ້ຊີວິດຢູ່ເກາະແຄນນາຣິນອກຝັ່ງຂອງອາເມລິກາ,ເມື່ອເຂົາອອກໄປເກັບໝາກໄມ້ໃນປ່າກໍ່ມັກເອົາລົງໄປນຳ,ລົງກໍ່ຈະເຫັນໂຄເລຣິສໃຊ້ໄມ້ແໜ້ນເອົາໝາກໄມ້ຢູ່ສູງໆໄດ້.ການທົດລອງໄດ້ແບ່ງເປັນດັ່ງນີ້.

1) ການທົດລອງຄັ້ງທີ 1

ໂຄເລຣິສໂຕໜຶ່ງທີ່ຈະທົດລອງ ໂດຍໃຫ້ລົງອົດອາຫານເພື່ອສ້າງແຮງກະຕຸ້ນ (ແຮງຂັ)ໃຫ້ເກີດຂຶ້ນ ແລະ ເຮັດໃຫ້ລົງສະແດງພຶດຕິກຳຕ່າງໆເພື່ອແກ້ບັນຫາໃຫ້ໄດ້, ຈາກນັ້ນກໍ່ນຳລົງທີ່ຫົວໄປຂັງໄວ້ໃນກົງໂດຍມີໝາກກ້ວຍແຂວນໄວ້ລຢູ່ໜ້າກົງ,ເມື່ອມືຢື່ມຖິ້ງ ແລະ ໃນກົງກໍ່ບໍ່ມີຍາປະໄວ້.

ເບື້ອງຕົ້ນຂອງການທົດລອງໂຄເລຣິສສັງເກດເຫັນວ່າ: ລົງພະຍາຍາມສະແດງພຶດຕິກຳຕ່າງໆເຊັ່ນ:ຢື່ມ,ກະໂດດ,ຢືນກົງ.ເພື່ອຈະເອົາກ້ວຍລົງມາກິນແຕ່ບໍ່ສຳເລັດ.ທັນໃດລົງກໍ່ໄປເອົາໄມ້ແໜ້ນກ້ວຍມາກິນໄດ້.ວິທີນີ້ໂຄເລຣິສສະຫຼຸບວ່າ:

- ລົງເກີດການຢັ້ງເຫັນໂດຍເຫັນຂັ້ນຕອນການແກ້ໄຂຫາຕະຫຼອດເຖິງການເອົາກ້ວຍມາກິນໄດ້,ໂດຍເລີ່ມຈາກການມອງເຫັນຄວາມສຳພັນລະຫວ່າງຄວາມຍາວຂອງໄມ້ກັບໄລຍະຫ່າງລະຫ່າງໝາກກ້ວຍກັບກົງ.
- ລົງເກີດການຢັ້ງເຫັນໂດຍການແກ້ໄຂບັນຫາ ເອົາກ້ວຍມາກິນເປັນຍ້ອນລົງມີປະສົບການເດີມທີ່ຄ້າຍໆກັນ,ລົງນຳເອົາປະສົບການມາແກ້ໄຂບັນຫາໄດ້.

2) ການທົດລອງຄັ້ງ 2

ໂຄເລຣິສສ້າງແຮງກະຕຸ້ນ(ແຮງຂັບ)ໃຫ້ກັບລົງທີ່ນຳມາໃຊ້ໃນການທົດລອງນຳລົງໄປໄວ້ໃນກົງ,ໂດຍມີກ້ວຍແຂວນລ້ວ້ສູງກວ່າຄັ້ງທີ່ແລ້ວວາງໄມ້ຍາວ2ທ້ອນໄວ້ໃນກົງໂດຍມີຄວາມຍາວໄມ້ອັນດ່ຽວບໍ່ສາມາດແໜ້ນໝາກກ້ວຍເຖິງ.

ຈາກການສັງເກດຂອງໂຄເລຣິສທຳອິດ ລົງພະຍາຍາມໃຊ້ໄມ້ອັນໜຶ່ງແໜ້ນແຕ່ບໍ່ເຖິງຈຶ່ງນັ່ງພັກ,ຈາກນັ້ນຈຶ່ງຈັບໄມ້ສອງທ່ອນມາຕໍ່ກັນແລ້ວແໜ້ນເອົາກ້ວຍຈົນລຳເລັດ.

3) ການທົດລອງ ຄັ້ງ 3

ໂຄເລຣິສສ້າງແຮງກະຕຸ້ນ(ແຮງຂັບ)ໃຫ້ກັບລົງ,ເມື່ອລົງຫົວກໍ່ຈັບລົງໃສ່ກົງ ແລ້ວແຂວນກ້ວຍໄວ້ສູງກວ່າເກົ່າ,ຈາກນັ້ນກໍ່ເອົາໄມ້ສູງພໍ ແລະ ຍື່ນເທິງຫວີ(ແກັດເປົ່າ)ແລ້ວຍື່ນມືໃຫ້ເຖິງໝາກກ້ວຍມາວາງໄວ້ໃນກົງ

ຈາກການສັງເກດເຫັນວ່າ:ລົງແກ້ບັນຫາໂດຍການຍື່ນເທິງຫົບ (ແກັດເປົ່າ)ແລ້ວຍື່ນມືໃຫ້ເຖິງໝາກກ້ວຍມາໄວ້ໃນກົງ

4) ການທົດລອງຄັ້ງທີ 4

ໂຄເລຣ ປ່ອຍໃຫ້ລົງອິດອາຫານຈົນຫົວແລ້ວຈັບລົງໃສ່ກົງ ແລະ ເອົາແກັດໄມ້ 3 ອັນວາງໄວ້ໃນກົງ ແລະ ແຂວນໝາກກ້ວຍໄວ້ໃນກົງ ແລະ ແຂວນໝາກກ້ວຍສູງກວ່າເກົ່າ. ໂຄເລຣໄດ້ເຫັນວ່າລົງໄດ້ນຳເອົາແກັດໄມ້ 3 ອັນມາຕໍ່ກັນແລ້ວປິ່ນຂຶ້ນເອົາໝາກໄມ້ໄດ້.

ສະຫຼຸບ: ການທີ່ລົງແກ້ໄຂ້ບັນຫາໄດ້ທຸກຄັ້ງ ສະແດງວ່າລົງສາມາດຢັ້ງເຫັນປະສົບການເດີມທີ່ເຄີຍມີມາກ່ອນນັ້ນເອງ. ຢ່າງໃດກໍຕາມໂຄເລຣໄດ້ເຮັດການທົດລອງກັບລົງຫຼາຍໆຄັ້ງພົບວ່າລົງບາງຕົວເທົ່ານັ້ນທີ່ເກີດການຢັ້ງເຫັນ, ບໍ່ແມ່ນລົງທຸກຕົວຈະຢັ້ງເຫັນໄດ້. ສະແດງວ່າການແກ້ບັນຫາຂອງລົງຂຶ້ນຢູ່ກັບຄວາມສາມາດດ້ານສະຕິປັນຍາຂອງລົງ.

3. ແນວຄິດຈາກການທົດລອງການຮຽນຮູ້ຈາກການຢັ້ງເຫັນ.

1) ຄວາມສາມາດຂອງແຕ່ລະບຸກຄົນ ການທີ່ເກີດການຢັ້ງເຫັນໄດ້ໄວ ຫຼື ຊ້າຂຶ້ນຢູ່ກັບຄວາມສາມາດໃນຕົວຂອງບຸກຄົນທີ່ມີຄວາມແຕກຕ່າງດ້ານຄວາມພ້ອມ, ລະດັບອາຍຸ ແລະ ລະດັບສະຕິປັນຍາ.

2) ປະສົບການເດີມ ບຸກຄົນຈະເກີດການຢັ້ງເຫັນໄດ້ໄວຫຼື ຊ້າຂຶ້ນຢູ່ກັບປະສົບການເດີມຂອງບຸກຄົນໃນການແກ້ບັນຫາໃນຄັ້ງກ່ອນ. ຜູ້ທີ່ເຄີຍມີປະສົບການຍ້ອມມີຄວາມສາມາດນຳຄວາມຮູ້ເດີມມາໃຊ້ແກ້ບັນຫາໃນສະຖານະການທີ່ຄ້າຍຄືກັນ.

3) ການລອງຜິດລອງຖືກ ການທີ່ບຸກຄົນຢັ້ງເຫັນໄດ້ເນັ້ນບຸກຄົນເດີມແກ້ໄຂ້ບັນຫາດ້ວຍວິທີການລອງຜິດລອງຖືກກ່ອນ ເມື່ອບໍ່ສາມາດແກ້ໄຂ້ບັນຫາຈຶ່ງໄດ້ຄິດພິຈາລະນາຂໍ້ຜິດພາດເບິ່ງຫາຄວາມສຳພັນໃນແງ່ອື່ນໆໄດ້.

4) ຄວາມພ້ອມຂອງອົງປະກອບຂອງສະຖານະການທີ່ເປັນບັນຫາ, ການທີ່ບຸກຄົນຈະເກີດການຢັ້ງເຫັນໄດ້ໄວ ຫຼື ຊ້າຍ້ອມຄວາມພ້ອມຂອງອົງປະກອບຕ່າງໆທີ່ໄດ້ຈັດກຽມໄວ້ເຊັ່ນ: ໄມ້ຫຼືແກັດໃນການທົດລອງຂອງໂຄເລຣ ເຮັດໃຫ້ລົງເຫັນຄວາມສຳພັນລະຫວ່າງສິ່ງຕ່າງໆໄດ້ໄວຂຶ້ນ ແລະ ເກີດການຢັ້ງເຫັນການແກ້ບັນໄດ້.

3.1. ອຸປະສັກທີ່ຂັດຂວາງການຢັ້ງເຫັນ.

1) ແຮງຈູງໃຈມີຜົນຕໍ່ການຢັ້ງເຫັນຂອງບຸກຄົນ, ຜູ້ຮຽນທີ່ຂາດແຮງຈູງໃຈເປັນອຸປະສັກຫຼືເຮັດບໍ່ເຮັດໃຫ້ເກີດການຢັ້ງເຫັນ

2) ບຸກຄົນທີ່ມີປະສົບການກ້ວາງຂວາງຍ້ອມສົງຜົນໃຫ້ເກີດການຢັ້ງເຫັນໄດ້, ຜູ້ຮຽນທີ່ມີປະສົບການຈຳກັດ ແລະ ຢູ່ກັບຄວາມຮູ້ເກົ່າໆຍ້ອມເປັນອຸປະສັກຕໍ່ການຢັ້ງເຫັນ.

3) ສິ່ງທີ່ກະທົບຈັດເປັນໝວດໝູ່ຈະເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນເກີດການຮຽນຮູ້ໄດ້ງ່າຍ ແລະ ສົງຜົນຕໍ່ການຢັ້ງເຫັນອີກດ້ວຍດັ່ງນັ້ນສິ່ງທີ່ກະທົບກະແຈກກະຈ່າຍຫຼືຢູ່ໄກເກີນໄປອາດເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນເບິ່ງບໍ່ເຫັນໃນຄວາມສຳພັນລະຫວ່າງສິ່ງກະທົບກັບບັນຫາ.

4) ການຍຶດໝັ້ນໃນຄວາມຄິດເກົ່າໆຫຼືຈິດໃຈຄັບແຄບບໍ່ຍ້ອມຮັບຄວາມຄິດໃໝ່ຍ້ອມເປັນອຸປະສັກຕໍ່ການຢັ້ງເຫັນ.

3.2. ການນຳໃຊ້ທິດສະດີໃນການຮຽນ-ການສອນ.

- 1) ປະສົບການຮຽນຮູ້, ຜູ້ສອນເຫັນຄວາມສຳພັນຂອງປະສົບການທີ່ຈັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນ ແລະ ຄວນສ້າງປະສົບການໃຫ້ແກ່ຜູ້ຮຽນດ້ວຍການຈັດກິດຈະກຳຕ່າງໆຫຼາຍແບບເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນຮູ້ດ້ວຍຄວາມເຂົ້າໃຈຫຼາຍຂຶ້ນ ແລະ ມີສ່ວນຮ່ວມໃນການແກ້ໄຂບັນຫາດ້ວຍການຢັ້ງເຫັນອາໄສປະສົບການເດີມ.
- 2) ຜູ້ຮຽນແຕ່ລະຄົນຍ້ອມມີຄວາມແຕກຕ່າງດ້ານສະຕິປັນຍາ, ຄູ່ຕ້ອງຮັບຮູ້ວ່າໃນການຮຽນແຕ່ລະຄົນຈະມີຜົນສຳເລັດແຕກຕ່າງກັນ ແລະ ມີຮູບແບບການຮຽນຮູ້ຫຼາຍຢ່າງ. ດັ່ງນັ້ນການສອນເປັນລະດັບຂຶ້ນ, ການຈັດກິດຈະກຳຫຼາຍໆແບບຈະເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນເກີດການຮຽນຮູ້ຕາມຄວາມຊຳນານຂອງຕົນ.
- 3) ແບບການຮຽນຮູ້ຂອງຜູ້ຮຽນ ຄູ່ຄວນເປີດໂອກາດໃຫ້ຜູ້ຮຽນ ຮໜຶ້ວຮູ້ຫຼາຍໆແບບແຕກຕ່າງກັນ ເພາະຜູ້ຮຽນຈະມີແບບຢ່າງການຮຽນຂອງຕົນ, ວິທີທີ່ສາມາດສະໜອງຄວາມຕ້ອງການຂອງເດັກໃນແບບຂອງການຮຽນຮູ້ຂອງຕົນ, ຖ້າຄູ່ໃຊ້ວິທີສອນດຶງໃນຫຼາຍວິທີ, ແຕ່ລະວິທີຈະເໝາະກັບວິທີການການຮຽນຮູ້ຂອງນັກຮຽນບາງຄົນ.
- 4) ຄູ່ຕ້ອງສັງເກດນັກຮຽນຂອງຕົນຢ່າງໃກ້ສິດ ເພື່ອເຂົ້າໃຈລັກສະນະສະເພາະຂອງນັກຮຽນທີ່ຕົນສອນເພື່ອຈັດກິດຈະກຳຕອບສະໜອງຄວາມການຂອງເຂົາ ແລະ ສາມາດພັດທະນາຄວາມສາມາດຂອງຜູ້ຮຽນ. ການຈັດກຽມອົງປະກອບຕ່າງໆຄູ່ຄວນກຽມວັດສະດຸອຸປະກອນຕ່າງໆເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ຮຽນເກີດການຮຽນຮູ້ຢ່າງຂຶ້ນ

4. ການນຳໄປໃຊ້ໃນການຮຽນ- ການສອນ

ໃນການຮຽນ - ການສອນຈະປະສົບຜົນສຳເລັດສິ່ງສຳຄັນຄູ່ຄວນປະຕິບັດດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- 1) ຄວນເນັ້ນໃຫ້ນັກຮຽນກຳນົດເປົ້າໝາຍຂອງຕົນຂຶ້ນ ແລະ ສຸ່ຊິນຜານຜາຕ່ອຸປະສັກຕ່າງໆ ເພື່ອບັນເປົ້າໝາຍທີ່ວ່າໄວ້.
- 2) ຄູ່ຄວນສ້າງສະພາບແວດລ້ອມທີ່ດີເພື່ອເພີ່ມປະສົບການໃຫ້ຜູ້ຮຽນ ເຊັ່ນ: ການຈັດກິດຈະກຳ, ການທັດສະນະສຶກສາ, ວິທີສອນ, ສື່ການສອນເພື່ອໃຫ້ເດັກມີຄວາມເຂົ້າໃຈກວ້າງຂຶ້ນ
- 3) ແຮງຈູງໃຈ, ການທີ່ນັກຮຽນສະແດງພຶດຕິກຳຕ່າງໆອອກບໍ່ແມ່ນເກີດຈາກແຮງຈູງໃຈພາຍນອກພຽງຢ່າງດຽວ, ແຕ່ແຮງຈູງໃຈພາຍເປັນຕົວກະຕຸ້ນໃຫ້ເກີດພຶດຕິກຳ ແລະ ເປັນພຶດຕິກຳທີ່ໝັ້ນຄົງຖາວອນອີກດ້ວຍ. ສະນັ້ນ, ຄູ່ຄວນສ້າງແຮງຈູງໃຈພາຍໃນໃຫ້ແກ້ນັກຮຽນເຊິ່ງຈະເປັນປະໂຫຍດທີ່ສຸດທີ່ຈະເຮັດໃຫ້ເດັກກະຕືລືລົ້ນ ແລະ ພະຍາຍາມໃຫ້ຄວາມສຳເລັດໃນໄລຍະຍາວ.
- 4) ການຮຽນຮູ້ເປັນຂະບວນການທາງຄວາມຄິດ, ເປັນການສ້າງຄວາມຮູ້, ຄວາມເຂົ້າໃຈໃນສິ່ງທີ່ຮຽນຫຼາຍກວ່າການຕອບສະໜອງຕໍ່ສິ່ງກະທົບສະເພາະສິ່ງທີ່ສ້າງຂຶ້ນ ຫຼື ຈັດຂຶ້ນ.

ດັ່ງນັ້ນ, ໃນການຮຽນ - ການສອນເປັນກຸ່ມຍ່ອຍ ແລະ ຈັດກິດຈະກຳໃຫ້ຜູ້ຮຽນມີປະຕິສຳພັນ, ໄດ້ມີໂອກາດຄິດຮ່ວມກັນ, ອະທິປາຍ, ສອບຖາມ ແລະ ສະແດງຄວາມຄິດເຫັນ, ທິດສອບຄວາມຄິດເຫັນຂອງຕົນເອງ ແລະ ແລກປ່ຽນຄວາມຄິດເຫັນເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ ໂດຍມີຄູ່ເປັນຜູ້ຊີ້ນຳ ແລະ ໃຫ້ຄຳປຶກສາ ກໍ່ຈະເຮັດໃຫ້ນັກຮຽນເກີດມີຄວາມກະຈ່າງແຈ້ງ ແລະ ເຂົ້າໃຈໃນບັນຫາຕ່າງໆ ເປັນການພັດທະນາຄວາມຮູ້, ຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ສະຕິປັນຍາຂອງສູ່ຜູ້ຮຽນ.

5) ເຮັດໃຫ້ສິ່ງທີ່ສອນໄປນັ້ນມີຄວາມສໍາຄັນ ແລະ ເປັນລາງຮຽນວັນທີ່ຜູ້ຮຽນຄາດຫວັງຈະເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນສະແດງພຶດຕິກຳສູ່ການຮຽນຮູ້ໄດ້ໄວຂຶ້ນ.

6) ການຮຽນຮູ້ແຝງ, ຄູ່ຕ້ອງຍອມຮັບຄວາມສໍາເລັດຂອງນັກຮຽນແຕ່ລະຄົນທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ແລະ ສະແດງອອກໄດ້ຊັດເຈນຕ່າງກັນ, ບໍ່ຕ້ອງສະຫຼຸບໄວເກີນໄປວ່າຜູ້ທີ່ບໍ່ສາມາດສະແດງອອກຢ່າງຊັດເຈນໃນເວລາກຳລັງຮຽນນັ້ນວ່າເຂົາຮຽນບໍ່ໄດ້ເລີຍ, ແຕ່ຄວນສ້າງແຮງຈູງໃຈເພື່ອໃຫ້ມີພຶດຕິກຳການຮຽນເພີ່ມຂຶ້ນ, ບາງຄັ້ງຈຳຕ້ອງໃຊ້ແຮງຈູງໃຈທາງລົບໄດ້ຍໃຊ້ການລົງໂທດ. ຖ້າເສີມແຮງຈູງໃຈໃຫ້ພໍດີກັບລະດັບຂອງຜູ້ຮຽນ ຫຼື ໃຊ້ວິທີການອື່ນໆທີ່ກະຕຸ້ນໃຫ້ຜູ້ຮຽນສະແດງພຶດຕິກຳການຮຽນຮູ້ໃຫ້ເດັ່ນຊັດຂຶ້ນ, ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ຮຽນບໍ່ສະແດງການກະທຳໃນຂະນະທີ່ຮຽນຮູ້ອອກມາຢ່າງຊັດເຈນ ແຕ່ການຮຽນຮູ້ທີ່ເກີດຂຶ້ນກໍ່ເປັນການຮຽນຮູ້ແຝງທີ່ເກັບສະສົມໄວ້ ແລະ ຈະນຳມາໃຊ້ເມື່ອຈຳເປັນ.

❖ ສະຫຼຸບ

ຄວາມເຊື່ອຂອງຈິດຕະວິທະຍາກຸ່ມເກສຕັນ: ເຮົາຮັບຮູ້ສິ່ງອ້ອມຕົວເຮົາໃນລັກສະນະທີ່ມີຄວາມໝາຍ ແລະ ໃນຮູບຂອງ ສ່ວນລວມທັງໝົດບໍ່ໄດ້ ຮັບຮູ້ແຕ່ສ່ວນໃດ ສ່ວນໜຶ່ງຂອງສິ່ງທີ່ກະທົບໃສ່ຈຸດໜຶ່ງເທົ່ານັ້ນ, ສ່ວນລວມທັງໝົດໝາຍເຖິງການລວບລວມລັກສະນະປົກຄຸມເຂົ້າກັນ.

ຈິດໃຈເປັນຮັດເກີດຂ່າວສານ ແລະ ກຳນົດຮູບຮ່າງ ແລະ ຄວາມໝາຍໃນສິ່ງທີ່ຮັບຮູ້, ຄວາມຮູ້, ຄວາມຄິດເປັນຜົນພາເກີດກິດຈະກຳ ພາຍໃນຈິດໃຈ ຫຼື ໃນສະໝອງ ຈາກການຈັດຄວາມສາມາດໃນການຈັດໝວດໝູ່, ຮູບຮ່າງຂອງສິ່ງຂອງຕ່າງໆ.

ຄວາມຄິດນີ້ກົງກັນຂ້າມກັບແນວຄິດຂອງກຸ່ມພຶດຕິກຳນິຍົມເຊິ່ງເຂົ້າໄດ້ຖືຈິດໃຈເປັນຜູ້ກະທຳ ແລະ ພຶດຕິກຳທາງຈິດຈະກຳນົດຈາກປະກົດການ ຫຼື ສິ່ງກະທົບທາງນອກ. ຄວາມຮູ້ຄວາມຄິດໃນທັດສະນະຂອງກຸ່ມພຶດຕິກຳນິຍົມສ່ວນໃຫຍ່ຈະຜັນປະສົບການຂອງເຮົາ. ສະນັ້ນກຸ່ມເກສຕັນຈຶ່ງເປັນກຸ່ມເຫດຜົນນິຍົມ.

ພາກທີ 12

ການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້

1. ຄວາມໝາຍ ແລະ ລັກສະນະຂອງການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້

1.1. ຄວາມໝາຍຂອງການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້

ການຖ່າຍທອດຄວາມຮູ້ເຖິງການທີ່ບຸກຄົນໄດ້ຮຽນຮູ້ຢ່າງໜຶ່ງມາກ່ອນ, ເຊິ່ງຄວາມຮູ້ເດີມທີ່ໄດ້ຮຽນມາມີຜົນຕໍ່ການຮຽນຮູ້ໃໝ່ ຫຼື ການກະທຳກິດກຳໃໝ່. ອາດມີຜົນໃນທາງບວກ ຫຼື ສົ່ງຜົນໃນທາງລົບ ຫຼື ເປັນອຸປະສັກຂັດຂວາງການຮຽນຮູ້ໃໝ່ ເຮັດໃຫ້ການຮຽນຮູ້ໃໝ່ລ່າຊ້າຍາກຂຶ້ນ. ອາດມີຜົນໃນທາງບວກ ຫຼື ສົ່ງຜົນໃນທາງລົບ ຫຼື ເປັນອຸປະສັກຂັດຂວາງການຮຽນຮູ້ໃໝ່ ເຮັດໃຫ້ການຮຽນໃໝ່ລ່າຊ້າຍາກຂຶ້ນ.

1.2. ລັກສະນະການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້

ການຖ່າຍທອດຄວາມຮູ້ສາມາດຈຳແນກໄດ້ 3 ລັກສະນະດັ່ງນີ້:

1) ການຖ່າຍທອດຄວາມຮູ້ທາງບວກ(Positive Transfer of Learning)

ໝາຍເຖິງການຖ່າຍທອດຄວາມຮູ້ທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນລັກສະນະທີ່ມີການຮຽນຮູ້ຢ່າງໜຶ່ງມາກ່ອນ, ເຮັດໃຫ້ມີຜົນດີຕໍ່ການຮຽນຮູ້ໃໝ່ ເຊັ່ນ: ຜູ້ມີຖານດ້ານພາສາຝຣັ່ງ ມາແລ້ວຍ້ອມຈະຮຽນພາສາອັງກິດໄດ້ງ່າຍຂຶ້ນ, ເພາະຄວາມຮູ້ທີ່ຮຽນມາໄດ້ສົ່ງເສີມການຮຽນຮູ້ໃໝ່.

2) ການຖ່າຍທອດຄວາມຮູ້ທາງລົບ(Negative Transfer of Learning)

ໝາຍເຖິງການຖ່າຍທອດຄວາມຮູ້ທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນລັກສະນະທີ່ມີການຮຽນຮູ້ຢ່າງໜຶ່ງມາກ່ອນ, ເຮັດໃຫ້ມີຜົນດີຕໍ່ການຮຽນຮູ້ໃໝ່, ເຮັດໃຫ້ເປັນອຸປະສັກຂັດຂວາງການຮຽນຮູ້ໃໝ່, ເຮັດໃຫ້ຮຽນໄດ້ຍາກ, ຊ້າກວ່າເກົ່າ.

ການຮຽນຮູ້ຫຼາຍສິ່ງພ້ອມກັນຫຼືໃນເວລາໃກ້ຄຽງກັນຈະພາໃຫ້ເກີດການລົບກວນເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນເຊິ່ງມີ 2 ລັກສະນະຄື:

- ການຕາມລົບກວນ: ການຮຽນຮູ້ໃໝ່ມີຜົນເຮັດໃຫ້ລົມສິ່ງທີ່ຮຽນຮູ້ມາກ່ອນ.
- ການຍ້ອນລົບກວນ: ໝາຍເຖິງການລົບກວນເຊິ່ງເກີດຈາກການຮຽນຮູ້ສິ່ງໃໝ່ມີຜົນເຮັດໃຫ້ລົມສິ່ງທີ່ຮຽນຮູ້ມາກ່ອນ

3) ການຖ່າຍທອດຄວາມຮູ້ທາງກາງ(zero Transfer of Learning)

ໝາຍການຮຽນຮູ້ໜຶ່ງບໍ່ມີການຮຽນຮູ້ໃໝ່ທາງດ້ານບວກ ແລະ ດ້ານລົບ, ບໍ່ເປັນຜົນໃຫ້ຄວາມຮູ້ໃໝ່ສະດວກ ແລະ ວ່ອງໄວຂຶ້ນແຕ່ກໍ່ເປັນອຸປະສັກຂັດຂວາງຄວາມຮູ້ໃໝ່ໃຫ້ຍາກ ແລະ ຊ້າລົງ, ການຮຽນຮູ້ໃໝ່ ແລະ ການຮຽນຮູ້ເກົ່າບໍ່ມີຕໍ່ກັນເລີຍ

ຕົວຢ່າງ: ຮຽນລອຍນ້ຳເກັ່ງແລ້ວ ແຕ່ບໍ່ເປັນຜົນດີຕໍ່ການຮຽນດິນຕີເລີຍ.

1.3. ລັກສະນະຂອງສິ່ງກະຕຸ້ນ ແລະ ການຕອບສະໜອງທີ່ສົ່ງຜົນຕໍ່ການຮຽນຮູ້.

ການຖ່າຍຖອດການຮຽນຮູ້ທີ່ມີປະສິດທິພາບຄວນຄຳນຶງເຖິງລັກສະນະຂອງສິ່ງກະຕຸ້ນ ແລະ ການຕອບສະໜອງຄອບຄູ່ໄປດ້ວຍ.

1) ສິ່ງກະຕຸ້ນເໝືອນກັນ, ການຕອບສະໜອງເໝືອນກັນໃນສະຖານະການທັງສິ່ງກະຕຸ້ນ ແລະ ການຕອບສະໜອງທີ່ຄ້າຍຄືກັບສິ່ງທີ່ເຄີຍຮຽນມາກ່ອນຈະເກີດການຖ່າຍທອດຄວາມຮູ້ທາງບວກຫຼາຍຂຶ້ນ ເຊັ່ນ: ເມື່ອຮຽນຮູ້ວ່າ $4 \times 5 = 20$ ກໍ່ຈະຮຽນຮູ້ວ່າ $5 \times 4 = 20$ ຢ່າງໄວວາ ຫຼື ຜູ້ຮັບຂັບລົດຊະນິດໜຶ່ງໄດ້ແລ້ວກໍ່ຈະຂັບລົດຊະນິດອື່ນງ່າຍຂຶ້ນ.

2) ສິ່ງກະຕຸ້ນເໝືອນກັນ, ການຕອບສະໜອງຕ່າງກັນ ໃນສະຖານະການເຊັ່ນນີ້ມັກຈະເກີດການຖ່າຍທອດການຮູ້ທາງລົບ, ເພາະຜູ້ຮຽນຈະນຳການຕອບສະໜອງເດີມມາໃຊ້ໃນສະຖານະການໃໝ່ ເພາະເຄີຍຊົນກັບການໃຊ້ການຕອບສະໜອງເຊັ່ນມາແລ້ວ.

ຕົວຢ່າງ: ກົດຈາລະຈອນໃນຖະໜົນຫຼວງກຳນົດວ່າ: ໄຟແດງຕ້ອງຢຸດ, ໄຟຂຽວໃຫ້ໄປ ແຕ່ບັງເອີນ ມີໝູ່ບ້ານໜຶ່ງພັດໃຊ້ສັນຍານສະລັບກັນຄື: ໄຟແດງໃຫ້ໄປ, ໄຟຂຽວໃຫ້ຢຸດ ພວກເຮົາຈະພົບຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການຕອບສະໜອງ.

3) ສິ່ງກະຕຸ້ນຕ່າງກັນການຕອບສະໜອງເໝືອນກັນ, ຫາກການຕອບສະໜອງໃນສະຖານະການໃໝ່ເໝືອນກັບການຕອບສະໜອງທີ່ເຄີຍຮຽນຮູ້ມາກ່ອນ ເຖິງວ່າສິ່ງກະຕຸ້ນໃນສະຖານະການໃໝ່ຈະຕ່າງຈາກສິ່ງກະຕຸ້ນໃນສະຖານະການເດີມ ຈະເຮັດໃຫ້ເກີດການຖ່າຍທອດຄວາມຮູ້ທາງບວກຂຶ້ນ ເຊັ່ນ: ເມື່ອເດັກຮຽນຮູ້ $3 \times 2 = 5$ ແລ້ວໃຫ້ຮຽນອ່ານວ່າ ແມວໃນສະຖານະການນີ້ການຮຽນຮູ້ເດີມຄົງຈະບໍ່ຊ່ວຍ ແລະ ບໍ່ລົບກວນການຮຽນຮູ້ໃໝ່.

ສະຫຼຸບລວມ: ໃນການຮຽນ- ການສອນການຖ່າຍທອດຄວາມຮູ້ທາງບວກເປັນສິ່ງທີ່ດີ ແລະ ເພີ່ມປະສິດທິພາບການຮຽນຮູ້, ທັງຊ່ວຍປະຢັດເວລາ ແລະ ແຮງງານ. ສ່ວນການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້ທາງລົບຈະເຮັດໃຫ້ການຮຽນ-ການສອນບໍ່ຄ່ອຍໄດ້ຜົນ, ເສຍເວລາ, ເສຍແຮງເລື້ອຍຢູ່ຜູ້ເປັນຄູ່ຈົ່ງຄວນສ້າງເສີມໃຫ້ເກີດການຖ່າຍທອດຄວາມຮູ້ທາງບວກຂຶ້ນໃນຫ້ອງຮຽນ.

2. ທິດສະດີການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້

2.1. ທິດສະດີການຖ່າຍທອດໂດຍເຄິ່ງຄືກັນ

ທອນໄດ (Edward L. Thorndike) ເປັນຜູ້ສ້າງທິດສະດີຂຶ້ນມາເນັ້ນຄວາມເຄິ່ງຄືກັນດ້ານເນື້ອໃນ, ວິທີການ ແລະ ເຈດຕະນາຂອງຜູ້ຮຽນຕໍ່ສະຖານະການ ການຮຽນຮູ້ທັງສອງສະຖານະການການເຮັດໃຫ້ເກີດການຖ່າຍຖອດຄວາມຮູ້ທາງບວກ. ຖ້າການຮຽນຮູ້ໃນສະຖານະການໜຶ່ງມີອົງປະກອບທີ່ເໝືອນກັນ ຫຼື ເຄິ່ງຄືກັນກັບອີກສະຖານະການໜຶ່ງກໍ່ຈະເຮັດໃຫ້ເກີດການຖ່າຍທອດຄວາມຮູ້ທາງບວກ ແລະ ກົງກັນຂ້າມຖ້າອົງປະກອບການ

ຕົວຢ່າງ: ການຮຽນຄະນິດສາດມາກ່ອນ ຈະຊ່ວຍໃຫ້ການຮຽນຟີຊິກສາດໄດ້ຫຼາຍຂຶ້ນ, ເພາະເນື້ອໃນສອງວິຊາຄ້າຍຄືກັນ.

2.2. ທິດສະດີການຖ່າຍທອດໂດຍການຮຽນຮູ້ຄວາມສຳພັນ ລະຫວ່າງສະຖານະການ

ນັກຈິດຕະວິທະຍາກຸມເກສຕັນ (Cognitive Theory) ເປັນເຈົ້າຂອງທິດສະດີ ມີແມກເວີໄທເມີ ເປັນຮ່ວມຄະນະ. ແນວຄິດຂອງກຸມເນັ້ນຄວາມເຂົ້າໃຈຄວາມສຳພັນຂອງບັນຫາໃນສະຖານະການນັ້ນ ແລະ ສາມາດນຳຄວາມ

ເຂົ້າໃຈດັ່ງກ່າວນຳໄປໃຊ້ໃນສະພາບການ ຫຼື ບັນຫາອື່ນ. ຈຶ່ງສະແດງວ່າເກີດການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້. ຜູ້ຮຽນມອງ ເຫັນພາບບັນຫາທັງໝົດ ແລະ ຮັບຮູ້ ດ້ວຍຄວາມເຂົ້າໃຈຄວາມສຳພັນຂອງສະຖານະການນັ້ນ ເຊັ່ນ: ລົງໄດ້ຮັບການເຝິກ ໃຫ້ແໜ້ນໝາກໄມ້ໃນປ່າ, ເມື່ອປະເຊີນກັບພາບການທົດລອງທີ່ຕ້ອງກິນກອຍທີ່ຢູ່ບ່ອນສູງຂຶ້ນໄປລົງຈຶ່ງສາມາດໃຊ້ໄມ້ແ ໜ້ນເອົາກອຍໄດ້. ລົງມອງເຫັນຄວາມສຳພັນລະຫວ່າງໄມ້ທີ່ວາງໄກ້ກັບກອຍ ແລະ ຈັບມາຕໍ່ກັນໄດ້ເພື່ອແໜ້ນກອຍ. ລົງໄດ້ ຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້ມອງເຫັນຄວາມສຳພັນກັບຫາເດີມ ແລະ ນຳວິທີການນຳໃຊ້ແກ້ບັນຫາໃໝ່ໄດ້ສຳເລັດ.

2.3. ທິດສະດີການຖ່າຍທອດໂດຍການສະຫຼຸບຄວາມຄ້າຍຄື

ຈັດຕ໌ (Judd) ເຈົ້າຂອງທິດສະດີທີ່ເຊື່ອວ່າຄວາມສາມາດໃນການສະຫຼຸບກົດເກນເປັນຫົວໃຈ ສຳຄັນເຮັດໃຫ້ ເກີດການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້, ເພາະການນຳເອົາຄວາມຮູ້ທີ່ສະຫຼຸບເປັນກົດເກນໄປໃຊ້ໃນການຮຽນຮູ້ ແລະ ການແກ້ ໄຂບັນຫາຕ່າງໆຕໍ່ໄປ.

ທິດສະດີຖ່າຍທອດໂດຍການສະຫຼຸບຄວາມຄ້າຍຄື ຂອງຈັດຕ໌ ເປັນແນວຄິດໃກ້ຄຽງກັບທິດສະດີ ເກສຕັນທີ່ ວ່າ: ການຮຽນຮູ້ເກີດຈາກການຮັບຮູ້ ແລະ ການຢັ້ງເຫັນ ເຊິ່ງສຕ້ອງອາໄສຄວາມເຂົ້າໃຈ, ສາມາດມອງເຫັນຄວາມສຳພັນ ລະຫວ່າງອົງປະກອບຕ່າງໆຂອງບັນຫາ ແລະ ຮູ້ແຈ້ງຕະຫຼອດທຸກຂັ້ນຕອນ, ຈົນສາມາດສະຫຼຸບເປັນກົດເກນໄດ້.

ສິ່ງທີ່ໃຫ້ຄວາມສຳຄັນແມ່ນການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້ທາງບອກ, ການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້ທາງບອກຈະ ເກີດຂຶ້ນຫຼາຍເມື່ອມີສິ່ງກະຕຸກ ແລະ ການຕອບສະໜອງຂອງສະຖານະການໜຶ່ງ ຫຼື ສະຖານະການໃໝ່ເຊິ່ງອາດຄ້າຍຄື ກັນດ້ານເນື້ອໃນ, ວິທີການ ແລະ ເຈດຕະນາຂອງຜູ້ຮຽນທີ່ມີສະຖານະການເຫຼົ່ານັ້ນ. ກົງກັນຂ້າມການຖ່າຍທອດການ ຮຽນທາງລົບຈະເກີດຂຶ້ນຫາກການກະຕຸ້ນ ແລະ ການຕອບສະໜອງສະຖານະການໜຶ່ງ ຫຼື ສະຖານະການເດີມຕ່າງກັນ ກັບສະຖານະການໃໝ່. ເຖິງແນວໃດ ກໍ່ຕາມການນຳຫຼັກການຖ່າຍທອດຄວາມຮູ້ໄປໃຊ້ ຄຸສອນຕ້ອງເນັ້ນໃຫ້ຜູ້ຮຽນຮູ້ ວິທີການ, ຮູ້ເຮັດຕົວຈິງຫຼາຍກວ່າການຈື່ເນື້ອໃນ ເພາະການສະຫຼຸບຫຼັກການເຮັດໃຫ້ເກີດການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້ໄດ້ ດີ.

ທິດສະດີການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້ໂດຍຄວາມສຳພັນລະຫວ່າງສິ່ງກະຕຸກກັບການຕອບສະໜອງ. ການຖ່າຍ ທອດການຮຽນຮູ້ຈະໜ້ອຍ ຫຼື ຫຼາຍຍ່ອມຂຶ້ນການປະສົມປະສານ ຫຼື ຄວາມສຳພັນລະຫວ່າງຄວາມຄ້າຍຄືຂອງການຕອບ ສະໜອງ ແລະ ສິ່ງກະຕຸກໃນການຮຽນຮູ້ສອງຢ່າງນັ້ນເອງ.

3. ຫຼັກການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້

ຈາກການທົດລອງຄົ້ນຄວ້າ ຂອງທ່ານທອນໄດ, ຈັດຕ໌ ແລະ ກຸມເກສຕັນ ເຫັນວ່າ: ການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້ ຕ້ອງອາໄສສະຖານະການ ແລະ ອົງປະກອບຫຼາຍຢ່າງຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ເກີດການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້, ການຖ່າຍທອດການ ຮຽນຮູ້ຈະບໍ່ເກີດຂຶ້ນເອງໂດຍອັດຕະນຸມັດ ຫຼື ແບບທຳມະຊາດ ແຕ່ຕ້ອງມີອົງປະກອບ ຕາມຫຼັກເກນດັ່ງນີ້:

3.1. ການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້ໂດຍເຄິ່ງຄືກັນ

ການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້ຈະເກີດຂຶ້ນ ແລະ ມີຫຼາຍຂຶ້ນຖ້າສອງສະຖານະການການຮຽນຮູ້ເຄິ່ງຄືກັນ, ການ ຮຽນຮູ້ເກົ່າຈະຊ່ວຍໃຫ້ການຮຽນຮູ້ໃໝ່ເກີດຂຶ້ນ, ສະດວກ ແລະ ງ່າຍຂຶ້ນ. ລັກສະນະຄ້າຍຄືກັນມີທັງເນື້ອໃນ, ວິທີການ ແລະ ຫຼັກການ ເຊັ່ນ: ການຮຽນຄະນິດສາດ ກັບ ການຮຽນຟີຊິກສາດ.

3.2. ການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້ໂດຍການສະຫຼຸບຄວາມ

ການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້ຈະເກີດຂຶ້ນຖ້າຜູ້ຮຽນເກີດການຮຽນຮູ້ເດີມ ໂດຍເຂົ້າໃຈຢ່າງຈະແຈ້ງຈົນສາມາດສະຫຼຸບເປັນຫຼັກເກນ, ຫຼັກເກນໄດ້ເພື່ອນຳໄປໃຊ້ໃນສະຖານະການ ການຮຽນຮູ້ໃໝ່ໄດ້.

3.3. ການຖ່າຍທອດໂດຍການຮຽນຮູ້ຄວາມສຳພັນ

ການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້ຈະເກີດຂຶ້ນຖ້າສະຖານະການການຮຽນຮູ້ເດີມມີຮູບແບບໃຫ້ປຽບທຽບ ແລະ ຮຽນແບບ.

3.4. ການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້ໂດຍທັດສະນະຄະຕິ ແລະ ອຸດົມຄະຕິ

ການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້ຈະເກີດຂຶ້ນເນື່ອງຈາກມີທັດສະນະຄະຕິ ແລະ ອຸດົມຄະຕິທີ່ດີ, ມີຄວາມໝັ້ນຄົງເຊັ່ນ: ມີຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍ ໃນການເຮັດວຽກງານໃດໜຶ່ງ ຍ່ອມເຮັດໃຫ້ການເຮັດວຽກງານດ້ານອື່ນມີຄວາມເປັນລະບຽບໄປນຳ.

4. ການສອນເພື່ອໃຫ້ເກີດການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້

ໃນການສອນຄູຄວນຄຳນຶງ ແລະ ສົງເສີມ ໃຫ້ເກີດການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້ທາງບວກ, ໃຫ້ນັກຮຽນສາມາດນຳຄວາມຮູ້ໄປໃຊ້ໃນຊີວິດຈຳວັນໃຫ້ເກີດຜົນ, ບໍ່ແມ່ນຮຽນຮູ້ພຽງຢ່າງດຽວ, ແຕ່ແມ່ນການຮຽນໃຫ້ເຂົ້າໃຈ ແລະ ນຳໃຊ້ໃຫ້ໄດ້. ສິ່ງຄວນເອົາໃຈໃສ່ຄື:

- ການສອນຄູຄວນເນັ້ນໃຫ້ຜູ້ຮຽນເຫັນຄວາມສຳພັນຂອງວິຊາຕ່າງໆ ແລະ ມີຄວາມສຳພັນຕໍ່ຊີວິດ ເສດຖະສາດຂອງຄົນເຮົາ.
- ການສອນບໍ່ຄວນເນັ້ນໃຫ້ທ່ອງຂຶ້ນໃຈ ແຕ່ຕ້ອງໃຫ້ຜູ້ຮຽນເຂົ້າໃຈໃນຫຼັກການ, ວິທີການສິ່ງທີ່ຮຽນ, ສາມາດສະຫຼຸບເປັນກົດເກນເພື່ອສາມາດນຳໄປໃຊ້ໃນສະຖານະການຕ່າງໆ ເພື່ອໃຫ້ເກີດຄວາມເຂົ້າໃຈຢ່າງແທ້ຈິງ. ການສອນຄູຕ້ອງຕ້ອງຍົກຕົວຢ່າງປະກອບໃຫ້ຫຼາຍ, ຈັດກົດເກນຈະກຳໜ້າຍຮູບແບບ, ສ້າງສະຖານະການຈຳລອງ.
- ການສອນຕ້ອງໃຫ້ນັກຮຽນມີປະສົບການຫຼາຍຮູບແບບທັງການຮຽນດ້ວຍຕົນເອງ, ການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າ, ການເຝິກປະຕິບັດ, ການສຶກສາສະຖານທີ່... ຈະຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ຮຽນເຂົ້າໃຈຢ່າງແທ້ຈິງ, ສາມາດສະຫຼຸບເປັນວິທີການ ແລະ ຫຼັກການໄດ້.
- ການສອນ ຄູຄວນຄຳນຶງເຖິງສະຕິປັນຍາທີ່ແຕກຕ່າງກັນຂອງຜູ້ຮຽນ ແລະ ຍ້ອມຮັບລັກສະນະການຮຽນຂອງແຕ່ລະຄົນ, ຈັດກົດເກນຈະກຳໜ້າໃຫ້ເໝາະສົມກັບນັກຮຽນແຕ່ລະລະດັບ.
- ຄູຄວນຄຳນຶງ ແລະ ສົງເສີມດ້ານຕ່າງໆເພື່ອພັດທະນະ ແລະ ອຸດົມຄະຕິທີ່ດີໃຫ້ແກ່ຜູ້ຮຽນ.
- ໃຫ້ໂອກາດທີ່ຜູ້ຮຽນໄດ້ເຟັກຟົນຕົນເອງເພື່ອເກີດ ຄວາມຊຳນານ ແລະ ພັດທະນາຄວາມສາມາດໄຫ້ສູງຂຶ້ນເລື້ອຍໆ
- ຈັດສະຖານະການ ຈຳລອງໃນການສອນເພື່ອໃຫ້ເກີດການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້ຢ່າງແທ້ຈິງ ຄູຄວນຈັດສະຖານະການການຮຽນຮູ້ໃນຫ້ອງຮຽນໄຫ້ສອດຄ່ອງກັບສະພາບນອກຫ້ອງຮຽນເຊັ່ນ ການເຟັກເວົ້າຢູ່ໜ້າຊັ້ນຮຽນ ການຫຼິ້ນດິນຕີແລະອື່ນໆ

- ການສອນຄູ່ຕ້ອງກຳນົດໄທ້ນັກຮຽນຮູ້ສິ່ງທີ່ເປັນຄວາມຮູ້ພື້ນຖານ ຈັດລຽງຄວາມຮູ້ແຕ່ຫງ່າຍຫາຍາກ ໃກ້ ຫາໄກ ຈາກຕຳຫາສູງຂຶ້ນ ເນັ້ນຄວາມຮູ້ໄທ້ຕໍ່ເນື່ອງສະໜ້າສະເໝີ
- ຄູ່ຄວນລະມັດລະຫວັງເພື່ອບໍ່ໄທ້ເກີດການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້ທາງລົບເພາະບໍ່ເປັນຜົນດີຕໍ່ການຮຽນຮູ້ ຈຶ່ງຄວນມີການກຽມພ້ອມຢ່າງຮອບຄອບກ່ອນການດຳເນີນການສອນ

ດັ່ງນັ້ນ ການສອນທີ່ເຮັດໄທ້ເກີດການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້ທີ່ດີຈຶ່ງເປັນໜ້າທີ່ແມ່ນຄວາມຈຳເປັນຂອງຄູ່ທີ່ຕ້ອງການມີຄວາມກຽມພ້ອມດ້ານຄວາມຮູ້ ດ້ານທັກສະວິຊາຊີບທີ່ແນບນຽນເຊິ່ງມີຄວາມຈຳເປັນທີ່ຕ້ອງມີເຈດຕະຕິທີ່ດີອີກດ້ວຍ

❖ ສະຫຼຸບ

ການຖ່າຍທອດຄວາມຮູ້ເຖິງການທີ່ບຸກຄົນໄດ້ຮຽນຮູ້ຢ່າງໜຶ່ງມາກ່ອນ,ເຊິ່ງຄວາມຮູ້ເດີ່ມທີ່ໄດ້ຮຽນມາມີຜົນຕໍ່ການຮຽນຮູ້ໃໝ່ ຫຼື ການກະທຳກິດກຳໃໝ່. ອາດມີຜົນໃນທາງບວກ ຫຼື ສົ່ງຜົນໃນທາງລົບ ຫຼືເປັນອຸປະສັກຂັດຂວາງການຮຽນຮູ້ໃໝ່ ເຮັດໃຫ້ການຮຽນຮູ້ໃໝ່ລ່າຊ້າຍາກຂຶ້ນ.ອາດມີຜົນໃນທາງບວກ ຫຼື ສົ່ງຜົນໃນທາງລົບ ຫຼື ເປັນອຸປະສັກຂັດຂວາງການຮຽນຮູ້ໃໝ່ ເຮັດໃຫ້ການຮຽນໃໝ່ລ່າຊ້າຍາກຂຶ້ນ.

ໃນການຮຽນ- ການສອນການຖ່າຍທອດຄວາມຮູ້ທາງບວກເປັນສິ່ງທີ່ດີ ແລະ ເພີ່ມປະສິດທິພາບການຮຽນຮູ້, ທັງຊ່ວຍປະຢັດເວລາ ແລະ ແຮງງານ. ສ່ວນການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້ທາງລົບຈະເຮັດໃຫ້ການຮຽນ- ການສອນບໍ່ຄ່ອຍໄດ້ຜົນ, ເສຍເວລາ, ເສຍແຮງເລື້ອຍໆຜູ້ເປັນຄູ່ຈຶ່ງຄວນສ້າງເສີມໃຫ້ເກີດການຖ່າຍທອດຄວາມຮູ້ທາງບວກຂຶ້ນໃນຫ້ອງຮຽນ.

ທິດສະດີການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້ໂດຍຄວາມສຳພັນລະຫວ່າງສິ່ງກະຕຸກກັບການຕອບສະໜອງ. ການຖ່າຍທອດການຮຽນຮູ້ຈະໜ້ອຍ ຫຼື ຫຼາຍຍ່ອມຂຶ້ນການປະສົມປະສານ ຫຼື ຄວາມສຳພັນລະຫວ່າງຄວາມຄ້າຍຄືຂອງການຕອບສະໜອງ ແລະ ສິ່ງກະຕຸກໃນການຮຽນຮູ້ສອງຢ່າງນັ້ນເອງ.

ພາກທີ 13

ແຮງຈູງໃຈ ແລະ ສຸຂະພາບຈິດ

1. ຄວາມໝາຍ ແລະ ວົງຈອນຂອງແຮງຈູງໃຈ.

1.1. ຄວາມໝາຍຂອງແຮງຈູງໃຈ

ແຮງຈູງໃຈໝາຍເຖິງພາວະໃດໜຶ່ງທີ່ກະຕຸ້ນໃຫ້ບຸກຄົນສະແດງພຶດຕິກຳອອກມາ. ສ່ວນການຈູງໃຈໝາຍເຖິງການນຳປັດໃຈຕ່າງໆທີ່ເປັນແຮງຈູງໃຈທີ່ຜິດກັດກະຕຸ້ນໃຫ້ບຸກຄົນສະແດງພຶດຕິກຳຢ່າງມີທິດທາງເພື່ອບັນລຸກຈຸດໝາຍຫຼືເງື່ອນໄຂທີ່ຕ້ອງການປັດໃຈຕ່າງໆທີ່ນຳມາເປັນສິ່ງລ້ຳໃຈ,ເປັນລາງວັນຫຼືເປັນການລົງໂທດ.ການເຮັດໃຫ້ເກີດການຕື່ນຕົວ ແລະ ເຮັດໃຫ້ເກີດການຄາດຫວັງຕ່າງໆ.

1.2. ວົງຈອນຂອງແຮງຈູງໃຈ.

ແຮງຈູງໃຈເປັນຂະບວນການທີ່ເກີດຂຶ້ນຢູ່ຕະຫຼອດເວລາ, ເມື່ອໃດມະນຸດຍັງມີຄວາມຕ້ອງການ,ຄວາມຕ້ອງການເຮັດໃຫ້ຮ່າງກາຍເກີດຄວາມບໍ່ສົມດູນ,ເຮັດໃຫ້ມີແຮງກະຕຸ້ນທີ່ກຳນົດທິດທາງເພື່ອສະແດງພຶດຕິກຳ ແລະ ການກະທຳໄປສູ່ເປົ້າໝາຍທີ່ຈະຕອບສະໜອງຕໍ່ຄວາມຕ້ອງການ. ເມື່ອໄດ້ຮັບການຕອບສະໜອງແຮງກະຕຸ້ນກໍ່ຫຼຸດລົງ ແລະ ເກີດຄວາມພໍໃຈເຊັ່ນ:ເວລາຫົວເກີດມີນ້ຳຍ່ອຍຂຶ້ນມາກະຕຸ້ນກັບກະເພາະອາຫານ ແຮງກະຕຸ້ນ ເຮັດໃຫ້ຕ່ອມສະແຫວງອາຫານ ຫາທິດທາງເມື່ອອີ່ມແລ້ວຈຶ່ງຫາຍຫົວ ແລະ ເກີດຄວາມສົມດູນໃນຮ່າງກາຍ.

1.3. ປະເພດຂອງແຮງຈູງໃຈ.

❖ ການຈູງໃຈມີ 2 ປະເພດຄື.

1) ການຈູງໃຈພາຍໃນ: ເປັນສະພາວະທີ່ບຸກຄົນຕ້ອງການກະທຳ ຫຼື ຮຽນຮູ້ບາງສິ່ງບາງຢ່າງດ້ວຍຕົນເອງໂດຍບໍ່ຕ້ອງການແຮງຈູງໃຈຈາກພາຍນອນ. ຕົວຢ່າງ: ການຕ້ອງການການຮຽນຮູ້ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ເຮັດດ້ວຍງານທີ່ດີ,ມີຄວາມມ່ວນຊື່ນ,ມີຄວາມຊຳນານ.ຕະຫຼອດເຖິງຄວາມຮູ້ສຶກນຶກຄິດ,ຄວາມຢາກຮູ້ຢາກເຫັນ,ຄວາມຮັກ,ຄວາມສົນໃຈ,ຄວາມມີສັດທາ.

2) ການຈູງໃຈພາຍນອກ:ແມ່ນສະພາວະທີ່ບຸກຄົນໄດ້ຮັບການກະຕຸ້ນຈາກພາຍນອກເຊັ່ນ:ຕ້ອງການສິ່ງຂອງ,ເງິນທອງ,ກຽດສັກສີຄວາມກ້າວໜ້າ,ການຍ້ອງຍໍຊົມເຊີຍ...ສິ່ງເຫຼົ່ານັ້ນໄດ້ກະຕຸ້ນໃຫ້ບຸກຄົນເກີດຄວາມຕ້ອງການ ແລະ ສະແດງພຶດຕິກຳສູ່ເປົ້າໝາຍ.

❖ ການຈູງໃຈເກີດມາຈາກ 3 ປະເພດ ຄື:

1) ແຮງຈູງໃຈສະລິລະວິທະຍາ ແມ່ນແຮງຈູງໃຈທີ່ຂຶ້ນກັບຄວາມຕ້ອງການດ້ານຮ່າງກາຍທັງໝົດ ເຊັ່ນ:ການຕ້ອງການນ້ຳ,ອາຫານ,ການຜັກຜ່ອນ.ຄວາມຕ້ອງການດ້ານນິພວກເຮົາສາມາດວັດລະດັບຄວາມຕ້ອງການໄດ້,ເບິ່ງໃນການເລືອກຊະນິດຄວາມຕ້ອງການຂອງບຸກຄົນ.

2) ແຮງຈູງໃຈທາງຈິດຕະວິທະຍາ ມີຄວາມສໍາຄັນໜ້ອຍກວ່າ ແຮງຈູງໃຈສະລິລະວິທະຍາ, ເພາະມີຄວາມຈຳເປັນຕໍ່ການດໍາລົງຊີວິດໜ້ອຍກວ່າ, ເຮັດໃຫ້ສຸຂະພາບຈິດຕິ, ສິດຊື່ນ. ແມ່ນຄວາມຕ້ອງການຢາກຮູ້ຢາກເຫັນ ແລະ ການຕອບສະໜອງຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ, ແມ່ນຄວາມຕ້ອງການທາງດ້ານຄວາມຮັກ ແລະ ການເອົາໃຈໃສ່, ໃຫ້ຄວາມໃກ້ສືດຂອງຄົນອື່ນ

3) ແຮງຈູງໃຈທາງສັງຄົມ ຈຸດເລີ່ມຕົ້ນມາຈາກປະສົບການທາງສັງຄົມໃນອາດີດຂອງບຸກຄົນ, ມີຄວາມສໍາພັນກັນສະແດງປະຕິກິລິຍາຂອງຄົນອື່ນທີ່ມີຕໍ່ເຮົາ, ແຮງຈູງໃຈຊະນິດນີ້ມີຄວາມສໍາຄັນຕໍ່ການດໍາລົງຊີວິດຂອງຄົນເຮົາເຊັ່ນ:

❖ ແຮງຈູງໃຈຫວັງສູ່ຜົນສໍາເລັດ ເປັນຄວາມປາດຖະໜາຂອງບຸກຄົນເພື່ອເຮັດກິດຈະກຳຕ່າງໆໃຫ້ດີ ແລະ ປະສົບຜົນສໍາເລັດ, ໄດ້ຮັບການສົ່ງເສີມແຕ່ໄວເດັກ. ຜົນການສຶກສາວິໄຈເຫັນວ່າ: ການສະແດງປະຕິບັດປະຕິກິລິຍາທີ່ມີຕໍ່ເຮົາ, ແຮງຈູງໃຈຊະນິດນີ້ມີຄວາມສໍາຄັນຕໍ່ການດໍາລົງຊີວິດຂອງຄົນເຮົາເຊັ່ນ:

- ແຮງຈູງໃຈຫວັງສູ່ຜົນສໍາເລັດເປັນຄວາມປາດຖະໜາຂອງບຸກຄົນເພື່ອເຮັດກິດຈະກຳຕ່າງໆໃຫ້ດີ ແລະ ປະສົບຜົນສໍາເລັດ, ໄດ້ຮັບການສົ່ງເສີມແຕ່ໄວເດັກ. ຜົນການສຶກສາເຫັນວ່າ: ເດັກໄດ້ຮັບການອົບຮົມລ້ຽງດູຢ່າງອິດສະຫຼະເປັນຕົວຂອງຕົວເອງ, ການຊ່ວຍເຫຼືອຄົນເອງຕາມໄວຈະເຕີມໃຫຍ່ເປັນປູ້ມີຄວາມຫວັງສູ່ຜົນສໍາເລັດໃນຊີວິດສູງ ແຮງຈູງໃຈສູ່ຜົນສໍາເລັດນີ້ມັນເລີ່ມຈາກການສຶກສາໃນຄອບຄົວເປັນອັນດັບໜຶ່ງ
- ແຮງຈູງໃຈໃຜຜົນສໍາພັນເປັນແຮງຈູງໃຈທີ່ເຮັດໃຫ້ບຸກຄົນປະຕິບັດຕົນເປັນທີ່ຍອມຮັບຂອງຄົນອື່ນ, ຕ້ອງການຄວາມອົາໃຈໃສ່, ຄວາມຮັກຈາກຜູ້ອື່ນ.
- ແຮງຈູງໃຈຕໍ່ຄວາມນັບຖືຕົນເອງເປັນແຮງຈູງໃຈທີ່ບຸກຄົນປາດຖະໜາ, ເປັນທີ່ຍອມຮັບໃນສິ່ງ, ຕ້ອງການ ການຍອມຮັບ ແລະ ຍ້ອງຍໍຈາກສັງຄົມ.

1.4. ສາເຫດທີ່ເກີດແຮງຈູງໃຈ

ພຶດຕິກຳທີ່ເກີດຈາກແຮງຈູງໃຈເກີດຂຶ້ນຈາກຄວາມຕ້ອງການ ແລະ ແຮງກະຕຸ້ນມີຜົນແຮດໃຫ້ບຸກຄົນສະແດງພຶດຕິກຳອອກ, ແຕ່ບາງຄັ້ງພຶດຕິກຳທີ່ຄວນຄື: ມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນທັງທີ່ແຮງກະຕຸ້ນຊະນິດດຽວກັນ

ຕົວຢ່າງ: ນັກສຶກສາຕ້ອງການສອບເສັງໄດ້ ບາງຄົນຕຽງໃຈຮຽນດ້ວຍຕົນເອງແທ້ແຕ່ບາງຄົນຫາຊື່ຫົວບົດສອບເສັງ, ບາງຄົນພັດຕ້ອງຈິດຕ້ອງກ່າຍຄໍາຕອບເຂົ້າໃນຫ້ອງ. ພຶດຕິກຳແຕກຕ່າງກັນມາຈາກສອງສາເຫດຄື:

- ຄວາມຕ້ອງການທີ່ເກີດຈາກພາຍໃນອິນຊີແມ່ນຄວາມຕ້ອງການທາງສະລິລະວິທະຍາເຊັ່ນ: ຕ້ອງການນໍ້າ, ອາຫານ, ອີກຊື່ຄວາມຕ້ອງການທີ່ເກີດຈາກພາຍນອກອິນຊີແມ່ນອິດທິພົນທາງສັງຄົມ, ຕ້ອງການປະສົບຜົນສໍາເລັດຄວາມສໍາພັນກັບຜູ້ອື່ນ.....

1.5. ການວັດພາວະນາແຮງຈູງໃຈ

ພາວະແຮງຈູງໃຈບໍ່ສາມາດວັດໄດ້ບໍ່ສາມາດວັດໄດ້ໂດຍກົງເພາະແມ່ນສິ່ງເບິ່ງບໍ່ເຫັນໄດ້ງ່າຍ, ນັກຈິດຕະວິທະຍາຕ້ອງໃຊ້ວິທີສັງເກດ ແລະ ຄາດຄະເນຈາກພຶດຕິກຳ. ການວັດການຈູງໃຈມີສາມວິທີຄື:

- ວັດຈາກອັດຕາການເຄື່ອນທີ່ໄປ, ມະນຸດຫຼືສັດໃຊ້ການຈູງໃຈຫຼາຍຈະຢູ່ມຸມພາວະຕົ້ນຕົວ, ສະແດງພຶດຕິກຳອອກ.
- ວັດຈາກອັດຕາການເຮັດກິດຈະກຳເບິ່ງວາຄົນຫຼືສັດໃຊ້ຄວາມພະຍາຍາມໃນການກະທຳ, ເພື່ອບັນລຸຈຸດໝູ່ໝາຍຫຼາຍໜ້ອຍພຽງໃດຖ້າໃຊ້ແຮງຈູງໃຈກໍຕ້ອງພະຍາຍາມຕື່ມ

- ວັດຈາກການເອົາສະນະອຸປະສັກຈະບັນລຸຜົນສໍາເລັດຕ້ອງໃຊ້ຄວາມພະຍາຍາມເພື່ອເອົາຊະນະອຸປະສັກຕ່າງໆ ມີແຮງຈູງໃຈກໍ່ຕ້ອງໄດ້ຄວາມພະຍາຍາມສູງເພື່ອຜ່ານອຸປະສັກ

2. ທິສະດີຂອງແຮງຈູງໃຈ

2.1. ທິດສະດີຂອງການຄວບຄຸມສ່ວນຕົວ

ທໍາມະຊາດຂອງມະນຸດມີຄວາມຕ້ອງການຄວາມສຸກສ່ວນຕົວ ແລະ ພະຍາຍາມໜີຈາກຄວາມເຈັບປວດ. ຄວາມສຸກຄວາມສຸກສ່ວນຕົວຂອງບຸກຄົນສະແດງອອກໂດຍບໍ່ໄດ້ສ້າງຄວາມເດືອດຮ້ອນໃຫ້ຜູ້ອື່ນ.ແຕ່ຄວາມສຸກສ່ວນຕົວບາງຄົນພັດ ຕ້ອງມີຂັ້ນບົນຄວາມທຸກ ແລະ ຄວາມເດືອດຮ້ອນຂອງຜູ້ອື່ນ.

2.2. ທິສະດີສັນຊາດຕະຍານ

ສັນຊາດຕະຍານເປັນສິ່ງທີ່ຕິດຕົວ ບຸກຄົນມາແຕ່ເກີດ,ບຸກຄົນມີປະຕິກິລິຍາຕ່າງໆອອໂດຍບໍ່ຕ້ອງຮຽນຮູ້ ເຊັ່ນ: ເດັກເກີດມາຕ້ອງມີຄວາມຕ້ອງການນ້ຳ,ອາຫານ,ຮູ້ຮ້ອນ,ຮູ້ໜາວໄດ້.ປະຕິກິລິຍາທີ່ທຳມາດເກີດ ຈຶ່ງເປັນຜົນຕໍ່ແຮງຈູງໃຈໃຫ້ບຸກຄົນທີ່ມີພຶດຕິກຳຕ່າງໆ.

❖ ລັກສະນະຂອງສັນຊາດຕະຍານມີຫຼາຍປະເພດຄື:

1) ສັນຊາດກ້ຽນກັບການດໍາລົງຊີວິດ ເມື່ອຮ່າງກາຍຢູ່ໃນຄວາມສົມດຸນ,ຄວາມບໍ່ສົມດຸນຂອງຮ່າງກາຍໄດ້ກາຍເປັນຕົວກະຕຸ້ນ,ເປັນແຮງຈູງໃຈໃຫ້ຮ່າງກາຍມີພຶດຕິກຳຕ່າງໆເກີດຂຶ້ນເພື່ອໃຫ້ຮ່າງກາຍຢູ່ໃນພາວະສົມດຸນ,ເຮັດໃຫ້ບຸກຄົນສາມາດດໍາລົງຊີວິດຕໍ່ໄປໄດ້.

ຕົວຢ່າງ: ເມື່ອຫົວອາຫານ ຫາ ຕ້ອງການການກິນໃຫ້ອີມ.

2) ສັນຊາດຕະຍານກ້ຽວກັບຄວາມຕາຍ ,ບຸກຄົນໃຫ້ຄວາມສົນໃຈກ້ຽວກັບຄວາມຕາຍ,ຈຶ່ງສົນໃຈສຸຂະອາໄມຕົນເອງ,ໄປປຶກສາໝໍຫຼືວາດລະແວງວ່າຕົນເອງເປັນໂລກຮ້ຽຍຕະຫຼອດເວລາ

3) ສັນຊາດຕະຍານທາງສັງຄົມ, ເມື່ອຄົນມີອາຍຸສູງຂຶ້ນຈະມີການຮຽນຮູ້ ແລະ ປະສົບການຫຼາຍຂຶ້ນ,ບຸກຄົນເກີດມີການຮຽນຮູ້ ແລະ ການລອກແບບຈາກສະພາບແວດລ້ອມ ແລະວັດທະນະທຳແຕ່ລະແຫ່ງມີການຖ່າຍຖອດສືບເນື່ອງກັນມາ ແລະ ມີການແຕກຕ່າງອອໄປແຕ່ລະຄົນ,ເຮັດໃຫ້ສັນຊາດຕະຍານແຕ່ລະຄົນມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນ.

3.ທິດສະດີການມີເຫດຜົນ: ແມ່ນຄວາມສາມາດໃນການມີເຫດຜົນໃນການຕັດສິນໃຈກະທາສິ່ງຕ່າງໆບຸກຄົນມັກຈະມີຄວາມຕັ້ງໃຈຈິງ ແລະ ມີຄວາມປາດຖະໜາຈະເຮັດໃຫ້ສິ່ງໃດສິ່ງໜຶ່ງມີຄວາມຈິງໃຈ,ບຸກຄົນຕ້ອງມີອິດສະຫຼະ ແລະ ມີເຫດຜົນ,ສາມາດຕັດສິນໃຈຕໍ່ການກະທຳຕ່າງໆ ໄດ້ມີຄວາມຮູ້ວ່າຕົນຕ້ອງເຮັດອັນໃດ?ຕັດສິນໃຈສິ່ງຕ່າງໆຢ່າງມີເຫດຜົນ

2.3. ທິດສະດີແຮງກະຕຸ້ນ

ໂດຍປົກກະຕິແລ້ວພຶດຕິກຳແລະການກະທຳຕ່າງໆຂອງບຸກຄົນມີຄວາມສຳພັນກັບແຮງກະຕຸ້ນພາຍນອກ,ແຮງກະຕຸ້ນເປັນພາວະຕິງຄຽດຂອງຮ່າງກາຍ,ເປັນຕົວການເຮັດໃຫ້ຮ່າງກາຍສະແດງພຶດຕິກຳຕ່າງໆເພື່ອຈັດຄວາມຄຽດອອກໄປ.

ແຮງກະຕຸ້ນມີ 2 ລັກສະນະ: ແຮງພາຍໃນເຊິ່ງເກີດຈາກຄວາມຕ້ອງການຂອງຮ່າງກາຍ,ເກີດຈາກຄວາມຕ້ອງການແບບສັນຊາດຕະຍານ.ແຮງກະຕຸ້ນພາຍນອກເກີດຈາກຄວາມຕ້ອງການດ້ານສະຕິປັນຍາ,ອາລົມ ແລະ ສັງຄົມ ເຊິ່ງມີຜົນເຮັດໃຫ້ບຸກຄົນມີພຶດຕິກຳທີ່ແຕກຕ່າງອອກໄປ,ອັນເປັນຜົນເນື່ອງມາຈາກປະສົບການ ແລະ ການຮຽນຮູ້.

- 1) ແຮງກະຕຸ້ນເພື່ອການຢູ່ຫຼອດຂອງຊີວິດ ແມ່ນຄວາມຕ້ອງການນ້ຳ,ອາຫານ,ຖ້າຂາດສິ່ງເຫຼົ່ານີ້ບຸກຄົນອາຍຸມີຊີວິດຕໍ່ໄປໄດ້.
- 2) ແຮງກະຕຸ້ນສຸກເສີນ ແມ່ນສິ່ງທີ່ຈູງໃຈໃຫ້ບຸກຄົນກະທຳສິ່ງຕ່າງໆເມື່ອເກີດເຫດສຸກເສີນຂຶ້ນເຊັ່ນ:ເໝັນໄຟໄໝບ້ານຕ່ອງກໍຮີບຂີນເຂົ້າຂອງ ເມື່ອເຫັນຄົນຕົກນ້ຳກໍຮີບໂດດຊ່ວຍລອຍນ້ຳ ບໍ່ເປັນກໍໃຊ້ສຽງຮ້ອງດັງໆເພື່ອຂໍຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອຈາກຜູ້ອື່ນ.
- 3) ແຮງກະຕຸ້ນເພື່ອການສຶກສາເປັນແຮງຈູງໃຈເຮັດໃຫ້ບຸກຄົນຢາກຮູ້ຢາກເຫັນ,ມີຄວາມພະຍາຍາມຫາຄວາມຮູ້ໃໝ່ໆຢູ່ຕະຫຼອດເວລາ,ພະຍາຍາມຫາຄຳຕອບ ແລະ ຄວາມເປັນຈິງ ເຊັ່ນ:ການໄປໂຮງຮຽນເພື່ອຮຽນ,ເມື່ອມີສິ່ງບໍ່ເຂົ້າໃຈກໍຕ້ອງຖາມຄູ.
- 4) ແຮງກະຕຸ້ນເພື່ອການສືບພັນເປັນແຮງຈູງໃຈໃຫ້ບຸກຄົນເກີດປະຕິກິລິຍາທາງເພດໃນລັກສະນະຕ່າງໆຂຶ້ນເຊັ່ນ: ຕ້ອງການແຕ່ງຕົວໃຫ້ເດັ່ນຂຶ້ນເພື່ອໃຫ້ເຫັນຄວາມສົນໃຈຈາກເພດກົງກັນຂ້າມ.

ເວົ້າລວມແລ້ວນັບເປັນກົດເກນການມີຊີວິດ ທີ່ບຸກຄົນຕ້ອງມີແຮງກະຕຸ້ນເພື່ອການຢູ່ຫຼອດຂອງຊີວິດສາກ່ອນ, ຖ້າບໍ່ມີແຮງກະຕຸ້ນນີ້ ແຮງກະຕຸ້ນສຸກເສີນ,ແຮງກະຕຸ້ນເພື່ອການສຶກສາ,ແຮງກະຕຸ້ນເພື່ອການສືບພັນກໍບໍ່ເກີດຂຶ້ນໄດ້.

2.4. ທິດສະດີລະດັບຂັ້ນຄວາມຕ້ອງການ

2.4.1. ທິດສະດີລະດັບຂັ້ນຄວາມຕ້ອງການຂອງມາສະໂລ

ລັກສະນະຄວາມຕ້ອງການຕາມຫຼັກຂອງມາສະໂລມີດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- 1) ຂັ້ນທີ 1 ຄວາມຕ້ອງການດ້ານສະລິລະວິທະຍາ ເປັນຄວາມຕ້ອງການທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດຂອງການດຳລົງຊີວິດເຊັ່ນ: ຄວາມຕ້ອງການນ້ຳ,ອາກາດ,ອຸນຫະພູມ,ການຫຼັບນອນ,ການຂັບຖ່າຍ ແລະ ອື່ນໆ
- 2) ຂັ້ນທີ 2 ຄວາມຕ້ອງການດ້ານຄວາມປອດໄພ ແລະ ໝັ້ນຄົງ ແມ່ນຄວາມຕ້ອງການຄຸ້ມຄອງປົກຄອງ,ຄວາມຮູ້ສຶກປອດໄພຈາກການຄຸກຄາມ,ປອດການວິຕົກກັງວົນ,ອັນຕະລາຍ ແລະ ຄວາມເຈັບປອດຕ່າງໆ.
- 3) ຂັ້ນທີ 3 ຄວາມຕ້ອງການຄວາມຮັກ ແລະ ການເປັນເຈົ້າຂອງ,ຢາກໃຫ້ຕົນເປັນທີ່ຮັກ ແລະ ກາຍຍອມຮັບຈາກກຸ່ມ, ຕ້ອງການມີສ່ວນຮ່ວມຈາກໝູ່ເພື່ອນ, ຄອບຄົວ ແລະ ສັງຄົມ.
- 4) ຂັ້ນທີ 4 ຄວາມຕ້ອງການໄດ້ຮັບຄຳຍົກຍອງຈາກຜູ້ອື່ນ ເຮັດໃຫ້ເກີດພຶດຕິກຳຕ່າງໆອອກ ເຊັ່ນ: ມີຄວາມບຸກບັ້ນອິດທິນ,ຄົນບາງຄົນຕ້ອງໃຊ້ຢ່າງຟຸ່ມເພື່ອຍເພື່ອຈະໄດ້ຮັບຄວາມຍົກຍ້ອງຈາກຄົນອື່ນ.
- 5) ຂັ້ນທີ 5 ຄວາມຕ້ອງການການບັນລຸຄວາມຕ້ອງການຂອງຕົນຢ່າງແທ້ຈິງເປັນຄວາມຕ້ອງການສູງສຸດຂອງຄົນເຮົາ,ບຸກຄົນຕ້ອງພະຍາຍາມກະທຳສິ່ງຕ່າງໆຕາມຄວາມສາມາດ ແລະ ເໝາະສົມຂອງຕົນເອງ ເຊັ່ນ:ຄຸສອນຕັ້ງໃຈໂດຍບໍ່ເບື້ອໜ້າຍ,ສອນດ້ວຍຄວາມສຸກຄວາມສະບາຍໃຈ.

2.4.2. ທິດສະດີລະດັບຂັ້ນຂອງເມອຣເຢຍ.

- 1) ຄວາມຕ້ອງການທີ່ຈະເອົາຊະນະຄົນອື່ນ, ເອົາຊະນະກັບສິ່ງຂັດຂ້າງທັງໝົດໂດຍບໍ່ມີການຕໍ່ສູ້, ແກ້ແຄ້ນ. ທຳຮ້າຍຮ່າງກາຍ, ຂ້າພັນກັນ, ຫຼືເວົ້າຈາດຳຢ່າງແຂງກະດາງ.
- 2) ຄວາມຕ້ອງການທີ່ຈະເອົາຊະນະກັບອຸປະສັກດ້ວຍການສ້າງຄວາມພະຍາຍາມໃຫ້ສູ້ຂຶ້ນ ເຊັ່ນ: ເມື່ອຖືກຜູ້ອື່ນດູມົນນົນທາເຮັດໃຫ້ບຸກຄົນເກີດຄວາມພະຍາຍາມສູງຂຶ້ນເພື່ອເອົາຊະນະກັບຄຳນິນທາຈົນປະສົບຜົນສຳເລັດ
- 3) ຄວາມຕ້ອງການທີ່ຈະຍ້ອມແພ້, ຍ້ອມຮັບຜິດຍ້ອມຮັບຄຳວິພາກວິຈານຫຼືຍ້ອມຮັບການລົງໂທດເຊັ່ນ: ການຍ້ອມຮັບເອົາຕົນເອງເພື່ອການປະທ້ວງ.
- 4) ຄວາມຕ້ອງການປົກປ້ອງຕົນເອງຈາກຄຳວິພາກວິຈານ, ການຕິຕຽນ, ເປັນການຕ້ອງການທາງດ້ານຈິດໃຈ, ພະຍາຍາມຫາເຫດຜົນມາອະທິບາຍການກະທຳຂອງຕົນເອງ, ພະຍາຍາມປ້ອງກັນໂຕເອງຈາກການກະທຳຕ່າງໆທັງປວງ. ເຊັ່ນ: ການໃຫ້ເຫດຜົນເສັງຕົກ, ຍ້ອນບົດສອນເສັງຢາກເກີນໄປຫຼືຍ້ອນເສັງຕົກຍ້ອນຄູສອນບໍ່ໄດ້
- 5) ຄວາມຕ້ອງການເປັນອິດສະຫຼະຈາກສິ່ງກົດຂັບທັງປວງຕໍ່ສູ້ດົນລົນເພື່ອຕົວຂອງຕົວເອງ. ເຊັ່ນ: ເດັກມັກແຕ່ງຕົວຫຼຸກົນອາຫານເອົາເອງໂດຍບໍ່ອາໄສການຊ່ວຍເຫຼືອຈາກພໍ່-ແມ່ແລະ ຜູ້ອື່ນໆ
- 6) ຄວາມຕ້ອງການຄວາມສຳເລັດໂດຍເຮັດສິ່ງຕ່າງໆທີ່ຍາກລຳບາກໃຫ້ປະສົບຜົນສຳເລັດ. ການສຶກສາເຫັນວ່າເພດຊາຍມີຄວາມຕ້ອງການຄວາມສຳເລັດສູງສຸດກວ່າເພດຍິງ.
- 7) ຄວາມຕ້ອງການສ້າງມິດຕະພາບກັບຄົນອື່ນໆ, ຕ້ອງການໃຫ້ຜູ້ອື່ນມີຄວາມຮັກຕໍ່ຕົນເອງ, ຕ້ອງການເອົາອີກເອົາໃຈ, ຊື່ສັດຈົງໃຈຕໍ່ເພື່ອຝູງ, ພະຍາຍາມໃກ້ສື່ດູ້ຜູ້ອື່ນ.
- 8) ຄວາມຕ້ອງການຄວາມສະໜອງສະໜານມ່ວນຂຶ້ນ, ຕະລົກເຮືາເພື່ອຜ່ອນຄາຍຄວາມເຄັ່ງຕຶງ.
- 9) ຄວາມຕ້ອງການການແຍກຕົວຈາກຄົນອື່ນ, ຕ້ອງການຮັບຄວາມສຸກຄວາມເຫັນໃຈ, ໄດ້ການແນະນຳຊ່ວຍເຫຼືອຈາກຄົນອື່ນ.
- 10) ຄວາມຕ້ອງການການແຍກຕົວຈາກຄົນອື່ນ, ບໍ່ສົນບັກຽດ, ເມີນເສີຍຕໍ່ຄົນອື່ນ.
- 11) ຄວາມຕ້ອງການຊ່ວຍເຫຼືອຄົນອື່ນ, ຊ່ວຍບຸກຄົນທີ່ດອຍກວ່າຕົນເອງ, ຕ້ອງການຊ່ວຍເຫຼືອຄົນອື່ນໃຫ້ພົ້ນຈາກໄພອັນຕະລາຍຕ່າງໆ
- 12) ຄວາມຕ້ອງການມີອິດຕິພົນເໝືອນຄົນອື່ນ, ເຮັດໃຫ້ຜູ້ອື່ນເຮັດຕາມຄວາມຕ້ອງການຂອງຕົນ, ເຮັດໃຫ້ຕົນມີຄວາມຮູ້ສຶກວ່າຕົນມີອິດຕິພົນເໝືອນຈິດໃຈຄົນອື່ນ.
- 13) ຄວາມຕ້ອງການຍ້ອມຮັບແລະນັບຖືຜູ້ອະວຸໂສກວ່າ, ດ້ວຍຄວາມຍິນດີ, ມີຄວາມນິຍົມຊົມຊອບຕໍ່ຜູ້ມີອຳນາດເໝືອນກວ່າ, ພ້ອມຈະໃຫ້ຄວາມຮ່ວມມືດ້ວຍຄວາມຍິນດີ
- 14) ຄວາມຕ້ອງການຄວາມຮູ້ສຶກຫຼົ້ມເຫຼວ, ໃຫ້ພົ້ນຈາກໄພອັນຕະລາຍ, ຕ້ອງການຫຼີກລ້ຽງຈາກຄວາມດູຖືກ ແລະ ການກະທຳຕ່າງໆທີ່ເກີດຄວາມລະອາຍໃຈ
- 15) ຄວາມຕ້ອງການຫຼີກລ້ຽງຈາກອັນຕະລາຍ, ຄວາມເຈັບປວດໃນຮ່າງກາຍ, ຕ້ອງການໄດ້ຮັບຄວາມປອດໄພທັງປວງ

16) ຄວາມຕ້ອງການລົກລ້ຽງຈາກການຖືກຕຳນິ,ຖືກລົງໂທດໂດຍການລອຍຕາມກຸ່ມ,ຍ້ອມຮັບຄຳສັ່ງຫຼືປະຕິບັດຕາມຂໍ້ກຳນົດຂອງກຸ່ມເພາະຍ້ານຖືກລົງໂທດ

17) ຄວາມຕ້ອງການເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍ,ຄວາມປານິດງົດງາມເຊັ່ນ:ການຈັດມ້ຽນວັດສະດຸອຸປະກອນ,ການຈັດໜັງສືຕ່າງໆ

18) ຄວາມຕ້ອງການທີ່ຈະຮັກສາຊື່ສຽງຂອງຕົນທີ່ມີຢູ່ຈົນສຸດຄວາມສາມາດເຊັ່ນ:ເຖິງຈະມີຄວາມຕ້ອງການພຽງໃດກໍຕາມແຕ່ຕົນກໍບໍ່ຍ້ອມສັ່ງເປັນອັນຂາດເພາະຍ້ານເສຍຊື່ສຽງ.

19) ຄວາມຕ້ອງການໃຫ້ຕົນເອງມີຄວາມແຕກຕ່າງຈາກຜູ້ອື່ນ,ໃນການກຳລັງຊີວິດ,ການນຸ່ງຖື...

ທິດສະດີແຮງຈູງໃຈເປັນທິດສະດີທີ່ມີຜົນຕໍ່ພຶດຕິກຳຂອງບຸກຄົນ ແຕ່ລະທິດສະດີດັ່ງກ່າວມີຄວາມເຊື່ອ ແລະ ແນວຄິດແຕກຕ່າງກັນອອກໄປ,ຜູ້ສຶກສາຄວນໃຊ້ວິຈາລະນະຍານ,ວິເຄາະແນວຄວາມຄິດແຕ່ລະທິດສະດີໃຫ້ລະອຽດເພື່ອຄວາມເຂົ້າໃຈຖືກຕ້ອງ ແລະ ນຳໄປໃຊ້ໃຫ້ເກີດປະໂຫຍດສູງສຸດ.

2.5. ອົງປະກອບທີ່ມີຜົນຕໍ່ແຮງຈູງໃຈ

2.5.1. ທາມະຊາດຂອງແຕ່ລະບຸກຄົນທຸກຄົນມີທາມະຊາດທີ່ແຕກຕ່າງກັນເຊິ່ງເປັນເອກະລັກຂອງໃຜລາວ

ກ. ແຮງກະຕຸ້ນໄດ້ເປັນພື້ນຖານເບື້ອງຕົ້ນຂອງການກໍ່ໃຫ້ເກີດພຶດຕິກຳ,ເປັນພາວະທີ່ເກີດຈາກຄວາມບໍ່ສົມດູນຂອງຮ່າງກາຍເຊັ່ນ:ສະພາວະຮ່າງກາຍຂາດສານອາຫານ,ຂາດນ້ຳ,ມີຄວາມຕຶງຄຽດ,ຄວາມເຈັບປວດ ແລະອື່ນໆ ເພື່ອເກີດສະພາວະຄວສມບໍ່ສົມດູນເປັນຈຸດເລີ່ມຕົ້ນຂອງການກຳເນີດແຮງຈູງໃຈຂອງບຸກຄົນເພື່ອໃຫ້ເກີດສະພາວະຄວາມສົມດູນ

❖ ແຮງກະຕຸ້ນເກີດຈາກລັກສະນະ 2 ປະການດັ່ງນີ້:

- ແຮງກະຕຸ້ນເກີດຈາກສະພາບໃນຮ່າງກາຍເຊັ່ນ:ຄວາມຫົວກະຫາຍ,ອິດເມື່ອຍ ແລະ ອື່ນໆ
- ແຮງກະຕຸ້ນເກີດຈາກສະພາບພາຍນອກຮ່າງກາຍ ໄດ້ຮັບຄວາມເຈັບປວດຈາກສິ່ງແວດລ້ອມ,ສະພາບແວດລ້ອມເປັນຕົ້ນເຫດໃຫ້ເກີດຄວາມຄຽດ...

ຂ.ຄວາມວິຕົກກັງວົນ ມີຜົນຕໍ່ການຮຽນຮູ້ ແລະ ຕໍ່ພຶດຕິກຳຕ່າງໆຜູ້ມີຄວາມວິຕົກກັງວົນສູງຈະມີພຶດຕິກຳດ້ອຍກວ່າຜູ້ທີ່ມີຄວາມວິຕົກກັງວົນເມື່ອສຶກສາຕໍ່ໄປພົບວ່າກຸ່ມມີຄວາມວິຕົກກັງວົນໃຈນ້ອຍໄດ້ຮັບແຮງກະຕຸ້ນຈາກສິ່ງກະທົບສ່ວນກຸ່ມທີ່ມີຄວາມວິຕົກກັງວົນສູງເຖິງຈະໃຊ້ແຮງກະຕຸ້ນຈາກສິ່ງກະທົບກໍບໍ່ສາມາດເຮັດໃຫ້ຮູ້ການຮຽນຮູ້ຕ່າງໆໄດ້ ຄວາມວິຕົກກັງວົນຈະມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນໃນແຕ່ລະຄົນ,ຂຶ້ນກັບປະສົບການ ແລະ ການຮຽນຮູ້ຂອງແຕ່ລະຄົນ,ເມື່ອອາຍຸສູງຂຶ້ນຄວາມວິຕົກກັງວົນກໍເພີ່ມຂຶ້ນ,ເດັກນ້ອຍຈະບໍ່ມີຄວາມກັງວົນ,ມີແຕ່ຄວາມຢ້ານກົວ ແຕ່ເມື່ອອາຍຸສູງຂຶ້ນຄວາມຢ້ານກົວກໍຈະຫຼຸດລົງ ຄວາມກັງວົນກໍເພີ່ມຂຶ້ນ.

2.5.2. ສະຖານະການຕ່າງໆໃນສິ່ງແວດລ້ອມຈະຕ້ອງສົ່ງຜົນສະທ້ອນໃຫ້ບຸກຄົນເກີດຄວາມສົນໃຈທີ່ແຕກຕ່າງກັນ.

ບຸກຄົນມີຄວາມສັບສົນວຸນວາຍຕ່າງກັນ,ວັດທະນະທຳ ສັງຄົມຍ້ອມສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ການພັດທະນະການຂອງຜູ້ຮຽນມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນໄປ.

1) ການແຂ່ງຂັນໝາຍເຖິງພຶດຕິກຳຂອງບຸກຄົນທີ່ມີຄວາມປາດຖະໜາທີ່ຈະເອົາຊະນະຜູ້ອື່ນ ຫຼື ປາດຖະໜາເຮັດໃຫ້ຕົນເອງມີສະພາບດີຂຶ້ນ, ເປັນຄວາມຮູ້ສຶກທີ່ຈະເອົາຊະນະຜູ້ໃດຜູ້ໜຶ່ງ ຫຼື ທຳຕົວໃຫ້ດີຂຶ້ນ. ການແຂ່ງຂັນເຮັດໃຫ້ເກີດແຮງຈູງໃຈໃນການສະແດງພຶດຕິກຳ ເຊິ່ງມີ 2 ລັກສະນະຄື:

- ການແຂ່ງຂັນກັບຕົວເອງແມ່ນການແຂ່ງຂັນທີ່ເຮັດໃຫ້ຕົນເອງດີຂຶ້ນ, ມີຄວາມເຕັມໃຈບໍ່ມີໃຜບັງຄັບໃຫ້ເກີດພຶດຕິກຳ, ເປັນຄວາມປາດຖະໜາຕົວຂອງບຸກຄົນ.
- ການແຂ່ງຂັນກັບຜູ້ອື່ນ, ເປັນຄວາມຮູ້ສຶກຈະຕ້ອງເອົາຊະນະກັບຄົນອື່ນ, ຄວາມຕ້ອງການຢູ່ເໝືອນຄົນອື່ນ, ພະຍາຍາມເຮັດທຸກວິທີທາງເພື່ອເອົາຊະນະຄົນອື່ນ.

2) ຄວາມຮ່ວມມື ແມ່ນແຮງຈູງໃຈທີ່ຄວາມກ້ຽວພັນຢ່າງໃກ້ສິດກັບແຮງຊຸກຍູ້ທາງສັງຄົມ, ມີຄວາມຮ່ວມມືແບບຈິດໜຶ່ງໃຈດ້ຽວ, ຄວາມຮ່ວມມືແມ່ນປັດໃຈເຮັດໃຫ້ເກີດພຶດຕິກຳ.

3) ການຕັ້ງເປົ້າໝາຍຊີວິດໄວ້ແນວໃດແນວໜຶ່ງ ມີຜົນເຮັດໃຫ້ບຸກຄົນມີຄວາມພະຍາຍາມເຮັດສິ່ງໃດສິ່ງໜຶ່ງໃຫ້ປະສົບຜົນສຳເລັດທີ່ຕັ້ງໄວ້, ການຕັ້ງເປົ້າໝາຍຊີວິດໄດ້ເປັນແຮງຈູງໃຈອັນໜຶ່ງ ເຊິ່ງເປັນ 2 ລັກສະນະຄື:

- ເປົ້າໝາຍລວມມັກຈະມີເປົ້າໝາຍຍ່ອຍໆມາກ້ຽວຂ້ອງ ເຊັ່ນ: ມີເປົ້າໝາຍປະກອບອາຊີບໃດໜຶ່ງທີ່ຕັ້ງໄວ້ໃນໄວເດັກ ແຕ່ເມື່ອເຂົ້າໂຮງຮຽນແຕ່ລະຊັ້ນມີເປົ້າໝາຍອື່ນເກີດຂຶ້ນທີ່ສຸດອາຊີບທີ່ຕັ້ງໄວ້ໄດ້ມີການປ່ຽນແປງ.
- ການຕັ້ງເປົ້າໝາຍໄກໆມັນເກີດຂຶ້ນກັບຜູ້ມີຈຸດທິສະພາວະທາງສະໝອງເທົ່ານັ້ນ, ບໍ່ເກີດກັບເດັກແຕ່ມັນເປັນປະໂຫຍດສາລັບເດັກຂ້າງໜ້າ.

2.5.3. ຄວາມເຂັ້ມແຂງແຮງຈູງໃຈຂອງແຕ່ລະຄົນຈະມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນ.

ການເສີມແຮງໝາຍເຖິງການສົ່ງເສີມໃຫ້ບຸກຄົນສະແດງພຶດຕິກຳການຮຽນຮູ້ທີ່ເກີດຂຶ້ນແລ້ວໃຫ້ມີຄວາມໝາຍໜັ້ນຄົງຖາວອນ. ການເສີມແຮງມີ 2 ລັກສະນະຄື

1) ການເສີມແຮງທາງບວກໝາຍເຖິງການເຮັດໃຫ້ອິນຊີໄດ້ຮັບການກະຕຸ້ນແລ້ວເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມພໍໃຈ. ເຊັ່ນ: ການໃຫ້ລາງວັນ, ການຍ້ອງຍໍຊົມເຊີຍ.....

ການເສີມແຮງທາງບວກຈະເປັນຜົນດີ ແລະ ຜົນເສຍໃນການຮຽນ-ການສອນຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ, ຜູ້ຖືກຍ້ອງຍໍຈະຮູ້ສຶກວ່າຕົນໄດ້ປະສົບຜົນສຳເລັດ, ແຕ່ຜູ້ບໍ່ຖືກຍ້ອງຍໍຈະມີຄວາມຂັກຂ້ອງໃຈ ດັ່ງນີ້:

- ການໃຫ້ລາງວັນມີຜົນໃຫ້ບຸກຄົນສະແດງພຶດຕິກຳຕ່າງໆອອກເພື່ອຕ້ອງການລາງວັນ.
- ຖ້າການສອນປະສະຈາກລາງວັນ ປະສິດທິພາບການຮຽນຈະຫຼຸດລົງຢ່າງວອງໄວ.

2) ການເສີມແຮງທາງລົບໝາຍເຖິງການເຮັດໃຫ້ອິນຊີຖືກນຳສິ່ງທີ່ບໍ່ພໍໃຈອອກໄປແລ້ວເຮັດໃຫ້ອິນຊີພໍໃຈເຊັ່ນ: ການລົງໂທດເຮັດໃຫ້ຄວາມເຈັບປວດ ອັບອາຍ, ບໍ່ສະບາຍໃຈ.

- ມີການລົງໂທດເພື່ອບໍ່ໃຫ້ເກີດພຶດຕິກຳນັ້ນອີກຕໍ່ໄປ
- ມີການລົງໂທດຈະເຮັດໃຫ້ເກີດພຶດຕິກຳອື່ນເຂົ້າມາແທນທີ່

ດັ່ງນັ້ນ: ເວລາສິດສອນການໃຫ້ກຳລັງໃຈຜູ້ຮຽນເປັນສິ່ງສຳຄັນ, ຈຳເປັນທີ່ຄູຈະປະຕິບັດເຊັ່ນ: ເມື່ອນັກຮຽນຕອລຖືກ, ເຮັດວຽກສຳເລັດຕາມວຽກມອບໝາຍທີ່ກຳນົດຄູຄວນໃຫ້ລາງວັນດ້ວຍຄະແນນ, ດ້ວຍຄຳຊົມເຊີຍ ຫຼື

ສະແດງທ່າທີ່ງົກຫົວ ສົງຮອຍຍິ້ມໃຫ້ ແລະ ອື່ນໆ . ກົງກັນຂ້າມການໃຫ້ລ້າງວັນທາງລົບກໍບໍ່ມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງໃຊ້ເໝືອນກັນ, ສິ່ງສຳຄັນການຍ້ອງຍໍ, ການຕຳໜິ ຫຼື ການລົງໂທດແນວໃດກໍຕາມຕ້ອງໃຫ້ເໝາະສົມກັບຜົນງານ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງເຂົາ.

3. ຫຼັກການສ້າງແຮງຈູງໃຈ.

ການຊົມເຊີຍ ແລະ ການຕຳໜິມີຜົນຕໍ່ການຮຽນຮູ້ຂອງນັກຮຽນທັງສອງຢ່າງ, ຜົນການສຶກສາປະຖົມປະຖົມ 5 ແບ່ງນັກຮຽນເປັນ 3 ກຸ່ມໃຫ້ເຮັດວຽກອັນດ່ຽວກັນ.

- ກຸ່ມທີ 1 ຖືກຕຳໜິຕະຫຼອດເວລາ, ເຖິງຈະດີປານໃດກໍຖືກຕຳໜິສະເໝີ.
- ກຸ່ມທີ 2 ໄດ້ຮັບຄຳຊົມເຊີຍສະເໝີເຖິງວ່າຜົນງານບໍ່ດີພໍເທົ່າໃດກໍຕາມ
- ກຸ່ມທີ 3 ຖືກຄວບຄຸມເພື່ອປຽບທຽບຜົນການທົດລອງ, ກຸ່ມນີ້ບໍ່ຖືກຕຳໜິ ແລະ ບໍ່ໄດ້ຮັບຄຳຊົມເຊີຍເລີຍ

1) ຜົນການທົດລອງ: ມີທຳອິດຜົນງານຂອງເດັກທັງ 3 ກຸ່ມໃກ້ຄຽງກັນທີ່ສຸດ, ມື້ທີ 2 ຜົນງານຈະດີຂຶ້ນເໝືອນກັນ, ແຕ່ຫຼັງຈາກທົດລອງໄລຍະໜຶ່ງ ຜົນງານຂອງເດັກກຸ່ມທີ 1 ແລະ 2 ດີກວ່າຜົນງານກຸ່ມທີ 3 ທີ່ເຫັນໄດ້ຢ່າງຊັດເຈນ. ຈາກການຄົ້ນຄວ້າເຫັນວ່າ: ອິດທິພົນຂອງການຊົມເຊີຍ ແລະ ການຕຳໜິ, ການຊົມເຊີຍດີກວ່າການຕຳໜິ, ການຊົມເຊີຍ ແລະ ການຕຳໜິມີອິດທິພົນຕໍ່ການຮຽນຮູ້ຂອງເດັກຍິງນ້ອຍກວ່າເດັກຊາຍ, ສ່ວນເດັກທີ່ຮຽນດີນັ້ນເມື່ອຖືກຕຳໜິຈະມີຄວາມພະຍາຍາມຫຼາຍກວ່າເມື່ອໄດ້ຮັບຄຳຊົມເຊີຍ

2) ການທົດສອບຫຼາຍຄັ້ງເຫັນວ່າຄະແນນເປັນສິ່ງຈູງໃຈ ແລະ ມີຄວາມໝາຍຕໍ່ນັກຮຽນຢ່າງຫຼວງຫຼາຍເພາະມີຜົນຕໍ່ການເລື່ອນຫ້ອງ, ການຮັບໃບປະກາດສະນິຍະບັດ ແລະ ເປັນເງື່ອນໄຂໃຫ້ການສຶກສາຂັ້ນຕໍ່ໄປຕະຫຼອດຮອດການປະກອບອາຊີບອີກດ້ວຍ. ການທົດສອບຈົງເປັນແຮງຈູງໃຈໃຫ້ນັກຮຽນມີຄວາມສົນໃຈຕໍ່ການຮຽນຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ແລະ ສູງຂຶ້ນ.

3) ການຄົ້ນຄວ້າຫາຄວາມຮູ້ດ້ວຍຕົນເອງເປັນສິ່ງສຳຄັນທີ່ຕ້ອງໃຫ້ນັກຮຽນປະຕິບັດແຕ່ຄູ່ບໍ່ຄວນໃຫ້ຂ້າຍາກ ແລະ ໃຊ້ເວລາຍາວເກີນໄປເພາະນັກຮຽນຈະເບື້ອໜ່າຍ ແລະ ໝົດຄວາມສົນໃຈເຮັດໃຫ້ຜົນເສຍຕໍ່ການຮູ້ຂອງນັກຮຽນ.

4) ການໃຊ້ວິທີການທີ່ແປກໄໝເຂົ້າໃນການສອນເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ນັກຮຽນຄົ້ນຄິດກິຈະກຳຕ່າງໆທີ່ແປກຕ່າງຈາກສິ່ງທີ່ເຄີຍເຮັດ, ການໃຊ້ວິທີການທີ່ແປກໄໝເຂົ້າໃນການສອນເຮັດໃຫ້ນັກຮຽນເກີດຄວາມສົນໃຈ ແລະ ມີແຮງຈູງໃຈສູງຂຶ້ນ.

5) ການຕັ້ງລາງວັນຕໍ່ວຽກທີ່ມອບໝາຍໃຫ້ໄວ້ລວງໜ້າຈະຊ່ວຍໃຫ້ນັກຮຽນມີຄວາມພະຍາຍາມສູງຂຶ້ນ, ການໃຫ້ລາງວັນກ່ອນການຮຽນຮູ້ກໍໄດ້ເຮັດໃຫ້ເດັກຮູ້ເຖິງຜົນທີ່ເກີດຈາກການຮຽນຮູ້ໃໝ່, ຄູ່ພະຍາຍາມໃຫ້ມີໂອກາດໄດ້ຮັບແຮງຈູງໃຈຢ່າງທົ່ວເຖິງ, ບໍ່ຄວນໃຫ້ແຕ່ຜູ້ສະນະເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຄວນໃຫ້ລາງວັນກັບການແຂ່ງຂັນຕົວເອງໄດ້.

6) ຄູ່ຄວນຍົກຕົວຢ່າງສິ່ງທີ່ນັກຮຽນຄຸ້ນເຄີຍ ແລະ ສິ່ງທີ່ຄິດບໍ່ເຖິງຈະຊ່ວຍໃຫ້ເດັກເຂົ້າໃຈງ່າຍຂຶ້ນ.

7) ຄູ່ຄວນໃຊ້ວິທີລ້ຽວຕໍ່ລະຫວ່າງບົດຮຽນເກົ່າສູ່ບົດຮຽນໃໝ່ ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນເຂົ້າໃຈງ່າຍ ແລະ ຊັດເຈນຂຶ້ນ, ເຮັດໃຫ້ນັກຮຽນມີຄວາມສົນໃຈຫຼາຍຂຶ້ນ ແລະ ຄິດວ່າບົດຮຽນນີ້ເປັນພື້ນຖານໃຫ້ມື້ຕໍ່ໄປ. ດັ່ງນັ້ນ, ເວລາສິດສອນຄູ່ຄວນປະຕິບັດບາດກ້າວການສອນທັງ 5 ບາດກ້າວໃຫ້ສອດຄ່ອງແຄ້ວ ແລະ ຊັດເຈນໃນນັ້ນກຽມຈັດລຳດັບການສອນໃຫ້

ສອດຄ່ອງຕໍ່ເນື່ອງກັນຢ່າງເໝາະສົມຕັ້ງແຕ່ຂັ້ນນໍ້າ, ຂັ້ນສອນ ແລະ ຂັ້ນສະຫຼຸບ. ມີການຊັກຖາມໂອ້ລົມກັບຜູ້ຮຽນເພື່ອ ກ້ຽມພ້ອມກ່ອນການເລີ່ມຮຽນ, ມີການທົບທວນບົດຮຽນເກົ່າເພື່ອລ້ຽວເຂົ້າສູ່ບົດຮຽນໃໝ່.

8) ການສະແດງບົດບາດສົມມຸດ, ໃຫ້ນັກຮຽນເຝິກປະຕິບັດຕົວຈິງການຫຼິ້ນລະຄອນເຮັດໃຫ້ມີຄວາມເບີກບານ ມ່ວນຊື່ນໃນການຮຽນ, ສົ່ງເສີມຄວາມສໍາພັນລະຫວ່າງຜູ້ຮຽນ ແລະ ຊ່ວຍໃຫ້ເຂົ້າໃຈບົດຮຽນຢູ່ຂັ້ນ. ຂັ້ນຕອນການສອນ ໂດຍໃຊ້ບົດບາດສົມມຸດດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

❖ ຂັ້ນກຽມການສອນ

- ກຽມຈຸດປະສົງຂອງການສະແດງບົດບາດສົມມຸດໃຫ້ຈະແຈ້ງສະເພາະເຈາະຈົງວ່າຕ້ອງໃຫ້ຜູ້ຮຽນເກີດຄວາມຮູ້ ຄວາມເຂົ້າໃຈອັນໃດຈາກການສະແດງ.

- ກຽມສະຖານະການສົມມຸດເພື່ອເລົ່າໃຫ້ຜູ້ຟັງໂດຍສອດຄ່ອງກັບຈຸດປະສົງທີ່ກຳນົດໄວ້, ການກະກຽມສະຖານະ ການ ແລະ ບົດບາດສົມມຸດນີ້ອາດກຽມຂຽນໄວ້ຢ່າງລະອຽດເພື່ອມອບໃຫ້ແກ່ຜູ້ຮຽນ ຫຼືກຽມສະເພາະສະຖານະການ ເພື່ອເລົ່າໃຫ້ຜູ້ຮຽນຟຽງສ່ວນລາຍລະອຽດແມ່ນໃຫ້ຜູ້ຮຽນຄິດເອງ

ການກະກຽມສະຖານະການ ແລະ ບົດບາດສົມມຸດນີ້ຄວນໃຫ້ມີຄວາມຊັດເຈນ, ມີຄວາມຍາກງ່າຍເໝາະສົມ ກັບຜູ້ຮຽນ, ມີເນື້ອໃນກັບຄວາມເປັນຈິງ ແລະ ຄວນໃຫ້ຄວາມຂັດແຍ້ງ ຫຼືບັນຫາທີ່ຕ້ອງແກ້ໄຂເພື່ອໃຫ້ຜູ້ຮຽນມີໂອກາດ ເຝິກຄິດ ແລະ ແກ້ໄຂບັນຫາ.

❖ ຂັ້ນດໍາເນີນການສອນ

- ຂັ້ນນໍາເຂົ້າສູ່ການສະແດງບົດບາດສົມມຸດເປັນການກະຕຸ້ນໃຫ້ຜູ້ຮຽນເກີດຄວາມສົນໃຈ ແລະ ກະຕື້ລໍ້າລົນທີ່ຈະ ເຂົ້າຮ່ວມກິດຈະກຳ ໂດຍຜູ້ສອນອາດໃຊ້ວິທີທີ່ລ້ຽວຕໍ່ປະສົບການໃກ້ຕົວຜູ້ຮຽນ, ເລົ່າເລື່ອງຂອງລາວຫຼືສະຖານະການ ສົມມຸດຂຶ້ນ, ຊີ້ແຈ້ງປະໂຫຍດການສະແດງບົດບາດສົມມຸດ ແລະ ການຮ່ວມກັນແກ້ໄຂບັນຫາ.

- ເລືອກຜູ້ສະແດງ, ເມື່ອຜູ້ຮຽນເກີດຄວາມກະຕື້ລໍ້າລົນທີ່ຈະເຂົ້າຮ່ວມກິດຈະກຳແລ້ວຜູ້ສອນຈະຈັດຕົວສະແດງໃນ ບົດບາດຕ່າງໆ. ການເລືອກຜູ້ສະແດງອາດໃຊ້ວິທີດັ່ງນີ້:

- ເລືອກຢ່າງເຈາະຈົງ, ເລືອກຜູ້ມີບັນຫາອອກມາສະແດງໃຫ້ເຂົາໄດ້ຮູ້ສຶກໃນບັນຫາ ແລະ ເຫັນວິທີແກ້ບັນຫາ
- ເລືອກຜູ້ມີບຸກຄະລິກລັກສະນະຄຸນສົມບັດ, ມີຄວາມສາມາດເໝາະສົມກັບບົດບາດທີ່ກຳນົດໃຫ້
- ເລືອກຜູ້ສະແດງໂດຍອາສາສະມັກເພື່ອໃຫ້ເສລີພາບແກ້ນັກຮຽນໃນການຮຽນ ແລະ ການຕັດສິນໃຈ

- ການກຽມຄວາມພ້ອມຂອງຜູ້ສະແດງຄວນໃຫ້ເວລາຜູ້ສະແດງກ້ຽມຕົວ ແລະ ຕົກລົງກ່ອນສະແດງ, ຜູ້ສອນ ຄວນຊ່ວຍໃຫ້ກຳລັງໃຈ, ຊ່ວຍຈັດຄວາມຕື່ນເຕັ້ນຕົກໃຈ ແລະ ຄວາມວິຕົກກັງວົນຕ່າງໆເພື່ອໃຫ້ຜູ້ສະແດງໄດ້ສະແດງຢ່າ ເປັນທຳມະຊາດ.

- ການຈັດສາກການສະແດງອາດຈະຈັດງ່າຍໆ, ປະຢັດທັງເວລາ ແລະ ຊັບພະຍາກອນ.

- ການກຽມຜູ້ສັງເກດການ ເວລາຜູ້ສະແດງກ້ຽມຕົວຜູ້ສອນຄວນໃຊ້ເວລານັ້ນ ກ້ຽມຜູ້ຊົມດ້ວຍ, ທຳຄວາມເຂົ້າໃຈ ກັບຜູ້ຊົມວ່າ ຄວນສັງເກດອັນໃດຈິງເປັນປະໂຫຍດຕໍ່ການວິເຄາະ ແລະ ອະທິບາຍພາຍຫຼັງ, ຜູ້ສອນອາດກ້ຽມຫົວຂໍ້ການ

ສັງເກດ ແລະ ຈັດສ້າງແບບສັງເກດການກ້ຽມໄວໃຫ້ພ້ອມແລ້ວເລືອກຜູ້ສັງເກດການຊ່ວຍກັນເບິ່ງ, ບັນທຶກພຶດຕິກຳ, ເຫດການທີ່ເກີດຂຶ້ນເລື້ອຍໆໄປ

- ການສະແດງຕ້ອງເລີ່ມເມື່ອທຸກຝ່າຍພ້ອມແລ້ວຈິງສະແດງ, ຄວນໃຫ້ການສະແດງປ່ອຍໄປຕາມທຳມະຊາດ, ຜູ້ສອນ ແລະ ຜູ້ຊົມບໍ່ຄວນຄັດຂວາງ, ຫຍຸ້ງກ້ຽວ. ນອກຈາກກໍລະນີຜູ້ສະແດງຂໍຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອ, ເວລາສະແດງຜູ້ສອນຄວນສັງເກດພຶດຕິກຳຜູ້ສະແດງ ແລະ ຜູ້ຊົມຢ່າງໃກ້ຊິດ.

- ການຕັດບົດ: ຜູ້ສອນ ຫຼືຜູ້ກຳກັບຄວນຕັດບົດ ຫຼືສັງຢຸດການສະແດງເມື່ອການສະແດງຜ່ານໄປເວລາພໍສົມຄວນ, ບໍ່ແກ່ຍາວການສະແດງໃຫ້ເສຍເວລາຜູ້ຊົມຈະເບື້ອໜ່າຍ.

- ຄວນຕັດບົດເມື່ອການສະແດງໄດ້ຂຶ້ນແກ່ກຸ່ມພຽງພໍທີ່ຈະນຳມາວິເຄາະ ແລະ ອະທິບາຍໄດ້, ຜູ້ຊົມ ແລະ ຜູ້ສະແດງພໍຈະເລົ່າໄດ້ວ່າເລື່ອງລາວຈະເປັນແນວໃດຖ້າມີການສະແດງຕໍ່ໄປ, ຕັດບົດເມື່ອຜູ້ສະແດງບໍ່ສາມາດສະແດງຕໍ່ໄປໄດ້ເພາະຄວາມເຂົ້າໃຈຜິດບາງປະການ ຫຼື ເກີດອາລົມສະເທືອນໃຈເກີນໄປ, ຄວນຕັດບົດເມື່ອການສະແດງຍຶດເຍືອເກີນໄປ.

❖ **ຂັ້ນວິເຄາະ ແລະ ອະທິບາຍຜົນການສະແດງ ແລະ ຂັ້ນປະເມີນ.**

ແມ່ນຂັ້ນທີ່ຜູ້ຮຽນໄດ້ລວບລວມຂໍ້ມູນຕ່າງໆທີ່ໄດ້ສັງເກດເຫັນ ແລະ ນຳມາວິເຄາະອະທິບາຍຈົນເກີດເປັນການຮຽນຮູ້ທີ່ມີຄວາມໝາຍສຳລັບຕົວເອງ. ຂັ້ນນີ້ຄູຄວນກ້ຽມຄຳຖາມຕ່າງໆໄວ້ເປັນແນວທາງສຳລັບຕົນເອງທີ່ຈະກະຕຸ້ນໃຫ້ຜູ້ຮຽນຄິດວິເຄາະ ແລະ ອະທິບາຍຮ່ວມກັນໂດຍດຳເນີນດັ່ງນີ້.

- ຊີ້ແຈ້ງໃຫ້ຜູ້ສະແດງ ແລະ ຜູ້ຊົມເຂົ້າໃຈວ່າການອະທິບາຍຈະເນັ້ນທີ່ເຫດຜົນ, ພຶດຕິກຳທີ່ໄດ້ສະແດງໄດ້ສະແດງອອກມາບໍ່ເນັ້ນເຖິງການສະແດງດີຫຼືບໍ່ດີ

- ສຳພາດຄວາມຮູ້ສຶກ, ຄວາມຄິດຂອງຜູ້ສະແດງ
- ໃຫ້ກຸ່ມຜູ້ທີ່ສະແດງ ແລະ ຜູ້ຊົມວິເຄາະຫາເຫດການ, ສະເໜີຄວາມຄິດເຫັນ ແລະ ອະທິບາຍຮ່ວມກັນ ຄູອາດໃຊ້ຄຳຖາມຕ່າງໆເພື່ອກະຕຸ້ນໃຫ້ຜູ້ຮຽນຄິດ, ການອະທິບາຍຄູຄວນສະແດງເປັນປະຊາທິປະໄຕ, ໃຫ້ຜູ້ຮຽນມີເສລີພາບຢ່າງເຕັມທີ່ໃນການຄິດ, ການຕັດສິນໃຈ. ບໍ່ຕັດສິນການປະເມີນພຽງຜູ້ດ່ຽວ.

9) ສິ່ງທີ່ຜູ້ຮຽນບໍ່ປາດຖະໜາແມ່ນບັນຫາໃນຫ້ອງຮຽນທີ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ຄຸນນະພາບການຮຽນຂອງນັກຮຽນ ເຊັ່ນ: ແສງສະຫວ່າງບໍ່ພຽງພໍ, ວິນແຊວ, ອາກາດບໍ່ລວງດີ, ຄູເວົ້າຄ່ອຍ ແລະ ບໍ່ຊັດເຈນ, ບົດເສັງອອກນອກບົດຮຽນ, ຄູທົດສອບສິ່ງທີ່ຄູບໍ່ໄດ້ສອນ ແລະ ອື່ນໆ. ດັ່ງນັ້ນຄູຈຶ່ງກະກຽມຄວາມພ້ອມດ້ານອາຄານສະຖານທີ່ໃຫ້ເໝາະສົມ, ເສີມສ້າງບຸກຄະລິກລັກສະນະຂອງຕົນໃຫ້ເໝາະສົມກັບການປະກອບອາຊີບ.

ຢາກໃຫ້ການສອນມີປະສິດທິພາບມາຈາກຫຼາຍປັດໃຈ, ໃນນັ້ນປັດໃຈບຸກຄະລິກກະພາບຂອງຄູມີບົດບາດອັນໃຫຍ່ຫຼວງຕໍ່ການຮຽນຮູ້ຂອງນັກຮຽນ. ບຸກຄະລິກກະພາບທີ່ເປັນຕົ້ນຕໍຂອງຄູມີດັ່ງນີ້:

1. ການແຕ່ງກຳຍ: ການນຸ່ງຖືຂອງຄູເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍຈະມີຜົນກະທົບເຮັດໃຫ້ນັກຮຽນມີສັດທາ, ມີຄວາມນັບຖືຄູເຊິ່ງມີຜົນສະທ້ອນອັນດີຕໍ່ການຮັບຮູ້ຂອງນັກຮຽນ.

2. ເວລາຂຶ້ນຫ້ອງສອນຄູຄວນເອົາໃຈໃສ່ສ້າງບຸກຄະລິກກະພາບດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ຄວນກຳນົດບ່ອນຢືນໃຫ້ຄັກແນ, ຄວນຢືນຢູ່ຕໍ່ໜ້າກະດານ ໃຫ້ຫ່າງຈາກກະດານປະມານ 1,5 ແມັດ, ບໍ່ຄວນເຄື່ອນຍ້າຍຢ່າງບໍ່ມີຈຸດໝາຍ.

- ທຳນອງສຽງເວົ້າ, ການອະທິບາຍຕ້ອງມີຈັງຫວະ, ໃຊ້ນ້ຳສຽງຈະແຈ້ງເສາະໃສ ໃຫ້ຜູ້ຟັງເຂົ້າໃຈ, ບໍ່ໃຊ້ສຽງແຮງຫຼື ຄ່ອຍໂພດ (ໃຫ້ພໍດີທຸກຄົນໃນຫ້ອງໄດ້ຍິນຄັກ), ຄວນຫຼີກເວັ້ນການໃຊ້ສັບເຫຼືອເຊັ່ນ: ອານາ! ອານາ! ໝາຍຄວາມວ່າ ຫຼື ເນາະເລື້ອຍໆ....ການອະທິບາຍຕ້ອງໃຊ້ສຽງເນັ້ນບ່ອນສຳຄັນຈຳເປັນໃຫ້ນັກຮຽນເຂົ້າໃຈໄດ້ຢ່າງຈະແຈ້ງ.

3. ການຂີດຂຽນກະດານຕ້ອງຂຽນເປັນລະບຽບ, ຈະແຈ້ງ ແລະ ຂຽນຖືກຫຼັກໄວຍະກອນ, ມີການແບ່ງກະດານຕາມອັດຕາສ່ວນ 3/2, ມີການລຽງຫົວຂໍ້ໃຫ້ເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍ ແລະ ເຂົ້າໃຈງ່າຍ.

4. ຄູ່ຕ້ອງມີຄວາມສາມາດໃນການຄວບຄຸມຫ້ອງ, ມີວິທີແກ້ໄຂເມື່ອນັກຮຽນວິນແຊວ ຫຼື ນັກຮຽນມີບັນຫາ, ນັກຮຽນບໍ່ຕັ້ງໃຈ, ບໍ່ຄວນໃຊ້ອາລົມຮ້າຍຕໍ່ນັກຮຽນຢ່າງມັດຕາດ, ຕ້ອງມີການປະເມີນຜົນການຮຽນ ຂອງນັກຮຽນຕະຫຼອດຊົ່ວໂມງຮຽນ ແລະ ຫາວິທີແກ້ໄຂ (ຄູ່ຢ່າຟ້າວເວົ້າເມື່ອນັກຮຽນບໍ່ທັນຟັງ, ຢ່າສອະທິບາຍເມື່ອນັກຮຽນບໍ່ທັນຕັ້ງໃຈ, ຕ້ອງສ້າງໃຫ້ນັກຮຽນໃສໃຈສາກອນ)

5. ຄູ່ຕ້ອງເຂັ້ມງວດຕໍ່ການປະຕິບັດໂມງເວລາເຂົ້າຫ້ອງ ແລະ ເລີກສອນ, ຕ້ອງເປັນແວ່ນແຍງອັນດີໃຫ້ນັກຮຽນຢ່າງຮອບດ້ານ

• ສິ່ງຄວນຄຳນຶງໃນການສ້າງແຮງຈູງໃຈ

- ຄູ່ຄວນເຂົ້າໃຈຄວາມຕ້ອງການທີ່ແທ້ຈິງຂອງນັກຮຽນ, ໃຫ້ຮູ້ວ່າເດັກຕ້ອງການແຮງຈູງໃຈແບບໃດ?

- ນັກຮຽນແຕ່ລະຄົນຍອມມີຄວາມຕ້ອງການທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ແລະ ຄວນໃຊ້ສິ່ງຈູງໃຈທີ່ຕ່າງກັນ.

- ການແຈ້ງຜົນການຮຽນ ແລະ ຄວາມກ້າວໜ້າຂອງນັກຮຽນເປັນໄລຍະຈະເຮັດໃຫ້ນັກຮຽນມີຄວາມກະຕືລືລົ້ນເຊັ່ນ: ການປະກາດຄະແນນການສອບເສັງ, ການກວດກາຢ່າງວ່ອງໄວຈະຊ່ວຍໃຫ້ເກີດແຮງຈູງໃຈໃນການຮຳຮຽນ.

- ຄວາມຍຸດຕິທຳແມ່ນສິ່ງທີ່ນັກຮຽນທຸກຄົນຕ້ອງການ, ຢາກໃຫ້ຄູ່ມີຄວາມສົນໃຈຕໍ່ທຸກຄົນໃຫ້ເທົ່າທຽມກັນ. ດັ່ງນັ້ນ, ຄູ່ຕ້ອງແບ່ງຄວາມຮັກ ແລະ ຄວາມເອົາໃຈໃສ່ໃຫ້ເທົ່າທຽມກັນ ໃນແຕ່ລະຄົນ, ບໍ່ຄວນໃຫ້ຄວາມສົນໃຈຕໍ່ນັກຮຽນເກັ່ງເທົ່ານັ້ນເພາະເຮັດໃຫ້ນັກຮຽນປານກາງ ແລະ ນັກຮຽນອ່ອນຂາດແຮງຈູງໃຈ.

- ຄວນໃຊ້ທັງແຮງຈູງໃຈພາຍໃນ ແລະ ພາຍນອກໄປພ້ອມໆກັນ.

4. ສຸຂະພາບຈິດ

ສຸຂະພາບຈິດເປັນຫາສຳຄັນເທົ່າສຸຂະພາບກາຍ, ຄົນທີ່ມີສຸຂະພາບຈິດດີນັບວ່າເປັນຊັບພະຍາກອນທີ່ຄ່າແກ່ສັງຄົມ, ສຸຂະພາບຈິດໄດ້ສົ່ງຜົນຕໍ່ການດຳເນີນຊີວິດຂອງບຸກຄົນໃນທຸກດ້ານ, ທາງດ້ານຮ່າງກາຍ, ອາຊີບ, ຄອບຄົວ, ໝູ່ເພື່ອນ ແລະ ການສຶກສາ.

4.1. ລັກສະນະຂອງຄົນທີ່ມີສຸຂະພາບຈິດທີ່ດີ

ນັກຈິດຕະວິທະຍາເຊື່ອວ່າ ຜູ້ມີສຸຂະພາບຈິດທີ່ດີຕ້ອງປະກອບມີລັກສະນະດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ເປັນຄົນທີ່ສົນໃຈ, ເຂົ້າໃຈຜູ້ອື່ນ ແລະ ຕົນເອງໄດ້.

- ມີຈຸດໝາຍ ແລະ ແນວທາງດຳລົງຊີວິດທີ່ເໝາະສົມ.

- ມີມະນຸດສຳພັນດີ.
- ສາມາດນຳປະສົບການໃນອາດີດມາໃຊ້ໃຫ້ເປັນປະໂຫຍດ.
- ສາມາດຮັບຮູ້ຕາມຄວາມເປັນຈິງທີ່ຖືກຕ້ອງ ແລະ ສາມາດແກ້ບັນຫາຕ່າງໆ.
- ເປັນຄົນທີ່ມີເມດຕາຕໍ່ສິ່ງມີຊີວິດຕ່າງໆ ທີ່ຢູ່ໃນໂລກ.

4.2. ສາເຫດທີ່ນຳໄປສູ່ສຸຂະພາບຈິດບໍ່ດີ

- ເກີດຈາກຄວາມຂັດຂ້ອງໃຈໃນເມື່ອທີ່ບໍ່ສາມາດຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການຂອງຕົນ, ເພາະມີອຸປະສັກຂັດຂວາງ, ເຮັດໃຫ້ຜິດຫວັງ, ມີຄວາມເສຍໃຈ.
- ມີຄວາມຂັດແຍ່ງແບບຖືກໃຈທັງຄູ່, ບໍ່ຮູ້ຈະເລືອກ ແລະ ຕັດສິນໃຈວ່າເອົາແນວໃດດີ.
- ມີຄວາມຂັດແຍ່ງແບບປະຕິເສດທັງຄູ່, ບໍ່ຕ້ອງການເລືອກທັງສອງຢ່າງ, ຕັດສິນໃຈຍາກ. ຕັດສິນໃຈວ່າເອົາແນວໃດດີ.
- ມີຄວາມຂັດແຍ່ງເມື່ອເກີດບັນຫາມັກ ແລະ ບໍ່ມັກໃນສິ່ງດຽວກັນ.

4.2.1. ຄວາມກັງວົນ

ຄວາມກັງວົນແມ່ນສະພາວະທີ່ບຸກຄົນມີຄວາມອິດເມື່ອຍ, ມີຄວາມກະວົນກະວາຍໃຈ ແບບຫວັ່ນກົວ, ຮູ້ສຶກສາອິດອັດ. ນັກຈິດຕະວິທະຍາກຸ່ມວິເຄາະໄດ້ແບ່ງຄວາມກັງວົນໃຈອອກເປັນ 3 ປະເພດຄື:

- ຄວາມກັງວົນທີ່ສົມເຫດສົມຜົນແມ່ນຄວາມກັງວົນທີ່ບຸກຄົນປະເຊີນກັບສິ່ງແວດລ້ອມ ທີ່ເຮັດໃຫ້ເຂົ້າມີຄວາມສູນເສຍ ແລະ ເປັນອັນຕະລາຍໄດ້ ເຊັ່ນ: ຖືກໄລ່ອອກການ, ເສງຕົກ, ຢ້ານຄົນຮ້າຍ ແລະ ອື່ນໆ.
- ຄວາມກັງວົນແບບປະສາດເປັນຄວາມກັງວົນ ຫຼື ຄວາມຢ້ານກົວທີ່ເກີດຈາກການຮຽນຮູ້ ສະພາບການບາງຢ່າງໃນອາດີດເຮັດໃຫ້ບຸກຄົນຄວາມກັງວົນ ແລະ ບໍ່ສະບາຍໃຈເມື່ອຄິດເຖິງພບການນັ້ນອີກ. ນີ້ເປັນຄວາມຢ້ານກົວທີ່ບໍ່ສົມເຫດສົມຜົນ.
- ຄວາມກັງວົນກ່ຽວກັບສິນລະທຳ ແລະ ປະເພນີ, ບາງຄົນເຄັ່ງຄັດໃນວັດທະນາທຳ ແລະ ປະເພນີຢ່າງເຄັ່ງຄັດ, ເຂົາຈະລະມັດລະວັງ ແລະ ກັງົນຕະຫຼອດເວລາໃນການດຳລົງຊີວິດປະຈຳວັນ, ແມ່ນຄວາມກັງວົນໃຈເກີດຈາກສະພາບເສດຖະກິດ, ສັງຄົມ ແລະ ວັດທະນາທຳທີ່ມີຜົນ ກະທົບຕໍ່ຊີວິດຂອງບຸກຄົນ, ນຳໄປສູ່ຄວາມຂັດຂ້ອງໃຈ, ມີຄວາມຂັດແຍ່ງ ແລະ ມີຄວາມວິຕົກກັງວົນ. ຕາມປົກກະຕິຜູ້ທີ່ເຈັບກັບບັນຫາບໍ່ສະບາຍໃຈເລື້ອຍໆເຂົາຈະຮຽນຮູ້ການແກ້ບັນຫາດ້ວຍກົນໄກປ້ອງກັນຕົວ ເຊັ່ນ: ມີການເພີ່ມຝັນ, ການເກັບກົດ, ການຮຽນແບບ, ການຊົດເຊີຍ, ການໃຫ້ໂທດຜູ້ອື່ນ, ຫາເຫດຜົນມາອ້າງ, ໂທດຕົວເອງ. ການໃຊ້ກົນໄກປ້ອງກັນຕົວເພື່ອຫຼີກຫຼີຄວາມບໍ່ສະບາຍໃຈນັ້ນບໍ່ແມ່ນການແກ້ບັນຫາ, ຖ້າໃຊ້ກົນໄກປ້ອງກັນຕົວຫຼາຍຈົນເປັນນິດໄສຈະເຮັດໃຫ້ບັນຫາຄວາມບໍ່ສະບາຍໃຈເພີ່ມຂຶ້ນອາດນຳໄປສູ່ການສູນເສຍສຸຂະພາບຈິດໄດ້.

4.2.2. ການປ້ອງກັນສຸຂະພາບຈິດ

- ຄວນໃຊ້ເວລາຫວ່າງໃຫ້ເປັນປະໂຫຍດ.
- ພັກຜ່ອນໃຫ້ພຽງພໍ, ຫຼີກເວັ້ນການເຮັດວຽກໜັກເກີນໄປ (ຈິດກັບກາຍມີຄວາມສຳພັນກັນ)

- ສ້າງໃຫ້ຈິດໃຈປອດໂປ່ງ, ບໍ່ຈົງຈັງກັບຊີວິດເກີນໄປ, ຕ້ອງມີອາລົມດີ, ເບິ່ງໂລກໃນແງ່ດີ.
- ອອກກຳລັງກາຍໃຫ້ສະໝໍ່າສະເໝີເຮັດໃຫ້ຮ່າງກາຍແຂງແຮງ, ມີສຸຂະພາບດີ.
- ພັກຜ່ອນຢອນໃຈດ້ວຍການທ່ອງທ່ຽວ, ຟັງເພງ ແລະ ອື່ນໆ.
- ຫາວຽກເພີ່ມໃນຍາມຫວ່າງ ເຊັ່ນ: ປຸກດອກໄມ້, ວຽກສິລະປະ, ໃຊ້ຝີມືຕ່າງໆ.
- ຮ່ວມກິດຈະກຳທີ່ເປັນປະໂຫຍດຕໍ່ສັງຄົມ.
- ເຮັດໃຫ້ຕົນເອງມີຄວາມເປັນສຸກງ່າຍໆ ເຊັ່ນ: ຈາກການຮັບປະທານອາຫານ, ການອ່ານໜັງສື, ການລົມໂທລະສັບ ແລະ ອື່ນໆ.
- ຢູ່ກັບໝູ່ເພື່ອນທີ່ມີສຸຂະພາບຈິດດີຈະເຮັດໃຫ້ເຮົາມີສຸຂະພາບຈິດດີຕາມມາ.

ດັ່ງນັ້ນ, ຜູ້ເປັນຄູ່ບໍ່ພຽງແຕ່ມີໜ້າທີ່ສິ່ງຄວາມຮູ້ໃຫ້ຜູ້ຮຽນເກີດການຮຽນຮູ້ເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຄູຍັງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບອັນໃຫຍ່ຫຼວງຫຼາຍສ້າງນິດໄສໃຈຄໍທີ່ດີໃຫ້ແກ່ຜູ້ຮຽນອີກດ້ວຍ, ໃນນັ້ນບັນຫາສຸຂະພາບຈິດແມ່ນສິ່ງທີ່ຕ້ອງໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ເປັນພິເສດ, ເພາະວ່າໃນເງື່ອນໄຂເສດຖະກິດ, ສັງຄົມມີການຂະຫຍາຍຕົວສູງເທົ່າໃດ, ຄວາມຕ້ອງການຂອງຄົນໃນສັງຄົມຍິ່ງເພີ່ມຂຶ້ນ ແຕ່ຄວາມສາມາດໃນການຕອບສະໜອງພັດຢູ່ໃນຂອບເຂດຈຳກັດ, ນີ້ແຫຼະຖ້າຄູສຶກສາຜູ້ຮຽນບໍ່ດີຈະເປັນທີ່ມາຂອງການເກີດໂລກຈິດໂລກປະສາດໄດ້. ຄູຄວນເຝິກໃຫ້ນັກຮຽນຮູ້ວາງໂຕໃຫ້ສົມກັບຖານະຂອງຕົນ, ຖືການຕຳນິໃຫ້ເປັນເລື່ອງທຳມະດາ, ຮູ້ແບ່ງເວລາຢ່າງເໝາະສົມ, ຮູ້ຂົ່ມຂູ່ອາລົມ ແລະ ຄວາມຮູ້ສຶກບໍ່ເສຍໃຈເກີນເຫດ, ບໍ່ອີສາບັງບຽດຄົນອື່ນ, ຍອມຮັບຈຸດດີ ແລະ ຈຸດອ່ອນຂອງຕົນ, ເຝິກຝົນຕົນເອງ ໃຫ້ມີມະນຸດສຳພັນທີ່ດີ ແລະ ສາມາດເປັນຜູ້ນຳໄດ້.

❖ ສະຫຼຸບ

ແຮງຈູງໃຈເປັນຂະບວນການທີ່ເກີດຂຶ້ນຢູ່ຕະຫຼອດເວລາ, ເມື່ອໃດມະນຸດຍັງມີຄວາມຕ້ອງການ, ຄວາມຕ້ອງການເຮັດໃຫ້ຮ່າງກາຍເກີດຄວາມບໍ່ສົມດູນ, ເຮັດໃຫ້ມີແຮງກະຕຸ້ນທີ່ກຳນົດທິດທາງເພື່ອສະແດງພຶດຕິກຳ ແລະ ການກະທຳໄປສູ່ເປົ້າໝາຍທີ່ຈະຕອບສະໜອງຕໍ່ຄວາມຕ້ອງການ. ເມື່ອໄດ້ຮັບການຕອບສະໜອງແຮງກະຕຸ້ນກໍ່ຫຼຸດລົງ ແລະ ເກີດຄວາມພໍໃຈເຊັ່ນ: ເວລາຫົວເກີດມີນ້ຳຍ່ອຍຂຶ້ນມາກະຕຸ້ນກັບກະເພາະອາຫານ ແຮງກະຕຸ້ນ ເຮັດໃຫ້ຕ່ອມສະແຫວງອາຫານ ຫາທິດທາງເມື່ອອີ່ມແລ້ວຈິ່ງຫາຍຫົວ ແລະ ເກີດຄວາມສົມດູນໃນຮ່າງກາຍ.

ພາກທີ 14

ຈິດຕະວິທະຍາການສອນ ແລະ ຮຽນຮູ້

ອີກດ້ານໜຶ່ງທີ່ຂາດບໍ່ໄດ້ຂອງການຮຽນຮູ້ທີ່ມີປະສິດທິພາບສໍາລັບຜູ້ຮຽນແມ່ນບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນ. ເພາະຖ້າຜູ້ຮຽນມີຄວາມສຸກ, ອົບອຸ່ນໃຈ, ມ່ວນຊື່ນ, ແລະ ມີຄວາມປອດໄພທາງດ້ານຈິດໃຈ ໂດຍບໍ່ມີຄວາມກົດດັນໃດໆ ມີຄວາມສໍາພັນທີ່ດີກັບຄູສອນ ແລະ ເພື່ອນຮ່ວມຫ້ອງຮຽນຈະສົ່ງຜົນໃຫ້ມີການຮຽນຮູ້ທີ່ດີ. ແລະພ້ອມທີ່ຈະພັດທະນາທ່າແຮງຂອງເຂົາເຈົ້າ ບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນທີ່ກ່າວມານັ້ນ ເປັນບັນຍາກາດທາງດ້ານຈິດໃຈທີ່ອ່ອນໄຫວ ຕ້ອງການຄວາມຮູ້, ຄວາມເຂົ້າໃຈ, ຄວາມຈິງໃຈ, ທັກສະໃນການສະແດງອອກທາງດ້ານພຶດຕິກຳ. ບໍ່ວ່າຈະເປັນບຸກຄະລິກກະພາບ ທັດສະນະຄະຕິການສື່ສານ, ທັງທາງວາຈາແລະພາສາກາຍ ລວມທັງການພົວພັນຂອງມະນຸດ ເຊັ່ນດຽວກັນກັບຄວາມເຂົ້າໃຈບັນຫາຂອງນັກຮຽນ ທັງໝົດນີ້ມີປະໂຫຍດໃນການສ້າງບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນ.

1. ຈິດຕະວິທະຍາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການສອນ

ສະຕີປັນຍາແມ່ນຂະບວນການຂອງການຕີຄວາມໝາຍລະຫວ່າງຄວາມຮູ້ສຶກ ແລະລະບົບປະສາດຂອງມະນຸດທີ່ໃຊ້ອະໄວຍະວະຄວາມຮູ້ສຶກສະເພາະໃດໜຶ່ງ, ເຮັດໃຫ້ສ່ວນທີ່ຮັບຮູ້ຂອງອະໄວຍະວະນັ້ນເຊື່ອມຕໍ່ກັບສະໝອງ ແລະສະໝອງໄດ້ຖອດລະຫັດມັນໄປສູ່ລະບົບປະສາດ. ເຫດການທາງອາລົມທີ່ເປັນຜົນມາຈາກການເຄື່ອນໄຫວຂອງເຊລສະໝອງເປັນລັກສະນະໜຶ່ງຂອງຈິດໃຈ, ແຕ່ບໍ່ແມ່ນຈິດໃຈທັງໝົດ.

2. ຈິດຕະວິທະຍາການຮຽນຮູ້

ການຮຽນຮູ້ເກີດຈາກການຮັບຮູ້ຂອງລະບົບປະສາດ ແລະ ແປລະຫັດການຮັບຮູ້ເຂົ້າໄປໃນສະໝອງເພື່ອສ້າງການຮັບຮູ້ໃດໆທີ່ສະໝອງໄດ້ບັນທຶກ ແລະຈື່ໄວ້ ເອີ້ນວ່າປະສິບການຂອງການຮຽນຮູ້.

- ສະຕີປັນຍາຂອງຜູ້ຮັບຮູ້, ຖ້າສະຕີປັນຍາດີກໍຮຽນຮູ້ໄວ.
- ຄວາມຕັ້ງໃຈຂອງກົດຈະກຳທີ່ຜູ້ຮັບຮູ້ໄດ້ປະສົບ
- ເອົາໃຈໃສ່, ສຸມໃສ່ການ, ສຸມໃສ່ການທີ່
- ສະພາບຈິດໃຈຂອງຜູ້ຮັບຮູ້ໃນເວລານັ້ນ

3. ພຶດຕິກຳການຮຽນຮູ້

ຈຸດປະສົງຂອງການຮຽນຮູ້ແມ່ນແບ່ງອອກເປັນ 3 ກຸ່ມ.

- 1) ພຸດທະສາສະນິກະຊົນ ໝາຍເຖິງ ການຮຽນຮູ້ທາງດ້ານຄວາມຮູ້ ແລະຄວາມເຂົ້າໃຈ.
- 2) ຈິດພິໄສ ໝາຍ ເຖິງການຮຽນຮູ້ທັດສະນະຄະຕິ, ຄຸນຄ່າ, ການຍົກຍ້ອງ.

3) ທັກສະພິໄສໝາຍເຖິງການຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບການກະທຳ ຫຼື ການດຳເນີນງານ, ການຮຽນ-ການສອນ, ໃນການສອນທີ່ດີ, ຄູ່ຕ້ອງນຳໃຊ້ທິດສະດີການຮຽນຮູ້ເຂົ້າໃນການຮຽນ-ການສອນ ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ຮຽນສາມາດບັນລຸເປົ້າໝາຍການຮຽນຮູ້ ເຊິ່ງສາມາດປະຕິບັດໄດ້ໃນຫຼາຍສະຖານະການເຊັ່ນ:

- ການມີສ່ວນຮ່ວມໃນການຮັບຮູ້ໂດຍການໃຫ້ໂອກາດຜູ້ຮຽນໄດ້ຄິດ ແລະ ສະທ້ອນ.
- ການຮັບຮູ້ຄຳຄິດຄຳເຫັນ, ໃຫ້ຜູ້ຮຽນໄດ້ຮັບການແຈ້ງການຜົນຂອງກິດຈະກຳຕ່າງໆ.
- ການເສີມສ້າງເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນມີຄວາມພູມໃຈ.
- ການຮຽນຮູ້ລະດັບໂດຍການຈັດຄວາມຮູ້ຈາກງ່າຍຫຍາຍກ.

4. ຈິດຕະພັດທະນາການ

ເປັນສາຂາວິຊາຈິດຕະວິທະຍາ ທີ່ມີຈຸດປະສົງເພື່ອສຶກສາມະນຸດທຸກໄວ ຕັ້ງແຕ່ແນວຄິດຈົນຈົບຊີວິດໃນທຸກດ້ານ ລວມທັງການຈະເລີນເຕີບໂຕທາງກາຍ, ຄວາມຄິດ, ອາລົມ, ທັດສະນະຄະຕິ, ພຶດຕິກຳ, ການສະແດງອອກທາງສັງຄົມ, ບຸກຄະລິກກະພາບ, ສະຕິປັນຍາຂອງຄົນທີ່ແຕກຕ່າງກັນ. ອາຍຸເພື່ອຮູ້ລັກສະນະພື້ນຖານ, ຄວາມເປັນມາ, ຈຸດເກີດ, ຈຸດສຳຄັນໃນແຕ່ລະອາຍຸ

5. ຄວາມຮັບຮູ້ແລະການຮຽນຮູ້

ການຮຽນຮູ້ແມ່ນການປ່ຽນແປງພຶດຕິກຳອັນເນື່ອງມາຈາກປະສົບການຫຼືການປະຕິບັດ ແລະ ການປ່ຽນແປງໃນພຶດຕິກຳແມ່ນຂ້ອນຂ້າງຖາວອນ.

ຫຼັກການຮຽນຮູ້ມີ 3 ຮູບແບບຕົ້ນຕໍຄື:

1) ການການວາງເງື່ອນໄຂແບບຄລາສສິກ (classical conditioning) ແມ່ນການທົດລອງສັດທີ່ມີຜິງຊີ້ນ ແລະ ກະຕິ່ງເປັນການກະຕຸ້ນ, ລະຄັງແມ່ນຂະບວນການທີ່ມີເງື່ອນໄຂ, ດັ່ງນັ້ນຂະບວນການນີ້ເອີ້ນວ່າການປັບສະພາບແບບຄລາສສິກ.

2) ການການວາງເງື່ອນໄຂໃນມະນຸດ Watson ແລະ Reynor ໄດ້ແບ່ງປັນເງື່ອນໄຂກັບມະນຸດເປັນການທົດລອງທີ່ມີຊື່ສຽງຫຼາຍໂດຍອີງໃສ່ທັດສະນະຂອງ Watson ວ່າການຮຽນຮູ້ແມ່ນການຜູກມັດຂອງ stimuli ກັບການຕອບສະຫນອງແລະການກະທຳ, ການຕອບສະຫນອງທີ່ພວກເຮົາມີແມ່ນອາລົມເຊັ່ນ: ຄວາມຢ້ານກົວ, ຄວາມໂກດ, ຄວາມຮັກ, ສະນັ້ນລາວໄດ້ສຶກສາການປັບເງື່ອນໄຂ. ຄວາມຢ້ານກົວຂອງເດັກນ້ອຍ, ການທົດລອງໄດ້ດຳເນີນການກ່ຽວກັບເດັກນ້ອຍຊື່ Albert, 11 ເດືອນ.

ປົກກະຕິແລ້ວເດັກນ້ອຍຄົນນີ້ບໍ່ຢ້ານສັດໃດໆ. ແລະມັກຫຼິ້ນກັບຕຸ້ກກະຕາທີ່ເຮັດດ້ວຍຜ້າຂົນຫນຸ່ມອ່ອນໆ, ຕໍ່ມາ ວັອດສັນ ໄດ້ນຳເອົາໝູຂາວໜ້າຮັກໆໂຕນີ້ມາໃຫ້ຄົນຮູ້ຈັກ, ເມື່ອເດັກນ້ອຍໄດ້ເຫັນ, ລາວພໍໃຈທີ່ຈະຫຼິ້ນ, ລາວຈຶ່ງໄດ້ກວາດ ແລະ ແຕະມັນ ແລະ ຫຼິ້ນກັບໝູຈົນໄດ້. ລາວພໍໃຈ, Watson ໄດ້ເອົາໝູອອກ, ຕໍ່ມາ Watson ໄດ້ນຳເອົາໝູໃຫ້ເດັກນີ້ເບິ່ງອີກເທື່ອຫນຶ່ງ, ໃກ້ຈະໄປຈັບ Watson, ລາວເຄາະເຫຼັກ, ດັງດັງ, ເດັກກໍ່ຕົກໃຈ, ຮ້ອງໄຫ້, ບໍ່ກ້າ. ການ

ສຳຜັດກັບໝູຂາວ Watson ໄດ້ທົດລອງວິທີນີ້ ປະມານ 5 ຄັ້ງຕິດຕໍ່ກັນ ທຸກໆຄັ້ງ ເດັກນ້ອຍຈະຮ້ອງໄຫ້ ແລະ ຢ້ານ, ໃນທີ່ສຸດ ກໍເກີດມາ ໝູຂາວໂຕໜຶ່ງທີ່ເຫັນພຽງແຕ່ໝູຂາວມາແຕ່ໄກ. ໄດ້ຮ້ອງໄຫ້ແລ້ວ, ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າເດັກຢ້ານໝູຂາວຍ້ອນເງື່ອນໄຂ

3) ການການວາງເງື່ອນໄຂແບບການປະຕິບັດ Skinner ແລະ Thorndike ເປັນຜູ້ນຳທີ່ສຳຄັນແລະໃນໄລຍະເວລາທີ່ໃກ້ຊິດກັບເງື່ອນໄຂຄລາສສິກຂອງ Pavlov. ການສຶກສາຂອງ Ndyke ກ່ຽວກັບຄວາມສາມາດໃນການຄິດແລະເຫດຜົນຂອງສັດເຮັດໃຫ້ລາວຄົ້ນພົບຫຼັກການຂອງການຮຽນຮູ້ການປະຕິບັດ, ເຊິ່ງ Skinner ມີຄວາມສົນໃຈແລະຕັ້ງຊື່ການປະຕິບັດ. ດ້ານການສຶກສາ ໃນເບື້ອງຕົ້ນ ລາວໄດ້ສຶກສາກັບແມວ, ໝາ ແລະລົງ, ແຕ່ມີຊື່ສຽງ ແລະ ເປັນທີ່ຮູ້ຈັກດີທີ່ສຸດໃນການສຶກສາຮຽນກັບແມວ ໂດຍທີ່ລາວລ້ຽງແມວທີ່ຫົວເຂົ້າຢູ່ໃນຄອກທີ່ລາວສ້າງໄວ້, ເອີ້ນວ່າ ກ່ອງໃສ່ກັບດັກ (Puzzle Box) ເຊິ່ງໃນຄອກນັ້ນ. ມີເຊືອກແລະສາຍພາກຮຽນ spring ເຊື່ອມຕໍ່ກັບແຜ່ນໄມ້ຂະໜາດນ້ອຍ. ຖ້າບັງເອີນກົດໃສ່ແຜ່ນໄມ້ຂະໜາດນ້ອຍນີ້ຈະສ້າງກົນໄກດຶງ, ເຮັດໃຫ້ປະຕູເປີດໄດ້. ກະຕ່ານອກມີປາດີບວາງໄວ້ບໍ່ໄກພໍໃຫ້ແມວສາມາດແນມເຫັນໄດ້ດີ, ໃນການທົດລອງສອງສາມຄັ້ງທຳອິດ, ແມວທີ່ຫົວໂຫຍຫາທາງອອກກົນປາ, ມັນມີປະຕິກິລິຍາຢ່າງແຮງ, ແລ່ນໄປຫາຄອກ. paws ຂອງເຂົ້າຕະຂ້າງຂອງເຂົ້າເຂົ້າໄປໃນ cage, ແຕ່ມັນແມ່ນການສູ່ມ້າງຫມົດຈົນກ່ວາ cat ໄດ້ບັງເອີນມົນຕີ plank ໄມ້ຂະໜາດນ້ອຍ. ທີ່ເຮັດໃຫ້ປະຕູເປີດ, ດັ່ງນັ້ນແມວໄດ້ກົນປາດີບ.

6. ຈິດຕະວິທະຍາຂອງສະຕິປັນຍາ, ການຮຽນຮູ້ ແລະ ການພັດທະນາຈິດຕະວິທະຍາ

ມັນແມ່ນຂະບວນການຂອງການຕີຄວາມໝາຍລະຫວ່າງຄວາມຮູ້ສຶກ ແລະ ລະບົບປະສາດຂອງມະນຸດທີ່ນຳໃຊ້ອະໄວຍະວະຄວາມຮູ້ສຶກອັນໜຶ່ງ, ເຮັດໃຫ້ສ່ວນ sensory ຂອງອະໄວຍະວະນັ້ນເຊື່ອມຕໍ່ກັບສະຫມອງ ແລະ ສະຫມອງເພື່ອຖອດລະຫັດມັນໄປສູ່ລະບົບປະສາດ.

❖ ຄວາມສຳຄັນຂອງການນຳໃຊ້ຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາເຂົ້າໃນການຮຽນ-ການສອນຂອງຄູ.

ເປັນວິທະຍາສາດທີ່ສຶກສາ ແລະ ຄົ້ນຄວ້າກ່ຽວກັບການຮຽນຮູ້ ແລະ ພັດທະນາຜູ້ຮຽນໃນສະພາບແວດລ້ອມໃນການຮຽນ-ການສອນ ເພື່ອຊອກຫາທິດສະດີ ແລະ ຫຼັກການທີ່ຊ່ວຍແກ້ໄຂບັນຫາການສຶກສາ ແລະ ສົ່ງເສີມການຮຽນ-ການສອນ ນອກຈາກນີ້ ຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາກໍ່ມີບົດບາດສຳຄັນໃນການຄຸ້ມຄອງການສຶກສາ. ການສ້າງຫຼັກສູດ ແລະ ການສອນ, ໂດຍຄຳນຶງເຖິງຄວາມແຕກຕ່າງຂອງບຸກຄົນ, ຄູ່ຕ້ອງມີຄວາມຮູ້ພື້ນຖານດ້ານຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາ ເພື່ອໃຫ້ເຂົ້າໃຈພຶດຕິກຳຂອງຜູ້ຮຽນ ແລະ ຂະບວນການຮຽນຮູ້ພ້ອມທັງແກ້ໄຂບັນຫາ. ກ່ຽວກັບການສອນ, ດັ່ງນັ້ນ, ໃນບົດຂຽນນີ້, ຂ້າພະເຈົ້າຢາກເວົ້າກ່ຽວກັບລະດັບພື້ນຖານຂອງຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາທີ່ຂ້ອຍໄດ້ສຶກສາໃນພາກຮຽນນີ້ໃນຖານະເປັນນັກສຶກສາຂອງຄະນະສຶກສາສາດທີ່ຕ້ອງຈົບການສຶກສາເພື່ອກາຍເປັນຄູ.

ຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາຈະຊ່ວຍໃຫ້ຄູມີຄວາມເຂົ້າໃຈທີ່ຊັດເຈນກ່ຽວກັບຜູ້ຮຽນຂອງເຂົາເຈົ້າ, ເຂົ້າໃຈທຳມະຊາດຂອງເຂົາເຈົ້າ, ແນວຄິດຄືແນວແລະຄວາມຕ້ອງການຂອງເຂົາເຈົ້າ, ເຂົ້າໃຈສິ່ງທີ່ຖືກຕ້ອງຫຼືບໍ່ສຳລັບເຂົາເຈົ້າ, ເຂົ້າໃຈສິ່ງທີ່ຈະນຳໄປສູ່ຄວາມສຳເລັດຫຼືຄວາມລົ້ມເຫຼວໃນການສຶກສາຂອງເຂົາເຈົ້າ, ຫຼືມັນສາມາດເປັນ. ເວົ້າງ່າຍໆ ຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສານັ້ນເຮັດໃຫ້ຄູມີຈິດຕະວິທະຍາໃນການສອນ

ຖ້າຄູມີແນວຄິດການສອນ, ລາວຮູ້ວ່າການບັງຄັບໃຫ້ນັກຮຽນຮຽນຮູ້ໂດຍບໍ່ໄດ້ເຂົ້າໃຈເຫດຜົນວ່າເປັນຫຍັງພວກເຂົາຕ້ອງຮຽນຮູ້ຈະເຮັດໃຫ້ພວກເຂົາເຂົ້າໃຈບົດຮຽນຢ່າງເລິກເຊິ່ງ, ເຫັນໄດ້ຊັດເຈນວ່າຄູຕ້ອງເຮັດໃຫ້ນັກຮຽນເຂົ້າໃຈຈຸດປະສົງຂອງການສອນ. ຫຼັກສູດ ແລະ ເຮັດໃຫ້ນັກຮຽນຮູ້ຄຸນຄ່າຂອງຄວາມຮູ້ ແລະ ຄວາມສຳພັນຂອງຄວາມຮູ້ນັ້ນ ຖ້າຄູເຂົ້າໃຈທິດສະດີການພັດທະນາ ແລະ ບຸກຄະລິກກະພາບຂອງນັກຮຽນໃນໄວຕ່າງໆ ຕັ້ງແຕ່ໄວເດັກ, ອະນຸບານ, ປະຖົມ, ມັດທະຍົມຕອນຕົ້ນ ຫາ ຊັ້ນສູງ, ຄູຈະຮູ້ວິທີ ຄຸ້ມຄອງການຮຽນ-ການສອນໃຫ້ແທດເໝາະກັບແຕ່ລະອາຍຸຕາມການພັດ ທະນາທາງດ້ານຮ່າງກາຍ, ຈິດໃຈ, ຈິດໃຈ ແລະ ສັງຄົມຂອງນັກຮຽນ, ແລະ ດ້ວຍຄວາມເຂົ້າໃຈຢ່າງເລິກເຊິ່ງ, ຄູຈະເຫັນໄດ້ເຖິງທ່າແຮງທີ່ເຊື່ອງໄວ້ພາຍໃນຜູ້ຮຽນ ແລະ ຊ່ວຍຊຸກຍູ້. ຊ່ວຍໃຫ້ນັກຮຽນຄົ້ນພົບທ່າແຮງຂອງຕົນເອງ ແລະ ສາມາດໃຫ້ຄຳແນະນຳທີ່ນັກຮຽນສາມາດນຳໃຊ້ໃນຊີວິດຕົວຈິງໄດ້ ແລະ ຖ້າຄູສາມາດຮັບຮູ້ສິ່ງທີ່ເປັນຄືປຸ່ມເລີ່ມຕົ້ນຂອງນັກຮຽນ ແລະ ສາມາດ ຖ້າປຸ່ມເລີ່ມຕົ້ນນີ້ສາມາດເຮັດວຽກໄດ້, ມັນຈະເປັນແຮງກະຕຸ້ນໃຫ້ຜູ້ຮຽນກ້າວໄປສູ່ທາງທີ່ລາວຝັນດ້ວຍພະລັງຈາກພາຍໃນຕົວຂອງມັນເອງເຊັ່ນດຽວກັນກັບການປະພຶດຂອງຄູເພື່ອເປັນແບບຢ່າງໃຫ້ກັບນັກຮຽນທີ່ມີຄວາມສຳຄັນຫຼາຍກວ່າເກົ່າ.

ນອກຈາກຈະເຂົ້າໃຈການພັດທະນາຂອງເດັກໃນໄວທີ່ແຕກຕ່າງແລ້ວ, ຄູຍັງຕ້ອງຮູ້ຈັກຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງບຸກຄົນ ແລະ ກຸ່ມຄົນໃນດ້ານສະຕິປັນຍາ, ຄວາມຄິດສ້າງສັນ, ເພດ, ເສດຖະສາດ ແລະ ສັງຄົມ, ມັນຊ່ວຍຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າຄວາມແຕກຕ່າງຂອງບຸກຄົນເປັນຕົວແປສຳຄັນໃນການເລືອກສິດສອນ. ວິທີການ ແລະ ການສ້າງຫຼັກສູດທີ່ຖືກຕ້ອງ, ຄູອາຈານທີ່ໃຊ້ວິທີດຽວກັນສຳລັບນັກຮຽນທຸກຄົນແມ່ນຄືກັບທ່ານຫມໍທີ່ສັ່ງຢາດຽວກັນກັບຄົນເຈັບຂອງພວກເຂົາທຸກຄົນ, ຜູ້ທີ່ມາຮັບການປິ່ນປົວໂດຍບໍ່ຄຳນຶງເຖິງພະຍາດທີ່ຢູ່ເບື້ອງຕົ້ນຫຼືປະຫວັດການແພ້ຢາ, ຄົນເຈັບທີ່ເປັນພະຍາດຊຳເຮື້ອແລະ ອາການແພ້ຢາບໍ່ຄືກັບຄົນເຈັບທຳມະດາ ມັນຍອມຮັບບໍ່ໄດ້ທີ່ທ່ານຫມໍຈະເປີດເຜີຍຄວາມລັບຂອງຄົນເຈັບ, ມັນຍັງບໍ່ສາມາດຍອມຮັບໄດ້ສຳລັບຄູອາຈານທີ່ຈະວິພາກວິຈານຄວາມອ່ອນແອຂອງນັກຮຽນທີ່ມີຄວາມຕ້ອງການພິເສດ.

ຕໍ່ໄປແມ່ນທິດສະດີການຮຽນ ຖ້າຄູເຂົ້າໃຈວິທີການຮຽນ, ຈີ່, ເຂົ້າໃຈ, ວິເຄາະ, ສັງເກດ ແລະ ຄວາມຄິດສ້າງສັນ ລວມທັງອົງປະກອບທີ່ຈະປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການຮຽນຮູ້ຂອງຜູ້ຮຽນ, ສິ່ງເຫຼົ່ານີ້ຈະເປັນປະໂຫຍດຕໍ່ການສອນຢ່າງບໍ່ຕ້ອງສົງໄສ, ສິ່ງເຫຼົ່ານີ້ຈະຊ່ວຍໄດ້. ຄູເຂົ້າໃຈວ່າຄວາມຮູ້ຈະບໍ່ໄດ້ມາຈາກການສອນຂອງຄູ ແຕ່ມາຈາກການຮຽນຂອງຜູ້ຮຽນ ເພາະວ່າຖ້າຜູ້ສອນຕັ້ງໃຈສອນ ແຕ່ກົງກັນຂ້າມ ຖ້າຜູ້ຮຽນພະຍາຍາມຮຽນດ້ວຍຕົນເອງ ການເກັບກຳຂໍ້ມູນນ້ອຍໆທີ່ລາວສະແຫວງຫາ. ແລະປະສົບການທີ່ລາວພົບສາມາດກາຍເປັນຄວາມຮູ້ໄດ້ ເຖິງແມ່ນວ່າຄູບໍ່ໄດ້ສອນກໍຕາມ. ເກືອບຊາວປົດຽວບໍ່ພຽງພໍທີ່ຈະເຮັດໃຫ້ລາວດຳລົງຊີວິດຢ່າງມີຄວາມສຸກໃນໂລກກວ້າງແລະຮອບ.

ທິດສະດີການສອນ ແລະ ເທັກໂນໂລຢີການສຶກສາ ເປັນອີກດ້ານໜຶ່ງຂອງຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນ ແລະ ເປັນປະໂຫຍດ ເທົ່າກັບທິດສະດີການຮຽນຮູ້ ແລະ ການພັດທະນາ ເພື່ອຊ່ວຍຄູສອນໃນທຸກມື້ນີ້, ຕ້ອງມີທັກສະໃນການນໍາໃຊ້ເຕັກໂນໂລຊີຂໍ້ມູນຂ່າວສານເຂົ້າໃນການຮຽນການສອນເພື່ອເຮັດໃຫ້ສິ່ງທີ່ເປັນ. ຍາກໃນການເຂົ້າໃຈເຂົ້າໃຈງ່າຍກວ່າເຊັ່ນ: ການສະແດງພາບສະໄລ້ ແລະການສະແດງວິດີໂອ ຜູ້ຮຽນສື່ສານກັນໄດ້ງ່າຍຂຶ້ນ ແລະມີປະສິດທິພາບ, ແລະຍັງໃຫ້ໂອກາດຜູ້ຮຽນເຂົ້າເຖິງຊ່ອງທາງຊອກຫາຄວາມຮູ້ຫຼາຍຂຶ້ນ.

ຫຼັກການສອນ ແລະວິທີການສອນ ນັກຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາສະເໜີຫຼັກການສອນ ແລະວິທີການສອນ ໂດຍອີງໃສ່ທິດສະດີຈິດຕະວິທະຍາຂອງບຸກຄົນເຊັ່ນ: ຫຼັກການສອນ ແລະວິທີການຂອງພຶດຕິກຳ, ປັນຍາ ແລະມະນຸດສະທຳ. ການພັດທະນາດ້ານຕ່າງໆຂອງນັກຮຽນ, ສະຕິປັນຍາຈະຊ່ວຍໃຫ້ຄູເຂົ້າໃຈຂະບວນການຄິດ, ການຈື່ຈຳ ແລະຄວາມເຂົ້າໃຈ, ນັກຮຽນ ແລະ ມະນຸດສະທຳຈະຊ່ວຍໃຫ້ຄູມີທັດສະນະຄະຕິທີ່ດີຕໍ່ນັກຮຽນ ແລະ ຊ່ວຍຝຶກຝົນຫຼັກຫຼອມໃຫ້ເຂົາເຈົ້າມີຫົວໃຈທີ່ສວຍງາມ ແລະ ຄວາມເມດຕາຕໍ່ຜູ້ອື່ນ.

ຫຼັກການວັດແທກ ແລະ ປະເມີນຜົນການສຶກສາ ເປັນອີກສິ່ງໜຶ່ງທີ່ຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາຮຽກຮ້ອງໃຫ້ຄູເຮັດໜ້າທີ່ເປັນຄູ.

6.1. ຫຼັກການສອນ ແລະ ວິທີການສອນ

Pedagogical Pedagogical Pedagogical Psychology ເປັນວິທະຍາສາດທີ່ເນັ້ນໃສ່ການຮຽນ ແລະ ການປະພຶດຂອງຜູ້ຮຽນໃນສະຖານະການການຮຽນ-ການສອນ ແລະ ຊອກຫາວິທີທີ່ດີທີ່ສຸດເພື່ອສອນຜູ້ຮຽນໃຫ້ຮຽນຮູ້ຕາມການພັດທະນາຂອງຕົນ.

- ❖ ຄວາມຮູ້ພາຍໃນຂອບເຂດຂອງການສິດສອນ
 - ຄວາມຮູ້ດ້ານການພັດທະນາມະນຸດ
 - ຫຼັກການຂອງການຮຽນ-ການສອນ ປະກອບມີທິດສະດີການຮຽນ-ການສອນ ປະເພດຕ່າງໆ.
 - ຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງບຸກຄົນທີ່ມີຜົນຕໍ່ການຮຽນຮູ້
 - ນໍາໃຊ້ຫຼັກການ ແລະ ວິທີການໃນການຮຽນການສອນເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາການຮຽນ-ການສອນ
- ❖ ຈຸດປະສົງຂອງການນໍາໃຊ້ຈິດຕະວິທະຍາເຂົ້າໃນການຮຽນ-ການສອນ
 - ມັນມີຈຸດປະສົງເພື່ອພັດທະນາຮ່າງກາຍຂອງຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບການຮຽນຮູ້ຂອງມະນຸດໃນສະຖານະການສິດສອນແລະການຮຽນຮູ້.
 - ນໍາໃຊ້ຄວາມຮູ້ດັ່ງກ່າວ ເພື່ອສ້າງເປັນຕົວແບບປະຕິບັດຕົວຈິງໃຫ້ແກ່ຄູ-ອາຈານ ແລະ ຜູ້ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໃນການຄຸ້ມຄອງການສຶກສາ ເພື່ອສາມາດນໍາໃຊ້ເຂົ້າໃນການຮຽນ-ການສອນ.
- ❖ ຫຼັກການທີ່ສໍາຄັນ
 - ຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບວິຊາທີ່ສອນ
 - ຄວາມສາມາດໃນການນໍາໃຊ້ຫຼັກການຂອງຈິດຕະສາດສໍາລັບການສອນແລະການຮຽນຮູ້

- ມີຄວາມສາມາດໃນການປັບຕົວເຂົ້າກັບສະຖານະການໃໝ່
- ມີທັດສະນະຄະຕິທີ່ດີຕໍ່ນັກຮຽນ
- ❖ ຄວາມສໍາຄັນຂອງຈິດຕະວິທະຍາການສອນ
 - ເພື່ອຮັບຮູ້ລັກສະນະບຸກຄະລິກກະພາບຂອງນັກຮຽນ
 - ເຮັດໃຫ້ມັນເຂົ້າໃຈການພັດທະນາບຸກຄະລິກກະພາບຂອງນັກຮຽນບາງຄົນ.
 - ເຮັດໃຫ້ຄູເຂົ້າໃຈຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງຄົນ
 - ແຈ້ງໃຫ້ຄູສອນຮູ້ວ່າອົງປະກອບໃດທີ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ຜົນການຮຽນເຊັ່ນ: ແຮງຈູງໃຈ, ຄວາມຄາດຫວັງ, ສະຕິປັນຍາ, ທັດສະນະຄະຕິ, ແລະອື່ນໆ.
 - ເຮັດໃຫ້ຄູໄດ້ຮູ້ທິດສະດີ, ຫຼັກການຂອງການຮຽນຮູ້, ລວມທັງຫຼັກການສອນ ແລະ ວິທີການສອນ.
 - ເຮັດໃຫ້ຄູສາມາດວາງແຜນການສອນໄດ້ຢ່າງເໝາະສົມ
 - ອັນນີ້ເຮັດໃຫ້ຄູສາມາດຈັດສະພາບແວດລ້ອມໃນຫ້ອງຮຽນໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບການພັດທະນາຂອງເຂົາເຈົ້າ ແລະ ສ້າງບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນທີ່ເອື້ອອໍານວຍໃຫ້ແກ່ການປົກຄອງໃນຫ້ອງຮຽນ.

6.2. ສ້າງບັນຍາກາດໃນການຮຽນການສອນ

1) ບັນຍາກາດການຮຽນການສອນ

ບັນຍາກາດຫມາຍເຖິງຄວາມຮູ້ສຶກຫຼືສິ່ງທີ່ຢູ່ອ້ອມຮອບຕົວເຮົາ, ໃນຂະນະທີ່ຄຳວ່າສະພາບແວດລ້ອມຫມາຍເຖິງສະພາບທີ່ຢູ່ອ້ອມຂ້າງມະນຸດ. ລັດດັ່ງກ່າວເປັນລັດຂອງສິ່ງຕ່າງໆ. ທັງທຳມະຊາດ ແລະ ສັງຄົມທີ່ອ້ອມຮອບມະນຸດ ມີທັງທາງດີ ແລະ ບໍ່ດີ ດັ່ງນັ້ນ ສະພາບແວດລ້ອມການຮຽນ-ການສອນ ຈຶ່ງເປັນໜຶ່ງໃນສະພາບແວດລ້ອມ ແລະ ເປັນທີ່ຍອມຮັບວ່າບັນຍາກາດທີ່ດີເປັນຜົນມາຈາກສະພາບແວດລ້ອມທີ່ດີ. ສະພາບແວດລ້ອມທີ່ດີແມ່ນຜົນມາຈາກການມີບັນຍາກາດທີ່ດີເຊັ່ນດຽວກັນ.

ບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນໝາຍເຖິງສະພາບແວດລ້ອມການຮຽນຮູ້ໃນຫ້ອງຮຽນ. ເຊິ່ງບໍ່ແມ່ນສະພາບແວດລ້ອມທາງດ້ານຮ່າງກາຍເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຍັງລວມເຖິງລະດັບຂອງອາລົມ ແລະ ຄວາມຮູ້ສຶກ ສະພາບແວດລ້ອມການສອນໝາຍເຖິງສະພາບແວດລ້ອມອ້ອມຂ້າງຄູ ແລະ ນັກຮຽນ. ເຊິ່ງຊຸກຍູ້ໃຫ້ຜູ້ຮຽນ ແລະ ຄູເຮັດວຽກຮ່ວມກັນ ແລະ ມີການພົວພັນເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ ຕິດຕໍ່ສື່ສານກັນຈົນກວ່າມີບັນຍາກາດການສອນທີ່ດີ

ໂດຍຄວາມສໍາຄັນຂອງສະພາບແວດລ້ອມແລະບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນ ສະພາບແວດລ້ອມການສິດສອນແມ່ນຕົວຊີ້ວັດຂອງຄຸນນະພາບຂອງການໄຕ້ຕອບທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນຫ້ອງຮຽນ. ເຊັ່ນດຽວກັນກັບຕົວແປທີ່ສໍາຄັນທີ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ການຮຽນຮູ້ຂອງຜູ້ຮຽນ ຖ້າສິ່ງແວດລ້ອມດີກໍຈະປະກອບສ່ວນເຮັດໃຫ້ການຮຽນໄດ້ສູງ. ແລະ ສິ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ການພັດທະນາຂອງຜູ້ຮຽນໃນດ້ານຕ່າງໆເຊັ່ນ: ຈິດໃຈ, ສັງຄົມ, ແລະອື່ນໆ.

2) ສ້າງບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນ

ບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນມີບົດບາດສໍາຄັນໃນການສົ່ງເສີມຄວາມຢາກຮູ້ຢາກເຫັນ ແລະ ຄວາມສົນໃຈໃນການຮຽນຂອງນັກຮຽນ. ຫ້ອງຮຽນທີ່ມີບັນຍາກາດອົບອຸ່ນ ຄວາມເມດຕາ ແລະຄວາມເອື້ອເພື່ອເພື່ອແຜ່ຕໍ່ກັນແລະກັນ ແທ້

ຈິງແລ້ວ, ມັນເປັນແຮງຈູງໃຈພາຍນອກທີ່ສົ່ງເສີມໃຫ້ຜູ້ຮຽນຮັກການຮຽນຮູ້. ຮັກຢູ່ຮ່ວມກັນໃນຫ້ອງຮຽນ ແລະ ຊ່ວຍເສີມສ້າງຄຸນນະທຳ, ຈັນຍາບັນ, ແລະ ພຶດຕິກຳທີ່ດີຂອງນັກຮຽນ ນອກຈາກນັ້ນ, ຕ້ອງມີຫ້ອງຮຽນທີ່ມີຄວາມສະຫວ່າງ, ສະອາດ, ສຶດໃສ, ມີບັນຍາກາດກວ້າງຂວາງ. ມີໂຕະ ແລະ ຕັ້ງນັ່ງທີ່ກະທັດຮັດ. ມີມຸມທາງວິຊາການເພື່ອສົ່ງເສີມຄວາມຮູ້. ຫ້ອງໄດ້ຖືກຕິດແຕ່ງເພື່ອໃຫ້ມີຄວາມສະຫວ່າງ. ເປັນອີກອັນໜຶ່ງທີ່ສົ່ງຜົນໃຫ້ນັກຮຽນມີຄວາມພໍໃຈໃນການມາໂຮງຮຽນ. ເຂົ້າສູ່ຫ້ອງຮຽນ ແລະ ກຽມພ້ອມທີ່ຈະເຂົ້າຮ່ວມກິດຈະກຳການຮຽນ-ການສອນ ດັ່ງນັ້ນ, ຄູ່ຕ້ອງມີຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບຄວາມໝາຍ, ຄວາມສຳຄັນ ແລະ ປະເພດຂອງບັນຍາກາດ. ຫຼັກການຈັດບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນ ແລະ ການຈັດຕັ້ງການຮຽນຢ່າງມີຄວາມສຸກ ເພື່ອພັດທະນາຜູ້ຮຽນໃຫ້ມີຄຸນສົມບັດຕາມທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນຫຼັກສູດ

3) ຄວາມໝາຍຂອງການຈັດບັນຍາກາດຫ້ອງຮຽນ

ການຈັດບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນໝາຍເຖິງການຈັດສະພາບແວດລ້ອມໃນຫ້ອງຮຽນທີ່ເອື້ອອຳນວຍໃຫ້ແກ່ການຮຽນ-ການສອນ. ເພື່ອຊ່ວຍຊຸກຍູ້ຂະບວນການຮຽນ-ການສອນໃຫ້ດຳເນີນໄປຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ຊ່ວຍສ້າງຄວາມສົນໃຈໃນການຮຽນ-ການສອນ ພ້ອມທັງຊ່ວຍສົ່ງເສີມລະບຽບວິໄນຂອງນັກຮຽນ

4) ຄວາມສຳຄັນຂອງການຈັດບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນ

ບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນເປັນສ່ວນໜຶ່ງທີ່ສົ່ງເສີມຄວາມສົນໃຈຂອງນັກຮຽນໃນບົດຮຽນ ແລະ ເພີ່ມແຮງຈູງໃຈໃນການຮຽນຮູ້. ສ້າງບັນຍາກາດທີ່ອົບອຸ່ນ ອາຈານໃຫ້ຄວາມເອື້ອເພື່ອແຜ່ແກ່ນັກຮຽນ ບ່ອນທີ່ນັກສຶກສາແລະນັກສຶກສາມີການພົວພັນມິດທີ່ເປັນການຈັດຕັ້ງ, ສະອາດ, ເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນບັນຍາກາດທີ່ນັກສຶກສາຕ້ອງການ. ເຮັດໃຫ້ນັກຮຽນມີຄວາມສຸກທີ່ຈະມາໂຮງຮຽນແລະການຮຽນກັບຫມູ່ເພື່ອນ. ຖ້າຄູສາມາດສ້າງຄວາມຮູ້ສຶກນີ້ໃຫ້ກັບນັກຮຽນ. ຖືວ່າຄູໄດ້ຮັບໃຊ້ຢ່າງແທ້ຈິງໃນການພັດທະນາໄວໜຸ່ມຂອງປະເທດຊາດໃຫ້ເຕີບໂຕທາງດ້ານສະຕິບັນຍາ, ທາງດ້ານຮ່າງກາຍ, ອາລົມ ແລະ ສັງຄົມ, ສະນັ້ນ, ການສ້າງບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນຫຼາຍ. ເຊິ່ງສາມາດລວບລວມໄດ້ດັ່ງນີ້:

- ຊ່ວຍຊຸກຍູ້ການຮຽນ-ການສອນໃຫ້ດຳເນີນໄປຢ່າງສະດວກ ເຊັ່ນ: ຫ້ອງຮຽນບໍ່ແອອັດເກີນໄປ. ເຮັດໃຫ້ນັກຮຽນມີຄວາມຍືດຫຍຸ່ນໃນການເຮັດກິດຈະກຳ.
- ຊ່ວຍເສີມສ້າງລັກສະນະດີ ແລະ ມີລະບຽບວິໄນໃນນັກຮຽນ ເຊັ່ນຫ້ອງຮຽນສະອາດ. ທີ່ຈັດໂຕະ ແລະ ຕັ້ງນັ່ງຢ່າງເປັນລະບຽບ ມີຄວາມເອື້ອເພື່ອແຜ່ເຊິ່ງກັນແລະກັນ ນັກຮຽນຈະດູດຊຶມສິ່ງເຫຼົ່ານີ້ໂດຍບໍ່ຮູ້ຕົວ.
- ຊ່ວຍສົ່ງເສີມສຸຂະພາບທີ່ດີຂອງນັກຮຽນເຊັ່ນ: ມີແສງສະຫວ່າງທີ່ຖືກຕ້ອງ ບໍ່ມີບ່ອນນັ່ງໃກ້ກະດານດຳເກີນໄປ. ມີໂຕະ ແລະ ຕັ້ງນັ່ງທີ່ເໝາະສົມກັບອາຍຸ. ຮູບຮ່າງຂອງນັກຮຽນ, ແລະອື່ນໆ.
- ຊ່ວຍສົ່ງເສີມການຮຽນຮູ້ ແລະ ສ້າງຄວາມສົນໃຈໃນບົດຮຽນຫຼາຍຂຶ້ນ, ເຊັ່ນການຈັດມຸມທາງວິຊາການຕ່າງໆ ການຕິດສະຫຼາກຂໍ້ມູນ ການຕິດແຕ່ງຫ້ອງຮຽນດ້ວຍການເຮັດວຽກຂອງນັກຮຽນ
- ຊ່ວຍສົ່ງເສີມການເປັນສະມາຊິກທີ່ດີຂອງສັງຄົມ ເຊັ່ນ: ການຝຶກອົບຮົມໃຫ້ມີມະນຸດສຳພັນດີຕໍ່ກັນ. ການຝຶກອົບຮົມໃຫ້ມີເຈດຕະນາໃນການດຳລົງຊີວິດຮ່ວມກັນ, ແລະອື່ນໆ.

- ມັນຊ່ວຍສ້າງທັດສະນະຄະຕິທີ່ດີຕໍ່ໂຮງຮຽນແລະການມາໂຮງຮຽນ. ເພາະວ່າຢູ່ໃນຫ້ອງຮຽນມີຄູສອນທີ່ເຂົ້າໃຈນັກຮຽນ ໃຫ້ຄວາມເມດຕາ ແລະ ຄວາມເອື້ອເພື່ອແຜ່ແກ່ນັກຮຽນ ແລະນັກຮຽນມີຄວາມສຳພັນດີກັບກັນ ແລະກັນ

ສະຫຼຸບແລ້ວ, ການຈັດຕັ້ງບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຈະຊ່ວຍຊຸກຍູ້ ແລະ ເສີມຂະຫຍາຍນັກຮຽນໃນຫ້ອງໃຫ້ດີ. ທາງດ້ານສະຕິບັນຍາ, ທາງກາຍ, ອາລົມ ແລະທາງດ້ານສັງຄົມ. ເຮັດໃຫ້ນັກຮຽນຮຽນດ້ວຍຄວາມສຸກ, ຮັກການຮຽນ, ແລະໃນທີ່ສຸດກາຍເປັນຄົນທີ່ມີຄວາມກະຕືລືລົ້ນທີ່ຈະຮຽນຮູ້.

5) ບັນຍາກາດທີ່ປາຖະໜາຢູ່ໃນຫ້ອງຮຽນ

ໃນການສອນແລະການຮຽນຮູ້ ຄູອາຈານປາດຖະໜາຢາກໃຫ້ບັນດາກິດຈະກຳການຮຽນການສອນດຳເນີນໄປຢ່າງສະດວກ. ແລະຜູ້ຮຽນປະຕິບັດຕາມຈຸດປະສົງທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນຫຼັກສູດ ບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນມີບົດບາດສຳຄັນໃນການຊຸກຍູ້ໃຫ້ຄວາມປາຖະໜາດັ່ງກ່າວເປັນຈິງ.

- ❖ ບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນທີ່ຈະນຳໄປສູ່ຜົນສຳເລັດຂອງການສອນ, ແບ່ງອອກເປັນ 6 ລັກສະນະສາມາດສະຫຼຸບໄດ້ດັ່ງນີ້:

- ບັນຍາກາດການທ້າທາຍ (Challenge) ເປັນບັນຍາກາດທີ່ຄູສອນຊຸກຍູ້ນັກຮຽນໃຫ້ປະສົບຜົນສຳເລັດໃນໜ້າທີ່ວຽກງານ. ນັກສຶກສາຈະພັດທະນາຄວາມຫມັ້ນໃຈຕົນເອງແລະພະຍາຍາມເພື່ອປະສົບຜົນສຳເລັດ.
- ບັນຍາກາດອິດສະລະເປັນບັນຍາກາດທີ່ນັກຮຽນມີໂອກາດຄິດ. ໄດ້ຕັດສິນໃຈເລືອກສິ່ງທີ່ມີຄວາມຫມາຍແລະມີຄຸນຄ່າ ລວມທັງໂອກາດທີ່ຈະເຮັດຜິດພາດ ໂດຍບໍ່ມີຄວາມຢ້ານກົວແລະຄວາມກັງວົນ ບັນຍາກາດນີ້ສົ່ງເສີມການຮຽນຮູ້. ນັກຮຽນຈະເຮັດກິດຈະກຳດ້ວຍຄວາມຕັ້ງໃຈໂດຍບໍ່ຮູ້ສຶກຄຽດ.
- ການເຄົາລົບນັບຖືແມ່ນບັນຍາກາດທີ່ຄູຮູ້ສຶກວ່ານັກຮຽນມີຄວາມສຳຄັນ, ມີຄຸນຄ່າ, ແລະສາມາດຮຽນຮູ້ໄດ້. ດັ່ງນັ້ນ, ນັກຮຽນສ້າງຄວາມຫມັ້ນໃຈຕົນເອງແລະການຍອມຮັບຕົນເອງ.
- ບັນຍາກາດອົບອຸ່ນ (Warmth) ເປັນບັນຍາກາດທາງດ້ານຈິດໃຈ. ເຊິ່ງສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ຄວາມສຳເລັດໃນການຮຽນຮູ້ ຄູອາຈານແມ່ນເຂົ້າໃຈນັກຮຽນ, ເປັນມິດ, ຍອມຮັບທີ່ຈະຊ່ວຍເຫຼືອ. ມັນຈະເຮັດໃຫ້ນັກຮຽນຮູ້ສຶກອົບອຸ່ນ, ສະດວກສະບາຍ, ຮັກຄູອາຈານ, ຮັກໂຮງຮຽນແລະຮັກໂຮງຮຽນ.
- ບັນຍາກາດການຄວບຄຸມ (Control) ການຄວບຄຸມໃນນີ້ໝາຍເຖິງການຝຶກຝົນນັກຮຽນໃຫ້ມີລະບຽບວິໄນ. ບໍ່ຄວບຄຸມ ບໍ່ໃຫ້ເປັນເອກະລາດ ຄູອາຈານຕ້ອງມີເຕັກນິກການຄຸ້ມຄອງຫ້ອງຮຽນ ແລະຝຶກອົບຮົມນັກຮຽນໃຫ້ໃຊ້ສິດແລະຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຕົນໃນທາງທີ່ຈຳກັດ.
- ບັນຍາກາດແຫ່ງຄວາມສຳເລັດ (Success) ເປັນບັນຍາກາດທີ່ນັກຮຽນຮູ້ສຶກວ່າປະສົບຜົນສຳເລັດໃນການເຮັດວຽກ. ເຊິ່ງສົ່ງຜົນໃຫ້ຜູ້ຮຽນຮຽນຮູ້ໄດ້ດີຂຶ້ນ ຄູຄວນເວົ້າເຖິງສິ່ງທີ່ນັກຮຽນເຮັດໄດ້ຫຼາຍກວ່າການເວົ້າເຖິງຄວາມລົ້ມເຫລວ. ເນື່ອງຈາກວ່າຄວາມຈິງທີ່ວ່າປະຊາຊົນພຽງແຕ່ຄິດກ່ຽວກັບສິ່ງທີ່ລົ້ມເຫລວ ເພາະວ່າເມື່ອຄົນເຮົາຄິດກ່ຽວກັບຄວາມລົ້ມເຫລວ, ພວກເຂົາຈະເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມຄາດຫວັງຕ່ຳ. ເຊິ່ງບໍ່ໄດ້ສົ່ງເສີມການຮຽນຮູ້ທີ່ດີຂຶ້ນ

ສະຫຼຸບ: ທັງໝົດນີ້ສິ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ຄວາມສໍາເລັດຂອງຄູ ແລະ ຄວາມສໍາເລັດຂອງຜູ້ຮຽນ, ຄູຄວນສ້າງໃນຫ້ອງຮຽນ.

6) ປະເພດຂອງບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນ

ບັນຍາກາດສົດສອນຂອງຄູສອນຊັ້ນປະຖົມ ສະຫຼຸບໄດ້ວ່າ ບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນຕ້ອງມີຄຸນລັກສະນະທາງກາຍທີ່ອໍານວຍຄວາມສະດວກໃນການຮຽນການສອນ, ຮູ້ຈັກສ້າງຄວາມສົນໃຈໃນການຮຽນ ແລະ ສັດທາໃນການຮຽນ. ນອກຈາກນັ້ນ, ການພົວພັນລະຫວ່າງກຸ່ມນັກຮຽນ ແລະ ລະຫວ່າງຄູ ແລະ ນັກຮຽນ ຄວາມຮັກ ແລະ ສັດທາ ທີ່ຄູສອນ ແລະ ນັກຮຽນມີໃຫ້ກັນ. ການຮຽນຮູ້ທີ່ມີຄວາມສຸກໂດຍບໍ່ມີຄວາມຢ້ານກົວ ແລະ ຄວາມກັງວົນ ສິ່ງເຫຼົ່ານີ້ຈະຊ່ວຍສ້າງບັນຍາກາດການຮຽນຮູ້ທີ່ດີ. ສະນັ້ນ, ບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນສາມາດແບ່ງອອກເປັນ 2 ປະເພດຄື:

- ບັນຍາກາດທາງດ້ານຮ່າງກາຍ
- ບັນຍາກາດທາງຈິດຕະວິທະຍາ

ບັນຍາກາດທັງສອງປະເພດມີສ່ວນໃນການສົ່ງເສີມການຮຽນຮູ້.

- ບັນຍາກາດທາງກາຍະພາບ
- ບັນຍາກາດທາງກາຍ ຫຼື ບັນຍາກາດທາງວັດຖຸໝາຍເຖິງການຈັດສະພາບແວດລ້ອມຕ່າງໆ.

ຮັກສາຫ້ອງຮຽນໃຫ້ເປັນລະບຽບ, ມີຄວາມດຶງດູດ, ສະອາດ, ດ້ວຍເຄື່ອງໃຊ້ຕ່າງໆ ແລະ ສິ່ງອໍານວຍຄວາມສະດວກ ເພື່ອຊຸກຍູ້ການຮຽນຮູ້ຂອງນັກຮຽນໃຫ້ມີຄວາມສະດວກຫຼາຍຂຶ້ນ, ຕົວຢ່າງ, ຂະໜາດຂອງຫ້ອງຮຽນແມ່ນເໝາະສົມ. ແສງສະຫວ່າງໃນຫົດທາງທີ່ຖືກຕ້ອງ ແລະ ມີແສງສະຫວ່າງພຽງພໍ ກະດານ chalkboard ແມ່ນຂະໜາດທີ່ເໝາະສົມ. ໂຕະ ແລະ ຕັ້ງ ມີຂະໜາດທີ່ເໝາະສົມກັບອາຍຸຂອງນັກຮຽນ, ແລະອື່ນໆ.

❖ ບັນຍາກາດທາງຈິດຕະວິທະຍາ

ບັນຍາກາດທາງຈິດຕະວິທະຍາໝາຍເຖິງບັນຍາກາດທາງຈິດໃຈທີ່ນັກຮຽນຮູ້ສຶກສະບາຍໃຈ, ອົບອຸ່ນ ແລະ ເປັນມິດ. ມີສາຍພົວພັນທີ່ດີ ແລະ ມີຄວາມຮັກແລະສັດທາໃນຄູສອນ ພ້ອມທັງມີເສລີພາບໃນການຢືນຢັນ ແລະ ມີລະບຽບວິໄນໃນຫ້ອງຮຽນ

❖ ບັນຍາກາດທາງດ້ານຮ່າງກາຍ

ບັນຍາກາດທາງດ້ານຮ່າງກາຍ ມັນເປັນການຈັດລຽງຂອງອຸປະກອນ, ອຸປະກອນ, ສິ່ງອໍານວຍຄວາມ ກ່ຽວຂ້ອງກັບການສອນ ລວມທັງທຸກສິ່ງທຸກຢ່າງ ທີ່ເສີມຂະຫຍາຍຄວາມຮູ້ເຊັ່ນ: ກະດານຂໍ້ມູນຂ່າວສານ, ມຸມວິຊາການ, ຊັ້ນວາງປື້ມ ໂຕະວາງອຸປະກອນການສອນ ແລະ ອື່ນໆ ໃຫ້ມີຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍ. ເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມສະບາຍຕາ ແລະ ຄວາມສະດວກສະບາຍຕໍ່ຜູ້ເບິ່ງ, ຖ້າປຶກສາຫາລືຢ່າງລະອຽດ ການຈັດຕັ້ງຂອງບັນຍາກາດທາງດ້ານຮ່າງກາຍປະກອບດ້ວຍການຈັດການດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

1. ການຈັດໂຕະ ແລະ ຕັ້ງນັ່ງຂອງນັກຮຽນ

- ເພື່ອໃຫ້ເໝາະສົມກັບຮູບຮ່າງ ແລະ ອາຍຸຂອງນັກຮຽນ

- ຕ້ອງມີຊ່ອງຫວ່າງລະຫວ່າງແຖວທີ່ນັກຮຽນສາມາດນັ່ງໄດ້ງ່າຍ. ແລະສາມາດປະຕິບັດກິດຈະກຳຕ່າງໆໄດ້ຢ່າງສະດວກ
- ເພື່ອຄວາມສະດວກໃນການທຳຄວາມສະອາດແລະການເຄື່ອນຍ້າຍເພື່ອປ່ຽນຮູບແບບຂອງບ່ອນນັ່ງໃນການສຶກສາ
- ເພື່ອໃຫ້ມີຮູບແບບ monotonous, ຕົວຢ່າງ, ມັນອາດຈະປ່ຽນເປັນ T-shape, U-shape, semicircle ຫຼື ກຸ່ມເຂົ້າໄປໃນວົງ. ເໝາະສົມກັບກິດຈະກຳການຮຽນ-ການສອນ
- ໃຫ້ນັກຮຽນທີ່ນັ່ງຢູ່ທຸກຈຸດອ່ານກະດານດຳໃຫ້ຊັດເຈນ.
- ແຖວໜ້າຂອງໂຕະຮຽນຄວນຢູ່ຫ່າງຈາກກະດານດຳຢ່າງໜ້ອຍ 3 ແມັດ, ບໍ່ຄວນວາງໂຕະໃກ້ກັບກະດານດຳເກີນໄປ. ເຮັດໃຫ້ນັກຮຽນເບິ່ງກະດານດຳ ແລະ inhaled ຂີ້ຝຸ່ນ chalk ຫຼາຍ ທຳລາຍສຸຂະພາບຂອງທ່ານ

2. ການຈັດໂຕະຂອງຄູ

- ໃຫ້ຢູ່ໃນຈຸດທີ່ຖືກຕ້ອງ ອາດຈະຖືກຈັດຢູ່ທາງຫນ້າຂອງຫ້ອງ, ຂ້າງຫ້ອງ, ຫຼືໃນດ້ານຫລັງຂອງຫ້ອງ ການຄົ້ນຄວ້າບາງອັນຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າ ໂຕະຂອງຄູແມ່ນຕັ້ງຢູ່ທາງຫຼັງຂອງຫ້ອງ ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນສາມາດເບິ່ງເຫັນໄດ້ເຕັມທີ່.
- ມີຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍ ທັງຢູ່ໃນຕາຕະລາງແລະໃນ drawer desk ໄດ້ ເພື່ອອຳນວຍຄວາມສະດວກໃນການເຮັດວຽກຂອງຄູ ແລະວາງປຶ້ມວຽກຂອງນັກຮຽນ ພ້ອມທັງສ້າງຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍໃຫ້ແກ່ນັກຮຽນ

3. ການຈັດປ້າຍຂໍ້ມູນ

ປ້າຍຢູ່ຝາຂອງຫ້ອງຮຽນ ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຕິດຢູ່ທັງສອງດ້ານຂອງກະດານດຳ, ຄູຄວນໃຊ້ກະດານຂໍ້ມູນຂ່າວສານທີ່ເປັນປະໂຫຍດສຳລັບການສອນໂດຍ

- ຈັດຕັ້ງ ແລະ ປະດັບປະດາການອອກແບບໃຫ້ມີຄວາມສວຍງາມ ແລະ ດຶງດູດຄວາມສົນໃຈຂອງນັກຮຽນ.
- ຈັດລຽງເນື້ອໃນໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບບົດຮຽນ. ມັນອາດຈະຖືກນຳໃຊ້ເພື່ອສະແດງຂໍ້ສັງລວມບົດຮຽນ, ການທົບທວນຄືນບົດຮຽນ, ຫຼືເສີມຂະຫຍາຍຄວາມຮູ້ຂອງນັກຮຽນ
- ຮັກສາມັນໃໝ່ສະເໝີ ສອດຄ່ອງກັບເຫດການທີ່ສຳຄັນ ຫຼືວັນສຳຄັນ ທີ່ນັກຮຽນໄດ້ຮຽນຮູ້ ແລະຄວນຮູ້
- ການປະກາດວຽກຂອງນັກຮຽນ ແລະ ຕາຕະລາງທີ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນຄວາມຄືບໜ້າຂອງນັກຮຽນສາມາດເປັນວິທີທີ່ໜ້າສົນໃຈໃນການກະຕຸ້ນ.

4. ການຈັດມຸມຕ່າງໆໃນຫ້ອງຮຽນມີດັ່ງນີ້:

- ມຸມປຶ້ມຄວນມີຈຸດມຸ່ງໝາຍເພື່ອຝຶກນິໄສການອ່ານ. ຊຸກຍູ້ໃຫ້ນັກສຶກສາອ່ານຢ່າງຄ່ອງແຄ້ວ, ຊຸກຍູ້ການຄົ້ນພົບຄວາມຮູ້ ແລະ ໃຊ້ເວລາຫວ່າງ ຄູຄວນຊອກຫາປຶ້ມຫຼາຍປະເພດທີ່ອ່ານຍາກ. ທີ່ເໝາະສົມສຳລັບອາຍຸຂອງນັກຮຽນທີ່ຈະອ່ານ ແລະຄວນຊອກຫາຊຸດປຶ້ມໃໝ່ເພື່ອປ່ຽນເລື້ອຍໆ ມຸມປຶ້ມຄວນຖືກຈັດເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍເພື່ອສະດວກໃນການອ່ານ.

- ມຸມເສີມຄວາມຮູ້ປະສົບການຕ່າງໆ ຄວນຈະຈັດໃຫ້ຫນ້າສົນໃຈ ຊ່ວຍເສີມສ້າງຄວາມຮູ້ ແລະ ທົບທວນຄວາມຮູ້ເຊັ່ນ: ມຸມພາສາໄທ, ຄະນິດສາດ, ວິທະຍາສາດ, ສັງຄົມສຶກສາ, ມຸມຄວາມຮູ້ຂ່າວ, ເຫດການ ແລະ ອື່ນໆ.
- ມຸມສະແດງຜົນງານຂອງນັກຮຽນ ຄູ່ຄວນວາງພວກມັນໄວ້ໃນກະດານຂໍ້ມູນຂ່າວສານ. ວາງສາຍຫຼືຈັດວາງຢູ່ເທິງໂຕະ. ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນມີຄວາມພູມໃຈໃນຜົນສໍາເລັດຂອງພວກເຂົາ ແລະມີກໍາລັງໃຈໃນການຮຽນຕໍ່ ຍັງສາມາດປັບປຸງວຽກງານຂອງນັກຮຽນໃຫ້ດີຂຶ້ນເປັນລໍາດັບເຊັ່ນດຽວກັນ.
- ຕັດເກັບມ້ຽນສຶກສາການຮຽນການສອນເຊັ່ນ: ບັດ flash, ຕາຕະລາງ, flips, ເຈ້ຍ, ສີ, ກາວ, ແລະອື່ນໆ, ຄວນຈັດເປັນລະບຽບ, ເປັນສັດສ່ວນເພື່ອຄວາມສະດວກໃນການເຂົ້າເຖິງ. ອຸປະກອນໃດທີ່ເກົ່າເກີນໄປ ຫຼືບໍ່ໄດ້ໃຊ້ແລ້ວ ບໍ່ຄວນເກັບໄວ້ໃນຕູ້ທີ່ສັບສົນ.
- ການຕົບແຕ່ງຫ້ອງຮຽນ ຄູ່ສ່ວນຫຼາຍມັກຕົບແຕ່ງຫ້ອງຮຽນຂອງເຂົາເຈົ້າດ້ວຍສິ່ງຂອງເຊັ່ນ: ຜ້າມ່ານ, ຕາບອດ, ຮູບພາບ, ດອກໄມ້, ຄໍາຂວັນ, ແລະສຸພາສິດ. ສິ່ງທີ່ໃຊ້ບໍ່ຄວນເປັນເງົາ. ຫຼືໃຊ້ສີສະຫ້ອນ ອາດຈະເຮັດໃຫ້ນັກຮຽນສູນເສຍສາຍຕາ ການຕົບແຕ່ງຫ້ອງຮຽນ ຄວນພິຈາລະນາຫຼັກການຂອງຄວາມງ່າຍດາຍ, ເປັນລະບຽບ, ປະຫຍັດ, ປະໂຫຍດແລະຄວາມງາມ.
- ມຸມເກັບຮັກສາອຸປະກອນທໍາຄວາມສະອາດ ເຊັ່ນດຽວກັນກັບຊັ້ນວາງເຄື່ອງໃຊ້ຂອງນັກຮຽນເຊັ່ນ: ແປງຖູແຂ້ວ, ຢາສີຟ້ນ, ແວ່ນຕາ, ກ່ອງອາຫານ, ກ່ອງອາຫານທ່ຽງ ແລະ ອື່ນໆ ຄວນຈັດວາງຢ່າງເປັນລະບຽບ. ແລະເຊັດໃຫ້ສະອາດສະເໝີ

7) ການສ້າງບັນຍາກາດໃນຈິດຕະວິທະຍາ

ການຕັ້ງຄໍາທາງຈິດໃຈຫຼືທາງຈິດໃຈ ມັນຈະຊ່ວຍສ້າງຄວາມຮູ້ສຶກໃຫ້ນັກຮຽນຮູ້ສຶກສະດວກສະບາຍໃນການຮຽນຮູ້. ປາດສະຈາກຄວາມຢ້ານກົວແລະຄວາມກັງວົນ ມີບັນຍາກາດຂອງຄວາມຄິດສ້າງສັນທີ່ກະຕຸ້ນຄວາມສົນໃຈ. ຂໍໃຫ້ນັກຮຽນເຂົ້າຮ່ວມການສອນດ້ວຍຄວາມສຸກ. ນັກຮຽນຈະມີຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບເລື່ອງນີ້, ມັນຂຶ້ນກັບ "ຄູ-ອາຈານ" ໃນລຸ່ມນີ້:

- ບຸກຄະລິກກະພາບ
- ພຶດຕິກຳການສອນ
- ເຕັກນິກການປົກປ້ອງຫ້ອງຮຽນ
- ການປະຕິສໍາພັນໃນຫ້ອງຮຽນ

ມີລາຍລະອຽດດັ່ງນີ້:

❖ ບຸກຄະລິກກະພາບຂອງຄູ

ບັນຍາກາດຂອງຫ້ອງຮຽນຕິດພັນກັບບຸກຄະລິກກະພາບຂອງຄູສອນ. ຄູສອນທີ່ມີບຸກຄະລິກກະພາບດີເຊັ່ນ: ການນຸ່ງຖື, ການຢືນ, ທ່າທາງ, ທ່າທາງ, ນ້ຳສຽງ, ການໃຊ້ຄໍາເວົ້າ, ການສະແດງອອກທາງຫ້າ ແລະ ສາຍຕາແມ່ນເໝາະ

ສົມກັບການເປັນຄູສອນ. ມັນຈະຊ່ວຍສົ່ງເສີມບັນຍາກາດການຮຽນຮູ້ທີ່ດີ. ບຸກຄະລິກກະພາບຂອງຄູສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ຄວາມຮູ້ສຶກຂອງນັກຮຽນດັ່ງລຸ່ມນີ້

ບຸກຄະລິກກະພາບຂອງຄູສາມາດສະຫຼຸບໄດ້ 3 ປະເພດຄື:

ຄູສອນປະເພດ 1 ຈະສ້າງບັນຍາກາດປະຊາທິປະໄຕ. ນັກຮຽນ ແລະ ຄູສອນຈະຍອມຮັບຄວາມຄິດເຫັນຂອງແຕ່ລະຄົນ. ຄູໃຫ້ໂອກາດນັກຮຽນໃນການສະແດງຄວາມຄິດເຫັນຂອງເຂົາເຈົ້າ. ແລກປ່ຽນຄວາມຄິດເຫັນ ຮູ້ຈັກເຮັດວຽກຮ່ວມກັນ ຮູ້ຈັກສິດ ແລະໜ້າທີ່ຂອງຕົນ, ມີເຫດຜົນ, ນັກຮຽນຈະຮູ້ສຶກສະດວກສະບາຍໃນການຮຽນ. ເປັນບັນຍາກາດທີ່ສົ່ງເສີມການຮຽນຮູ້ທີ່ດີ.

ປະເພດທີ 2 ຂອງຄູອາຈານສ້າງບັນຍາກາດ authoritative. ນັກຮຽນບໍ່ອອກຄໍາເຫັນ ຄູເຄັ່ງຄັດ ຄູບອກ ຫຼືເຮັດທຸກກິດຈະກຳ. ນັກຮຽນບໍ່ມີໂອກາດທີ່ຈະຄິດ ຫຼືເຮັດກິດຈະກຳທີ່ຕ້ອງການ ນັກຮຽນຈະຮູ້ສຶກເຄັ່ງຄັດ, ບໍ່ສະບາຍ. ນັກຮຽນຈະຂາດຄຸນສົມບັດຄວາມເປັນຜູ້ນຳ. ຂາດຄວາມຄິດລິເລີ່ມ ແລະຄວາມຄິດສ້າງສັນ, ບັນຍາກາດທີ່ບໍ່ສົ່ງເສີມການຮຽນຮູ້ທີ່ດີ

ຄູສອນປະເພດທີ 3 ສ້າງບັນຍາກາດທີ່ສະດວກສະບາຍ. ມັນເປັນບັນຍາກາດທີ່ໜ້າເບື້ອ. ນັກຮຽນກາຍເປັນຄົນທີ່ຖອຍ, ສັບສົນ, ແລະຂາດລະບຽບວິໄນ. ບໍ່ສອດຄ່ອງ ຄູອາຈານບໍ່ສາມາດຄວບຄຸມຫ້ອງຮຽນເພື່ອຮັກສາຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍ. ມັນເປັນບັນຍາກາດທີ່ບໍ່ສົ່ງເສີມການຮຽນຮູ້ທີ່ດີ.

ຈາກ 3 ປະເພດຄູທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງນີ້ ເຫັນໄດ້ວ່າຄູປະເພດ 1 ມີລັກສະນະເປັນຜູ້ນຳທາງດ້ານປະຊາທິປະໄຕ. ຈະສ້າງບັນຍາກາດປະຊາທິປະໄຕ ເຮັດໃຫ້ນັກຮຽນຮູ້ສຶກສະດວກສະບາຍໃນການຮຽນ ຫ້າວຫັນໃນການຮຽນຮູ້ຫຼາຍກ່ວາປະເພດອື່ນໆ ບຸກຄະລິກກະພາບຂອງຄູຈຶ່ງປະກອບສ່ວນຢ່າງຫຼວງຫຼາຍຕໍ່ບັນຍາກາດການຮຽນຮູ້.

6.3. ພຶດຕິກຳຂອງຄູ ແລະ ບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນ

ພຶດຕິກຳຂອງຄູ ແລະການສ້າງບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນ

ຂະບວນການທາງຈິດໃຈທີ່ຂາດບໍ່ໄດ້ອີກອັນໜຶ່ງທີ່ຊ່ວຍເສີມສ້າງການຮຽນຮູ້ຂອງນັກຮຽນແມ່ນບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນ. ເພາະຖ້າຜູ້ຮຽນມີຄວາມສຸກ, ອົບອຸ່ນໃຈ, ມ່ວນຊື່ນ, ແລະ ມີຄວາມປອດໄພທາງດ້ານຈິດໃຈ ໂດຍບໍ່ມີຄວາມກົດດັນໃດໆ ມີຄວາມສຳພັນທີ່ດີກັບຄູສອນ ແລະ ເພື່ອນຮ່ວມຫ້ອງຮຽນຈະສົ່ງຜົນໃຫ້ມີການຮຽນຮູ້ທີ່ດີ. ແລະ ພ້ອມທີ່ຈະພັດທະນາທ່າແຮງຂອງເຂົາເຈົ້າ ບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນທີ່ກ່າວມານັ້ນ ເປັນບັນຍາກາດທາງດ້ານຈິດໃຈທີ່ອ່ອນໄຫວ ຕ້ອງການຄວາມຮູ້, ຄວາມເຂົ້າໃຈ, ຄວາມຈິງໃຈ, ທັກສະໃນການສະແດງອອກທາງດ້ານພຶດຕິກຳ. ບໍ່ວ່າຈະເປັນບຸກຄະລິກກະພາບ ທັດສະນະຄະຕິການສື່ສານ, ທັງທາງວາຈາແລະພາສາກາຍ ລວມທັງການພົວພັນຂອງມະນຸດເຊັ່ນດຽວກັນກັບຄວາມເຂົ້າໃຈບັນຫາຂອງນັກຮຽນ ທັງໝົດນີ້ມີປະໂຫຍດໃນການສ້າງບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນ. ສະນັ້ນ, ຄູທີ່ມີບົດບາດສຳຄັນໃນການຊຸກຍູ້ການຮຽນຮູ້ຕ້ອງເອົາໃຈໃສ່. ມີຄວາມສົນໃຈໃນການສຶກສາຄວາມຮູ້ຈາກຫຼັກການ

ເຕັກນິກແລະຂະບວນການໃນຈິດຕະວິທະຍາ ເພື່ອນຳໃຊ້ເພື່ອສ້າງຄວາມສຳພັນ ແລະ ຄວາມເຂົ້າໃຈຂອງຜູ້ຮຽນ ລວມທັງການຝຶກອົບຮົມຕົນເອງໃຫ້ມີທັກສະໃນການສະແດງພຶດຕິກຳທີ່ເໝາະສົມ ສາມາດສື່ສານຄວາມຕ້ອງການ ຄວາມຮູ້ສຶກປະສິດທິຜົນ ເຊິ່ງຈະມີຜົນຕໍ່ການສ້າງບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນ

1) ບັນຍາກາດດີໃນຫ້ອງຮຽນເປັນແນວໃດ?

ບັນຍາກາດທີ່ດີໃນຫ້ອງຮຽນຕ້ອງເປັນຫນຶ່ງທີ່ສ້າງຄວາມຮູ້ສຶກອົບອຸ່ນ, ເປັນມິດ, ຍອມຮັບແລະສົ່ງເສີມຄວາມສຳຄັນຂອງນັກຮຽນ. ຮູ້ສຶກເປັນເອກະລາດ ແລະ ນຳໃຊ້ຄວາມສາມາດຂອງຜູ້ຮຽນໃຫ້ເປັນປະໂຫຍດໃນຂະບວນການຮຽນ-ການສອນ. ທັດສະນະຄະຕິແລະພຶດຕິກຳຂອງຄູສອນຕ້ອງສະແດງໃຫ້ເຫັນ ມີຄວາມຮັບຮູ້ກ່ຽວກັບຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຜູ້ຮຽນ, ເຄົາລົບ, ຍອມຮັບ, ເຄົາລົບ, ໃຫ້ກຽດ ແລະ ເອົາໃຈໃສ່ຕໍ່ບັນຫາຂອງຜູ້ຮຽນຢ່າງແທ້ຈິງ. ມັນເປັນບັນຍາກາດທີ່ສ້າງຄວາມຮູ້ສຶກໄວ້ວາງໃຈເຊິ່ງກັນແລະກັນ. ຢ່າງໃດກໍຕາມ, ມັນຕ້ອງຄຳນຶງເຖິງຄວາມຕ້ອງການຂອງຜູ້ຮຽນເປັນຕົ້ນຕໍ. ແທນທີ່ຈະຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການຂອງຄູຜູ້ດຽວ

2) ບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນມີຄວາມສຳຄັນແນວໃດ?

ບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນທີ່ດີ ມັນເປັນສິ່ງທີ່ຈະສ້າງຄວາມສະດວກແລະສົ່ງເສີມປະສິດທິພາບການຮຽນຮູ້ແລະການພັດທະນາບຸກຄະລິກຂອງຜູ້ຮຽນ. ດັ່ງນັ້ນ, ຄວນພິຈາລະນາບັນຫາຕໍ່ໄປນີ້.

❖ ການພັດທະນາການຮຽນຮູ້

ນັກຮຽນຈະຮຽນແນວໃດ ແລະ ມີທັດສະນະຄະຕິທີ່ດີຕໍ່ການຮຽນແມ່ນຂຶ້ນກັບຄຸນລັກສະນະຂອງຄູເພື່ອສ້າງບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນໃນທາງໃດທາງໜຶ່ງ. ຄູສາມາດເປັນສ່ວນໜຶ່ງໃນການສົ່ງເສີມຂະບວນການຮຽນຮູ້ໃຫ້ຢູ່ໃນສະພາບທີ່ປາຖະໜາໄດ້ພຽງແຕ່ຖ້າຄູໄດ້ຮັບຮູ້ເຖິງຄວາມສຳຄັນຂອງການໃຊ້ຫ້ອງຮຽນເປັນບ່ອນທົດລອງ. ພັດທະນາຄວາມຮູ້, ຄວາມເຂົ້າໃຈ, ທັກສະ ແລະຄຸນຄ່າຂອງຜູ້ຮຽນ ພະຍາຍາມຊຸກຍູ້ໃຫ້ຜູ້ຮຽນມີສ່ວນຮ່ວມຢ່າງເຕັມທີ່ໃນການເຄື່ອນໄຫວການຮຽນ-ການສອນ ການຮຽນຮູ້ມ່ວນຊື່ນ ມີຊີວິດຊີວາໃນການຮຽນຮູ້ຫຼາຍກ່ວາການສັ່ງ. ຟັງແລະບັນທຶກເທົ່ານັ້ນ. ເຊິ່ງນອກຈາກຈະເປັນບັນຍາກາດທີ່ບໍ່ທ້າທາຍ ຍັງເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມເປື່ອ, ບໍ່ຫນ້າສົນໃຈ

❖ ດ້ານນັກຮຽນ

ບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນທີ່ດີຈະຊ່ວຍໃຫ້ນັກຮຽນຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບຕົນເອງ, ຄວາມສົນໃຈ, ຄວາມສາມາດ, ແລະຄວາມສາມາດຂອງເຂົາເຈົ້າເຊັ່ນດຽວກັນກັບໂອກາດສຳລັບການປະຕິບັດ. ຄວບຄຸມຕົວເອງ ມີຄວາມສາມາດໃນການພິຈາລະນາວິທີການທີ່ເໝາະສົມໃນການແກ້ໄຂບັນຫາ ການຮັບເອົາຂອງຄູອາຈານຂອງຄວາມນັບຖືສຳລັບຜູ້ຮຽນເປັນບຸກຄົນ. ມີທັດສະນະຄະຕິທີ່ດີ ແລະ ຈົງໃຈຕໍ່ຜູ້ຮຽນ. ຈະສົ່ງຜົນໃຫ້ຜູ້ຮຽນໄດ້ຮັບການເຄົາລົບໃນຄູອາຈານເຊັ່ນດຽວກັນ ເຫັນໄດ້ວ່າຄຸນລັກສະນະຂອງຄູ ບໍ່ວ່າຈະເປັນຄວາມເຊື່ອ, ຄຸນຄ່າ, ປັດຊະຍາ ແລະ ອຸດົມການຂອງຄູແມ່ນແຕກຕ່າງກັນ. ຈະມີອິດທິພົນ ແລະ ກະທົບຕໍ່ຜູ້ຮຽນແຕກຕ່າງກັນ ເຊັ່ນ: ຄູສອນມັກວາງອຳນາດ, ຮຸກຮານ, ມັກລົງໂທດ

, ຕຳນິ, ຕຳນິນັກຮຽນ. ບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນຈະເປັນທາງລົບ. ແລະຈະນຳໄປສູ່ຄວາມລົ້ມເຫຼວໃນການຮຽນການສອນແລະການພັດທະນາຜູ້ຮຽນໃຫ້ມີພຶດຕິກຳທີ່ປາຖະຫນາ.

ການນຳໃຊ້ແນວຄວາມຄິດຂອງຈິດຕະສາດການພັດທະນາໃນການຈັດການການຮຽນການສອນ. ໂດຍພິຈາລະນາຄວາມເໝາະສົມຂອງລະດັບການພັດທະນາໃນກຸ່ມຜູ້ຮຽນ ຄຸດວນພິຈາລະນາຄວາມສຳຄັນຂອງການຈັດກິດຈະກຳການຮຽນຮູ້. ມີຄວາມດຸ່ນດ່ຽງຕາມລະດັບຄວາມສາມາດຂອງນັກຮຽນ ແລະ ພັດທະນາການນຳໄປສູ່ຄວາມຮັບຜິດຊອບ, ຊ່ວຍເຫຼືອຕົນເອງ ແລະ ເອົາໃຈໃສ່ ເຊິ່ງຈະເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນສາມາດເຮັດກິດຈະກຳໄດ້ຢ່າງຄົບຖ້ວນ ແລະ ມີຄວາມສາມາດໃນການຄວບຄຸມພຶດຕິກຳຂອງຕົນເອງຢ່າງເໝາະສົມ. ມີການພັດທະນາທີ່ດີກັບອາຍຸແລະປະສົບຜົນສຳເລັດໃນທີ່ສຸດ

ຈາກການສຶກສານຳໃຊ້ຂະບວນການທາງສັງຄົມກ່ຽວກັບການລ້ຽງດູ ແລະ ການຝຶກອົບຮົມຂອງເດັກນ້ອຍ ພົບວ່າ ການຝຶກອົບຮົມດັ່ງກ່າວ ໄດ້ຊ່ວຍສົ່ງເສີມ ແລະ ແນະນຳໃນການນຳໄປໃຊ້ເຂົ້າໃນການຮຽນການສອນ. ພໍ່ແມ່ທີ່ລ້ຽງລູກດ້ວຍຄວາມຮັກແລະຄວາມອົບອຸ່ນແລະຄວາມສົມເຫດສົມຜົນປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການພັດທະນາແລະການປັບຕົວຂອງລູກ. ຄວາມຮັບຮູ້ຂອງຄູກ່ຽວກັບການຍອມຮັບຂອງຜູ້ຮຽນ. ຍ້ອນວ່າລາວຄວນຈະຢູ່ໃນແຕ່ລະຄົນ ລວມທັງການຄວບຄຸມ, ການບັງຄັບໃຊ້, ຄວາມຕ້ອງການ, ຄວາມປອດໄພ, ຄວາມຍືດຫຍຸ່ນ, ໂດຍການເຮັດໃຫ້ການປັບຕົວເຫຼົ່ານີ້ສົມເຫດສົມຜົນແລະເໝາະສົມ. ຈະນຳໄປສູ່ການພັດທະນາການເຕີບໂຕຂອງຜູ້ຮຽນເຊັ່ນກັນ ແລະພຶດຕິກຳຂອງຜູ້ຮຽນຈະເປັນບວກຫຼາຍກວ່າການເນັ້ນໃສ່ພຶດຕິກຳການສອນ. ເຂັ້ມງວດແລະການລົງໂທດ ດັ່ງນັ້ນ, ການສ້າງບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນທີ່ດີ ມັນຈະຊ່ວຍໃຫ້ການຮຽນຮູ້ຂອງນັກຮຽນມີປະສິດທິພາບ. ແລະ ໄດ້ພັດທະນາພຶດຕິກຳຂອງຕົນເອງໃນຂົງເຂດຕ່າງໆເຊັ່ນດຽວກັນ

3) ບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນຂຶ້ນກັບອົງປະກອບອັນໃດແດ່?

ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວການສຶດສອນມີສາມອົງປະກອບຫຼັກທີ່ຕິດພັນກັນຄື: ຄູ, ຜູ້ຮຽນ, ແລະ ການພົວພັນຂອງຄູກັບຜູ້ຮຽນ.

ຄູແມ່ນອົງປະກອບທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດໃນການຄຸ້ມຄອງການຮຽນ-ການສອນ. ເພາະວ່າມັນຈະກຳນົດບັນຍາກາດກ່ຽວກັບວິທີການສອນແຕ່ລະຄົນຈະເປັນ

ນັກຮຽນກໍປະກອບສ່ວນສ້າງບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນ. ພຶດຕິກຳຂອງຜູ້ຮຽນ, ບໍ່ວ່າຈະມີຄວາມສົນໃຈ ທັດສະນະຄະຕິ, ແຮງຈູງໃຈ, ການຮ່ວມມື, ມີລະບຽບວິໄນ, ຄວາມຫມັ້ນໃຈ ຄວາມນັບຖືຕົນເອງ ທັງເປັນການເຄົາລົບ ແລະ ໃຫ້ກຽດແກ່ຜູ້ອື່ນ ໂດຍສະເພາະຄູສອນ ມັນແມ່ນຜົນມາຈາກເດັກນ້ອຍໄດ້ຮັບແລະເຫັນຕົວຢ່າງຈາກສະພາບແວດລ້ອມແລະ, ສຳຄັນທີ່ສຸດ, ຈາກພຶດຕິກຳຂອງຄູທີ່ມີຕໍ່ລາວໃນຂະນະທີ່ຢູ່ໃນຫ້ອງຮຽນ. ຫຼືເປັນຜົນມາຈາກບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນນັ້ນເອງ. ເຊິ່ງທັງຄູແລະນັກຮຽນມີຄວາມສຳພັນທີ່ດີຕໍ່ກັນ

ຈາກ 3 ອົງປະກອບນີ້, ຄູ່ເປັນຈຸດເລີ່ມຕົ້ນຂອງການສ້າງບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນທີ່ດີ. ດັ່ງນັ້ນ, ພວກເຮົາຈຶ່ງຢາກເນັ້ນໃສ່ລັກສະນະຂອງຄູ.

ມີຫຼາຍຄຸນລັກສະນະຂອງຄູທີ່ສິ່ງເສີມການຮຽນຮູ້ຢ່າງມີປະສິດທິພາບ ແລະ ປະສິດທິຜົນເຊັ່ນ: ມີຄວາມຮູ້ເລິກເຊິ່ງກ່ຽວກັບວິຊາທີ່ສອນຢ່າງຈະແຈ້ງ. ສາມາດໂອນຄວາມຮູ້ນັ້ນໄດ້ ມີທັດສະນະຄະຕິການສອນທີ່ດີ ຊຶ່ງຫມາຍຄວາມວ່າມີຄວາມຕັ້ງໃຈທີ່ດີຕໍ່ນັກຮຽນ ຮັກວິຊາທີ່ສອນ ແລະ ຮັກການສອນ. ມີຄວາມຮູ້ສຶກຢາກສອນ ອົງປະກອບທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດແລະຈຳເປັນເພື່ອສິ່ງເສີມການຮຽນຮູ້. ເຊິ່ງຄູສອນເປັນສິ່ງທີ່ຂາດບໍ່ໄດ້ ນອກຈາກຄວາມຮູ້ ແລະ ຄວາມສາມາດໃນການສອນ ຄູຕ້ອງມີຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ເຫັນອີກເຫັນໃຈຕໍ່ຜູ້ຮຽນ, ບໍ່ສະແດງພຶດຕິກຳທາງວາຈາ ແລະ ຮຸກຮານຕໍ່ຜູ້ຮຽນ. ປະຕິບັດຕໍ່ນັກຮຽນດ້ວຍຄວາມສະໝິດສະໝັມ ມີຄວາມກັງວົນສຳລັບຜູ້ຮຽນ ຮັບເອົານັກຮຽນຕາມທີ່ເຂົາເຈົ້າເປັນ ພະຍາຍາມຊຸກຍູ້ໃຫ້ຜູ້ຮຽນມີສ່ວນຮ່ວມໃນການຮຽນ-ການສອນ ຍິນດີທີ່ຈະສຶກສາ ທັງໝົດແມ່ນພື້ນຖານການຄຸ້ມຄອງການຮຽນ-ການສອນ.

ຄູອາຈານຕ້ອງນຳໃຊ້ຫ້ອງຮຽນເປັນບ່ອນປະຕິບັດສຳລັບຜູ້ຮຽນເພື່ອພັດທະນາ. ແລະ ຊອກຫາຕົວທ່ານເອງ ເປັນບ່ອນຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ຮຽນໄດ້ຮັບຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບຕົນເອງ, ສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ດັ່ງນັ້ນ, ຫ້ອງຮຽນຄວນສ້າງບັນຍາກາດໃຫ້ນັກຮຽນໄດ້ປະສົບການທີ່ດີເພື່ອພັດທະນາຕົນເອງ. ເພື່ອໃຫ້ມີທັດສະນະກວ້າງຂວາງກ່ຽວກັບສັງຄົມທີ່ນັກຮຽນໄດ້ພົບປະ ແລະ ດຳລົງຊີວິດ ເພື່ອສິ່ງເສີມບັນຍາກາດເຫຼົ່ານີ້ໃຫ້ເກີດຂຶ້ນ ຄູຕ້ອງເປັນຜູ້ທີ່ມີຄວາມເຊື່ອໝັ້ນໃນຄວາມສາມາດຂອງຜູ້ຮຽນເປັນບຸກຄົນ. ມີຄວາມອ່ອນໄຫວຕໍ່ກັບແນວຄວາມຄິດຂອງຜູ້ຮຽນ ກະຕືລືລົ້ນແລະ ພ້ອມທີ່ຈະຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ຮຽນພັດທະນາໄປສູ່ຂອບເຂດຈຳກັດຂອງຕົນເອງ.

4) ຄູຜູ້ສອນຄວນເຮັດແນວໃດ?

ສິ່ງທີ່ຄູຕ້ອງເຮັດເພື່ອສ້າງບັນຍາກາດທີ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ການຮຽນຄື:

- ຍອມຮັບຜູ້ຮຽນເປັນບຸກຄະລາກອນ

ຄວາມຈິງທີ່ວ່າຜູ້ສອນຮູ້ວ່າຜູ້ຮຽນແຕ່ລະຄົນມີລັກສະນະຂອງຕົນເອງ. ມັນບໍ່ພຽງພໍທີ່ຈະຍອມຮັບຄວາມແຕກຕ່າງຂອງບຸກຄົນ. ມັນຕ້ອງສະແດງຄວາມຮັບຜິດຊອບຕົວຈິງສຳລັບການກະທຳຂອງມັນ. ເຊິ່ງສະແດງໃຫ້ເຫັນການຍອມຮັບນັ້ນເຊັ່ນກັນ ບັນຍາກາດແຫ່ງຄວາມໄວ້ເນື້ອເຊື່ອໃຈແມ່ນຄວາມອົບອຸ່ນ ແລະ ຄວາມຈິງໃຈລະຫວ່າງຄູ ແລະ ນັກຮຽນ. ເນັ້ນໃສ່ຄວາມພະຍາຍາມຂອງນັກຮຽນແຕ່ລະຄົນໃນການຄົ້ນຄວ້າຄວາມຈິງດ້ວຍຕົນເອງ. ຄົ້ນພົບລັກສະນະຂອງຕົນເອງໃນແບບທີ່ເຂົາເຈົ້າຄວນຈະເປັນ ຖ້າບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນເຕັມໄປດ້ວຍການແຂ່ງຂັນ, ຮຸກຮານ, ຄວາມກົດດັນ, ຄວາມລຳອຽງ, ການຂຸດຄິດ, ເຫຼົ່ານີ້ຈະເປັນປະສົບການທາງລົບທີ່ຈະບໍ່ຊຸກຍູ້ໃຫ້ຜູ້ຮຽນພັດທະນາໃນທິດທາງທີ່ຕ້ອງການ. ບໍ່ພັດທະນາຄວາມສາມາດ ຮູ້ວິທີແກ້ໄຂບັນຫາ, ການເລືອກ, ການຕັດສິນໃຈ, ຮັບຜິດຊອບສຳລັບການປະຕິບັດຂອງຕົນເອງ. ລວມທັງຄວາມບໍ່ເຂົ້າໃຈໃນການຮຽນຮູ້ ແລະ ຊ່ວຍເຫຼືອຕົນເອງ. ພຶດຕິກຳຂອງຄູແມ່ນສະພາບແວດລ້ອມທີ່ສ້າງປະສົບການໃຫ້ຜູ້ຮຽນຮັບຮູ້ແລະ ຮັບຮູ້ສິ່ງນັ້ນ ລາວໄດ້ຮັບການຍອມຮັບເຕັມໄປດ້ວຍຄວາມຮັກແພງ. ການ

ເສີມສ້າງຄວາມຕ້ອງການທີ່ນຳໄປສູ່ການພັດທະນາລັກສະນະສ່ວນບຸກຄົນທີ່ມີຄວາມສຳຄັນແລະມີຄຸນຄ່າ. ຈາກທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງ ຄູ່ຕ້ອງມີຄວາມອົດທົນ, ເປີດໃຈ, ຮັບຟັງຄວາມຄິດເຫັນ. ພ້ອມສະເໜີທີ່ຈະຊ່ວຍເຫຼືອນັກຮຽນ.

- ການສື່ສານແບບເປີດ

ໃຫ້ໂອກາດນັກຮຽນໄດ້ຮຽນຮູ້ການຄິດວິພາກວິຈານ, ເລືອກພັດທະນາສິ່ງຕ່າງໆດ້ວຍຕົນເອງ, ສະໜັບສະໜູນແລະ ພັດທະນາຜູ້ຮຽນທີ່ຈະເປັນຕົນເອງ. ຄວາມຈຳເປັນພື້ນຖານທຳອິດແມ່ນ ເປີດການສື່ສານໃນບັນຍາກາດຂອງການຍອມຮັບກ່ຽວກັບລັກສະນະສ່ວນບຸກຄົນ, ອາລົມ, ຄວາມຮູ້ສຶກ, ຄຸນຄ່າ, ພຶດຕິກຳແລະແນວຄວາມຄິດຂອງບຸກຄົນຈາກພື້ນຖານທີ່ແຕກຕ່າງກັນ. ລວມທັງການຟັງທີ່ມີປະສິດທິພາບ ບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນທີ່ຕອບສະໜອງປະສົບການດັ່ງກ່າວ. ຈະເກີດຂຶ້ນຈາກເນື້ອໃນ ຂະບວນການຮຽນຮູ້ ແລະກິດຈະກຳການສອນທີ່ສົ່ງຜົນໃຫ້ຜູ້ຮຽນຮູ້ສຶກວ່າຕົນເອງມີຄຸນຄ່າ ສາມາດພັດທະນາຕົນເອງ ການຊ່ວຍເຫຼືອຕົນເອງ ແລະພ້ອມທີ່ຈະຊ່ວຍຄົນອື່ນ ໃນປັດຈຸບັນ, ການຄຸ້ມຄອງການຮຽນ-ການສອນ, ຄູ່ສ່ວນຫຼາຍຈະເນັ້ນໃສ່ຜົນການຮຽນ ຫຼື ຄວາມຮູ້. ຫຼາຍກວ່າຄວາມຮູ້ສຶກ ຄຸນຄ່າທີ່ຄວນປຸກຝັງ ແລະພັດທະນາໃຫ້ຜູ້ຮຽນ ສະພາບແວດລ້ອມການຮຽນຮູ້ດັ່ງກ່າວອາດຈະເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນເບື້ອ, ຄຽດ, ບໍ່ມ່ວນກັບບົດຮຽນ. ແລະສົ່ງຜົນໃຫ້ບໍ່ມັກວິຊາທີ່ສຶກສາໃນທີ່ສຸດ

7. ເຕັກນິກການສ້າງບັນຍາກາດທາງຈິດຕະວິທະຍາ

ວິທີທາງຈິດຕະວິທະຍາທີ່ຄູ່ຕ້ອງເຂົ້າໃຈ ແລະຄວນຮຽນຮູ້ເພື່ອຝຶກຝົນຕົນເອງໃຫ້ມີຄວາມສາມາດ ແລະມີທັກສະໃນການປະຕິບັດຢ່າງຄ່ອງແຄ້ວ ຈົນກ່ວາລັກສະນະຂອງມີໄສຫນຶ່ງປະສົມກົມກຽວປະກອບມີດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

7.1. ບັນຍາກາດແຫ່ງຄວາມສະໝິດສະໝົມ

ຜູ້ຮຽນທຸກຄົນມີຄວາມຕ້ອງການທີ່ຈະໄດ້ຮັບການສຳພັດ ແລະ ການດູແລ ຫຼື ຄວາມສົນໃຈຂອງຄູອາຈານແລະເພື່ອນຮ່ວມຫ້ອງ, ແລະທຸກຄົນມີຄວາມຕ້ອງການທີ່ຈະເຮັດສິ່ງຫນຶ່ງໃນເວລາທີ່ແຕກຕ່າງກັນ. ຄວາມຕ້ອງການເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນທັງຄວາມຕ້ອງການທາງດ້ານຮ່າງກາຍແລະຈິດໃຈ, ການດຳເນີນການໃດໆຈະເປັນຕົວຊີ້ວັດຄວາມສົນໃຈທີ່ຈະປາກົດໃຫ້ຜູ້ອື່ນ. ນັກຮຽນບາງຄົນອາດຈະຕ້ອງການຄວາມສົນໃຈນີ້ຫຼາຍກວ່າຄົນອື່ນ. ເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ລາວມີຄວາມຮູ້ສຶກປອດໄພທາງດ້ານຈິດໃຈ ຄູອາຈານອາດຈະພິຈາລະນາຄວາມສົນໃຈນີ້ໃນຮູບແບບຂອງການຕິດຕໍ່ທາງດ້ານຮ່າງກາຍໂດຍກົງ. ຫຼືໃນຮູບແບບຂອງສັນຍາລັກທີ່ບົ່ງບອກເຖິງຄວາມເຫັນອີກເຫັນໃຈເພື່ອໃຫ້ຜູ້ຮຽນມີຄວາມສະຫນິດສະຫນົມ, ເຊັ່ນ: ການເບິ່ງ, ຍິ້ມ, ການຕິດຕໍ່ກັບຕາ, ການໃຊ້ຄຳເວົ້າ, ການສະແດງອອກທາງຫນ້າ, ທ່າທາງຫຼືການກະທຳໃດໆ. ສິ່ງໃດກໍ່ຕາມທີ່ມັນສະແດງໃຫ້ຜູ້ຮຽນຮູ້ໄດ້ສຳຜັດແລະຮັບຮູ້ວ່າມີຄວາມໃກ້ຊິດ ໄດ້ຮັບຄວາມສົນໃຈຈາກຄູອາຈານ ຄວາມເຫັນອີກເຫັນໃຈໃນທາງບວກໂດຍສອດຄ່ອງກັບສະຖານະການທາງດ້ານຈິດໃຈ ຄວາມຮູ້ສຶກຂອງນັກຮຽນ ມັນຈະເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນມີຄວາມຮູ້ສຶກດີ, ມີຊີວິດຊີວາ, ມີພະລັງແລະຮູ້ສຶກວ່າພວກເຂົາມີຄວາມສຳຄັນ. ມັນເພີ່ມຄວາມຮູ້ສຶກທີ່ດີໃນຜູ້ຮຽນ. ນີ້ຈະຊ່ວຍສົ່ງເສີມຄວາມຮັບຮູ້ຂອງນັກຮຽນຢ່າງພໍໃຈ. ຄວາມຮູ້ສຶກຕໍ່ໄປແມ່ນຄວາມຮູ້ສຶກທີ່ດີແລະຄວາມຮູ້ສຶກ

ທີ່ດີສໍາລັບຕົວທ່ານເອງແລະຄົນອື່ນ. ແລະບວກກັບການເປີດເຜີຍຢ່າງເປີດເຜີຍ ຫ້າມປະຕິບັດຫຼາຍກວ່າປົກກະຕິ, ຖືວ່າເປັນການເສີມສ້າງການພັດທະນາການຮຽນຮູ້ຂອງຜູ້ຮຽນໄດ້ຫຼາຍ. ດັ່ງນັ້ນ, ສິ່ງທີ່ຄຸສອນຄວນເຮັດແມ່ນ

- ທ່າທາງ ແລະ ການປະພຶດທີ່ດີຕໍ່ກັນ ພາສາໄທເລີ່ມຕົ້ນດ້ວຍການທັກທາຍ, ຍ້ມ ແລະທ່າທາງທີ່ເປັນມິດ.
- ການໃຫ້ຄໍາເວົ້າທີ່ດີ, ໃຊ້ພາສາທີ່ສຸພາບ, ອ່ອນໂຍນຕໍ່ກັນ ຈະເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນຮູ້ສຶກວ່າຄູມີເຈຕະນາດີ.
- ຕ້ອງມີຄວາມຕັ້ງໃຈ ມີຄວາມຄິດທີ່ດີຕໍ່ກັນ ມີຄວາມປາດຖະໜາທີ່ດີທີ່ຈະຊ່ວຍເຫຼືອເຊິ່ງກັນແລະກັນ. ຈາກຄວາມເລິກຂອງຈິດໃຈ
- ບໍ່ຄວນເຮັດເປັນບຸກຄົນທີ່ຖືກຄັດຄ້ານ ຈຶ່ງໄວ້ສະເໝີວ່າ ບາງສິ່ງບາງຢ່າງທີ່ຄົນອື່ນອາດຈະສາມາດເຮັດໄດ້. ແຕ່ພວກເຮົາບໍ່ສາມາດເຮັດສິ່ງນີ້ໄດ້ເພາະວ່າພວກເຮົາເປັນຄຸສອນ. ມີຄວາມເຊື່ອໃນຄວາມດີ, ບໍ່ຫຼົງໄຫຼ, ຈຶ່ງຈຶ່ງໄວ້ວ່າ, ບຸກຄະລິກກະພາບບໍ່ໄດ້ຫມາຍຄວາມວ່າງາມຫຼົງາມ. ແຕ່ຫມາຍເຖິງຮູບພາບທີ່ປະທັບໃຈຜູ້ຮຽນ
- ຊ່ວຍເຫຼືອເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ ເພື່ອສ້າງຄວາມສາມັກຄີແບບພິເສດຕໍ່ກັນ ພ້ອມທີ່ຈະຊ່ວຍນັກຮຽນສະເໝີ
- ຄວາມຍືດຫຍຸ່ນໃນຄວາມຄິດເຫັນ ເນື່ອງຈາກວ່າການຮຽນຮູ້ສາມາດເກີດຂຶ້ນ ຂຶ້ນກັບການພົວພັນລະຫວ່າງຄູກັບຜູ້ຮຽນ ແລະຜູ້ຮຽນກັບຜູ້ຮຽນ ດັ່ງນັ້ນບາງປະນີປະນອມໃນຄວາມຄິດເຫັນ. ມັນເປັນສິ່ງທີ່ຈະສ້າງບັນຍາກາດການຮຽນຮູ້ທີ່ຫນ້າສົນໃຈ.

7.2. ບັນຍາກາດທີ່ອົບອຸ່ນ

ຄູຕ້ອງບໍ່ລືມວ່າຄວາມອົບອຸ່ນທາງອາລົມແມ່ນຄວາມຮູ້ສຶກພື້ນຖານຂອງຜູ້ຮຽນທີ່ມີອິດທິພົນ ແລະຈະສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ຄວາມສໍາເລັດໃນການຮຽນຮູ້. ຄວາມເຂົ້າໃຈຂອງຄູກັບນັກຮຽນ ເປັນມິດ ຊ່ວຍແນະນຳກ່ຽວກັບການສອນແບບເປັນລະບົບເທື່ອລະກ້າວ. ເຮັດໃຫ້ນັກຮຽນຮູ້ສຶກວ່າເຂົາເຈົ້າຊ່ວຍເຫຼືອເຊິ່ງກັນ ແລະກັນ ເຮັດໃຫ້ເຂົາເຈົ້າມີຄວາມຮູ້ສຶກຢາກຮຽນ, ຮັກການຮຽນຮູ້, ຮັກວິຊາຂອງເຂົາເຈົ້າ. ລວມທັງເພື່ອນຮ່ວມຫ້ອງຮຽນທີ່ຮັກແພງເຊັ່ນກັນ

7.3. ບັນຍາກາດຂອງການຍອມຮັບ

ຮັບນັກສຶກສາຕາມທີ່ເຂົາເຈົ້າເປັນ ແລະຮັບຮູ້ສະເພາະ ຂໍ້ດີ ແລະ ຂໍ້ຈຳກັດຂອງແຕ່ລະຄົນ ລວມທັງພື້ນຖານທີ່ແຕກຕ່າງກັນຂອງຜູ້ຮຽນ ເມື່ອຄຸສອນໃຫ້ກຽດນັກຮຽນ ໝາຍຄວາມວ່າ ອາຈານມີຄວາມສົນໃຈໃນການຊຸກຍູ້ໃຫ້ບຸກຄົນມີຄວາມກ້າວໜ້າດ້ວຍຕົວຕົນ ແລະ ໃນທາງຂອງຕົນເອງ. ການຍອມຮັບຕ້ອງບໍ່ແມ່ນຄວາມເຫັນແກ່ຕົວ. ຫ້າມເອົາປຽບຫຼື ເອົາປຽບນັກຮຽນ. ຄູເຫັນຄຸນຄ່າໃນນັກຮຽນວ່າມີຄວາມສໍາຄັນກວ່າການສອນ. ເນື່ອງຈາກວ່າຜູ້ຮຽນສາມາດຮຽນຮູ້ໃນສະຖານະການທີ່ແຕກຕ່າງກັນແລະໃຊ້ເວລາໃນການຮຽນຮູ້. ຄູຄວນຮູ້ວ່າການສ້າງຄວາມເຊື່ອຫມັ້ນໃນຜູ້ຮຽນແມ່ນສໍາຄັນ. ມັນຈະຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ຮຽນຍອມຮັບຄວາມນັບຖືຕົນເອງຂອງເຂົາເຈົ້າ. ຊຶ່ງຈະມີຜົນກະທົບກົດຈະກຳ ຂອງນັກຮຽນຄົນຕໍ່ໄປ ສິ່ງທີ່ຄູຄວນພັດທະນາຕົນເອງແມ່ນ ມີສາມປະເພດຂອງທັກສະການຍອມຮັບການສະແດງອອກ:

1) ການຟັງດ້ວຍຄວາມເຂົ້າໃຈ ແມ່ນການຮັບຟັງຄວາມຄິດເຫັນຂອງຜູ້ຮຽນດ້ວຍຄວາມຕັ້ງໃຈ. ຖ້າຄູບໍ່ເຂົ້າໃຈສິ່ງທີ່ຜູ້ຮຽນເວົ້າ ຄູສອນບໍ່ສາມາດຕອບໂຕ້ໃນແບບທີ່ຍອມຮັບໄດ້ ນອກຈາກນັ້ນ, ການຟັງກໍເປັນການສະແດງອອກເຖິງຄວາມຈິງໃຈ. ແລະເອົາໃຈໃສ່ກັບເລື່ອງນັ້ນ ການສື່ສານຈະເຮັດເປັນເອກະລາດ. ແລະມີຄວາມໄວ້ເນື້ອເຊື່ອໃຈຕໍ່ຜູ້ຟັງ

2) ສະແດງຄວາມອົບອຸ່ນ ແລະຄວາມຮັກແພງ ມັນໄດ້ຖືກຍອມຮັບໂດຍທົ່ວໄປວ່າ ຄວາມສະຫງົບຂອງຈິດໃຈ ແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນຢ່າງແທ້ຈິງສໍາລັບການພັດທະນາຈິດໃຈ. ມັນຍັງສ້າງຄວາມຫມັ້ນໃຈແລະຄວາມຮູ້ສຶກທີ່ຈະໄດ້ຮັບ ການຍອມຮັບຈາກຜູ້ອື່ນ. ການກະຕຸ້ນຫຼືສະໜັບສະໜູນແນວຄວາມຄິດຂອງນັກຮຽນ ນີ້ແມ່ນເຮັດໄດ້ໂດຍ ການສະແດງຄວາມຊົມເຊີຍຢ່າງເລິກເຊິ່ງ. ອັນນີ້ຈະເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນຮູ້ສຶກວ່າເຂົາເຈົ້າສາມາດສະແດງຄວາມຄິດເຫັນຂອງ ຕົນເອງໄດ້ຢ່າງເຕັມສ່ວນ. ຮູ້ສຶກວ່າມີຄວາມສໍາຄັນແລະສະແດງຕົວທ່ານເອງຢ່າງຈິງໃຈໃນການເປັນຄົນທີ່ທ່ານເປັນ. ຄວາມອົບອຸ່ນແລະການສະໜັບສະໜູນດັ່ງກ່າວ ອັນນີ້ບໍ່ໄດ້ໝາຍຄວາມວ່າ ຄູ່ຕ້ອງເຫັນດີກັບການກະທຳຂອງນັກຮຽນ ໃນທຸກດ້ານ, ສະນັ້ນ, ຄູ່ຄວນເຂົ້າໃຈວ່າການຕົກລົງແມ່ນແຕກຕ່າງຈາກການຍອມຮັບ. ໃນກິດຈະກຳການສຶດສອນແລະ ການຮຽນຮູ້ ຄູ່ບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງໃຫ້ສະມາຊິກໃນຫ້ອງຮຽນເຫັນດີກັບການກະທຳຂອງຄູ່ຫຼືສະມາຊິກໃນກຸ່ມໂດຍບໍ່ມີ ເຫດຜົນ. ໃນບັນຍາກາດຂອງມິດຕະພາບທີ່ແທ້ຈິງຈະເກີດຂຶ້ນ ເມື່ອສະມາຊິກກຸ່ມເຕັມໃຈທີ່ຈະແບ່ງປັນພຶດຕິກຳທີ່ ເຂົາເຈົ້າບໍ່ເຫັນດີນຳ. ໃນລັກສະນະທີ່ຍອມຮັບຍັງມີຢູ່ ນັ້ນແມ່ນການສະແດງຄວາມບໍ່ເຫັນດີໃນຄວາມຄິດເຫັນຫຼືການກະ ທຳ. ແຕ່ນັ້ນບໍ່ໄດ້ໝາຍຄວາມວ່າບຸກຄົນນັ້ນບໍ່ໄດ້ຮັບການຍອມຮັບ.

3) ສ້າງຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ ຈະອະນຸຍາດໃຫ້ສະມາຊິກກຸ່ມສະແດງອອກຢ່າງເປີດເຜີຍ ເພາະລາວຮູ້ສຶກເຖິງການສະໜັ ບສະໜູນຂອງລາວ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ຄົນອື່ນຮູ້ສຶກວ່າເຂົາເຈົ້າໄດ້ຮັບການຍອມຮັບ ນີ້ຈະນຳໄປສູ່ການພົວພັນທີ່ໄກ່ຊິດ, ການ ຮັບຮູ້ນີ້, ຖ້າຄູ່ສອນເຮັດໃຫ້ມັນເກີດຂຶ້ນຢ່າງໄວວາ. ມັນພຽງແຕ່ຊຸກຍູ້ແລະສ້າງແຮງບັນດານໃຈໃຫ້ນັກຮຽນສະແດງອອກ ຫຼາຍຂຶ້ນ.

ສະຫຼຸບ: ຄູ່ສອນມີຄວາມຮູ້, ຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະສາມາດນຳໃຊ້ຫຼັກການຂອງຈິດຕະວິທະຍາໄດ້ເຂົ້າໃຈ ນັກຮຽນຕ້ອງການ ອີງຕາມຄວາມແຕກຕ່າງຂອງບຸກຄົນ ຕອບສະໜອງຢ່າງເໝາະສົມກັບຜູ້ຮຽນ ມີທັກສະໃນການ ສື່ສານ ແລະສ້າງຄວາມສຳພັນຂອງມະນຸດຢ່າງມີປະສິດທິພາບກັບຜູ້ຮຽນ. ສ້າງບັນຍາກາດທີ່ດີ ເພື່ອສົ່ງເສີມການຮຽນຮູ້ ແລະ ພັດທະນາບຸກຄະລິກກະພາບຂອງນັກຮຽນໃຫ້ມີພຶດຕິກຳທີ່ປາຖະໜາມີຄຸນນະພາບ ດັ່ງນັ້ນ, ຄູ່ອາຈານທີ່ປະສົບ ຜົນສຳເລັດໃນການສອນ ດັ່ງນັ້ນ, ມັນມັກຈະມາຈາກຄູ່ອາຈານທີ່ປະສົບຜົນສຳເລັດໃນການສ້າງບັນຍາກາດທີ່ດີໃນຫ້ອງ ຮຽນ.

7.4. ເຕັກນິກທີ່ມີປະສິດທິພາບໃນການປົກຄອງຫ້ອງຮຽນ

❖ ການຄວບຄຸມຫ້ອງຮຽນ

ຄວາມສົນໃຈຂອງປະຊາຊົນກ່ຽວກັບຄວາມສໍາຄັນຂອງການປົກຄອງຊັ້ນຮຽນໄດ້ຖືກກະຕຸ້ນໃນເວລາທີ່ Kunin (Kounin, 1970) ໄດ້ອະທິບາຍເຕັກນິກຈຳນວນຫນຶ່ງ. ເຫຼົ່ານີ້ຢູ່ໃນປຶ້ມຂອງລາວ ເຊິ່ງເປັນເຕັກນິກທີ່ມີປະສິດທິພາບໃນ ການປົກຄອງຊັ້ນຮຽນ ໃນນັ້ນ, ມີຫຼາຍປະເທດໄດ້ນຳໃຊ້ເຕັກນິກຂອງລາວໃນຫ້ອງຮຽນ. ຫຼືແມ່ນກະທັ່ງຄວບຄຸມຫ້ອງ ຮຽນ

❖ ເຕັກນິກທີ່ມີປະສິດທິພາບໃນການຄວບຄຸມຫ້ອງຮຽນ ມັນສາມາດສະຫຼຸບໄດ້ດັ່ງນີ້:

1) ສະແດງໃຫ້ນັກຮຽນເຫັນວ່າ ຄູ່ອາຈານໄດ້ຮັບຮູ້ເຫດການ ຈັດຂຶ້ນໃນຫ້ອງຮຽນ

ຄູສະແດງໃຫ້ນັກຮຽນເຫັນ ຄູອາຈານພ້ອມທີ່ຈະຮູ້ຈັກກິດຈະກຳຂອງນັກຮຽນ, ຄູອາຈານທີ່ຈະໄດ້ ເພື່ອປົກຄອງຫ້ອງຮຽນເປັນລະບຽບ ບໍ່ມີບັນຫາລະບຽບວິໄນ ຊຶ່ງແຕກຕ່າງຈາກຄູທີ່ເຂົ້າຫ້ອງເພື່ອເຮັດການສອນ ບໍ່ສົນໃຈສິ່ງທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນຫ້ອງຮຽນ ຄູປະເພດສຸດທ້າຍນີ້ສາມາດເຮັດໃຫ້ເກີດບັນຫາທາງດ້ານພຶດຕິກຳໄດ້ງ່າຍ.

2) ມີຄວາມສາມາດຮັບມືກັບເຫດການທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນເວລາດຽວກັນ.

ປົກກະຕິແລ້ວໃນຂະນະທີ່ສອນ ຄູສ່ວນຫຼາຍມັກເນັ້ນການສອນ. ຖ້າພົບເຫັນວ່າເດັກນ້ອຍບາງຄົນທີ່ນັ່ງຢູ່ຫລັງພື້ນຫຼິ້ນ ຫຼືຂົ່ມເຫັງກັນ. ຄູສອນມັກຈະຫັນໄປພົວພັນກັບຝ່າຍຕ່າງໆ. ໂດຍການປ່ອຍຫ້ອງຮຽນທັງຫມົດສຳລັບໃນຂະນະທີ່, ເດັກນ້ອຍສ່ວນໃຫຍ່ອາດຈະເປື່ອຫຼືຫັນໄປຫຼິ້ນ. ຫຼື ຢອກກັນ Kounin ໄດ້ໃຫ້ຄວາມຄິດ ຄູອາຈານທີ່ສາມາດປົກຄອງຫ້ອງຮຽນໄດ້ດີ. ເປັນຄູສອນທີ່ສາມາດຈັດການກັບເຫດການທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນເວລາດຽວກັນ. ໂດຍບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງປ່ອຍໃຫ້ຫ້ອງຮຽນທັງຫມົດຢູ່ຄົນດຽວ ໃນຕົວຢ່າງຂ້າງເທິງ. ໃນຂະນະທີ່ຄູສອນອ່ານ ຄູອາຈານຍັງສາມາດຈັດການກັບນັກຮຽນລົບກວນຄວາມສະຫງົບຂອງຫ້ອງຮຽນ. ເຊິ່ງອາດຈະຖືກເອີ້ນໃຫ້ຕອບ ຫຼືຖາມຄຳຖາມ ດຽວນີ້ເຈົ້າອ່ານຢູ່ໃສ, ແລະອື່ນໆ, ແລະສາມາດສືບຕໍ່ສອນໄດ້ຕາມປົກກະຕິ? ໂດຍບໍ່ມີຄວາມຮູ້ສຶກລົບກວນໃນຫ້ອງຮຽນທັງຫມົດ

3) ພະຍາຍາມປະຕິບັດວຽກງານການຮຽນ-ການສອນໃຫ້ມີຄວາມຕໍ່ເນື່ອງ.

ຫ້າມໂດດຂ້າມໄປຫຼາຍຄັ້ງ ຄູຈະພົບວ່າຕົນເອງສ້າງບັນຫາລະບຽບວິໄນໃນຫ້ອງຮຽນ ເພາະຄູບໍ່ສາມາດຈັດກິດຈະກຳໄດ້ຢ່າງຄ່ອງຕົວ. ແຕ່ໂດດຂ້າມໄປ, ຕົວຢ່າງ, ໃນຂະນະທີ່ສອນ, ຄູໄດ້ຫັນໄປພົບວ່ານັກຮຽນບາງຄົນເຮັດສິ່ງທີ່ບໍ່ເໝາະສົມແລະເລີ່ມຈົ່ມຫຼືດຳ, ເຊັ່ນ: ລົມເອົາດິນສີ່ຫຼີບໍ່ໄດ້ວາງສິ່ງທີ່ຜິດພາດ, ແລະອື່ນໆ, ຫຼືໃນຂະນະທີ່. ການສອນຄູອາດຈະເອົາໃຈໃສ່ກັບນັກຮຽນບາງຄົນ. ແທນທີ່ຈະເປັນກຸ່ມທັງໝົດ ພຶດຕິກຳນີ້ຂອງຄູເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມວຸ້ນວາຍໃນກິດຈະກຳ. ເພາະເພື່ອດຶງດູດຄວາມສົນໃຈຂອງນັກສຶກສາ ຊຶ່ງຈະເຮັດໃຫ້ເກີດບັນຫາທາງວິໄນຕາມ

ເພື່ອຊ່ວຍວຽກງານຂອງຄູອາຈານ ຄູຄວນຈະສາມາດວິເຄາະກິດຈະກຳການສຶດສອນຂອງເຂົາເຈົ້າເປັນປະຈຳ ເພື່ອເຫັນວ່າກິດຈະກຳໃດທີ່ຈະເຮັດໃຫ້ເກີດບັນຫາໃນຫ້ອງຮຽນ, ຕົວຢ່າງ:

- ປ່ຽນກິດຈະກຳໃນຂະນະສອນໂດຍຫັນໄປດຳໜີ ຫຼືຈົ່ມໃຫ້ນັກຮຽນ. ຫຼືເວົ້າກ່ຽວກັບເຫດການທີ່ບໍ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບວິຊາທີ່ສຶກສາ ແຕ່ບັງເອີນຢູ່ໃນຄວາມສົນໃຈຂອງອາຈານ
- ດຳເນີນກິດຈະກຳຂ້າມຜ່ານ.
- ໃຫ້ຄວາມສົນໃຈ ຫຼື ໃຫ້ຄຳແນະນຳແກ່ນັກຮຽນບາງຄົນ ເຖິງວ່າຄວນຈະໃຫ້ນັກຮຽນເປັນກຸ່ມກໍຕາມ.

ສາມາດສະຫຼຸບໄດ້ວ່ານັກຮຽນຈະມີຄວາມສົນໃຈ. ແລະຮ່ວມມືໃນການສຶດສອນເຊັ່ນດຽວກັນ ຖ້າຫາກວ່າກິດຈະກຳຂອງຄູອາຈານແມ່ນຕໍ່ເນື່ອງແລະກ້ຽງ.

4) ພະຍາຍາມຊຸກຍູ້ໃຫ້ນັກຮຽນທຸກຄົນມີສ່ວນຮ່ວມ.

ເຖິງແມ່ນວ່າການຊ່ວຍເຫຼືອນັກຮຽນແຕ່ລະຄົນ ຄູ່ຈະພົບວ່າໃນຂະນະທີ່ຄູ່ໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອນັກຮຽນບາງຄົນ, ສ່ວນທີ່ເຫຼືອຈະກາຍເປັນເບື້ອ. ແລະບໍ່ກະຕືລືລົ້ນໃນການສຶກສາເທົ່າທີ່ຄວນ, ເຊິ່ງຄູ່ນັ້ນໄດ້ອອກຄໍາແນະນຳເພື່ອຊຸກຍູ້ໃຫ້ນັກຮຽນທຸກຄົນມີຄວາມສົນໃຈ. ເຖິງແມ່ນວ່າຄູ່ສອນມີອຳນາດທີ່ຈະຊ່ວຍໃຫ້ນັກຮຽນບາງຄົນມີເຕັກນິກຕໍ່ໄປນີ້

4.1 ໃຊ້ການຖາມຄໍາຖາມ ຈາກນັ້ນ ຢຸດຊົ່ວຄາວໃຫ້ທຸກຄົນຄິດຫາຄຳຕອບ ແລ້ວເອີ້ນນັກຮຽນຄົນໜຶ່ງມາຕອບຄຳຖາມ. ຫຼັງຈາກນັ້ນ, ນັກຮຽນກໍ່ໄດ້ສຸມຖາມຕອບຕໍ່ໄປ ເພື່ອບໍ່ໃຫ້ນັກຮຽນຮູ້ວ່າໃຜຈະຕ້ອງຕອບຄໍາຖາມຕໍ່ໄປ. ຖ້າເຈົ້າຄິດວ່ານັກຮຽນບາງຄົນຂາດຄວາມໝັ້ນໃຈ ຢ້ານຖືກເອີ້ນໃຫ້ຕອບ ຄູ່ພະຍາຍາມຖາມນັກຮຽນຄໍາຖາມງ່າຍໆ ຫຼືພະຍາຍາມຫຼີກລ່ຽງການຖາມຄໍາຖາມ.

4.2 ຖ້າຄູ່ໃຫ້ນັກຮຽນຄົນໃດເຮັດຕົວເລກໃສ່ກະດານ ຄູ່ໃຫ້ນັກຮຽນຄົນອື່ນໆ ເຮັດສິ່ງດຽວກັນໃນເວລາດຽວກັນໃນຫນັງສືຂອງເຈົ້າເອງ. ຈາກນັ້ນໃຫ້ນັກສຶກສາສອງສາມຄົນຕອບແບບສຸ່ມເພື່ອປຽບທຽບຄໍາຕອບໃນກະດານ.

4.3 ຖ້າວຽກທີ່ຕ້ອງເຮັດແມ່ນຍາວ ແລະຂ້ອນຂ້າງສັບສົນ ຄູ່ໃຫ້ໂອກາດນັກຮຽນຊ່ວຍກັນ. ເຊິ່ງອາດຈະແບ່ງອອກເປັນພາກສ່ວນຕ່າງໆ ສໍາລັບນັກຮຽນປະຖົມ ຖ້າເປັນການອ່ານຍາວ, ໃຫ້ພວກເຮົາຊ່ວຍກັນອ່ານແຕ່ລະປະໂຫຍກ.

5) ນໍາໃຊ້ເຕັກນິກການຮຽນຮູ້ທີ່ຫຼາກຫຼາຍ.

ເພື່ອກະຕຸ້ນຄວາມສົນໃຈໃນການຮຽນຂອງນັກຮຽນ ໂດຍສະເພາະໃນຊັ້ນປະຖົມ. ສໍາລັບນັກຮຽນມັດທະຍົມ ວິທີການນີ້ບໍ່ເໝາະສົມ. ເພາະນັກຮຽນໃນຍຸກນີ້ມີຄວາມສົນໃຈໃນການຮຽນ ຄົ້ນຄ້ວາກ່ຽວກັບວິຊາທີ່ຊັບຊ້ອນ, ສະນັ້ນການປ່ຽນເຕັກນິກເລື້ອຍໆ ຈະເປັນການລົບກວນ

6) ເຮັດໃຫ້ຄູ່ຮູ້ທັດສະນະຄະຕິຂອງກຸ່ມຕໍ່ກັບການວິພາກວິຈານບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ (ຜົນກະທົບເປັນກະແສ), ສະນັ້ນເມື່ອຄູ່ວິຈານພຶດຕິກຳຂອງນັກຮຽນ.

ຄູ່ຕ້ອງຮັບປະກັນວ່າມັນເປັນການວິພາກວິຈານກ່ຽວກັບພຶດຕິກຳ. ບໍ່ວິພາກວິຈານບຸກຄະລິກກະພາບ ຫຼືລັກສະນະຂອງບຸກຄົນນັ້ນ ແລະສິ່ງທີ່ສໍາຄັນທີ່ຄູ່ອາຈານຕ້ອງລະມັດລະວັງແມ່ນພວກເຂົາພະຍາຍາມຫຼີກລ້ຽງການລະເບີດຂອງຄວາມໂກດແຄ້ນ. ຖ້າຄູ່ສອນຄົນໃດເຮັດແບບນັ້ນກໍ່ຈະຫຼຸດຜ່ອນພຶດຕິກຳທີ່ມີບັນຫາ. ຂອງນັກຮຽນຄູ່ນັ້ນໄດ້ສະເໜີວິທີແກ້ໄຂບັນຫາພຶດຕິກຳຂອງນັກຮຽນດັ່ງນີ້:

- ຄູ່ຕ້ອງຊີ້ໃຫ້ເຫັນຢ່າງຈະແຈ້ງ ໃຜເປັນຜູ້ກະທຳຜິດ ແລະບອກຢ່າງຈະແຈ້ງກ່ຽວກັບພຶດຕິກຳທີ່ບໍ່ສາມາດຍອມຮັບໄດ້ເຊັ່ນ Charlie, ຢ່າຖິ້ມຫນັງສືໃຫ້ Sudasika.
- ຄູ່ໃຫ້ຄໍາແນະນຳທີ່ເບິ່ງຄືວ່າຈະເຮັດໃຫ້ເກີດການປະພຶດທີ່ເໝາະສົມຕ່າງໄປ, ຕົວຢ່າງ, Charlie ຮັກສາປຶ້ມໄວ້ໃນຊັ້ນວາງຢ່າງເປັນລະບຽບ.
- ອະທິບາຍເຫດຜົນໃຫ້ນັກຮຽນຟັງ ສະນັ້ນ ເປັນຫຍັງຈຶ່ງຢຸດການກະທຳທີ່ຫຍາບຄາຍຄືກັບ Charlie ຖິ້ມປຶ້ມແບບນັ້ນ? ຈະເຮັດໃຫ້ປຶ້ມຈົກຂາດ, ຄົນອື່ນຈະອ່ານບໍ່ໄດ້. ແລະອາຈານບໍ່ມີເງິນຊື້ອັນໃໝ່.

- ຄູ່ຕ້ອງບໍ່ສະແດງອາລົມ. ຫຼືຄວາມບໍ່ເຄົາລົບ ຫຼືດູກູກນັກຮຽນ ເຊັ່ນດຽວກັນກັບບໍ່ໄດ້ຮັບການລົງໂທດຢ່າງຮຸນແຮງ, Kounin ສະຫຼຸບວ່າປະຕິກິລິຍາຮຸນແຮງບໍ່ສາມາດຊ່ວຍພັດທະນາຫຼືປັບປຸງພຶດຕິກຳທີ່ມີບັນຫາຂອງນັກຮຽນ. ເພາະຄວາມໃຈຮ້າຍ ແລະການຕໍາຫນິທີ່ຮຸນແຮງຈະເຮັດໃຫ້ນັກຮຽນອອກຈາກຄວາມບໍ່ພໍໃຈ.
- ໃຫ້ຄູເອົາໃຈໃສ່ຕໍ່ພຶດຕິກຳທີ່ມີບັນຫາ. ບໍ່ສົນໃຈກັບບຸກຄະລິກກະພາບເຊັ່ນ: ນັກຮຽນ, ບໍ່ຍຸ້ເພື່ອນ. ເພາະວ່າມັນຈະເຮັດໃຫ້ໝູ່ຂອງເຈົ້າລື້ມແລະບາດເຈັບ ເຊິ່ງດີກ່ວາເວົ້າ ນາງເປັນຄົນທີ່ບໍ່ມີປັນຍາ, ບໍ່ມີຄວາມຄິດ, ໂດຍການເຮັດເຊັ່ນນັ້ນ, ຄູອາຈານແລະຄົນອື່ນບໍ່ມັກນາງ.

ຈາກຜົນການຄົ້ນຄວ້າຂອງນັກຈິດຕະວິທະຍາ ແລະ ອີງຕາມການຄົ້ນຄວ້າຂອງນັກຈິດຕະສາດບາງຄົນ, ພົບວ່າ.

- ນັກຮຽນທີ່ຢູ່ໃນຫ້ອງຮຽນທີ່ມີການຄວບຄຸມຫ້ອງຮຽນທີ່ດີ. ຈະຮູ້ເຖິງຄວາມຄາດຫວັງຂອງຄູຕໍ່ຄົນ ແລະພ້ອມທີ່ຈະຈຳທີ່ຈະຕອບສະຫນອງຄວາມຄາດຫວັງເຫຼົ່ານັ້ນ
- ນັກຮຽນມີຄວາມກະຕືລືລົ້ນໃນການສຶກສາຂອງເຂົາເຈົ້າ. ແລະການເຂົ້າຮ່ວມກິດຈະກຳ
- ການສຶກສາດຳເນີນໄປດ້ວຍດີ, ບໍ່ເສຍເວລາ, ບໍ່ສັບສົນ ແລະ ບໍ່ລົບກວນ.
- ນັກຮຽນປະສົບຜົນສຳເລັດໃນການຮຽນ. ບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນໄດ້ຜ່ອນຄາຍ ແລະ ບໍ່ເຄັ່ງຕຶງ. ມັນເປັນບັນຍາກາດທີ່ມີຄວາມສຸກ.
- ແນະນຳການວິເຄາະເຕັກນິກທີ່ຈຳເປັນເພື່ອນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການຄຸ້ມຄອງຫ້ອງຮຽນ

1) ສະແດງໃຫ້ນັກຮຽນເຫັນຄວາມເຊື່ອໝັ້ນໃນຕົນເອງຂອງຄູ. ເຊັ່ນດຽວກັນກັບການກະກຽມສຳລັບການເລີ່ມຕົ້ນຂອງບົດຮຽນໃນມື້ທຳອິດ

ຄູອາຈານທຸກຄົນຮູ້ວ່າຊົ່ວໂມງທຳອິດແມ່ນຊົ່ວໂມງທີ່ສຳຄັນ. ໂດຍສະເພາະແມ່ນຜູ້ທີ່ເລີ່ມຕົ້ນວຽກໃຫມ່ສຳລັບຊົ່ວໂມງທີ່ນັກຮຽນມີການເຄື່ອນໄຫວແລະມີຄວາມສົນໃຈ. ຖ້າເຈົ້າຮູ້ວ່າເຈົ້າເປັນຄູສອນໃໝ່ ຖ້າຄູຢ້ານ ແລະບໍ່ເຊື່ອໃນຕົວທ່ານເອງ ຂ້ອຍຈະເລີ່ມພົບວ່າມັນຍາກທີ່ຈະເຮັດວຽກພຽງແຕ່ເມື່ອຂ້ອຍມີປະສົບການຫຼາຍຂຶ້ນ. ບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນຈະເລີ່ມດີຂຶ້ນ.

ຕົວຢ່າງ: ໄດ້ໃຫ້ຫຼາຍຮ້ອຍວິທີທີ່ຈະພົບກັບນັກຮຽນໃນຊົ່ວໂມງທຳອິດ: ໃຫ້ຄູມອບເຈ້ຍຂະໜາດ 4/6 ນິ້ວໃຫ້ນັກຮຽນທຸກຄົນ. ນອກຈາກນັ້ນ, ຂຽນຊື່, ນາມສະກຸນ, ແລະສິ່ງທີ່ທ່ານຕ້ອງການເອີ້ນວ່າ, ວຽກອະດີເລກແລະກິດຈະກຳທີ່ທ່ານມັກ. ເຊັ່ນດຽວກັນກັບປະສົບການທີ່ຫນ້າຕື່ນເຕັ້ນ (ສຳລັບນັກຮຽນຊັ້ນປະຖົມທີ່ຍັງຂຽນຊື່ບໍ່ໄດ້ ໃຊ້ວິທີການເວົ້າ) ໃນຂະນະທີ່ນັກຮຽນກຳລັງຂຽນ. ຄູອາຈານຍັງໄດ້ມີໂອກາດສັງເກດນັກຮຽນເປັນສ່ວນບຸກຄົນ. ຄູມີໂອກາດໄດ້ຮູ້ຈັກກັບນັກຮຽນແຕ່ລະຄົນເປັນສ່ວນບຸກຄົນ. ຊ່ວຍໃຫ້ຄຸ້ນເຄີຍໄດ້ໄວ ແລະບໍ່ຕື່ນເຕັ້ນຫຼືປະສາດໃນລະຫວ່າງການສອນ

2) ຄິດກ່ຽວກັບການວາງແຜນການຄຸ້ມຄອງຫ້ອງຮຽນໃນແຕ່ລະມື້. ແລະສິ່ງທີ່ຈະເວົ້າກັບນັກຮຽນໃນລະຫວ່າງສອງສາມນາທີທຳອິດຂອງມື້ທຳອິດ

ຄູອາຈານທີ່ເຮັດວຽກປະສິດທິຜົນ ມັນຈະສະແດງໃຫ້ນັກຮຽນຈາກຊົ່ວໂມງທຳອິດວ່າຄູອາຈານຮູ້ວິທີການຊີ້ນຳຫ້ອງຮຽນ. ແຈ້ງໃຫ້ນັກຮຽນຮູ້ວ່າຄູຕ້ອງການການຮ່ວມມື. ເພື່ອສະແດງໃຫ້ນັກຮຽນເຫັນວ່າ ອາຈານມີຄວາມຫມັ້ນໃຈ ແລະມີຄວາມສາມາດ

3) ສ້າງກົດລະບຽບໃນຫ້ອງຮຽນ. ແລະຊຸກຍູ້ໃຫ້ນັກຮຽນມີຄວາມສົນໃຈ

ຄູສ່ວນຫຼາຍຈະບອກນັກຮຽນກ່ຽວກັບກົດລະບຽບຕັ້ງແຕ່ມື້ຫນຶ່ງ. ບາງຄົນຂຽນໃສ່ກະດານ. ຫຼືຄູບາງຄົນເວົ້າກັບນັກຮຽນ ແຕ່ວິທີການເຫຼົ່ານີ້ບໍ່ມີປະສິດທິພາບເທົ່າທີ່ຄວນ.

ຄູນິນໄດ້ແນະນຳວິທີທີ່ດີກວ່ານີ້ຄືການຊຸກຍູ້ໃຫ້ນັກຮຽນເຮັດວຽກຮ່ວມກັນກົດລະບຽບ ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນທຸກຄົນເຂົ້າໃຈກົດລະບຽບ. ຄູອາຈານສາມາດເຮັດໃຫ້ກົດລະບຽບ ຕ້ອງການ ແລະພ້ອມທີ່ຈະປະຕິບັດຕາມ ຖ້າຫາກວ່າຄູອາຈານໄດ້ຮັບນັກຮຽນເພື່ອປຶກສາຫາລືຄວາມຕ້ອງການຂອງກົດລະບຽບດັ່ງກ່າວ

4) ເລີ່ມຕົ້ນຊົ່ວໂມງທຳອິດໂດຍການໃຫ້ວຽກງານທີ່ຊັດເຈນ. ເຊິ່ງສາມາດປະຕິບັດໄດ້

ບອກນັກຮຽນວ່າຕ້ອງເຮັດຫຍັງແດ່. ບອກເງື່ອນໄຂຫຼືກົດລະບຽບທີ່ຈະໃຊ້ເພື່ອປະເມີນຄວາມສຳເລັດ. ໃຫ້ນັກຮຽນເຮັດສຳເລັດໜ້າວຽກພາຍໃນຊົ່ວໂມງ. ໃນໂຮງຮຽນປະຖົມ, ຄວນມີວຽກທີ່ສາມາດຊ່ວຍນັກຮຽນທົບທວນຄວາມຮູ້ທີ່ຜ່ານມາຂອງເຂົາເຈົ້າໃນຫ້ອງຮຽນ. ສຳລັບໂຮງຮຽນມັດທະຍົມ, ວຽກງານບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງມີຄວາມຍາວຫຼາຍ. ແລະບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງກ່ຽວຂ້ອງກັບນັກວິຊາການຫຼາຍເກີນໄປ

❖ ສະຫຼຸບ

Pedagogical Pedagogical Psychology ແມ່ນວິທະຍາສາດທີ່ເນັ້ນໃສ່ການຮຽນຮູ້ ແລະ ພຶດຕິກຳຂອງຜູ້ຮຽນໃນສະຖານະການສອນ ແລະ ການຮຽນຮູ້. ພ້ອມທັງຊອກຫາວິທີທີ່ດີທີ່ສຸດເພື່ອສອນຜູ້ຮຽນໃຫ້ຮຽນຮູ້ຕາມການພັດທະນາຂອງຜູ້ຮຽນ

ຄວາມຮູ້ພາຍໃນຂອບເຂດຂອງການສິດສອນ

- ຄວາມຮູ້ດ້ານການພັດທະນາມະນຸດ
- ຫຼັກການຂອງການຮຽນຮູ້ແລະການສອນປະກອບມີປະເພດຂອງການຮຽນຮູ້ແລະທິດສະດີການຮຽນຮູ້ທີ່ແຕກຕ່າງກັນ.
- ຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງບຸກຄົນທີ່ມີຜົນຕໍ່ການຮຽນຮູ້
- ການນຳໃຊ້ຫຼັກການແລະວິທີການຂອງການຮຽນຮູ້ ການແກ້ໄຂບັນຫາການສອນ

ຈຸດປະສົງຂອງການນຳໃຊ້ຈິດຕະວິທະຍາເຂົ້າໃນການຮຽນ-ການສອນ

ກ່ອນອື່ນໝົດ, ມັນມີຈຸດປະສົງເພື່ອພັດທະນາຮ່າງກາຍຂອງຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບການຮຽນຮູ້ຂອງມະນຸດໃນສະຖານະການສິດສອນ ແລະ ການຮຽນຮູ້.

ອັນທີສອງ, ນຳໃຊ້ຄວາມຮູ້ທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງນັ້ນເພື່ອສ້າງເປັນຕົວແບບປະຕິບັດຕົວຈິງໃຫ້ແກ່ຄູ ແລະ ຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມໃນການຄຸ້ມຄອງການສຶກສາ. ສາມາດນຳໃຊ້ໃນການສຶດສອນ

ຫຼັກການທີ່ສຳຄັນ

- ມີຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບວິຊາທີ່ສອນ
- ມີຄວາມສາມາດນຳໃຊ້ຫຼັກການຂອງຈິດຕະສາດສຳລັບການຮຽນການສອນ
- ມີຄວາມສາມາດໃນການປັບຕົວເຂົ້າກັບສະຖານະການໃຫມ່
- ມີທັດສະນະຄະຕິທີ່ດີຕໍ່ນັກຮຽນ

ຄວາມສຳຄັນຂອງຈິດຕະວິທະຍາການສອນ

- ເພື່ອຮັບຮູ້ລັກສະນະບຸກຄະລິກກະພາບຂອງນັກຮຽນ
- ເຮັດໃຫ້ມັນເຂົ້າໃຈການພັດທະນາບຸກຄະລິກກະພາບຂອງນັກຮຽນບາງຄົນ.
- ເຮັດໃຫ້ຄູເຂົ້າໃຈຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງຄົນ
- ເຮັດໃຫ້ຄູຮູ້ວ່າມີອົງປະກອບໃດແດ່ທີ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ການຮຽນຮູ້ເຊັ່ນ: ແຮງຈູງໃຈ, ຄວາມຄາດຫວັງ, ສະຕິປັນຍາ, ທັດສະນະຄະຕິ ແລະ ອື່ນໆ, ເຮັດໃຫ້ຄູຮູ້ທິດສະດີ. ຫຼັກການການຮຽນຮູ້ ລວມທັງຫຼັກການສອນ ແລະ ວິທີການສຶດສອນ
- ເຮັດໃຫ້ຄູສາມາດວາງແຜນການສອນໄດ້ຢ່າງເໝາະສົມ
- ເຮັດໃຫ້ຄູອາຈານຈັດຕັ້ງສະພາບແວດລ້ອມໃນຫ້ອງຮຽນຕາມການພັດທະນາ ລວມທັງການສ້າງບັນຍາກາດໃນຫ້ອງຮຽນທີ່ເອື້ອອຳນວຍໃຫ້ແກ່ການປົກຄອງຫ້ອງຮຽນ

ເອກະສານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ

1. ຮສ. ວົງແສງເດືອນ ປະຊາສຸກ. (2011). ຈິດຕະວິທະຍາທົ່ວໄປ. ຄະນະສຶກສາສາດ ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ.
2. ຜສ. ດຣ. ເພີນນະພາ ກຸນນະພາດິນ. (2017). ການໃຫ້ຄາປິກສາຄອບຄົວ. ພາກວິຊາວິໄຈ ແລະ ຈິດຕະວິທະຍາ ປະຍຸກ ຄະນະສຶກສາສາດ ມະຫາວິທະຍາໄລບຸລະພາ. ປະເທດໄທ.

3. ດຣ. ເນີນນະພາ ກຸນນະພາດິນ. (2012). ຈິດຕະວິທະຍາຄອບຄົວພາກວິຊາວິໄຈ ແລະ ຈິດຕະວິທະຍາປະຍຸກ ຄະນະສຶກສາສາດ ມະຫາວິທະຍາໄລບຸລະພາປະເທດໄທ.
4. ສຸຣາງ ໂຄ້ຕະກຸນ. (2016). ຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາ. ຈຸລາລົງກອນ ມະຫາວິທະຍາໄລ. ປະເທດໄທ: ສຳນັກພິມ ແຫ່ງຈຸລາລົງກອນມະຫາວິທະຍາໄລ.
5. ຮສ. ວົງແສງເດືອນ ປະຊາສຸກ. (2011). ຈິດຕະວິທະຍາສັງຄົມ. ຄະນະສຶກສາສາດ ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ.
6. ຈຸທາລັດ ເອື້ອອຳນວຍ. (2006). ຈິດຕະວິທະຍາສັງຄົມ. ຈຸລາລົງກອນ ມະຫາວິທະຍາໄລ. ປະເທດໄທ: ສຳນັກພິມ ແຫ່ງຈຸລາລົງກອນມະຫາວິທະຍາໄລ.
7. ຮສ. ສົມໃຈ ຜຸຍຍະພອນ. (2011). ຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາຄະນະສຶກສາສາດ ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ.
8. ສິລິບຸນ ສາຍໂກສຸມ. (2008). ຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາ. ພາກວິຊາຈິດຕະວິທະຍາ ຄະນະສຶກສາສາດ ມະຫາວິທະຍາໄລລາມຄຳແຫງປະເທດໄທ,
9. ກັນຍາ ສຸວັນແສງ. (1997). ຈິດຕະວິທະຍາທົ່ວໄປ. ພິມຄັ້ງທີ 3, ກຸງເທບ.
10. ແສງເດືອນ ທະວິສິນ. (2011). ຈິດຕະວິທະຍາການສຶກສາ. ສະບັບທີ 2, ບາງກອກ: ໄທແສງ.
11. ສາດສະດາຈານ ດຣ ພອນມະນີ ຊຸໄທຈັນຈິດ. (2007). ຈິດຕະວິທະຍາການຮຽນການສອນ ພິມຄັ້ງທີ 5 ການພິມ ສູນສົ່ງເສີມການສຶກສາບາງກອກ.
12. ທີ່ມາ <https://www.gotoknow.org/posts/205143> ວັນພຸດ 8 ເມສາ 2015
13. ທີ່ມາ: <http://bunmamin25385.blogspot.com/> ວັນພຸດ 8 ເມສາ 2015
14. ທີ່ມາ: <http://www.fityatulhaq.net/forum/index.php?topic=2355.0> ວັນພຸດ ວັນທີ 8 ເມສາ 2015.